

ॐ

पंडित श्री मोहन विजयजी विरचित
श्री चंद्रराजानो रास.

याने

शियल महात्म्य तथा कर्मना चित्र विचित्र
स्वरूप प्रदर्शक पद्यात्मक चरित्र

तेनुं

शुद्ध गुजराती जाणांतर अने रंगीन चित्रोसहित
ठपावी प्रसिद्ध करनार
शा० श्रीमसिंह माणेक

मुंबई

श्री निर्णय सागर प्रेसमां मुद्रितकयों

विक्रम संवत् १९६१ ई. स. १९७५

रजिस्टरन्त सर्वहक स्वाधिन.

प्रस्तावना.

सर्व दर्शनवालाउ ब्रह्मचर्य ब्रतनी पुष्टि करे ठे. परंतु जे प्रकारनी पुष्टि जैनदर्शनमां प्रदर्शित करेली ठे ते पुष्टि अन्यदर्शनीउना ग्रंथो अवलोकन करतां जाग्येज दृष्टि पथे आवशे. बाह्यर्थी ब्रह्मचर्य तथा अन्त्यंतरर्थी ब्रह्मचर्य शुं शुं ठे ते अन्यमत्तियो जाणवानेज असमर्थ ठे. तेवी समजण सर्वज्ञ प्रणीत ज्ञानना जाणपणा शिवाय प्राप्त थई शकतीज नथी. चंद्रराजाना रासमां ब्रह्मचर्य ब्रतनी अनुपम पुष्टि ठे.

कवि मोहन विजयजी महाराजे आ रासनी जे रचना करी ठे तेमां पदनी छाखि ल्यता, अर्थनी गौरवता. ऊरुऊमक विगेरे एवी तो सुंदर रीते बतावेल ठे के वांचनारने वारंवार अमुक ढाखो वांचता हर्ष उत्पन्न थाय ठे. जे जे स्थले जे जे रसमय रचनानी आवस्यकता लागी ते ते स्थले ते ते रसनं पोषण करवामां कोइपण प्रकारनी खामी राखी नथी.

विद्यावृद्धि ना आ नवा जमानामां कविताना तथा गद्य रचनाना ग्रंथना होंशी-ला वाचक सज्जनो आ ग्रंथने पोताना हाथमांथी पण वांचता वांचता ठोरता नथी.

आ ग्रंथ जो के गुजराती जाषानी पद्य रचनामां रचायेलो ठे तो पण तेमां केट-ला एक स्थले कवितानो जाग वाचक वर्गने कठिन लागवार्थी केटलाएक गृहस्थो तरफर्थी तेनुं सरल गुजराती जाषांतर करावी जाषांतर सहित मूख रास उपावी प्रसिद्ध करवामा आवशे तो वांचनाराउने बहुज लाजकारक थशे एवी सूचना वाली मागणी थतां आ ग्रंथ अमोए संक्षिप्त गुजराती जाषांतर सहित प्रसिद्ध करेल ठे. जेथी वांचक वर्गने लाज मलशे तो थमे अमारो प्रयास सफल थयो मानीशुं.

आ ग्रंथमां मतिदोषर्थी कांइ पण चूल चूक थइ होय तेने माटे वाचक सज्जनो-नी द्दमा मागी मिठामि डुक्करु चाहीए ठीए.

मुंबई

संवत् १९६१

माहा सुद ५

ली.

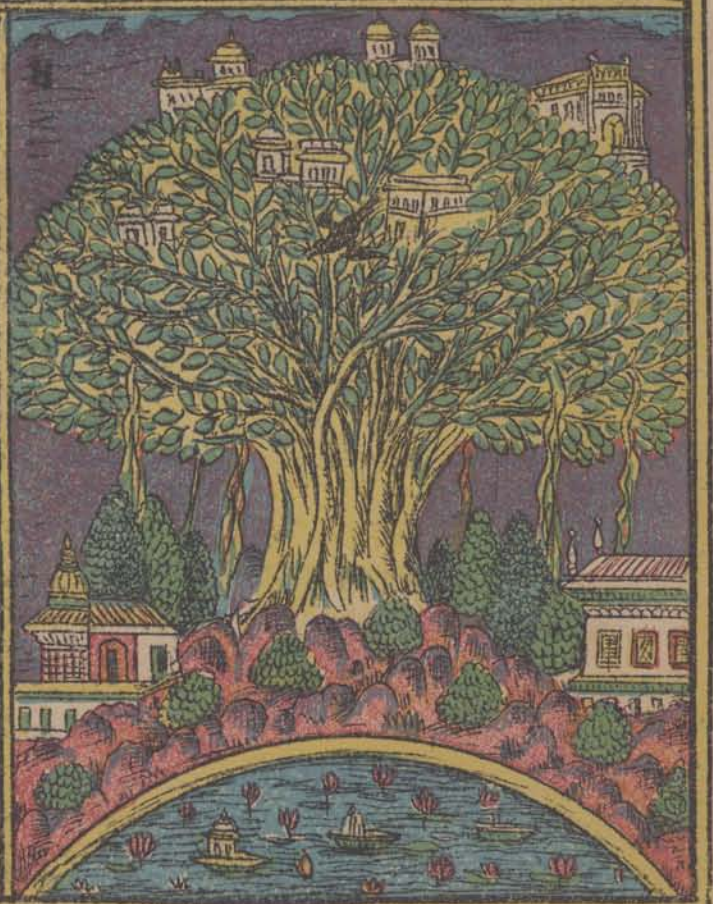
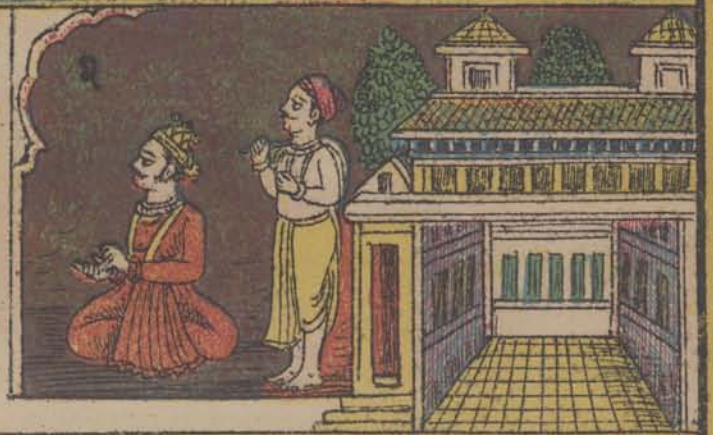
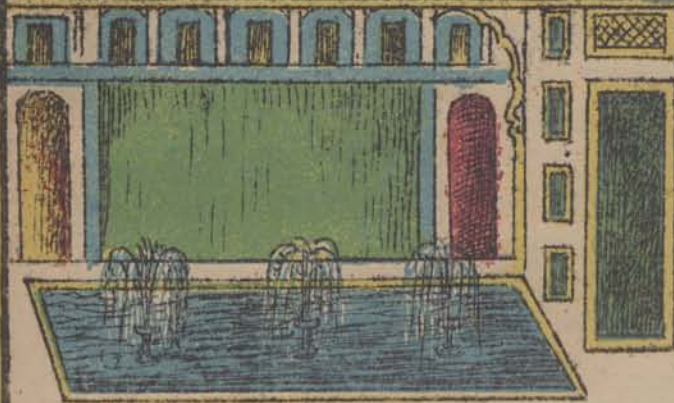
जीमसिंह माणक

हा.

जाणजी माया.

अनुक्रमणिका.

नंबर	विषय.	पृष्ठांक.
१	प्रथम उद्घास—चंद्रराजानो जनम; वीरसेननी दिक्षा; वीरमतीने विधाप्राप्त थइ; राणी गुणावलीने चोलववानी वीरमतीनी कपट जाल; विमलपुरीमां सासु, बहु, तथा चंदनुं आवुं—	१
२	द्वितीय उद्घास—चंद्रराजा अने सिंहल राजनो विमल पुरीमां मेलाप; सिंहल युवराज कनकध्वजनुं आख्यान; कुलि कनकध्वजना बदले चंद्रराजानुं प्रेमलालढी साथे जाडानुं परणेतरे; चंदनुं माता तथा पत्नी साथे आज्ञापुरी पावुं आवुं—	६१
३	तृतीय उद्घास—विमलपुरीमां प्रेम लालढीनी दयाजनक अवस्था, चंदना विरहथी तेनुं फुरवुं; वीरमतीने चंदना कार्यनी खबर परुवी; अने तेथी तेणीनुं चंदने कुकडानुं रूप आपवुं; कुकडानुं शिवमाला नटीने अर्पण—	१२४
४	चतुर्थ उद्घास—श्री विमलाचल उपर सूर्यकुंडना प्रजावे चंद्रराजानुं पुनः पुरुश रूप प्राप्त थवुं; वीरमतीनो वध; आज्ञानगरीए चंदनुं पुतरागमन; संयम ग्रहण; अने मोक्ष—	२२१

ॐ

श्री सिद्धचक्राय नमः

अथ चंद्र राजानो रास प्रारंभः

॥ दोहा ॥

प्रथम धराधव तिम प्रथम, तीर्थकर आदेय ॥

प्रथम जिणंद दिणंद सम, नमो नमो नाजेय ॥ १ ॥

अर्थ ॥ प्रथम राजा, तेमज प्रथम तीर्थकर अने प्रथम जिनेंद्र एवा श्री नाजिराजाना पुत्र ऋषजदेवज-
गवंत जेठं सूर्य समान महातेजस्वीठे तेठने वारंवार नमस्कार आउं ॥ १ ॥

अमितकान्ति अद्भुत शिखा, शिर चूषित सोढाह ॥

प्रगट्यो पद्मद्रह थकी, सिंधु सलिल प्रवाह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अपरिमित कान्तिवाली, मस्तक उपर सुशोभित एवी जेमनी अद्भुत शिखा, जाणे पद्मद्रह
थकी सिंधुनदीना जलनो प्रवाह उत्साहथी प्रगट्यो होय, तेवी देखायठे ॥ २ ॥

क्षुधासही केवल लही, दीधुं प्रथमज मात ॥

जननीवत्सल एमजे, तेजगजात सुजात ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जेठंए क्षुधाने सहनकरी केवलज्ञान प्राप्तकर्तुं अने जे प्रथम मातानेज आप्युं, एवा जननीव-
त्सल प्रभु आ जगत्मां एकज उत्तम जन्म्याठे ॥ ३ ॥

जासवंश अवतंस सम, प्रभुतायुक्त सुभुक्ति ॥

विलासि मुकर निवासमे, वरी वधू जे मुक्ति ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेमनो वंश आचूषण समानठे अने जेमने प्रभुता साथे उत्तम जोगविलासठे, तेमठतां परि-
णामे आरिसा भुवनमां केवलज्ञान रूप विलास पामी मुक्तिरूप स्त्रीने जेठं वरेलाठे ॥ ४ ॥

लघु वय इष्टा इक्षुनी, पारण दिनपण तेह ॥

मिष्ट इष्ट प्रभुने सदा, मीठो मंगल एह ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ बालवयमां प्रभुने शोखडीनी इष्टा अइहती अने जे प्रभुने पारणाने दिवसेपण प्राप्तअइहती एवी
ते मीठी वस्तु उत्तम मंगल रूप होवार्थी प्रभुने प्राप्तथतां प्रभु पण मीठो मंगल कहेवायठे ॥ ५ ॥

गणधर द्वादश अंगिका, धारक सूत्र कहेव ॥

जंगमनाण तणा जलधि, पुंडरीक प्रणमेव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बार अंगने धारण करनारा, सूत्रना कथन करनारा अने ज्ञानना जंगम समुद्ररूप श्री पुंडरिक
गणधरने प्रणाम करूं ॥ ६ ॥

तुं वरदा तुं शारदा, सचराचर आजास ॥

कहेतां शीख संबंधनो, वस मुज मुख आवास ॥ ७ ॥

અર્થ ॥ હે સરસ્વતિ! તમે વરદાન આપનારઠો અને સ્થાવર જંગમ સર્વ પદાર્થોમાં તમે પ્રકાશી રહ્યાંઠો તે આ શિયલ સંબંધી રાસની રચના કરવામાં મારા મુખ રૂપ મંદિરમાં નિવાસ કરો ॥ ૭ ॥

ગુરુ દરિયો ઞરિયો ગુણે, તરિયો કિણવિધ જાય ॥

જાસ અકથ ઉપકાર ઞર, પ્રણમું તેહના પાય ॥ ૮ ॥

અર્થ ॥ ગુણોથી પરિપૂર્ણ એવો ગુરુ રૂપી સમુદ્ર કોનાથી તર્યો જાય, જેમનો ઉપકારનો સમૂહ કહી શકાય તેવોનથી, એવા ગુરુના ચરણમાં હું પ્રણામ કરું ॥ ૮ ॥

ચંદ નરિંદ તણો રચું, શીલ ગુણે સુચરિત્ર ॥

શ્રોતા શ્રુતિ ઞૂષણ નિપુણ, પરમધર્મ સુપવિત્ર ॥ ૯ ॥

અર્થ ॥ હું ચંદ રાજાનું શિયલ ગુણથી ભૂષિત એવું ઉત્તમ ચરિત્ર રચું હું, જે ચરિત્ર શ્રોતાના કાનને આઞ્ઞુષણરૂપ, બુદ્ધિવાહું અને પરમ ધર્મ યુક્ત હોવાથી બહુજ પવિત્રઠે ॥ ૯ ॥

એહ કથા રસ આગલે, મુધા સુધા આયાસ ॥

તે સાંજલજો રસ રસિક, કવિજન વચન વિલાસ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ ॥ આ કથા રસની આગલ અમૃત મેલવવાનો પ્રયાસ કરવો તે વૃથાઠે. તેથી હે રસમાં રસિક એવા પુરુષો કવિજનનાં વચનનો વિલાસ સાંજલજો ॥ ૧૦ ॥

મધુર કથા રચના મધુર, વક્તા મધુર તેમ હોય ॥

મધુર એતો દીયે મધુરતા, જો હોય શ્રોતા કોય ॥ ૧૧ ॥

અર્થ ॥ જે મધુર કથા હોય તેની રચના મધુર હોય, તેમ વક્તાપણ મધુર હોય પણ જો તેમાં કોઈ શ્રોતા ઉત્તમ હોયતો તે મધુરતા પણ ઉત્તમ પ્રકારની થાયઠે ॥ ૧૧ ॥

॥ ઢાલ પેહેલી ॥ દેશી ચોપાઈની ॥

જંબુદ્વીપ જોયણ લખજામ, જંબુવૃક્ષ શોજિત ઉદામ ॥

ઉત્તર કુરુ પુર્વોક્તે તેહ, જંબુનદમય અતિસસનેહ ॥ ૧ ॥

અર્થ ॥ જંબૂ નામના વૃક્ષથી સુશોજિત અને ઉત્કટ એવો લાલ યોજનના વિસ્તારવાલો જંબુદ્વીપઠે, તેના પૂર્વ અર્ધજાગમાં ઉત્તર કુરુઠે, જે સઘલો જંબુનદ નામના સુવર્ણથી વ્યાપ્તઠે ॥ ૧ ॥

પદ્મવેદિ ચિહ્ન દિશિ મનોહાર, મધ્યપિઠ વરુ જોયણવિસ્તાર ॥

જંચો મણિમય જોયણચાર, તે ઉપર જંબુ તરુસાર ॥ ૨ ॥

અર્થ ॥ તેની ચારે દિશાએ મનોહર પદ્મવેદિકા ઠે. તેના મધ્ય પીઠ ઉપર એક યોજન વિસ્તારવાલો વડઠે. તેઉપર ચાર યોજન જંચો એક મણિમય જંબુ વૃક્ષઠે ॥ ૨ ॥

મૂલ વયર કંદે આરીઠ, સ્વંધ વૈદૂર્ય મયી સુગિરિઠ ॥

તે તરુ સ્વંધે ગાઝ આઠ, ચોવિસ ગાઝ વિરુ એમપાઠ ॥ ૩ ॥

અર્થ ॥ તેનું મૂલ વજ્રમણિમયઠે, તેનો કંદ અરિષ્ટ મણિમયઠે, તેનાં થડીયાં વૈદૂર્ય મણિમયઠે. તે વૃક્ષનું અડ આઠ ગાઝનુંઠે અને ચોવીસ ગાઝઠે એવો પણ કોઈ ઠેકાણે પાઠ ઠે ॥ ૩ ॥

शाखा चार पोहोळी दो कोश, आयत पन्नर कोश उक्कोस ॥

सिद्धायतन विडमने अग्र, देव अणाढीउं रक्क ऊग्र ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेनी चार शाखुं बे बे कोश पोहोळीणे, वळी ते लंबाई अने ऊंचाईमां पन्नर कोश प्रमाणे. तेना अग्र उपर सिद्धायतनणे, जेनो रक्क अणाढीउं नामे ऊग्र देवताणे ॥ ४ ॥

कंचन शाखा प्रशाखारूप, रयण वैदूर्य पलास अनूप ॥

तवणिऊमय यश वृत्त विवृद्ध, जंबुनद पद्लव सुप्रसिद्ध ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेनी शाखा अने प्रशाखा सुवर्णनीणे, तेना अनुपम पांदडां वैदूर्य रत्नमयणे. वळी सुवर्णमय ते वृद्ध यश अने वृत्तांतथी वृद्धि पामेळोणे. तेनां सुवर्णमय पद्लवो प्रसिद्धणे ॥ ५ ॥

राजत विरुमें पुष्प फलपूर, शास्वत जंबुतरू ससनूर ॥

जंबुबहु बीजांणे समीप, थइ प्रथा तेणे जंबुद्वीप ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेनां पुष्प अने फलना समूह घणां शोची रद्यांणे. आ प्रमाणे ते जंबुवृद्ध शास्वत अने तेजथी प्रकाशी रहेलणे. तेनी नजीक बीजा अनेक जंबु वृद्धोणे. आवीरीते जंबुवृद्धथीज तेनी जंबु द्वीप एवी प्रख्याति थइ ठे ॥ ६ ॥

तिहां षट खंडथी चारहवास, अष्टमी चंद्र समो सुप्रकाश ॥

क्षेत्र सकलथी उत्तम एष, जिहां सिद्धाचलतीर्थ विशेष ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेमां षट खंडवालो आ चरतक्षेत्र अष्टमीना चंद्र जेवो प्रकाशितणे. ते सर्व क्षेत्रोमां उत्तम क्षेत्रणे, कारणके त्यां सिद्धाचल नामनुं पवित्र तीर्थ सर्वथी विशेषणे ॥ ७ ॥

गंगा सिंधु जिहां निम्नगा, चऊद चऊद सहस्र नदी मगा ॥

साक्षा पचवीश आर्यदेश, बीजा आर्य नही लवलेश ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्यां गंगा अने सिंधु नामनी नदीउं, चौद चौद हजार नदीउंनी साथे रहेलीणे, जेमां साडी पचवीश आर्य देशणे, बाकीनो एक पण आर्यदेश नथी ॥ ८ ॥

मध्यखंड ते चारहतणो, पूरवदेश तिहां सोहामणो ॥

रविपण उदय पामे जिणदेश, लहे जिनवर तिहां ज्ञान विशेष ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ चरतक्षेत्रना मध्यखंडमां अति सुशोचित पूर्वदेश आवेळोणे; जे देशमां सूर्य उदय पामेणे अने ज्यां श्रीजिनेश्वर भगवंत केवलज्ञान प्राप्तकरेणे ॥ ९ ॥

निशिपतितेदेशे संचरे, सोल कला ते तव अनुसरे ॥

गंगापण तिण दिशि परवरी, देशतणो एम अतिशयचरी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते देशमां ज्यारे चंद्रमा संचरेणे त्यारे तेने सोल कला प्राप्त आयणे. गंगानदी पण ते दिशांमां वहेणे. आवीरीते ते देश महत्त्वतावालो गणायणे ॥ १० ॥

तिहां नगरी एक आज्ञापुरी; अखिलवस्तु शोचालंकरी ॥

लंकापण शंका मन धरे, अलका सलकी न शके खरे ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ते देशमां आजापुरी नामनी एक नगरीठे. जे नगरी सर्व वस्तुठनी शोजाथी अखंकृतठे. ते नगरीनी शोजापासे खंका पण पोतानी शोजामाटे शंका धारण करेठे अने अखकापुरी तो ते नगरी पासे उज्जी पण रहीशके तेमनथी ॥ ११ ॥

चोराशी चौटां विस्तार, जगती सम उत्तंग प्राकार ॥

उत्तम जनगण तेणें संकीर्ण, राजमार्ग बहु मणिय विकीर्ण ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते नगरीमां चोराशी चौटां ठे, जगतीना कोट जेवो तेनो ऊंचो कोटठे. तेमां उत्तम मनुष्योनीज वस्तीठे अने ज्यां राज्यमार्गमां घणां मणिलेनो विस्तारठे ॥ १२ ॥

वर्ण सुवर्णें पूजित सर्व, दाने रविसुत होय अगर्व ॥

धनपति कठिन मेरू अधिकार, ते गुण जनमें नहीय लगार ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ त्यां वसनारा सर्व उत्तमवर्णें सुवर्णथी पूजितहता. तेठना दानथी दातार कर्ण पण गर्व रहित थाय एम हतुं. सुवर्णनो मेरू धनपति ठतां कठिनठे पण त्यां वसनारा लोकोमां तेवो गुण नहतो ॥ १३ ॥

व्यापारी जारी धनपात्र, नारी निरूपम निर्मल गात्र ॥

देरा देव सेवे बहु जेव, कहुं पुर वर्णन करि संखेव ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ त्यांना व्यापारीठ बहु धनवान हता. स्त्रीठ निरूपम अने निर्मल गात्रवालीहती अने लोको देव देरासरनी बहु प्रकारे सेवा करताहता. आप्रमाणे संक्षेपमां तेनगरी वर्णवीठे ॥ १४ ॥

राज्यकरे वीरसेन नरेश, जास प्रजाव अरि लहे रूपि वेष ॥

देवल दंढादिक उपमाय, पुरमां एहवो नृपनो न्याय ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ ते आजापुरीमां वीरसेन नामे राजा राज्य करतो हतो. जे राजानी शक्ति एवी हती के तेना शत्रुठ तेना प्रजावथी मुनिनो वेष लह जागी जाताहता. देवालयना दंडनी ऊपमाजेवो नगरमां राजानो न्याय थतो हतो ॥ १५ ॥

वीरमती पटराणी तास, विलसे विषयिक जोग विलास ॥

जेहनो सुखदेखी सुरवंश, चूषण अहनिशकरे प्रशंस ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा वीरसेनने वीरमतीनामनी पटराणीहती, तेनी साथे राजा विषयजोगना विलासमां आनंद करतो हतो. जेनुं सुख देखीने देवताठना वंशमां आचूषण रूप एवो इंद्र पण निरंतर तेनी प्रशंसा करतो हतो ॥ १६ ॥

चरित्र पीठिका पेहेलीढाल, मोहनविजये कही रसाल ॥

श्रोता सुणजो तजि व्याघात, आगल अति मीठीठे वात ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ चरित्रनी पीठिका रूप अने रसिक एवी पेहेलीढाल श्री मोहनविजयजी ए कहेलीठे. हे ! श्रोताठ ! हवे विक्षेपनो त्यागकरी सांजलजो. आगल घणी मीठी वात आवेठे ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

एहवे आव्या नगरीए, सोदागर शिरदार ॥

बहु मोला घोडातणा, करवाने व्यापार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एकदा ते आज्ञापुत्रीमां घणां किंमती घोडाळना व्यापार करवाने उत्तम सोदागर आवी चड्या ॥१॥

कुक्कुर कंधा लहुकना, उलट कटोरा चद्द ॥

गति अधीक मन पवनथी, जंगम तद्द विपद्द ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ते घोडाळना कांध कुकडाळना जेवाहता. तेउनी आंखो विशाल्य अने तीक्ष्णहती. तेउनी गति मन अने पवनथी पण अधिक हती अने तेउ जाणे पांखो विनाना चालता गरूरु होयतेवा लागता हता ॥१॥

बीज ऊबुका जेम अलख, हढवपु नखिय प्रचंड ॥

खुराघात पडतालथी, करे गिरि खंमोखंरु ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ बीजलीना ऊबकारानी जेम हणमां अलक्ष्य अइ जाय तेवा हता. तेमनां शरीर हढ हतां अने नाखो प्रचंडहती. तेउ पोतानी खरीळना आघातथी पर्वतना खंडेखंड करे तेवाहता ॥ ३ ॥

तेजी तुरकी हंसला, कंबोजा एराक ॥

पाणीपंथा काबली, जाति अनेक ऊगाक ॥४॥

अर्थ ॥ तेउनी तेजी, तुरकी, हंसला, कंबोज, एराक, पाणी पंथा, काबली ऐवी अनेक जातिउ हती ॥४॥

चूपे एवाहयवरा, आव्या जाण्या जाम ॥

सोदागरने धनदइ, लीधा सघला ताम ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आवा उत्तम घोडाळ आव्याडे एवी वात राजाना जाणवामां आवतां, तेणे सोदागरने ऋव्य आपी, सर्वे घोडा खरीदी लीधा ॥ ५ ॥

एक तुरंगम तेहमां, अति उत्तम आकार ॥

रंज्यो चूप लह्यो नही; तेहनो वक्राचार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते घोडाळमां एक अति उत्तम आकारवालो घोडो हतो, जेनी उपर राजानो बहुज रागथयो-परंतु ते घोडो विपरीत गतिवालो हतो तेनुं जाण पणुं राजाने थयुं नही ॥ ६ ॥

साजकरी तेउपरें, नृपति थयो असवार ॥

मृगया हित सेना सहित, गयो गहन कांतार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एक वखते राजा तेना उपर स्वारी करवा सारू तेने तैयारकरी तेना उपर बेसी मृगया के शिकार करवाने घोर वनमां सेना सहित गयो ॥ ७ ॥

॥ ढाल बीजी ॥ चैत्रे चतुर्जुज नाव्या, राधाजी करेरे विचार ॥ एदेशी ॥

अथवा सुरति महिनानी देशी ॥

चूमिसर अलवेसर, कानन फेरे तुखार ॥ वन श्रापद कर्था आकुला,

तरू तरू थया असवार ॥ मृग संबर ससकादिक घाले घेरे धंध ॥

परमाधामी वस पड्या, जेम नारकी संबंध ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे राजाळ वनमां घोडाने फेरवतां फेरवतां वनना शिकार करवा लायक सर्व प्राणीउने आकुल व्याकुल कर्था. दरेक जाडे जाडे घोडेस्वारो फरी वड्या. जेम परमाधामीउ पोताने वशपडेला नारकीउने घेरीले, तेम मृग, साबर अने ससलां विगेरे प्राणीउने तेमणे घेरी लीधा ॥ १ ॥

एक मृग यूथविबूटो, दीठो तव झूमीश ॥ तुरंग कर्यो तेकेडे,
हिंसारव सुजगीश ॥ हरिण घणो फालेचड्यो, ते पकड्यो
नविजाय ॥ जस जिवित अति तेहने, कोइथीकांइन थाय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तेवामां मृगना टोळामांथी एक मृग बुटो पडी गथेलो राजाना देखवामां आव्यो, तेनो शिकार करवाना चरसथी राजाए घोडाने तेनी पाठल हंकार्यो. ते मृग घणो फाले चड्यो अने राजाथी पकडायो नही. ज्यां सुधी आयुष्य होय त्यां सुधी कोइथी कांइपण अतुं नथी. ॥ २ ॥

सेना कोइ किहां रही, एकाकी राजान ॥ वक्र शिद्धित ते अश्वनी,
गति न खही तिलमान ॥ मृग फुवी जिम कूदी,जूदी पकनी वाट ॥
तुरंग पयोधित रंगज्युं, रंगकरे बहु घाट ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ राजानी सेना तो क्याई रही, ते एकलो अइ पड्यो. ते घोडो वक्र (विपरीत) शिहा पाम्यो इतो, तेनी गति तिलमात्र पण राजाना जाणवामां आवी नही. पेडो मृग तो कुदीने जुदे मार्गे चाह्यो गयो. हवे आ घोरो समुद्रनां मोजानी जेम बहु प्रकारना रंग करतो उठलवा लाग्यो ॥ ३ ॥

वाग वसे नवि आवे, व्याकुल थयो महिपाल ॥ घोडे थोका मांहे,
उलंधी झूमि विशाल ॥ खेंची राख्यो नवि रहे, वहे जिम पवन
प्रचार ॥ नासा वाजे वृहासनी, पग न ठवे झुमि सार ॥ ४ ॥

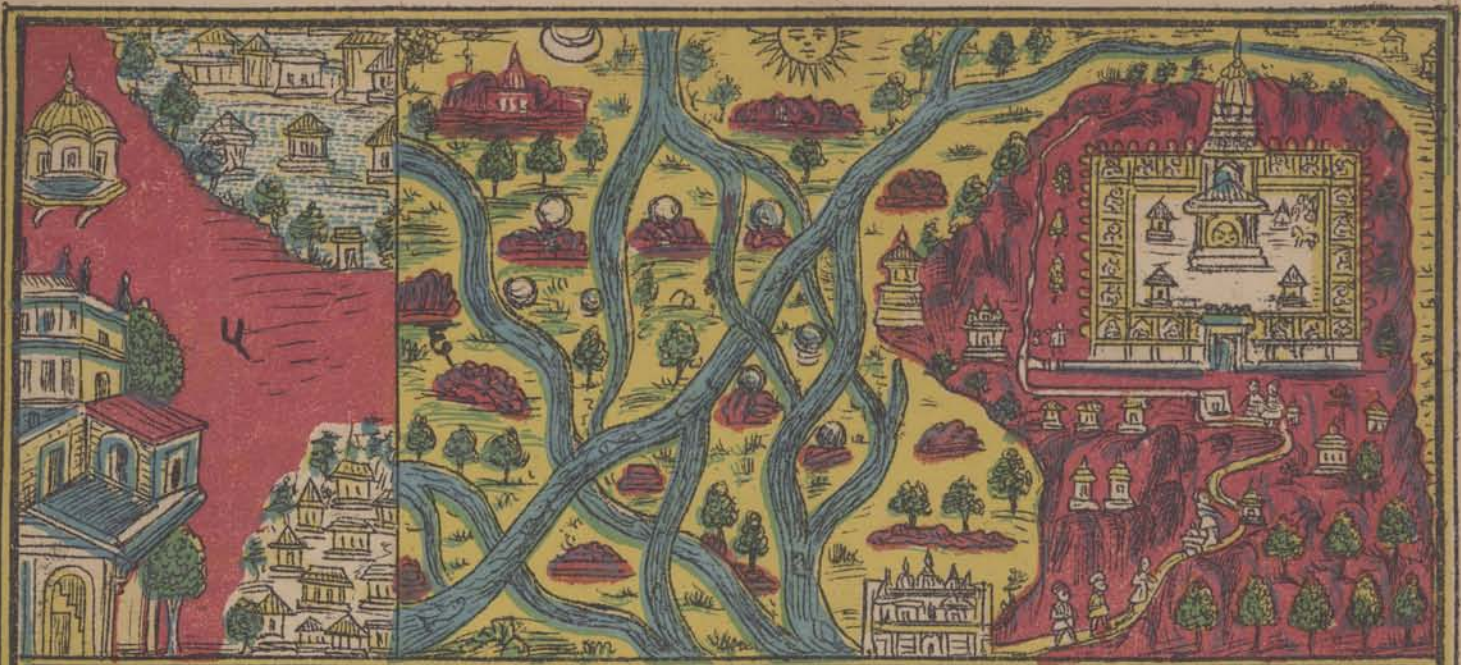
अर्थ ॥ ज्यारे ते कोइ ठेकाणे टक्यो नहीं एटले राजा व्याकुल थया लाग्यो ने घोडाए अह्य फालमां विशाल झुमि उलंधन करी दीधी. राजा घणो खेंची राखे तो पण ते रहेतो नथी. जेम पवन चाले तेम चाह्यो जाय ठे. नासिकाना अवाजथी गाजता ते अश्वना पग भूमि उपर ठबता न हता. ॥ ४ ॥

तुरंगनी दपट अने वलि, ऊपट अनिलनी गूढ ॥ वनगिरि तरुवर
निरखी, नरवर थयो दिग्मूढ ॥ पुष्करणी हित करणी, धरणीधव
तिहां दीठ ॥ वरु तरुवर एक गवहर, उपकंठे उक्किठ ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ ते घोडानी दोड, पवननी गूढ ऊपट अने वनगिरिना वृहोने निरखी राजातो दिग्मूढ अई गयो. आगल जातां राजाए एक हितकारी वापिका दीठी. तेना कांठा ऊपर एक घणुं ऊत्कृष्ट गहन वडनुं वृह जोवामां आव्युं ॥ ५ ॥

नृपशोचे ह्यमोचुं, पोहचुं जो तरु माल ॥ खेंच्यो पोहोचेवा वे
घणो, इम आलोचे झूपाल ॥ मनजाव्यो तरु आव्यो, सघलो
फाव्यो दाव ॥ धाईने वरुवाई, तुरत संबाई राव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते जोइ राजाए विचार्युं के, आ घोडाने ढोडी आ वडनी शाखाए पोहोचुं अने तेने खेंच-वाथी त्यां पोहोंचाशे वली मननी धारणा प्रमाणे आ वृह आव्युं अने सघलो दाव बराबर फाव्यो ठे. आव्युं विचारी राजाए धाईने ते वरुनी वडवाई पकडवा हाथ पोचा कर्या ॥ ६ ॥

कुवली वाग पनीजव, तव रेवंत अदेज ॥ थंजपरें थई ऊजो
महिपति पाम्यो अचंज ॥ वक्र शिद्धित ते जाण्यो, नाण्यो रोष
प्रकाश ॥ ताण्यो अति अपिठाण्यो, फोकट कीध प्रयास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तत्काळ घोरानी लगाम पडीगइ एटले तरत ते घोडो दंज रहित अइ स्तंजनी जेम उजो रह्यो-
ते जोइ राजा आश्चर्य पामी गयो. घोडाने विपरीत शिहावाळो जाणी मनमां रोष आण्यो नहीं अने
विचार्युके अरे में अजाणपणे तेने खेंची ताणी आ बधो फोगट प्रयास कर्यो ॥ ७ ॥

सकृप तवनृप ऊतयो, बांध्यो ह्य वटठांहि ॥ पाणी पीवा कारणे,
पेठो पुष्करणी मांहि ॥ जलपूरी ससनूरी, चूताटक समान ।
घटित जटित बहु फटिकना, निवड निवड सोपान ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पठी राजा दयाळु थइ नीचे उतयो अने ते अश्वने वडनी ठाया नीचे बांध्यो. पोते पाणी पी-
वाने वापिकानी अंदर उतयो. ते वापिका जलथी परिपूर्ण होती. जाणे पृथ्वीरूपी स्त्रीनां आकोटां होय
तेवां घडेळां अने जरेळां तेनां फटिकनां घाटां पगथीआं हतां. ॥ ८ ॥

विमल कमल जल उपरें, परिमल बहुल प्रकार ॥ गुण लीणा स्वर
जीणा, प्रीणा द्विरेफ ऊंकार ॥ नफरीसम सफरी तिहां, अविफार
फरीय अनेक ॥ पंथ श्रम मंथर पथिकने, पुठथी करे जलरेक ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ तेना निर्मल जलनी ऊपर बहु प्रकारनो सुगंध पसरी रह्यो हतो. जेमां गंध गुणमां लीन एवा
मधुकरे व्रीणा स्वरे ऊंकार करी रह्या हता. वली ते ऊपर मोटी माळलीऊ अनेक रीते स्फुरणायमान
थती हती अने मार्गना श्रमथी मंद अयेळा मुसाफरोना श्रमने पोताना पुंठमाथी जल सिंचन करती हती ॥ ९ ॥

मंद समीरनें ठंदे, उदित सानंद तरंग ॥ प्रगटेजास प्रसंगथी,
अंग सुरंग अनंग ॥ सीतल ठाया माया, माय सरखी तेहा ॥
निरखी नयणें हरख, नरवर पाम्यो नेह ॥ १० ॥

अर्थ ॥ मंद मंद वाता पवनना योगथी ते वापिकाना तरंगो आनंद सहित उदित थता हता. जेठना
प्रसंगथी अंग ऊपर रंग करतो अनंग (कामदेव) प्रगट थतो हतो. आवी माता जेवी तेनी शीतल ठा-
यानी मायाने नयनथी नीरखीने राजा अत्यंत प्रसन्न थयो ॥ १० ॥

विधिपूर्वक जल पीधु, कीधुं मज्जन तेम ॥ जलक्रीडा तजी
व्रीडा, कीधी पूरण प्रेम ॥ अति आनंदे नरींदे, पीधो पद्ममकरंद ॥
तरण चरण क्रमणादिक, खेले नव नव ठंद ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ राजाए विधिपूर्वक जलपान करी तेमां स्नान कर्तुं. थोनीवार लज्जा ठोनी पूर्ण प्रेमथी जलक्रीड
करी पठी अति आनंद पामी नरपतिए कमलनो मकरंद (रस) पीधो अने तरवानी अने चरण क्रमण
विगेरे क्रीडाउथी नव नव रंगे खेळवा लाग्यो ॥ ११ ॥

पुष्करणी बहुवरणी, शोचावी धरणीश ॥ जखग हिर्या उत्तर्या,
पहिर्या वख जगीश ॥ वाविजोवे नृपहोवे, राजी चित्त अनंत ॥
जाळी एक विशाली, तामनिहाळी एकंत ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते बहुवर्ण वापिकाने राजाए शोचावी. पढी स्नान वख उतारीने बीजां वखो पेहेर्यो. राजा चि-
त्तमां अनंत पणे राजी अइ गयो. त्यां आगळ एकंतमां एक विशाल जाळी जोवामां आवी ॥ १२ ॥

जांखी जोवे जाळिका माळिकाविविध सोपाना॥नृप तिहां अइने ऊतयो,
कर कर वाळ प्रधान ॥ आगळ जातां पाताळमां, दीठो वन
विस्तार ॥ निरजय नृप वीराग्रणी, सत्वसखा सहचार ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ तेजाळीने बराबर जोतां विविध पगथीआंनी माळा जोवामां आवी राजा हाथमां मुख्य खड्ग
खड्ग ते पगथीआंनी श्रेणिशी ऊतयो. त्यांशी आगळ जातां पाताळमां एक विस्तारवाळुं वन जोवामां आण्युं
तेमां सत्त्वकेतां बळ जेनो सहचर सखा ठे एवो ते वीराग्रणी राजा त्यां निर्जय हतो ॥ १३ ॥

धन्या कोइक कन्या, तेहनो स्वर सुणीकान ॥ विस्मय अतिपाम्यो
तिहां, मन मांहे राजान ॥ ए असराळ पातालमें, एस्थो वन
विसवाद॥किम इहां रहे कोइ बाळिका, करि करि करूणा साद॥ १४ ॥

अर्थ ॥ त्यां कोइ धन्य कन्यानो स्वर कानमां सांजळी राजा मनमां अति विस्मय पाम्यो. तेणे विचार्युं
के, आवा गहन पाताळमां आणुं वन क्यांशी ? अहीं बाळिका कोण हशे. जे करूणाना स्वर कर्या करे ठे ॥ १४ ॥

नगन खडग करी चडवडी, आंणी मन उपकार ॥ तत्कण तिहां
जइ ऊजो, शब्दतणे अनुसार ॥ वचन तणी रचनायें, पज्ञणी
बीजी ढाळ ॥ मोहन विजये कहे सुणो, आगळ वातरसाळ ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तत्काल राजा नागी तखवार करी मनमां उपकार बुद्धि लावी ते शब्दने अनुसारे त्यां जइने
ऊजो रह्यो. आ प्रमाणे वचननी रचनाशी श्री मोहनविजयजी ए बीजी ढाळ कहीठे. हवे आगळ रसिक
वात आवशे ते श्रवण करो ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

दृगमुजित योगी सरू, इकतिहां निरखे जूप ॥

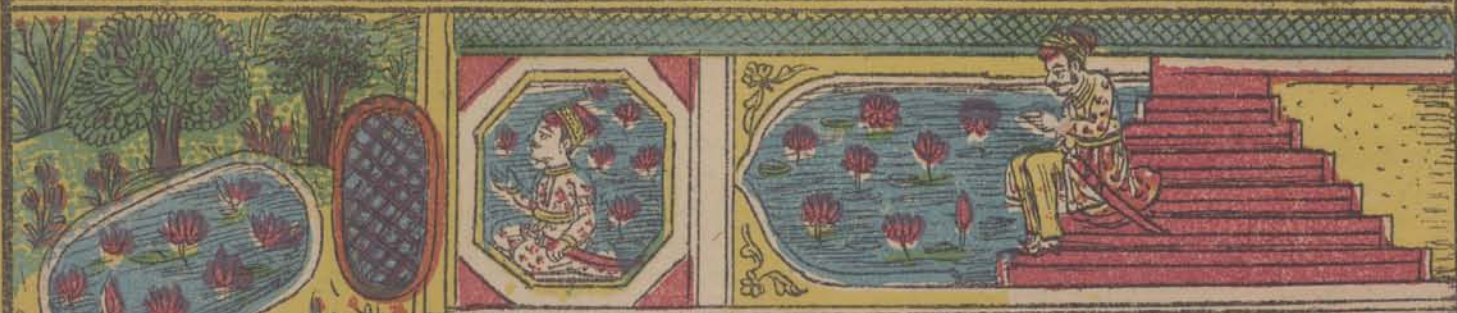
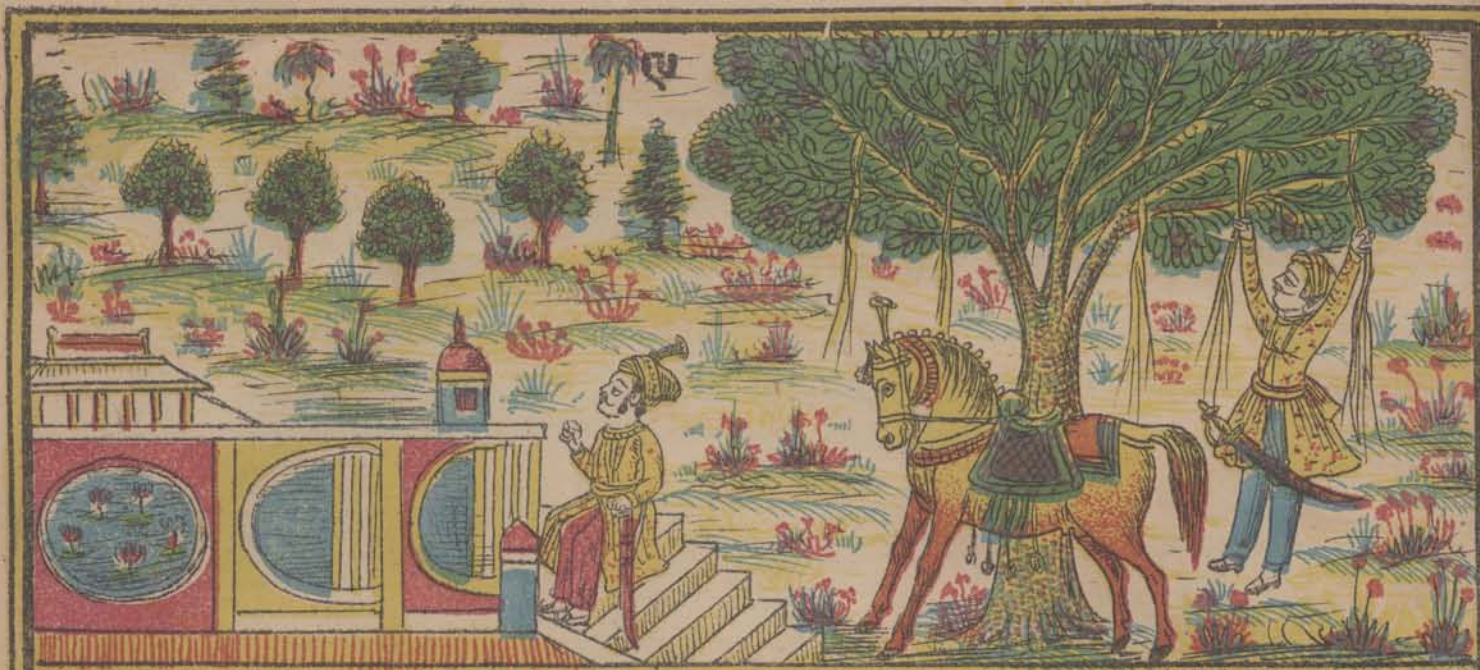
करजपमाल बहु कुसुम, धूप धूम अति रूप ॥ १ ॥

अर्थ ॥ राजा त्यां गयो तेवामां एक जोगी दृष्टि मीचीने र्हेलो जोवामां आण्यो. तेना हाथमां जप
माल हती. तेना अंग ऊपर घणां पुष्प, धूप अने धूम प्रसरी र्ह्यां हतां ॥ १ ॥

पढी अठे मुख आगळे, असी उघाडी एक ॥

अग्निंकुंरु तिम परजळे, नृप जाण्यो अविवेक ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तेनी आगळ एक उघामी तरवार पडी हती. तेनी आगळ अग्निनो कुंरु प्रज्वळी थतो हतो.
राजाए आ सर्व तेनो अविवेक जाणी लीधो ॥ २ ॥

निवरु बंध बांधी थकी, दीठी कन्या ताम ॥

रूदन करे मुख उच्चरें, एम वचन अजिराम ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेनी आगळ मजबूत बंधथी बांधेली कन्या जोवामां आवी. मुखथी पोकारी रूदन करती आ प्रमाणे ऊत्तम वचन कहेती हती ॥ ३ ॥

कर वाहर आजा नृपति, वनितानी इणवार ॥

विटल जटिल बलि आपशे, नहितो अग्नि मजार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे आज्ञानगरीना राजा, आ वखते वनितानी वार कर. नहीतो आ च्रष्ट तापस योगी अग्निमां मारुं बलिदान आपी देशे ॥ ४ ॥

नारि वचन एहवुं प्रगट, निसुणी निज अजिधान ॥

मुख आगळ आवी नृपति, हल्लुएशुं करी शान ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ ते नारीनुं एवुं प्रगट वचन अने तेमां पोतानुं नाम सांजळी राजा तेना मुख आगळ शान करी हल्लवेथी आवी ऊजो रह्यो ॥ ५ ॥

ग्रहि खड्ग ते जटिलने, बोलाव्यो नर राय ॥

मुक्तआवे अबला तणो, बलि इम किम देवाय ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजाए खड्ग लडने तापसने बोलाव्यो. अरे दुष्ट, मारी आगळ आम अबलानुं बलिदान केम अपाय ? ॥ ६ ॥

रे! निर्घृण निर्दय नितुर, रे! पापी मतिहीन ॥

मूक मनोहर माननी, रे! परिग्रह कोपीन ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ अरे! घृणा रहित, अरे! निर्दय, अरे! क्रूर, हे! बुद्धिहीन पापी, हे! कोपीननो परिग्रह करनारा तापस! आ मनोहर मानिनीने ढोडीदे ॥ ७ ॥

था साहमो ठोमीश नहीं, योगी निसुणी एम ॥

नाठो ध्यान तजी इसें, बांठी निज तनु खेम ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तुं मारी सामो आव्य. हुं तने ढोडीशनहीं. आवां वचन सांजळी ते योगी पोताना शरीरनी कुशळता इन्ही ध्यान ढोडीने नाशीगयो ॥ ८ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

प्राणी कर्मसमो नहीं कोय ॥ अथवा ॥ देव तणी ऋद्धि जोगवी आव्यो ए देशी ॥

गयो जोगी नाठो वन मांहे, नृपे पण केड नकीधी ॥ विद्या साधन केरी

तेहनी, सामग्री सवि लीधीरे ॥ सूरिजन सत्त्व समो नहीं कोइ ॥ देव

दानव विद्याधर मृगपति, सत्त्वेसवि वश होई रे ॥ सूरिजन ० ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ते जोगी वनमां नाशी गयो. राजाए तेनी केड नलीधी पण तेनी विधि साधवानी सर्व सामग्री लई लीधी. हे सूरिजन! जगत्मां सत्त्व समान कोइ नथी. देव, दानव, विद्याधर अने केसरीसिंह तेउपण सत्ताथी वश आयठे ॥ १ ॥

बंधन ठोमी ते बालानां, बहु आदरे बोलावी ॥

रे नृपपुत्री निरूपम रूपा, एहने वश केम आवीरे ॥ सू० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजाए ते बालाने बंधन ठोमी बहु आदरथी बोलावी के, हे अनुपम रूपवती सुंदरी, तुं आ तापसने वश केम अई? ॥ १ ॥

आज्ञानगरीनो जे राजा, ते केम प्रीतम ताहारो ॥

केहनी तुं पुत्री कहे मुऊ आगल, जय मत आणीश माहारो रे ॥ सू० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ आज्ञानगरीनो राजा, ते केम तारो प्रीतम आय? तुं कोनी पुत्रीहुं ते मारी आगल जणाव. मारो जय जरापण राखीश नहीं ॥ ३ ॥

बाळा सुकुमाला, वचन रसाळा पत्रणे ॥ करी घुंघट निज

प्रीतम प्रीठी, योगी जय मन न गणे रे ॥ सू० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते सुकुमार अने विशाल हृदयनी बाळा रसमय वचनो बोली अने पोतानो पति जाणीने वखनो घुंघट कर्यो. अने तेणीए मनमां योगीनो जय गण्यो नहीं ॥ ४ ॥

आज्ञापुरथी पचवीश जोयण, पद्मपुरी अति वारू ॥

तिहां नृप पद्मशेखर अलवेशर, शुरवीर शिर दारू रे ॥ सू० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आज्ञापुरीथी पचवीश जोयण अति सुंदर एवी पद्मपुरी नामे नगरी ठे; तेमां पद्मशेखर नामे राजा ठे. जे शूरवीर पुरुषोना मस्तकमां शिरोमणि ठे ॥ ५ ॥

रतिरूपा तेहनी पटराणी, शारदा रूपसमाणी ॥

चंद्रावति हुं तेहनी पुत्री, जिनधर्मिजग जाणीरे ॥ सू० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते पद्मशेखर राजाने रति जेवी रूपवाली शारदा नामे राणी ठे. तेनी चंद्रावती नामे पुत्री हुं हुं. जे जगत्मां जिनधर्मी तरीके जाण्ति हुं ॥ ६ ॥

बालकता गई मुऊ तनु प्रगटी, यौवन वय ठकुराई ॥

तातें मुऊ निरखी मनमाहे, वरचिंता निरमाईरे ॥ सू० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मारुं बालक वय वीत्या पत्नी मारा शरीरमां यौवन वयनी ठकुराई प्रगट अई. एक वखते मने यौवनवती जोइ, पिताना मनमां वरनी चिंता उषन्न अई ॥ ७ ॥

एहवे एक निमित्तिये आवि, निमित्त प्रकाश्युं एह ॥

आज्ञानगरी पति ए पुत्री, केरो कंत गुण गेहरे ॥ सू० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एवामां कोइ एक निमित्तिये आवी मारा पिता पासे निमित्त प्रकाश्युं, के आज्ञानगरीनो गुण वान राजा आ तमारी पुत्रीनो पति अशे ॥ ८ ॥

मात पिता हूवा अति हरषित, नैमित्तिकने सन्मान्यो ॥

हुं पण अति रोमांचित दुई, प्रीतमनाम पहिचान्यो रे ॥ सू० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ ते सांजलीने मातापिता अत्यंत हर्ष पांम्यां; तेमणे ते निमित्तियां घणुं सन्मान कर्युं अने पतिनुं नाम जाणी हुं पण अति रोमांचित अई गई ॥ ९ ॥

तटिनी जल क्रीडाने कारण, सहित सखी हुं आवी ॥

एणें तिहां कुटिल जटिलें मुऊने, ईद्रजावें जमावी रे ॥ सू० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एक वखते हुं सखीउनी साथे नदीमां जल क्रीडा करवाने गइ हती, त्यां आ कपटी तापसे मने ईद्रजावमां जमावी दीधी ॥ १० ॥

दृष्टि बंधन सहूनी करीने, अपहरी मुऊ सपराणी ॥

पुष्करणी जालीये उतारी, ए वनमांहे आणीरे ॥ सू० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तेणे सर्वनी दृष्टि बंध करीने मने हरी लीधी. पढी मने वापिकानी जालिमांथी उतारी आ वनमां दाखल करी ॥ ११ ॥

मुऊवखते तमे इहां पधार्या, संकटथी ठोडावी ॥

अंतरजामी तमे गुण सागर, शी कहुं वात बनावी रे ॥ सू० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आ वखते तमे अहीं पधारी मने संकटमांथी ठोडावी लीधी. अंतर्यामी अने गुणना सागर रूप एवा तमारी वार्ता शी कहुं? ॥ १२ ॥

पोतानी नारी उगारी, तेहमां शो पाड चडावुं ॥

मागण होउं तो कीर्त्ति बोळुं, जश पडहो वजमावुं रे ॥ सू० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ तमे तमारी पोतानी स्त्रीने उगारी तेमां हुं शो पाड मानुं? जो हुं मागण होउंतो कीर्त्ति बोळुं अने तमारा यशानो पटह वगडावुं ॥ १३ ॥

उल्लरुयामें एहवे आचरणे, तमे वाडेसर महारा ॥

नहितर इणवेला कुण आवे, पतिविण करवा वाहाररे ॥ सू० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ में तमने आचरण उपरथी उलखी लीधा ठे, तमे मारा वाहावा ठो, नहींतो पति सिवाय आ वेलाए मने वाहार करवा कोण आवे? ॥ १४ ॥

वसुधा पति वीरसेन प्रशंसे, तेहने घणी सनमानी ॥

कीधी मुख आगल मन हरणी, जेहुंती नार पोतानीरे ॥ सू० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ त्यारपढी राजा वीरसेने प्रशंसा करी तेनुं घणुं सन्मान कर्तुं अने ते मन हरणी बाळाने पोतानी आगल करी. जे पोतानी स्त्री हती ॥ १५ ॥

वन अतिक्रमि थईने सोपाने, तेह उलंघी जाली ॥

पुष्करणीथी बाहेर आव्यां, जलथी देह पखाळी रे ॥ सू० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पढी ते पगथीआनी श्रेणिथी वन उलंघन करी पेळी जालिमां थई शरीरने प्रक्षाखन करी वापिकामांथी बाहेर आव्यां ॥ १६ ॥

सेनासवि आवीने पोहोती, प्रणम्यो पृथिवी पाल ॥

मोहनविजये अतिहि रसाली, त्रीजी प्रकाशी ढाल रे ॥ सू० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सेनापति त्यां आवी पोहोंच्यो अने राजा वीरसेनने प्रणाम कर्तुं. आ प्रमाणे श्री मोहन विजयजीए आ त्रीजी ढाल प्रकाश करी. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सकल सुजट किति मुकुटने, करजोडी कहे जाम ॥

नवि नीकलिये एकला, इम मृग माटे स्वाम ॥ १ ॥

अर्थ ॥ सर्व सुजटो पृथ्वीना मुगटरूप राजाने हाथ जोडीने कहेवा लाग्या के हे स्वामी, आवी रीते मृगने माटे एकला नीकलवुं न जोडुं ॥ १ ॥

रतन जतन करि राखवा, तुमने नर शिरताज ॥

सज्जनथी दुर्जन घणा, मोहोटाने महाराज ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे! लोकोना शिरताज महाराज, तमारां जेवां रत्नने तो यतना करीने राखवां जोडुं. हे महाराज, मोटा पुरुषोने सज्जनथी दुर्जन घणा होय ते ॥ २ ॥

धावळ पगथी धूंसीयें, उढाए जरतास ॥

जे जेहवा नर तेहने, तेहवा होय प्रयास ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हे! राजा, धावळीथी पग धुंवायडे, अने जरीयान वस्त्र उढाय डे, तेम जेवो माणस होय तेवो तेने प्रयास आयडे ॥ ३ ॥

मोटुं जाग्य जुजाबळी, कुसळें मळिया चूप ॥

पण ए कन्या कोण अठे, कहियें तास स्वरूप ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अमारुं मोटुं जाग्य के जे आप जुजाबळी राजा पाठा कुशल-हेम प्राप्त थया. आ कन्या कोण डे, तेनुं स्वरूप कहो ॥ ४ ॥

हय पुष्करणी जाळिका, योगी कन्या खेद ॥

अवनीशे अनिमेषमें, जाख्यो सघळो जेद ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ राजाए विपरीत शिहावाला अश्वनी, वापिकानी, जाळीनी, योगीनी अने कन्याना संकष्टनी बधी वात जणावी तत्काल तेनो बधो जेद खुटलो कर्यो ॥ ५ ॥

सवि सामंत थया खुशी, नृपनी करे प्रशंस ॥

ख्याग त्याग वाचा अचल, धन ह्नी अवतंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांजळी बधा सामंतो खुशी थया अने राजानी प्रशंसा करवा लाग्यो के, दान अने वचनथी अचल एवा ह्नीय कुलमां आरूपण रूप तमने धन्य डे ॥ ६ ॥

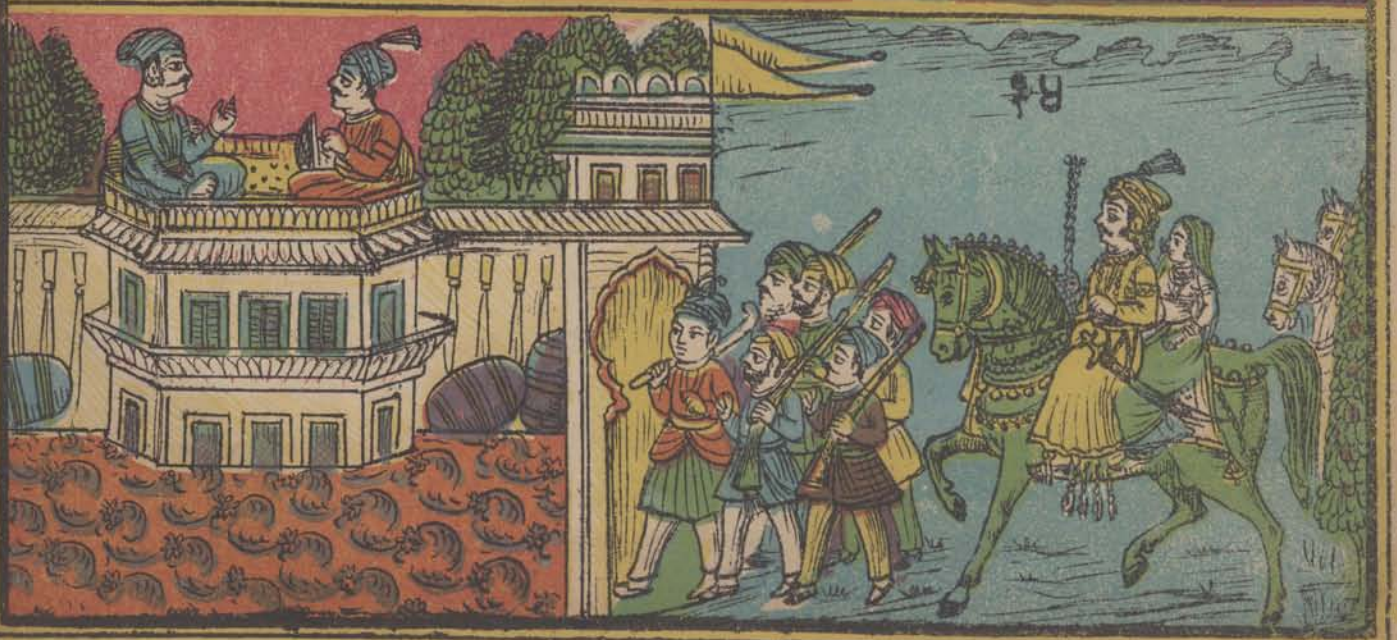
दोइ कन्या सेना सहित, नृपति थयो असवार ॥

आठ्या निज नगरी तिहां, वरत्या जय जयकार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजा कन्याने लई सेना साथे घोडेस्वार थयो अने पोतानी नगरीमां आवी पोहोंच्यो. त्यां जय जयकार वरती रह्यो ॥ ७ ॥

॥ ढाल चोथी ॥

इण सरवरीयारी पाल, आंवा दोय रावलां लखना ॥ ८ ॥ देशी ॥

खबर करी तत्खेव पद्मशेखर जणी ॥ लखना ॥ ठे आजापुरी मांहेके
पुत्री तुम तणी ॥ ल० ॥ वहेला मलवा काजके राज पधारजो ॥ ल० ॥
प्रेक्ष वचन मन आणिके लाज वधारजो ॥ ल० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ तत्काल ते राजकन्याए पोताना पिता पद्मशेखरने खबर करी के, तमारी पुत्री आज्ञानगरीमां
ठे. माटे मलवाने वेला पधारजो, अने मनमां विवेक वचन लावीने आपनी लाज वधारजो ॥ १ ॥

तातथी मलवा काज जाणी सुता आतुरी ॥ ल० ॥ पद्मपुरीपति तुरत
आव्यो आजापुरी ॥ ल० ॥ आदरदे वीरसेन मळ्या हेजे घणे ॥ ल० ॥
चंद्रावती संबंध सयल मांडी कह्यो ॥ ल० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोतानी पुत्री पिताने मलवाने घणी आतुर ठे एम जाणी पद्मपुरीनो पति पद्मशेखर राजा
तत्काल आज्ञापुरीमां आव्यो. राजा वीरसेन घणा आदरथी अने हेतथी तेने मळ्यो.पठी तेणे चंद्रावतीना
संबंधनो सर्व वृत्तांत कही संजलाव्यो ॥ २ ॥

अति उठरंगे उठंग धरी निज बालिका ॥ ल० ॥ तातें प्रकाशी
प्रगटके हित परनालिका ॥ ल० ॥ पद्मशेखर करजोडी कहे
वीरसेनने ॥ ल० ॥ ए मोहोटो उपगारअमने तुमे कर्यो ॥ ल० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ पठी राजा पद्मशेखरे पोतानी बालिकाने हर्षथी उत्संगमां बेसारी अने अतिशे अंतरना
हेतनी परनालिका प्रगट करी बतावी अने पठी पद्मशेखरे हाथ जोडी वीरसेनने कह्युं के, तमे अमारो
आ मोटो उपकार कर्यो ठे ॥ ३ ॥

तमगुण अपरंपार के केम जणीजीयें ॥ ल० ॥ ए कन्या शिरताजके
राज परिणीजीयें ॥ ल० ॥ धूरथी निमित्त वचनथी एह तुम गेहनी
॥ ल० ॥ मानी वचन महाराज राखो रीत तेहनी ॥ ल० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे राजा, तमारा अपरंपार गुणो ठे, तेनो बदलो केवी रीते आपी शकाय, पण हे मुगटधारी
राजा तमे आ कन्याने परणो. आजथी आ बाळा वचनथीज तमारी स्त्री अई चुकी ठे. मारुं वचन
स्वीकारी तेनी रीत राखो, एटले तेनी टेक राखो. ॥ ४ ॥

लग्न लेवानी शुक्र तुरत परणावीया ॥ ल० ॥ शशिवदनी मृगनय-
णीयें सोहला गावीया ॥ ल० ॥ वीरमतीविण नगरवासी सवि हर-
खिया ॥ ल० ॥ वाहला घर ससनेह तणा मेह वरषीया ॥ ल० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ पठी राजाए तुरत लग्ननो शुक्र दिवस नक्की करी ते बंनेने परणाव्यां. ते प्रसंगे चंद्र जेवा मु-
खवाली मृगनयणी सुंदरीउए मंगल गीत गायां. मात्र एक राजानी राणी वीरमती शिवाय नगरना बधा
लोको हर्षा पाम्या. स्नेही संबधीउना घरमां स्नेहना मेघ वर्षवा लाग्या ॥ ५ ॥

पद्मशेखर परणावी इम निज अंगजा ॥ ल० ॥ निज नगरे गयो
ताम ते नृपनी लेइ राजा ॥ ल० ॥ चंद्रावतीथी वीर नृपति सुख जो-
गवे ॥ ल० ॥ दिन दिन नवले नेहशुं दीहां जो गावे ॥ ल० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजा पद्मशेखर आ प्रमाणे पोतानी पुत्रीने परणावी, राजा वीरसेननी रजा लड सत्वर पोतानी नगरमां गयो. राजा वीरसेन चंद्रावतीनी साथे सुख जोगववा लाग्यो. प्रत्येक दिवसे नवा नवा प्रेममां मग्न थवा लाग्यो ॥ ६ ॥

वीरमति चित्त शोक संबंध वहे सदा ॥ ल० ॥ चंद्रावती मनमांहे
न आणे ते कदा ॥ ल० ॥ जे जेहने मन प्रेम हुवे जे उपरे ॥
॥ ल० ॥ तेहने शोकने लोक कहो कांई करे ॥ ल० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमती हमेशां चित्तमां शोक कर्था करती हती, पण चंद्रावतीना मनमां तेनुं कांई पण लागतुं नहीं. जे जेने मनमां जे उपर प्रेम उपजे, कहो जाइ तेना मनमां शोक शुं करवा होय? ॥७॥

चतुर चंद्रावती चित्त पियुनुं जाखवे ॥ ल० ॥ प्रीतम गुण बहुजांति
मधुर स्वरें चालवे ॥ ल० ॥ कोइक पुण्यवंत जीवते गर्जे उपनो
॥ ल० ॥ चंद्र सुपनथी सुचित सुत होशे चूपनो ॥ ल० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हमेशां चतुर चंद्रावती पोताना पतिनी मरजी उठावती हती. अने प्रियतमना बहु गुणने मधुर स्वरथी गाती हती. एम करतां कोइ पुण्यवंत जीव चंद्रावतीना गर्जमां आव्यो ते वखते राणीने चंद्रनुं स्वप्न आव्युं. जेथी राजाने सारा चरित्रवालो पुत्र थशे. ॥ ८ ॥

प्रसव्यो पुत्र रत्न चंद्रावतीये तदा ॥ ल० ॥ हृष्यो नृपजिम रुमक
पामीने संपदा ॥ ल० ॥ दीधा अरथी धनके सयण संतोषीया
॥ ल० ॥ सयणाजणी पकवान थकी अति पोषीया ॥ ल० ॥ ९ ॥

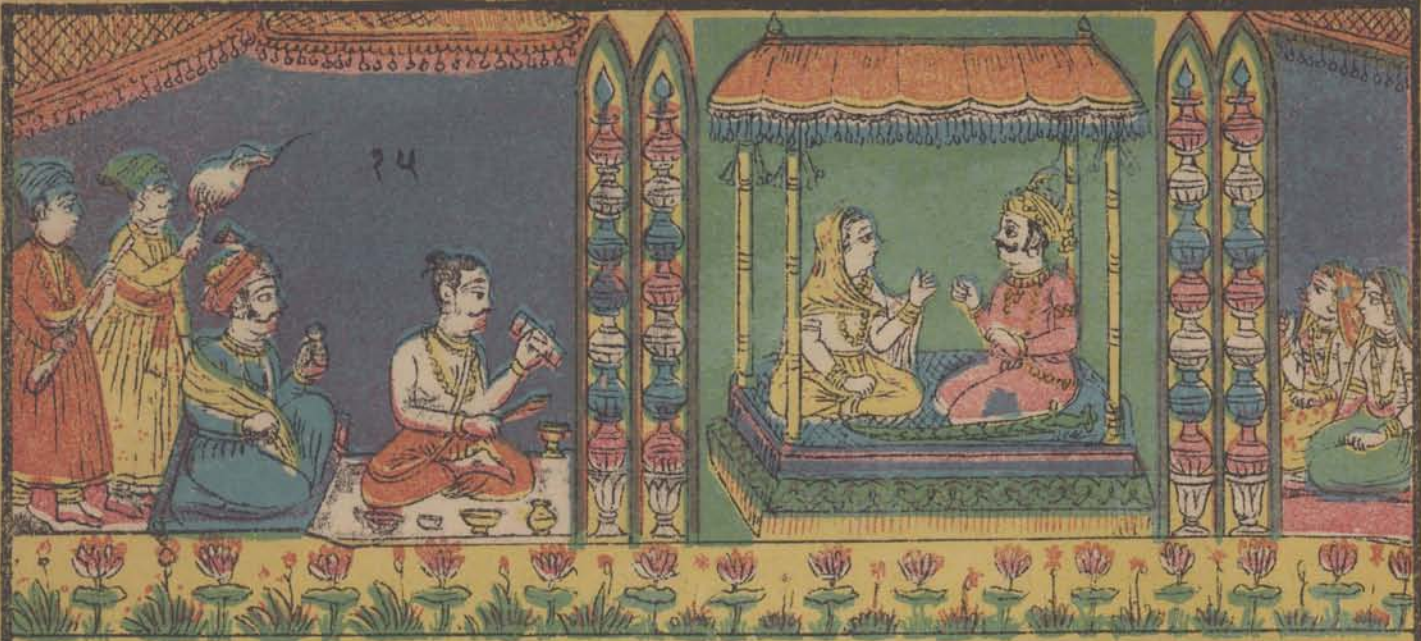
अर्थ ॥ समय आवतां चंद्रावतीए पुत्रने जन्म आप्यो. जेम निर्धन डव्य पामीने हर्ष पामे तेम राजा हर्ष पाम्यो. उत्तम याचकोने दान आपी संतोष पमाडया अने तेमने पक्वान्न जमाडी पुष्ट कर्था. ॥ ९ ॥

दीधुं बालक नामके चंद्र जयंकरू ॥ ल० ॥ दीपे सुत ससनूरके
डूजो दीनकरू ॥ ल० ॥ वृद्धि पामे सुत पांच धावें पाळीजतो
॥ ल० ॥ अंगुठे पीयूष सुरंगो पीजतो ॥ ल० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते पुत्रनुं नाम विजयकारी चंद्र एवं पाड्युं. ते पुत्र तेजना नूरथी जाणे सूर्य होय तेम दीपतो हतो. पांच धावमातांथी पाळन थतो ते पुत्र वृद्धि पामतो हतो. अने पोताना अंगुठामां अमृतने पीतो हतो ॥ १० ॥

सुत देखी वीरसेन जनम लेखे गणे ॥ ल० ॥ अति रक्षियायत होयते
कहितां नवि बने ॥ ल० ॥ खेल नव नव खेलते बाल पणा घणा
॥ ल० ॥ चंद्रावती वीरसेन जतन राखे घणा ॥ ल० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ते पुत्रने देखी राजा वीरसेन पोतानां जन्मने लेखे गणतो हतो. तेना मनमां एवो आनंद आवतो ते कही शकतो नहीं. राजा कुमार बालपणाना नव नवा खेल खेलतो हतो. चंद्रावती अने वीरसेन तेनी घणी यतना राखता हता. ॥ ११ ॥

चंदकीरण सम चंद्र कुंवर शोजानिलो ॥ ल० ॥ जीम सुरतरूनो
ठोरु वधे दिन दिन जलो ॥ ल० ॥ मनमथ सरिखो बालक दीसे
फूटरो ॥ ल० ॥ सुललित बचने तेहके बोले परवरो ॥ ल० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ चंद्रनी कलानी जेम शोजतो ते चंद्र कुमार जेम कल्प वृहानो ठोड वधे तेम दिन दिन प्रत्ये
वधवा लाग्यो. ते बाल कुमार कामदेव जेवो स्वरूपवान् हतो. ते मीठां वचनो बोखबा लाग्यो. ॥ १२ ॥

चंद्रावती निज धर्म मांहे कुशली घणुं ॥ ल० ॥ तास प्रसंगथी
नूप तजे हिंसक पणुं ॥ ल० ॥ वीरनृपतिने चित्त वसी जिन वासना
॥ ल० ॥ शिख्यो जिननी जकित सुसाधु उपासना ॥ ल० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ राणी चंद्रावती जैन धर्ममां घणी कुशल हती, तेना प्रसंगथी राजाए हिंसकपणुं ठोडी दीधुं. वली
तेना चित्तमां जिन धर्मनी वासना वसवाथी ते जिन जकित अने उत्तमसाधुनी उपासना शीख्यो. ॥ १३ ॥

सत संगति गुण होय जिहां अचिरिज किस्यो ॥ ल० ॥ लटथी जमरी
होयते संगति फल इस्यो ॥ ल० ॥ निपजाव्या प्रासाद जला जिन राजना
॥ ल० ॥ वृत धारी बहु रंग संतोष्या साजना ॥ ल० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ सत्संगथी गुणआय, तेमां शुं आश्चर्य ठे? जुवो ने एखनो कीडो जमरी अई जाय ठे. ए संगतिनुं
फल ठे. राजाए जिनराजनो सुंदर प्रासाद कराव्यो अने वृत धारीउने साज करी संतोष कर्यो ॥ १४ ॥

इम करतां सुत चंद्र वर्ष थयो आठनो ॥ ल० ॥ सुरगुरु समोवरु
तेह कलागुण पाठनो ॥ ल० ॥ चोथी ढाल रसाख कही प्रीते घणी
॥ ल० ॥ हवे मोहन कहे वातते वीरमतीतणी ॥ ल० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एम करतां चंद्र कुमार आठ वर्षनो थयो, ते कला गुण पठन करी बृहस्पतिना जेवो थयो. आ
प्रमाणेआ चोथी ढाल घणी प्रीतिथी कही संजलावी. हवे श्री मोहन विजयजी राणी वीरमतीनी वार्ता कहे ठे १५

॥ दोहा ॥

ऋतुवसंत प्रगटीतिसे, सफल थया सहकार ॥

काम कला कोकिल कहे, जनने वारंवार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एक वखते वसंत ऋतु प्रगट अई हती, आंबाना वृहो सफल थवा लाग्या, कोयल पही लो-
कोने वारं वार टहुकाथी काम कला कहेवां लाग्यां. ॥ १ ॥

केसु अति कुसुअमित थयां, रंग सुरंगा लाल ॥

खेले फाग वसंत नृप, तेहनो लाल गुलाल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ केसुडानां पुण्यो विकास पामी लाल रंग प्रगट करवा लाग्यां. राजा लाल गुलालथी फाटगुन
वसंत खेळतो हतो ॥ २ ॥

सुमन थइ वनघन प्रजा, मधुनृप आव्यो जाणि ॥

फल दल दल लेई जेटणो, स्तवे बिहंगी वाणि ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वसंत रूपी राजाने आवेळो जाणी घाटी वन दाता रूपी प्रजा पुष्पथी वधावी फल दल रूपी जेट आपवा लागी अने पक्षिडं मधुर वाणीथी स्तुति करवा लाग्यां. ॥ ३ ॥

अण घटिता चंपक कुसुम, मुकुलित वृद्ध समीप ॥

जाणुं ऋतु राजानणी, कीधा मंगल दीप ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वृद्धोनी समीप कळीरूपे रहेलां चंपकनां पुष्पो जाणे वसंतरतु रूपी राजाना आगळ मंगल-दीप कर्या होय तेवा लागता हता ॥ ४ ॥

सपरिवार आजानृपति, प्रजा सहित सोहंत ॥

आव्यो वनमां कामवश, रमवा काज वसंत ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आजानगरीनो राजा वीरसेन कामदेव वश अई परिवार साथे प्रजाजन सहित वसंत रमवाने वनमां आव्यो ॥ ५ ॥

ठांटे केसर ठांटणां, दाळ गुळाळ सोहंत ॥

सोहे मध्याने गगन, जाणे थयो प्रजात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वसंत ऋीडामां दाळ गुळाळ साथे केसरनां ठांटणां थवा मांड्यां ते जाणे मध्यान्ह काळ ठतां प्रजात थयो होय तेम देखावा लाग्युं ॥ ६ ॥

चंद कुमर सेवक सहित, कुसुम थकी क्रींत ॥

वीरमतीने देखिने, मन निसनेह धरंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंद कुमार सेवकोनी साथे पुष्पक्रीडा करे ठे, ते जोड राणी वीरमती मनमां स्नेह धरे ठे ॥ ७ ॥

॥ ढाळ पांचमी ॥

वीठल वालोरे उमियाजीने लागुं पाय एवर आलोरे ॥ एदेशी ॥

राजा राणी रंगथीरे, खेळे अनोपम खेळरे ॥ नवली दीठी

नारीयो, तिहां शशि वदनी गजगेळ ॥ सुणो जवि प्राणीरे, चंद

नरिंद संबध ॥ अतिरस अति रस आणी रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥

अर्थ ॥ राजा वीरसेन अने राणी वीरमती अनोपम रंगथी खेले ठे, त्यां बीजी गजेंद्रना जेवी गतिवाली नवनवी चंद्र वदनी नारीडं पण जोवामां आवे ठे. हे जविप्राणी मनमां अतिरस खावी आ चंद्रराजानो रास सांजलो. ॥ १ ॥

काचित सुत केडें करीरे, उज्जी चंपक ढायरे ॥

आंवा माळें जुलणां, बांधी बाल हिंडोळे माय ॥ सु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कोड माता बालकने केड उपर तेडी चंपक वृद्धनी ढाया नीचे उज्जी रही हती, कोड आंवांनी ढाळ साथे जुलणुं बांधी बालकने हींमोळामां हींचोळती हती ॥ २ ॥

कोड करधरी निज बालनेरे, ज्जिमे हीयडा साथरे ॥

केड शिखावे हींडाववुं, निज सुतना ग्रही हाथ ॥ सु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ कोइखी पोताना बालकने हाथमां लइ हृदय साथे प्रेमथी दबावती हती तो कोइ पोताना बाख पुत्रने हाथ पकडी हींडवाने शीखवती हती ॥ ३ ॥

रमकडां बहु जातीनारे, सुखडली बलि देईरे ॥

रोता राखे बालने, इम तरू तरू नारी केइ ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कोइनारी जाडे जाड फरी पोताना बालकने जात जातनां रमकडां अने वली सुखडी आपी गाना राखती हती ॥ ४ ॥

स्तन पयपाने पोषतीरे, सुत सुर तरूनो ठोरु रे ॥

युवती इम वनमें बहु, मनमानां पोहचाने कोड ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ कोइ युवती पुत्रने कल्प वृहना गोट जेवो मानी स्तन पानथी पोषती हती. आ प्रमाणे खीउ वनमां पोत पोताना मनना कोड पूरा करती हती. ॥ ५ ॥

देखी वीरमती तदारे, मुख मेले नीशासरे ॥

वन क्रीडा चूलीगई, थयुं व्याकुल चित्त उदास ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आ देखाव जोइ राणी वीरमती मुखमथी निशास नांखवा लागी अने वनक्रीडा चुली गई. तेनुं चित्त व्याकुल अने उदास थइ गयुं ॥ ६ ॥

दैवने दे उलंजडोरे, कुंवर न दीधो केम रे ॥

सुतविण हुं शा कामनी, जिम मन विण कारिमो प्रेम ॥ सु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते दैवने उलंजो आपवा लागी के, हे दैव ! मने पुत्र केम न आप्यो ? जेम मन वगरनो प्रेम होय तेम पुत्र विना हुं शा कामनी ! ॥ ७ ॥

जिम मंदिर दीपक विनारें, जिव विण जिम देहरे ॥

जिम कुसुमविण वासना, जिम जलविण उनह्यो मेह ॥ सु० ॥ ८ ॥

ज्ञानविना जेहवी दयारे, मानविना जिम दानरे ॥

असन जिस्यो दशनो विना, बलि कंठविण जिम गान ॥ सु० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ जेम दीपकविना मंदिर, जेम जीवविना देह, जेम सुगंधविना पुष्प, जेम जलवगरनो मेघ, ज्ञानविना जेवि दया, मानविना जेवुं दान, जेम लवणविना जोजन अने जेम कंठविना गायन-तेम पुत्रविना हुं शा कामनी हुं ? ॥ ८ ॥ ९ ॥

अंगज लेइ उहंगमारें, न रमाड्यो जिणे नाररे ॥

ते कां सरजी संसारमां, धिक् धिक् तस अवतार ॥ सु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे नारीए उत्संगे लई पुत्रने रमाड्यो नथी, ते नारी आ संसारमां शा माटे सरजी ठे ? तेना अवतारने धिक्कारे ॥ १० ॥

पुत्रविना शुं कीजीयेरे, जनपद नगर जंडार रे ॥

संयमी पंखी प्राहुणां, कोइ नावे तस आगार ॥ सु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ घणा देश शेहेर के जंडार होयतो पण पुत्र विना ते शा कामना ? जेने पुत्र न होय तेने घेर संयमी, पक्षी, अने कोइ अतिश्रिपण आवता नथी. ॥ ११ ॥

में कुण कुण पूर्व जवेरे, प्रौढां पातक कीधरे ॥

केसर वरणो नानडो, एवो एके दैव न दीध ॥ सु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ में पूर्वजवे शां मोटां पाप कर्या हशे के जेथी केसर जेवा वण वाडो नानकडो एक पुत्र पण दैवे दीधो नहीं ॥ १२ ॥

इम कहेती धरती लखेरे, सजड सलुण नयणरे ॥

थया अणगमता काननें, निज वाली सखीनां वयण ॥ सु० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमणे कहेती वीरमती नीचुं जोई जूमि जपर लखवा लागी. तेना सुंदर नेत्रमां जल आवी गयां. ते वखते पोतानी वाली सखीनां पण वचन कानने अणगमतां अई पड्यां. ॥ १३ ॥

पूढे तिहां सघली सखीरे, बाई तुमे केम एम रे ॥

दीसोडो आमण डुमणा, केणे डुहाव्यां कहो धरीप्रेम ॥ सु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ते वखते सघली सखीए मली तेने पुढवा लागी के, बाई तमे आम चिंताथी दुर्बला केम दीसो डो ? तमने कोणे डुज्यां डे ते प्रेम धरीने कहो. ॥ १४ ॥

कंत ए काम सहोदरूरे, ए वन खेले वसंत रे ॥

चंद सपली पुत्र ए, तुमे किम दीसो सचित ॥ सु० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आ तमारा स्वामी कामदेव जेवा स्वरूपवान् डे, ते आ वनमां वसंत खेले रह्या डे, वली आ तमारी शोकयनो पुत्र चंदकुमार केवो सुंदर डे ? ते डतां तमे चिंता वाळां केम लागो डो ? ॥ १५ ॥

पण न जणावे कोइनेरे, वीरमती मन वात रे ॥

पूरव पुण्ये आविड, शुक आंबाडाखे सुजात ॥ सु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमती कोइने आ मननी वात जणावतां नथी. तेवामां पूर्वना पुण्यथी कोइ शुक पक्षी आंबानी डाल जपर आवी बेगो ॥ १६ ॥

मोहनविजये मनोहरूरे, पक्षणी पांचमी ढालरे ॥

श्रोतानिसुणजो सुवटो, कहेशे हवे वचन रसाळ ॥ सु० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्री मोहन विजयजीए आ पांचमी मनोहर ढाल कही डे. हवे ते शुक पक्षी जे रसिक वचन कहेशे ते श्रोताडं ध्यानथी सांजळो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

हित आणी जाणी घणुं, राणीने दिखगीर ॥

बोडयो नरवाणी तिहां, आंबा डाखे कीर ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ते शुक पक्षी राणीनुं हितजाणी अने तेने घणी दिखगिर देखी आंबानी डाखी जपरथी मनुष्य वाणी बोडयो. ॥ १ ॥

रे ! सुंदरी रूदती थकी, रंगजंग कर्ये केम ॥

शी चिंता ठे कहे मुखे, जाणुं कांइक जेम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे सुंदरी तुं रूदन करीने रंगनो जंग केम करे ठे? तारे शी चिंता ठे? ते मने कहे, ते कांइक मारा जाणावामां आवे ॥ २ ॥

वीरमती निसुणी वचन, निरखे उंचो जाम ॥

शुक दीठो सोहामणो, वचन रसिलो ताम ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली वीरमतीए उंचुं जोयुं, त्यां रसिक वचन बोलनारो ते सुंदर शुक जोयो. ॥ ३ ॥

नृप प्रेमदा अचरज लही, कहे वचन बहुजांत ॥

शु तुं पूठे पंखिया, मुज मनडानी वात ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजप्रमदा वीरमती आश्चर्य पामीने बहु त्रांतिथी वचन बोलीके, हे ! पंखिडा, तुं मारा मननी वात केम पुठे ठे? ॥ ४ ॥

फल जह्नी पही लघु, अंबर चारी एक ॥

वनवासी तिर्यच तुं, कहेवाये अविवेक ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली तुं एक फल खानारो, अने आकाशमां उरनारो, एक लघु पही बुं; वली तुं वनमां रहे नार अविवेकी तिर्यच पही कहेवाय. ॥ ५ ॥

डुख जागे जो तुज थकी, तोकोइ कहिये गुह्य ॥

जण जण आगल ते कहे, जे कोइ होय अबुध ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जो ताराथी डुख जागे तेम होय तो हुं मारी गुह्य वात कहूं. जे कोइ अबुध-अज्ञानी होय ते प्रत्येक जन आगल पोतानी वात कह्या करे ठे. ॥ ६ ॥

तव शुक त्रटकीने कहे, राणी किम पोमाय ॥

जे जे पंखीथी हुवे, ते नरथी नवि थाय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पठी शुक पहीये ताटकीने कहुं के, हे ! राणी केम शंका लावे ठे? जे जे काम पंखीथी होय ते माणसथी थतुं नथी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ठठी ॥

॥ चांदलियानी देशी ॥

कहे राणी रे रे सूडा, एम बोल म बोलो कूना ॥ नरथी पंखी

केम रूमारे, रंगीला ॥ तव विबुध वचन शुक बोले, राणीना श्रु-

ति पट खोले ॥ कहो पंखीने कोण तोले रे ॥ रंगीला ॥ १ ॥

अर्थ ॥ राणीये कहुं के, हे शुक, एवं कुं बोल नहीं ! माणसथी ते पंखी केम उत्तम होय? ते सांजली शुक एवां विघत्ता जरेखां वचन बोदयो. जे सांजली राणीना श्रवण पट खुली गया. तेणे कहुं के जग-त्तां पहीनां जेवुं कोण ठे?

दामोदरनो जगमां चडवा, समरथ नहीं कोई तस नडवा ॥ जुज तेहने गरू
रु ठे चडवारे ॥ रंगीला ॥ कवि मुख मंरुण वर दाई, श्रुति वेद पुराणे
गाई ॥ अई सघले हंस वडाई रे ॥ रंगीला ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ जगत्मां विष्णु जे कोइ वीर नथी, तेने पराजव करवाने कोइ समर्थ नथी. ते विष्णुने
चडवाने गरू पही ठे. वली कविउना मुखना आच्युषणरूप अने वरदान आपनारी, वेद अने पुराणोमां
सघले हंसनी वडाइ गणवी ठे. ॥ २ ॥

एक पंखीडाने काज, मेढ्या केइ विहंगम राज, रतनागर आण्यो
वाजरे ॥ रंगीला ॥ थइ हूंती कामातुर नारी, तस सूवटे राखी
वारी ॥ शुक बहुतेरी तें शुं न धारीरे ॥ रंगीला ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एक पक्षीनी खातर कोइ कोइ मोटा पक्षी राजाने ज्ञाति बाहेर मुकी रत्नाकरने हराव्यो हतो.
वली कामातुर अथेली नारीने एक शुक पक्षीए वारी हती, ते शुक बोहोतेरी शुं नथी जाणी? ॥ ३ ॥

वली नल संबंध अवधार, थयो दमयंती चरतार ॥ तेतो हंस-
तणो उपगार रे ॥ रंगीला ॥ अमे एक अक्षर जो वाचुं, तिणे
जीव दयायें राचुं ॥ कहो ए खोटुं के साचुं रे ॥ रंगीला ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली नलराजा दमयंतीनो चर्त्ता थयो हतो, ते पण एक हंसनो उपकार हतो. तेमज जो अमे
एक अक्षर वांचीए तो जीव दयाथी राजी अइए. कहो ए खोटुं के साचुं? ॥ ४ ॥

पंखी ठे आगम जाखी, रह्यो पांचमुं गुण ठाणुं राखी ॥ तस शास्त्र
अठे केइ साखी रे ॥ रंगीला ॥ अमे वातो सघली जाणुं, न्यायें
अमे आप वखाणुं ॥ हठ साचुं मानवथी ताणुं रे ॥ रंगीला ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ पक्षी आगम जाखीने पांचमे गुण ठाणे रह्यो ठे. तेनी शास्त्र शास्त्रमां पुराय ठे. तेथी हे !
राणी, अमे सघली वातो जाणीए, अने पोतानी प्रशंसा करीए ढीए, ते न्यायेठे. हुं मनुष्यथी मोटाईने
माटे हठथी ताणुं ठे, ते वात साची ठे. ॥ ५ ॥

ईम निशुणी हर्षिराणी, कहे शुक तुंतो ठे प्रमाणी ॥ घणो डा-
ह्योने मीठी वाणीरे ॥ रंगीला ॥ मुज प्राण समो तुं जाव्यो,
वखतें तुं इणवन आव्यो ॥ एहवो कोणे जणाव्यो रे ॥ रंगीला ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे सांजली राणी हर्ष पामी बोली के, हे शुक, तुं प्रमाणिक ठुं, तेमज घणो माह्यो
ठुं. तारी वाणी मीठी लागे ठे. तुं मने प्राण जेवो वाहावो लागे ठे. आ वखते तुं वनमां आव्यो ते
तने कोणे बताव्युं ? ॥ ६ ॥

तव शुकें इम इम उत्तर जाख्यो, विद्याधरे मुजने जांख्यो ॥ तेणे प्राण-
समो करी राख्यो रे ॥ रंगीला ॥ सोवन पंजरमां रेहेतो, ते खेचर जे
जे कहेतो ॥ ते सघलो हं सऊहेतो रे ॥ रंगीला ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली शुक्रपह्नीए उत्तर आप्यो के एक विद्याधरे मने पकमी प्राण समान करी राख्यो हतो. हुं सुवर्णना पांजरामां रहेतो हतो, ते विद्याधर जे जे कहेतो ते सघलुं हुं जाणतो हतो. ॥ ७ ॥

एक दिन विद्याधर तेह, कर धरीने माहरो गेह ॥ गयो मुनिवं
दन ससनेह रे ॥ रंगीला ॥ ऋषि निरखी पातक नीठो, उपदेश
कह्यो तेणे मीठो ॥ तव मुजने पंजरमां दीठो रे ॥ रंगीला ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एकदिवसे ते विद्याधर मने हाथमां लई कोइ मुनिने स्नेहथी वंदन करवा गयो. मुनिनां दर्शनथी मारां पाप नाशी गयां. मुनिए मधुर उपदेश कयों. त्यां मने पांजरामां रहेलो दीठो. ॥ ८ ॥

तिर्यंचू बंधन अधिकार, कह्यो विवरी आगल अनुसार ॥ मुज ठोकवी
कयों उपकार रे ॥ रंगीला ॥ इहां आव्यो हुं रमतो रमतो, केइ वन उप-
वन अति क्रमतो ॥ बेठो तरू दीठो मन गमतो रे ॥ रंगीला ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुनिए आगमशास्त्रने अनुसारे तिर्यंचूने बांधवामां केटलुं पाप थाय ठे ते अधिकार विस्तारथी जणाव्यो, अने उपकार करी मने पांजरामांथी ठोडावी दीठो. त्यारपठी केटलां एक वन तथा उपवनने उद्धवन करी रमतो रमतो हुं अहीं आवी चळ्यो. अने आ वखते मन गमतो हुं वृक्ष उपर बेठेखो जोवामां आव्यो ॥ ९ ॥

कही तुज आगल पोतानी, जे वात हुती कहेवानी ॥ तिणे
मुजथी कांई न ढानीरे ॥ रंगीला ॥ रे राणी वाणी सुण माहरी,
जुठी नही देउं उलारी॥कहे चिंता जांजीश हुं तारीरे ॥ रं०१०॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे जे मारी पोतानी खरी वात कहेवानी हती, ते में तारी आगल कही दीधी ठे. हवे तुं तारी वात माराथी ढानी राखीश नहीं. हे ! राणी, मारी वाणी सांजल. हुं जुवुं कहेतो नथी. जे तारी चिंता हसे, ते हुं जांगी नांखीश ॥ १० ॥

तव राणी हृदय विमासी, जाण्यो शुक्र शास्त्र विलासी ॥
सुत चिंता तास प्रकाशी रे ॥ रंगीला ॥
मंत्र यंत्र जरीने तुं जाणे, कुण जाण पणुं ते प्रमाणे ॥
जों तुं काम नावे इण टाणे रे ॥ रंगीला ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पठी राणी वीरमतीए हृदयमां विचारतां ते शुक्र पहीने शास्त्रनो विलासी जाण्यो. अने पोतानी जे पुत्रनी इच्छा हती ते तेनी आगल प्रगटपणे जणावी कहुं के, हे ! शुक्र, तुं मंत्र, यंत्र, औषध जाणे ठे. जो तुं मारा आ कार्यमां न आवे तो पठी तारुं जाणपणुं शा कामनुं ! ॥ ११ ॥

दशरावे जे नवि दोडे, कह्यो शुं करीए तिण घोडे ॥ घणो जाण
तुं शुक्र कहे थोडेरे ॥ रंगीला ॥ तुं प्यारो प्राणथी कीर, में
मान्यो करीने वीर ॥ तुं मोटो साहस धीर रे ॥ रंगीला ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे वार आवे ते वखते जे घोडो न दोडे तो पठी कह्यो ते घोडो शा कामनो ! तेम तुं

घणो जाण हुं पण थोळुं कहे ठे. हे ! कीर, तुं मने प्राणथी पण प्यारो हुं अने में तने वीर-जाई करीने मान्यो ठे. वली तुं मोटो साहसिक अने धीर हुं ॥ १२ ॥

तुज आपुं नवलखो हार, वली कुर कपूर आहार ॥ हुं मानीश
बहु उपकार रे ॥ रंगीला ॥ आण तुं हवे माणस जले, कहुं
तुजने जावे जोले ॥ हवे हुं हुं ताहरे खोले रे ॥ रंगीला ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हे ! जाई, तने नवलखो हार आपीश, वली उत्तम कपूरनो आहार करावीश, अने हुं तारो बहु उपकार मानीश. माटे हवे तुं मने माणसनी ओलमां लाव्य. हुं तने जोले जावे कहुं हुं, अने हवे हुं तारे खोले हुं ॥ १३ ॥

शुक जाखे देइ दिवासा, रे राणी मकर विमासा ॥ प्रभु पूरशे
ताहरी आशा रे ॥ रंगीला ॥ आईश तुज दिशि दाता, तुं ठे
माहरी धर्मनी माता ॥ चिंता तज धर तुं शातारे ॥ रंगीला ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ शुक दिवासो आपी बोड्यो. हे राणी, तुं खेद करीश नहीं, प्रभु तारी आश पूर्ण करशे. हुं तने दिशा बतावी सुख दाता आईश. तुं मारी धर्मनी माता ठे, चिंता ठोडी दे अने हृदयमां शाता धर्य ॥ १४ ॥

कही मोहन विजयें ढाल, ए ठठी निपट रसाळ ॥ तमे सुणजो
बाळ गोपालरे ॥ रंगीला ॥ जे परदुःख जंजन सुरा, ते सघली
वातें पूरा ॥ तस प्रगटिया पुण्य अंकूरा रे ॥ रंगीला ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे श्रीमोहन विजयजीए रसिक एवी ठठी ढाल कही. ते तमेबाळ गोपाल सांभळजो जे पुरुषो परदुःख जंजन अने शूरा ठे, तेओ सघली वाते पूरा होय ठे, अने तेमनां पुण्यना अंकूरा प्रगटे ठे ॥ १५ ॥

दोहा ॥

हितवाणी राणी निसुण, शुक कहे तजी संवाद ॥

ए वनमां उत्तर दिशे, अठे ऋषज प्रासाद ॥ १ ॥

अर्थ ॥ शुक कहुं, हे राणी, तुं संवाद ठोडीने तारा हितनी वाणी सांजळ. आ वनमां उत्तर दिशामां एक ऋषज प्रभुनो सुंदर प्रासाद ठे ॥ १ ॥

तिहां चैत्री पूनिमनिशा, उठव करवा काज ॥

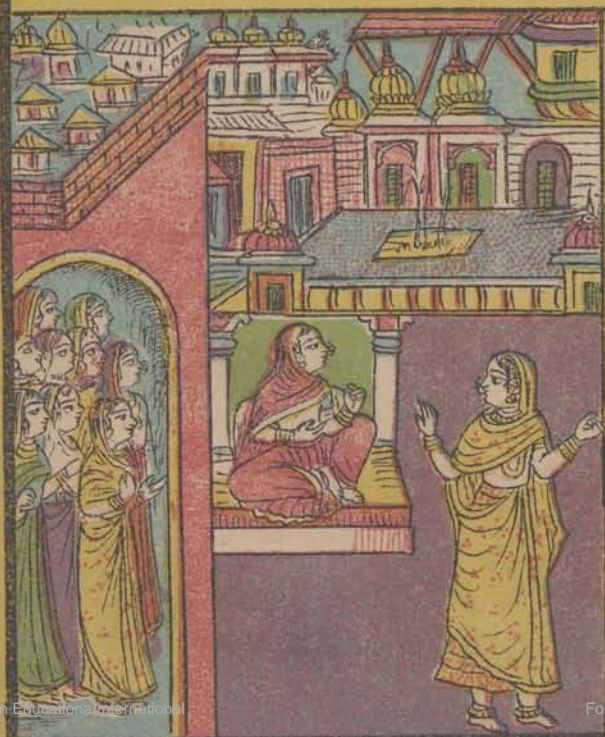
आवशे अनुपम अपठरा, लेई नाटकनो साज ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ज्वारे चैत्री पूर्णिमानी रात्रि आवशे त्यारे ते प्रासादमां एक अनुपम अपठरा एक नाटकनो साज लेई उत्सव करवाने आवशे ॥ २ ॥

मुख्या एक तेहमां अठे, नीलांबर साम्राज ॥

तास वखजो कर चढे, तो तुज सीजे काज ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेओमां एक नीलां वखवाली मुख्य अपठरा ठे. तनुं वख जो तारे हाथ आवे तो तारुं कार्य सिद्ध आय ॥ ३ ॥

पहिलां चैत्री पुन्यमे, विद्याधरने संग ॥

आव्यो हुं ए देहरे, तिणे सविलहुं प्रसंग ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पहेली चैत्री पूर्णिमाए पेला विद्याधरनी साथे हुं ते प्रासादमां आव्यो हतो, तेथी आ प्रसंगजाणुं हुं ॥४॥

रे ! जननी ते रजनीयें, विण सजनी धरि हेत ॥

तिहां जाजे एकाकिनी, चूळीशमां संकेत ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हे ! माता, ते रात्रिये सखीळ वगर तुं एकली त्यां प्रेमथी जाजे. ते संकेत चूळीश नही ॥५॥

इम कही अंबर मारगें, शुक चाढ्यो गुण गेह ॥

वीरमती तस विरहथी, नयणे दाख्यो नेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे कही गुणना स्थानरुप शुक पही आकाश मार्गे चाढ्यो. ते वखते राणी वीरमतीए तेना विरहथी नेत्रमां स्नेह बताव्यो ॥ ६ ॥

नृप आदि नर नागरिक, खेळी फाग प्रकाश ॥

पूरमां सवि संध्या समय, आव्या निज आवास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे राजा वीरसेन विगेरे सर्व नगरजनो वसंत खेळीने संध्याकाळे नगरमां पोतपोताना आवासमां आव्या.

॥ ढाल सातमी ॥ हमीरियानी देशी ॥

चैत्री पूनम अनुक्रमे, आवी परम पवित्र ॥ सनेही ॥

आव्युं वचन शुक राजनुं, वीरमतीने चित्त ॥ सनेही ॥

स्वारथ सहुने वालहो ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे चैत्रमासनी पवित्र पुनम आवी, ते समये वीरमतीने शुकराजनुं वचन मनमां याद आव्युं. स्वार्थ सौने व्हालो होय ठे ॥ १ ॥

स्वारथ जगमंरुण ॥ स० ॥

उद्यम जीव करे घणो, प्रापति करम प्रमाण ॥ स० ॥ स्वा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ जगतनुं मंडाण स्वार्थ उपर ठे, तेने आधारे जीव घणो उद्यम करे, पण कर्मप्रमाणे प्राप्तिथायठे ॥२॥

थई संध्या शशि उगम्यो, सोल कलायें शुद्ध ॥ स० ॥

जाणीयें काम नरेशनो, चक्र गगन प्रति बुद्ध ॥ स० स्वा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ संध्याकाल थयो. चंद्र सोल कलाए प्रकाश्यो. जाणे कामदेवरुपी राजानुं आकाशमां जागतुं चक्र होय तेवो ते देखावा लाग्यो ॥ ३ ॥

अंगतणी रखवालिका, तेहने जणावी गेह ॥ स० ॥

वेश परावर्त राणीयें, कीधो अधिके नेह ॥ स० ॥ स्वा० ॥४॥

अर्थ ॥ ते समये राणी वीरमतीए पोताना अंगनी ररुण करनारी विश्वासु दासीने घर जलावी अधिक स्नेहथी वेशनो फेरफार कर्यो ॥ ४ ॥

एकाकी पुर बाहिरे, आवी एकाकी तेह ॥ स० ॥

जोया न होयतो जोयजो, नारी चरित्र ते एह ॥ स० ॥ स्वा० ५ ॥

अर्थ ॥ पोते एकली नगरनी बाहेर नीकली पडी. ते स्त्री चरित्र न जोयुं होय तो जोई खेजो ॥ ५ ॥

उज्वल चंद्रनी चंद्रिका, वनशोजा बहु जंत ॥ स० ॥

चाखी वनमो चावकी, ते चतुरा निहचंत ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद्रनी उज्वल चांदनीशी वननी शोजा घणी प्रकाशती हती, तेमां ए चतुर बाळा निश्चित थई चाखती हती ॥ ६ ॥

दीतुं जिनमंदिर तिहां, सोवन कलश सनूर ॥ स० ॥

श्रम परिहरवा कारणे, जाणीयें बेठो सुर ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते समये सुवर्णना प्रकाशथी सुशोजित जिन मंदिर जोवामां आव्युं. ते सुवर्णनो कलश जाणे दिवसना श्रमने उतारवाने सूर्य बेठो होय तेवो लागतो हतो ॥ ७ ॥

पवने पताका फरहरे, आकर्षण करे सान ॥ स० ॥

वीरमती हरषी घणी, सद्य चढी सोपान ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेनी पताका पवनथी फरकती हती, जाणे लोकोने बोलाववा आकर्षणनी सान करती होय तेम देखाती हती. ते जोई राणी वीरमती घणो हर्ष पामी तत्काळ तेना पगथीआं उपरचडी ॥ ८ ॥

जरत पिता जेव्या जलें, लखि लखि प्रणम्या पाय ॥ स० ॥

अविनयखामि प्रहन्नपणे, रहि केडे हित लाय ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ तेणीए जरत चक्रवर्तिना पिता श्री ऋषजदेव प्रजुने जेटी वारंवार चरणमां नमी प्रणाम कर्या. अने एक तरफ गुप्त रीते रही अविनयने खमावी आत्मानुं हित कर्तुं ॥ ९ ॥

अप्सरगण आव्यो ईसे, प्रणम्या ऋषज जिणंद ॥ स० ॥

द्रव्य पूजा पहेली करी, शुचितायें सानंद ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेवा समयमां पेढी अप्सराओनो गण आव्यो, तेमाणे प्रजुने प्रणाम कर्यो. प्रथम आनंदथी शुचिपणे द्रव्य पूजा करी ॥ १० ॥

जाव पूजा जवजयहरू, प्रारंजे रस लुब्ध ॥ स० ॥

अरप तरप संगीतथी, नाटक नाचे शुद्ध ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पढी रसमां लुब्ध थयेली ते सुंदरीओए संसारना जयने हरनारी जाव पूजा आरंजी शुद्ध संगीतथी नृत्य करी नाटक करवा मान्युं ॥ ११ ॥

सारीगम पधनी स्वरे, यंत्र करत जेद कोमि ॥ स० ॥

तार्थीधौना गति मृदंगनी, वाजे विकट परमोरु ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सारी गम पधनी ए सात स्वरो साथे बीणायंत्रमां कोटी जेद थवा लाग्यो. तां तां धिक् धिक् ए प्रमाणे मृदंगनी गति चाखवा लागी ॥ १२ ॥

एक तालो त्रगमो चोताखिज, सुर फागने जेत मान ॥ स० ॥ ब्रह्म, ताला दिक
तालनां, विकट बहु अजिधान ॥स०॥ स्वा ॥१३॥ नाटकनाची अपहरा, श्रमपामी
तेणिवार ॥स०॥ वख उतारी आपआपणां, गइ पुष्करणी मजार ॥स०॥स्वा० ॥१४॥

अर्थ ॥ एक ताल, त्रिताल, चोताल, वसंतना सूरनो ताल, अने ब्रह्मताल विगेरे विविध नामवाला ताल
प्रवर्तवा लाग्या ॥ १३ ॥ ते अप्सराओ नाटक नाची बहु श्रमपामी गई, पठी पोत पोतानां वखो उतारी
त्यां रवेळी एक वापिकामां गई ॥ १४ ॥

हसे रमे क्रीडा करे, सहु कोइ निरबीक ॥स०॥ राणी अवसरअटकली, आवी
वख नजीक ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १५ ॥ नीलवख शुक्रने कळे, अप हर्यु प्रह्वनवृत्ति
॥ स० ॥ द्वारजडी प्रजुचरणनुं, शरण ग्रहं दृढ चित्त ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते सर्व अप्सराउ हास्य करती निर्जय थई क्रीडा करवा लागी. तेवामां ते अवसरनो लाज
खेवाने राणी वीरमति तेउना वख नजीक आवी. ॥ १५ ॥ पेला शुकराजना कहेवा प्रमाणे तेणीए गुप्तरीते
नीलवख हरी लीधुं. पठी प्रजुना चरणनुं शरण लइ दृढ चित्तथी द्वार पासे उची रही. ॥ १६ ॥

कारिज सिद्ध थयुं हवे, चिते थई उजमाल ॥ स० ॥

मोहनविजयें मनोहरू, पजणी सातमी ढाल ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पोतानुं कार्य सिद्ध थयुं एटले तेनुं चित्त उज्वल थइ गयुं. आ प्रमाणे श्री मोहनविजये मनो
हर एवी सातमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

जल मज्जन करी बाहिरे, आवी सघली जाम ॥ नीलांबर मुख्यातणो,
तिहां नवि दीतुं ताम ॥ १ ॥ निज निज वखने अपहरा, उलखी
पहिर्यां सर्व ॥ मुख्या वख्राविना रही, पूढे थई अगर्व ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सर्व अप्सराउं जलमां स्नान करी बाहेर आवी, त्यां पेळी मुख्य अप्सरांनुं नीलवख जोवामां
आव्युं नहीं. ॥ १ ॥ बीजी अप्सराउंए पोत पोतानां वखो उलखी पेहेरी लीधां. ते मुख्य अप्सरा एकज
वख विनानी रही. ते गर्व ठोडी बीजीउंने पुढवा लागी. ॥ २ ॥

हासामिस नीलुं वसन, जोकिणे अपहर्यु होय ॥ आपो बहेनी हुं कहुं,
करजोडीने दोय ॥ ३ ॥ सहु समखाईने कहे, हेमुख्यामहाराय ॥
हासुं तुम अंबर तणुं, ते अमर्था किम थाय ? ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते बोळी के, हे! बेनो, कोइए उपहास्यने खातर मारुं नील वख हरी लीधुं होय तो ते मने
आपो. हुं तमने बे कर जोडीने विनंति करुं तुं. ॥ ३ ॥ पठी बधी अप्सराउंए सोगन खाईने कहुं के, हे!
मुख्या, तारा वखनी हांसी अमारार्थी केम थाय ? ॥ ४ ॥

आसंगो किणविध हूवे, जास धरीजे आस ॥ खोटो मधरो
स्वामिनी, अम उपर विश्वास ॥ ५ ॥ देवल उघाडुं हतुं, दीधां
दीसे द्वार ॥ ए मांहे निश्चे हशे, वख चोर निरधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे ! स्वामिनी, जेनी उपर अमे आशा राखीए ढीए एवी अम उपर तमे आ खोटो विश्वास राखो नहीं. ॥ ५ ॥ आ देवल उघाकुं हतुं अने तेनां घर दीधेलां देखाय ठे, तेथी तेनी अंदर जरूर कोइ वखनो चोर हशे. ॥ ६ ॥

मुख्यादिक सघनी मली, आवी देहरा वार ॥

कहे उघाको कवण ठो, मानो अम मनुहार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पढी मुख्या विगेरे अप्सराउं एकठी मली देहराना घर आगल आवी. तेउंए कहुं के, घर उघाको. तमे कोण ठो ? अमारुं वचन मान्य करो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल आठमी ॥

॥ तुंगियागिरि शिखर सोहे ॥ ए देशी ॥

देव वनिता एम पत्रणे, वख सोंप सनूररे ॥ रात थोडी प्रात थशे, जावुं अतिहि चूररे, देव वनिता एम पत्रणे ॥१॥ ए आंकणी ॥ विबुध वख ए काम न आवे, नर तणे सहीमान रे ॥ जाणशुं अम नृत्य निरखी, कर्तुं तें ए दान रे ॥ दे० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अप्सराउंए कहुं के, तमे अमारुं वख सोंपो, हवे रात्री थोडी रही, प्रातः अई जशे अमारे अति दूर जावुं ठे. ॥ १ ॥ तमे जो माणस हशे तो तमने आ देवतानुं वख काम आवशे नहीं, ते मानजो. जो तमे वख आपो तो तमे अमारुं नृत्य जोइ दान कर्तुं एम जाणशुं. ॥ १ ॥

वाथवा कोइ काज माटे, हर्युं होये जो एहरे ॥ आप पाठो अमे ता हरो, काज करशुं तेहरे ॥ दे० ॥ २ ॥ नरहुज वा नारि हुज, उघाडो ए कपाट रे ॥ वचन ठे अम तणुं खोटी, करोठो श्यामाट रे ? ॥ दे० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अथवा जो कोइ कार्य माटे ए वख हर्युं होय तो तमे पाठुं आपो. अमे तमारुं कार्य सिद्ध करीशुं. ॥ २ ॥ तमे नर हो के नारी हो, पण आ कमाड उघाडो, अमे तमने वचन आपीए ढीए. शा माटे वृथा खोटी करो ठो ? ॥ २ ॥

छार तत्क्षण वीरमतीयें, उघाड्यां अवि दंज रे ॥ अपठरा तव नारी निरखी, रही पामी अचंजरे ॥ दे० ॥ ३ ॥ कहे राणी मधुर वाणी, तो आपुं पटकूल रे ॥ काज मारुं करो जो कोइ, थइने अनुकूल रे ॥ दे० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली वीरमतीए दंज ठोडी तत्काल द्वार उघाड्यां. त्यां अप्सराओ स्त्रीने जोईने आश्चर्य पामी गई. ॥ ३ ॥ राणी मधुर वाणी बोली. हे ! देवीउं, ! जो तमे अनुकूल थइने मारुं कार्य सिद्ध करो तो हुं तमने ते वख आपुं ॥ ३ ॥

कहे मुख्या अरे सजनी, ठेकिस्यो तुज काजरे ? ॥ वख ए हुं पठे खेईश, कहो ठोनी खाज रे ॥ दे० ॥ ४ ॥ कहे राणी शोक माहरे, तेहने सुत चंद रे ॥ माहरे सुत नहीं तेणें, कर्था एहवा फंदरे ॥ दे० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मुख्या बोली, अरे सजनी, कहे, तारे शुं कार्य ठे ? जे कार्य होय ते लजा ठोडीने कहे, हुं

श्वसं
जरु

घर

मारे
मा-

क-
टे

वस्त्र पठी लईश. ॥ ७ ॥ राणी बोली, मारे एक शोक्य ठे, तेने चंद नामे पुत्र ठे अने मारे पुत्र नथी, तेथी में फंद करेख ठे. ॥ ७ ॥

वचन शुकने इहां आवी, वस्त्र लीधुं एह रे ॥ कही मननी वात खोली,
टाखो चिंता तेहरे ॥ दे० ॥ ए ॥ ताम मुख्या अवधि प्रयुंजी, कहे सुण
तुं नार रे ॥ जाग्यमां सुत नथी ताहरे, निसुण एह विचार रे ॥ दे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एक शुकराजना कहेवाथी हुं आहीं आवी अने आ वस्त्र में हरी लीधुं. आ प्रमाणे खुद्दी वात
कहुं बुं. हवे मारी चिंता दूर करो. ॥ ए ॥ पठी मुख्या अप्सराए अवधि ज्ञानथी जोईने कहुं के हे ! स्त्री,
तारा जाग्यमां पुत्र नथी, आ विचार सांजल जे. ॥ १० ॥

गगन चरणी शत्रु हरणी, विविध करणी रूप रे ॥ नीर तरणी आदि विद्या,
देउं तुज्जा अनूप रे ॥ दे० ॥ ११ ॥ राज्य ताहारूं प्रजातारी, चंद पण सुत
तुज्जारे ॥ खेद म धरिश अवर सुतनो, वचन मान तुं मुज रे ॥ दे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हुं तने आकाशमां चालवानी, शत्रुने हरनारी, विविध कार्य करनारी अने जखने तारनारी
अनुपम आदि विद्या आपुं. ॥ ११ ॥ ए विद्याने प्रजावे राज्य, प्रजा अने चंद कुमार पुत्र तारा अइने र-
हेसे. तुं बीजा पुत्रनो खेद करीश नहीं. आ मारूं वचन मानजे. ॥ १२ ॥

पण रखे तुं चंदसुतने, कदी देती दुःखरे ॥ राखजे तुं पुत्रनी पेरे, होशे ए-
हथी सुखरे ॥ दे० ॥ १३ ॥ रूपकांता सुणी एहवुं, अतिहि हुई निराश रे ॥
तोहि पण ते ग्रही विद्या, अपहराने पास रे ॥ दे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पण रखे तुं ते चंद पुत्रने दुःख आपती, तुं एने पुत्रनी जेम राखजे, एथी तने सुख असे.
॥ १३ ॥ राणी आ वचन सांजली घणी निराश अई गइ. पण तेणीए अप्सरा पासेथी ते विद्याग्रहण करी ॥ १४ ॥

वस्त्र पाबुं तास आप्युं, खमीने अपराध रे ॥ अपहरा गई वस्त्र लेई,
थानकेनिरावाधरे ॥ दे० ॥ १५ ॥ वीरमती हवे लेइ विद्या, रूपज प्रणमी
पाय रे ॥ फरि पाठी घरे आवी, लखुं नही कांइ रायरे ॥ दे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पठी अपराध खमावी तेणी ए वस्त्र पाबुं आप्युं, ते वस्त्र लइ अप्सरा निरावाधपणे पोताने
स्थानके गइ. ॥ १५ ॥ वीरमती विद्या लइ श्री रूपज प्रजुना चरणमां नमी पाठी घेर आवी. आवातनी
राजाने कांइ पण खबर न पनी. ॥ १६ ॥

थयुं प्रजात दिणंद जग्यो, नृपवधु मन रंग रे ॥ साधवा विद्या तेहमांकी,
करी विविध प्रसंग रे ॥ दे० ॥ १७ ॥ अई विधासिद्ध सघली, टली
सकल जंजाल रे ॥ मोहन विजयें जली जाखी, आठमी ए ढाख रे ॥ दे० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ प्रजात काले ज्यारे सूर्यनो उदय अयो, एटले ते राणी मनमां आनंद पामी विविध प्रसंग
करी ते विद्या साधवा मांडी ॥ १७ ॥ सर्व विद्या सिद्ध अइ अने सर्व जंजाल मटी गई. श्री मोहन विजये
आ आठमी रसिक ढाख कही ठे. ॥ १८ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमती विद्याथकी, मदमाती निरबीह ॥ जिम अहि पंखालो
थयो, जिम पाखरीयो सिंह. ॥ १ ॥ मंत्रादिक योगे करी, कंतादिक
वस कीध ॥ अतिही वीरमती अई, देश विदेश प्रसिद्ध ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ विद्याथी राणी वीरमती मदमाती अने निर्जय अई. ते पांखवाला सर्पनी जेम तथा पाखरीआ
सिंहनी जेम देखावा लागी. ॥ १ ॥ तेणे मंत्रादिकना योगथी पति वगेरेने वश करी लीधा. अने एथी ते
देश विदेशमां प्रख्यात अइ. ॥ २ ॥

चंद कुंवर मोटो थयो, ताते पंडीत पास ॥ विद्या शीखावी सकल, शस्त्र
शास्त्र सुविदास ॥ ३ ॥ जोग योग लक्षण गणित, शब्द काव्य रस
उंद ॥ इत्यादिक मांहे थयो, घणो निपुण सुत चंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अही चंद कुमार मोटो थयो. पिताए तेने पंडितोनी पासेथी शास्त्र अने शास्त्रना विदास स-
हित विद्याउं शिखावी. ॥ ३ ॥ कुमारचंद जोग, योग, लक्षण, गणित, शब्द, काव्य, रस अने उंदमां
घणो निपुण थयो. ॥ ४ ॥

गुणशेखर पुत्रीजणी, परणावी बहु प्रेम ॥ नारी नाम गुणावली, अ-
जिनव रंजा जेम ॥ ५ ॥ नित नित नवदां आचरण, निति नित
नवदा वेष ॥ नित नित नवली रति कला, करे चंद सुविशेष ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ गुणशेखर राजानी गुणावली नामे पुत्री के जे रंजाना जेवी स्वरुपवान हती, तेने घणा प्रेमथी
चंद कुमारने परणावी. ॥ ५ ॥ चंद कुमार नित्य नवां नवां आचरणोथी, नव नवा वेषथी अने नव नवी
रति कलाथी तेनी साथे विदास करवा लाग्यो. ॥ ६ ॥

चंद्रावतिथी चंदने, चाहे घणो विमात ॥

श्रोता सांजलजो हवे, निपट रसीली वात ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ अपर माता वीरमती चंदने तेनी सगीमा चंद्रावतीथी पण अत्यंत चाहती हती. हे ! श्रोताउं,
हवे आगल रसिली वार्त्ता सांजलजो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल नवमी ॥

नयन हमारे छागनां, जिन तित लागे घाय बहुरियां ॥ ए देशी ॥

वीर नृपति अन्यदासमे, जोवरावे शिर केश ॥ सनेह ॥ चंद्रावति पासे तिहां,
रही एकांत प्रदेश ॥ सनेह ॥ वी० ॥ १ ॥ उलेचिकुर करी कांकसी, सींचे
तेल फुलेल ॥ स० ॥ शोहे राणीनी आंगुलि, कसवटी कंचन रेह ॥ स० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक समे वीरराजा एकांतमां स्नेहथी पोताना मस्तकना केश चंद्रावतीती पासे जोवरावतो हतो
॥ १ ॥ कांसकीथी तेना बाल चोली तेमां फुलेल सिंचन करती हती. ते वखते सुवर्ण रंगनी प्रजावाली
राणीनी आंगुली घणी सुंदर लागती हती. ॥ २ ॥

दीतुं पत्नी नृप मस्तके, उज्वल जेम शशि रेख ॥ स० ॥ राणी वदन कैरव परें,
संकोचाणुं विशेष ॥ स० ॥ वी० ॥ ३ ॥ चंद्रावति कहे कंतने, प्रीतम प्रगत्यो
दूत ॥ स० ॥ तुम जयपण न गण्यो किशो, मोटो खोटो धूत ॥ स० ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वाळ उलतां राजाना मस्तकमां चंद्र जेवुं उज्वल एक पत्नी जोवामां आव्युं. ते जोई राणीनुं
मुख कमलनी जेम विशेष संकोच पामी गयुं. ॥ ३ ॥ चंद्रावतीए पोताना स्वामीने कहुं के, हे प्रियतम
एक दूत प्रगट थयो, ते मोटा धूतारा दूते तमारा जयने पण गण्यो नहीं. ॥ ४ ॥

तुमथी अरि वार्या रह्या, पण एक न रह्यो एह ॥ स० ॥ ईम निसुणि राजा
कहे, इहा कुणा दूत ठे तेह ॥ स० ॥ वी० ॥ ५ ॥ ते किम आवे अंते उरे,
उलंधि आणा वारु ॥ स० ॥ एहने अति देउं सजा, ते एकवार देखारु ॥ स० ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे ! राजा, तमाराथी शत्रुउं वार्या रह्या हता, पण आ एक दूत वार्यो रह्यो नहीं. ते सांजली
राजाए कहुं, अहीं कोण दूत आव्यो ठे ? ॥ ५ ॥ ते दूत मारी आज्ञा उलंधीने अंतःपुरमां शीरीते आवे ?
तेने बताव्य, हुं सजा करूं. ॥ ६ ॥

जोय नृपति अरहुं परूं, दूत न दीगो ताम ॥ स० ॥ तव राणी कहे रायने, आ-
कुल केम दुआ आम ॥ स० ॥ वी० ॥ ७ ॥ अंदर किम आवी शके, दूत धरावे
देह ॥ ॥ स० ॥ आव्यो दूत जरा तणो, धवल पत्नी शिर एह ॥ स० ॥ वी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राजा आम तेम जोवा लाग्या, पण दूतने दीगो नहीं, त्यारे राणीए कहुं, आम आकुल व्या-
कुल केम थाउं गो ? ॥ ७ ॥ जे दूत देह धारी होय ते अंदर केम आवी शके ? पण आ तो जरावस्थानो
दूत मस्तकमां पलिआ रूपे आव्यो ठे. ॥ ८ ॥

निसुणी रायने ऊतर्यो, क्रोध चड्यो हतो जेम ॥ स० ॥ इ वी खरी जाणी जरा,
एहवे अनोपम देह ॥ स० ॥ वी० ॥ ९ ॥ बाढ्यो काम सदाशिवें, लोक कहे ठे
एम ॥ स० ॥ तेम बाली नहीं किम जरा, शोच न होतो जेम ॥ स० ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते सांजली राजाने जे क्रोध चड्यो हतो, ते उतरी गयो. अने आवा अनुपम देहमां जरावस्था
आवी, ते खरी रीते जाणी लीधी. ॥ ९ ॥ लोको कहे ठे के, शंकरे कामदेवने बाली नांख्यो, पण आ ज-
रावस्थाने केम न बाली, के जेथी कोझे शोक न थात. ॥ १० ॥

रजकवधूसम ए जरा, श्यामता तजि करे श्वेत ॥ स० ॥ राजन कहे निज चित्तने,
रे रे चेतन चेत ॥ स० ॥ वी० ॥ ११ ॥ बाह्य प्रकाश जरा करे, जीतर न कर तुं
केम ॥ स० ॥ राज्य नरक दायक सदा, त्यां किम मुंज्यो एम ॥ स० ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आ जरावस्था धोवीनी खीना जेवी ठे के जे श्यामता त्यजीने श्वेत करे ठे. राजा पोताना
चित्तने कहे ठे के, हे चेतन ! तुं चेतनी दे. ॥ ११ ॥ हे ! चेतन ! आ जरावस्थावाहेरनो प्रकाश करे ठे, तुं
अंतरनो प्रकाश केम करतुं नथी ! राज्य हमेशां नरक आपनारूं ठे, तेमां तुं केम मोह पामी रहे ठे ? ॥ १२ ॥

रे ! आत्म ! करशे तुने, परमात्म गुण अंश ॥स०॥ गुण ए जोय जरा तणा, का-
गजणी करे हंस ॥ स० ॥ वी० ॥ १३ ॥ कारिका नित्य तणी जरा, आणा एहनी
अखंड ॥ स० ॥ दंत सखा रसना तणा, तस्ये पातन दंड ॥ स० ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अरे ! आत्मा, तने परमात्मानो अंश गुण करशे. अने जरावस्थानो गुण तो कागडाने जेम हंस
गुण करे तेवो ठे. ॥१३॥ आ जरावस्थानी आज्ञा अखंडणे प्रवर्त्ते ठे, तेनी आज्ञा जिब्द्वाना सखारूप एवा
दांतने पाडी देवानो दंड आपे ठे. ॥ १४ ॥

पलित ए खड्ग जरा तणुं, काम सुजट हणनार ॥ स० ॥ तो चतुरा तजिने हवे,
खेउं संजम चार ॥ स० ॥ वी० ॥ १५ ॥ नृप चंद्रावतिने कहे, थाशुं अमे अणा-
गार ॥ स० ॥ जोग जोगवतां आविउ नृपति तणो उद्गार ॥ स० ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आ माथानुं पलि ठे ते कामदेव रूपी सुजटने हणवानुं खड्ग ठे, तो हे ! चतुरा स्त्री, हवे आ
बधुं ढोडी दर्ई संयमनो चार ग्रहण करशुं ॥ १५ ॥ राजाए राणी चंद्रावतीने कहुं के, अमेतो हवे अणा-
गार अर्शुं. अने राजाने आ उद्गार जोग जोगवतां आब्यो. ॥ १६ ॥

विषयने वचने राणीए, जोखव्यो घणोहि न्रूपाल ॥ स० ॥

नवि जोखवाणो मोहन कहे, नवली नवमी ढाल ॥ स० ॥ वी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राणीए विषयनां वचनथी राजाने घणो जोखव्यो, पण ते जोखायो नहीं. श्री मोहनविजये आ
नवली नवमी ढाल कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

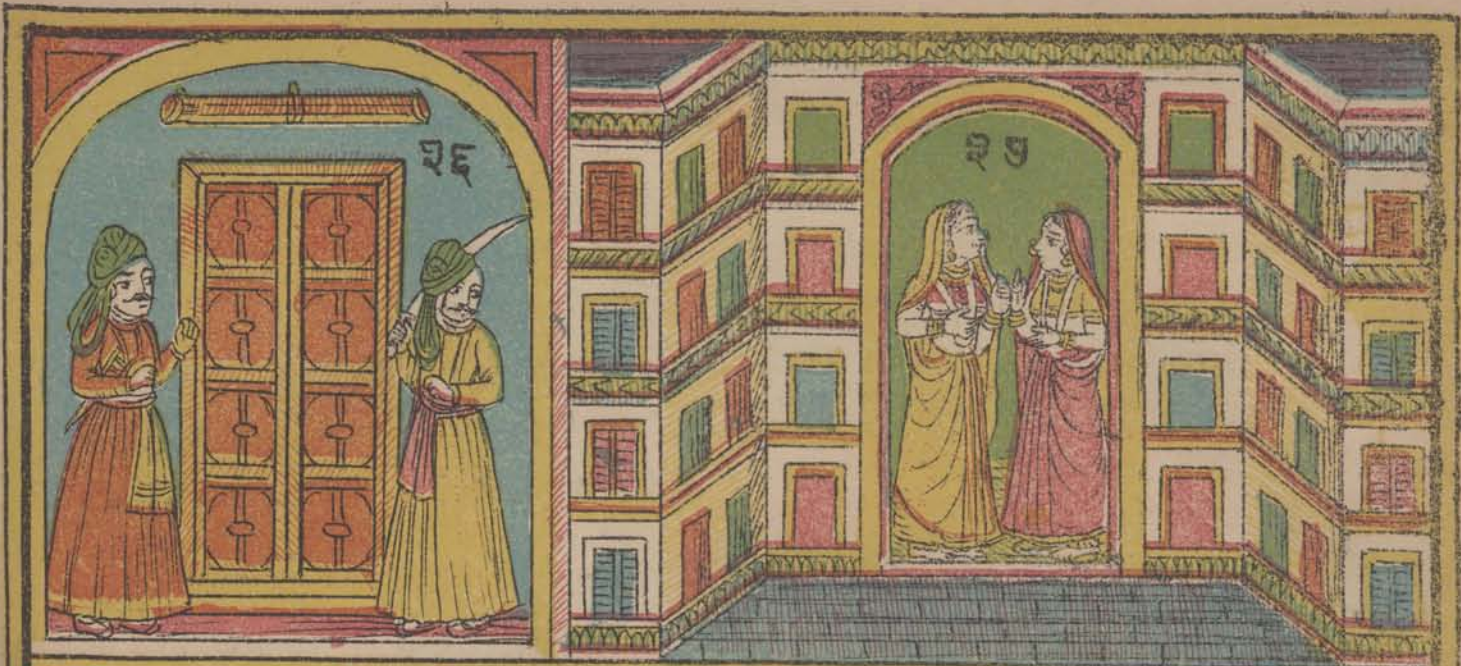
वीरमती चंद्रावती, घणो समजावे कंत ॥ वचन न माने नारिनां,
थयो संयमी एकंत ॥ १ ॥ पीयुने कहे चंद्रावती, हुं पण खेइश
दीख ॥ वीरमतीने चंद्र सुत, सोंप्यो देई शीख ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमती अने चंद्रावती राजाने घणुं समजाववा लागी तो पण राजाए तेमनुं वचन न
मान्युं अने एकांत संयमी थवा तत्पर थयो. ॥ १ ॥ चंद्रावती राणीए पोताना स्वामीने कहुं के हुं पण
तमारी साथे दीक्षा लईश, एम कही पोताना पुत्र चंदने शिखामण आपी वीरमतीने सोंप्यो. ॥ २ ॥

राज्य समर्प्युं चंदने, खोले दीध विमात ॥ वीरसेन चंद्रावती,
ग्रह्यो संयम विख्यात ॥ ३ ॥ मुनि सुव्रत जिन राजाने, वारे के-
वल नाण ॥ राजर्षी चंद्रावती, पाम्यां पद निरवाण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अपर माता वीरमतीए चंदने खोले लई राज्य अर्पण कर्युं. अने वीरसेन अने चंद्रावतीए
प्रख्यात पणे संयम ग्रहण कर्यो. ॥ ३ ॥ ते वखते मुनि सुव्रत स्वामीनो वारो चाखतो हतो; राजर्षि वीरसेन
अने साध्वी चंद्रावती केवल ज्ञान पामी निर्वाण पदने प्राप्त थयां. ॥ ४ ॥

वीरनृपति चंद्रावति, तास तणा अवदात ॥ कह्या करी संक्षेपथी,
सुगुण सुणी हरषात ॥५॥ वीरमतीने चंदनुं, सुणो चरित्र चित्त
लाय ॥ पण निसुणी करता रखे, अंध आरसी न्याय ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे वीरसेन अने चंद्रावतीनुं ऊज्ज्वल वृत्तांत संक्षेपथी कहुं, जे सांजली सहगुणी पुरुष हर्ष पामे ठे. ॥ ५ ॥ हवे वीरमती अने चंदनुं चरित्र ध्यान दइ सांजलो. पण ते सांजलीने रखे आंधला पासे आरसी जेवुं करता नहीं. ॥ ६ ॥

चंदनरिंद गुणावलि, वीरमति जे विमाय ॥

एहनी जिम दुई कथा, ते तिमहिज कहेवाय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद, राणी गुणावली अने अपर माता वीरमती, तेउनी जे कथा बनी ते यथार्थ कहेवामां आवशे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल दशमी ॥

हवे राणी पदमावती ॥ तथा मेरो मन मान्यो पठाण शुं ॥ ए देशी ॥

वीरमती कहे चंदने, बेसीने एकत्र ॥ चिंता रखे धरतो कशि,

हुं बुं ताहरे ठत्र ॥ वी० ॥१॥ कहेतो इंद्रासन इंद्रनुं, आणुं मति

मंत ॥ कहेतो बांधु पायगे, रविरथ रेवंत ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक वखते वीरमतीए पोतानी सपत्नीना पुत्र चंदने एकांते बेसीने कहुं के, पुत्र! तुं कोइ जातनी चिंता करीश नहीं, हुं तारा शिरनुं ठत्र बुं. ॥ १ ॥ हे! बुझीमान्, जो तुं कहे तो इंद्रनुं इंद्रासन लावी आणुं, जो कहेतो पायगामां सूर्यना रथनो रेवंत अश्व लावीने बांधुं. ॥ २ ॥

कहेतो, रुद्रि कुबेरनी, जरूं खेई जंडार ॥ कहेतो कंचन गिरि खेइने,

धरूं ताहरे आगार ॥ वी० ॥ ३ ॥ कहे तो सुरनी कन्यका, परणावुं

तुज्जा ॥ जूठ रखे सुत मानतो, एहवी शक्ति ठे मुज्जा ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो कहे तो कुबेरनी समृद्धि तारा जंडारमां जरूं; कहेतो सुवर्णनो पर्वत (मेरू) लावीने तार घरमां राखुं. ॥३॥ जो कहेतो देवतानी कन्या तने परणावुं. आ विषे रखे तुं जुवुं मानतो, मारी एवी शक्ति ठे.

वचन न लोपीश महारूं, यौवनने हो जोर ॥ बुं राची रस वेळनी,

विरची विषनी कोर ॥ वी० ॥ ५ ॥ महारा वचन विना कोइ, रखे

करतो काम ॥ ठिडन जोइश माहरां, जो वांठे आराम ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे! पुत्र, यौवननुं जोर राखी मारूं वचन लोपीश नहीं, जो हुं राजी रहीश तो रसनी वेळ बुं, अने जो नाराजी अईश तो विषनी वेळ बुं. ॥ ५ ॥ जो तुं सुख आराम इठतो होय तो मारां वचन विना कांइ काम करीश नहीं अने मारां ठिड जोइश नहीं. ॥ ६ ॥

चंद कहे करजोमीने, निसुणो तुमे मात ॥ कथन न लोपिश तमतणुं,

ठे जो माथे जात ॥ वी० ॥ ७ ॥ तात तमे माता तमे, तमे इश्वर

रूप ॥ अन्न दाता त्राता तमे, तमे माहरे जूप ॥ वी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चंद कुमारे हाथ जोडीने कहुं के, हे! माता! तमे सांजलो, जो मारे माथे जात होय तो हुं तमारूं वचन लोपीश नहीं. ॥ ७ ॥ तमे मारा पिता ठो, तमे माता ठो, तमे इश्वर ठो, तमे अन्न दाता ठो, तमे रक्षक ठो, अने तमे मारा राजा ठो. ॥ ८ ॥

હું અન્ન શેર તણો ધણી, એ ઠે તુમ તણું સર્વ ॥ તુમ કરુણા તે મહારે,
ધન સંખ્યાયેં સર્વ ॥ વી૦ ॥ ૧૦ ॥ વીરમતી હરખી ઘણું, સુણી ચંદની
વાણ ॥ બુચકારી કહે બાલુના, તું ઠે જીવન પ્રાણ ॥ વી૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ ॥ આ સર્વ તમારુંજ ઠે, હું તો માત્ર શેર અન્નનો ધણી હું. તમારી કૃપાથી મારે સર્વ સંખ્યા
જેટલું ઇચ્છ્યું ઠે. ॥ ૧૦ ॥ ચંદની આવી વાણી સાંજલી વીરમતી ઘણો હર્ષ પામી. પત્ની તેણીએ ચુંબન લઈને
કહ્યું કે, હે! વત્સ, તું મારા જીવનનો પ્રાણ હું. ॥ ૧૦ ॥

રાજ રમણી વિલસો સુખેં, મુજથી મત વીહીશ ॥ કોમ કઢ્યાણ હુઝ તુજને,
ઈમ દિહું હુ આશીશ ॥ વી૦ ॥ ૧૧ ॥ ઈમ કહી વીરમતિ ગઈ, નિજ મં-
દિર તામ, રાજ્ય કરે ચંદ નરવરુ, અજિનવ સુત્રામ ॥ વી૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ ॥ હે! પુત્ર! તમે રાજા અને રાણી સુખે વિલાસ કરો, મારાથી જરાપણ જય રાખશો નહીં. તમારું
કોટિ ગમે કઢ્યાણ આઈ એમ હું આશીષ આપું હું ॥ ૧૧ ॥ આ પ્રમાણે કહી વીરમતી પોતાના મંદિરમાં
આવી ગઈ. રાજા ચંદ નવિન ઈન્દ્ર જેમ રાજ્ય કરવા લાગ્યો. ॥ ૧૧ ॥

ગુણ સુરસરિતા ગુણાવલી, ચંદ ચતુર હંસ ॥ કામ કલા કુવલય લતા,
વિલસે સુપ્રશંસ ॥ વી૦ ॥ ૧૨ ॥ દોગંડુક સુરનીપરે, વિલસે સુખ તેહ ॥
પુણ્ય કર્યાં જેણે પૂરવે, તેહનાં ફલ ઈહ ॥ વી૦ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ ॥ રાણી ગુણાવલી ગુણની ગંગારૂપ ઠે. અને ચંદરાજા હંસ સમાન ઠે, તે બંને વચે કામકલા રૂપ
કમલલતા પ્રશંસનીય પણે વિલાસ કરતી હતી. ॥ ૧૨ ॥ તે રાજદંપતી દોગંડુક દેવતાની જેમ સુખ
વિલાસ કરતાં હતાં. જેહણે પૂર્વે પુણ્ય કર્યાં હોય તેનાં ફલ આવાં ઠે. ॥ ૧૨ ॥

પાણી ઈધ તણીપરે, દંપતીને પ્રેમ ॥ જુગતિ જોમી વિહુ તણી,
જિમ મણિને હેમ ॥ વી૦ ॥ ૧૩ ॥ અહર્નિશ વીરમતી તણું, ચિત્ત
જાલવે રાય ॥ તિમહિજ રાણી ગુણાવલી, નિત પ્રણમે પાય ॥ વી૦ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ ॥ જલ અને ધુધની જેમ તે દંપતીને પ્રેમ હતો. અને મણિ અને સુવર્ણની જેમ તેની જોડી મલી
હતી. ॥ ૧૩ ॥ રાજા ચંદ હમેશાં વીરમતીનું મન રાખતો હતો. અને રાણી ગુણાવલી હમેશાં વીરમતીન
ચરણમાં પડતી હતી. ॥ ૧૩ ॥

ચંદન નરીંદ તણો થયો, જગ સુજશ વિશાલ ॥

મોહનવિજયેં સુધા સમી, કહી દશમી ઢાલ ॥ વી૦ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ ॥ ચંદરાજાનો યશ વિશાલપણે જગતમાં પ્રવચ્ચો મોહનવિજયે અમૃત જેવી આ દશમી ઢાલ કહી. ॥ ૧૪ ॥
॥ દોહા ॥

લઘુવયથી રતિપતિ સમો, રાજે ચંદ નરીંદ ॥ તલ્લતે શોન્ને અતિ
વલ્લત, ઉદયાચલેં દિણંદ ॥ ૧ ॥ મદજલતનુ કાલી ઘટા, વંત
દામની રંગ ॥ પાલસપરેં દરબારમાં, ઉદ્ધત અતિ માતંગ ॥ ૨ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद्र लघुवयथी कामदेव जेवो शोचतो हतो. अने उदय गिरि उपर सूर्यनी जेम ते तखत उपर दीपतो हतो. ॥ १ ॥ तेना दरबारमां गजेंद्रो मदजल रूपी काळी घटाथी, अने दांत रूपी विजलीथी मेघनी जेम उद्धत होता. ॥ २ ॥

नासा केसर पिचरकी, फीण अवीर खसंत ॥ हीष धमाल गुलाळ गति, खेळे तुरग वसंत ॥ ३ ॥ नृपमयंक वाणी सुधा, प्रजाकर्ण जिमसीप ॥ अविताथ मोती निपजे, सदा शरद् उद्दीप ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेना घोडाळ नासिका रूप केसरनी पीचकारीथी अने फीणरूपी अवीरथी, हेषारव रूपी धमालथी अने वर्णरूपी गुलाळथी वसंत खेळता होय तेम देखाता होता. ॥ ३ ॥ राजा रूपी चंद्रमांथी वाणी रूपी अमृत नीकली प्रजाना कर्ण रूपी ठीपमां आवी सत्यरूपी मोतीने नीपजावतुं हतुं, तेथी शरद्द्रुतुं उद्दीपन अयुं हतुं. ॥ ४ ॥

नितनित नवखां जेटणां, मुख आगळ दीयंत ॥ कीर्धां धान खळा मनुं, ऋतु आवे हेमंत ॥ ५ ॥ जयहिमथी आनन कमळ, दाधावेपथु शीत ॥ अनमी जे आवी नम्या, तिहां शिशिर सुपवित्त ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद्रना मुख आगळ नित्य नित्य आवतां नव नवां जेटणां रूपी धान्यनां खळां अवाथी हेमंत ऋतु देखाती हती ॥ ५ ॥ जयरूपी बरफथी मुखरूप कमळने संकोच करता अने शरीरमां शीतनी जेम कंपारो ठोडता एवां नही नमनारा शत्रुळ आवीने नमवाथी शिशिर ऋतुनो पवित्र देखाव अतो हतो ॥ ६ ॥

नयपुर नचघर नचवनें, नही जक कोई न आध ॥ अन्य देश राजा जणी, सदा डुरंत निदाध ॥ ७ ॥ विद्वसे सुख नृपपद तणा, नित नित चंद्र नृपाल ॥ आतपत्र धारी थका, थयां अंग रखवाल ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बीजा देशना राजाळने नगर, घर अने वनमां रही शकातुं नथी, तेथी तेळनी प्रत्ये हमेशां डुरंत ग्रीष्म ऋतु हतो ॥ ७ ॥ राजा चंद्र प्रति दिन राज्यपदनां सुखमां विदास करतो हतो. तेनी उपर उत्र धारी अने अंग रक्षको वन्या होता ॥ ८ ॥

॥ ढाल अग्यारमी ॥

॥ कर्म परीक्षा करण कुमर चळ्यो रे ॥ ए देशी ॥

पंक्ति पांचसे पूजित परषदारे, सवि सुरगुरु प्रतिरूप ॥ अद्भुतवेत्ताते षट्-शास्त्रनारे, गुणथी रंजित नृप ॥ पं॥१॥ सौगत सांख्य जैन नैयायिकारे, वैशेषिक चार्वाक ॥ निजनिज युक्ति करे षट् दर्शनीरे, एकएकथी आर्वाक ॥ पं॥२॥

अर्थ ॥ चंद्रराजानी परिषदामां पांचसो पंडित पूजाता होता, तेळ बुहस्पति जेवा अने अद्भुत षट् शास्त्रना वेत्ता होता. तेळना गुणोथी राजा रंजित अतो हतो ॥ १ ॥ तेनी सज्जामां बुद्ध, सांख्य, जैन, नैयायिक, वैशेषिक, चार्वाक विगेरे पंक्तितो पोत पोतानी युक्ति करता होता, अने ते सर्वे षट्दर्शनीळ एक एकथी चडीयाता अता होता. ॥ २ ॥

शून्यपणुं चार्वाकमति कहेरे, माने प्रत्यक्ष प्रमाण ॥ वस्तु सकल ठे दृष्टिक
अनुमानथी रे, ए सौगत मति जाण ॥पं०॥३॥ शब्दप्रमाण प्रमाणे वैशेषिकारे,
सांख्य शब्द सानुमान ॥ प्रगटानुमान शब्द उपमानने रे, एनैयाधिकसान ॥पं०॥४॥

अर्थ ॥ चार्वाक मतवाला जगत्ने शून्य गणी प्रत्यक्ष प्रमाणने मानता हता; बौद्ध मतवाला “ सर्व
वस्तु दृष्टिक ठे ” एम अनुमान प्रमाणथी मानता हता ॥ ३ ॥ वैशेषिक मतवाला शब्द प्रमाण मानता
हता, सांख्य मतवाला शब्द अने अनुमान प्रमाणने मानता हता, अने न्याय मतवाला प्रगट अनुमान,
शब्द अने उपमानने मानता हता ॥ ४ ॥

प्रत्यक्ष अने अनुमान प्रमाणने रे, जाखे जैन अनूप ॥ कोइ कहे ए कर्त्ताये कर्त्तो
रे, सुंदर जगत् सरूप ॥पं०॥५॥ जगत् ए ज्ञानमयी कोइक कहेरे, स्वभाव जनित
कहे कोय ॥ कोइ कहे जग शशकशृंगोपमारे, बंध्या सूत सम होय ॥ पं० ॥६॥

अर्थ ॥ जैनमतवाला प्रत्यक्ष अने अनुमान प्रमाणने मानता हता. कोइ आ जगत्ना सुंदर स्वरूपनो
कर्त्ता एम मानता हता ॥५॥ कोइ आ जगत्ने ज्ञानमय कहेता हता. कोइ जगत्ने स्वभाव जनित कहेता
हता, कोइ ससखाना शींगडा जेवुं एने बंध्याना पुत्र जेवुं असंजवित कहेता हता. ॥ ६ ॥

घटपटघटना ईम सहुको घटे रे, अंधगंधने न्याय ॥ व्युत्पत्ति शब्दतणी करे
शाब्दिकारे, उदर जरण उपाय ॥पं०॥७॥ वेदोच्चार करे बहु वेदीयारे, करता कर
आस्फाल ॥ साहित्य पाठी साहित्य उच्चरे रे, प्रश्न करे जूपाल ॥ पं० ॥ ८ ॥

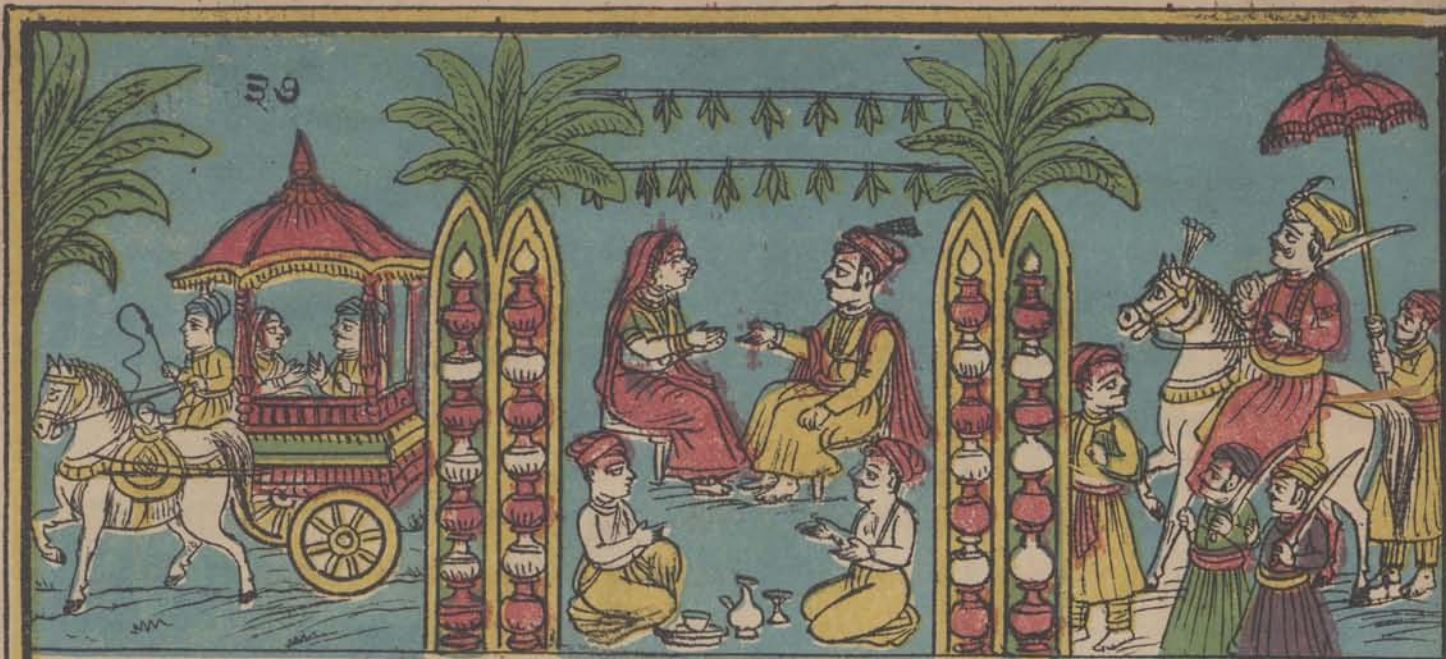
अर्थ ॥ न्याय जाणनारा घटपटनी घटनाथी सर्व घटावता हता; शब्द जाणनारा उदरनुं जरण करवाना
उपायरूप शब्दनी व्युत्पत्ति करता हता ॥ ७ ॥ वेदीआ लोको हाथ उगाली वेदनो उच्चार करता हता.
साहित्य जाणनाराळ साहित्य कहेता हता, अने राजा चंद्र प्रश्न करता हता ॥ ८ ॥

काव्य करे वेत्ता अलंकारना रे, पूरे समझ्या संघ ॥ वांचे पुराण पौराणीक परवडारे,
रामायण संबंध ॥पं०॥९॥ जल अन पय तरू फल दल फूलनारे, गुण कहे जोई
शास्त्र ॥ निपुण आदान निदान चिकित्सा विषेरे, वैदइशा बुद्धिपात्र ॥ पं० ॥१०॥

अर्थ ॥ अलंकार जाणनारा काव्य करता अने समझ्या पूर्ति करता हता, अने पुराणीळ पुराण अने
रामायण वांचता हता ॥ ९ ॥ निदान अने चिकीत्सा करवामां कुशल एवा बुद्धिमान वैद्यो शास्त्र जोझे
जल, अन्न, वृह, फल, पत्र अने पुष्पना गुण कहेता हता ॥ १० ॥

घन मूल वर्ग मूलादिक गणितनो रे, अति परिचय ठे जास ॥ जाणे सम ठेदादिक मान-
ने रे, करे पंचांग प्रकाश ॥पं०॥११॥ साधे रव्यादिक ग्रह गगने थकारे, वर्ते ग्रहण
शशिसूर ॥ जाणे खगोल अने जूगोलने रे, हृदय सिद्धांते पूर ॥ पं० ॥१२॥

अर्थ ॥ केटलाएक घन मूल अने वर्गमूल विगेरे गणितनो परिचय करनारा हता, अने तेळ समच्छेद
त्रिगेरे जाणी पंचांगनो प्रकाश करता हता ॥ ११ ॥ केटलाएक सूर्यादिक ग्रहोने आकाशमांथी साधता
हता, सूर्य चंद्रनुं ग्रहण वर्त्तता हता अने हृदय सिद्धांतथी खगोल अने जूगोल जाणता हता ॥ १२ ॥

नृप दरबार एहवा ज्योतिषीरे, जाणे नक्षत्र ग्रहचार ॥ रंज्यो तेहने चंदनरेसरूरे,
आपे गरथ जंडार ॥ पं० ॥ १३ ॥ रूपक गीत ठंद तुक झूडारे, कहे इम विविध
धनाथ ॥ पिंगल पाठी पामे चंदनो रे, पगपग लाख पसाय ॥ पं० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ नक्षत्र अने ग्रहचार जाणनारा एवा ज्योषिठ राजाना दरबारमां हता तेमना गुणोथी रंजन
थतो चंदराजा तेमने प्रव्यना जंडार आपी देतो हतो ॥ १३ ॥ पिंगल पाठी कविठ विविध जातनां रूपक,
गीत, ठंद, तुक अने दोहा बनाथी चंदराजा पासेथी पदेपदे लाखोनां इनाम खेता हता ॥ १४ ॥

एहवी चंद नरिंदतणी सजारे, चकित होये शशिसूर ॥ जगिनी जाणे इंद्र सजा-
सणीरे, दिन दिन प्रबल पडूर ॥ पं० ॥ १५ ॥ जीमउगुणमां दीपे निशाकरूरे, सुर-
गणमां जिम इंद्र ॥ तिम सचिवादि सजाये शोजतो रे, चावो चंदनरिंद ॥ पं० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आथी चंद राजानी सजा जोइ चंद्र अने सूर्य चकित अइ जता हता अने ते सजा जाण इंद्र
सजानी बेन होय तेम दिन दिन प्रबल रूप धरती हती ॥ १५ ॥ जेम नक्षत्र गणमां चंद्र शोजे, देवताना
गणमां जेम इंद्र शोजे, तेम मंत्री विगेरेनी सजामां सुंदर चंदराजा शोजतो हवो ॥ १६ ॥

पंडित मोहन विजये जळी कहीरे, एह इग्यारमी ढाल ॥

श्रोता सुणुजो सहु मन थिरकरी रे, आगल वात रसाल ॥ पं० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पंडित मोहनविजये आ उत्तम अग्यारमी ढाल कही ठे. हे ! श्रोता जनो ! हवे ध्यान दइने
सांजळो. आगल रसिक वारता आवशे ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥ एकदिन तेह गुणावळी, जोजनपिठ संतोष ॥ पोते पण तृपति
थइ, आवी बेठी गोख ॥ १ ॥ करे सखी केई पवन, आपे केइ मुख-
वास ॥ केई जल अमृत जरी, दासी उज्जी पास ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक वखते राणी गुणावळी जोजन करी संतोषथी तृप्त थइ गोखे आवीने बेठी ॥ १ ॥ कोइ सखी
तेने पवन नांखती हती, कोइ मुखवास आपती हती अने कोइ दासी अमृत जेवुं जल पासेलइ उज्जी हती ॥ २ ॥

केइ विलेपन ग्रही रही, कुम्कुम् ठांटे केई ॥ केइक उज्जी आगले,
दरपण करमां वेई ॥ ३ ॥ केइ हसाडे साहसे, दीपे दंत उदार ॥

वायु थकी दाडिम फले, जाणे थइ दरार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कोइ विलेपन लइ उज्जी हती, कोइ कुम्कुम्ने ठांटी हती, अने कोइ हाथमां दर्पण लइ आ-
गल उज्जी हती ॥ ३ ॥ कोइ साहसथी हसावती हती, ते वखते तेना सुंदर दांत वायुथी फलीने फाटी
गयेला दाडिम जेवा लागता हता ॥ ४ ॥

केई राणी कंठे ठवे, पंच वर्ण शुभ दाम ॥ जाणुं अतिफुल्लित

थयो, मदन तणो आराम ॥ ५ ॥ जाणी चंदनी पदमिनी, करे

रवि मुदित आयास ॥ पण युदले राणी वदन, लह्यो अधिक विकास ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कोइ राणीना कंठमां पंचवर्णी हार नांखती हती, ते हार जाणे काम देवनो बाग प्रफुल्लित थयो

होय तेम शोजतो हतो ॥ ५ ॥ पद्मिनी होय ते चांदनीने जाणी रविना कीर्ण मेलववानो प्रयास करे ठे.
पण आ चंदनी राणीनुं मुखकमल चांदनीमां पण अधिक विकास पामतुं हतुं ॥ ६ ॥

रवि रथ खेंचीने रह्यो, मध्यान्हे आकाश ॥

जोवा नृप कांता तणो, रूप रंग सुविदास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ सूर्य मध्यान्ह काळे पोतानो रथ खेंची आ राणीनां रूप रंगनो विदास जोवाने रह्यो होय
तेम देखावा लाग्यो ॥ ७ ॥

॥ ढाल वारमी ॥

॥ धन धन संप्रति साचो राजा ॥ ए देशी ॥

एहवे वीरमती तिहां आवी,वेश रची बहु जांत रे ॥ करवा गोष्टि गुणावली साथे
मध्यान्हे एकांतरे ॥ एहवे वीरमती तिहां आवी ॥१॥ दीठी गुणावलीये आवंती,
निजमंदिरमांहे सासूरे ॥ बाई विनय करो कहे सजनी,बहु थावुं शुं फासूरे ॥ए०॥१॥

अर्थ ॥ ए समये मध्यान्ह काळे वीरमती घणो सुंदर वेष धरी गुणावली साथे एकांते गोष्टी करवाने
त्यां आवी ॥ १ ॥ पोताना मंदिरमां सासुने आवती जोइ गुणावलीने तेनी सखीए कहुं के, बाई विनय
करो, तेनी आगळ मोटाइ राखवी ॥ २ ॥

हाल हुकम तुमचो अम उपर,पण तुम उपर एहनो रे ॥ तुम प्रीतम एहने कहे
चाळे,जे जेहनो ते तेहनो रे ॥ए०॥३॥ एहवे सजनी वचने हसती,उम्नी जय्ये आज-
रणे रे ॥ दोनी गुणावलि विनयथी लागी, सासूजीने चरणे रे ॥ ए० ॥ ४ ॥

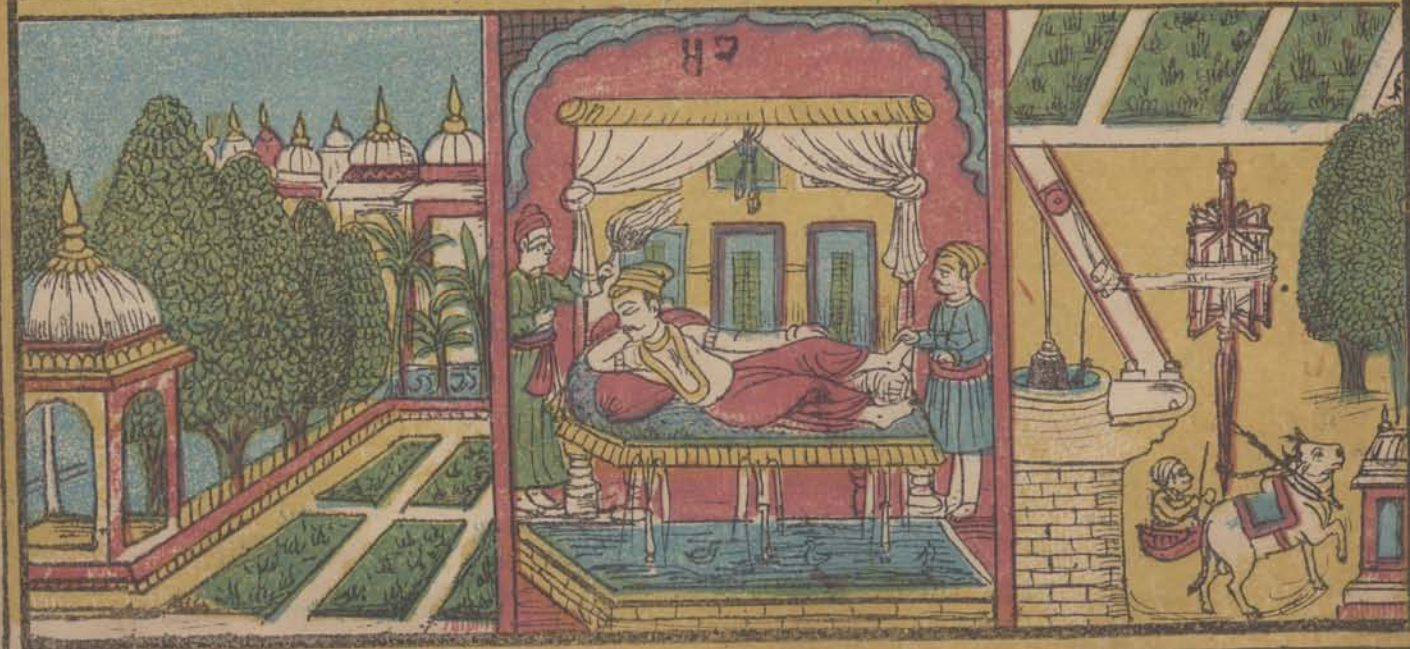
अर्थ ॥ हाल तमारो हुकम अमारी उपर ठे अने तेनो हुकम तमारी उपर ठे, वली तमारा स्वामी पण
तेना कल्याप्रमाणे चाळे ठे, जे जेनो ते तेनो समजवो. ॥ ३ ॥ एवां सखीनां वचन सांजली आच्छूणोथी
चरणे चरणी गुणावली उम्नीने हसती दोडी अने विनयथी सासुनां चरणमां पडी ॥ ४ ॥

जाखे कृतारथ मुजने कीधी,जे तुमे इहां पांउ धार्या रे ॥ धन्य घनी धन्य आज-
नीवेळा,सघलां काज सुधार्या रे ॥ए०॥५॥ बाइजी आज करी तुमे मुजने, मेरूथकी
पण मोटी रे ॥ कटपलता मुज आंगणे प्रगटी,कहेती नथी कांइ खोटी रे ॥ए०॥६॥

अर्थ ॥ हे! सासुजी, तमे अहीं पगलां कर्यां तेशी मने कृतार्थ करी आजनी घडी धन्य ठे, तमे मारां
सघलां कार्य सुधार्या ॥५॥ हे! बाइजी,आजे तमे मने मेरू पर्वतथी पण मोटी करी. आजे मारा आंगणमां
कटपलता प्रगट अइ. आमां जरापण हुं खोडुं बोलती नथी ॥ ६ ॥

हरषी वीरमती वहु वचने, आशिष् दे बुचकारी रे ॥ ताहरो सुहाग सदा होजो
अविचल,जिहां लगे जग ध्रुवतारी रे ॥ए०॥७॥ सासूडीने अधिक सनेहे, आसने छेइ
बेसानी रे ॥ बेठी गुणावली बेहु करजोडी, मुख आगळ मनुहारी रे ॥ ए० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पोतानी पुत्रवधूनां आवां वचनथी वीरमती घणो हर्ष पामी अने चुंबन करी तेने आशीष्
आपी के, ज्यां लगी आ जगत् अने ध्रुवनो तारो रहे त्यां लगी तारुं सौजाग्य सदा अविचल रहेजो ॥७॥
पत्नी पोतानी सासुने अधिक स्नेहथी आसने बेसाडी गुणावली बे हाथ जोनी तेनी सामे बेठी ॥ ८ ॥

वीरमती अति विनये रंजी, बहुअरने सनमानी रे ॥ तुं कुलवंति बहु गुणवंति, विनयवति नही ढानी रे ॥ ए० ॥ ए ॥ तुज मुख विनय वचन जे प्रगटे, तेहमांशी अधिकाई रे ॥ वरशे तेहमांहे शुं कहेवुं, शशीहुंति जे सुधाई रे ॥ ए० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेना अति विनयथी राजी थयेली अने बहुथी घणुं सन्मान पामेली वीरमती बोली के, हे! वधु! तुं कुलवंती, बहु गुणवंती, अने विनयवती बं, ते वात ढानी नथी ॥ ए ॥ तारा मुखमांशी विनय वचन नीकलेने, तेमां शी नवाइ ठे ? चंइमांशी अमृत जरे तेमां शुं कहेवुं ? ॥ १० ॥

कमलथकी सौरज्य जे पसरे, तिहां अचरज शुं धरवुं रे ? ॥ इहुरसमां जे मधुरता होवे, तिहां संदेह शो करवो रे ॥ ए० ॥ ११ ॥ तिम तुं रूप विनय हे बहुअर, जीवजो क्रोड दीवाली रे ॥ थइ तुं मुजने प्राणथी वाहाली, मनमानी तुं वाली रे ॥ ए० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ कमलमांशी सुगंध पसरे तेमां शुं आश्चर्य ? इहुरसमांशी मधुरता नीकले तेमां शो संदेह ? ॥ ११ ॥ हे! वधु, तेवी रीते तारामांशी विनय आय तेमां शुं आश्चर्य ? तुं क्रोड दीवाली जीवजो. हे बाबा, तुं मुजने प्राणथी पण वाहाली लागे ठे ॥ ११ ॥

जे जोइये ते कहेजे मुजने, न गणिश इहमां अचंजो रे ॥ चंदजो कहीये डुहवशे तुजने, तो हूं देईश उलंजो रे ॥ ए० ॥ १२ ॥ चंदविचे तुजविचे नही अंतर, बेहु नयणां समबेहु रे ॥ सासू बहु उपर हेत राखे, तेहमां कहेवुं केहुं रे ॥ ए० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जे जोइए ते मने कहेजे, एमां कांइ अचंजो राखीश नहीं. जो चंद तने जरापण डुचवे तो हूं तेने उलंजो दइश ॥ १२ ॥ चंद अने तारी वच्चे मारे जरापण अंतर नथी. मारे बे आंख सरखी ठे. सासु पोतानी बहु उपर हेत राखे, तेमां शुं कहेवानुं होय ? ॥ १४ ॥

में परखी तुजने बहु बेटी, तुजमां नहीं हुंसा तुंसो रे ॥ कहियें कथन न लोपीश माहरूं, एहवो आव्यो जरोंसो रे ॥ ए० ॥ १५ ॥ जो मन माहरा पूठल चालीश, कहेण करीश जो माहरूं रे ॥ तो ए विद्या आदे महरूं ते सघलुं ठे तहारुं रे ॥ ए० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ में तने पुत्री रूपे गणी ठे, वली तारामां कांइ खटपट नथी. मने जरुंसो ठे के, तुं मारुं वचन लोपीश नहीं. ॥ १५ ॥ जो तुं मारा मन प्रमाणे अनुसारीने चालीश अने मारुं कहेण करीश तो आ जे मारी विद्या ठे ते सघलुं तारुंज ठे. ॥ १६ ॥

इम सासु बहुअर परचावी, हीयडा आगल राखी रे ॥

बारमी ढाल रसाल वचनथी, मोहन विजये जाखी रे ॥ ए० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे कही सासुए वहुने हृदयथी चांपी आखिंगन कर्युं, आ बारमी ढाल थी मोहन-विजये रसिक वचनथी कहेली ठे. ॥ १७ ॥

दोहा ॥

वीरमती लटपट करे, गुणावलीथी ताम ॥ पण चोली समजे-
नही, सासू तणा विराम ॥ १ ॥ दास सवि आपापणुं, जइने
काम करंत ॥ सासु बहुअरने कहे, अवसर लहि एकंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते वीरमती गुणावली साथ लटपट करवा लागी. पण ऐ जोला दिवनी बहु सासुना इरादाने समजी नहीं. ॥ १ ॥ पठी सर्व दासीउं जइ पोतानुं काम करवा लागी. ए अवसरे एकांत जोइ सासुए बहुने नीचे प्रमाणे कहुं. ॥ २ ॥

रे वत्से तुं नृप सुता, मुज सुत तुज जरतार ॥ ते मदथी गणती
हुईश, सफल करी संसार ॥ ३ ॥ तुं मनमां लेती हुईश, हूं रूडी
निरधार ॥ पण हूं लेखे नवि गणुं, रे! वधु तुज अवतार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे! वत्से, तुं राजपुत्री ठे, अने मारो पुत्र तारो स्वामी ठे, एवा मदथी तुं तारा संसारने सफल मानती हुईश. ॥३॥ वली मनमां मानती हुईश के, हूं रूडी बूं. पण हूं तारा अवतारने लेखामां गणती नथी. ॥४॥

निसुणी कहे गुणावली, सासूजी कहो केम ॥ विण गुनहे मुजने तमे,
कुवखाणो ठो एम ॥ ५ ॥ हय गय रथ कंचन रयण, घणा तेम पट-
कूल ॥ सकल वस्तु ठे माहरे, परिकर पण अनुकूल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांचली गुणावली बोली, हे! सासुजी, तमे आम केम बोलो ठो? गुना वगर मारी निंदा केम करो ठो? ॥ ५ ॥ अश्व, गज, रथ, सुवर्ण, रत्न अने घणां पटकूल वस्त्र तथा सर्व वस्तु मने मखे ठे, वली मारो परिवार पण मने अनुकूल ठे. ॥ ६ ॥

बाई मुज सरखी सुखी, कुण नारी संसार ॥

तुम सरिखी सासू ठते, लेखे मुज अवतार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे! बाइजी, मारा जेवी बीजी कइ स्त्री संसारमां सुखी ठे? वली तमारा जेवी मारे सासु ठे, तेथी मारो अवतार लेखे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल तेरमी ॥

॥ तमे पीतांबर पेहेर्यांजी मुखने मरकलडे ॥ ए देशी ॥

सासु कहे कर साहीजी, वचन कोई जांतनो ॥ वहूतें न लह्यो
कांइजी, मरोरु ए वातनो ॥ १ ॥ अधरतणें फुरकारेंजी, समजे
जे कोइ ॥ ते संसारे सारेंजी, विरला कोइ होइ ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं के, हे! वहु, आ वचननो अने आ वातनो मरोड तारा जाणवामां आव्यो नहीं.
॥ १ ॥ जे एक होठना फरकवा उपरथी समजी जाय, तेवा कोइ आ संसारमा विरला ठे. ॥ २ ॥

जाणपणो जगमांहेलो, वहूअर दोहेलो ॥ मूरख ते पण चा-
हेजी, धन करी सोहेलो ॥ ३ ॥ रूपे कोई न हरषेजी, गुण
हरखे सहू ॥ आउल कुसुमने सरखेजी, दीसे ठे तुं वहू ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे! वधू, आ जगत्मां जाणपणुं दोहेलुं ठे! मूर्ख होय ते पण धननो उपजोग चाहे ठे. ॥३॥
कोइ रूपथी हर्ष पामे नहीं; सर्वे गुणथी हर्ष पामे ठे. हे! वधु, तुं तो पुष्पना जेवी मृडु लागे ठे. ॥ ४ ॥

पहेरी उंठी तुं जाणजी, वस्त्र हीरोदकी ॥ पण तुजमां एक
दाणोजी, समजण कयां थकी ॥ ५ ॥ एकदिश चार वेदजी,
एक दिश चातुरी ॥ जेदालक लहे जेदजी, सुण कामातुरी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तुं पुधनां जेवां उजलां वस्त्रने उंठी जाणे ठे पण तारामां समजणानो एक दाणो पण नथी.
॥ ५ ॥ एक तरफ चारे वेद अने एक चातुरी ठे, तेनो जेदतो खरो जेड होय ते जाणे. हे ! कामातुर
स्त्री, ते सांचल. ॥ ६ ॥

जाणती हूश तुं माहीजी, पण पशु सारखी ॥ अमे चतुराई
ताहारीजी, बोलतां पारखी ॥ ७ ॥ निसुणी सासू वाणी जी, बोली
गुणावली ॥ निपट एम अजाणीजी, किम मुज अटकली ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तुं एम जाणे ठे के, हुं डाही तुं पण तुं तो पशु सरखी तुं. अमे तारी चतुराईने बोलवामांज
पारखी लीधी. ॥ ७ ॥ सासुनी आवी वाणी सांचली गुणावली बोली के, हे ! बाईजी ! मारी अकलनी तमे
जाण्या विना केम अटकल करी. ॥ ८ ॥

माहारा मनथी हूं जाणुंजी, सहुथी तुं माही ॥ आप किस्थुं हूं व-
खाणुंजी, पण तुमे नवि चाही ॥ ९ ॥ प्रीतम तम सुत जेहवोजी,
माहारे मन मीठो ॥ त्रिचुवनमां नर एहवोजी, बीजो न कोई दीठो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हुं मारा मनथी जाणुं तुं के हुं सउथी डाही तुं, पण हुं मारा पोतानां वखाण करुं ते शाका-
मनां ? तमे तो पण चाही नहीं. ॥ ९ ॥ तमारा पुत्र जेवो स्वामी मारे मनतो बहु मीठो ठे, त्रण चुवनमां
बीजो कोइ तेवो नर दीठो नथी. ॥ १० ॥

हुंतो वखतावारजी, बाईजी तमे सुणो ॥ माहरो ए अवतारजी,
किम करी अवगुणो ॥ ११ ॥ वीरमती तव जाखेजी, सांचल
बहुआरू ॥ तुं जे एवमी राखेजी, हुंस ते शासारू ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे ! बाईजी सांचलो हुं तो धन्य तुं, मारो अवतार तमने अवगुण जरेलो केम लाग्यो ? ॥ ११ ॥
वीरमती बोली, हे ! बहु, सांचल, तुं आवडी होंश शामाटे राखे ठे ? ॥ १२ ॥

ए चंद नृपती कुण देखेजी, एहने कुण जाणे ॥ अवर जो तुं नर
देखेजी, तो हठ नवि ताणे ॥ १३ ॥ सायर लहैर शुं जाणेजी, मीं-
डक कूपनो ॥ कुबजा ते शुं प्रमाणेजी, गुणरति रूपनो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ए चंदराजा शा लेखामां ठे, अने कोण उंढखे ठे ? जो तें बीजा नर जोया होत तो आवी हठ
करते नहीं. ॥ १३ ॥ कुवानो देडको समुजनी लेहेरने शुं जाणे ? कुबजा स्त्री रतिनारूपनो गुण शुं समजे ? ॥ १४ ॥

जिणे नाक्षिअर नवि दीठाजी, थळिया बापडा ॥ माढे लागे मी-
ठांजी, तास कोठिबडा ॥ १५ ॥ नागरजन डुर साहीजी शुं लहे
जंगली ॥ जाणे शुं बनात वसाइजी, उढी जिणे कंबली ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जे जे बीचाराए नारीएलनां फल दीठां न होय तेउने कोठीबडां भीठां लागे ठे. ॥ १५ ॥
जंगली लोकोने नगरजनना वैजवनी शी खबर पडे? जेणं कांबल उढी होय ते बनातनी वेहेजत शुं जाणं? ॥ १६ ॥

सरसुधी जाई आवेजी, ह्य जिनदासनो ॥ रविह्य जेद न पावेजी,
गमन विलासनो ॥ १७ ॥ जेणे प्रवहण नवि दीठांजी, प्रीयतस
तुंबडां ॥ शास्त्र सुण्यां नही मीठांजी, तस रूचे हुंबडा ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जिनदासनो घोडो के जे सरोवर सुधी जाई ने आवे ते सूर्यना घोडानी गति विलासनो भेद
शी रीते जाणे? ॥ १७ ॥ जेणे वहाण दीठां नहोय तेने तुंबडां प्रिय होय ठे, जेणे मधुर शास्त्रो सुण्यां
न होय तेमने हुंबडां (ह्युल) उपर रूचि आय ठे. ॥ १८ ॥

जाणशुं हलद पेटीजी, बलदजे घांचीनो ॥ तुं तो ठे सुण वे-
टीजी, मांकड मांचीनो ॥ १९ ॥ एकेक नर ठे एहवाजी, रूपे
सुंदरा अजिनव रतिपति जेहवाजी, प्रगट पुरंदरा ॥ २० ॥

अर्थ ॥ घांचीनो बलद हल खेडवानुं शुं जाणे? तेम हे! बेटी! तुं तो मांचीनो मांकड हुं. ॥ १९ ॥
बीजा एक एक पुरुष रूप वडे एवा सुंदर ठे के जाणे नवीन कामदेव होय अथवा प्रगट इंद्र होय
तेवा लागे ठे ॥ २० ॥

मोहनविजये ज्ञाखीजी, ढाल ए तेरमी ॥

चरित्र करीने साखीजी, सुगुण जणी गमी ॥ २० ॥

अर्थ ॥ श्री मोहन विजये आ तेरमी ढाल कही, ते चरित्रवडे करीने वाचतां सद्गुणी पुरुषोने गमी ठे.
॥ दोहा ॥

माताजी इम मत कहो, चंदशी अधिक अनेक ॥ पण तुम कुल उद्योत
कर, चंद चंदसम एक ॥ १ ॥ सिंह जणे एक सिंहणी, बहू वनमां
शीयाल ॥ कोइक मृगकस्तुरिउ, अवर मृगोनी माल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए कह्युं. हे! माता! एम कहो नहीं! बीजा अनेक पुरुषो चंद्रशी अधिक दशे पण त-
मारां फुलने उद्योत करनार चंद्रना जेवा तो एकज चंद ठे. ॥ १ ॥ सिंहण एकज सिंहने जणे ठे!
वनमां शीयाल घणां आय ठे. कस्तुरी मृग कोइज होय अने बीजां मृगलानी तो श्रेणि होय ठे. ॥ २ ॥

किहां चंद किहां अवर, अंतर प्रात बियाल ॥ चंद चरण नख सा-
रिखा, बीजा सवि जूपाल ॥ ३ ॥ तोलाए गयवर जिहां, खर ते
बलि पासंग ॥ चोखरंगसम चंद नृप, बीजा रंग पतंग ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमारा पुत्र चंद क्यां? अने बीजा नर क्यां? तेमनी वच्चे घणो अंतर ठे. बीजा सर्व राजाउं
चंदना चरण नखना जेवा ठे. ॥ ३ ॥ ज्यां मोटा गजेन्द्र तोलाय त्यां गधेका पासंगमां जाय ठे! तेम चंद-
राजा चोखना रंग जेवा ठे अने बीजा पतंगना रंग जेवा ठे. ॥ ४ ॥

जिहां तरु सुरतरु सारिखा, सफल सुशोजित होय ॥ मूलाफल बलि
जाडमां, लेखे नाणे कोय ॥ ५ ॥ बाई तुम सुत सारिखो, नहीं कोइ
अवर संसार ॥ मुज शिरते प्रीतम ठते, लाखेणो अवतार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यां कटप वृक्ष जेवां वृक्षो सफल अने सुशोभित होय त्यां मूखानां फलने कोइ जाडमां देखे नहीं. ॥ ५ ॥ हे! बाइजी, तमारा पुत्र जेवो कोइ बीजो संसारमां नथी. तेवो पुरुष मारा शिरपर स्वामी ठे तेथी मारो अवतार दाखेणो ठे. ॥ ६ ॥

जाग्ये आव्यो जागमें, ते महारे जगवान ॥

जाणे आव्युं जेहने, ते तेहेनें पकवान ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे जाग्यथी मारे जाग आव्यो ते मारे जगवान् ठे. जाणे जेने जे आव्युं ते तेने पकवान् ठे. ॥७॥

॥ ढाल चौदमी ॥

॥ डोरी माहरी आवे हो रसिया कडतले ॥ ए देशी ॥

वीरमती कहे निसुण गुणावली, ठे मुज चंद सुजात ॥ सखणी ॥ कहुं हुं हुं तो ए तुज आगले, उठे आवी जे वात ॥स०॥वी०॥१॥ पण बहुरत्ना एह वसुंधरा चंदथी अधिक अनेक ॥स०॥ देश विदेश जो तें निरख्यो हुवे तो तुं जाणे सुविवेक ॥स०॥वी०॥२॥

अर्थ ॥ वीरमती बोली. हे! गुणावली! सांजलो, ए मारो पुत्र चंद उत्तम ठे. हुं तो तारी आगल जे वात होठे आवी ते कहुं हुं. ॥ १ ॥ पण आ पृथ्वी बहुरत्ना ठे. चंदथी अधिक अनेक पुरुषो ठे. देश विदेशमां जो तें जोया होय तो तेनो विवेक तारा जाणवामां आवे. ॥ २ ॥

तें एक दीठी एह आज्ञापुरी, तुजने एटली गम्य ॥स०॥ वात शुं जाणे अवर पुरी-तणी, शुं लहे रम्य अरम्य ॥स०॥वी०॥३॥ तिणे अवतार अलेखे तुज गणुं, सांजल न धरीश रीश ॥स०॥ दीठा नही जो विनोद इणे कृते, तो पढीक्यारे जोईश ॥स०॥वी०॥४॥

अर्थ ॥ तें एक आज्ञापुरी दीठी ठे एटले तने एटलीज गम ठे. बीजी नगरीनी वात तुं शुं जाणे? अने आ रमणीय ठे आ अरमणीय ठे एनी तने शी खबर पडे! ॥३॥ तेथी करीने हुं तारो अवतार अलेखे गणुंहुं. आ सांजल जे, रीस करीश नही. जो आवा समयमां तें विनोद जोया नहीं तो पढी क्यारे जोईश ॥ ४ ॥

हुं तुज वखते सासू सांपनी, तुं हजी आवे संकोच ॥स०॥ कौतुक कोईन दीठो तें वहु, ए मुज सबल आलोच ॥स०॥वी०॥५॥ वनना कुसुमतणी परे ताहरो, ए जाए अव-तार ॥ स० ॥ तुं शुं सराहिस मानव जव जणी, नवि जोईश देशाचार ॥स०॥वी०॥६॥

अर्थ ॥ तारा योग्य वखतमां मारा जवी तने सासु मली अने तुं हजी संकोच दावे ठे, हे, वहु! तें कांइ हजु कौतुक जोयुं नहीं, ए मने प्रबल विचार अया करे ठे. ॥ ५ ॥ वननां पुष्पनी जेम तारो अवतार व्यर्थ जाय ठे. जो तुं देशाचारने जोईश नहीं तो पढी आ मानव जवनो शो दावो लइश! ॥ ६ ॥

नव नव तीरथ नव नव गिरिवरा, नव नव नगर निवेश ॥ स० ॥ नव नव कुंड नवी नवी निम्नगा, वन उपवन सुविशेष ॥ स० ॥ वी० ॥ ७ ॥ नव नव नरवर नव नव नृप वधू, नव नव ज्ञात विनोद ॥ स० ॥ नव नव रंग सुरंगा मानवी, नव नव गीत स्वरोद ॥ स० ॥ वी० ॥ ८ ॥ विविध पवित्र चरित्र विदेशनां, जे निरखे तस धन्य ॥ स० ॥ तेतो वलि माताये पुत्रीउ, जोई होशे

अन्य ॥ सणावीणाए ॥ अश्वमुखा ह्यकर्णा मानवी, कर्णोवगरणा ए तेम ॥स०॥

इगचरणावली गूढ दशनधरा, शुद्धरदा वलि तेम ॥ स० ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नव नवां तीर्थों, नव नवा पर्वतो, नव नवां शोहेरो, नव नवा कुंडो, नव नवी नदीउं, नव नवां उपवनो, नव नवा नरवरो, नव नवी राणीउं, नव नवा विनोदो, नव नवा रंग बेरंगी मानवीउं, नव नवां गीत स्वर, अने विविध जातना पवित्र विदेशनां चरित्रो जे निरखे ठे तेने धन्य ठे अने तेवी पुत्रीउंने कोइ माताज जन्म आवे ठे. ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ कोइ देशमां अश्वमुखा मानवी ठे; कोइ देशमां घोडाना जेवा कानवाला मानवी ठे; कोइ ठेकाणे कर्णना उपकरणा मानवी ठे; कोइ ठेकाणे घणा चरणवाला आय ठे; कोइ गुप्त होठवाला आय ठे अने कोइ ठेकाणे उज्वल दांतवाला आय ठे. ॥ १० ॥

दीठां विण शुं जाणे बापनी, तुं शुं नारीने उल ॥ स० ॥ हवे तुं अशन सुखेकरी,
बेठी फांद पंपोल ॥ सणावीणा॥११॥ न्यारो पेडो ठे चतुराईनो, चतुरनी दूर ब-
लाय ॥स०॥ चातुरी मूल ए पंच प्रकारथी, शास्त्रे एम कहाय ॥स०॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तेवा माणसो जोया विना तुं बापडी शुं जाणे? अने शुं तुं स्त्रीउंनी हारमां गणाय ठे? हवे तुं खान पान करी उंढी पेहेरीने फांद काढी सुखे बेठी तेमां शुं अयुं? ॥ ११ ॥ चतुराईनो पेडो तो न्यारोज ठे. चतुरनी वात जुदीज ठे. अने चतुराई पांच प्रकारथी मले ठे, एम शास्त्रमां कहुं ठे. ॥ १२ ॥

तुजथी ए रूपापंखेरूआ, कौतुक निरखे अनंत ॥स०॥ ताहरे रंकतणां गुलनी परे,
सकल पदारथ कंत ॥ स० ॥ वी० ॥ १३ ॥ नेह अने निसहनेहनी वातनी, ते किम
जाणी रे जाय ॥स०॥ जे कोई नर परदेश फियो हुए, जुंडी नवि ते जोलाय ॥सणावी॥१४॥

अर्थ ॥ ताराथी तो पद्मी पण उत्तम ठे के जेउं जमीने अनंत कौतुक जुए ठे अने तारे रांकना गो-
लनी जेम सर्व पदारथ एक स्वामीज ठे. ॥ १३ ॥ स्नेह अने स्नेह वगरनी वात जाणी केम आय ? जे
माणस परदेशमां फयो होय ते कोइ दुर्जनथी जोलवाई जाय नहीं. ॥ १४ ॥

घरसूरा ने वलि मठ पंमिया, ते अण समजूरे दाय ॥स०॥ पण परचूमि फरी आदर लहे,
विरला तेहवारे कोय ॥सणावीणा॥१५॥ पाम्यानुं फल एह जे दीजीयें, कोइने लव
वेश ॥स०॥ जीवितनुं फल एह जे जोईयें, कौतुक तीर्थ विदेश ॥सणावीणा॥१६ ॥

अर्थ ॥ जे पुरुष घरसूरा अने मठपंडित होय ते बने जातना पुरुषो अणसमजु ठे. पण जे परचूमिमां
फरीने आदर पामे तेवो पुरुष कोइ विरलो होय जे. ॥ १५ ॥ कोइने लवलेश आपीए ते पाम्यानुं फल ठे;
अने जे देश फरी तीर्थ के कौतुक जोइए ते जीवितनुं फल ठे. ॥ १६ ॥

सासुयें इम परचावी वहूजणी, ए कही चौदमी ढाल ॥ स० ॥

मोहनविजय कहे जवि सांजलो, आगल वात रसाल ॥ स० ॥ वी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे सासुए पोतानी वहुने कहुं. आ चौदमी ढाल कही, श्री मोहनविजय कहे ठे के,
हे जविप्राणी ! सांजलो आगल रसिक वात आवरो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सासु वचन गुणावली, निसुणी जंपे एम ॥ बाई देश विदेश ते,
जोया जाए केम ॥१॥ इहाचारी कौतुकी, वली निरंकुश जेह ॥
मननी मोजे संचरे, देश विदेशे तेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावली आवां सासुनां वचन सांजली बोली, हे! बाईजी! देश विदेश आपणाथी केम जोवाय?
॥ १ ॥ जे स्वेहाचारी, कौतुकी, निरंकुश अने मनमोजी होय ते देश विदेशमां विचरे ठे. ॥ २ ॥

हूं नृपनी पटरागिणी, बाहिर पण न देवाय ॥ बाईजी कहो
मुज थकी, एवातो किम थाय? ॥ ३ ॥ तुम वचनामृतथी थयुं,
जोवाने मन जोर ॥ पण किम करीये चरणे, नाची जोवे मोर ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हूं तो राजानी स्त्री तुं तो कहो बाईजी माराथी बाहार पगशी रीते देवाय? अने ए वात केम
बने? ॥ ३ ॥ तमारां वचनामृतथी मने देशांतर जोवानी जोरथी उत्कंठा थइ ठे, पण केम करवुं? मोर
नाचीने चरणनी सामुं जोवे ठे तेम मारे पण ठे. ॥ ४ ॥

जे अणशिरुयुं कीजियें, ते आवे किम वग ॥ आरुतरे तेतो जले,
पण किम तरशे कग ॥ ५ ॥ हूं अबला प्रीतम थकी, अधकण
न रही छूर ॥ किम तेहथी करीये कपट, साखी ठे शशि सूर ॥६॥

अर्थ ॥ जे शिख्यावगरनुं करवा जाईए ते वगमां केम आवे? पाणी उपर तरशे पण कागलथी शी रीते
तरशे? ॥ ५ ॥ हूं अबला तुं; वली मारा प्रियतमथी अधीं हण पण दूर रही नथी, तो हवे तेनाथी कपट
केवी रीते कराय? चंद्र अने सूर्य तो तेना साही ठे. ॥ ६ ॥

कवही कपट होवे प्रगट, जो जाणे प्राणेश ॥ तिहां आना आवे नहीं,
जोया देश विदेश ॥ ७ ॥ प्रीतम विण परदेशडे, नारीयें न जवाय ॥
पंखी पुरुष अने पवन, जिहां जावे तिहां जाय ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जो कदाचित् करेवुं कपट प्रगट आय अने ते प्राणेशना जाणवामां आवे तो ते वखते जोयेला
देश परदेश आडा आवे नहीं ॥ ७ ॥ कोइपण स्त्रीए प्रियतम विना परदेश जवाय नहीं. पक्षी पुरुष अने
पवन ज्यां मरजी पडे त्यां जइ शके ठे. ॥ ८ ॥

॥ ढाल पंदरमी ॥

॥ कपूर होवे अति उजलो रे ॥ ए देशी ॥

बहुने वीरमती कहेरे, वातो विविध बनाय ॥ कारज जे नारी करेरे, ते नरथी न-
विथाय ॥ जविकजन, निरखो नारि चरित्र ॥ ए आंकणी ॥१॥ हरिहरब्रह्म पुरंदरा रे,
वनितायें वश कीध ॥ मुनिवर सरिषा जोलव्यारे, ग्रंथें नाम प्रसिद्ध ॥ ज० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए बहुने विविध वातो बनावी कहेवा मांडी. अरे! बाइ, तमे शुं जाणो! जे कार्य नारी
करे ते नरथी पणा बनतुं नथी. हे जविक जन! हवे नारी चरित्रने निरखो. ॥ १ ॥ हरि, हर, ब्रह्मा अने

ઈંદ્ર જેવાને પણ વનિતાએ વશ કર્યા છે; અને મોટા મુનિવર સરલાને પણ જોલવી નાંખ્યા છે. જેમનાં નામ ગ્રંથોમાં પ્રસિદ્ધ છે. ॥ ૨ ॥

જોલિ નારિ ચરિત્રનો રે, પામ્યા નહીં કોઈ પાર ॥ જે નવિ જોલવ્યા નારિયે
રે, તે વિરલા સંસાર ॥ જ૦ ॥ ૩ ॥ નારિ વિષમ ગિરિવર ચઢેરે, વશ આણે
અહિરાજ ॥ અતિ ગંજીર નદી તરે રે, યુવતી કપટ જિહાજ ॥ જ૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ ॥ અરે! જોલ્લી વહુ! કોઈ પુરુષ નારી ચરિત્રના પારને પામ્યો નથી. જે નારીથી જોલવાયાનથી, તેવા પુરુષો સંસારમાં વિરલા છે. ॥ ૩ ॥ નારી મોટા વિષમ ગિરિ ઉપર ચઢી જાય છે અને મોટા શેષ નાગને પણ વશ કરે છે. કપટના વાહાણરુપ યુવતિ મોટી ગંજીર નદીને પણ તરી જાય છે. ॥ ૪ ॥

સિંહથકી નવિ ડસરે રે, સ્વેલે અસ્થિલા સ્વેલ ॥ રાત્રી જેહવી સુરલતારે,
વિરતી વિષની વેલ ॥ જ૦ ॥ ૫ ॥ પીઠથી જે બીહતિ રહે રે, તાસ જ-
નમઅકલ્પ ॥ નારીને કુળ શીખવેરે, ચરિત્ર ગ્રહીને હક્ક ॥ જ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ ॥ સ્ત્રી સિંહથી પણ ઘેટી નથી. તે વધા સ્વેલ સ્વેલી જાણે છે. જો તે રાત્રી થઈ હોય તો કટપલતા અને નારાજ થઈ હોય તો વિષલતા છે. ॥ ૫ ॥ જે સ્ત્રી પતિથી જય પામતી રહે તેનો જન્મ કષ્ટરુપ થાય છે. નારીને નારી ચરિત્ર હૃદયમાં ઘાપી કોણ શીખવે છે? ॥ ૬ ॥

મોર ઈન્દ્રા કુળ ચિતરે રે, હંસ જણી ગતિ સાર ॥ કુળ શીખવે મૃગરાજને રે,
કરિવર કુંજ પ્રહાર ॥ જ૦ ॥ ૭ ॥ જાતિ સ્વજાવ શિખ્યાવિનારે, આવે ગુણ
નિરધાર ॥ જીતિ ચંદ નરિંદ્રનીરે, ન ધરીશ ચિત્ત મજાર ॥ જ૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ ॥ મોરનાં ઈન્દ્રાને કોણ ચીતરે છે? હંસને ગતિ કોણ શીખવે છે અને ગજેન્દ્ર ઉપર પ્રહાર કરવાને કેસરી સિંહને કોણ બતાવે છે? ॥ ૭ ॥ જાતિ સ્વજાવના ગુણો શીખ્યા વિનાજ આવે છે. તેથી હે! વહુ, તું તારા મનમાં ચંદ રાજાની બીજ રાખીશ નહીં. ॥ ૮ ॥

ગગન ગામની વિદ્યાથકી રે, જોશું વિનોદ વિખ્યાત ॥ રાત રમી ઘરે આવશું રે,
હોશે જામ પ્રજાત ॥ જ૦ ॥ ૯ ॥ જે રામત રમશું નિશારે, તે શું જાણશે
રાય ॥ ચંચા પુરુષ તે શું વહી રે, પુરુષમાંહિ કહેવાય ॥ જ૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ ॥ મારી પાસે આકાશગામી વિદ્યા છે, તેનાથી વધા પ્રખ્યાત વિનોદ જોઈ વધી રાત્રિ રમી જ્યારે પ્રજાત થશે ત્યારે તો પાગ ઘરે આવીશું ॥ ૯ ॥ જે આપણે રાત્રે રમત રમીશું તે રાજા શીરીતે જાણી શકે? જે પુરુષઆકૃતિ ચામીયો કર્યો હોય તે શું પુરુષમાં ગણાય છે? ॥ ૧૦ ॥

શું થયું ચંદ જો જાણશે રે, પણ કેમ સ્વેલ મૂકાય ॥ જેમ મશક ઉતપાતથી રે,
સદન શું મૂકી જવાય ॥ જ૦ ॥ ૧૧ ॥ વચન સુણી સાસુતણાં રે, હરષિ ગુણ-
વહી ચિત્ત ॥ જોઈશ સાસુ સહાયથી રે, નવહી ક્રીડા નિત્ય ॥ જ૦ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ ॥ કદી ચંદ જાણે તોપણ શું થયું? આપણે સ્વેલ કેમ ઘેમી દેવાય? મશલાના ઉત્પાતથી શું ઘર મૂકી નાશી જવાય છે? ॥ ૧૧ ॥ આવાં સાસુનાં યુક્તિવાદાં વચન સાંજલી ગુણવહી મનમાં હર્ષ પામી અને સાસુની સહાયથી નિત્ય નિત્ય નવહી ક્રીડા જોઈશ એમ ખુશી થવા લાગી ॥ ૧૨ ॥

ए सासुमांहे अठे रे, बहु विद्या अत्रिराम ॥ तेणे वेई नवि शके रे,
नरपति महारू नाम ॥ ज० ॥ १३ ॥ राणी सासुने कहे रे, हुं हुं तम
तणी गोद ॥ देखाडो सुखेरे, नवला देश विनोद ॥ ज० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वली आ सासुमां घणी विचित्र विद्याठ ठे, तेथी राजा मारू नाम लइ शकशे नहीं. ॥ १३ ॥
राणीए सासुने कहुं, बाइजी! हुं तमारे आधीन हुं. मने सुखेथी नवनवा देश अने विनोद बतावो. ॥१४॥

पण बाईजी माहरी रे, तुम हाथे ठे लाज ॥ नहीं अलगी तुम वचनथी रे,
तुमे माहरे शिरताज ॥ ज० ॥ १५ ॥ अद्भुत जे कौतुक हूवे रे, ते देखाडो
आज ॥ जे कोइ बेठी नाचवा रे, घुंघटनुं शुं काज ॥ ज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पण हे ! बाईजी ! मारी लाज तमारा हाथमां ठे. हुं तमारां वचनथी जुदी रहीश नहीं, ! तमे
मारा शिरताज ठो. ॥ १५ ॥ हवे जे अद्भुत कौतुक होय ते मने बतावो. जे नाचवा बेठी तेने पठी घुं-
घट करवानुं शुं काम ठे ? ॥ १६ ॥

पण कोइ मंत्र प्रयोगथी रे, वास करजो चूपाल ॥

मोहन विजये हेजथी रे, कही पनरमी सुंदर ढाल ॥ ज० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पण कोइ मंत्र प्रयोगथी तमे राजाने वश करजो. आ प्रमाणे मोहनविजये सुंदर पनरमी ढाल कही.

॥ दोहा ॥

वश आधी जाणी बहु, सासु कहे ते वार ॥ ठे विद्या अवस्वापनी,
मुज पासे निरधार ॥ १ ॥ कहे तो नगरी जन जणी, करू दृषदने
तुदय ॥ नृप करवो आपण वसु, तेहमां शुं बहु मुख्य ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोतानी बहु वश थई एवुं जाणी सासु वीरमती बोली के, मारी पासे अवस्वापनी विद्या
ठे. ॥ १ ॥ जो कहेतो बधी नगरीना लोकोने पथर जेवा करी नांखुं, तो पठी एक राजानो वश करवो
तेमां शी बीसात ठे. ॥ २ ॥

कौतुक जोवा जो थयुं, मन तुज विश्वावीश ॥ तो सांचल तुजने कहुं,
अचरज एक जगीस ॥ ३ ॥ नगरी कोश अढारसे, विमल पूरी
ठे एक ॥ महिपति मकरध्वज तिहां नृप वश कीध अनेक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो विश्वनां कौतुक जोवानुं बराबर मनथयुं होयतो सांचल, तने एक मोटुं आश्चर्य कहुं
॥ ३ ॥ अहीथी अढारसो कोस उपर विमलपुरी नामे एक नगरी ठे तेमां मकरध्वज नामे राजा ठे. तेणे
अनेक राजाठने वश कर्या ठे. ॥ ४ ॥

तनुजा नामे प्रेमला, लढी सुंदर देह ॥ विधिना हाथे निरममी,
निपट करीने नेह ॥ ५ ॥ सिंहलपुर सिंहरथ नृपति, सुत क-
नक ध्वज राज ॥ तेहने परणशे प्रेमला, मुहुरत रजनी आज ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेने लक्ष्मीना जेवा सुंदर देहवाळी प्रेमला नामे एक पुत्री ठे. तेने विधिए घणो स्नेह धरीने पोताने हाथे निर्माण करी ठे. ॥ ५ ॥ सिंहल पुरमां सिंहरथ नामे राजा ठे, तेनो पुत्र कनकध्वज आज रात्रिना मुहूर्त्तमां ते प्रेमलानी साथे परणशे. ॥ ६ ॥

कौतुक जोवा सारिखुं, अठे आजतो तेह ॥

जो आवेतो तुज जणी, हुं देखाहुं तेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आजे जोवा जेवुं ते कौतुक ठे. जो तुं आवे तो तने ते बतावुं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल सोलमी ॥

॥ नणदल विदखिदे ॥ तथा ॥ सीता रूपे रूमी, जाणो आंबा डाळे सुनी
हो, सीता कोणे हरी ॥ ए देशी ॥

सासु बहुने राणी, घणो हीयडे हेज जराणी हो ॥ संगत फल एहवां,
तुमे सासुजी गुण धामी, हुंतो पूरण वखते पामी हो ॥ सं० ॥ १ ॥

कोश अठारसे इहांथी, एक रजनीये प्होंचीये किहांथी हो ॥ सं० ॥

कोई देवी होए ते जाय, पण मनुष्य थकी केम थाय हो ॥ सं० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सासुनां आवां वचनथी राणीना हृदयमां हर्ष अयो. संगतनां फले तेवां होय ठे. राणी कहे हो ! सासुजी, हुं पूर्ण वखते तमारा जेवी गुणीयल सासुने पामी हुं. ॥१॥ ते नगरी अहींथी अठारसोकोशठे, त्यां एक रात्रिमां शी रीते पोची शकाय ? जो कोइ देवी होय तो ते त्यां जइशके. मनुष्यथी केम जइशकाय ? ॥२॥

सुण बहु सासु जंपे, बहु कोश सुणी किम कंपे हो ॥ सं० ॥ एक गगन गामिनी मुज
पासे, ठे विद्या परम विलासे हो ॥ सं० ॥ ३ ॥ लाख जोजन जइ आवुं, पण एटखामां
शुं जावुं हो ॥ सं० ॥ ए एक डगळुं माहारुं, चित्त कायर म करीश ताहारुं हो ॥ सं० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं, हे ! बहु सांजलो, घणा कोशनुं नाम सुणी केम कंपी चाले ठे ? मारी पासे आकाश गामी विद्या उत्कृष्टपणे विलास पामे ठे. ॥ ३ ॥ हुं तो एक लाख जोजन जइ आवुं तेवी हुं, तो एटखामां शुं जावुं ठे ? आ तो मारुं एक डगळुं ठे ! तुं तारा चित्तने कायर करीश नहीं. ॥ ४ ॥

निसुणी गुणावली रंजी, जाणी वीरमतीने अगंजी हो ॥ सं० ॥ एहतो विद्या सारी,
तुम बाइजी बलिहारी हो ॥ सं० ॥ ५ ॥ सुणी सासुजी, किम ताकडो मेलशो ताणी
हो ॥ सं० ॥ हमणाथी सजा जे पूराशे, ते जिहां लगे संध्या थाशे हो ॥ सं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली गुणावली राजी अइ अने पोतानी सासुने चमत्कारी जाणी बोली के, बाइजी, ए विद्या तो बहु सारी, तमने बलिहारी ठे. ॥ ५ ॥ हे सासुजी ! मारी वाणी सांजलो, आवो ताकडो शी रीते मेलवशो ? हमणांथी अहिं एवी सजा एकठी अशे के जे संध्या काल सुधी चालशे. ॥ ६ ॥

एक प्होर निशा जब जावे, तव पीउडो महोळे आवे हो ॥ सं० ॥ बलि हास विलासे
सजनी, इम करतां होवे मध्य रजनी हो ॥ सं० ॥ ७ ॥ एक प्होर पोढे नृप रागे, बलि पाठखे
प्होरे जागे हो ॥ सं० ॥ दण अवकाश न पावुं, तो हुं किम तुमसंगे आवुं हो ॥ सं० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे एक पोहोर रात्रि जशे त्यारे प्रियतम मेहेले आवशे, पढी हास विदास करतां मध्य रात्रि अइ जशे. ॥ ७ ॥ राजा रागथी एक पोहोर पोढे ठे, अने पढी पाठले पोहोरे जागे ठे, एवी रीते हुं एक रूप पण अवकाश पामती नथी तो पढी हुं तमारी साथे शी रीते आवुं ? ॥ ७ ॥

तव सासु देइ दिवासा, बहु जोय तुं मुज विदासा हो ॥सं०॥ एतो ठे कार्य सोहिलो, आज तुज पति आवशे वहिलो हो ॥सं०॥ पीउ परचावीने विदासे, पढी आवजे तुं मुज पासे हो ॥सं०॥ इम वहूने घणो परचावी, निज मंदिरे सासु आवी हो ॥सं०॥ १० ॥

अर्थ ॥ सासुए दिवासो आपी कहुं, अरे! बहु! तमे मारो विदास जुठ, आ कार्य तो सेहेलुं ठे, आज तारो पति वहेलो आवशे. ॥ ९ ॥ तुं तारा पतिने विदासथी संतुष्ट करी अने सुवाडी मारी पासे आवजे. आ प्रमाणे पोतानी वहुने घणो संतोष आपी सासु पोताने मंदिरे आवी. ॥ १० ॥

सासुनां वचन संजारे, मन राणी एम विचारे हो ॥सं०॥ मुज सासुतो गुण पात्र, ए तो घर सरखी नही पात्र हो ॥सं०॥ ११ ॥ ए तो कहि गई वातो मोहोटी, पण दीसे ठे सासु खोटी हो ॥सं०॥ आज आवशे जो वहिलो प्यारो, तव एहनो आवे पतिआरो हो ॥सं०॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पढी गुणावली सासुनां वचन संजारी मनमां विचार करवा लागी के, मारी सासु गुण पात्र ठे. पण आ घरनी योग्यता प्रमाणे ते ठीक न कहेवाय. ॥ ११ ॥ ए सासु तो मोटी मोटी वातो कही गइ, पण ते खोटी लागे ठे. आज जो प्रियतम वेहेला आवे तो तेनो पतियार माळम पडी जशे ॥ १२ ॥

हवे वीरमती कपटाई, तुमे सांजलो सहु चित्तलाई हो ॥सं०॥ संध्या पहिली सद्या, तिणे साधवा मांडी विद्या हो ॥सं०॥ १३ ॥ सुर प्रगट्यो वचने बांध्यो, किम नारी मुजने आराध्यो हो ॥सं०॥ साजाखे आकर्ष्या अर्थे, कोइ कोइने तेडे नहीं व्यर्थे हो ॥सं०॥ ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे अहिं वीरमतीए जे कर्तु ते सौ चित्त दइने सांजलो. तेणीए संध्या पेहेली पोतानी विद्या साधवा मांडी. ॥ १३ ॥ तेवामां विद्यानो अधिष्टायक देव जे वचनथी बांध्यो हतो ते प्रगट अयो, तेणे कहुं. अरे! स्त्री! तें मने केम आराध्यो? ते बोली. में कोइ कार्यने अर्थे तमारुं आकर्षण कर्तु ठे. कोइ कोइने वृथा तेडे नहीं. ॥ १४ ॥

कोइ एहवो रचो तमे फंद, मुजपुत्र अडे नृप चंद हो ॥सं०॥ कांइ तुमथी एहवुं थावे, सुत दिवस ढते घर आवे हो ॥सं०॥ १५ ॥ सुर कहे एहमां शुं करवुं, अंजली जलमां शुं तरवुं हो ॥सं०॥ राणी मन वात ते जाणी, देव रचे ते सुणो प्राणी हो ॥ सं० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हे देव! तमे कोइ एवो फंद रचो के मारो पुत्र चंद ठे ते हुं धारुं तेम करे. तमाराथी कांइ एवुं बने के, ते मारो पुत्र दिवस ढतां घेर आवे? ॥ १५ ॥ देवताए कहुं, अरे बाइ, एमां ते शुं करवुं ठे? अंजलि जेटला जलमां शुं तरवुं? राणीना मननी वात जाणी हवे देवता जे रचे ते सर्व सांजलो. ॥ १६ ॥

वीरमती शोळमी ढाले, करे कपट ते पुत्र विचाले हो ॥ सं० ॥

कहे मोहन शीयल अटंको, तस वाल न होवे वंको हो ॥ सं० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ शोळमी ढाले वीरमती कपट करी पुत्रने चलिंत करे ठे. मोहन विजय कहे ठे के, शीयलमां अटंको एवा ते चंदनो एक वाल पण वांको नहीं थाय. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

दुर्जन जन मन जेहवी, श्याम घटा घन घोर ॥ उत्तर वाली उन्हही,
मोर करे जींगोर ॥ १ ॥ दहदिश दमके दामिनी, जिम मनमथ कर-
वाल ॥ गुहिरो अति गाजे गयण, कोरण वहे विचाल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते समये दुर्जन लोकोना मन जेवी उत्तरमांथी मेघनी घन घोर श्याम घटा चडी आवी अने मोर टौका करवा लाग्या. ॥१॥ जाणे कामदेवनी तरवार होय तेवी विजली दशे दिशामां चमकवा लागी. आकाशमां गर्जना थवा लागी अने चारे तरफ घमघोर थड रह्युं. ॥ २ ॥

जलधारा निठरु पडे, शीतल पवन प्रसार ॥ सकर ककर सम उडे,
उरुमंडे जलधार ॥ ३ ॥ एहवी घनमाला रची, अति सुविशाला जाम ॥
कहीने वीरमती जणी, सुर पोतो निज ठाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जलनी घाटी धारा पडवा लागी; शीतल पवन प्रसरवा लाग्यो. साकरनी जेम करा उडवा लाग्या अने झनी साथे जल धारा परवा लागी. ॥ ३ ॥ आवी विशाल मेघमाला रचीने अने ते वीरमतीने जणावीने ते देवता पोताने स्थाने चाली गयो. ॥ ४ ॥

प्रसयो घन तिम चिहुं दिशे, सज्ञा विसर्जीराय ॥ मंदिर आव्यो
दिन ठते, राणी विस्मय थाया ॥ ५ ॥ सासु वचन तणो थयो, राणीने
विश्वास ॥ दोकर जोमी गुणावली, उज्जी प्रीतम पास ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आवी रीते चारे दिशामां मेघने प्रसरी गयो जोइ राजाए सज्ञाने विसर्जन करी अने दिवस ठतां ते राणीना मंदिरमां आव्यो. ते जोइ राणी गुणावली विस्मय पामी गइ. ॥ ५ ॥ आथी राणीने सासुना वचन उपर विश्वास आव्यो. गुणावली बे हाथ जोडी पोताना प्रियतमनी पासे उज्जी रही. ॥ ६ ॥

आज घणा वहिला तमे, आव्या मंदिर एम ॥

दीसो आमण डुमणा, कहो प्राणेश्वर केम? ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते बोली हे! प्राणेश्वर! आज तमे मंदिरमां घणा वेला पधार्या अने आम आकुल व्याकुल लागो ठे. तेनुं शुं कारण ते कहो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल सत्तरमी ॥

आवी उरही जा परी हे ॥ के वेरण मत तरसावे जीवके ॥ रतन सोनारकी हे ॥ एदेशी ॥

चंद कहे राणी जणी हे ॥ के साजन, विणसतु वरसे मेहके ॥ नवली चंदनी
हे, के ललना केरां जुठ चरित्र के ॥ शीतल पवन ऊकोलथी हे ॥ केसाण ॥
कंपे कोमल देह के ॥ नणा ॥ गंगातट वेळु जिसी हे ॥ केसाण ॥ सखरबिठाई
सेज के ॥ परनां उसीसां धर्या हे ॥ केसाण ॥ राणी मनमे हेजके ॥ नण ॥ १ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए राणीने कहुं, प्रिया, आ क्रतु विना मेघ वषे ठे, (हे जविठ चंदनी नवल नारीनुं चरित्र जुठ.) हे! बाळा, आ शीतल वायु वाय ठे, जेशी मारी कोमल काया कंपनी चाले ठे. ॥ १ ॥ ते

बखते गंगानी रेंती जेवी कोमल शय्या बिठावी अने सुंदर उंसीकां मुक्कामां आव्यां, आथी राणीना मनमा आश्चर्य अयुं. ॥ ३ ॥

बेठो पर्यंके पीउहे ॥ केसा० ॥ घरमां बांधी कान के ॥ नारी आपे नेहशु के ॥

केसा० ॥ मृगमद अंबर पानके ॥ न० ॥ ३ ॥ आसव नवनव जांतिनां हे ॥ केसा० ॥

राणी करावे पानके ॥ नारायणादिक तेलना हे ॥ केसा० ॥ करे अच्यंग विधानके ॥ न० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रियतम कान बांधी घरमां पलंग उपर बेठो. राणी गुणावली स्नेहशी कस्तुरी अने अंबर आपा लागी. ॥ ३ ॥ वली राणी नव नवी जातना आसव (सरवत) ना पान करावी ने नारायण प्रमुख सुगंधी तेल चोखवा लागी. ॥ ४ ॥

अगर चंदनअंगीठिका हे ॥ केसा० ॥ पसर्यो परिमल पूरके ॥ तेणे नृप तनुशी थयो

हे ॥ केसा० ॥ शीत पराजव डूरके ॥ न० ॥ ५ ॥ सुखजर सेजे पोढीउहे ॥ केसा० ॥

चंद चतुरतेणि वारके ॥ चतुरा चरण चंपी करे हे ॥ केसा० ॥ आदर विविध प्रकारके ॥ न० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अगर चंदननो सुगंध प्रसराव्यो. आथी राजाना शरीरमां शीतनो पराजव अइ गयो. अने ते दूर अइ गइ. ॥ ५ ॥ पढी सुखशी जरपूर अइ चतुर चंद्रराजा शय्यामां सुइ गयो. अने चतुरा गुणावली विविध प्रकाराना आदरशी तेनां चरणने चांपवा लागी. ॥ ६ ॥

राणी जगाडे रायने हे ॥ केसा० ॥ ढणढण सो सो वारके ॥ ढणवारें करी रीसडीहे ॥

केसा० ॥ वनिताने वसु धारके ॥ न० ॥ ७ ॥ एम करतां संध्या अई हे ॥ केसा० ॥ पाम्यां चंद

विश्राम के ॥ राखे सुरत जाग्या तणी हे ॥ केसा० ॥ वनिता पगपग जामके ॥ न० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वली राणी गुणावली राजाने जगारुवा लागी, ढणे ढणे सो सो वार जगाडे ठे अने वली ढणवारे ते वनिता रीस करवा लागी. ॥ ७ ॥ एम करतां संध्याकाल अयो एटले चंद राजा विश्रान्त अइ सुइ गयो. राणी पोहोरे अने पगले पगले जागवानी सुरत राखवा लागी. ॥ ८ ॥

उठे ढण बेसे वली हे ॥ केसा० ॥ चंचल राणी चित्तके ॥ संजारे ते गुणावली हे ॥

केसा० ॥ सासूनो संकेत के ॥ न० ॥ ९ ॥ निरखे अंबर अंतर हे ॥ केसा० ॥ कपट निद्राये

चूपके ॥ राणी नवि जाणी शकी हे ॥ के० ॥ वालिम केरुं स्वरूपके ॥ न० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते चंचल गुणावली ढण वार उठती अने ढणवार बेसती हती अने चपल चित्तशी सासुनो संकेत संजारती हती. ॥ ९ ॥ राजा कपट निद्रा करी वखनी अंदरशी जोवा लाग्यो. पतिनुं आ आचरण राणी जाणी शकी नहीं. ॥ १० ॥

वनिता चढ चिंता घणी हे ॥ केसा० ॥ जाणीने राजानके ॥ मांडी मनशी विचारणा हे

॥ केसा० ॥ एतो कोइक विज्ञानके ॥ न० ॥ ११ ॥ कां करे एह दुःशीलता हे ॥ केसा० ॥ प्रगट

सुशीला एहके ॥ बिगरी कोइक दुःसंगशी हे ॥ के० ॥ एहमां नही संदेह के ॥ न० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद विचारमां पडयो के, आ वनितानुं चित्तचपल देखाय ठे. तेना मनमां कोइ विचार उत्पन्न

अयो ठे. अथवा कांइक जाणवानुं ठे. ॥ ११ ॥ आ खी सुशीला ठे एतो प्रगट पाणे जणाय ठे. ते बता
आवी दुःशीलता केम करे ठे ? अथवा कोइ दुसंगथी ते बगडी ठे एमां संदेह नथी. ॥ १२ ॥

मुज सरिखो प्रीतम ठते हे ॥ केसा० ॥ केहथी बांधी प्रीतके ॥ नीच संगति नारी हुएहे ॥
केसा० ॥ एहवी दीसे रीतके ॥ न० ॥ १३ ॥ सोहेला सोवन नवी गमे हे ॥ के० ॥ कुस्सित
टंकण खारके ॥ जिम मूर्धित अंगारथी हे ॥ के० ॥ थिर रहे ए घनसारके ॥ न० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मारा जेवो पति बतां तेणीए कोनी साथे प्रीति बांधी हसे? अथवा नीचना संगथी नारी बगने
ठे, एवी रीति ठे. ॥ १३ ॥ नठारो टंकणखार उत्तम एवा सुवर्णने गमतो नथी अने अंगाराथी मूर्धा
पामेळुं कपूर स्थिर रहे ठे. ॥ १४ ॥

प्रिय अंगार चकोरने हे ॥ केसा० ॥ बकुलने मदिरा दायके ॥ जो कोई वस्तु
जली हुवे हे ॥ केसा० ॥ मध्यम तास सुहायके ॥ न० ॥ १५ ॥ तिम
माहारी पटरागणि हे ॥ केसा० ॥ इम मुजने जरमाय के ॥ किहां इक
जावा मन करे हे ॥ केसा० ॥ पण मुजथी संकोचायके ॥ न० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चकोर पक्षीने अंगारा प्रिय लागे ठे. बोरसलीना वृद्धने मदिरा पक्षित करे ठे. जो कोइ जणी
वस्तु होय तेनी सहाय मध्यम होय ठे. ॥ १५ ॥ तेम आ मारी पटराणी मने जरमावीने कांइ जवानुं मन
करे ठे पण ते माराथी संकोचाय ठे. ॥ १६ ॥

पण किम माह्या आगले ॥ केसा० ॥ चाळे कपट डूमाळ के ॥

सत्तरमी जाखी जली हे ॥ केसा० ॥ मोहन विजये ढाल के ॥ न० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पण डाह्या माणस आगळ कपटनो डोळ शी रीते चाळी शके ? आ प्रमाणे मोहन विजये
सत्तरमी ढाल कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

ठळ ताकी संध्यासमय, गुणावली गजगति ॥ एहथी बाहिर परवरी,
नरपति लही निरति ॥ १ ॥ खुणसधरी देखे खड्ग, कंते कीधी केरु ॥
मली गइ काळी निशा, न लहो नारि निवेड ॥ २ ॥

अर्थ ॥ संध्यानो समय अयो एटले गुणावली ठळताथी गजेन्द्रना जेवी चाळ चाळती राजाने निद्रामां
मूकी घरनी बाहेर नीकली. ॥ १ ॥ पठवामे राजा तीव्रण खड्ग लई तेनी केमे पळ्यो. काळी घोर रात्रि अई
गई. खी तेने जोइ शकी नहीं. ॥ २ ॥

थइ संध्या सासु जूए, वधू तणी ते वाट ॥ एहवे उघडाव्यां
जाई गुणावलीयें कपाट ॥ ३ ॥ वीरमती हरखी घणुं, बहुने
आदर दीध ॥ कीरति निज विद्यातणी, लघुताथी तिणे कीध ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अहीं सासु वीरमती संध्याकाळ अयो एटले बहुनी वाट जोती हती. तेवामां गुणावलीए
आवी कमाड उघडाव्यां. ॥ ३ ॥ वीरमतीए घणो हर्ष धरी बहुने आदर आप्यो अने तेणीए लघुताथी
पोतानी विधानी कीर्ति करी. ॥ ४ ॥

४६

४७

४८

वचन थकी आवी इहां प्रीतमथी प्रहन्न ॥ नवि मुकाणो तुम
तणो, बाइजी दाञ्जिन ॥ ५ ॥ जेह हवे मुजने कहो, ते हुं करूं
प्रमाण ॥ वहिखी जिम जाउं वली, जागशे जीवन प्राण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बहु बोली-बाइजी, हुं तो तमारा वचन उपर प्रियतमथी बुपी रीते अहिं आवी बुं. तमारो
प्रेम माराथी मुकाणो नहीं. ॥ ५ ॥ हवे मने जे कहो ते प्रमाणे करूं अने जेम बने तेम वेहेली जाउं.
नहीं तो मारा जीवन प्राण जागी जाशे. ॥ ६ ॥

चंद नृपति द्वारांतरें, अवलोके अवदात ॥

थइ संपे सासू बहु, करवा मांकी वात ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा घर उपर उन्नो रही आ चरित्र जुए ठे. सासु बहुए एकसंप थइ वात करवा मांडी. ॥७॥

॥ ढाल अढारमी ॥

॥ नाह अबोला खेइ रखा ॥ ए देशी ॥

वीरमती कहे रे बहु, उपवन लगे जावो ॥ कंबा एक कणे-
रनी, दोडी खेइ आवो ॥१॥ नारी कांई जाणे नहीं, मति तुछ क-
हावे ॥ ते पण राति पडे, पानहीथी जावे ॥ ना० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमती बहुने कहे ठे, तुं उपवन सुधी जा अने कणेरना वृद्धनी एक कंबा (सोटी) लइ
दोडती आव. ॥ १ ॥ राणी गुणावली कांइ जाणती नहीं. स्त्रीनी मति तुछ होय ठे, ते पण रात पडे
त्यारे गमे ते करे ठे. ॥ २ ॥

मंत्री आपीश तुजने, तेह कणेर कंबा ॥ जिहां प्रीतम पोढ्यो
हुवे, जाजे तिहां अखिलंबा ॥ ना० ॥ ३ ॥ देजे तुं निरजय थकी,
तस ठबका तीन ॥ तेहथी चंद नरेशरू, होसे निद्राधीन ॥ ना० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते करेणना वृद्धनी कंबा हुं तने मंत्री आपीश. पत्नी ज्यां तारो पति पोढ्यो होय त्यां सत्वेरें
जइ पहाँचजे ॥ ३ ॥ ते कंबावडे तुं निर्जय थइ त्रणवार ठबकारजे एटलेते चंद्रराजा निद्राधीन थइ जशे ॥४॥

आवशुं प्रात समय थये, आपण बीहुं ज्यारे ॥ चंद महीपति जागशे,
सेजनीथी त्यारे ॥ ना० ॥ ५ ॥ वचन सुणी सासूतणां, बहु तुरत
उजाणी ॥ रात तणी राजातणी, कांइ चीति नाणी ॥ ना० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे आपण बन्ने प्रातःकाले आवशुं त्यारे चंद्रराजा शय्या उपरथी जागशे. ॥ ५ ॥ आवां सा-
सुनां वचन सांजली तत्काल बहु उजमवाली थइ. ते वखते तेणीने रात्रिनो के राजानो कांइ जय लाग्यो नहीं. ॥६॥

राजा पण केडे थयो, जाणीने अबला ॥ पण चद्रक समजे नहीं, सां-
कदया एणे सबला ॥ ना० ॥ ७ ॥ वाडीमांहे राणी गइ, निशि निपट
अंधारी ॥ ते सघलुं खोटूं दिवा, बीहे ठे जे नारी ॥ ना० ॥ ८ ॥

અર્થ ॥ રાજા ચંદ તેને અબલા જાણી કેડે પડ્યો. પણ જલ્કિપણે જાણ્યું નહીં કે તે અબલાએ કોઈક સબલાને સાંકલી લીધા છે. ॥ ૭ ॥ અંધારી રાત્રે રાણી એકલી વાડીમાં ગઈ. કહેવાય છે કે જે સ્ત્રી દિવસે પણ જય પામે છે. પણ તે સઘલું ઓટું છે. ॥ ૮ ॥

કુશ્મળી કંબા કણેરની, રાણીયે લીધી ॥ તત્કાળ તે આવી ફરી,
સાસુને લીધી ॥ ના૦ ॥ ૯ ॥ ચંદ તો આવ્યાં પાધરો, જિહાં છે નિજ
સજ્જા ॥ જાણે હમણાં આવશે, કંબા લેઈ જજ્જા ॥ ના૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ ॥ રાણીએ કણેરની કુમલી કંબા લીધી અને તત્કાલ પાઠી ફરી તે સાસુને આપી. ॥૯॥ રાજા ચંદ પ-
રજાર્યો જ્યાં શય્યા હતી ત્યાં આવ્યો. તેણે જાણ્યું કે તે સ્ત્રી કંબા લઈને પોતાની શય્યા પાસે હમણાં આવશે.

સેજ ઉપર એક વસ્તુનો, કરી પુરુષ પોઢાડ્યો ॥ ચંદનૃપે તેહ ઉપરે,
એક વસ્ત્ર ડાઢ્યો ॥ ના૦ ॥ ૧૦ ॥ દીપક પુંઠે લિપી રહ્યો, જિમ સ્ત્રી
નવિ દેલે ॥ પુરુષતણા ડલ આગલે, નારી કુણ લેલે ॥ ના૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ ॥ રાજા ચંદે વસ્ત્રનો પુરુષ કરી શય્યા ઉપર સુવાર્યો અને તેની ઉપર એક વસ્ત્ર ડાઢ્યું. ॥ ૧૦ ॥
પોતે દીપકની પઠવાડે સ્ત્રી લેલે નહીં તેમ ડુપાઈ રહ્યો. પુરુષના ડલ આગલ સ્ત્રી શા લેલામાં છે? ॥ ૧૧ ॥

વીરમતીયે વહુજણી, વાંસે કરથાપી ॥ તે કણયરની કાંબલી, મં-
ત્રીને આપી ॥ ના૦ ॥ ૧૨ ॥ જયનાણીશ મન જૂપનો, ધીરજ ચિત્ત
ધરજે ॥ જે વિધિ મેં જાણ્યું અઠે, તે વિધિ તું કરજે ॥ ના૦ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ ॥ પાઠી વીરમતીએ વહુના વાંસામાં કરનો થાપો માર્યો અને તે કણેરની કંબાને મંત્રીને આપી.
॥૧૨॥ હે વહુ, તું મનમાં રાજાનો જય રાખીશ નહીં અને ચિત્તમાં ધીરજ રાખજે. અને જે વિધિ મેં કહ્યો
છે તે વિધિ તું કરજે. ॥ ૧૩ ॥

રાણી તામ ઉતાવલી, કંબા લેઈ આવી ॥ જુલી ચતુર થઈ આતુરી,
નવિ જોયો જગાવી ॥ ના૦ ॥ ૧૪ ॥ કપટ પુરુષને ઉપરે કંબા ડલ-
કાવી ॥ ચંદ ચિંતે ધન્ય માતને, વહુ રૂડી શીલાવી ॥ ના૦ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ ॥ રાણી ગુણાવલી કંબા લઈને ઉતાવલી ઉતાવલી આવી અને તે ચતુર થઈ ને જુલી ગઈ અને
પોતાના સ્વામીને જગાડી પણ જોયો નહીં. ॥ ૧૪ ॥ તેણીએ આવી પેલા કપટ પુરુષ (બનાવટી પુરુષ)
ની ઉપર કંબાને ત્રણવાર પઠાડી. દીવા પાઠલ ડલેલો ચંદ મનમાં ચિંતવે છે કે, માતાને ધન્ય છે કે તેણે
વહુને સારી શિક્ષા આપી. ॥ ૧૫ ॥

રાણી કૃતકૃત્યા થઈ, ગઈ સાસુ પાસે ॥ નૃપપણ ચરિત્ર નિહાલવા, થયો
નારીને વાંસે ॥ ના૦ ॥ ૧૬ ॥ તિમ જઈ ડજો દ્વારાંતરે, નવિ લીધે
રાજા ॥ કઠણ હૃદય લીધે કીશુ, લલ વાજે જો વાજા ॥ ના૦ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ ॥ રાણી કૃતાર્થ થઈ સાસુ પાસે આવી, રાજા પણ તેમનું ચરિત્ર જોવાને તેમની પાઠલ પડ્યો.
॥ ૧૬ ॥ રાજા પ્રથમની જેમ દ્વાર પાસે ડજો રહ્યો. જરા પણ જય પામ્યો નહીં. લાલો વાજાં વાગે તો પણ
જે કઠણ હૃદયનો હોય તે લીધે નહીં. ॥ ૧૭ ॥

मोहन विजयें अढारमी, कही ढाल पवित्र ॥

श्रोता आगल सांजलो, सासु बहुनां चरित्र ॥ ना० ॥ १ए ॥

अर्थ ॥ मोहन विजये आ अढारमी पवित्र ढाल कही. हे! श्रोता जनो, हवे ते सासु बहुनां चरित्र सांजलो.

॥ दोहा ॥

बहुयें सवि मांकी कह्यो, कंबतणो अधिकार ॥ दीधी शाबासी घणी,

सासुये तेणिवार ॥ १ ॥ जाखे एम गुणावली, तुमे अवधारो मात ॥

नगरलोक जागे सहू, रखे लहे कोइ वात ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बहुए आवी कंबानुं बहु वृत्तांत मांकीने कहुं, ते सांजली सासुए तेने घणी शाबासी आपी.
॥ १ ॥ गुणावलीए कहुं, हे माता, एक वात विचारो. अत्यारे नगरना सर्वे लोक जागे ठे रखे कोइ
वात जाणी जाय. ॥ २ ॥

जो कोइ नृपने जइ कहे, तो मुज गति शी थाय ॥ तेणे ए नगरी

लोकनो, कोइक करो उपाय ॥ ३ ॥ कहे सासू सुण रे बहू, मुजने तुं

शुं कहीश ॥ माहरे तो इमहिज गया, पापड वणतां दिश ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो कोइ आवात जाणी राजाने कहेसे, तो पढी मारी गति शी थाय ? तेथी तमे आ नगर
लोकोनो कांइक उपाय करो. ॥ ३ ॥ सासू बोली-हे बहू, तुं मने शुं कहीश! माहरे तो तेवा केटला एक
पापड वणता दीसता हता. ॥ ४ ॥

मुज गृहद्वारावधि लगे, न होए नींद प्रवेश ॥ पण नगरी जन सवि

थशे, निद्रावश सुविशेष ॥ ५ ॥ चंद विचारे हुं इहां, उजो एहने

द्वार ॥ ए विद्या मुज उपरे, नही चाले निरधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारा घरना द्वार सुधी निद्रानो प्रवेश अवानो नथी. बाकी सर्वे नगरीना लोको विशेष निद्राने
वश अइ जशे. ॥ ५ ॥ अहिं चंद्रराजाए विचारुं के हुं तेना घरने द्वार उजो हुं तेथी ए विद्या मारी
उपर चालशे नहीं. ॥ ६ ॥

बहुने बेसारी तिहां, वीरमती स्वयमेव ॥

गर्ज गृहमांहे गइ, आनंदे ततखेव ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पढी वीरमती बहुने त्यां बेसारी पोते तत्काल आनंदथी अंदरनां गृहमां चाली गइ. ॥ ७ ॥

॥ ढाल उगणीशमी ॥

॥ ठाणां वीणण हुं गइ रे ॥ ए देशी ॥

वीरमतीयें रच्युं रे, अनुपम गर्दजी रूप ॥ सनेहा सांजलो ॥ द्वारतणे ठिद्र

रहीरे, निरखे कौतुक रूप ॥ स० ॥ १ ॥ गर्दजरूपे ते करे रे, क्रूरस्वरे खर

नाद ॥ स० ॥ तिणे नगरी मांहे थयो रे, निद्रानो उन्माद ॥ स० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पढी वीरमतीए गधेडीनुं रुप लीधुं. सर्वे स्नेही सांजलजो. राजाचंद द्वारनां ठिद्रथी ते कौतुक

जोतो हतो. ॥ १ ॥ तेणीए गधेडीना रूपे कूर स्वरथी खरनो नाद कर्यो, तेथी आखी नगरीमां निजानो उन्माद वधी पड्यो. ॥ २ ॥

नगरी लोक मूर्धित थयारे, वीरमतीये विरुद्ध ॥ स० ॥ चक्रीदलजो नीसरे रे, तो पण न लहे शुद्ध ॥ स० ॥ ३ ॥ इम विद्या अवस्वापिनीरे, मूकी मन उ-
द्व्वास ॥ स० ॥ सासू रूपे मूलगेरे, आवी बहुअर पास ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीनी विरुद्ध एवा नगरीना लोको मूर्धित अई गयां. ते वखते कदी चक्रवर्त्तीनुं दल नी-
कले तोपण कोइने शुद्ध रहे नहीं. ॥ ३ ॥ आ प्रमाणे वीरमतीए मनमां उद्व्वास लावीने अवस्वापिनी विद्या
मूकी, पढी पोताना मूल रूपे ते वहुनी पासे आवी. ॥ ४ ॥

रे वहु में केहुं कर्युं रे, नगरी लोक विकाय ॥ स० ॥ बार मणो नाजो धुरे
रे, तोहे पण शुं थाय ॥ स० ॥ ५ ॥ चाखो चंदनी वामीये रे, तिहां ठे प्रथम
सहकार ॥ स० ॥ तिहां बेसीने जाय शुं रे, विमल पुरीये लगार ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते बोली-अरे वहु, में केहुं कर्युं ? नगरीना लोक अचेत अइ गया. कदि आ वखते बार म-
णो नाजो धुरे तोपण शुं थाय ? ॥ ५ ॥ हवे चाखो चंदनी वाडीए जइए, त्यां एक आंबानुं वृद्ध ठे, ते
उपर बेसीने विमलपुरीमां जइ पहींचीशुं. ॥ ६ ॥

नगरी कोश अढारसें रे, ठे अलगी अति तेह ॥ स० ॥ पण तुजने अनिमेषमें
रे, देखाकीश धरी नेह ॥ स० ॥ ७ ॥ निसुणीवचन विमातनां, रे सहसा चंद
जूपाल ॥ स० ॥ वाडी मांहे गयो वही रे, दीगो वृद्ध रसाख ॥ स० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते नगरी अहीथी अढारसो कोश अलगी ठे. तो पण एक निमेष मात्रमां तने स्नेहथी देखा-
डीश. ॥ ७ ॥ आवां अपरमातानां वचन सांजली राजा चंद वाडीमां गयो त्यां एक आंबानुं
वृद्ध जोवामां आव्युं. ॥ ८ ॥

तस कोटर मांही रह्यो रे, ठानो लेइ करवाख ॥ स० ॥ कौतुक जोवा चंदनुं रे,
चित्त थयुं उजमाख ॥ स० ॥ ९ ॥ नृपचिते मुजनारिमां रे, अवगुण नही
एक टांक ॥ स० ॥ कुंगर फेरविद्या फिरे रे, ए सवि मातनो वांक ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते वृद्धनी कोटरमां हाथमां खड्ड लइ गुप्तरीते रह्यो, अने चंदनुं चित्त कौतुक जोवाने उत्कं-
ठित थयुं. ॥ ९ ॥ राजाना मनमां एम आव्युंके, मारी स्त्री गुणावलीमां जरापण अवगुण नथी. कुंगरने
फेरववो होय तो फरी शके. आ बधो मारी अपर मातानो वांकठे. ॥ १० ॥

ए कोटर मांहे रही रे, जोउं सकल चरित्र ॥ स० ॥ नारी विमलपुरी जाइ रे,
शुं शुं करशे विचित्र ॥ स० ॥ ११ ॥ एहवे विंहु सासू वहु रे, आवी तिणे
आराम ॥ स० ॥ नृप चिते लेतीखरे रे, बीजे तरु विश्राम ॥ स० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे आ कोटरमां रहीने तेनुं बधुं चरित्र जोहुं, ते नारी विमलपुरीमां जईने शुं शुं विचित्र
करशे! ॥ ११ ॥ एहवामां सासु अने वहु बने तेउद्यानमां आव्यां. पेला कोटरमां बेउद्या राजा चंदने चिं-
ता अइ के रखे ते बीजा वृद्धमां विश्राम करे! ॥ १२ ॥

तो इहां रहीश हुं फूलतो रे, कौतुक जोइश केम ॥ स० ॥ तिणे सहकारे एह-
वेरे, आवी बिहु धरी प्रेम ॥ स० ॥ १३ ॥ नृपने तिणे निरख्यो नही रे, कोटर
मांहे तेण ॥ स० ॥ बेठी सहकारे चढीरे, सासुबहु हरषेण ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जो तेम अशेतो पढी हुं अहिंआ फूलतो रहीश अने पढी तेमनुं कौतुक शी रीते जोइश!
राजा एम चितवेठे त्यां बंने स्त्री प्रेम धरीने ते वृहपासे आवी. ॥ १३ ॥ तेमणे कोटरमां रहेला चंदरा
जाने निरख्यो नही अने ते बंने सासु वहु हर्ष धरती आंवाउपर चढीबेठी. ॥ १४ ॥

वीरमतीए सहकारनेरे, दीधो कंब प्रहार ॥ स० ॥ विमलपुरी देखाडतुं रे, अमने
अहो सहकार ॥ स० ॥ १५ ॥ वीरमती वचने तदा रे, चाढ्यो तरु आकाश
॥ स० ॥ देव विमान तणी परे रे, अप्रतिहत गति तास ॥ स० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पढी वीरमतीए आंवाना वृहनी उपर पेळी कंबानो प्रहार कयों अने कहुं के, हे आंवानावृह
तुं अमने विमलपुरी देखाड. ॥ १५ ॥ वीरमतीनां आवां वचनथी ते वृह देवताना विमाननी जेम न
अटकाय तेवी रीते आकाश मार्गे चाढ्युं. ॥ १६ ॥

इउगणीशमी ढालमांरे, पाम्यो नृपति प्रमोद ॥ स० ॥

मोहन विजय कहे सुणो रे, आगल विविध विनोद ॥ स० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ उगणीशमी ढालमां राजा चंद घणो हर्ष पाम्यो. श्री मोहनविजय कहे ठे के, आगल
विविध प्रकारनो विनोद अशे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

नृप कोटर आवरणथी, रह्यो अप्रगट सुजाण ॥ केवल आवरणे
जिस्यो, जीवने केवलनाण ॥ १ ॥ मनथी पहिलो संचरे, गगने ते
सहकार ॥ निरखे देश विदेश नृप, वन उपवन विस्तार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वृहना कोटरना आवरणथी अप्रगट रहेलो राजा चंद केवल आवरणथी आवृत एवा
जीवने केवल ज्ञाननी जेम देखातो हतो. ॥ १ ॥ ते आंवानुं वृह मनथी पण वधारे वेगमां चालवालागुं.
तेमां रहेलो राजा चंद देश, विदेश, वन तथा उपवनना विस्तारने जोतो हतो. ॥ २ ॥

चाले चंद्रातप विचे, ते तरु मंत्र प्रजाव ॥ जेहवी क्षीर समुद्रमां,
तरती दीसे नाव ॥ ३ ॥ रे रे निरख गुणावली, वीरमती कहे
एम ॥ नगरीउं जो केहवी अठे, सुंदर अलका जेम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रना प्रजावथी चंद्रनी कांतिमां चालतुं ते वृह, क्षीर समुद्रमां जेम तरतुं नाव चाले तेम देखातुं
हतुं. ॥ ३ ॥ वीरमती बोळी-हे गुणावली, जो, कुबेरनी अलका नगरीजेवी आ नगरीउं केवी सुंदर लागे ठे? ४

नवरंगा गंगा निरख, पुण्य प्रसंगा जेह ॥ कलिमल कंद निकंदवा,
असि पुत्रीसमएह ॥ ५ ॥ इंदीवर नयणे निरख, कालंदी पंकिल ॥
ए धरणी तरुणी तणो, जाण सही धम्मिल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जो, आ नवीन रंगवाळी गंगानदी ठे, जेनो प्रवित्र प्रसंग ठे एवी ए गंगा कलिकाखना मळ रूपी कंदने नाश करवाने तरवार जेवी ठे. ॥ ५ ॥ आ कादववाळी श्याम यमुना नदी ठे तेने तारा नेत्र रूपी कमलश्री निरख. ते नदी पृथ्वी रूपी स्त्रीनो जाणे चोटलो होय तेजी लागे ठे. ॥ ६ ॥

कर संज्ञायें गगनश्री, निरखाडे हित आण ॥

देश नगर वन शैल डह, वापी नदीअ निवाण ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वीरमती हेतकरी हाथनी संज्ञाश्री आकाशमांरही नव नवा देश, नगर, वन, पर्वत, डह, वापिका, नदीअ अने नवाणो गुणावळीने बतावती हती. ॥ ७ ॥

॥ ढाल वीशमी ॥

॥ अरज अरज सुणोनें रूडा राजीया होजी ॥ ए देशी ॥

एहतुं एहतुं जोय गुणावळी होजी, अष्टापद गिरि एह ॥ जरतें जरतें कराव्यो चिहुंमुखो होजी, कंचनमणि जिन गेह ॥ निरख निरख विनोद ए नव नवा होजी ॥ ए आंकणी ॥१॥ संज्ञवादि संज्ञवादि चार दक्षिण दिशा होजी, एहवो प्रगट ठे पाठ ॥ पश्चिम पश्चिम द्वार जिनेश्वरा होजी, सुपार्श्वदिक आठ ॥ नि० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे गुणावळी जो, आ अष्टापद पर्वत ठे. तेमां जरतचक्रीए चोमुख कांचनमणिनो जिन प्रासाद कराव्यो ठे. आ नवनवा विनोदने निरखीले. ॥ १ ॥ ते विषे एवोपाठ ठे के, तेनी दक्षिण दिशामां संभवनाथ विगेरे चार तीर्थकरो ठे, तेना पश्चिम दिशाना द्वारमां सुपार्श्व विगेरे आठ तीर्थकरो रखाठे. २

धर्मादि धर्मादि दश तीर्थकरा होजी, ठे उत्तर दिशि एह ॥ ऋषज ऋषज अजित दोय जिनवरा होजी, प्राची दिशि ससनेह ॥ नि० ॥ ३ ॥ इहां जिन इहां जिन नाम उपार्जशे होजी, दश मुख लंका चूपाल ॥ तीरथ तीरथ एह जगमां वडो होजी, सुर नदी वलय विशाल ॥ नि० ॥ ४ ॥

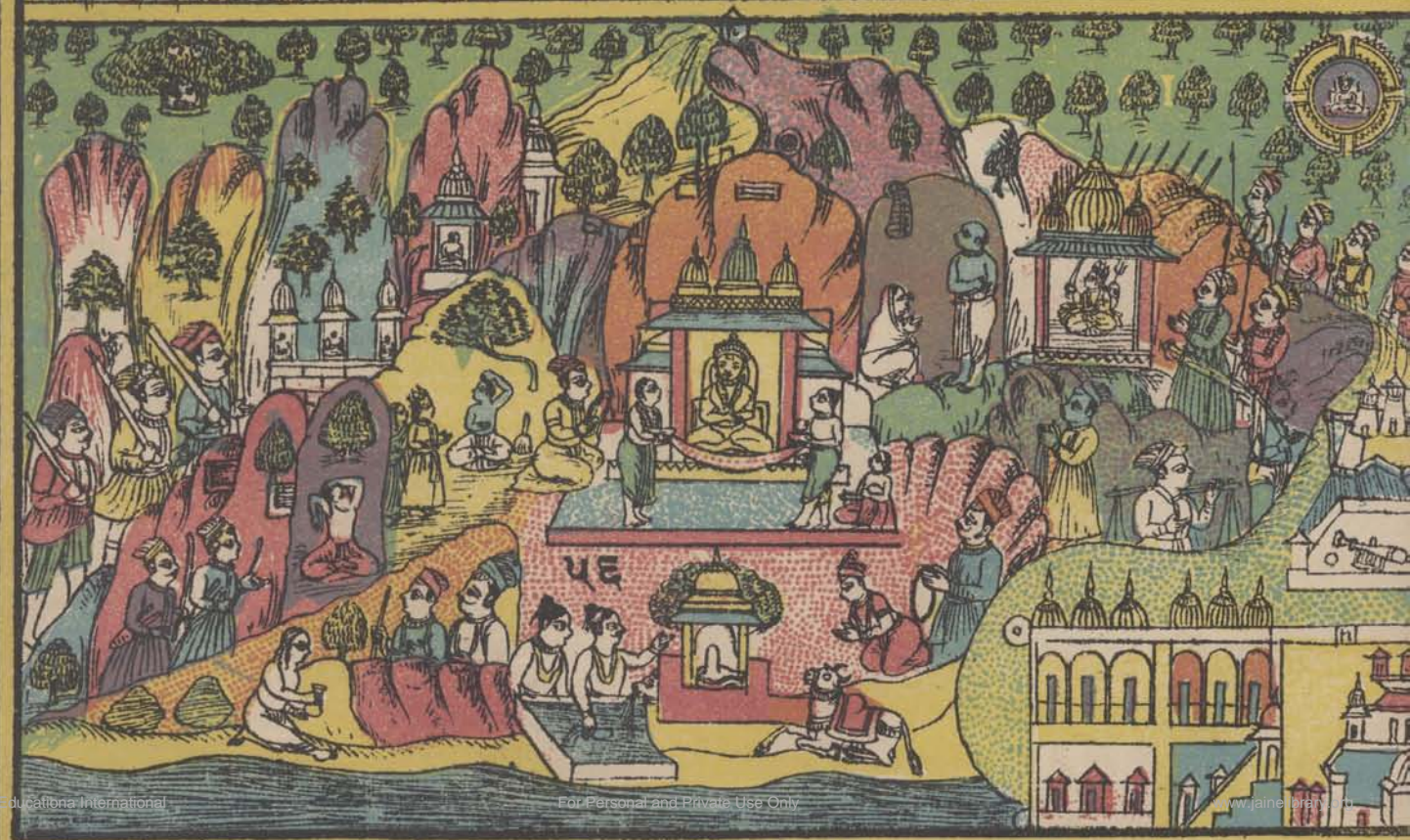
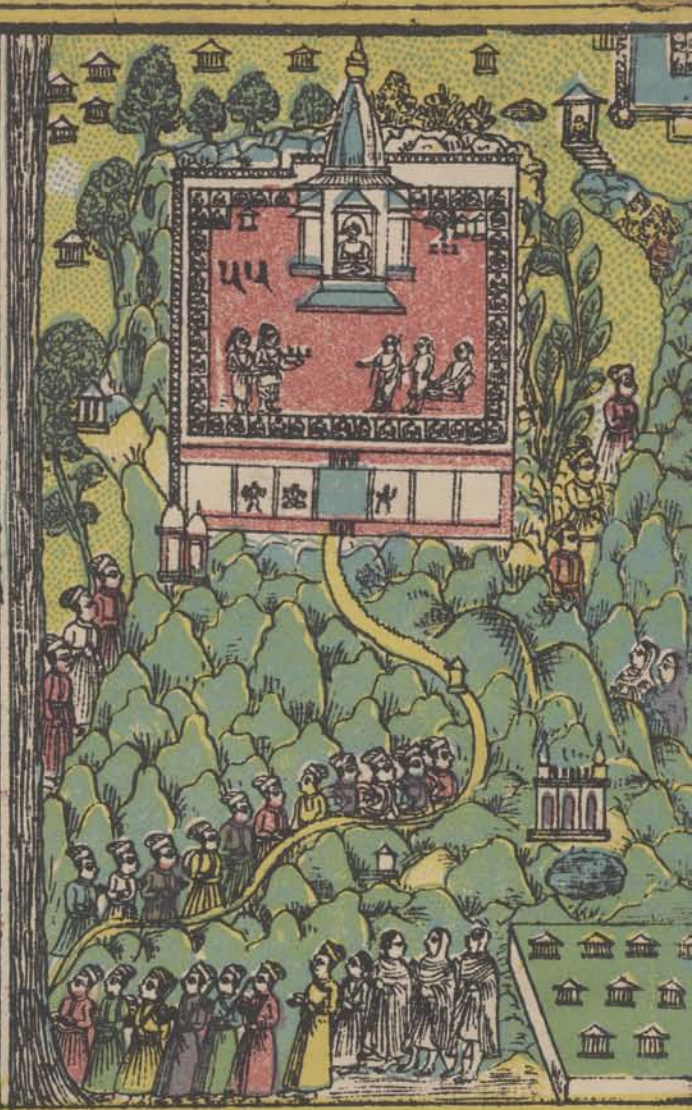
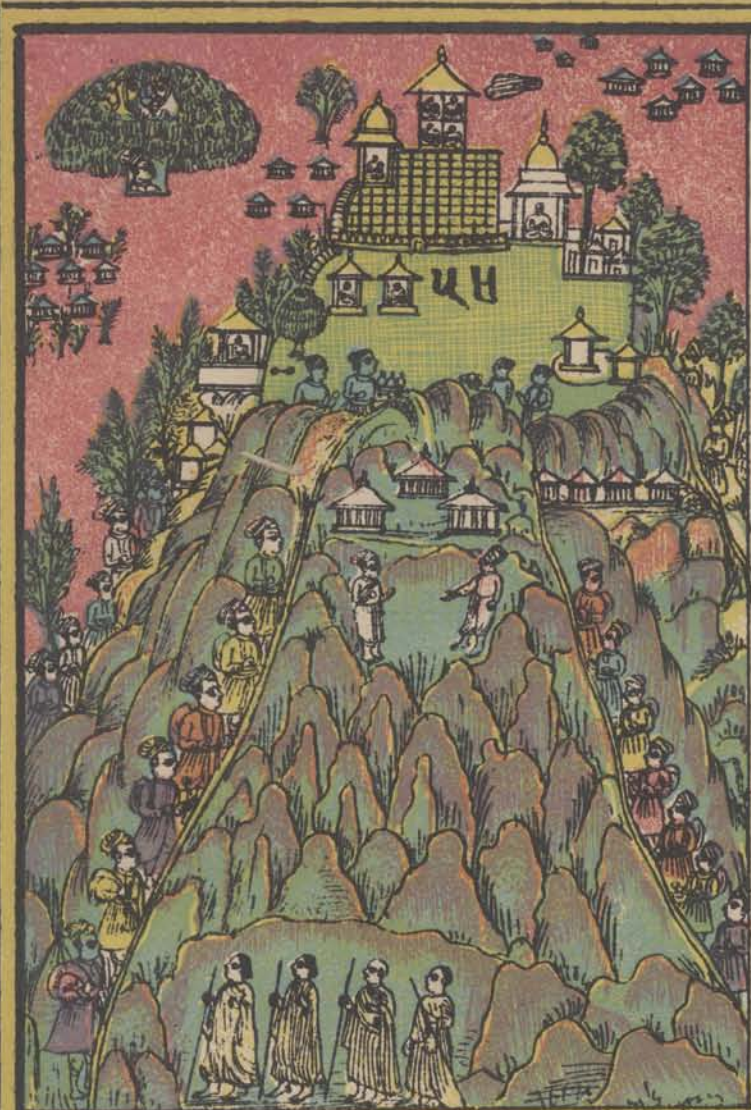
अर्थ ॥ तेनी उत्तर दिशामां धर्मनाथ विगेरे दश तीर्थकरो ठे अने पूर्व दिशामां श्रीऋषभ अने अजितनाथ ए बे तीर्थकरो ठे. ॥३॥ लंकानो राजा रावण अहिं आधीने जिननाम कर्म उपार्जन करशे, जेनी आसपास वलयाकारे गंगानदी ठे, एवो आ गिरि जगत्मां मोटुं तीर्थ ठे. ॥ ४ ॥

तिमज तिमज देखाळ्यो दूरथी होजी, पर्वत शिखर समेत ॥ रे! वहू रे! वहू तमे करो वंदना होजी, हियडे आणीजी हेत ॥ नि० ॥ ५ ॥ पहिलो पहिलो बारमो बावीशमो होजी, चोवीशमो जिन जाण ॥ चारे चारे विना विंशति जिना होजी, तास निर्वृत्ति निरवाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेवी रीते दूरथी समेत शिखरनो गिरि बताव्यो अने कहुं के, अरे वहु, तमे हृदयमां हेत लावी आ तीर्थने वंदना करो. ॥ ५ ॥ पहेला, बारमा, बावीशमा अने चोवीशमा तीर्थकर ए चार जिनशिवाय विश तीर्थकरोना निर्वाण आ समेतशिखर उपर श्रवाना ठे. ॥ ६ ॥

संप्रति संप्रति सत्तर तीर्थकरा होजी, पाम्या इण गिरि मुक्ति ॥ इहां वलि इहां वलि त्रिण त्रिजुवन धनी होजी, लहेशे अविचल मुक्ति ॥ नि० ॥ ७ ॥ तिमवै तिमवै चार जुड वहू होजी, वळी अर्बुदाचल इह ॥ एहवे एहवे आव्यो पंथमें होजी, श्रीसिद्धाचल तिठ ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हाख सुधीमां सत्तर तीर्थकरो आ पर्वत उपर मुक्ति पाम्या ठे अने हवे त्रण जगत्पति तीर्थ-
करो अहिं अविचल मुक्तिने प्राप्त करशे. ॥ ७ ॥ तेम करता वैचार गिरि आव्यो एटले वीरमती कहे, हे
वधू, जुवो आ वैचारगिरि, जुवो आ अर्बुदाचल (आबु) गिरि, एम करतां मार्गमां सिद्धाचल तीर्थराज आव्यो. ७
सुण वधू सुण वधू तीर्थए मोटको होजी, नामे डुरित पलाय ॥ तो जिए तो जिए नयणे
निहाली उ होजी, तस तिहुं अण जस गाय ॥ ११ ॥ पूरव पूरव नवाणुं समोसर्या होजी, जग
गुरु आदि जिणंद ॥ सिद्ध सिद्ध अनंता इहां हुआ होजी, केइ थया ज्ञानदिणंद ॥ नि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वधू, सांजलो आ सर्व तीर्थमां मोटो ठे, तेनुं नाम देवाथी पाप दूर भागी जाय ठे, तो जेणे
नेत्रथी जोयो होय तो तेना यशने त्रण जुवनना लोको गाय ठे. ॥ ११ ॥ अहिं पूर्वे नवाणुं पूर्व समोसर्या
ठे अने जगद् गुरु श्रीआदिनाथ प्रभुपण अहिं समोसर्या ठे, ते शिवाय अहिं अनंत सिद्ध थया ठे अने
कइक ज्ञानना सूर्य थया ठे. (केवल ज्ञान पाम्या ठे.) ॥ १० ॥

प्रथम प्रथम उद्धार श्रीचरतनो होजी, बीजो तेम दंडवीर्य ॥ त्रीजो त्रीजो उद्धार इशानें
इनो होजी, चोथो महेंद्रपति धीर्य ॥ ११ ॥ ब्रह्मोडे ब्रह्मोडे कर्यो पांचमो होजी, ठगो जुवन-
पति कीध ॥ सगर सगरनो सातमो आठमो होजी, व्यंतरपति सुप्रसिद्ध ॥ नि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आ तीर्थनो प्रथम उद्धार श्रीचरतचक्रीए कर्यो हतो, बीजो उद्धार दंडवीर्ये कर्यो ठे, त्रीजो
उद्धार इशानइडे कर्यो ठे अने चोथो उद्धार धीर एवा महेंद्रपतिए कर्यो ठे. ॥ ११ ॥ पांचमो उद्धार
ब्रह्मोडे कर्यो हतो, ठगो उद्धार जुवनपतिए कर्यो हतो. सातमो उद्धार सगर राजाए कर्यो हतो, अने आ-
ठमो उद्धार व्यंतरपतिए करेलो प्रसिद्ध ठे. ॥ १२ ॥

नवमो नवमो उद्धार चंद्रयशातणो होजी, चक्रधर दशमो उद्धार ॥ आगे आगे उद्धार
वली हुशे होजी, रामादिकना उद्धार ॥ १३ ॥ इणि गिरि इणि गिरि आव्याथी हुवे होजी,
सफल मानव अवतार ॥ त्रिविधे त्रिविधे करो तुमे वंदना होजी, ए जवतारणहार ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ नवमो उद्धार चंद्रयशाए कर्यो हतो, अने दशमो उद्धार चक्रवर्तीनो हतो. एम राम प्रमुखना
बीजा उद्धारो आगल अशे. ॥ १३ ॥ आ गिरिए आव्याथी मनुष्यनो अवतार सफल आय ठे. तेथी हे
वधू, तमे मन वचन कायाए करी तेने वंदना करो, ए तीर्थ जवमांथी तारनार ठे. ॥ १४ ॥

आगे आगे वली निरखो वधू होजी, तीरथ श्रीगिरनार ॥ मुगति मुगति वधू इहां परणशे
होजी, राजुलनो जरतार ॥ नि० ॥ १५ ॥ पुंरुरिक पुंरुरिक गिरिवर सारिखो होजी, महिमा
उदधिथी उंड ॥ खूतो खूतो पद गजमल्लनो होजी, तिणे इहां गजपद कुंरु ॥ नि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आगल जुळ, आ श्रीगिरनारनुं तीर्थ ठे. अहिं राजेमतीना स्वामी श्रीनेमनाथ प्रभु मुक्तिरूपी
वधूने परणशे. ॥ १५ ॥ आ पुंरुरिकगिरि पुंरुरिकना सरखो ठे, तेनो महिमा समुद्रथी कुंरु (गंजीर)
ठे; अहिं ऐरावत गजेज्जनो चरण खुचवाथी एक हाथी पगलानोकुंड थयेलो ठे. ॥ १६ ॥

तीरथ तीरथ एम नवनवा होजी, अवलोकावे रसाल ॥

पन्नणी पन्नणी वींशतिमी नणी होजी, मोहनविजये ढाल ॥ नि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे वीरमती पोतानी बहु गुणावलीने नवनवा तीर्थो बतावती हती; आ रसिक एवी विशमी ढाल श्रीमोहनविजये कही ठे. ॥ १७ ॥

दोहा ॥

नदी समुद्र अलगां थकी, रे बहु तुं अवलोक ॥ मध्य द्वीप
वींटी रह्यो, विविध रतनना थोक ॥ पहोलो जोयण लाख दो, लांबो
वलयाकार ॥ वारि वृद्धि तिम उंरु पण, तटथी तास विचार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वीरमती कहे ठे:-हे ! बहु, आ नदी अने समुद्रने अलगां करी जुवो, ते मध्यद्वीपने वींटाइने रहेलो समुद्र ठे. तेमां जातजातना रत्नोना थोकठे. ॥ १ ॥ ते पेहेलो समुद्र बे लाख योजन लांबोठे, ते वलयाकारे रहेलो ठे, तेज प्रमाणे तेना जलनी वृद्धि अने उंमाइ तेना तटथी जणाय ठे. ॥ २ ॥

पट जोयण दश सहस तिहां, उंको जोयण हजार ॥ सोल सहस
जोयण तिहां, उंची शिखा विचार ॥ ३ ॥ ते उपर दोय कोशनी,
वेळ वृद्धि सदीव ॥ चिहुं दिशें कलसाकार चउ, जाषे जुवनपईव ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ दश हजार योजन तेनो पटठे, हजार योजन ते उंडो ठे अने सोल हजार योजन तेनी उंची शिखा (शग) ठे. ॥ ३ ॥ ते उपर बे कोश हमेसा वेळ आवे ठे, तेनी चारे दिशाए कलशना जेवी आ-कृतिए चार जुवनपति शोत्रेठे. ॥ ४ ॥

तल मुख जोयण सहस दस, दल इग जोयण सहस ॥ पोहला उंडा
एग लख, मान सदा इम तस ॥ ५ ॥ तिहां जल रक्तक सुर घणा, सदा
शास्वता जाव ॥ एहवो लवण समुद्र ए, एहनो प्रबल प्रजाव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ दश हजार योजन तलीयुं ठे अने एक हजार योजन तेनुं दलीयुं ठे, अने एक लाख पोहोला अने उंडा ठे. आ प्रमाणे तेनुं मान ठे. ॥ ५ ॥ त्यां जलना रक्तको घणा देवता ठे अने ते शास्वता ठे, आवो ते लवण समुद्रठे. तेनो प्रजाव पण प्रबल ठे. ॥ ६ ॥

इम वातो करते थके, ते सहकार सुरंग ॥

आव्यो विमलपुरी जणी, सीमाये अनुषंग ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आम सासु बहु वार्त्ता करतां हतां, त्यां ते आस्रवृक्ष आनंद साथे विमल पुरीना सीमाडा उपर आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल एकविशमी ॥

॥ तुने कान बोलावे हो नवरंग चूडावाली ॥ ए देशी ॥

राणी नव पल्लव नव कुसुमा, निरखे तिहां वनराजी ॥ ते शोत्राये सुर-
पतिनुं वन, उरुलोक गयो लाजी ॥ रूडे चंद्र निहाले ॥ हो नवरंग नारी
चेष्टा ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ अंब कदंब निंबतरू जंबु, मुनिडुम ताल त-
माला ॥ नाग पुन्नाग प्रियंगुं सुरंगा, मधुप न्यग्रोध विशाला ॥ रू० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावलीए त्यां नवपल्लव वाली अने नवीन पुष्पथी सुशोभित वननी श्रेणि दीठी. तेनी एवी शोभा हती के जेने देखी इंद्रनुं नंदनवन लज्जपामीने उर्ध्व लोकमां चाट्युं ग्युं ठे. चंद्रराजा रुडी रीते नारीनी नवीन चेष्टा जोवेठे. ॥ १ ॥ तेमां आंबा, कदंब, लींबडा, जांबू, सप्तपर्ण, ताड, तमाख, नागरखेळ, नागकेशर, प्रियंगुलता, महुडा, अने विशालवड हता. ॥ २ ॥

उपवन तेम मनोहर निरखे, जाई जुई नवमल्ली ॥ चंपक केतकी कुंद से-
वंत्री, उज्वल फुली वाली ॥ रू०॥३॥ उज्वल कुसुम ते दहदिशि फुड्यां,
परिमल पवन सुहायो ॥ ज्योतिष् चक्र गगनथी मानुं, अरुनी उपर आयो ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते वृहोथी मनोहर एवं उपवन जोता हता. वाली तेमां जाइ, जुइ, नवमल्लिका, चंपो, केतकी, डोलर अने सेवंत्रीना वृह उज्वलपणे फुड्या हता. ॥ ३ ॥ दशे दिशांमां उज्वल पुष्पो फुली रहां हतां, तेना सुगंधने पवन प्रसारतो हतो. जाणे पृथ्वी उपर ज्योतिष्चक्र आव्युं होय तेम देखातुं हतुं. ॥ ४ ॥

जल उज्वल जलाशय केरु, चंदनीयें करी दीपे ॥ नौतन धरणी चंद ए
प्रगटयो, गगन चंदने जीपे ॥ रू०॥५॥ आयत पृथु चक्र अवसाने, जल
चृत वापी जगीसा ॥ मानुं विमलपुरीनी निज द्युति, जोवाना आरीसा ॥ रू०॥६॥

अर्थ ॥ चंद्रनी कांतिथी जलाशयनुं जल उज्वलपणे दीपतुं हतुं, जाणे आकाश चंद्रनी स्पर्धानी पृथ्वी उपर बीजो नवीन चंद्र प्रगट अयो होय तेम लागतुं हतुं. ॥ ५ ॥ तेना ठेडा उपर विशाल अने गोलाकार वापिकाळ जलथी नरेखी हती, ते जाणे विमलपुरीने पोतानी कांति जोवाना आरीसा होय तेवी देखाती हती. ६

आगल नगरी निरखी राणी, विस्मय करी मन हिंसे ॥ जे कैलास कहावे
ते एवा, रोहणाचल दीसे ॥ रू०॥७॥ प्रति मंदिर दीपकथी नगरी, नेत्रो-
पमाये हरखे ॥ मानुं वनमां आव्यो जाणी, चंदनरिंदने निरखे ॥ रू० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते नगरीने आगल जोइ राणी विस्मय पामी मनमां विचार करवा लागी के, जे कैलासपर्वत कहे ठे, ते आ हरो ? अथवा रोहणाचल कहे ठे, ते हरो ? ॥ ७ ॥ ए नगरी नेत्रनी उपमाने पामेला प्रत्येक मंदिरना दीपकथी जाणे वनमां आवेला चंद्रराजाने हर्षथी नीरखती होय तेम देखाय ठे. ॥ ८ ॥

पूठे राणी कहो तुमे बाई, ए नगरी ते केही ॥ वीरमती कहे निसुणो
वहूजी, विमलपुरी ते एही ॥ रू०॥९॥ इम कही ते सहकार गगनथी, तत्-
क्षण आव्यो हेठो ॥ मूकयो उपवन मांहे तेणे, नृपति जूपठे बेठो ॥ रू०॥१०॥

अर्थ ॥ राणीए पुण्युं, बाईजी, कहो, आ कइ नगरी? वीरमती बोली-हे बहु, जे विमलपुरी कहेवाय ठे तेज आ. ॥ ९ ॥ एम कह्युं, तेवामां तो ते आम्रवृह तत्काल आकाशथी नीचे उतर्यो. वीरमतीए तेने उप-वनमां मूकयो, राजा चंद बेठो बेठो ते जुवेठे ॥ १० ॥

सासु बहु बेहु उतर्या तरुथी, नगरी साहमी चाली ॥ मांहो मांहे ताली देती,
करती अतिही खुशाली ॥ रू०॥११॥ नरपति पण ते बेहु न जाणे, तिम पूंठल
परवरिउ ॥ विद्या एम विमातनी निरखी, तोही पण नव डरीउ ॥ रू० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सासु अने बहु बंने वृद्ध उपरथी नीचे उत्तर्या, मांहे मांहे ताळी देतां अने अति खुशाळीवता-
वतां ते नगरीनी सामे चाह्यां. ॥ ११ ॥ राजा चंद ते बंने जाणे नहीं तेवी रीते तेमनी पाठल पाठल
चाह्यो. पोतानी अपर मातानी आवी विद्या जोइ तोपण ते जरापण डर्यो नहीं. ॥ १२ ॥

ते जेम बेहु चडवडती चाळी, तिमहिज नृपति विराजे ॥ अनुक्रमे एम करतां
आव्या,नगरीने दरवाजे ॥ रू० ॥१३॥ बहुनो हाथ ग्रहीने सासू, नगरी कीध
प्रवेश ॥ पावन पोल मांहे मन हरषे, आव्यो चंद नरेश ॥ रू० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ते बंने जेम चाळती तेम राजा पण पाठल चाळतो. एम चाळता अनुक्रमे नगरीने दरवाजे
आव्यां. ॥ १३ ॥ सासूए बहुनो हाथ पकडी नगरीमां प्रवेश कर्यो. राजा चंद पण मनमां हर्षपामी नगरीनी
पवित्र पोलमां आव्यो. ॥ १४ ॥

सासूए बहुने तेडीने,नगरी श्रवलोकावी ॥ पाणिग्रहण तणो जिहां मंरुप, ते
बेहु तिहां आवी ॥ रू० ॥१५॥ गीत नृत्य वाजित्र विविध गति, धवल मंगल
बहु होवे ॥ गुणावली तिम वीरमती बेहु, अति मनरंगे जोवे ॥ रू० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सासूए बहुने तेडीने बधी नगरी बतावी. पढी बंने ज्यां पाणिग्रहणनो मंरुप हतो त्यां आवी.
॥ १५ ॥ त्यां गीत, नृत्य, विविध जातनां वाजित्रो अने घणां धवल मंगल आतां हतां. गुणावली अने
वीरमती बंने मनमां आनंद पामी ते जोती हती. ॥ १६ ॥

नगरी मांहे आव्यो राजा, मन वंठित सवि सीधी ॥ सेवक निजस्वामी आदेशे,
नृपने प्रणिपत्य कीधी ॥ रू० ॥१७॥ श्रोता निसुणो आज्ञास्वामी,विविध विनोद
ते करशे ॥ विमल पुरीचे प्रेमला लढी,चंद नरिंद ते वरशे ॥ रू० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ राजा नगरीमां आव्यो, तेणे पोताना मननी वांठना सिद्ध करी. सेवके पोताना स्वामीनी आ-
ज्ञाथी राजाने प्रणाम कर्यो. ॥ १७ ॥ हे श्रोताउं सांजलो, आज्ञानगरीनो राजा चंद अहिं विविध जातना
विनोद करशे अने विमलपुरीनी प्रेमला लक्ष्मी चंद्रराजाने वरशे. ॥ १८ ॥

एकविश ढाळे चंद चरित्रनो, एह प्रथम उद्वास ॥

पंडित रूपविजय सुपसाये, मोहन वचन विलास ॥ रू० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ एकविश ढाळे चंद राजानां चरित्रनो प्रथम उद्वास पूरो अयो. पंडित रूपविजयजीना पसायथी
श्रीमोहनविजयनां वचननो आविलास ठे. ॥ १९ ॥ सर्व गाथा ॥ ५१४ ॥

॥ इति श्रीप्राकृत प्रबंधे चंदचरित्रे वीरसेनदिक्षा चंदनजन्मवीरमतीविद्या
प्राप्ति वधू विप्रतारण वचनरचना विमलपुर्यागमनरूपाजिराजिश्रतसृजिः
कलाजिः प्रतिपादितः प्रथमोद्वासः ॥

॥ प्रथम उद्वास समाप्त. ॥

॥ अथ द्वितीयोद्धासः प्रारभ्यते ॥

॥ दोहा ॥

शांति सुधारस सकल विभु, परम सौख्य दातार ॥ सोलसमो
जिनवर नमुं, जगगुरु जगदाधार ॥१॥ चंद नरिंद चरित्रनो, बीजो
रचिश उद्धास ॥ शील कला कलना थकी, प्रगट जास सुप्रकाश ॥ २ ॥

अर्थ ॥ शांति रूप अमृत रसे जरेला, सर्वना स्वामी, परम सुख जे मोह तेने आपनारा, जगत्ना गुरु
अने जगत्ना आधार रूप एवा सोलसां तीर्थकर श्रीशांतिनाथ प्रभुने नमुं ठे. ॥ १ ॥ हवे चंद्रराजाना
चरित्रनो बीजो उद्धास रचीश, जेमां शीलव्रतना कलाना वर्णननो उत्तम प्रकाश प्रगट आय ठे. ॥ २ ॥

रचना प्रथम चरित्रनी, करी घणे कविरत्न ॥ तो पण सुगुणे
आणवो, लेखे मुज परयत्न ॥ ३ ॥ जगमां वचनादिक अधिक,
यद्यपि कला अशेष ॥ धेनु सकल पयदायिनी, पण सुरधेनु विशेष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ चरित्रनी प्रथम घणां कविरत्नोए रचना करी ठे तोपण, उत्तम गुण कहेवामां भारो प्रयत्न
लेखे ठे ॥ ३ ॥ जगत्मां जो के सर्व कलाउठे पण तेमां वचनादिकनी कला अधिक ठे. बीजी सर्व गायो
दुध आपनारी ठे पण कामधेनु विशेष कहेवाय ठे. ॥ ४ ॥

ताम्र ताणुं कंचन करे, पारद जेम अनूप ॥ तेम विरसनो
रस करे, वचन रसायन रूप ॥ ५ ॥ मीठ वचने रस दीये,
मीठो चंद संबंध ॥ तिम निसुणो मीठी सजा, ए सोनुं ने सुगंध ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम पारो तांबानुं अनुपम सुवर्ण बनावे ठे, तेम रसायण रूप वचनो विरसने सरस करी दे ठे.
॥ ५ ॥ आ चंद्रराजानुं चरित्र मीठुं ठे, अने तेनां मीठुं वचन होय तो रस आपे ठे तेम हवे जो मीठी
सभा तेने सांजले तो ए सोनुं अने सुगंध ठे. ॥ ६ ॥

आव्यो ठे नगरी तणी, पहिली पोले राय ॥ निसुणो आगल
तेहनो, जे संबंध कहेवाय ॥ ७ ॥ प्रथम पोल रक्तक जना, करे
वखाण अखंरु ॥ जय जय चंद नरिंद तुं, गुण गण रयण करंरु ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद विमलपुरीनी पेहेली पोले आव्यो ठे, हवे तेनो जे संबंध आवे ते सांजलो. ॥ ७ ॥
ते राजाने जोइ पेही पोलना रक्तकजनो अखंडपणे वखाण करवा लाग्या के, हे चंद राजा, तमे जय पामो.
जे तमे गुणोनागणरूपी रत्नोना करंडीया रूप ठे. ॥ ८ ॥

जले तुमे करुणा करी, आज मिठ्यो उच्चाट ॥ बीज निशाकर
जिम अमे, जोता हूंत वाट ॥ पाउ धारो आगल तमे, चंद चरित्र
विचित्र ॥ सिंहालपुर स्वामी तणी, कीजे सजा पवित्र ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राजा, तमे करुणा करी जले पधार्या, आज अमने उच्चाट मटी गया. बीजना चंद्रनी जेम

अमे तमारी राह जोता हता. ॥ ए ॥ विचित्र चरित्रवाला हे! चंद राजा तमे आगल पगलां करो, अने सिंहलदीपना स्वामीनी सजाने पवित्र करो ॥ १० ॥

वचन सुणी सेवक तणां, चिंते चित्तनरिंद ॥

अपरिचित्ते परिचितपरें, किम करी जाण्यो चंद ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ आवा सेवकोनां वचन सांजली राजाचंद चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, आ अपरिचित लोकोए परिचितनी जमे हुं चंदराजा एम शी रीते जाणी लीधुं. ॥ ११ ॥

॥ ढाल पहेली ॥

॥ ईडर आंबा आंबली रे; ईडर दाडिम डाख ॥ ए देशी ॥

कहे नगरी आज्ञा धणी रे, निसुणो अहो प्रतिहार ॥ कुणठे चंद नरेशरुरे अईउ तुज आकार ॥ चतुरनर ॥ बोल विचारी बोल ॥ ए आंकणी ॥१॥ चंदतो गगने उगि-योरे, बीजो ते कुण चंद ॥ जावादे हठ किम करेरे, फोगट एशा फंद ॥ च० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आज्ञानगरीनो राजा चंद बोड्यो अरे प्रतिहार, सांजल, चंदराजा कोण ठे? तुं आकृति जोइ शुड्यो. हे चतुरनर, विचारीने बोल. ॥ १ ॥ चंद तो आकाशमां उग्यो ठे, बीजो चंद कोण ठे? मने जवादे हठ केम करे ठे? आवा फोगट फंद शा करे ठे? ॥ २ ॥

पय प्रणमी कहे पोलीउरे, कांई ठिपो मामूर ॥ ढांक्यो किमरहे ठावने रे, जल हल उग्यो जे सूर ॥ च० ॥ ३ ॥ ठानी किम करीने रहे रे, मृग मद केरी वास ॥ साचा तुमने उलख्या रे, आज चंद प्रकाश ॥ च० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रतीहार चरणमां नमी बोड्यो—हे राजा, तमे बुपावोमां. जाजलमान प्रगट अइ ऊगेळो सूर्य ठावडे ढांक्यो केम रहेसे? ॥ ३ ॥ कस्तुरीनी सुगंध शी रीते ठानी रहे? में तमने साचे साचा उलखी लीधा ठे, राजा चंद प्रकाश आळ. ॥ ४ ॥

हठ करीने कर ग्रही रह्या रे, मांडी खेंचा ताण ॥ नृप कहे वलगे ठे किशुं रे, अलगो रहे तुं अजाण ॥ च० ॥ ५ ॥ तुं चूळो कुण रातनो रे, शठ हठ मांडे केम ॥ दीसे सूतो अगासडे रे, अणजाएयुं कहे केम ॥ च० ॥ ६ ॥ जाले चंदने मुखथकी रे, चूळीशमा अविवेक ॥ चंद सरीखा तो हरो रे, पोहवी उपर अनेक ॥ च० ॥ ७ ॥ कुण उलवे निज नामने रे, एहवो कुण ठे डुठ ॥ किम देवा देवा विना रे, इम कांई जंपे जूठ ॥ च० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पठी प्रतीहार हठ करी तेनो हाथ पकडी उजो रळो, मांहे मांहे खेचताण अवा लागी. राजा चंदे कष्टुं, अरे जाइ केम लडे ठे? तुं अजाण हुं. मारार्थी अलगोर हे. ॥५॥ अरे शठ, तुं रात्री ए चूळी गयो लागे ठे. आवी खोटी हठ शा माटेमांने ठे? तुं अगासे सुतो होइश, आवुं अणजाएयुं केम कहे ठे? ॥ ६ ॥ तुं चंदने मुखथकी जाले ठे, अविवेकथी चूळीशमा, चंदना जेवा पृथ्वीउपर अनेक हरो. ॥ ७ ॥ पोताना नामने उलखीदे एवो कोण डुष्ट होय? तुं देवा देवा विना शामाटे जुहुं बोखेठे? ॥ ८ ॥

पोलें लागत ताहरी रे, जोये लागत होय ॥ तो आणुं जागीश नही रे,
दीधे दुर्बल कुण होय ॥ च० ॥ ए ॥ एके किम आडो फरे रे, टांके ठे
शा माट ॥ वेला वनमां बहु थई रे, मात जोती हशे वाट ॥ च० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जो आ पोलनो तारो कांइ लागो होय तो हुं आणुं, हुं जागी जाइश नहीं. देवामां कोण दुर्बल
होय? ॥ ए ॥ तुं मने आमो फरीने केम रोकेठे, अने शामाटे टांके ठे? मने वनमां घणी वेला थई ठे,
मारी माता वाट जोती हशे. ॥ १० ॥

कहे सेवक प्रभु तम तणुं रे, ग्रहतो अढारसैं कोश ॥ जावाद्यो जोलामणी रे,
मुजशुं मकरो रोष ॥ च० ॥ ११ ॥ तुम सरिखा मोहोटा मृषा रे, जाखे इम
जो अठेह ॥ तो किम जार धरे धरा रे, किम जग वरषे मेह ॥ च० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ प्रतिहार बोदयो हे प्रभु, तमारुं गृहतो अदिंथी अढारसो कोश दूरठे, मारी साथे जोलामणी
करवी जावाद्यो, रोष करशो नहीं. ॥ ११ ॥ तमारा जेवा महान पुरुषो ज्यारे आम मृषा बोदशे तो पढी
आ पृथ्वी केम जार उपाडशे अने जगत् उपर मेघ केम वर्षशे? ॥ १२ ॥

तुम जेवा सेवुं अमे रे, तिणे सवि लहिए निरति ॥ जिहां जेहवा नर सेवि-
येंरे, तिहां तेहवी फल पत्ति ॥ च० ॥ १३ ॥ मुज स्वामीने तुम थकी रे, कारिज
ठे महाराज ॥ मानो माहरी वीनती रे, चंद गरीब निवाज ॥ च० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तमारा जेवा पुरुषोनी अमे सेवा करी ए ठीए तेथी अमने बधी समजण पढेठे, ज्यां जेवा नरने
सेविए त्यां तेवां फलनी प्राप्ति आयठे. ॥ १३ ॥ हे महाराज, मारा स्वामीने तमारी साथे एक काम ठे,
तेथी हे गरीब निवाज चंद्रराजा, मारी विनंति मान्य करो. ॥ १४ ॥

चूप विचारे मातजी रे, जो सांजलशे नाम ॥ लहिणानुं देवुं थशे रे, जग-
डानुं नही काम ॥ च० ॥ १५ ॥ सेवक वचने नरवरू रे, आव्यो आगल
सार ॥ पगपग प्रणमे चंदने रे, बहुलो जन परिवार ॥ च० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा चंदे मनमां विचारुं के, जो मारुं नाम माता वीरमती सांजलशे तो लेणानुं देवुं अइ
जशे, माटे हवे वधारे जगडो करवानुं काम नथी. ॥ १५ ॥ पढी सेवकनां वचनथी राजा आगल चाह्यो.
घणो परिवार ते चंद्रराजाना चरणमां प्रणाम करतो हतो. ॥ १६ ॥

मोहनविजये पहिली कही रे, बीजा उल्लासनी ढाल ॥

आगल अति मीठी कथारे, सुणजो थइ उजमाल ॥ च० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्री मोहन विजये आ बीजा उल्लासे पहेली ढाल कही. आगल घणी मधुर कथा आवशे,
सर्वे उत्साह धरी सांजलजो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

कीधी संप्रतिहार चद, बीजी पोल प्रवेश ॥ तिहां पण रक्षक कहे नमी,
आव्यो चंद नरेश ॥ १ ॥ अम स्वामी तुम वाटडी, जोये घणुं सदीव ॥
चाहे हायिक जावने, जिम संसारी जीव ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजा चंदे आगल त्रीजी पोलमां प्रवेश कर्यो. त्यांपण ते पोलना रक्तके नमीने कहुं के, चंद राजा पधारो. ॥ १ ॥ अमारा स्वामी हमेसा तमारी राह जोवेणे. संसारी जीव जेम कायिक जावने चाहे तेम तेउ तमने चाहे ठे. ॥ २ ॥

तुम आवे अमचूपनी, होशे कारिज सिद्धि ॥ जेम चक्र प्रगटये
थके, चक्रीघर नव निधि ॥ ३ ॥ चूप कहे रे चंदने, त्रम चूलो
ठो केम ॥ जाषे कनक तरू जिम कोइ, दोडे लेवा हेम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेम चक्रवर्तीने चक्र प्रगट अवाथी नवनिधि सिद्धथाय. तेम तमारा आववाथी अमाराना कार्यनी सिद्धि थशे. ॥ ३ ॥ राजा ए कहुं-जेम सुवर्णनुं वृद्ध जासवाथी त्रमित माणस सोनुं लेवाने दोडेणे. तेम अरे प्रतिहार, तमे चंदना त्रमथी केम चुलोठो? ॥ ४ ॥

जण्या जणाठ जाईयो, सहुए एक निशाल ॥ जे आगल सेवक तमे,
जणे तेह चूपाल ॥ ५ ॥ तुम नृपहूंती माहरे, कुण दिननो पहि-
चान ॥ शुं कारिज ठे मुज थकी, एतो त्रीजो तान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अरे जाईउं, तमे सर्वे एक निशाले जण्या जणाउंठो. जेनी आगल तमे सेवकठो ते राजापण जलो लागे ठे. ॥ ५ ॥ तमारा राजानी साथे मारे कया दिवसनी पिठाण ठे, वली तेने मारी साथे शुं काम ठे? ए तो वली त्रीजो तान ठे. ॥ ६ ॥

दीसो ठो धूरत तमे, किहां शीख्या अविवेक ॥

चंद चंद एहवुं कही, धूत्या होशे अनेक ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तमे बधा धूर्त लागे ठो, आवो अविवेक क्यां शीख्याठो? तमो ए चंद चंद एवुं कहीने अनेकने धूती लीधा हशे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ वाला अलगा रहो ॥ ए देशी ॥

रक्तक कहे अमे सिंहल नृपना, सेवक तुं मन जाव्याजी ॥ अमने एक
संकेत कहीने, पोले पोले पठाव्या ॥१॥ साचुं बोलोजी, चंद नरिंद म-
हाराज, साचुं बोलोजी ॥ ते संकेते तो तुमे स्वामी, नगरी मांहे आव्या
जी ॥ चंद नरिंद कहीने तेथी, अमे तुमने बोलाव्या ॥ सा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ रक्तक बोह्यो-महाराज, अमे सिंहल राजाना मनगमतासेवक ठीए. ५ राजाये एक संकेत कहीने अमने पोले पोले पढावी बेसार्थीठे. ॥ १ ॥ हे चंदराजा, तमे सत्य बोलो. ते संकेतथी तमे आ नगरीमां आवोठो अने तेथीज अमोए तमने चंदराजा कहीने बोलाव्या ठे. ॥ २ ॥

नृप कहे ते संकेत कहो मुज, कहे अनुचर करजोमीजी ॥ सिंहल चूपे अमने
तेडी, जाखुं अंतर ठोमी ॥ सा० ॥ ३ ॥ पूरव पोले जइने बेसो, पहोर राति
जव जावेजी ॥ पोलमांहे दोय नारीकेडे, एक पुरुष जे आवे ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ चंदराजा बोह्यो. ते संकेत मने जणावो. सेवके हाथ जोडीने कहुं, हे महाराज, अमारा स्वामी सिंहलराजाए अमने बोलावी अंतर ठोनीने आ प्रमाणे कहुं. ॥ ३ ॥ हे सेवको, तमे पूर्वने दरवाजे ज-
झे बेसो, एक पोहोर रात्रि गया पढी पोलमां बे स्त्रीनी केमे एक पुरुष जे आवे. ॥ ४ ॥

तेहने चंद नरिंद कहीने, नमजो आदर देखीं ॥ मुज पासे तुमे आवजो
वहिला, तेहने संगे लेई ॥ सा० ॥ ५ ॥ स्वामी वचने अमे प्रति पोखे, बेठा
अशने धीठाजी ॥ एहवे दो नारिने पूठल, पोखे तमने दीठा ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेने चंदराजा कहीने नमस्कार करी आदर आपजो अने तेउने साथे तेडी मारीपासे बेहेला
आवजो. ॥ ५ ॥ एवा अमारा स्वामीनां वचनथी अमे प्रत्येक पोल उपर धीठ पणे बेठा हता, तेवामां
आ पोलमां बे स्त्रीनी पाठल आवता तमने जोया. ॥ ६ ॥

तेहथी आज्ञा नगरी स्वामी, चंद नरिंद प्रमाणुंजी ॥ सिंहल रूप वचनथी
जाण्या, बीजुं किम करी जाणुं ॥ सा० ॥ ७ ॥ स्वामी वचन ते किम लोपाये,
मनमां तुमे अवधारोजी ॥ ते माटे तमे सिंहल नृपना, मंदिर सुधी पधारो ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते संकेतथी हुं तमने आज्ञा नगरीना स्वामी चंदराजा जाणुं हुं. आ बहुं अमारा स्वामीनां
वचनथी जाणुं ठे, नहीं तो शीरीते जाणुं ? ॥ ७ ॥ तमे मनमां विचारोके स्वामीतुं वचन अमाराथी केम
करीलोपाय? माटे हे राजा, तमे सिंहल राजाना मंदिर सुधी पधारो. ॥ ८ ॥

लाख वचन जो कहिये तोपण, मोटा केम वश थावेजी ॥ काने जाह्यो केम
करीने, कोइथी गज घर आवे ॥ सा० ॥ ९ ॥ सुखलित वचन सुणी सेवकनां, मनमां
चंद विचारेजी ॥ जो माहारा इहां किंकर होवे, तो ते एहने वारे ॥ सा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ अमे लाखो वचन कहीए तोपण मोटा लोको केम वश थाय? मोटो गजेंद्र काने जाह्यो केम
करी घरमां आवे? ॥ ९ ॥ सेवकनां आवां सुंदर वचन सांजली चंदराजाए मनमां विचारुं के, जो मारा
सेवको अहिं हाजर होय तो तेउं आ प्रतिहारने वारे. ॥ १० ॥

मात तणो जय सिंहल नृपनो, वली एहवो पलचेमोजी ॥ हुं एकाकी नगर
परायो, करवो केम निवेडो ॥ सा० ॥ ११ ॥ समजाव्या पण ए नही समजे, करवी
शी कचपच एहथीजी ॥ जेहवुं जेहथी कारिज थाये, बांध ठोरु ते तेहथी ॥ सा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ मारे अहिं मातानो जय, वली आ सिंहल राजानो आवो आग्रह, हुं एकलो अने आ नगर
पारकुं तो हवे आनो निवेडो केम लाववो.? ॥ ११ ॥ आ लोको समजाव्या समजता नथी. हवे एमनी
साथे शी माथाकूट करवी? जेनाथी जेवुं कार्य थाय, तेनी साथे तेवी बांध ठोड करवी ते युक्त ठे. ॥ १२ ॥

चंद कहे तुमे चालो जाई, जिहां कहो तिहां हुं आवुंजी ॥ मुंडामुंड तुमारा
नृपने, आवीने समजावुं ॥ सा० ॥ १३ ॥ आगल चंदने सेवक पुंटे, आवे जूआ
जूआजी ॥ साथे पोल तणा जे रक्षक, आवी जेला हूआ ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ आवुं विचारी चंदराजा ए कहुं, चालो जाई, ज्यां तमे कहो त्यां हुं आवुं, तमारा राजाने मोडे

अइ हुं तेमने समजावुं. ॥ १३ ॥ एम कही चंदराजा आगल चाव्यो अने सेवको पाठल जुदा जुदा आव-
वा लाग्या. अने जे बीजी पोखोना रक्षको हता, तेउं पण आवीने जेला थया. ॥ १४ ॥

खमा खमा चंद रायने करता, पग पग तिम मनुहारजी ॥ ते ईम करता आव्या
तेडी, सिंहल नृप दरबारा ॥ सा० ॥ १५ ॥ राजाने आगलथी जणाव्युं, चंद महीपति
आव्याजी ॥ सिंहलराये निशाण सुरंगा, जीत तणा वजडाव्या ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चंदराजाने पगले पगले खमा खमा कहेता तेउं तेने सिंहल राजाना दरबारमां तेडी लाव्या.
॥ १५ ॥ सेवकोए जइ राजाने आगलथी जणाव्युं के चंदराजा आवे ठे. एटले सिंहल राजाए विजय नि-
शाननां वाजां वगडाव्यां. ॥ १६ ॥

आदर देइ तेड्या मंदिर, चतुर चंद महीपालजी ॥

बीजा उद्घास तणी कही बीजी, मोहनविजये ढाल ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ तेणे आदर आपीने चतुर एवा चंदराजाने पोताना मंदिरमां तेड्या. श्रीमोहनविजये आ बीजा
उद्घासनी बीजी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सिंहल नृपे चंदने, गृह आवंतो दीठ ॥ धाईने जाई मढ्यो,
लोचन अमीय पइठ ॥ १ ॥ जले पधार्या चंद नृप, वीरसेन कुल
चंद ॥ आज कृतार्थ हुं थयो, आज घणो आणंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजाए ज्यारे चंदराजाने पोताने घेर आवतो जोयो ते वखते ते नेत्रमां हर्षना अश्रु
लावी दोडीने तेने जेटी पडयो. ॥ १ ॥ ते बोढ्योके, वीरसेन राजाना कुलमां चंद्र समान एवा चंदराजा
जले पधार्या, आज हुं कृतार्थ थयो अने मने घणो आनंद थयो. ॥ २ ॥

उत्कंठा मिलवातणी, हुंती घणी माहाराज ॥ पूर्व लेख

लख्या थकी, सफल थई ते आज ॥ ३ ॥ दूर थका पण तुमे

हता, मनहुंती आसन्ना ॥ दूर सूर जिम धरणीथी, विकसे पंकज वन ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मने तमने मलवानी घणी उत्कंठा हती, पण ते पूर्वना जे लखेल लेख ते प्रमाणे आज सफल
थइ. ॥ ३ ॥ जेम सूर्य पृथ्वीथी घणो दूर ठे तथापि कमलना वन विकाश पामे ठे. तेम ठमे दूर हता तो
पण मारा मननी नजिक हता. ॥ ४ ॥

किहां चकोर हिमकर किहां, किहां मोर किहां मेह ॥ अलगा तो

पण दूकमा, साचो जिहां सनेह ॥ ५ ॥ संबंधे जे सांजरे, शी अधि-

काई तेह ॥ विण संबंधे सांजरे, सयण वरुण एह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ क्यां चकोर पद्मी अने चंद्रमां ! क्यां मोर अने मेघ ! तेउं घणा अलगा ठे तथापि ज्यां साचो
स्नेह ठे तो तेउं नजिक ठे. ॥ ५ ॥ जे संबंधथी सांजरे, तेमां शी नवाइ ? पण जे संबंध वगर सांजरे ते
सज्जननी वडाइ ठे. ॥ ६ ॥

सिंधु व्यसन उदये शशि, संबंधे तिम होय ॥ विण संबंधे शीत
गुणे, प्रीति कुमुदिनि जोय ॥७॥कपट वचन रचना इसी,सिंहल
राये कीध ॥ निज सिंहासन बेसवा, चंद नृपतिने दीध ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंद्रना उदयशी समुद्रने होज थाय, ते संबंधने लीधे ठे अने संबंध वगर चंद्रनी शीतलताशी
पोयणीने प्रीति जोवामां आवे ठे. ॥ ७ ॥ आ प्रमाणे सिंहल राजाए कपटनी रचना करी अने चंद राजा-
ने बेसवाने पोतानुं सिंहासन आप्युं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

॥ नायतारे तमे चाखया गढईकरे रे, धणने खेजो साथ रे ढाल
जोवन वसिउ नाय तो रे ॥ ए देशी ॥

साहिबारे सिंहल नृप आदेशशी रे, बेठो गुणावली कंतरे ढाल ॥ देश विदेश
जिहां तिहां रे, पोषाये जाग्यवंत रे ढाल ॥ जाग्य प्रबल नृप चंदनुं रे ॥ ए
आंकणी ॥ १ ॥ सा० ॥ योजन योजन रस कुंपिकारे, पग पग प्रगटे निधान
रे खाल ॥ अणवाहाला वाहला होये रे, मोहोडुं जाग्य प्रधान रे खाल ॥जा०॥१॥

अर्थ ॥ सिंहल राजानी आज्ञाशी गुणावलीनो स्वामी चंद्रराजा सिंहासन उपर बेठो. जाग्यवंत देश
के विदेशमां जाय तो पण पोषायठे तेम चंद राजानुं जाग्य प्रबल ठे. ॥ १ ॥ जेनुं सारुं जाग्य होय तेने
योजने योजने रसकूपी मखे ठे, तेने पगले पगले अव्यना निधान प्राप्त थाय ठे अने जे दुश्मन होय ते
वाहाला मित्र थाय ठे. सर्व ठेकाणे जाग्य प्रधान ठे. ॥ १ ॥

सा० सिंहल नृप कहे चंदने रे, ठो कुशल्या माहाराज रे ढाल ॥ अंतर्यामी ठो
तमे रे,रायजादा शिर ताज रे खाल ॥जा०॥३॥ सा० चाहे चातक जिम मेहने रे,
वाढजणी जिमगायरे खाल॥तिम अमे तमने चाहतारे,दिन एता माहारायरे खाल॥जा०॥४

अर्थ ॥ सिंहल राजा चंद राजा प्रत्ये बोह्या, केम महाराजा कुशल ठो? तमे अमारा अंतर्यामी अने
मस्तकना ताज ठो. ॥ ३ ॥ हे महाराजा, आटला दिवस थया, चातक जेम मेघने चाहे, अने गाय जेम
वाढराने चाहे तेम अमे तमने चाहीए ढीए. ॥ ४ ॥

सा० ते तमे आज पधारियारे,खेखे थयो अवताररे खाल॥शा पुरुषानो मेलो मखेरे,
जो तुषे किरतार खाल ॥जा०॥५॥सा० शी कीजे परदेशमांरे, तमतणी जक्ति नरिंदरे
खाल ॥ तुम मुख शशि दीठे थयुंरे,विलसित मन अरविंदरे खाल ॥ जा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते तमे आज खेखाए पधार्या, तमारा मखवाशी मारो अवतार खेखे थयो. जो किरतार प्रभु
संतुष्ट थाय तो शा(सज्जन) पुरुषनो मेलाप थाय ठे. ॥ ५ ॥ हे राजा, परदेशमां तमारी शी जक्ति करीए?
तमारो मुख चंद्र जोवाशी मारुं मन रूप अरविंद विकाश पाम्युं ठे. ॥ ६ ॥

सा० इहां तो अमतणी मानजोरे,आदर ते मनुहाररे खाल॥जिम दुर्बल माता
तणेरे,जामणडे व्यवहाररे खाल॥जा०॥७॥सा० गज बगस ठोथें सहीरे, तुमतणी
मोखुं वींऊरे खाल॥तो अमे तुमने शुं आपीचेरे,जेणे तमे पामो रीऊरे खाल॥जा०॥८॥

अर्थ ॥ अहीं अमाराथी जे बने ते आदर मानी लेजो. दुर्बल माता पोताना बालकने मात्र हुलामणाथी प्रेमनो व्यवहार करे ठे. ॥ ७ ॥ हाथी अश्व विगेरे वाहनोथी तमे मोज करोठो तो अमे तमने शुं आपी-ए के जेथी तमे रीजाइ जाउं? ॥ ७ ॥

सा० तमे पाउ धार्या होत जोरे, अम तणे देश कदेयरे लाव्वा॥तो नजरे करता अमे रे, गाम नगर पुर केयरे लाव्वा ॥ जा० ॥ १० ॥ सा० अमे अवसर चूकूं नहीरे, रखे अम जाणता मूढरे लाव्वा ॥ इहां तमे अमे बेहु सारिखारे, कहीये ठे तमने अगूढरे लाव्वा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जो तमे अमारा देशमां कदि चरण पधराव्या होत तो अमे तमने गाम, नगर के पुर क्यारना नजर कर्या होत. ॥ १० ॥ अमे हवे अवसर चुकीशुं नहीं, रखे तमे अमने मूढ जाणता, अहीं तमे अमे सरखा ठीए, आ बात तमने खुबे खुबी कहीए ठीए. ॥ १० ॥

सा० एहवा सिंहल रायनारे, निसुणी वचन विदासरे लाव्वा॥चंद वदन थकी कर्यो रे, दंत मयुष प्रकाशरे लाव्वा॥जा०॥११॥सा० चंद जरोसे मुजनेरे, एवहुं शुं सन्मान-नरे लाव्वा ॥ हूं परदेशी प्राहुणोरे, तमे मोटा राजान रे लाव्वा ॥ जा० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ सिंहल रायना आवा वचन विदास सांजली, चंद्रराजा पोताना मुखमांथी दांतना कीरणोने प्रकाश करता बोड्या. ॥ ११ ॥ मारी उपर चंद्रराजानो जरुंसो राखी आटखुं वधुं सन्मान शुं आपोठो? हुं एक परदेशी मेमान हुं अने तमे मोटा राजा ठे. ॥ ११ ॥

सा० चतुर थई चूको कशुरे, खोटे जरमे सुजाणरे लाव्वा ॥ शी मनुहार ए कारमीरे, कुण दिननी उलखाणरे लाव्वा॥जा०॥१३॥सा० चंद पूरव दिशानो धणीरे, हुंतो कत्री पुत्ररे लाव्वा ॥ देखी पेखी विण स्वारथेरे, किम कहिये उत्सूत्ररे लाव्वा ॥जा०॥१४॥

अर्थ ॥ हे राजा, तमे चतुर अने सुज्ञ थई केम चुको ठे? आ खोटे जम ठे. तमारे अने मारे क्या दिवसनी उलखाण? ते विचारो. ॥ १३ ॥ चंद्रराजा पूरव दिशानो स्वामी ठे, हुं तो एक कन्निय पुत्र हुं, स्वार्थ वगर देखी पेखीने शामाटे खोडूं बोलीए? ॥ १४ ॥

सा० दीठो तमे चंद सारिखोरे, मुज मांहे अनुसाररे लाव्वा॥ ते चूले चूलो खरे रे, सरिखा केई संसाररे लाव्वा॥जा०॥१५॥सा० प्राचे गुण जाण्या विनारे, सरिखा सरिखे कुण रे लाव्वा॥बेहु उज्ज्वल पण सांजलोरे, कर्पूर किहां किहां लुणरे लाव्वा ॥ जा०॥१६॥

अर्थ ॥ तमे मने चंद जेवो देखो ठे, मारामां तेना जेवो अनुसार (अणहार) हरो. रखे तमे चुलोठो. आ संसारमां कइक सरखे सरखा मली आवे ठे. ॥ १५ ॥ गुण जाण्याविना सरखे सरखा जोडने कोण राजी थाय? जुवोने कर्पूर अने लुण बने उजलां ठे पण गुणमां केटलो फेर ठे? ॥ १६ ॥

सा० मूकी यो जोलामणीरे, कहे सिंहल महीपालरे लाव्वा ॥

मोहनविजये त्रीजी कहीरे, बीजा उद्वासनी ढालरे लाव्वा ॥ जा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हे सिंहल राजाए कहुं, आवुं जोलपण मूकीयो. मोहनविजये आ बीजा उद्वासनी त्रीजी ढाल कही. १७

॥ दोहा ॥

सुपुरुष ठानो किम रहे, आचारे अबसूंब ॥ लख जो जलमे ठिपाडीये,
जिम तरी आवे तुंब ॥ १ ॥ मृगमद परे ठाना रहो, गुण पण अंबर
चूर ॥ प्रगट करे ते तुम जणी, रहो जो यद्यपि दूर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आचारथी उज्वल एवो सत्पुरुष उलखाया विना ठानो रहे नहीं. तुंबडाने लाखवार जलमां
कुवाडी बुपावीए तो पण ते तरी आवे ठे. ॥ १ ॥ कस्तुरी लगावी ठाना रहो पण तेना वस्त्र साथे लागेला
गुण तमे दूर रहेशो तो पण तमने प्रगट करशे. ॥ २ ॥

अवधि गणंते साहिबा, हवे मद्य्या ठो आज ॥ नाम कहो थाउ प्रगट,
हठ न करो माहाराज ॥ ३ ॥ एम कहेते थके आवीउ, सिंहल मंत्री
ताम ॥ कपटी कुटिल कदाग्रही, दुर्मति हिंसक नाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे साहेब, केटला दिवसनी अवधि गणतां आज तमे मली आव्या ठो. हे महाराजा, हवे तमारुं
नाम कहो अने प्रगट थाउ, हठ करो नहीं. ॥ ३ ॥ एम कहेतामां ते वखते सिंहल राजानो मंत्री तत्काळ
आवी चढयो. ते कपटी, कुटिल अने कदाग्रही हतो; वली तेनुं दुर्मति एवं हिंसक नाम हतुं. ॥ ४ ॥

जल कहे तिहां थल पण नहीं, चलवे काकडमाल ॥ रवि उदयास्त
लगे सदा, खोटिहालने चाल ॥ ५ ॥ प्रणमी चंद नरिंदने, बेठो तेह
आसन्न ॥ तिणे प्रारंजी कुटिलता, करी वदन सुप्रसन्न ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते ज्यां जल कहे त्यां स्थलपण न होय. ते वधुं काकडमालथी चलवे सूर्य जगे त्यारथी
अस्त थाय त्यां सुधी ते खोटी हाल चाल करे. ॥ ५ ॥ ते मंत्री चंदराजाने प्रणाम करी तेनी नजिक
बेठो; पठी तेणे मुख प्रसन्न करीने कुटिलता आदरवा मांडी. ॥ ६ ॥

॥ ढाल चोथी ॥

नंद सलूणा नंदना रे लो ॥ तें मुने नांखी फदमां रे लो ॥ ए देशी ॥

सांजलो चंद नरेसरूरे लो ॥ रायजादा अलवेसरूरे लो ॥ आज विहंगम मीठ-

नारे लो, नयणे तुमने दीठनारे लो ॥ १ ॥ सिंहल नृपनी विनतिरे लो, तमे नथी

मानता श्यावतीरे लो ॥ न करो इम बहु कानीयेंरे लो, रढीयाला रढमानीयेंरे लो ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे पृथ्वीपति रायजादा तमे हुं कहुं ते सांजलो. आज मारे पहीठ मधुर थया (सारां
शुकन थयां) के जेशी तमे मारा नयनवडे जोवामां आव्या. ॥ १ ॥ हे राजा, तमे अमारा सिंहल
राजानी विनति शामाटे नथी मानता? एवी घणी हठ करो नहीं, हे रढीआला रढ मानीए. ॥ २ ॥

जूठे किम कुल उलवोरे लो, शुं तमे बालक जोलवोरे लो ॥ अठतुं अमे नथी जाप-

तारे लो, वाद तजो थाउ ठतारे लो ॥ ३ ॥ मानता नथीशे वांकडेरे लो ॥ अहो

आजा नगरी धणीरे लो, आशा तमथी अठे घणी रे लो ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमे जुहुं बोली तमारा कुलने केम गोपवो ठे? शुं तमे बालकनी जेम जोलवो ठो? अमे असत्य

बोखता नथी माटे वाद करवो ठोडी दइने उता आउं. ॥ ३ ॥ तमे अमारा शा वांके मानतानथी ? हवे संकडामणमां आव्या ठो, क्यां जाशो ? अरे आज्ञा नगरीना धणी, अमारे तमारी पासेथी घणीआशाठे. ४

देवि वचने अमे उलख्यारे लो, नाम ठाम कुल पारख्यारे लो ॥ मांगे अंधारुं कूटीये रे लो, ते वाते किम बूटीयेरे लो ॥ ५ ॥ रात थोडी वेशतो घणारे लो, थें ठो साच कोनामणारे लो ॥ तमने शुं कहीये वलीरे लो, पाणी न खमे पातलीरे लो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अमे देवीनां वचनथी तमने उलखी लीधा ठे. वली तमारां नाम, ठाम अने कुल पारखी लीधां ठे. जो डांगथी अंधाराने कूटवा मांकीए तो ते वातथी केम उटाय ? ॥ ५ ॥ रात थोडी ठे अने वेष घणाठे. माटे हे ! कोनामणा राजा, हवे सत्य कहो. तमने वली शुं कहीए ? पातली होय ते पाणीने खमे नहीं. ॥ ६ ॥

हरणी पण उंची वहीरे लो, थोडी घणी रयणी रहीरे लो ॥ अति ताण्युं खमतुं नथीरे लो, बीजा नथाउ एकथीरे लो ॥ ७ ॥ लागो सचिव हठ सुंदरूरे लो, बोड्यो चंद नरेशरूरे लो ॥ शुं कारिज ठे चंदथीरे लो, अवर जला शुं कोइ नथीरे लो ? ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हरणी पण उंची आवी ठे. एटले मृगशर नक्षत्रना तारा उंचे आव्या ठे, तेथी रात घणी थोडी रही ठे. हवे अति ताण्युं खमे तेम नथी, अने तमे एकथी बीजा यता नथी. ॥ ७ ॥ मंत्री हठ करी सुंदर पणे बोखवा लाग्यो त्यारे चंदराजा बोड्यो, तमारे चंदराजानुं तेवुं शुं काम ठे ? शुं कोइ बीजा तेना जेवा जला नथी ? ॥ ८ ॥

आज्ञा नगरीये हुं रहुं रे लो, हवे तमने साचुं कहुं रे लो ॥ चंद करे तेहुं करुं रे लो, मानजो ते सघलुं खरुं रे लो ॥ ९ ॥ सिंहल नृप हरख्यो घणुं रे लो, लागुं वचन सोहामणुं रे लो ॥ थयुं तनु फणस तणी परेरे लो, हिंसक वली इम उच्चरेरे लो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ड्यो, हुं तमने साचे साचुं कहुं हुं केहुं आज्ञानगरीमां रहुं हुं. जे चंदराजा करे तेहुं करुं, आतमे सघलुं खरुं मानजो. ॥ ९ ॥ सिंहल राजा घणो हर्ष पांम्यो, तेने आ वचन घणुं सारुं लाग्युं. तेनुं शरीर फणसना फलनी जेम प्रफुलित थयुं. ते वखते हिंसक मंत्री बोड्यो. ॥ १० ॥

अहो प्रभु ए आज्ञाधणी रे लो, चिंताटाखशे आपणी रे लो ॥ ठानुं शुं ठे चंद राजथी रे लो, कारिज विणशे लाजथी रे लो ॥ ११ ॥ चंद चतुर चित्त चिंतवे रे लो, ए हिंसक इम शुं लवे रे लो ॥ कारिजशुं एहवुं हशे रे लो, ते किम करी मुजथी थशे रे लो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे प्रभु, आ आज्ञानगरीना धणी ठे, ते आपणी चिंता टाखशे. चंदराजाथी आपणे शुं ठानुं राखवानुं ठे, लाज राखशुं तो आपणुं काम बगडशे. ॥ ११ ॥ चतुर चंदराजा चित्तमां चिंतववा लाग्यो के, आ हिंसक मंत्री शुं लवे ठे ? एवुं शुं कारज हशे, अने ते माराथी केम करीने थशे ? ॥ १२ ॥

आव्यो वश हुं शुं करुं रे लो, ए धूरत टोळुं खरुं रे लो ॥ एहनी गतिमें पारखी रे लो, यात्रा नही घर सारखी रे लो ॥ १३ ॥ सिंहल कहे शीघ्रोच्चमें रे लो, चंद पड्या शुं आलोचमें रे लो ॥ ठग करी रखे तमे जाणतारे लो, रखे कंटकमे ताणतारे लो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हुं अहिं आवी वश थइ परयो; हवे शुं करुं ? आ तो बधुं धूतारानुं टोळुं ठे. तेमनी गतिमें पा-

रखी लीधी. घर जेवी यात्रा होय नहीं. ॥ १३ ॥ सिंहले शीघ्रताथी कही वाह्युं के, हे चंद्रराजा, विचारमां केम पढ्या? रखे तमो अमने उग जाणता अने रखे अमोने कांटांमां ताणता ? ॥ १४ ॥

संशय धरो ठो शा थकी रे लो, कहीये ठिये इम आतुर थकी रे लो ॥

पर उपकारने कारणे रे लो, सुत कोइक माता जणे रे लो ॥ १५ ॥

दिनकर अजवाळुं करे रे लो, कुण तस पेसकसी धरे रे लो ॥ वृद्ध

फळे फळ फूलथी रे लो, मणि वेचाये बहु मूलथी रे लो ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमे शामाटे संशय करो ठो? अमे आ आतुरताथी कहीए ठीए. पर उपकारन माटे कोइक माता पुत्रने जणे ठे. ॥ १५ ॥ सूर्य प्रकाश आप्या करे ठे, तेने कोण पेशकसी (कर) जरे ठे? वृद्धो फळ फुल आपेठे अने मणि बहु मूढ्यथी वेचाय ठे. ॥ १६ ॥

निश दिन जे सरिता वहे रे लो, तस कुणशीकापण कहे रे लो ॥

सरस निरस तृण आदरीरे लो, आपे दूध पयोधरी रे लो ॥ १७ ॥

उपकारी तुम जेवना रे लो, ते जग थोना दीठना रे लो ॥ तुम उ-

पर आशा खरी रे लो, कारज करो करुणा करी रे लो ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ नदी रातदिवस बह्या करेठे तेने कोण शिखामण आपेठे ? गाय अने जैस नीरस घास खाइने आदरथी सरस दूध आपे ठे. ॥ १७ ॥ तमारा जेवा उपकारी जगत्मां थोडा जोवामां आवे ठे, अमे तमारी उपर खरी आशा राखी ठे, माटे करुणा करीने अमारुं कार्य सिद्ध करो. ॥ १८ ॥

ढाल ब्रह्मा मुख नासनी रे लो, सुंदर बीजा उल्लासनी रे लो ॥

पुण्य घणुं ए रूपनुं रे लो, मोहन कहे कविरूपनुं रे लो ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा उल्लासनी सुंदर चोथी ढाल कही ठे. मोहनविजय कहे ठे के, ए राजानुं अने कविना रूपनुं घणुं पुण्य ठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

सिंहल नृप सिंहलप्रिया, तिम हिंसक मंत्रीश ॥ कुष्टि कनकध्वज त-

नुज, कपिला धावजगीस ॥ १ ॥ ठगो चंदनरेसरू, मध्यपरिठद

एह ॥ जिम पंचेद्रिये सहित, मन सोहे ससनेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सिंहलराजा, सिंहलराजानी प्रिया, हिंसक मंत्री, कुष्टि (कोडीयो) कनकध्वज पुत्र अने कपिला धाव्य ॥ १ ॥ तेमां ठगो चंद्रराजा-जे मध्य परिठेदमांठे-ते पांचेद्रियोमां जेम मन शोचे तेम पांचेमां शोचे ठे. ॥ २ ॥

तव आज्ञापति उचरे, अहो सिंहल रूपाल ॥ कहो काज पडदो

तजी, जिमहूं लहूं दयाल ॥ २ ॥ पांचे चिंतातुर तमे, दीसो ठो

कहो केम ॥ बाहिरतो विवाहनो, मांड्यो मोहोठाव एम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आज्ञापति चंद बोह्यो, अरे सिंहलराजा, तमे पडदो ठोडी जे कार्य होयते कहो. जेथी हुं ते

विषे दया जावे विचारूं. ॥ ३ ॥ तमे पांचे जणा चिंतातुर केम लागो ठो? अने अहिं बाहेर तो विवा-
हनो महोत्सव मांड्यो ठे. ॥ ४ ॥

नाम ठाम कुल गोत्र मुज, किम जाणो सहु कोय ॥ ते सघळुं
मांडी कहो, जे कांइ व्यतिकर होक ॥ ५ ॥ जावुं ठे आजापुरी,
थई जाशे प्रजात ॥ कह्या विना किम जाणीये, तुम मनरानी वात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे सौ मारुं नाम, ठाम, कुल अने गोत्र शीरीते जाणो? ए बधुं जे कांइ वृत्तांत होय ते
मने मांडीने कहो. ॥ ५ ॥ मारे आजापुरीमां जावुं ठे, रखे प्रजात थई जाशे. तमारा कह्याविना तमारामन-
नीवात शीरीते जाणीशकाय? ॥ ६ ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ मन मोहनां लाल ॥ ए देशी ॥

सिंहल नृप आदेशथीरे, मन मोहना लाल ॥ हिंसक थयो वाचाल हो,
जग सोहना लाल ॥ वीर नृपति सुत साहिवारे ॥ म० ॥ विनति कहुं
महीपाल हो ॥ ज० ॥ त्राता धाता कार्यना रे ॥ म० ॥ दायक शाता स्वाम
हो ॥ ज० ॥ श्यो परुदो तुमथी हवे रे ॥ म० ॥ अहो आशा विश्राम हो ॥ ज० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजानी आज्ञाथी हिंसक मंत्री वाचालथयो. अर्थात् ते बोह्यो हे, जगशोचित वीररा-
जाना कुमार, हुं तमने विनति करुं लुं ॥ १ ॥ हे राजा, तमे त्राताठो, अमारा कार्यना कर्त्ताठो, शाता-
नादाताठो अने स्वामीठो हवे तमारी वचे शो पडदो राखवो. कारण के तमे अमारी आशाना विश्राम ठो? १

किम दोहणु संताडीये रे ॥ म० ॥ लेवा जावुं तक्र हो ॥ ज० ॥ नाचे बांधी घुघरारे ॥ म० ॥
शो तिहां घुघट वक्र हो ॥ ज० ॥ ३ ॥ सेवक रहे सेवा विषे रे ॥ म० ॥ तिणे केही करवी
खाज हो ॥ ज० ॥ अवधारो थई एकमना रे ॥ म० ॥ अम उलंग महाराज हो ॥ ज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ठास लेवा जावीने दोणी संतारुवी? ज्यारे घुघरा बांधीने नाचवुं होय तो पढी बांको घुघट
शामाटे ताणवो. ? ॥ ३ ॥ सेवक सेवामां रहे तेमां तेणे शामाटे लक्षा राखवी? हे महाराज, आप एक
चित्तअइ अमारा अजिप्रायने बराबर ध्यानमां राखो. ॥ ४ ॥

ए सुत सिंहल रायनो रे ॥ म० ॥ कनकध्वज सुकुमाल हो ॥ ज० ॥

प्रेमलालठी एहने रे ॥ म० ॥ परणी आपो कृपाल हो ॥ ज० ॥ ५ ॥

पर उपकारी सेहरा रे ॥ म० ॥ ए ठे तुमथी काम हो ॥ ज० ॥

हो जो अमथी तेहवा रे ॥ म० ॥ ठे जेहवुं तुम नाम हो ॥ ज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे कृपालु, आ कनकध्वज नामे कोमल कुमार सिंहलरायनो पुत्र ठे तेनी साथे प्रेमला ल-
क्ष्मीने परणावी आपो. ॥ ५ ॥ तमे पर उपकारि ठो, तेथी आ काम तमारथी थवानुंठे. जेवुं वमारुं
नामठे तेवा तमे अमारी साथे वर्त्तजो. ॥ ६ ॥

प्राचीपति कहे सचिवने रे ॥म०॥ इम किम कहो उच्छूत्रहो ॥ज०॥
में तो सांजद्वयुं प्रेमला रे ॥म०॥ परणशे सिंहल पुत्र हो ॥ ज० ॥ ७ ॥
हूं तो ते जोवा जणी रे ॥ म० ॥ आव्यो हुं निश एणह रे ॥ ज० ॥
कनकध्वज परणे नही रे ॥ म० ॥ कहो ते कारण केण हो ॥ ज० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पूर्वदिशाना पति महाराजाए मंत्रीने कहुं के, तमे आवुं अघटित केम कहोठो ? में तो सांजद्वयुं ठे के, प्रेमला सिंहलराजाना कुमारने परणशे ॥ ७ ॥ हुं तो आ रात्रे ते महोत्सव जोवाने आव्यो हुं. कनकध्वज कुमार तेने परणे नहीं तेनुं कारण शुं ठे? ते कहो. ॥ ८ ॥

कनकध्वज वधू प्रेमला रे ॥ म० ॥ इम सवि जाणे संसार हो ॥ ज० ॥
तो किम कूडे बोलडे रे ॥ म० ॥ मुजने चढावो ठो जार हो ॥ज० ॥ए॥
चंद जणी हिंसक कहे रे ॥ म० ॥ सिंहल नृपनो जे जातहो ॥ ज० ॥
कुष्टि पूरव कर्मथी रे ॥ म० ॥ ठे अकथानी वात हो ॥ ज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ कुमार कनकध्वजनी वधू प्रेमला ठे एम सर्व जगत् जाणेठे ते ठतां तमे आवा कुडा बोलथी मारा उपर जार केम चढावोठो ? ॥ ए ॥ हिंसक मंत्रीए चंदराजाने कहुं के, सिंहल राजानो कुमार पूर्वकर्मना योगथी कोनीठ ठे. ए वात कथी जाय तेवी नथी. ॥ १० ॥

लेख लिखितथी प्रेमला रे ॥ म० ॥ केरो हुज विवाह हो ॥ ज० ॥ पण
स्वामी ए वातनो रे ॥ म०॥ तुम हाथे निरवाह हो ॥ ज० ॥ ११ ॥
पनन प्रयोगे जइ चढ्यो रे ॥ म० ॥ जिम जर दरीये नाव हो ॥ज०॥
तुम सरीखा खेवट थकी रे ॥ म० ॥ कोइक फावे दाव हो ॥ज०॥१२॥

अर्थ ॥ लेख लिखितथी प्रेमलानो विवाह थयो ठे, पण हे ! स्वामी, ए वातनो निणर्य हवे तमारे हाथे थवानो ठे. ॥ ११ ॥ पवनना तोफानथी जेम वाहाण जरदरीए जइ चडे तेम आ बन्थुं ठे. हवे तमारा जेवा चतुर खलासीथी वखते कोइ दाव फावतो आवे तेम ठे. ॥ १२ ॥

ए सिंहल अवनीशनी रे ॥ म० ॥ हवे तुम हाथे लाज हो ॥ ज० ॥
आशा अंबर जेवडी रे ॥ म० ॥ ठे तुमथी माहाराज हो ॥ ज० ॥१३॥
हिंसकने शशिनृप कहेरे ॥ म० ॥ किम अज्ञान ए कीध हो ॥ ज० ॥
शुं ठे वैर प्रेमला थकी रे ॥ म०॥ कनकध्वजने जे दीध हो ॥ज०॥१४॥

अर्थ ॥ हे महाराज, ए सिंहलराजानी लाज हवे तमारे हाथे ठे. अने तमाराथी अमे आकाश जेवनी आशा राखीने बेठा ठीए. ॥ १३ ॥ राजा चंदे हिंसक मंत्रीने कहुं के, तमे आवुं अज्ञान केम कथुं ? तमारे प्रेमला साथे शुं वैर हतुं के तेने कनकध्वज जेवा कोडीआने आपी ? ॥ १४ ॥

केम बिगाडो सहु मिली रे ॥ म० ॥ इम अबला अवतार हो ॥ ज० ॥
किम सांसहे ए वातथी रे ॥ म० ॥ कलिमल हरकीरतार ॥ ज० ॥१५॥

मकरध्वज नृपनी सुता रे ॥ म० ॥ में किम परणी जाय हो ॥ ज० ॥

ते पण तमने आपवी रे ॥ म० ॥ ते मुजथी किम थाय हो ॥ ज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमे सर्व मलीने आ अबलानो अवतार केम बगाडो ठो? आवी वात कलिकाखना मलने हरनारा परमेश्वर केम सहन करे? ॥ १५ ॥ मकरध्वज राजानी पुत्री माराथी केम परणी जाय? तेम ते तमने आपवी ते पण माराथी केम थाय? ॥ १६ ॥

चंदतणी चतुराश्ये रे ॥ म० ॥ रंज्यो सिंहल जूप हो ॥ ज० ॥ पांचमी

ढाल मोहन कही रे ॥ म० ॥ बीजे उद्वासे अनूप हो ॥ ज० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राजा चंदनी आवी चतुराश्यी सिंहल राजा राजी थयो आ प्रमाणे श्री मोहनविजयजीए बीजा उद्वासनी पांचमी मोहन ढाल हे! मोहन कही ठे ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

चंद नृपति हिंसक जणी, कहे वचन एकंत ॥ इम किम मुजने उप-

दिशो, अणघटता उदंत ॥ १ ॥ मुज तुम मेलो आजनो, जोरे कीधो

चंद ॥ मुज आगल मांड्या तमे, फोगट कूडा फंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंदराजा हिंसक मंत्रीने एकांते कहे ठे, के हे! मंत्री तमे अण घटतावृत्तांतनो उपदेश मने केम आपो ठो? ॥ १ ॥ तमारो ने मारो आ मेलाप करवामां आव्यो ठे तेमां तमे मारी आगल फोगटना फंद मांडी वेग ते ठीक नहीं. ॥ २ ॥

निपट कपट रचना विकट, शी मुज आगल मित्त ॥ जावाद्यो काढण

नथी, हे हिंसक सुविदित्त ॥ ३ ॥ पोढी कन्या प्रेमला, कोढी ए व-

राज ॥ ए जोडी ठोडी दियो, न करो एह अकाज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अरे मित्र, आवी कपटनी विकट रचना मारी आगल शा माटे करो ठो? हे विद्वान मंत्री, ए वात जावाद्यो. तेमां कांइ सार नथी. ॥ ३ ॥ ए मकरध्वजनी कन्या उत्तम ठे, अने जे तेनो पति करवा धारो ठो ते कोडीं ठे. माटे ए जोडीने करवी ठोमीद्यो. आहुं अकार्य न करवानुं करो नहीं. ॥ ४ ॥

देश कवण तुम जूपनो, कवण नाम किहां वास ॥ किम अनुचित सं-

बंध ए, मेढ्यो करो प्रकाश ॥ ५ ॥ साचुं सवि संक्षेपथी, कहो मुजने

प्रठन्न ॥ तुम केरुं निसुण्या पठी, राजी करशुं मन्न ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमारा राजानो कयो देश ठे? तेमनुं नाम शुं? तेमनो निवास क्यां? तमे आवो अनुचित संबंध केम मेलव्यो? ते प्रकाश करो. ॥ ५ ॥ ते साचे साचुं गुप्त होय ते पण कहो. तमारुं वृत्तांत सांजदया पठी अमे मनने राजी करीशुं. ॥ ६ ॥

अथ हिंसक संक्षेपथी, जाखे कथा स्वकीय ॥

ग्राहक बुद्धे सांजले, चंद राय कमनीय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पठी हिंसक मंत्री पोतानी कथा संक्षेपथी कहेवा लाग्यो. अने ते मनोहर राजा चंद ग्राहक बुद्धिए सांजलवा लाग्या. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ठठी ॥

॥ रामचंदके बाग ॥ चपो मोरी रह्यो री ॥ ए देशी ॥
मनोहर सिंधु देश, परिसर सिंधू नदीरी ॥ गंगा समदह हूँति,
आवी सरित् वदीरी ॥ १ ॥ गिरिवर शिखर पडूर, डुरथी जूरि
गमेरी ॥ गगने शंकाणो सूर, निरखे रथांग भ्रमेरी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सिंधुनदीना प्रदेश उपर मनोहर एवो सिंधु देश ठे. ज्यां सिंधुनदी गंगा नदी जेवा मोटा झ-
हवाळी आवी रहेली ठे. ॥ १ ॥ जेमां दूरथी देखाता मोटा पर्वतना शिखरो घणां ऊचां ठे, के जेने सूर्य
आकाशमां शंका पामी रथना चक्रना च्रमथी जुवे ठे. एटवे जाणे रथचक्र होय तेवा धारे ठे. ॥ २ ॥

जिहां करे सरिता संकेत, उगमी जळ निधि जावा ॥ दूत पणुं करे
तेम, विचमा फिरती नावा ॥ ३ ॥ नहीं जन मांहे खार, सहुको स-
रख स्वजावी ॥ देश गुणे माधुर्य, महोदधिमां पण आवी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ज्यां समुद्रप्रत्ये जती एवी सरिताळ संकेत करे ठे अने तेनी वचमां फरती नाविकाळ तेमां
दूतपणानुं काम करे ठे. ॥ ३ ॥ ते देशना लोकोमां कोइ वेषी नथी. सर्व सरख स्वजावी ठे. ते देश
खारा समुद्रमां आवेवो ठे तथापि माधुर्यना गुण वावो ठे. ॥ ४ ॥

जिहां गज सरज शरीर, मदजर गुहिरा गाजे ॥ वन घन नित्य स-
पंक, निरखी घनाघन लाजे ॥ ५ ॥ अहो आज्ञा नगरीश, ठे इम
देश नवीनो ॥ तिहां अति मुख्य प्रसिद्ध, सिंहल नगर नगीनो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे देशमां हाथीउनां शरीर रज जरेलां ठे अने ते मदजरता गाजे ठे. घाटावनमां कादववाला
ते हाथीउने जोइ मेघ पण लज्जा पामे ठे. ॥ ५ ॥ हे ! आज्ञानगरीना राजा, एवो ते नवीन सिंधु देश ठे,
तेमां अति मुख्य रीते प्रसिद्ध एवुं सिंहल नगर ठे. ॥ ६ ॥

मुगता चतुःपथ मांहे, विगलित पार परारी ॥ जाणे करी जन चार,
दंतुर हूई धरारी ॥ ७ ॥ सुरपुर सहोदर जाण, जिणे निरख्यो ते
जाणे ॥ ए आगल नर कोण, लंका देखी वखाणे ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेना चोकमां परंपराए गळी पडेलां मोतीळ जाणे लोकना चारथी दबाइने पृथ्वीए दांत बाहेर
काढ्या होय तेवां देखाय ठे. ॥ ७ ॥ जेणे ते नगर जोयुं होय ते तेने स्वर्गना नगरनुं सहोदर जाणे ठे.
तेनी आगल लंकाने जुवे तोपण तेना वखाण कोण करे? ॥ ८ ॥

गढ मढ मंदिर पोख, तिम चौउटा चोराशी ॥ जे जन तिहां उ-
त्पन्न, ते सही पुण्य विलासी ॥ ९ ॥ तिहां कनकरथ जूप, रूपे काम
जिश्योरी ॥ अरि तरु नमनने काज, पवन प्रचंड निश्योरी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते नगरनां किडो, मढ, मंदिर, दरवाजा अने चोराशी चउटां अति सुंदर ठे. तेमां जे माणस उत्पन्न

आय ते खरेखरा पुण्यना विलासी ठे. ॥ ए ॥ ते नगरमां रूपमां कामदेव जेवो कनकरथनामे राजा ठे. जे शत्रुरूपी वृद्धोने नमाववाने प्रचंड पवन जेवो ठे. ॥ १० ॥

पटराणी महाजाग, एह ठे कनकवतीरी ॥ पतिजगती रतिरूप,
सुकृतकारि सतीरी ॥ ११ ॥ प्राकृत पुरुष हुं तास, स्वामी हिंसक
नामे ॥ मुजने नृप बहुमान, पहोचुं सघले कामे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तेने कनकवती नामे महा जाग्यवती पटराणी ठे. जे पतिनी चक्रिवाली, रतिजेवा रूपवाली, सुकृत करनारी अने सती ठे. ॥ ११ ॥ हुं हिंसक नामे तेनो प्रकृतिपुरुष एटले प्रधान हुं. राजा मने बहुमान आपेठे अने हुं राज्यना सर्वकाममां पोहोचीशकुंडं. ॥ १२ ॥

वाहलुं सहने काम, वाहलुं चाम नहीं री ॥ साची ए जगरीत,
चंदजी जाणो सहीरी ॥ १३ ॥ चोथी ए कपीला धाव, ब्रह्मा पुत्री
जिसीरी ॥ पिगूष पयोधर एह, नहीं जगनारि ईसीरी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे राजा चंद, सर्व ने काम वाहालुं होय ठे; कोझे चाम एटले त्वचावालुं शरीर वाहालुं होतुं नथी अने ए जगतीनी साचीरीत ठे. ॥ १३ ॥ चोथी कपिला नामे तेने धात्री (धाव्य) ठे, जे ब्रह्मानी पुत्री सरस्वती जेवीठे. तेना स्तन अमृतथी चरेलाठे. जगत्मां तेना जेवी कोइ स्त्री नथी. ॥ १४ ॥

हय गय रथ सुपदाति, गणतां सुरगुरु चूले ॥ एहनी रुद्धि नि-
हालि, धनदो पण नवि फूले ॥ १५ ॥ ए नृपने दरबार, शत्रुकार
सुरंगा ॥ लज्जाती हूई तेण, पूर्वाजिमुखी गंगा ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेना घोडा, हाथी, रथ अने पेदल ने गणता देवतानागुरु वृहस्पति पण चूली जाय ठे. तेनी समृद्धिने जोइ कुवेर जंडारी पण फुल मारी शकतो नथी. ॥ १५ ॥ ए राजाना दरबारमां शत्रुना पराज-
वने माटे एवी सुरंगा (खाइ) ठे, जेनाथी लज्जापामीने गंगानदी पूर्वाजिमुखी एटले पूर्व दिशा प्रत्ये ज-
नारी थइ गइ ठे. ॥ १६ ॥

सकल प्रजा धनपात्र, सधजा सौध उत्तंगा ॥ चूप रजाथी सर्व,
विगर सजाते सुरंगा ॥ १७ ॥ पंडित मंजित वाद, नाद सुकंबु वि-
राजे ॥ तिम जनब्रजनो साद, दधितिणे गाजतो लाजे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेनी सर्व प्रजा धनपात्र ठे. तेनी नगरीमां ध्वजावाला उंचा मेहेलो ठे अने राजानी आ-
ज्ञाथी सर्व लोको चारे शिद्धा वगरना होवाथी सदा आनंदमां रहे ठे. ॥ १७ ॥ त्यां पंडितोना पोताना
मंतने मंमन करवाना ध्वनिउ शंखना जेवा शोचेठे अने शेहेरमां लोकोना समूहनो नाद एवो चाले ठे के
जेथी गर्जना करतो समुद्र शरमाइ जाय ठे. ॥ १८ ॥

चपला अचपल जाव, थइ पुरमांहे रही री ॥ जाणे नको द-
रिद्र, एहमां कूड नहीं री ॥ १९ ॥ एहवे आगल वात, तुमने
यथास्थित जाखी ॥ तुमथी कांई तिलमात्र, अंतरको नहीं राखी ॥ २० ॥

अर्थ ॥ ते नगरमां चपला एवी लक्ष्मी स्थिर थइने रही ठे. त्यां कोइ दरिद्री जोवामांज आवतुं नथी.

॥ १९ ॥ हे राजा चंद, आ प्रमाणे जे वात हती ते में तमारी आगल यथार्थ पणे कही ठे. तेविषे तमारी आगल जरापण अंतर राखेल नथी. ॥ १८ ॥

ए बीजे उद्वास, ठठी ढाल सुरंगी ॥

एहथी आगल वात, मोहन कहे अति चंगी ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा उद्वासमां मनोहर एवी ठठी ढाल श्री मोहन विजयजीए कहेली ठे. हजु आगल तेनाथी पण रसिक वात आवशे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

ए राणी कनकावती, बेठी निज आवास ॥ हिअडे सुत चिंता धरे,
मुख मेढे निःश्वास ॥ १ ॥ सजल नयण ठाती सकुच, सखी वचन
न सुहाय ॥ जिम तट बाहिर माठली, जण विहूणी अकुलाय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एकवखते राणी कनकावती पोताना मंदिरमां बेसी मन मुखमांथी निसासा मुकती हृदयमां पुत्रनी चिंता करवालागी. ॥ १ ॥ तेना नेत्रमां आंसु आव्यां हतां, स्तनवाली ठाती थडकती हती, सखीनां वचन तेने गमतां नहतां. जेम कांठा उपर माठली तरुफडे तेम ते आकुल व्याकुल अती हती. ॥ २ ॥

राजा आगल धसमसी, दासी कहे विरतंत ॥ आवीने चूपति
तुरत, बोलावे एकंत ॥ ३ ॥ हे वनिते चंद्रानने, इम केम तुं दि-
लगीर ॥ आंसुथी जीनो कयो, किम इम दखणी चीर ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजानी आगल दासीए आवी ते वृत्तांत जणाव्यो, तत्काल राजाए एकंते आवी तेने बो-
लावी. ॥ ३ ॥ हे चंद्रमुखि वनिता, तुं दिलगीर केम आय ठे? तें तारा आंसुथी तारा वखना पादवने
केम जीनो कयो? ॥ ४ ॥

केणे लोप्युं होये वचन, तो तस जाषो नाम ॥ जिम तेहने देउं
सज्जा, एहवां न करे काम ॥ ५ ॥ धण कण कंचण मणि रयण, देश
नगर जंझार ॥ खामी नही कोइ वस्तुनी, तुं मुज प्राणाधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे बाळा, जेणे तारुं वचन लोप्युं होय तेनुं नाम आप. अरे ! हुं तेने शिक्षा आपुं जेथी ते
फरीवार एवां काम करे नहीं. ॥ ५ ॥ हे ! प्रिया ! धन, धान्य, सुवर्ण, मणि, रत्न, देश, नगर अने जंझार
तैयार ठे. मारे कोइ वस्तुनी खामी नथी. तुं मारी प्राणाधार ठे. ॥ ६ ॥

॥ ढाल सातमी ॥

॥ थापरवारी हुं साहिबा, काबिल मत चालो ॥ ए देशी ॥
प्रेमदा प्रीत मने, कहे जरी दीरध श्वासा ॥ स्वामी तुम सुप्रसा-
दथी, संपूरण आशा ॥ १ ॥ वचन उलंघी कुण शके, तम सुन-
जरे स्वामी ॥ प्राणेश्वर तुम सारिखो, हूं जाग्ये पामी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ लांबा नीसासा मूकती कनकावती राणीए पोताना प्रियतमने कहुं के, हे स्वामी, तमारा प्रसादथी

મારી સર્વ આજ્ઞાઈ સંપૂર્ણ ઢે. ॥ ૧ ॥ હે સ્વામી, જ્યાં સુખી તમારી મારી ઉપર સારી નજર ઢે, ત્યાં સુધી મારું વચન કોણ ઉલ્લંઘન કરી શકે? હું સારા જાગ્યશી તમારા જેવા સ્વામીને પામી હું. ॥ ૨ ॥

પહેરું વેષ તે નવ નવા, જે શચિયે ન દીઠા ॥ જોજન મુખને જા-
વતાં, કરું વહુ વિધ મીઠાં ॥ ૩ ॥ દ્રણ દ્રણ ચૂષણ નવ નવાં, મણિ
રયણે જમીયા ॥ નિરખી સુર શંસય ધરે, જે ણ કેણે ઘમીયાં ॥ ૪ ॥

અર્થ ॥ હે! નાથ! ઇંજાણીં પણ જે જોયા નહોય તેવા નવ નવા વેષ હું પેહેરું હું; વહી મુખે જાવે તેવાં
વહુ પ્રકારનાં મધુર જોજન કરુંહું. ॥ ૩ ॥ હે સ્વામી, મણિ રત્નોથી જડેલાં ણવાં નવ નવાં આચૂષણો હું
દ્રણે દ્રણે પેહેરું હું, જેને જોઈને દેવતાઈ 'આ કોણે ઘડ્યાં હશે' ણવો સંશય કરે ઢે. ॥ ૪ ॥

મૃગ મદ સોધા અરગજા, સખી હાથ ન સૂકે ॥ મધુકર તેણે પરિ-
મલ્લે, મુજ સંગ ન મૂકે ॥ ૫ ॥ જાણું તો ઢે સુખ ઘણાં, પણ તૃણ
સમજાણું ॥ અનોપમ ણક અંગજવિના, જીવિત અપ્રમાણું ॥ ૬ ॥

અર્થ ॥ કસ્તુરી અને અગરુચંદનથી મારી સખીઈના હાથ સુકાતા નથી; તેની સુગંધથી જમરાઈ મારો
સંગ ઢોડતા નથી. ॥ ૫ ॥ હું વિચારું તો મારે ઘણાં સુખ ઢે, પણ તે વધાં હું તૃણ જેવા ગણું હું. પણ ણક
અનુપમ પુત્રવિના મારું જીવિત નકામું ઢે. ॥ ૬ ॥

કાનન કુસુમ તણી પરે, મુજ અવતાર અલેખે ॥ સુત વિણ ધનવંતને
સહૂ, રવિ હૃદય હવેખે ॥ ૭ ॥ તનુ ધૂસરી તલટૂરિયા, તોતલાતા
હસતા ॥ પડતા રડતા લોટતા, જિમતા કસમસતા ॥ ૮ ॥

અર્થ ॥ વનનાં પુષ્પની જેમ મારો અવતાર અલેખે જાય ઢે. પુત્ર વગર કદિ ધનવંત હોય તો પણ તેનું
મુખ સર્વે સૂર્યના હૃદય વલ્લે જોતા નથી. ॥ ૭ ॥ પુત્રના શરીર ધૂલથી ધૂસરા અઈ ગયા ઢે, જેના માથા
ઉપર કેશતાલટૂરીઆ ઢે, જે તોતલું બોલી હસે ઢે, જે પડે, રમે, આલોટે અને જમતા કરે ઢે, ॥ ૮ ॥

રવિ સાહમા હજા રહી, આતપ પ્રારથતા ॥ વારી કરતા વિવ-
દતા, અસમંજસ કથતા ॥ ૯ ॥ શેરનીયેં ફિરતા થકા, થઈ દંઠા
સવારા ॥ ણહવા સુત સુખજેહને, ધન્ય તસ અવતારા ॥ ૧૦ ॥

અર્થ ॥ વહી જે સૂર્યની સામે હજારહી તડાકામાં પણ ઢાયા સાથે સામા થાય ઢે, જે વિવાદ કરી જેમ
તેમ બોલતા ફરે ઢે. ॥ ૯ ॥ જે લાકડી ઉપર સ્વારી કરી શેરીમાં ફરેઢે, ણવા પુત્રનાં જેને સુખ ઢે તેના
અવતારને ધન્ય ઢે. ॥ ૧૦ ॥

કીર્તિ વિસ્તારક સંપદા, સુતવંશ વિસ્તારૂ ॥ જસસુત તેહને વ-
નવિષે, વસવું પણ વારૂ ॥ ૧૧ ॥ સુતથી સંપત્ સંપજે, ગતગ્રાસ
લહીજે ॥ વૃઝપણે સુતથી પીયુ, આનંદ રસ પીજે ॥ ૧૨ ॥

અર્થ ॥ સંપત્તિ કીર્તિને વધારે ઢે અને પુત્ર વંશને વધારનાર ઢે, તેથી જેને પુત્ર ઢે તેને વનમાં વસવું પણ
સારું ઢે. ॥ ૧૧ ॥ પુત્રથી સંપત્તિ સાર્થક થાય અને ગ્રાસ લઈ તે પણ લેખે થાય અને હે! પતિ, વૃઝપ-
ણામાં પુત્રથી આનંદ રસ પીવાય ઢે. ॥ ૧૨ ॥

सुतनी चिंता साहिबा, मुज मनडे खटके ॥ मन मोहन ते दिन
केहो, सुत मुखने मटके ॥ १३ ॥ बेठी बूं ते आलोचमें, नही
चिंता बीजी ॥ निसुणी पत्रण्युं नरवरे, मुखथी कहे जी जी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी, ते पुत्रनी चिंता मारा मनमां खटके ठे, पुत्रना मुखने मटकेथी मारूं मन मोहन पामे ते
दिवस क्यारे आवशे? ॥ १३ ॥ हुं तेना विचारमां बेठी बूं. मारे बीजी कांइ चिंता नथी. ते सांजळी राज
मुखथी जी जी एम कही बोदयो. ॥ १४ ॥

प्राण प्रिये चिंता तजो, जुळ हरषित होइने ॥ एतो मोटी वा-
तडी, नवि हाथे कोइने ॥१५॥ प्रयत्न मंत्रादिक योगना, करशुं
सुविलासे ॥ ताहरे जाग्ये लिख्यो हशे, तो अंगज आशे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हे! प्राणप्रिया! चिंता छोडीदो. हर्षित अई जाळ. ए वात मोटीठे, ते कोइना हाथमां नथी. ॥१५॥
आपणे सारा आनंदथी मंत्रादिकना प्रयोग करवामां प्रयत्न करीशुं. तेम करतां जो तारा जाग्यमां लिख्यो
हशे तो पुत्र आशे. ॥ १६ ॥

राणीने राजा इसी, देईने दिवासी ॥ तेडाव्यो मुजने तिहां,
मूकीने दासी ॥ १७ ॥ मुज आगळ वनिता तणी, कही वात
विस्तारी ॥ में पण नृपने विनव्युं, एक बुद्धि विचारी ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे राजाए पोतानी राणी कनकावतीने दीवासो आपी एक दासी मोकळीने मने
तेडाव्यो. ॥ १७ ॥ राजाए पोतानी राणी विषेनी बधी वात मारी आगळ विस्तारथी कही बतावी. पळी में
एक बुद्धिए विचारी राजाने विनंति करी. ॥ १८ ॥

अठम तपथी नरवरू, कुल देवी आराधो ॥ तास वचन अनुजा-
यिथी, सुतनुं सुख साधो ॥ १९ ॥ नृपति मन रंज्यो घणुं, एह वाते
स्वामी ॥ आगळ चंदजी सांजळो, सुकथा रस पामी ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हे नरवर, अठम तप करी तमे कुलदेवीनी आराधना करो. ते देवीनां वचनने अनुसरी पुत्रनुं
सुख साधो. ॥१९॥ ए वात सांजळी राजानुं मन खुशीअयुं. हे! चंद्रराजा, हवे आगळते कथा रसथी सांजळो.
बीजा उल्लासनी सातमी, कही ढाल रसाल ॥

ए आगळ मोहन कहे, घणी वात विशाल ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा उल्लासनी सातमी रसिक ढाल कही, श्री मोहन विजयजी कहे ठे के, आगळ
घणी विशाल वात आवशे. ॥ २१ ॥

॥ दोहा ॥

ए राजाये प्रहसमे, करी योति सुप्रकाश ॥ कुल देवी आराधवा,
कर्या त्रण्य उपवास ॥ १ ॥ त्रीजे दिन तप जप थकी, सुचिता
थकी अनूप ॥ प्रगट अई कुल देवता, मनोहर सुंदर रूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजाए हर्ष पामीने पोतानुं तेज प्रकाशित कर्युं अने कुलदेवी आराधवाने प्रथम त्रण उपवास कर्या. ॥ १ ॥ त्रीजे दिवसे तप अने जप करवाथी प्रसन्न अइ, अनुपम सुंदर मनोहर रूपवालां कुलदेवी प्रगट थयां. ॥ २ ॥

चतुरंगुल क्षितिथी अधर,कुसुम दाम अमदाना॥अनिमिष नयन
शक्ति अति,दिन दिन बधते वान ॥३॥कर सायुध सुप्रसन्न मुखे,
लोचन करुणा पात्र ॥ पद कटि चूपण वर मुखर,पावन निर्मल गात्र ॥४॥

अर्थ ॥ ते देवी पृथ्वीथी चार आंगल उंचे रह्यां हतां. नहीं करमायेलां पुष्पनी माला पेहेरी हती, तेनां नेत्र निमेष वगरनां हतां, तेनामां शक्ति घणी हती अने प्रतिदिन तेनो वान (वर्ण स्वरूप) बधतो हतो. ॥ ३ ॥ तेना करमां आयुध हतां, मुख प्रसन्न हतुं, नेत्रमां करुणा हती, कटिनां आचूपणथी अने पगना जांजरथी ते मधुर शब्द करती हती. तेनुं शरीर पवित्र अने निर्मल हतुं. ॥ ४ ॥

एहवी कुल देवी तिहां,अई प्रसन्न मनरंग ॥ कहे किम आराधी
नृपति, मुजने अधिक उमंग ॥ ५ ॥ हुं तूठी तुज उपरे, जूठी
नहीं लिगार ॥ माग माग आपिश तुने, मन चिंतित निरधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आवां कुलदेवी मनमां प्रसन्न अइने बोढ्यां, हे राजा, मने केम आराधी? मारा मनमां अधिक उमंग ठे. ॥ ५ ॥ हुं जरापण जुवुं कहेती नथी, खरेखर तारी उपर संतुष्ट अइ ठुं. जे मन वांछित मागवुं होय ते मागीवे. ॥ ६ ॥

प्रगट वचन देवी तणां, निसुणी तव राजान ॥
कर जोकी सुत विनति, पत्रणे तास प्रधान ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ कुलदेवीनां आवा वरदाननां वचन प्रगट रीते सांज्जदी राजा पोतानी पुत्र विषेनी मुख्य विनंति वे कर जोडी करवा लाग्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल आठमी ॥

॥ वारी हुं उदया पुर तणी ॥ ए देशी ॥

तुं कुलदेवी सेवी सदा, कुल वृद्धि समृद्धि करणार ॥ सखीरे ॥ अहो
जननी सुत कारणे,मेंतो कीधो एह प्रकार ॥ सखीरे॥तुंकुणाए आंकणी
॥ १ ॥ आसन सुतथी सांकडुं, तिम हैयहुं ज्ञान संकीरण ॥ स०॥ गृह
संकीर्ण साधुथी, ए तो होये जो सुकृत जीर्ण ॥ स० ॥ तुं० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे कुलदेवी, जो सर्वदा तमने सेव्यां होय तो तमे कुलनी वृद्धि अने समृद्धि करनारां ठो. हे माता, पुत्रने माटे में आ प्रकारे प्रयास कर्यो ठे. ॥ १ ॥ हे माता, जो पूर्वनां जुनां सुकृत होय तो माणसने पोतानुं आसन पुत्रथी संकीर्ण होय, हृदय ज्ञानथी संकीर्ण होय अने घर साधु पुरुषोथी संकीर्ण होय.

तुमे पण पूजा किण बिधे,अंगजविण पामशो एम ॥स०॥ प्रारथना पूर्या विना,
कुल देवी कहाशो केम॥स०तुं०॥३॥सायर तटवासी जना,तसहोय जो दारिद्र
साज॥स०॥तेहनी खाज सायर जणी, तटवासी जणी नही खाज ॥स०॥तुं०॥४॥

अर्थ ॥ हे देवी ! मारे पुत्र न होय तो तमे पण आवी रीते पूजा क्यांथी पामशो ? अने मारी प्रार्थना
पूरी कर्थाविना तमे शी रीते कुलदेवी कहेवाशो ? ॥ ३ ॥ समुजने किनारे रदेनारा लोकोने जो दारिद्र रहे
तो समुजनी खाज जाय ठे, तेमां कांइ ते समुजतटना वासीजनी खाज जती नथी. ॥ ४ ॥

तेम कुलमां जो सुत नही, ते खाज तुने ठे मात ॥स०॥ आपो अंगजवर मुने,
शतवात तणी एक वात॥स०॥तुं०॥५॥वनिता वचन आग्रह थकी,एम आराधीमें
तुज ॥ स० ॥ ते माटे सुप्रसन्न थई,सुत आप तुं जननी मुज ॥ स०॥ तुं०॥६॥

अर्थ ॥ तेम जो कुलमां पुत्र न होय ते खाज तमारी जाय ठे तेथी सो वातनी एक वात के, हे माता !
तमे मने पुत्रनुं वरदान आपो. ॥ ५ ॥ हे जननी ! मारी खीना आग्रहथी में तमारी आराधना करी ठे,
माटे प्रसन्न थइने तमे मने पुत्र आपो. ॥ ६ ॥

कुलदेवी नृपने कहे, तुज वचने हुई संतुष्ट ॥स०॥ सुत थशे एक ताहरे, पण
तेहनी देह सकुष्ट ॥स०॥ तुं०॥७॥ इम निसुणी नृप उच्चरे,मुज रोग रहित थो
जात ॥स०॥पाये पडुं करूं विनति,अवधारो अरज मुज मात ॥ स०॥ तुं०॥८॥

अर्थ ॥ कुलदेवीए राजाने कहुं, हे राजा, तारां वचनथी हुं संतुष्ट थइं. तारे एक पुत्र थशे, पण
तेना शरीरमां कुष्ट (कोड) नीकलशे. ॥ ७ ॥ देवीनां आवां वचन सांजळी राजाए कहुं, हे माता ! तमे
मने रोग विनानो पुत्र आपो. हुं तमारा चरणमां पडीने विनंति करूं हुं. आमारी अरज मनमां धारो.॥८॥

तव देवी कहे नृपने,थई डाह्यो मूढ कां होय॥स०॥बांध्यां करम जेणे खरां,तस
टाळी न शके कोय ॥स०॥तुं०॥९॥ जिन चक्री हरि हलधरा, ते जोगवे कीधां
कर्म ॥स०॥ जीव दुःखी ते नवि होवे,जिणे कीधो पूरण धर्म ॥ स०॥तुं०॥१०॥

अर्थ ॥ देवीए राजाने कहुं, हे राजा ! तुं डाह्यो थइने मूढकेम आय ठे?जेणे जे खरां कर्म बांध्यां होय
तेने कोइ पण टाळी शके नहीं. ॥ ९ ॥ हे राजा ! श्रीजिनेश्वर, चक्रवर्ती अने बलदेव, तेउ पण करेलां
कर्मने जोगवे ठे. जे प्राणी पूर्ण रीते धर्म करे ठे ते जीव कदि दुःखी थतो नथी. ॥ १० ॥

सुत कुष्टी दीधोतुंने,वर टाळी न शके तेह ॥स०॥ तुज वखते मुज मुख थकी,
एम नीकड्युं वायक एह ॥स०॥तुं०॥११॥ नृप कहे तुं तूठी थकी,किम समप्यो
कुष्टी जात ॥स०॥ तस कारण देवी कहे,सुण वड तुं माहरी वात ॥ स०॥तुं०॥१२॥

अर्थ ॥ हे राजा ! में तने कोडीआ पुत्रनुं वरदान आप्युं. ते कोइथी फेरवी शकाय तेम नथी. कारण
के, मारा मुखथी जें वचन नीकळी गयुं ते फरशे नहीं. ॥ ११ ॥ राजाए कहुं, हे देवी ! तमे संतुष्ट थइने
आवो कोडीयो पुत्र केम आप्यो? देवी बोड्यां—हे वत्स! तेनुं कारण शुं ठे ? ते मारी वात सांजळ. ॥ १२ ॥

मुज वल्लज सुरसेहरो,दोय देवी हुं अमे तास ॥सण॥ नित नित नवला जोगवुं,
प्रिय हुंती जोग विधास ॥ सण॥ तुंण॥१३॥ मुजथी ठानो नाहले, मुज शोकने
दीधो हार ॥सण॥ तेहनी निरत मुजने थई,तिणे प्रगव्यो हियडे खार ॥सण्तुं॥१४॥

अर्थ ॥ सुरशेखर नामे मारो एक पति ठे, तेनी अमे बे देवीउं स्त्रीउंढीए.अमे बंने प्रियनी साथे नित्य
नव नवा जोग जोगवता हता. ॥ १३ ॥ एक वखते ते पतिए माराथी ठानो मारी शोक्यने हार आप्यो.
तेनी मने जाण अवाथी मारा हृदयमां खार उत्पन्न थयो. ॥ १४ ॥

वल्लगी अमे बिहु बेनडी,करी कंते तेहनी जीर ॥सण॥मुजने कटुक लागु घणुं,
तिणे हुई हुं दिलगीर ॥सण॥तुंण॥१५॥ चिंतातुर बेठी हती, एहवे आकर्षी मुज
॥ सण ॥ हुं इहां आवी धसमसी,ए तुजने कहुं में गुज ॥ सण॥ तुंण ॥१६॥

अर्थ ॥ अमे बंने बेनोए तेनी वढवाड करी. ते वखते पतिए ते शोक्यनो पक्ष कर्यो. तेथी मने घणुं
मातु लागुं अने हुं हृदयमां दिलगीर अइ. ॥ १५ ॥ हुं चिंतातुर अइ बेठी हती, तेवामां तें मने आराधीने
बोलावी एटले हुं रीसमां धमधमती आवी. आ गुह्य वात में तने जणावी ठे. ॥ १६ ॥

आराधी डुमनी थकी,तेणे आशे कुष्टी पुत्र ॥ सण ॥ अमे देवी थई नवि जपुं,
मुखथी एहवुं उत्सूत्र ॥सण॥तुंण॥१७॥ अठताथी तो ठतो जलो,इम हृदय विमासे
चूप ॥सण॥ देवी वर शिरपर धर्यो,एह पोहोती देवी अनूप ॥ सण॥ तुंण ॥१८॥

अर्थ ॥ मारुं मन कचवातुं हतुं ते वखते तें आराधी, तेथी तारे कोढीउं पुत्र आशे. हवे देवी अइने
अमे मुखथी उत्सूत्र (विपरीत-करे तेहुं) वचन बोलीशुं नहीं. ॥ १७ ॥ मुदल न होवाथी कोढीउं पण
पुत्र होय ते सारो आवो हृदयमां विचार करी राजाए देवीना वरदानने साथे धर्युं. पढी ते अनुपम कुल-
देवी पोताने स्थाने चाली गइ. ॥ १८ ॥

बीजा उद्घासनी आवमी, कही मोहन विजये ढाल ॥ सण ॥

कहे हिंसक आजा धणी,वलि निसुणो वात रसाल ॥सण॥ तुंण॥१९॥

अर्थ ॥ आ बीजा उद्घासमी आवमी ढाल श्रीमोहन विजयजीए कही ठे. हिंसक मंत्री कहे ठे-हे
आज्ञानगरीना राजा चंद हवे आगल रसिकवात सांजलो. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

निज थानक पहोती सुरी,पूरे तप राजान ॥देवी वर राणी जणी,
जाख्यो वधते वान ॥ १ ॥ मुजने पण तेनी कह्यो, सफल सुरी
विरतंत ॥ में तस दीधी धारणा, करशे जलुं जगवंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कुलदेवी पोताना स्थानमां पोहोची गइ. राजाए ते तपस्था पुरी करी. पोतानी राणीने राजाए
वधता उमंगे ते वरदाननी वात कही. ॥१॥ पढी राजाए मने बोलावीने पण ते देवीनो सर्व वृत्तांत कह्यो.
पढी में तेने धारणा आपी के, जगवंत तमारुं जलुं करशे. ॥ २ ॥

राजन देवी वचनथी, जो एहवोए थाय ॥ तो तस कुष्ट निवारशुं,
करशुं विविध उपाय ॥ ३ ॥ राणी मुज वाणी थकी, रंजी चित्त
मजार ॥ कोइक जीव तिणहिज निशा, उदर धर्यो अवतार ॥४॥

अर्थ ॥ वली में कहुं के, हे राजा, कुलदेवीना वचनथी कदि ते कोडीउं पुत्र थाय, पठी विविध उपाय
करी तेना कोढने आपणे निवारशुं. ॥ ३ ॥ मारां वचन सांजलीने राणी चित्तमां राजी थइ. रात्रे तेना उ-
दरमां कोइ जीवे अवतार धर्यो. (गर्जधारण कर्यो.) ॥ ४ ॥

जूमि निलयमें जामिनी, राखी जतने जूप ॥ जिम लोचनीनी संपदा,
रहे सुरंगे कूप ॥ ५ ॥ गर्ज स्थिति पूरे थये, प्रसव्यो सुत
सुकुमाल ॥ निसुणी सुजग वधामणी, आपे तव जूपाल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम लोचनी माणस पोतानी संपत्ति सुरंगामां के कूवो करी तेमां गुप्तराखे तेम राजाए पोतानी
गर्जिणी राणीने जूमिगृह (जोयरा) मां जतनाथी राखी. ॥ ५ ॥ गर्जनी स्थिति पूरी थतां कोमल पुत्रनो
प्रसव थयो. ते उत्तम वधामणी सांजली राजाए तेने इनाम आप्युं. ॥ ६ ॥

॥ ढाल नवमी ॥

थां हारो सहेर जलो योधाणो राजाजी ॥ अवर जखेरो थांहारो मेरुतोजी ॥ एदेशी ॥
सुत उल्लव मांड्यो जूप राजिंदा, जेर जूंगल वजडावीयांजी ॥ बांध्यां तोरण सरिसा
छार राजिंदा, धवल मंगल वजडावीयांजी ॥ १ ॥ जायो पुत्र रतन ससनूर ॥ राणा
नगरमां वात ते विस्तरीजी ॥ घणुं हररुया नागर वृंदा ॥ राणा जिम घनथी कादंबरीजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजाए पुत्र जन्मनो महोत्सव आरंभ्यो. जेरी, जुंगल वगेरे वाजीत्रो वगडाव्यां. राजघार उपर
लीलां तोरण बांध्यां अने धवल मंगल गवराव्यां. ॥ १ ॥ तेजस्वी पुत्र रत्नना जन्मनी वात आखानगरनां
प्रसरी गइ. नगरना लोकोना समूह मेघने जोइ मयूरनी पंक्तिनी जेम घणो हर्ष पाभ्या. ॥ २ ॥

कर्यो चंद्रादिक विधि सर्व ॥ राणा ॥ पुरजनथी प्रहन्न पणेजी ॥ सुत केरुं कनकध्वज
नाम ॥ राणा ॥ उल्लाप्युं आदर घणोजी ॥ ३ ॥ सुत जन्म वासरथी तेह ॥ राणा ॥ पीमित
कुष्टी रोगथीजी ॥ नवि औषध टेकी होय ॥ राणा ॥ पुरव कर्म प्रयोगथीजी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नगर लोकोथी गुप्तपणे चंद्रादिक (जातकर्मादिक) सर्व विधि कर्यो अने घणा आदरथी पुत्र
तुं नाम कनकध्वज एवं पाड्युं. ॥ ३ ॥ पुत्र जन्म्यो तेज दिवसथी कुष्टरोग वडे पीमावा लाग्यो. पूर्वक
मना योगथी ते उपर कोइ औषधनी टेकी लागती नथी. ॥ ४ ॥

सुत वाधे जूमि ग्रहमांहे ॥ राणा ॥ खाणमे रयण तणी परेजी ॥ पुरवासी सघला लोक ॥
राणा ॥ मनमांहे अचरिज धरेजी ॥ ५ ॥ जन आवे नृप दरवार ॥ राणा ॥ कुंवर तणुं मुख
निरखवाजी ॥ वेई देश विदेशी ललाम ॥ राणा ॥ जूषण तिम हिंज नवनवाजी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम खाणमा रत्न वधे तेम पुत्र जूमिगृह मां वधवा लाग्यो. सघला नगरवासी लोक मनमां

આશ્ચર્ય ધરવાં લાગ્યાં. ॥ ૫ ॥ લોકો નવનવા દેશ વિદેશી રક્તનાં આચૂપણો લઈ કુમારનું મુલ જોવાને રાજ દરબાર આવવા લાગ્યાં. ॥ ૬ ॥

હૂંતો ઉત્તર દેહં તાસ ॥રાણા॥ રૂપ અધિક નૃપ જાતનોજી ॥ સુરકુંઞ્ચર ઇસો નહી સ્વર્ગ ॥રાણા॥ સંશય નહી એ વાતનોજી ॥૭॥ કોઈ દુષ્ટ નયન સંતાપ ॥રાણા॥ હોવે દેહત કુદેતથીજી ॥ લઘુ બાલક ઝૂંઈરાં માંહિં ॥રાણા॥ રાક્ષીયે તિણે સંકેતથીજી ॥ ૮ ॥

અર્થ ॥ આવતા લોકોને હું ઉત્તર દેતો કે, રાજકુમારનું રૂપ અધિક ઠે. એવો સ્વર્ગમાં દેવકુમાર પણ નહીં હોય. એ સંશય વગરની વાત ઠે. ॥ ૭ ॥ કોઈ દુષ્ટદૃષ્ટિવાલો આવે તેની દૃષ્ટિ પડે તો સંતાપ થાય અને દેહતમાં કુદેહત થઈ જાય. તેથી અમે એ લઘુબાલકને જોયરામાં રાક્ષીયે ઢીપ. ॥ ૮ ॥

સહૂ માને સાચી વાત ॥રાણા॥ કોઈ જેદ લહે નહીંજી ॥ પુરવાસીને દીપ શીખ ॥રાણા॥ ઉત્તર એમ કહી કહીજી ॥૯॥ સુપ્રસંશા થઈ પુરમાંહિં ॥રાણા॥ કુંઞ્ચર કુલ્લો ઝૂર ઉપન્યોજી ॥ કહે સહુકો મુલથી એમ ॥રાણા॥ પ્રગટી પુન્યાઈ ઝૂપનીજી ॥૧૦॥

અર્થ ॥ આ વાત સર્વે સાચી માનતા, કોઈ તેનો જેદ લેતુ નહીં. આ પ્રમાણે ઉત્તર આપી આપી નગર ના લોકોને સમજાવી શીખ આપતા હતા. ॥ ૯ ॥ આથી નગરમાં 'રાજાને ઘેર કુલ્લનો ઝઞ્ચાર કરે તેવા કુમાર અવતર્યા અને રાજાના પુણ્ય પ્રગટ થયા' એમ સહુ કોઈ મુલથી કહેવા લાગ્યા. ॥ ૧૦ ॥

મુલ નિરલ્લખું રવિને ડુર્લજ ॥રાણા॥ ધન્ય કુંઞ્ચર અવતારનેજી ॥ કહ્યા યતન કરવા અનંત ॥રાણા॥ શાસ્ત્રે પદારથ સારનેજી ॥૧૧॥ ઇમ લોક વચનથી વાત ॥રાણા॥ દેશ વિદેશે વિસ્તરીજી ॥ બ્રહ્મા પણ નલહે જેદ ॥રાણા॥ પરચિત્ત વૃત્તિ કપટચરીજી ॥૧૨॥

અર્થ ॥ 'આ કુમારના અવતારને ધન્ય ઠે કે જેનું મુલ સૂર્યને નિરલ્લખું ડુર્લજ ઠે. કારણ કે, ઉત્તમ પદાર્થોની અનંત જતના કરવાને શાસ્ત્રોમાં કહ્યું ઠે.' ॥ ૧૧ ॥ આ પ્રમાણે લોકોનાં વચનથી તે વાત દેશ વિદેશમાં વિસ્તાર પામી. બીજાની કપટ ઝરેલી ચિત્તવૃત્તિનો જેદ બ્રહ્માના જાણવામાં પણ આવતો નથી. ૧૨

એહવે લેઈ કિરિયાણા કોડિ ॥રાણા॥ અમારા પુરના વ્યવહારીયાજી ॥ એણે વિમલપુરીયેં તેહ ॥રાણા॥ વ્યાપારે પાહ ધારીયાજી ॥૧૩॥ ઈહાં મકરધ્વજ ઝૂપાલા ॥રાણા॥ મહકે સુજસ પમ્હો ઘણોજી ॥ વ્યાપારીયે જેલ્યો રાય ॥રાણા॥ પામ્યું માન ઘણું ઘણુંજી ॥ ૧૪ ॥

અર્થ ॥ એવા સમયમાં અમારા નગરના વ્યાપારીકં કોટી કરિયાણા લઈ વિમલપુરીમાં આવ્યા. ત્યાં વ્યાપાર કરવાને ચરણ ધારણ કર્યાં. એટલે મુકામ કર્યો. ॥ ૧૩ ॥ વિમલપુરીમાં મકરધ્વજ નામે રાજા હતો. તેની સત્કીર્તિનો પડઘો ઘણો વાગી રહ્યો હતો. તે વ્યાપારીકં રાજાને મલવા આવ્યા. તેડને ઘણું માન પ્રાપ્ત થયું. ॥ ૧૪ ॥

નૃપ વ્યાપારી કરેવાત ॥રાણા॥ આવી સુતા તવ પ્રેમલાજી ॥ જઈ બેઠી તાત ઝઞ્ચંગ ॥રાણા॥ પિંડીઝૂત ચોસઠ કલાજી ॥૧૫॥ નવ યૌવના શશિ મુલ શુરૂ ॥રાણા॥ તસ સ્તુતિ કરતાં નવિ બણેજી ॥ પરદેશી પામ્યા અચંજ ॥રાણા॥ દીઠી સુતા આદર ઘણેજી ૧૬ ॥

અર્થ ॥ રાજા અને વ્યાપારીકં વચે વાત થતી હતી, તેવામાં રાજાની પ્રેમલા નામે પુત્રી આવી, તે પિતા

ना उत्संगे जइ बेठी. जाणे पिंकाकारे चोसठकळा एकठी अइ होय तेवी ते छागती हती. ॥ १५ ॥ ते नव यौवनवाळी हती. तेतुं मुख शुक्र पदना चंद्र जेवुं इतुं, तेनी स्तुति करीए तो पार आवे तेम न इतुं ते कुमारीने घणा आदरथी जोइने विदेशी व्यापारीउं आश्चर्य पाग्या. ॥ १६ ॥

ढाळ नवमी बीजे उल्लास ॥ रा०॥ मोहनविजये ए कहीजी ॥

मन हरषे चंद नरिंद ॥ रा० ॥ हिंसक मुख हारद लहीजी ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा उल्लासनी नवमी ढाळ श्रीमोहनविजये कही ठे. हिंसकमंत्रीना मुखनो आवो हार्द छइ राजा चंद मनमां हर्ष पाग्या. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

अमपुर व्यापारी जणी, पूढे विमल पुरीश ॥ तमे कुण पुरथी आवीया,
कुण तिहां जूप जगीश ॥ १ ॥ अम आगळ जाषो तमे, तास सकळ
अधिकार ॥ तेणे पण अम जूपनो, मांडयो यश विस्तार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ विमलपुरीना राजाए ते अमरानगरना व्यापारीउंने पुळ्युं. तमे क्या नगरथी आव्या? ते नगरमां राजा कोण ठे.? ॥ १ ॥ ते सर्व वृत्तांत मारी पांसे कहो. पठी ते व्यापारीउंए अमारा राजाना यशनो विस्तार कहेवा मांड्यो. ॥ २ ॥

सिंधु देश सिंहल पुरी, अलकाने अवतार ॥ राज्य करे तिहां कनक-
रथ, गुण पूरण वसुधार ॥ ३ ॥ कनकध्वज सुत तेहने, कामरूप सुवि-
चार ॥ विधाताये तस सारिखो, नवि निम्यो संसार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सिंधुदेशमां सिंहलपुरी नगरी ठे. ते जाणे अलकापुरीनो अवतार होय तेवी छागे ठे. तेमां गुणोथी पूर्ण एवो कनकरथराजा राज्य करे ठे. ॥३॥तेने कामदेव जेवो स्वरूपवान् अने सारा विचारवालो कनकध्वज नामे पुत्र ठे. विधिए आ संसारमां तेना जेवो कोइ निर्माण कर्यो नथी. ॥ ४ ॥

कोई कुनयन जीतिथी, राखे जुइरा मांह ॥ तस दरिस ए जोवा
तणो,सहुने अधिक उठाह ॥ ५ ॥ अम हूंती केती कहुं, कुंअर
रूप प्रशंस ॥ एहमां जूठ रखे गणो, अहो अवनी अवतंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कोइनी कुदृष्टि न पने तेवा भयथी तेने जोंयरांमां राखे ठे. तेना दर्शन करवानो सर्वने अधिक उत्साह ठे. ॥ ५ ॥ हे पृथ्वीना आजूषण रूप राजा! अमे ते कुंवरना रूपनी प्रशंसा केटळी करीए.? तेमां तमे रखे जुवुं मानता. ॥ ६ ॥

एम निसुणी हरष्यो घणुं, मकरध्वज जूपाल ॥

कीधा एम देशी जणी, शुचिवेशी सुविशाल ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आ सांचळी राजा मकरध्वज घणो हर्ष पाग्यो. ते अमारा देशना व्यापारीउं तरफ तेणे पो-
तानी विशाल दृष्टि आरोपण करी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल दशमी ॥

॥ हरीया मन लागो ॥ ए देशी ॥

मकरध्वज नृप सांजली, कनकध्वजनी ख्यात रे ॥ आज्ञापति निसुणो, व्यापारी
कीधा विदा, कहुं वली आवजो प्रजातरे ॥ आज्ञा ॥१॥ विमलपुरी मांहे करे,
व्यापारी व्यापार रे ॥आ०॥ मकरध्वजे तेभावीने, मंत्री बुद्धि जंमाररे ॥आ०॥१॥

अर्थ ॥ हे आज्ञापति! राजा मकरध्वजे आ प्रमाणे कनकध्वजनी विख्याति सांजली ते व्यापारीउने
विदाय कया, अने कहुं के प्रजातकाले पाठा आवजो. ॥ १ ॥ ते व्यापारीउ विमलपुरीमां व्यापार करवा
लाग्या. पठी राजा मकरध्वजे बुद्धिना जंडार रूप पोतानो मंत्री बोलाव्यो. ॥ २ ॥

कनकध्वजना रूपनी, संजलावी सवि वात रे ॥ आ०॥ मंत्री कहे अम आगले,
किम तस कहुं अवदातरे ॥ आ० ॥३॥ नृप कहे प्रेमला मुजसुता, वर प्रापति
थई एहरे ॥आ०॥ ए सरिखो वर जो मिले, तो मुज उपजे सनेहरे ॥आ०॥४॥

अर्थ ॥ तेनी आगल कनकध्वज कुमारना रूपनी वार्त्ता कही संजलावी. मंत्री ए कहुं, तमे मारी आ-
गल तेनी वार्त्ता केम करो ठो ? ॥ ३ ॥ राजाए कहुं, मारी प्रेमला कुमारी वरने योग्य थई ठे. जो तेने
लायक वर मले तो मने घणो स्नेह उपजे. ॥ ४ ॥

ए कनकध्वज सारिखो, नही कोई वर संसार रे ॥आ०॥ जो मन माने तुमतणुं,
तो करीये निरधार रे ॥ आ० ॥५॥ मंत्री निसुणी विनवे, तमे निसुणो महा-
राय रे ॥ आ० ॥ परदेशीनी वातकी, ते किम मानी जाय रे ॥ आ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए कनकध्वज जेवो वर कोइ आ संसारमां नथी. जो तमारुं मन मानतुं होय तो आपणे आ
कार्य करीए. ॥ ५ ॥ मंत्रीए ते सांभली राजाने विनंति करी के, हे राजा ! एक वात सांजलो. एवा परदे-
शीनी वात आपणाथी केम मनाय ? ॥ ६ ॥

जूंडो जलो पण आपणो, परदेशे शंसाय रे ॥आ०॥ पोतानी माता जणी, किणे
शाकिनी कहिवायरे ॥ आ० ॥७॥ कंटक प्रिय निज देशना, कुसुम विदेशी न
कांय रे ॥ आ० ॥ तेम ए वचन व्यापारीनां, अम मन किम पति आयरे ॥आ०॥८॥

अर्थ ॥ पोतानो जुंडो होय के जलो होय पण ते परदेशमां वखणाय. पोतानी माताने कोण डाकण
कहे ? ॥ ७ ॥ पोताना देशना कांटा प्रिय लागे ठे अने विदेशनां पुष्प पण प्रियं लागतां नथी, तेम आ वि-
देशी व्यापारीनां वचन उपर अमने केम विश्वास आवे ? ॥ ८ ॥

कोइ अवर जो कुंशरनो, रूप वखाणे आय रे ॥आ०॥ तो ते वाते साहिबा, अम
मन निश्चय आयरे ॥ आ० ॥ ९ ॥ एम निसुणी नृप हरषीयो, कुंशरी विसर्जि
गेहरे ॥ आ० ॥ तत्क्षण रयवाडी चढ्यो, सेन सहित ससनेहरे ॥ आ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी ! जो कोइ अवर माणस ते कुंवरनुं रूप वखाणे तो आपणा मनमां तेना रूपनो नि-

अथ आय. ॥ ए ॥ ते सांजली राजा हर्ष पाम्यो. पत्नी प्रेमदा कुमारीने घरमां विदाय करी तत्काल खेह सहित मोटी सेना लइ शीकारे नीकल्यो. ॥ १० ॥

मृग मृगयाने कारणे,पुहतो चूप कांतार रे ॥ आ०॥केडेथी आवी मिढ्या,मंत्री थइ असवार रे ॥ आ०॥११॥ केई श्वापद सापद कर्या, सश्रम थयो चूपाल रे ॥ आ० ॥ लीधो विसामो जइ, उंची सरोवर पाल रे ॥ आ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ राजा मृगया करवाने जंगलमां आवी पोहोच्यो अने तेनी पठवाडे मंत्रीउं घोमे स्वार थइ तेने जइ मढ्या. ॥११॥ ते वनमां राजाए कइक प्राणीउंने आपत्तिमां नाख्या. पत्नी राजाने श्रम पडयो, एटखे ते विसामो खेवाने एक सरोवरनी उंची पाल उपर बेतो. ॥ १२ ॥

एहवे कोइक देशना, सोदागर धनवंत रे ॥ आ० ॥ जल पीवा आव्या वही, ते सरपाळे महंत रे ॥ आ०॥१३॥ निर्मल जल पीधुं तिणे, पाठा निवर्त्या जाम रे ॥ आ० ॥ बोलाव्या मकरध्वजे, अति आदरथी ताम रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेवामां कोइ देशना धनवान् सोदागरो ते सरोवरनी मोटी पाल उपर जल पीवाने आव्या. ॥ १३ ॥ सरोवरना निर्मल जलनुं पान करी ते जेवामां पाठावढ्या, तेवामां राजा मकरध्वजे तेमने आदरथी बोलाव्या. ॥ १४ ॥

तमे परदेशी पंथीया,विचरो देश विदेश रे ॥आ०॥ जो दीगो होयतो कहो, अचरिज कोइ विशष रे ॥ आ० ॥१५॥ दीसो विचक्षण गुण धरा, पूरो श्रम मन कोरु रे ॥ आ०॥ तव नृप आगल विनवे, सोदागर कर जोरु रे ॥ आ० ॥१६॥

अर्थ ॥ राजाए पुत्र्युं, तमे परदेशी मुसाफरगो; देशविदेशमां विचरो गो; जो कांइ पण विशेष आश्चर्य दीवुं होय तो ते कहो. ॥ १५ ॥ तमे विचक्षण अने गुणवान् देखाउं गो, माटे कांइ चमत्कारी वात कही मारा मनना कोड पूरा करो. पत्नी ते सोदागरो राजानी आगल कर जोरु विनववा लाग्या. ॥ १६ ॥

बीजा उल्लासनी मोहने, जाखी दशमी ढाल रे ॥ आ० ॥

चंद आगल ए वातडी, करे हिंसक सुविशाल रे ॥ आ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहनविजयजीये बीजा उल्लासनी दशमी ढाल कही ठे. आ विशालवार्त्ता हिंसक मंत्री चंदराजा पासे कहे ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

स्वामी सोदागर अमे, पोहोता सिंधु देश ॥ सिंहल नगरी कनकरथ, दीगो एक नरेश ॥ १ ॥ कनकध्वज इक तास सुत, रूप रंग जंडार ॥ देश विदेशे तेहनो,थयो कीर्त्ति विस्तार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी! अमे सोदागरो सिंधुदेशमां गया हता, त्यां सिंहलनगरीमां कनकरथ नामे एक राजा जोवामां आव्यो ॥ १ ॥ तेने कनकध्वज नामे एक पुत्र ठे, ते रूप रंगनो जंडार ठे. तेना रूप गुणनी कीर्त्तिनो देश विदेशमां घणो विस्तार थयो ठे. ॥ २ ॥

पण चुश्रामांहे रहे, बाहिर नाणे राय ॥ तस तनु जो लागे पवन,
तो कुसुम जिम कुमलाय ॥ ३ ॥ रूप अलौकिक तेहनुं, पण नवि
निरख्यो केण ॥ ए अचरिज निसुण्यो अमे, लोक तणे वयणेण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पण राजा ते कुमारने ज्योरामां राखे ठे. कोइ दिवस बाहेर काढता नथी. कारणके, जो तेना
शरीरे पवन लागे तो ते पुष्पनी जेम कुमली जाय ठे. ॥ ३ ॥ तेनुं अलौकिक रूप ठे पण कोइए तेने नी-
रख्यो नथी. अमे आ आश्चर्य लोकोना मुखशी सांजट्यु. ॥ ४ ॥

निसुणी सोदागर विदा, कर्या ताम चूपाल ॥ वर निरधार्यो मनथकी,
घणो थई उजमाल ॥ ५ ॥ व्यापारी वचने थयो, चूप जणी विश-
वास ॥ वनहूंती संध्या समय, आव्यो निज आवास ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली राजाए ते सोदागरने विदाय कर्या अने पोते उत्साह धरी पोतानी पुत्रीमाटे ते-
नेज वर धार्यो. ॥ ५ ॥ ते व्यापारीजनां वचन उपरथी राजाने पूर्ण विश्वास आवीगयो. वनमां संध्या
काळ अयो एटले पोताने घेर आव्यो. ॥ ६ ॥

चूपे सोदागर वचन, संजलाव्यां मंत्रीश ॥

तेणे पण सुप्रशंस्यो घणुं, सुंदर वर सुजगीश ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजाए ते सोदागरनां वचन मंत्रीने संजलाव्यां. अने कहुं के, तेमणे पण ते वरनी सुंदरता
विषे घणी प्रशंसा करी. ॥ ७ ॥

॥ ढाळ अगीयारमी ॥

॥ हारिे लाळ नवारेनगरना सोनीका, मारे वीठीएमो घनी लावरे लाव ॥ गोरीने
पाये वीठीउ जमकाव्यो माजिम रातरे लाळ ॥ प्यारोलागे वीठीउ ॥ ए आंकणी ॥

हारिे लाळ मकरध्वजने विनवे, तस मंत्री मीठी वाचरे लाळ ॥ स्वामी
श्रवण न पतीजीये, जे निरखीये नयणे ते साचरे लाळ ॥ मकरध्वजने
विनवे ॥ ए देशी ॥ १ ॥ कोइक सेवक आपणो, तिहां जइ जुए तस रू
परे लाळ ॥ ते पाठो आवी इहां, करे वर्णन तेम अनूपरे लाळ ॥ म० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए मधुरवाणीथी मकरध्वजने विनंति करी के, स्वामी सांजलखा उपर प्रतीति न कराय.
जे नेत्रथी जोइए ते साची वात समजवी. ॥ १ ॥ कोइ आपणो सेवक त्यां जइ तेना रूपने जुवे अने ते
पाठो अहीं आवी ते अनुपम रूपनुं वर्णन करी बतावे. ॥ १ ॥

तो साचे परणाववी, ए प्रेमला लछी तास रे लाळ ॥ ए न्हानी नही वातडी, क-
रवो बोढ्यो ठे तपास रे लाळ ॥ म० ॥ ३ ॥ मंत्री वचने व्यापारीया, तेकाव्या चूपे
ताम रे लाळ ॥ देई आदर नरवर कहे, कीजे एक महारू कामरे लाळ ॥ म० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तो पढी आ लछी जेवी प्रेमखाने तेनी साचे परणाववी आ वात नानी सुनी नथी. तेनो पूरो

तपास करवो जोइए. ॥ ३ ॥ पढी मंत्रीनां वचनथी राजाए ते व्यापारीउने बोलाव्या. तेमने आदर आपी राजाए कह्युं, के, तमो एक मारुं काम करो ॥ ४ ॥

तमे वहिखा सिंहलपुरे, जाउ मुज तेनी प्रधान रे लाल ॥ कुंअरनुं रूप देखाडजो, आणा लेई तुम राजान रे लाल ॥ म० ॥ ५ ॥ मुज कुंअरी सरिखुं हुवे, ते कुंवर रूप सोहाहरे लाल ॥ तो तमे सही निरधारजो, श्रीफल देई विवाहरे लाल ॥ म० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे मारा एक प्रधानने साथे तेनी सिंहलपुरमां सत्वर जाउं. त्यां राजानी आहालइ ते प्रधाने कुंवरनुं रूप बतावजो. ॥ ५ ॥ ते कुमारनुं रूप जो मारी कुंवरी जेवुं होय तो तमे उत्साहथी श्रीफल आपी विवाह-द्वय निर्धार जो. ॥ ६ ॥

पाऊ तमारो मानशुं नही जुलीये ए उपगाररे लाल ॥ तव व्यापारी विनवे ए कामे किसो इसो जार रे लाल ॥ म० ॥ ७ ॥ इहां तम पुत्री प्रेमला, तिहां कनकरथनो पुत्र रे लाल ॥ ए बिहुमां कहेवुं किशुं, ए बेहु सरिखुं घर सूत्र रे लाल ॥ म० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आ काम करवाथी अमे तमारो पाड मानीशुं. ए उपकार जुलीशुं नहीं. ते सांजली व्यापारी बोध्या-महाराज, ! एकाममां आदलाबोधो जार केम मूको ठो ? ॥ ७ ॥ अहिंआ तमारी कुमारी प्रेमला अने त्यां कनकरथना कुमार कनकध्वज तेवनेमां शुं कहेवानुं होय ? तेवनेनुं सरखुं घरसूत्र थरी ॥ ८ ॥

खोड नही ए जोडीये, ठोडीजे स्वामी वकील रे लाल ॥ ए वाते महाराजनी, कोडीनी नवी कीजे ढील रे लाल ॥ म० ॥ ९ ॥ अमथी जे थारो चाकरी, तेहमां नहीं राखीये उठरे लाल ॥ लाज होये जे वातमां, ते वाते कुण करे ठोठरे लाल ॥ म० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे महाराज ! ए जोडीमां कोइ जातनी खोरु नथी. तमे खुशीथी वकिलने (मंत्रीने) मोकलो. आवातमां जरापण ढील करवी नहीं. ॥ ९ ॥ अमाराथी जे कांइ सेवा थरो, तेमां जराए उंठाश नहीं राखी ए. जे वातमां लाज होय ते वातमां कोण न्यूनता राखे ! ॥ १० ॥

तव मकरध्वज हरषीउ, व्यापार कीध पसाय रे लाल ॥ चार मंत्री बुद्धि आगला, तस संगे सोप्या राय रे लाले ॥ म० ॥ ११ ॥ ते व्यापारी चलिआ, संगे करी चार प्रधान रे लाल ॥ हरष चर्या वाटे वहे, निरखंतावन सानुमान रे लाल ॥ म० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली राजा मकरध्वज हर्षपाथ्यो अने ते व्यापारीउने प्रसन्न कर्या. पढी राजाए पोताना चार बुद्धिमान् मंत्रीउने तेउना संगमां सुप्रीत कर्या. ॥ ११ ॥ ते व्यापारी चार प्रधानोने संगे लइने चाट्या, मार्गमां वन अने पर्वतो हर्षथी नीरखता हता. ॥ १२ ॥

सिंहल नयरी आवीया, व्यापारी मंत्री तेह रे लाल ॥ पोहोता सहू आपापणे, गृह मंत्री सहित ससनेह रे लाल ॥ म० ॥ १३ ॥ जोजन जुगते संतोषीआ, थई संध्या प्रगट्यो दीप रे लाल ॥ तेव्यवहारी आवीआ, कनकरथराय समीप रे लाल ॥ म० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेम करतां ते व्यापारी मंत्रीउनी साथे सिंहल नगरीमां आव्या, त्यां मंत्रीसहित ते स्नेह धरता पोत पोताने घेर गया. ॥ १३ ॥ मंत्रीउने युक्तिथी जोजन करावी संतोष पमाड्यो. त्यां संध्या कालथयो, पटले दीपक प्रगट कर्या. पढी व्यापारी कनकराजानीपासे आव्या. ॥ १४ ॥

जेटयो नृपधरी जेटणुं, कही देशनी वात रे लाल ॥ विधिगुं विमल पुरीतणा, संजला-
व्यासकल अवदात रे लाल ॥ म० ॥ १५ ॥ तिहां कनकध्वजनां रूपना, सखिलोके कीधां व-
खाण रे लाल ॥ मकरध्वज तिहां राजिउ, निसुणी घणुं हरख्यो सुजाण रे लाल ॥ म० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजाने जेटी जेट आगल धरी. पढी देश विदेशनी वात करी. ते प्रसंगे विमलपुरीनो सर्ववृत्तांत
विधिथी संजलाव्यो. ॥ १५ ॥ तेउए जणाव्युं के, अमे सघलाए कुमार कनकध्वजना वखाण कर्या. ते
सांजली त्यांना सुद्ध राजा मकरध्वज घणो हर्ष पाभ्या. ॥ १६ ॥

तिणे नृपे अमने तेडी, पूढ्या वली सकल स्वरूप रे लाल ॥ यथार्थ अमे पण कहुं,
तिणवाते खुशी थयो चूपरे लाल ॥ म० ॥ १७ ॥ प्रेमला लठी तेहने, ठे पुत्री रूप निवा
सरे लाल ॥ तुम सुतथी विवाहनो, मांड्यो ठे राये प्रयास रे लाल ॥ म० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ राजाए अमने तेडावी कुमारनुं सर्व स्वरूप पुंढ्युं. अमो ए जे यथार्थ हतुं ते कहुं, तेवा तथी
राजा खुशी थया. ॥ १७ ॥ ते राजाने प्रेमला नामे लक्ष्मीसम स्वरूपवान् पुत्रीठे. तेनो विवाह तमारा
पुत्र साथे करवाने राजाए प्रयास करवा मांड्यो ठे. ॥ १८ ॥

पजणी ढाल इग्यारमी, एतो मोहन विजये उद्घास रे लाल ॥

आगल चंदजी सांजलो, कहुं तमने वात प्रकाश रे लाल ॥ म० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजयजीए आ अगीयारमी ढाल उद्घासथी कहीठे. हिंसकमंत्री कहेठे, हे चंदराजा,
तमने जे आगल प्रकाशकरुं ते सांजलो. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

ते माटे मकरध्वजे, अम साथे राजान ॥ मुकया ठे मंत्रीश्वरा,
चारे बुद्धिनिधान ॥ १ ॥ आवी अमे तुम जेटीया, आसंगे सु-
जगीश ॥ पण उजा छारांतरे, ते चारे मंत्रीश ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वजे अमारीसाथे बुद्धिना चंडारूप पोटाना चार मंत्रीउने ते माटेज मोकड्याठे.
॥ १ ॥ अमे तो तरत आवीने आपने मध्याठीये अने ते चारे मंत्रीउं छार उपर आवीने उजाठे. ॥ २ ॥

तव व्यवहारी वचनथी, अति हरष्यो राजान ॥ दास पासे तेमावीया,
प्राहुण्णा परधान ॥ ३ ॥ प्रणिपति करी जेटयो नृपति, आणी अधिक-
उमेद ॥ चिहुं मुख स्तुति तिम नवनवी, जिम ब्रह्मा मुख वेद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते व्यापारीनां वचनथी राजा अतिहर्ष पाभ्यो अने ते मीजमान थयेला मंत्रीउने सेवकने मो-
कली पासे तेमाव्या. ॥ ३ ॥ चारे मंत्रीउंए अधिक उमेद धरी राजानी जेट करी; जेम ब्रह्मा चारे मुखथी
वेद छचारे तेम तेउए चारे मुखे नव नवी स्तुति करी. ॥ ४ ॥

चिरं नंद सानंद नृप, इम कही उजा तेह ॥ हरषित थया सिंहल
धणी, सन्मान्या ससनेह ॥ ५ ॥ बेसारया मंत्रीसरा, पुढी कुशल
प्रवृत्त ॥ किहांथी आव्या किहां लगे, केणे पठव्या मित्त ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ 'हे राजा ! चिरकाळ आनंद सहित रहो,' एम कही तेउं उजा रहा. तेथी सिंहलपति खुशी थया अने तेमने कोह सहित सन्मान आप्युं. ॥ ५ ॥ ते मंत्रीजने आसन उपर बेसारी कुशल वृत्तांत पुठुं. पठी कळुं के, तो ज्ञांथी आख्या अने ज्ञां सुधी जाणो. तपने कोहे मोक्या हे. ॥६॥

चार मांहि ठे एक चतुर, अवसर वचन प्रवीण ॥

मांकी वात नरेशथी, जिम करी कहे कुलीण ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते चार मंत्रीजमां एक घणो चतुर अने अवसरे बोळवामां प्रवीण हतो, तेणे कुलीन पुरुषनी जेम राजानी साथे वात करवा मांडी. ॥ ७ ॥

॥ ढाळ वारमी ॥

॥राग रामगिरी॥आज हुं गर्हती समवसरणमां॥अद्भुत कौतुक दीतुं रे॥ए देशी॥

मंत्री कहे एक राज सजामां,सोरठथी अमे आव्या रे ॥ मकरध्वज राजा अम

केरो,तिणे तुम पासे पठाव्यारे॥मं०॥१॥अहो सिंहल प्रभु तुम नगरीना,आव्या

एह व्यापारी रे ॥ इहोणे आवी राजा आगल, वात सयल उच्चारी रे ॥ मं०॥२॥

अर्थ ॥ ते मंत्री कहे ठे. हे राजा ! अमे आ राजसजामां सोरठ देशमांथी आव्या डीए. अमारा राजा मकरध्वज ठे, तेमणे अमने तमारी पासे मोक्या ठे. ॥ १ ॥ हे सिंहल प्रभु ! आ तमारा नगरना व्यापारी त्यां आव्या हता, तेमणे आवीने आ बधी वात राजानी आगल कहेली ठे. ॥ २ ॥

रुनी तुम तणी कीर्त्ति विस्तारी,व्यापारीथे इक मांके रे॥परदेशे जे होए आपणनो,

ते रुकुं देखाडे रे ॥ मं० ॥३॥ तुम सुत रूप प्रशंसा कीधी, ते न बने कांइ कहेतां

रे ॥ अहो खामी प्रस्तावे कहेवाये, दश लहेता दश वहेता रे ॥ मं० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ व्यापारीजए तमारी लज्वळ कीर्त्ति घणी विस्तारी. जे पोतानो देशी विदेशमां होय ते आपणुं सारी करी बतावेठे. ॥ ३ ॥ तेमणे तमारा पुत्रनी एवी प्रशंसा करी के, ते अमाराथी कही शकाय तेवी नथी. दश लहे अने दश वहे-ए कहेवत प्रमाणे हे खामी ते वात प्रस्तावे कहेवाय ठे. ॥४॥

तिमज वखी वणजारे जाखी, तम सुत रूप प्रशंसा रे ॥ नृप सुत रुडो तिहां

शो अचरज,हंस कुळे होए हंसारे॥मं०॥५॥पुत्री एक अमारा नृपने,नामे प्रेमळा

खळी रे ॥ तुम सुतथी विवाहतणी गति, अंतर गतिथी इठी रे ॥ मं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेम वखी कोइ वणजोर पण तमारा पुत्रना रूपनी प्रशंसा कहेली हती. ते घटे ठे. राजानो पुत्र स्वरूपवान् होय तेमां शुं आश्चर्य ठे ? हंसना कुळमां तो हंसज आय ठे. ॥५॥ अमारा राजाने एक प्रेमळा खळी नामे पुत्री ठे. तेमणे ते पुत्रीनो विवाह तमारा पुत्र साथे करवाने अंतरथी इळा करी ठे. ॥६॥

जो एहवो वर वरवा आवे, अंगण रुकुं दीसे रे ॥ एकन्या ए वर निरधार्यो,

जोनी मेळी जगदीशे रे ॥ मं० ॥७॥ ए व्यापारी अमे चिहुं मंत्री, दीधा संग

सगाईरे ॥ मूक्या खामी तमारे चरणे, सुतथी करण सगाई रे ॥ मं० ॥८॥

अर्थ ॥ तमारा पुत्र जेवो वर वरवाने आवे तो आंगणुं साहं लागे. ए कन्यानो ए वर निर्धारी मुक्योठे.

आ योग्य जोडी जगसतिए मेलवी ठे. ॥ ७ ॥ आ तमारा व्यापारीउंए अमो चार मंत्रीउंने साथे लीधा ठे अने तमारा कुमारी साथे सगाइ करवाने अमोने मोकळ्या ठे. ॥ ८ ॥

ए कारण स्वामी आव्या तुं, करीश घणी सुघनाई रे ॥ अम जूपे कळुं ते अमे जाळ्युं, हवे तम हाथे वनाई रे ॥ मं० ॥ ९ ॥ तमे जिम सिंहल देश तणा पति, तिम ते पति सोरठनो रे ॥ ठे सरिखुं नाकार म कहिशो, काम नहीं इहां हठनोरे ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी ! ते संबंधने माटे अमे सुघडाइ करीने आव्या ठीए. अमारा राजाए जे कळुं ते अमे कही बताव्युं! हवे तमारा हाथमां वडाइ ठे. ॥ ९ ॥ हे राजा! तमे जेम सिंहल देशना राजा ठो. तेम ते सोरठना राजा ठे. तमे बने सरखा ठो. माटे ना पाडशो नहीं. आ विषे हठ करवानुं काम नथी. ॥ १० ॥

किहां सोरठ किहां सिंहल जनपद, आव्या जूमि उल्लंघी रे ॥ मेढ्या विवाहविना नवि जाउं, अमे चारे एक संगी रे ॥ मं० ॥ ११ ॥ उपदिशो उत्तर एहनो विचारी, कहे सिंहल शिरदारो रे ॥ रे जाइउ तमे पाणी पहिलां, मोजा काई उतारो रे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ क्यां सोरठ देश ? अने क्यां सिंहलदेश ? अमे घणी जूमि उल्लंघन करीने अही आव्या ठीए. अमे एक संगे रहेनारा चारे मंत्रीउं विवाहनो निर्णय कर्था विना जइशुं नहीं. ॥ ११ ॥ तमे एनो उत्तर विचारीने आपो सिंहलना सरदारोए कळुं, अरे जाइउ! तमे पाणी पेहेला मोजा केम उतारो ठो ? ॥ १२ ॥

उतावल कीधे रस नवि होवे, धीरपणामां सवादोरे ॥ पाळीअना उतावल केरा, धीरा केरा प्रासादो रे ॥ मं० ॥ १३ ॥ तुम नृपने मूके तुमे आव्या, घणुंज घणुं जळी कीधी रे ॥ जे तमे वात कही ते अमे पण, माथे चढावी लीधी रे ॥ मं० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ उतावल करवामां रस होतो नथी. धीरजमांज स्वाद होय ठे. उतावलथी पाळो थाय ठे अने धीरजथी मेहेल थाय ठे. ॥ १३ ॥ तमे तमारा राजाना मोकळ्या आव्या ते घणुं सारुं कर्युं. तमे जे वात्ता कही ते अमे माथे चढावी लीधी ठे. ॥ १४ ॥

थाउ स्वस्था विचारी तमने, एहनो उत्तर देशुं रे ॥ दूर देशांतरथी तमे आव्या, किम दिलगीर करेशुं रे ॥ मं० ॥ १५ ॥ रे सचिवो माहारो बाळूडो, हजीअ लगे ठे मोटो रे ॥ विवाहनी वातुं तव करशुं, जब थाशे सुत मोटो रे ॥ मं० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमे जरा स्वस्थ थाउं. अमे विचारीने तेनो उत्तर आपीशुं. तमे आटवे दूर देशांतरथी आव्या. तेमने अमे दीलगीर केम करीशुं ? ॥ १५ ॥ हे मंत्रीउं! मारो कुमार हजी बाळक ठे. थ्यारे ते मोटो थाशे त्यारे तेना विवाहनी वात करीशुं. ॥ १६ ॥

हजीय लगण अंगण नवि दीतुं, जुइरां मांहे रहे ठे रे ॥ आज लगण खोळे न रमाळ्यो, विवाहनुं शुं कहे ठे रे ॥ मं० ॥ १७ ॥ दीठा विण तुम नृपनी पुत्री, केम सगाई कीजे रे ॥ जो उतावल तमने होवे, जोवो वर कोई बीजे रे ॥ मं० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हजु सुधी मारा कुमारे घरनुं आंगणुं पण दीतुं नथी. ते हजी जोंयरामां रहेठे. आज सुधी तेने खोळे बेसारी रमाळ्यो नथी, त्यां तो तमे विवाहनी वात शुं कहो ठो ? ॥ १७ ॥ तमारा राजानी पुत्री जोया वगर, सगाइ केम कराय ? जो तमारे उतावल होय तो कोई बीजे ठेकाणे जइ वर जुवो. ॥ १८ ॥

मूक्या इम कही सचिव उतारे, प्रतिदिन उत्तर वाखे रे ॥

कही मोहने बीजे उह्वासे, रस घणो बारमी ढाखेरे ॥ मं० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे कही ते चार मंत्रीउने उतारे मोकळ्या. तेवी रीते हमेसा उत्तर वाह्या करे. श्रीमो-
हन विजये आ बीजा उह्वासनी बारमी ढाख कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

सिंहल नृपे मुजने कहुं, करवो किशो उपाय ॥ इम दिन दिन देशा
उरी, जोखवीया किम जाय ॥१॥ धन्या कन्या सुत सगद, किम रहिशे

प्रठन्न ॥ वात वनी वेधे पनी, परदेशीने वयन्न ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक वखते सिंहल राजाए मने कहुं, हे मंत्री हिंसक, हवे शो उपाय करवो? आवी रीते प्रति
दिन देशावरी लोको केम जोखव्या जाय ? ॥ १ ॥ आ कन्या धन्य ठे पण आपणो पुत्र रोगी ठे, ए वात
गुप्त केम रहेशे? आ वात खरेखर परदेशीनां वचनथी मोटा वेधमां पनी. ॥ २ ॥

हिंसक कूरु न कीजीये, कूड कुकर्म कुठार ॥ गुणथी डूणो कूरु ठे,

कूरु कलि अवतार ॥ ३ ॥ आशा जर मंत्रीश्वरा,जे आव्या ठे

एह ॥ साच कही संप्रेडीये, जघो जलपण तेह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे हिंसक मंत्री! कदिपण कूड करतुं नहीं. कूड एतुं कुकर्म कूवाडा जेतुं ठे. कूड ए गुणने नाश
करनार अने कलियुगनो अवतार ठे. ॥ ३ ॥ जे आ मंत्रीश्वरो आशा जर्या आन्या ठे, तेमने सत्यवात
जणावीने आपणे विदाय करीए. तेज जघाती जघाड ठे. ॥ ४ ॥

सुर कन्या सम प्रेमला, एतो कोढी जात ॥ देखत पेखत

कुण करे, अणघटती ए वात ॥५॥ कूड घणां कीधां हशे,

पूर्व जवे निशंक ॥ तो सुत कनकध्वज जणी, थयो सकुष्ट कलंक ॥६॥

अर्थ ॥ तेनी पुत्री प्रेमला देवकन्या जेवी ठे अने आपणो पुत्र कोढीउं ठे. देखी पेखीने आवी अण
घटती वात कोण करे. ॥ ५ ॥ पूर्व जवे निःशंक अइने घणां कूडा काम कर्या हशे, तो आपणो कुमार
कनकध्वज कुष्टना रोगथी कलंकित थयो ठे. ॥ ६ ॥

मुज मन तो चाखे नहीं, करतां ए अन्याय ॥

हिंसक जे तुजने रुचे, ते तुं कर हित लाय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आवो अन्याय करतां मारुं मन चाखतुं नथी. हे मंत्री हिंसक! तने जे रुचे ते तुं हित
लावीने कर्ये. ॥ ७ ॥

॥ ढाख तेरमी ॥

॥ जूठा बोळारे यादवा ॥ तेने कळी न शके कोय ॥ ए देशी ॥

हांजी हांजी के सिंहल रायने में कहुं, तुम सुत कर्म वसेण ॥ कुष्टी ठे पण ते

हजी, नवि जाण्यो ठे केण ॥ मीठो जूठो संसारमां ॥ १ ॥ जूठ ठे संपत्ति

मूल ॥ जूठे कोट पाखटीये ॥ जूठे वश प्रतिकूल ॥ मी० ॥ २ ॥

અર્થ ॥ મેં સિંહલ રાજાને કહ્યું, હે સ્વામી! તમારો કુમાર કર્મના વશથી કુટ્ટી બે. પણ તે હજી કોઈના જાણવામાં નથી. આ સંસારમાં જૂઠી વાત મીઠી લાગે બે. ॥ ૧ ॥ સંપત્તિનું મૂલ જૂઠમાં બે. જૂઠથી કોટ પસંદાઈ જાય બે. અને જે પ્રતિકૂલ હોય તે પણ જૂઠથી વશ થઈ જાય બે. ॥ ૨ ॥

હાં ॥ ઘતા દીહ જે ઝુંફરે ॥ રાખ્યો સુત શે કાજ ॥ જૂઠતો મૂલથી ઘહવો ॥
કરવો ન હતો મહારાજ ॥ મીઠ ॥૩॥ હાં ॥ બીહો ઠો જૂઠ થકી હવે, ઇ શો
બાલક લેલ ॥ દીહાં જિહાં લગે પાધરા, તિહાં લગે રૂપારેલ ॥ મીઠ ॥ ૪ ॥

અર્થ ॥ હે મહારાજ ! આટલા દિવસ સુધી કુંવરને ઝોંયરામાં કેમ રાખ્યા? મૂલથી ઇ જૂઠાઈ કરવીજ નહતી. ॥ ૩ ॥ હવે તમે જૂઠથી બીહો ઠો ઇ કેવી વાત કહેવાય? આવો બાલકનો લેલ કેમ કરો ઠોંજ્યાં લગી પાધરા દિવસ હોય ત્યાં લગી રૂપારેલ હોય બે. ॥ ૪ ॥

હાં ॥ આવ્યા જે પરદેશથી, મોટી રાક્ષીજી ચાહ ॥ રાજિંદ કેમ ન કીજીયે,
મન ગમતો વિવાહ ॥ મીઠ ॥ ૫ ॥ હાં ॥ કુલ દેવી આરાધશું, કરશું પુત્ર
નિરોગ ॥ હીયડાથી રલે હારતા, મેલશું સર્વ સંજોગ ॥ મીઠ ॥ ૬ ॥

અર્થ ॥ હે રાજેન્દ્ર ! જે મોટી ચાહના રાક્ષી પરદેશથી અહિં આવ્યા બે, તેમના મનને ગમતો વિવાહ કેમ ન કરીય. ॥ ૫ ॥ સ્વામી, આપણે કુલદેવીની આરાધના કરીશું અને પુત્રને નિરોગી કરીશું. રલે હૃદયમાં હારી જતા. સર્વ સંયોગને મેલવશું. ॥ ૬ ॥

હાં ॥ ચોરીયે નર જે પેસશે, રાલશે તેહની સાર ॥ કોડી ઇકની શોચના,
રાલશોમાં વસુધાર ॥ મીઠ ॥ ૭ ॥ હાં ॥ સિંહલરાય સુણી ઇસ્યું, મુજને
ઢાલ્લી શેષ ॥ ઝોગવ તું તાહરું કર્યું, હું ન લહું લવલેશ ॥ મીઠ ॥ ૮ ॥

અર્થ ॥ હે પૃથ્વીપતિ ! જે માણસ ચોરી કરવા પેશે તે તેની (પોતાની) સારવાર રાલે બે. તમે ઇક કોમી માત્રની શોચના રાલશે નહીં. ॥ ૭ ॥ સિંહલરાજા ઇ તે સાંજલ્લીને મને કહ્યું કે, હે મંત્રી ! તું તારું કર્યું ઝોગવ્ય. હું તેમાં લવ લેશ ઝાગ લહીશ નહીં. ॥ ૮ ॥

હાં ॥ ઇમ કહિતાં તિહાં આવીયા, તે ચારે મંત્રીશ ॥ સિંહલ ઝૂપને વિનવ્યું,
સુણ અવનીના ઈશ ॥ મીઠ ॥ ૯ ॥ હાં ॥ વાતડીયે વિરમાવિયા, અમને
ઘતા દીહ ॥ ઝોરે પ્રીત બને નહીં, રે હત્રીવર સિંહ ॥ મીઠ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ ॥ ઇમ કહેતા ત્યાં ચારે મંત્રી આવ્યા. તેલંપ સિંહલરાજાને વિનંતિ કરી કે, હે પૃથ્વીપતિ, ! અમારી ઇક અરજ સાંજલો. ॥ ૯ ॥ અમોને આટલા દિવસ વાર્તા કરતાંજ વીતાવી દીધા. હે હત્રિય સિંહ, બલાત્કારે પ્રીતિ થાય નહીં. ॥ ૧૦ ॥

હાં ॥ બીજી કોઈ કન્યકા, પરણશે તુમચો પુત્ર ॥ તો અમે ચોરી શી કરી,
શ્યોં ડલવ્યો ઘર સૂત્ર ॥ મીઠ ॥ ૧૧ ॥ હાં ॥ નૃપ સુતને નૃપની સુતા, પરણે
ઘહ પ્રતીત ॥ તે તો તુમે કરતા નથી, નવહી જગમાં રીત ॥ મીઠ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ ॥ જ્યારે તમારો પુત્ર કોઈ બીજી કન્યા પરણશે, તો અમે શી ચોરી કરી અને કોનું ઘરસૂત્ર બગા-

डयुं ! ॥ ११ ॥ राजाना पुत्रने राजानी पुत्री परणे ए वात प्रतीत ठे. ते वात तमे करता नथी ए जगत्मां नवी रीत ठे. ॥ १२ ॥

हां०॥ तुम सुतनी अम कन्यका, स्त्री कहेवाणी आज ॥ ते बीजाने आप-
शुं, शी रहेशे तुम खाज ॥ मी० ॥ १३ ॥ हां०॥ लड्डी चाखी आवी घरे, कुण
उवेवे तेह ॥ किम डाह्या थइ साहिबा, अवसर चूको एह ॥ मी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अमारा स्वामीनी कन्या तमारा पुत्रनी स्त्री कहेवाणी, हवे ते अमे बीजाने आपशुं तो पत्नी तमारी शी खाज रहेशे? ॥ १३ ॥ घेर लड्डी आवे तेनी कोण उपेक्षा करे? हे साहेब! आप सुकू थइने आ अवसर केम चुको ठे? ॥ १४ ॥

हां०॥ में तव रायने विनव्युं, अवधारो अरदास ॥ आश विबुद्धा आविआ,
ते किम कीजे निराश ॥ मी० ॥ १५ ॥ हां०॥ पाय उपाकीजे आवीया, फोगट
फरशे केम ॥ ए कनकध्वज प्रेमला, परणे वधशे प्रेम ॥ मी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते समये में राजाने विनंति करी के, स्वामी, आ मंत्रीठनी विनंति ध्यानमां ह्यो. ते आशा ज-
रेखा आव्या ठे तेमने निराश केम कराय? ॥ १५ ॥ जे परदेशची पग उपाकी आव्या ठे, ते पाडा फोगट
केम फरशे. ? आ कनकध्वज अने प्रेमला परणे, तेथी तेमनो प्रेम वधशे. ॥ १६ ॥

हां०॥ नृपथी उपर वट थई, में मेह्यो विवाह ॥ जूप जणी गमिठं नही,
देखी निपट कुराह ॥ मी० ॥ १७ ॥ हां०॥ श्रीफल ताम अंगीकर्युं, वहेच्यां
फोफल पान ॥ हीथडे रंग रली थया, ते चारे सुप्रधान ॥ मी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजानी उपर वट थइ में विवाहनी हा पाडी. अंदर राजाने तेमां कपट लागवाथी ते वात
गमी नही. ॥ १७ ॥ तेमनुं श्रीफल अंगीकार कर्युं. सर्वने फोफलपान वेहेंचवामां आव्यां. तेथी चारे प्रधानो
हृदयमां आनंद मग्न थइ गया. ॥ १८ ॥

हां०॥ तेरमी बीजा उह्यासनी, मोहने जाखी ढाख ॥

आगळ चंदजी सांजलो, कूड कथा सुविशाल ॥ मी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजये बीजा उह्यासनी तेरमी ढाख कही ठे. हे चंद्रराजा ! तेनी आगळ जे विशाल
कूड थयां ठे ते सांजलो. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

सयण सयल जेलां मह्यां, थई वधाई जोर ॥ गुणिअण घणा गह
कीया, जिम पावस ऋतु मोर ॥ १ ॥ ते चिहुं जण हरखी कहे, कीधो
अम उपकार ॥ पण अमने ते कुंअरनो, देखाडो देदार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सज्जनो एकठां मह्यां. जोरथी वधामणीठं प्रवर्तबा लागी. वर्षां ऋतुमां मयूरनी जेम घणागुणी
पुरुषो हर्ष पामवा लाग्या. ॥ १ ॥ ते चारे प्रधानोए हर्षथी कथं, मंत्रीराज, तमे अमारो मोटो उपकार
कर्यो, पण अमने ते कुमारनी मूर्तिं देखाडो. ॥ २ ॥

જીમ અમ સ્વામી આગણે,કહીએ જઈ વિરતંત||કનકધ્વજ જોવા જણી,
ઘણી અમને મન યંત ॥૩॥ યાશે કૃતારથ પ્રેમલા, પરણીને મહારાજ ॥
નયણે દેલાની અમજણી, કરો કૃતારથ આજ ॥ ૪ ॥

અર્થ ॥ તે કુંવરને જોઈ અમે તે વૃત્તાંત અમારા રાજાની પાસે જણાવીએ. કુમાર કનકધ્વજને જોવાની
અમને ઘણી યંત છે. ॥ ૩ ॥ હે મહારાજ ! રાજકુમારી પ્રેમલા તેને પરણીને કૃતાર્થ યાશે અને અમોને
નજરે વતાજી આજ કૃતાર્થ કરો. ॥ ૪ ॥

મેં તવ બુદ્ધિ રચી કહ્યું, કુંચર રહે મોસાલ ॥ ઇહાંથી જોયણ દોઢસે,
અલગો જણે વિશાલ ॥ ૫ ॥ પણ ચૂમી ગૃહમાં રહે, એક ધાવ તસ
સંગ ॥ અધ્યાપક બાહિર રહી, કલા શિખાવે ચંગ ॥ ૬ ॥

અર્થ ॥ હે ચંદરાજા ! તે વલ્લભે મેં બુદ્ધિની યુક્તિ રચી કહ્યું કે, કુમાર તેમના મોસાલમાં રહે છે. તે અ-
હીંથી દોઢસો યોજન છે. ત્યાં અલગ રહીને નિશાલે જણે છે. ॥ ૫ ॥ ત્યાં પણ ચૂમિગૃહમાં રહે છે. તેની
સાથે માત્ર એક ધાવ્ય છે. તેનો અધ્યાપક (શિક્ષા ગુરુ) પણ બાહરે રહીને ઉત્તમ કલાઈ શીખવે છે. ॥ ૬ ॥

તે દરિસણ અતિ દોહિલો, તુમ ચીહું ય શી આશ ॥ રવિ પણ ફરસી
નવિ શકયો, તો તુમશી ગુંજાશ ॥ ૭ ॥ પ્રાહૂણડે હઠ માંનીઝ, કુંચર
નિરસણ જામ ॥ તે ચિહું તેની આવીઝ, માહરે મંદિર તામ ॥ ૮ ॥

અર્થ ॥ તેમના દર્શન અતિ હૃલ્લજ છે. તમારા ચારેને તો એ આશા શી રાખવી. ? સૂર્ય પણ તેને ફરસી
શકતો નથી, તો તમારી શી ગુંજાસ છે ? ॥ ૭ ॥ તે મીજમાનોએ કુંવર જોવાની હઠ કરવામાંડી પઠી હું
તે ચારે મંત્રીને તેડી ઘેર આવ્યો. ॥ ૮ ॥

॥ ઢાલ ચૌદમી ॥

॥ કાનૂડે એમ શું કીધું રે, માહરું મનહું હરીને લીધું રે ॥ એ દેશી ॥
મંદિર તેહ્યા મંત્રી રે, જે હૂંતા સોરઠ ગંત્રી રે ॥ તૈલાદિક યોગે નવાહ્યા રે,
કેશર ઘનસાર અઠાહ્યારે ॥ ૧ ॥ આસણ વાસણ મંડાહ્યારે, જોજન જુગતે શું
જમાહ્યારે ॥ તિમ દીધાં પાન સોપારી રે, કર્યા સીત સમીર બેસારી રે ॥ ૨ ॥

અર્થ ॥ સોરઠ દેશમાં જનારા તે મંત્રીઝને મંદિરમાં બેસાર્યા. પઠી તૈલ વિગેરેનો યોગ કરી તેમને ન્હવ-
રાહ્યા અને કેશર કપૂરના વિલેપન કર્યા, ॥ ૧ ॥ પઠી આસનપર બેસારી પાત્ર મંદાહ્યાં. તેમાં ઉત્તમ જોજન
ધીરસી પ્રેમથી તેમને જમાહ્યા. પઠી પાનસોપારી આપી બેસારીને શીતલ પવન ઢોલાહ્યા. ॥ ૨ ॥

ચાહ ચૂરણ પાવ્યા યાંની રે, ઇમ તેહથી લટપટ માંનીરે ॥ આચૂષણ મણિમાં જરી-
યારે, આગલ લેઈ તેહને ધરીયરિ ॥ ૩ ॥ સન્માન્યા ચૂષણ આપી રે, જગ લોજ-
સમો નહી પાપીરે ॥ પરદેશી કરે વહી આહોરે, અમને નૃપ પુત્ર દેલાહોરે ॥ ૪ ॥

અર્થ ॥ પઠી ચાહનાથી યાંડેલા ચૂર્ણ લવરાહ્યાં. એવી રીતે તેમની લટપટ કરવા માંડી. પઠી મણિજ-
હિત આચૂષણો તેમની આગલ ધર્યાં. ॥ ૩ ॥ આચૂષણો સાથે પોશાક આપી સન્માન કર્યું. આ જગત્માં

लोचना जेवो कोइ पापी नथी. तेदळुं कर्था उता पण ते परदेशी मंत्रीउं ए आरुं पुळ्युं के, अमने ते राजपुत्र बतावो. ॥ ४ ॥

में जाख्यो कुंश्चर रूपालो रे फरि फरि शुं उत्तर वालोरे ॥ जे वाते तुम नृप खीजे रे,ते वातो अमे किम कीजे रे ॥५॥ सात गदणो गली जल पीजेरे कीजे कपट कोई थल बीजेरे॥ए कुंश्चर नथी कांई ठानोरेतुमे जाईउ सही करी मानोरे॥६॥

अर्थ ॥ में खात्रीथी कथुं ठे के, कुंवर रूपादा ठे. वारेवारे शुं पुठो ठो, जे वाते तमारा राजा गुस्से थाय, ते वात अमे केम करीए ॥ ५ ॥ सात गदणे गलीने पाणी पीए ठीए. जो कपट करवुं होय तोबीजे ठेकाणे करीए. ए कुंवर कांइ ठानो नथी, ए वात सही करीने मानजो. ॥ ६ ॥

अमे कीधुं ठे काम विमासीरे,नहीं होए तुमारी हांसीरे॥अम योग्य नही ए ठेकाणुं रे,तुम वचन अमे न लोपाणुं रे ॥७॥ कोई शुकन जळे तुमे आव्यारे, कर्था कारज सवि मन जाव्यारे ॥प्रेमला सरखी नही बीजीरे, मन साचे गौरी पूजीरे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ अमे आ काम विचारीने कर्तुं ठे. आ कार्यमां तमारी हांसी अशे नहीं. अमारे योग्य तमारुं ठेकाणुं नथी, पण तमारुं वचन अमाराथी लोपी शकाणुं नहीं. ॥ ७ ॥ तमे कोइ सारा शुकने आवेदा के जेथी तमे मन गमतुं कार्य कर्तुं. प्रेमला जेवी कोइ बीजी जाग्य शाळी नहीं. तेणीए साचा मनथी गौरी-नी पूजा करी हशे. ॥ ७ ॥

हठ एम करो शा माटेरे,अमे वेचो अरहट रोटो साटेरे॥तुमे न करो निपट ठगाई रे,थई लेख लिखित सगाईरे ॥८॥ फोसलाव्या वश नवि आव्यारे,कोमि कोमि टके ललचाव्यारे॥तव पाठो उत्तर नवि कीधोरे,जाणो मांज निलाडे कीधोरे ॥९॥

अर्थ ॥ हे मंत्रीउं, तमे कुंवर जोवानो हठ शा माटे करो ठो? अमे एक रोटला माटे सोनैयो वेच्यो ठे. हवे तमे ठगाइ करो नहीं. एतो लेखे लखेळी सगाइ अइ चुकी. ॥ ८ ॥ एवी रीते फोसलाव्या पण तेउं वश थया नहीं, पठी तेमने कोटी कोटी रूपीआ आपवानुं कही ललचाव्या. तरतज तेउं ए पाठो उत्तर आप्यो नहीं. जाणे डाम दीधो होय तेम अइ गया. ॥ ९ ॥

हुंता जे नीला पीलारे, पण देखी टका थया शीलारे ॥ फेरव्या वचने तेणे चारे रे, अमे कहूं तुं लगन दिन क्यारेरे ॥१०॥ नृप पासे सहु फिरि आव्यारे, पंडित जोशी तेमाव्यारे ॥ षट्मासे लगन निरधार्युंरे, फिरि पातुं किणे न पचार्युंरे ॥११॥

अर्थ ॥ जे लीलापीला थता हता, ते रूपीआ देखीने शीला अइ गया. ते चारे ने वचनथी फेरवीदीधा अने पुठ्युं के, हवे लगनो दिवस क्यारे ठे? ॥ १० ॥ सर्वे फरीने राजा पासे आव्या. त्यां पंडित जोषीउने बोलाव्या. तेमणे त्यारथी ठ मासे लगन निर्धार्या. ते पातुं कोइए फेरव्युं नहीं. ॥ ११ ॥

सनमान्या सिंहल नूपेरे,शीख मार्गी चिहुं जणे चोपेरे॥चाड्या परदेशी हरषी रे,वाटरुली सोरठनी निरखीरे॥१२॥आगलथी दाम चलाव्यारे,इम करतां विमल पुरी आव्यारे ॥ नूपतिने प्रणमी सुणाईरे, चोकस कीधी जे सगाईरे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजाए तेमनुं सन्मान कर्युं. चारे जणे सत्वर जवाने शीखमागी. पढी शीख आपवाथी ते चारे विदेशी हर्षथी सोरठनी वाट जोता चाट्या. ॥ १३ ॥ तेमणे मखेला रूपीआ आगलथी मोकळा-व्या. तेउं विमलपुरीए आवी पोहोच्या. राजाने प्रणाम करी संजलाव्युं के, प्रेमला लक्ष्मीनी सगाइ करी. ॥ १४ ॥

मकरध्वज चिह्नुनें प्रसिद्धारे, चार लाख पसाय ते दीधारे. कांइ कूहुं हीये नवि आण्युं रे, धोळुं सवि दूध ते जाण्युं रे. ॥ १५ ॥ पुंठलथी अमे सुप्रसिद्धिरे, सामग्री जाननी कीधीरे ॥ सिणागार्या गज रथ घोडारे, जानइया सबल सजोकारे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वज खुशी थयो. ते चारे प्रख्यात मंत्रीजने प्रसादथी चार लाख सोनैया आप्या; तेना हृदयमां कांइ पण कपट लाग्युं नहीं. जेटळुं धोळुं तेठळुं दुध जाण्युं. ॥ १५ ॥ पाठलथी अमे प्रसिद्ध पणे जाननी सामग्री तैयार करी. हाथी, घोडा अने रथ शणगार्या. समान वयना सरखा सबल जानैया तैयार कर्या. ॥ १६ ॥

पुरलोक मिवी सहु पुठेरे, एह हलफल कारण शुं ठे रे. जाखे सहु एहवुं जणाई रे, नृप नंदन परणवा जाई रे ॥ १७ ॥ रूपे जे जे आफरीआरे, पुरवासी जोवा टर-परीआ रे ॥ अमे कीधी सयल सजाई रे, मोटां निसाण वजाई रे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ नगरना लोकी मळीने पुठवा लाग्या के, आ धामधूम थवानुं शुं कारण ठे ? त्यारे सर्वे कहेवा लाग्या के, राजकुमार परणवा जाय ठे. ॥ १७ ॥ कुमारना रूपने माटे जे लोको आफरी गया हता, तेउं तेने जोवाने तरफनीआ मारवा लाग्या. पढी अमे सर्वे प्रकारनी तैयारी करी मोटा निशाण वगडाव्यां. ॥ १८ ॥

ढाल चौदमी बीजे उद्वासे रे कही मोहन वचन विलासे रे ॥

इम जे जे हिंसक कहे ठे रे, हारद नृप चंद लहे ठे रे ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ बीजा उद्वासनी आ चौदमी ढाल श्रीमोहनविजये वचनना विलासथी कही ठे. एम हिंसक मंत्री जे जे कहेठे तेनो हार्द चंदराजा वेता जाय ठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

जोलो सिंहल रूपति, चाषे मुज शिरताज ॥ रे जुंदा कन्या
तणो, कांइ बिगाडे काज ॥ १ ॥ चोरीमां चावुं थशे, कनकध्व-
जनुं रूप ॥ किम परणशे प्रेमला, इम मुज चाषे रूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मारा मस्तकनो ताज जोलो सिंहलराजा बोड्यो. अरे! जुंदा हिंसक मंत्री, ते कन्यानुं कार्य शा माटे बीगाडेठे? ॥ १ ॥ वली कनकध्वजनुं रूप चोरीमां प्रगट थशे. मने एवुं चासे ठे के, पढी प्रेमला तेने शी रीते परणशे? ॥ २ ॥

आराधी कुल देवता, थई प्रगट सुप्रवीण ॥ ऋण ऋण किम तुं
मुळाने, आकर्षे थई दीण ॥ ३ ॥ रूप जणे माता सुणो, करे
अयुक्त प्रधान ॥ पण तुम हाथे जीतवुं मूज एह ठे तान ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पढी अमे कुलदेवीने आराधी, एठवे ते प्रवीण देवी ऋणमां प्रगट थयां अने कहुं के, अरे! राजा

तुं दीन थइ हण्णे हण्णे मने केम आकर्षीं बोलावे ठे ? ॥ ३ ॥ राजा बोह्यो. माता सांचलो, आ प्रधान अयुक्त कार्य करे ठे. पण मारे तो तमारे हाथे जितवानुं ठे. अने मूलथी मने एज तान ठे. ॥ ४ ॥

रोग रहित ए सुत करो, तुं कुल त्राता संत ॥ आवे ठीक यदा तदा, सहु दिनकर निरखंत ॥५॥ तव देवीचे उपदिश्युं, कर्म रोग नवि जाय ॥ पण वारिश चिंता सकल, कोइक करी उपाय ॥६॥

अर्थ ॥ हे माता ! तमे कुलनी माता ठो, आ कुमारने रोग रहित करो. ज्यारे ठीक आवे त्यारे सर्व सूर्यनी सामुं जुवे ठे. ॥ ५ ॥ त्यारे देवीए उपदेश कथों के, राजा ! कर्मनो रोग जतो नथी, पण कोइक उपाय करीने तारी सर्व चिंता टाळी नाखीश. ॥ ६ ॥

लग्न समय आज्ञानृपति, नारि विमात सहेत ॥ आवी पर-
णशे प्रेमला, ए तुम अम संकेत ॥७॥ एम कही देवी गई, थई
धीरज मनमांह ॥ सिंहल नृप हूउ खुशी, जान सजी उठांह ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे लग्ननो समय आवशे, त्यारे प्रेमदाने आज्ञा नगरीनो राजा नारी तथा विमाता साथे आवी परणशे, ए अमारो संकेत ठे. ॥ ७ ॥ आ प्रमाणे कही ते देवी चाली गई. राजाना मनमां धीरज आवी, पठी सिंहलराजा खुशी थयो अने उत्साहथी जान तैयार करी. ॥ ८ ॥

॥ ढाल पंदरमी ॥

॥ कसीयाने तंबु ठाकोर मारा खमाकीया हो माहरा साहिबा ॥ ए देशी ॥
कसीयाने तंबु सिंहल राये खमा कीया हो ॥माहाराण॥ निज कुल देवी तणेरे
वचन, रसियाने केशरीया कमधज कीधा जानीयाहो ॥माण॥ जाणो के विकसित
पंकज वन ॥कण॥१॥ कालोने मतवालो वरसाखानो सहोदरूरे ॥माण॥ मदउर शिण
गार्या मातंग, मांकी अंबाकी परुदावासी जरकेसी हो ॥विण ऋतु जाडवडानो हो रंग २

अर्थ ॥ सिंहल राजाए कसी तंबु खमा कर्या. अने पोतानी कुलदेवीनां वचनथी रसिआ अने केशरीआ जानैया तैयार कर्या. ते जाणे विकाश पामेलुं कमलवन होय तेवा लागे ठे. ॥ १ ॥ मेघनो जाणे सहो-
दर होय तेवा मदऊरतो कालो हाथी शण्णगार्यो. तेनी उपर जरकसी पडदावाळी एक अंबाडी मांडी. ते
ऋतुवगर जाडवडाना रंग जेवी लागती हती. ॥ २ ॥

कनकध्वज ते मांहे चाहेशुं बेसाकीउ हो ॥माण॥निपट कपट यतन करी बहूजंत,
केणेही नवि जाण्यो जे अमे आण्यो जानमें हो ॥माण॥ पोढी आनी मांकी मोढी अनंत
॥कण॥३॥ परहुंती पधराव्या आव्या ए आडंबरे हो ॥माण॥ क्रमता अनुक्रमे सुंदर
पंथ, आवीने अमे मलिया विमलपुरीना रायने हो ॥माण॥एहमां जूठ नथी कांइ अंत ॥४॥

अर्थ ॥ ते अंबाडी उपर कनकध्वजने कपट जरेली घणी जातनी यतनाथी बेसार्यो. तेने जानमां ला-
व्या ठे एम कोइना जाणवामां आव्युं नहीं. तेनी आडी मोटी चोकी वाळी दोढीउ बेसारी दीधी. ॥ ३ ॥
मोटा आडंबरे आवेला अमने नगरमां पधराव्या. अनुक्रमे सुंदर मार्गे चालता अमे आवी विमलपुरीना
राजाने मख्या. आमां कोइ जुवुं नथी. ॥ ४ ॥

दीधो ठे उतारो अवधारोजी अम जणी हो ॥मा०॥ जोजन योजन युगति अतुष्ठ,
पाणी ग्रहणी रजनी राजन ए ठे आजनी हो ॥मा०॥ वरशे अमसुत प्रेमला लड्ड ॥क० ५
कुलदेवी संकेते तुमचे हेते सेवका हो ॥मा०॥ कही तसनाम अने रे निसाण, ए पुरनी
उकजोखे साते पोखे मूकीया हो ॥मा०॥ अवसर दिवस तणो अवसान ॥ क०॥६॥

अर्थ ॥ राजाए अमोने उतारो दीधो. जोजन पाननी युक्ति घणी उत्तम करी ठे. हे राजा चंद! आज्ञे
ते पाणिग्रहण करवानी रात्रि ठे. अमारा कुंवर प्रेमला लड्डीने आज वरशे. ॥ ५ ॥ कुलदेवीना संकेत
प्रमाणे तमारुं नाम अने निसाण कही आ नगरना साते दरवाजे सेवकोने मोकलाव्या ठे. लग्नो अवसर
दिवसना अस्त अये ठे. ॥ ६ ॥

नारी बिहुंती जोडे केडे तुमने निरखिया हो ॥मा०॥ प्रणम्या तेहुणे कही नृप चंद, पध-
राव्या मनजाव्या हेजे तमने अम लगे हो ॥मा०॥ अमे पण देखी पाम्या आनंद ॥क०॥७॥
जाखी ए जे वातो हुंती सातो धातनी हो ॥मा०॥ तुमथी साच वयनो अंश, एहमां जो
कोइ कूहुंतो, अम नृपना पय ठबूं हो ॥मा०॥ अहो अहो आज्ञापुत्र अवतंस ॥क०॥८॥

अर्थ ॥ तेवामां वे स्त्रीउंती जोमे तमने नीरख्या. राजा चंद ठो एम जाणी प्रणाम कर्यो. पढी मन जा-
वता एवा तमने अहीं अमारा लगी पधराव्या. अने अमे देखीने आनंद पाम्या. ॥ ७ ॥ हे आज्ञा नगरीना
अलंकार, जे खरेखरी वात हती, ते तमारी आगल निवेदन करी ठे. तमारी साथे साचवटनोज अंश ठे.
जो आमां कांइ कूहुं होय तो मारा राजानो पगे हाथ ठे. ॥ ८ ॥

अवधारो विनतडी सारो कारज माहूरुं हो ॥मा०॥ परणी आपे ए प्रेमला नार,
जाडे जो नही परणतो अमे धरणो घालशुं हो ॥ मा० ॥ हवे तम शरणे इण सं
सार ॥ क० ॥ ए ॥ ए पांचे जीवाडो ठोडो आमो चंदजी हो ॥ मा० ॥ हवे रखे हं
साडो दुर्जन जन्न, जाशो जो करी ताडो आमो पाडो जागशे हो ॥मा०॥ नरपति
केरुं ठे सदन आसन्न ॥ क० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राजा, अमारी विनंति ध्यानमां लइ आ कार्य सिद्ध करो. ए प्रेमला लड्डीने जाडे परणी
आपो. जो नापाडशो तो अमे पाठा जइशुं नही; हवे आ संसारमां तमारुं शरण ठे. ॥ ए ॥ हे राजाचंद,
ए पांचे ने जीवाडो; आ आनुं आव्युं ते काडो. रखे हवे दुर्जनोने हसावता, जो तमे ताड करी चाह्या
जाशो तो पढी अहीं आडोश पामोश जागशे. अहीं राजानुं घर नजिक ठे. ॥ १० ॥

पहिलां पण नर जाडे लाडे परण्या ठे घणा हो ॥ मा० ॥ तो इहां तुमने नही
कोइ दोष, रयणी तो विहाणी रहेशे कहाणी जुगो जुगे हो ॥ मा० ॥ किम
तुमे थई रह्या महीनो पोस ॥ क० ॥ ११ ॥ तुममांहे अम सुतमां अंतर को
डीनो नही हो ॥ मा० ॥ अम कुलदेवी वचनथी चंद्र, आनंदे इम चंदे ठंडे
सांजदयुं हो ॥ मा० ॥ अंशक हिंसक वावाजी फंद ॥ क० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे राजा,पूर्वे आवी रीते घणा पुरुषो जाडे परण्या ठे. तेथी तमने आ कार्य करवामां कांइ दोष

नथी. आ रात चाखी जशे अने जुगेजुग आकहाणी रही जशे. तमे पोष मासनी जेम थंडा केम अइ रह्या ठो? ॥ ११ ॥ तमारा अने मारा पुत्रमां कोमीनो पण अंतर नथी. हे चंद्रराजा, कुलदेवीनां वचनथी अमे कहीए ढीए. आप्रमाणे चंद्र राजाए हिंसक मंत्रीना फंदने गणी बधु सांचली लीधुं. ॥ १२ ॥

सिंहल नृपने चंदे परमानंदे विनव्युं हो ॥ मा० ॥ ए तुम करवी न घटे अ नीत, हिंसकने उलंजो दीजे केही वातनो हो ॥ मा० ॥ दीसे ठे तुमची खोटीजी रीत ॥ क० ॥ १३ ॥ परणीने किम आपुं पाठी आठी गेहिनी हो ॥ मा० ॥ किणविध लाजवीये क्वत्रीवट, राजाये मत्रीये चंदनुं चित्तुं रीज व्युं हो ॥ मा० ॥ जिमतिम करीकूरु कपट ॥ क० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पठी चंद्रराजाए परम आनंदथी सिंहल राजाने विनंति करी के, आवुं अनीतिनुं काम करवुं तमने घटित नथी. आ बाबत आ हिंसक मंत्रीने कइवातनो उलंजो देवो ? आ तेनी रीत घणी खोटी ठे. ॥ १३ ॥ कदि जो हुं परणुं तो पठी ए खीने पाठी केम आपुं. ! तेम करी क्वत्रिवटने केम लजावुं. ! पठी राजा अने मंत्रि हिंसके चंदना चित्तने घणा घणा कुड करीने रीकव्युं. ॥ १४ ॥

उंकी मत आलोची चंदे हाकारो जण्यो हो ॥ मा० ॥ हरषित मन हूउ सिंहल महीपाल ॥ जाषी मोहन विजये ए बीजा उद्वास नीहो ॥ मा० ॥ पावन पनरमी ढाल रसाल ॥ क० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ ठेवटे चंद्रराजाए उंडो विचार करी हापाडी; एटले सिंहलराजा हर्ष पाम्यो. श्रीमाहेन विजयजी ए आ बीजा उद्वासनी पवित्र अने रसिक पंदरमी ढाल कही ठे. ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

चंचल चंद चकोर जिम, नवि चूको अविसाण ॥ कर पीडण जावीवशे, कीधो ताम प्रमाण ॥ १ ॥ सिंहलराये चंदनुं, कीधुं परमपवित्र ॥ पहेराव्यो बहु मूलनो, वरनो वेश विचित्र ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चकोरपह्नीनी जेम चंचल एवो चंद्रराज अवसान चुक्यो नहीं. जावि योगे पाणिग्रहण कर वानुं कबुल कर्युं. ॥ १ ॥ सिंहल राजाए चंदना शरीरने परम पवित्र कर्युं. अने वरनो बहूमूह्यवालो वि चित्र वेश तेने पेहेराव्यो. ॥ २ ॥

रथसेजवाला सज कीया, जोड्या वृषज तुरंग ॥ रणण जणण बहु रणऊणे, रंगाचंगसुरंग ॥ ३ ॥ लुंब जुंब जावा लुलित, श णगारी सुखपाल ॥ जाणीये हरख समुद्रमां, नावा तरय विशाल ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ रथनी साथे बलद अने घोडा तैयार करी जोड्या. ते सुंदरपणे आनंदथी टणटण शब्द करवा लाग्या. ॥ ३ ॥ लुंब जुंब करतां सणगारेला सुखपाल जाणे हर्षना समुद्रमां विशाल नाव तरता होय तेम देखाया ॥ ४ ॥

गणणे गुमीउं गयण लगें, पंचरंग बहुचंत ॥ जाणीये सुरकन्या मणी, वरराजा निरखंत ॥ ५ ॥ फरहरीया नेजा पवन, खिख णीउ ऊणणंत ॥ खबर करे मनु सुरजणी, चंद जेह परणंत ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पंचरंगी बहुजातनी गौरीउ आकाश सुधी उंचे रहीं जोती हती, ते जाणे देव कन्याउ मखी वरराजाने निरखती होय तेवी लागती हती. ॥ ५ ॥ नेजा पताका पवनमां फरकवा लाग्या. तेमां रहेली घुघरीउनो घमकार थवा लाग्यो. ते जाणे चंद्रराजा परणे ठे-ए खबर देवताने आपती होय तेम जणाय ठे. ॥ ६ ॥

ठंड टकोरा गरुगडे, वाजे गुहिर निसाण ॥ नादे पूराणो गयण,
संकाणो सुरराण ॥ ७ ॥ सांबेला शिणगारीया, मह मह गंध म
हिह्ल ॥ वरघोडे जोडे चडे चढीआ लगन पहिल्ल ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ठंडना टकोरा गाजता हता. गंजीर निशान वागी रहां हतां. आकाश नादधी जराइ गयुं. तेथी देवराज इंद्र शंका पामवा लाग्यो. ॥ ७ ॥ सांबेला शणगरवामां आव्या. जेउ सुगंधधी बेहेकी रहां हतां; लगना समय उपर वर घोडानी साथे चळ्या हता. ॥ ८ ॥

॥ ढाल सोलमी ॥

आव्या चोमासाना दाहारा, चडजो चाखकीयें ॥ सासु पूठे
बहूवात, आवे वर लटकंतो ॥ ए देशी ॥ राग मढहार ॥
जोवे विमलपुरीनावासी, गोखे गोखे मृगाही रे ॥
उ आवे सिंहलनो ठावो, परणवा प्रेमलालठी रे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ विमलपुरीना लोको जोवा आव्या. मेहेलना गोखे गोखे मृगना जेवा लोचनवाली स्त्रीउ आवी कहेवा लागी के, जुउ आ प्रेमला लक्ष्मीने परणवाने सिंहलनो राजकुमार परणवा आवे ठे. ॥ १ ॥

आवे वर लटकंतो, कनकध्वज नरराज ॥ गलियें अटकंतो ॥ ए आं
कणी ॥ १ ॥ सहसगमे दीवा जगमगते, रवि निशि मानी रे ॥ पण
परणवा चंदने मानुं कीधा किरणने जानी रे ॥ आ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ कनकध्वज राजा लटकंतो अने गलीए गलीए अटकंतो आवे ठे. आ हजारो दीवाउ ज गमगे ठे. तेथी रात्री मानीने सूर्य तो न आव्यो पण आ कीरणने जोइ चंद्र (चंद) परणवा आवे ठे. एम हुं मानुं ठे. ॥ २ ॥

चंद चळ्यो दिन करने वाहाने, ए पण अचरिज जाणो रे ॥ चंद तणे
ठामे कनकध्वज, सोहला मांहे गवाणो रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ पंखा पवन
करंता जनने, फिर फिर कहे मम बीजो रे ॥ नही नही नही ए क
नकध्वज, एतो वर कोण बीजो रे ॥ आ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सूर्यने वाने चंद चळ्यो-ए आश्चर्यनी वात ठे. तेम चंदने ठेकाणे कनकध्वज गवाणो ए पण आश्चर्यनी वात ठे. ॥ ३ ॥ लोकोने पवन करता पंखाउ जाणे कहेता होय के, तमे खीजशो नहीं, आ कनकध्वज वर नथी पण कोइ बीजो ठे. ॥ ४ ॥

कानेरे जेहवो वर सांजलता, तेहवोज नयणे दीगो रे ॥ आपण
डा नृपतनुजा केरो, पूरव पातक नीगो रे ॥ आ० ॥ ५ ॥ अहो

धाता धन एहनी माता, जायो सुत देदारूरे ॥ एहने आग
ल सुर कुण लेखे, रूप बन्यो ठे वारू रे ॥ आ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते समये लोको वातो करवा लाग्या के, जेवो वर आपणे काने सांजलता तेवोज आपणे जोयो
ठे. आपणा राजानी पुत्रीनां पूर्वनां पाप तो नाशी गयां. ॥ ५ ॥ अहो, विधाता तने धन्य ठे. अहो आनी
माताने धन्य ठे, जे आवा पुत्रने जन्म आपे! आनुं रुप एवं बन्युं ठे के, तेनी आगल देवपण शा लेखामां ठे? ६

इम पुरमांहे सुंदर वर वर, घर घर निपट सुहाव्यो रे ॥
ढोल मृदंग निशान वाजंते, वरवा तोरण आव्यो रे ॥ आ० ॥ ७ ॥
सोरठ मारू राग खंजाती, रंगेरंग बनाया रे ॥ जीलती रातत
णा स्वर जीणे, सोहवे सोहला गाया ॥ आ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एम नगरमां घेरघेर ए सुंदर वरनी प्रशंसा चाली. एम करतां ढोल, मृदंग अने निशान वगाड
तो ए वर वरवाने तोरण आव्यो. ॥ ७ ॥ ते वखते सोरठ, मारू अने खंजाती रागनो रंग गाजी रह्यो. जी
लती रात्रे ए मधुर जीणा स्वर सुशोजितपणे गवाता हता. ॥ ८ ॥

सिंहल राजा जुगो मंत्री, पगपग वर पडखावे रे ॥ वरनी लागत लेता लेता,
तोरण सूधी आवे रे आ० ॥ ९ ॥ जे विध तोरण करवो हूतो, सासुयें ते विध
लीधा रे ॥ सुरगुरु ते पण जाखी न शके, उडव जे जे कीधा रे ॥ आ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ सिंहलराजा अने जुगो मंत्री वरने पगले पगले पडखावे ठे, वरनी लागत लेता ते तोरण सुधी
आवे ठे. ॥ ९ ॥ जे विधिए वरने तोरण कराय ते विधि सासुए लेवा मांड्यो. ते वखते जे जे उत्सवकरीं
तेनुं वर्णन देवता गुरु बृहस्पति पण कहीश के तेम नथी. ॥ १० ॥

माहिरामांहे आण्यो वरराजा, अयुगत वयणे गाई रे ॥ धन्या कन्या प्रेमला
लखी, तेपण तेहवी बनाई रे ॥ आ० ॥ ११ ॥ अहो अहो लोक कहे कनकध्वज,
प्रेमला लखी तेहवी रे ॥ मनमथ रायने एरतिराणी, जुगती जोमी जेहवी रे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अयुक्त-न ठाजे तेवां वचनोनां गीत गाइ वरराजाने मायरामां लाव्या. कन्या प्रेमला लखीने
पण धन्य ठे, तेने पण तेवी बनावी. ॥ ११ ॥ लोको कहेवा लाग्या-अहो आ कनकध्वज अने प्रेमला ल
खीनी जोडी मन्मथराय अने रतिराणीनी जोड जेवी जुगते मळी ठे. ॥ १२ ॥

रहेजो अखंड ए वर बहु जोमी, रखे प्रभु लागती खामी रे ॥ एहने जंनोवायु
न होजी, वारी हुं अंतर जामी रे ॥ आ० ॥ १३ ॥ वीरमती बली तेम गुणावली, नयरी
निरखी आवी रे ॥ कौतुक जोवा मंडप उज्जी, रसजरि रंग लगावी रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ बली आशीष् आपे ठे के, आ वर अने वधूनी जोडीने प्रभु अखंड राखजो. तेमां रखेखामी
आवशो नही; हे अंतरजामी, एने जंनोवा पण वाशो नहीं. हुं तेनी उपर वारी जाउं हुं. ॥ १३ ॥ वीरम
ती अने गुणावली बधी नगरीने निरखी त्यां आवी. पढी रसजरी रंग लगावी कौतुक जोवाने मंडपमां उज्जी. १४

एहवे लगन तणी थई वेला, वरकन्या पधराव्यारि ॥ चोरीये चारे मंगल वरती,

वेद विदे परणाव्या रे ॥ आ० ॥ १५ ॥ तेहवे गुणावली कहे सासुने, ए वरतो उख
खीतो रे ॥ बाई तुमतणो ए नानकीयो, वीशे विश्वा वदी तो रे ॥ आ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एवामां लग्नी वेदा थई एटले वर कन्याने पधराव्यां. चोरीमां चारे मंगल वर्तीं वेद जाणनारा
गृही गुरुए तेमने परणाव्या. ॥ १५ ॥ तेवे समे गुणावलीए सासुने कहुं, बाइजी, आ वरतो उखखीतो ठे.
वली तमारोए विशवसा नानडीउं ठे होय एम लागे ठे. ॥ १६ ॥

सासुये बहुनुं कहुं नविमान्युं, जोवे मन थिर राखी ॥ बीजा उद्घा
सनी मोहन विजये, सोलमी ढाल ए जाखीरे ॥ आ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सासुए बहुनुं कहुं मान्युं नहीं अने मनने थिर राखी जोवा लागी श्रीमाहेन विजये आ बीजा
उद्घा सनी सोलमी ढाल कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

बाई वर बीजो नहीं, ए मुज प्रीतम कोक ॥ थई खरी ए प्रेमला,
साची सुंदर शोक ॥ १ ॥ आव्या जिम आपण वेहु, तीम किम
आव्या एह ॥ बाईजी मुज उपन्यो, ए साचो संदेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावली कहे ठे-हे बाइजी, आ वर बीजो कोइ नहीं, मारो प्रीतम चंद ठे. आ प्रेमला लक्ष्मी
मारी खरेखरी सुंदर शोक्य अइ. ॥ १ ॥ हे बाइजी, मने एक संदेह आय ठे के, जेम आपणे बने आव्या
तेम ए केम आव्या हशे ? ॥ २ ॥

कहे सासू कचपच मकर, मुधा मधर संदेह ॥ चंद रह्यो आ
जापुरी, वर कनकध्वज एह ॥ ३ ॥ हूं जे कहेती चंदथी, ठे
रूडा नृपचंद ॥ प्रगट निरख तुं पारखुं, शुं जंखे ठे चंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सासु कहे ठे-हे गुणावली, तुं कचपच कर नहीं अने एत्रो खोटो संदेह न कर्य-चंदराजा तो
आजापुरीमां रह्यो अने आ तो कनकध्वज वर ठे. ॥ ३ ॥ हूं कहेती हती के, जे राजकुमार कनकध्वज चं
दथी रूडा ठे, ते पारखुं तुं प्रगटपणे जो. अहीं चंदने शुं जंखे ठे. ॥ ४ ॥

तुज पीयु मंत्र्यो मंत्रथी, गारुनीयें जिम नाग ॥ तिहां जाशुं
तव बूटशे, मान वचन महा जाग ॥ ५ ॥ चंद तणे जोखे वधू,
जुलीशमां धरी हुंस ॥ सरिखा जगत्मां, ठे मुग्धे लखपुंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे महाजाग वधू, तारोपति गारुडी जेम मंत्रथी नागने मंत्री राखे तेम त्यां राखेलो ठेते ज्यारे
त्यां जइशुं त्यारे बूटशे. ए मारुं वचन मानजे. ॥ ५ ॥ हे वधू! चंदनी आकृति उपरथी तुं जोखवी जइश
नहीं. हे मुग्धे ! आ जगत्मां दाखो पुरुषो सरखे सरखा मलता आवे ठे. ॥ ६ ॥

माने नहीं गुणावली, सासू वचन लगार ॥ सजा
सहू हवे सांजलो, वरकन्या अधिकार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे सासुए कहुं, तोपण गुणावलीए सासुनां वचन जरापण मान्यां नहीं. हवे सर्व सत्ता जन वर कन्यानो अधिकार सांजलो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल सत्तरमी ॥

दिल लगावो वाडुर वरणी ॥ ए देशी ॥

श्री मकरध्वज राजा हरख्यो, निरखि रूप जामाता ॥ मन हरणी प्रेमला परणी,
हुई कनकध्वज घरणी ॥ मन० ॥ ए आंकणी ॥ नरनुरूप अनोपम एहवुं,
किम घडी शक्यो विधाता ॥ म० ॥ १ ॥ बेटी जेहवी गुणनी पेटी, वर पण
तेहवो पामी ॥ म० ॥ जोग संयोगे अविचल जोनी, रहेजो न होजो खामी ॥ म० ॥ १॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वज जमाइनुं रूप जोइने मनमां हर्ष पाभ्यो. मनोहर प्रेमला लक्ष्मी परणी कनक-
ध्वजनी गृहिणी अइ. आवुं नरनुं अनुपम रूप विधाता केम घडी शक्यो? ॥ १ ॥ जेवी पुत्री गुणनी पेटी
बे, तेवा ते वरने प्राप्त अइ. हवे जोग संयोगे आ जोडी अविचल रहे जो. तेमां कांइ खामी आवशो नहीं. २

हाथ मेलावा मोचन वेला, दीधा गज रथ घोडा ॥ म० ॥ मणि मुक्ताफल सोनुं
रुपुं, असन वसन संजोडा ॥ म० ॥ ३ ॥ दूषण रहित चूषण बहु जाजन, सुंदर सेज
तलाई ॥ म० ॥ जे मुख माग्युं तेते आप्युं, पण नवि जाणि खलाई ॥ म० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कर मोचन (हाथेवालो ढोडवा) वखते राजाए हाथी, घोडा, रथ, मणि, मुक्ताफल, सोनुं,
रुपुं, जोजन, वस्त्र आप्यां. ॥ ३ ॥ निर्दोष आचूषण, घणापात्रो, सुंदर सेज अने तलाई जे मुखे माग्युं ते
आप्युं. तेमनी खलता कांइपण जाणवामां आवी नहीं. ॥ ४ ॥

वरकन्या कंसार आरोग्या, परिमित कवल सरखे ॥ म० ॥ घुंघटना पटमांहे प्रेम
ला, वालिमनु मुख निरखे ॥ म० ॥ ५ ॥ हुं बलिहारी धाता ताहारी, मुजवरसुर
अवतारी ॥ म० ॥ हुं परवारी जग निरधारी, नारी अवर विचारी ॥ म० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वर कन्या परिमित अने सरखा कोलीया लइ कंसार आरोग्या प्रेमला घुंघटना पटमांशी पोताना
वालमनुं मुख नीरखवा लागी. ॥ ५ ॥ प्रेमला कहे बे- हे विधाता, तने बलिहारी बे. मारोपति देवनो अ-
वतार बे. जगत्नी बीजी नारीउने विचारतां हुं तो परवारी हुं. ॥ ६ ॥

एहवे दाहिण नयन फुरकी, हरखी तेहवी विलखी ॥ म० ॥ डाह्यापणे न जणाव्युं
कोइने, रही समजी मन सरखी ॥ म० ॥ ७ ॥ दाने कोने लाडो खाडी, परण्या
हुई वधाई ॥ म० ॥ दाने माने अर्थी संतोष्या, जीत निसाण वजाई ॥ म० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेवा समयमां प्रेमलानी जमणी आंख फुरकी. एटखे जेवी हरखी हती तेवीज विलखी अइ गइ.
दाहापणने लीधे ते वात कोइने जणावी नहीं; मनमां समजीनेज रही. ॥ ७ ॥ एवी रीते लाडो अने खाडी
कोडथी परण्यां. बधे वधामणी प्रसरी गइ. दान अने मानथी याचकोने संतोष्या अने विजय निशाण वगडाव्यां. ८

एहवे कंचन चोकी मांडी, दाव मांड्यो अतिहासे ॥ म० ॥ दंपती सामा सामां
बेठां, रमवा सारी पासे ॥ म० ॥ ९ ॥ कोमलकर कमले लइ पासा, चंद करे
चालवणी ॥ म० ॥ जिम सिंहखादिक कोइ न जाणे, कही समस्या आलवणी ॥ म० ॥ १०

अर्थ ॥ ते पत्नी सुवर्णांनी चोपाटमांडी; अति हास्यथी दाव मांडी ते स्त्री पुरुष सामे साम सोगळा पासे रमवा बेठां. ॥ ए ॥ राजाचंद पोताना कर कमलमां पासा लइ चाळाकी करवा लाग्या अने जेम सिंहल राजा विगेरे कोइ जाणे नहीं तेवी रीते नीचे प्रमाणे समस्या कही. ॥ १० ॥

॥ गाथा ॥

आजा पुरंमि निवसइ, विमलपुरे ससिहरो समुग्गमिउं ॥

अपछि अस्सपिम्मस्स, विहि हत्थे हवइ निव्वाहो ॥ १ ॥

अर्थ ॥ आजा नगरीमां रहेनारो चंद्र विमलपुरमां उग्यो ठे. हवे तेनो निर्वाह विधिने हाथे थाय ठे. १ चंदनृपति एम गाथा कइने, रणऊण पासा नाखे ॥ म० ॥ चिंते चतुरा प्रेमलाळ छि, प्रीतम ए शुं ज्ञाखे ॥ म० ॥ ११ ॥ बीजो जेद किशो नविदाधो, नारीए लीधा पासा ॥ म० ॥ दाखवापियुनेनिज चतुराइ, गाथा कीध प्रकासा ॥ म० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ चंदराजा ए गाथा बोलीने रणऊण करता पासा नाखतो हतो. ते सांजली चतुर प्रेमला लक्ष्मी प्रियतम आ शुं बोले ठे तेनुं चिंतवन करती हती. ॥ ११ ॥ बीजो जेद कांइ मद्यो नहीं; पण ते नारीए पासा लीधा अने पोतानी चतुराइ बतावा नीचेनी गाथा प्रकाश करी. ॥ १२ ॥

॥ गाथा ॥

वसिउं ससि आगासे, विमलपुरे उग्गमउं जहा जहा सुखं ॥

जेणाज्जिउं जोगो, स करिस्सइ तस्स निव्वाहो ॥ १ ॥

अर्थ ॥ चंद आकाशे वस्यो ठे अने विमलपुरीमां उग्यो होय तो “जहा सुखं” (जखे उग्यो). जेणे ते तेनो निर्वाह करशे. ॥ १ ॥

प्रेमला एम कहीने पासा, नाखे हेज जराणी ॥ म० ॥ हरख्यो चंद विचारे चि त्तमें, निपुणाये वात न जाणी ॥ म० ॥ ७ ॥ नाखे पासा इम रस वाह्या, पुनर पि कथता गाथा ॥ म० ॥ प्रगटपणे समजावे पीउमो, निजवनिताने सनाथा ॥ १४ ॥

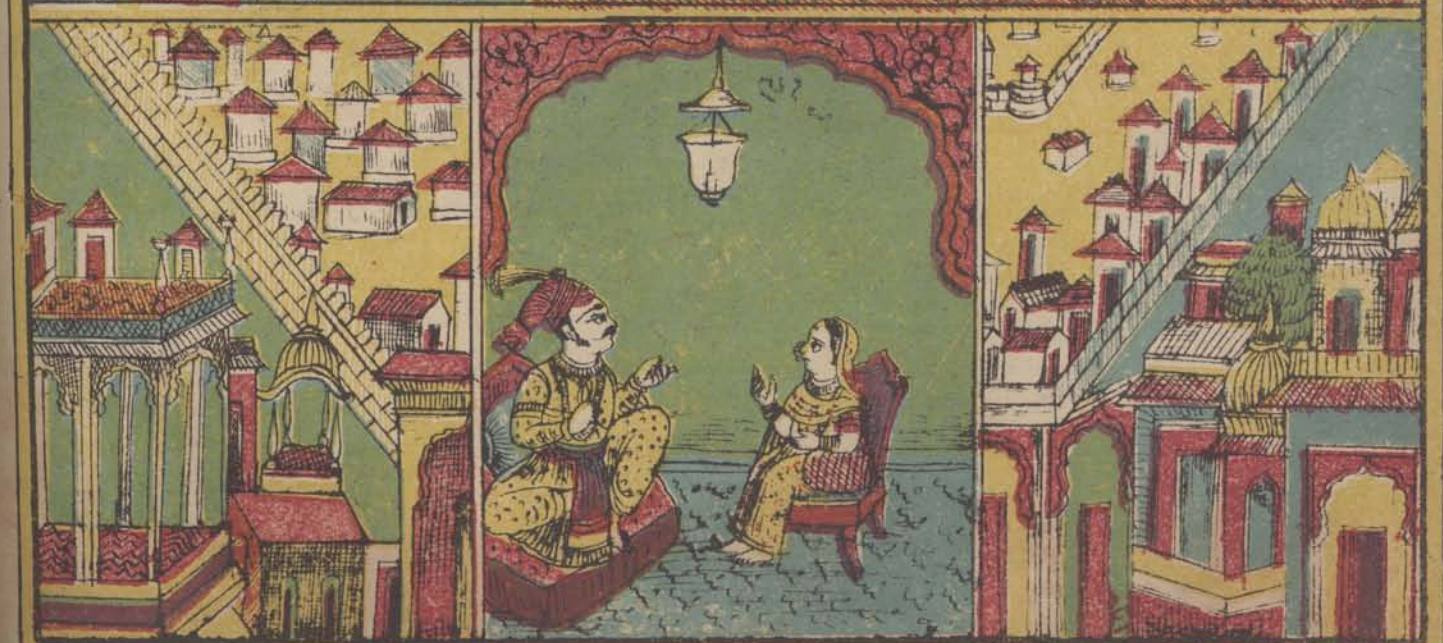
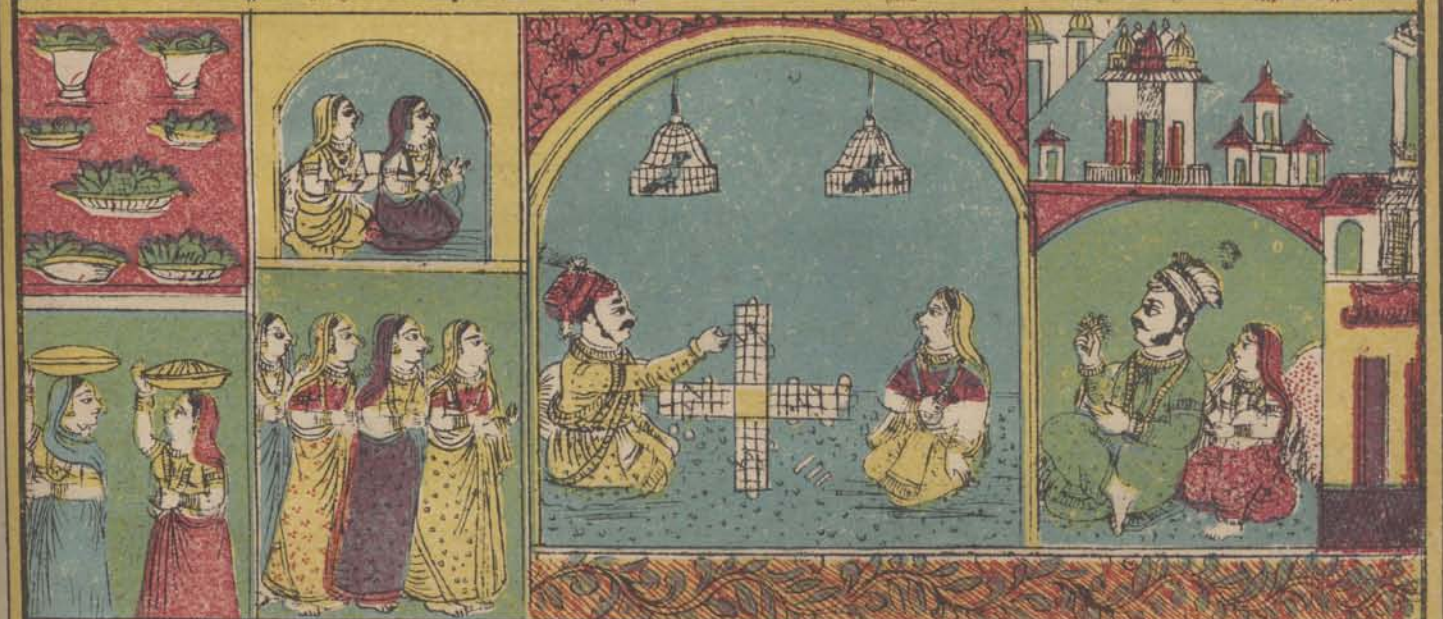
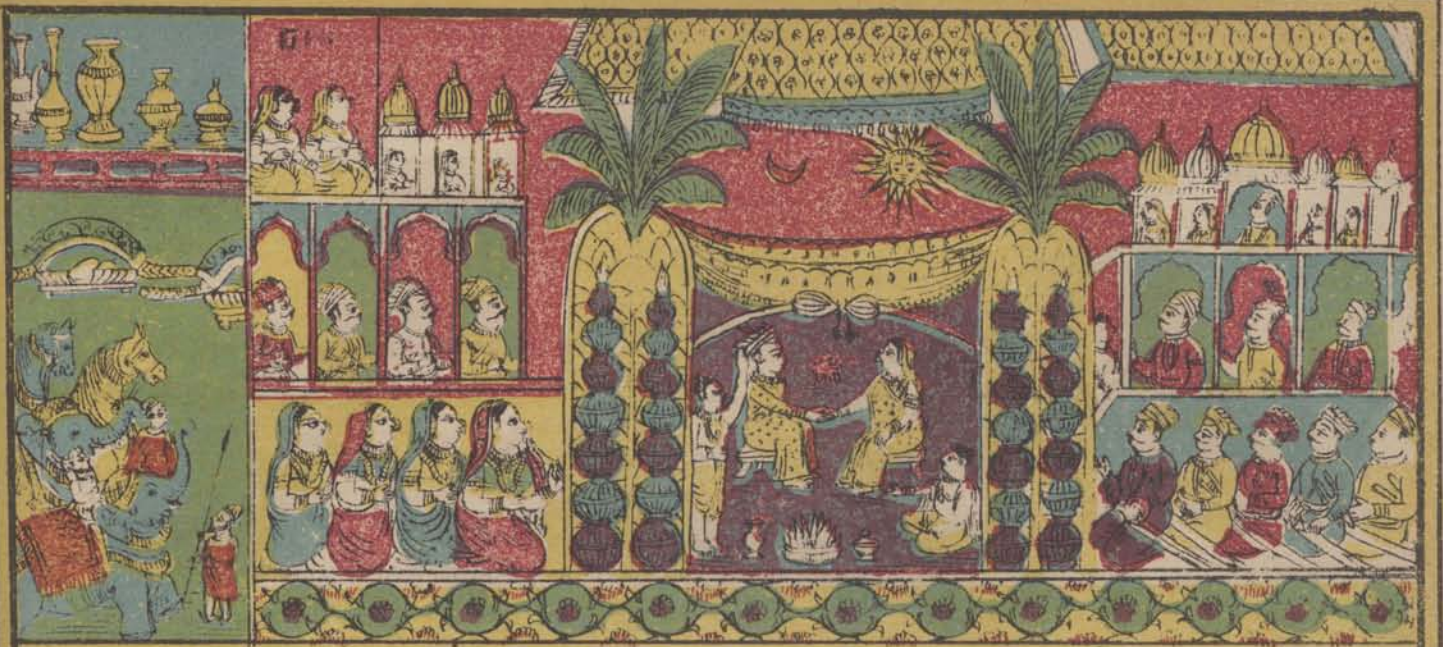
अर्थ ॥ ए गाथा बोली प्रेमलाए पासा नाख्या. तेनो चित्तमां विचार करी चंदराजा हरख्यो के आ नि पुण स्त्रीए वात जाणी नथी. ॥ १३ ॥ एवी रीते बने स्त्रीपुरुष वारंवार ए गाथा कहेतां कहेतां पासा नाखतां हतां. पत्नी प्रियतमे प्रगटपणे पोतानी सनाथ स्त्रीने समजाववा मांड्युं. ॥ १४ ॥

पुरवदिशि एक आजा नगरी, चंद नृपति तिहां राजा ॥ म० ॥ ठे तस मंदिर रमवा जेवा, सारी पासा ताजा ॥ म० ॥ १५ ॥ नवि ठे एहवी क्यांहीं सजाइ, तेहो यतो इहां रमिये ॥ म० ॥ फोगट इण रमवे गुणवंती, रातडली किम गमीये ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चंद कहे ठे:—पूर्व दिशामां एक आजा नगरी ठे. त्यां चंदराजा ठे तेना मंदिरमां सोगठी अने पासा ताजा ठे; ते रमवा जेवा ठे. ॥ १५ ॥ एवी नवी सजाइ अहीं क्यांहीं ठे? जो तेवी होय तो आपणे रमीए. हे गुणवंती आम फोगट रमवाथी रात्रि केम निर्गमन थाय? ॥ १६ ॥

एम कही जव पासा परठ्या, कंते रमतां दावे ॥ सतरमी

ढाल ए बीजे उद्वासे, कही मोहन जन जावे ॥ म० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एम कही स्वामीए रमवाने दावे पासो नाख्या. श्री मोहनविजये मनमां जाव धरी बीजा उ-
हासनी आ सत्तरमी ढाव कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वचन सुणी वालिम तणां, चमकी नारि तिवार ॥ असमंजस एशुं कलुं,
कांश्क खरो विचार ॥ १ ॥ सिंहलदेश सिंहलपुरी, तिहांथी आव्या
तेह ॥ मुजने परणी अति हठे, मुखे किम नाण्युं तेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोताना पतिनां आवां वचन सांजली प्रेमदा चमकी गइ. आ पति आवुं अघटित केम कहे ठे. ?
आमां कांश्क खरो विचार लागे ठे. ॥ १ ॥ सिंहल देशनी सिंहलपुरीमांथी ए आव्या ठे, अने अति हठ-
थी मने परणा, ए वात मुखमां केम दावता नथी. ॥ २ ॥

किहां पूरव आजापुरी, किहां चंद किहां सार ॥ एतो उंमी वात
की, अवर करीश पचार ॥ ३ ॥ सिंहल सुत मिषथी रखे, ए
मुज परणे चंद ॥ लह्यो जेद में वचनथी, दीसे फंद अमंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पूर्वमां रहेली आजापुरी क्यां? चंदराजा क्यां? आ वात तो उंडी लागे ठे. तेनो प्रचार अव-
सरे करीश. ॥ ३ ॥ रखे सिंहल राजाना पुत्रना मिषथी आ चंदराजा मने परणता हरो. आवो जेद तेमनां
वचन उपरथी जणाय ठे. आ वातमां घणो फंद ठे. ॥ ४ ॥

इम करते पुरो थयो, सारी पासो खेल ॥ ललना लीन अई गई,
मूरति मोहन वेल ॥ ५ ॥ लगी लगन चित्त चटपटी, जागी पूरव
प्रीति ॥ रागी त्रिकरणथी अइ, नवल सनेही रिति ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एम करतां सोगठी पासानो खेल पुरो थयो. मोहन वेल जेवी मूर्ति जोइ ललना लीन अइ गइ.
॥ ५ ॥ ॥ तेना चित्तमां चटपटी लागी अने पूर्वनी प्रीति जाग्रत अइ अने ते बाळा नवल स्नेह रीते मन
वचन कायामां पूर्ण रागी अइ. ॥ ६ ॥

वालिम वचन न विसरे, वनिताने हण एक ॥ उ

ठक चित्तो उल्लख्यो, जुठ नारी विवेक ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते प्रेमी वनिताने पोताना व्हाळानां वचन हणवार पण विस्मरण अतां न हतां. अने तेणीए
तेनुं उत्सुक चित्त उल्लखी लीधुं. जुवो नारीनो विवेक केवो ठे? ॥ ७ ॥

॥ ढाल अढारमी ॥

॥ नथरो नगीनो माहारो साहिबो, ढोळा मारु घडी एक करहो जुकारहो ॥ एदेशी ॥
सिंहल नृप कहे चंदने, राजिंद मोरा सुत लारुकमा उठहो ॥ रात
थोनी रामत घणी ॥ रा० ॥ जुठ विचारी पुंठहो ॥ सकलगुणे एतो सा
चनो शुरो नृपचंदजी ॥ रा० ॥ जाग्यतणी बलिहारीहो, ए आंकणी

॥ १ ॥ दुर्लज मेळो ए मुकतां ॥ रा० ॥ वहेतुं नथी तुममन्न हो, को
डी मेळा एहवा मेलशुं ॥ रा० ॥ अम तुम जोइए जतन्नहो ॥ स० ॥१॥

अर्थ ॥ सिंहलराजा चंदने कहे ठे:-हे! लाडकवाया पुत्र! उठ रात थोमी ठे अने रमत घणी ठे. पाठ-
ल विचारी जुवो. सर्व गुणे पूरो अने सत्यनो शूरो ए चंदराजा ठे. ज्ञाग्यनी बलिहारी ठे. ॥ १ ॥ आबो
दुर्लज मेळो ठोडता तारुं मन थतुं नथी, पण एवातो कोटी गमे मेळा मेलवशुं. अमारे अने तमारे तेवा
यत्न करवा जोइए. ॥ १ ॥

वातडळी वेधाळीये ॥ रा० ॥ उठ्यो चंद तस जोयहो ॥ तेजी न सहे ताजणो
॥ रा० ॥ कछुं अकछुं केम होय हो ॥ स० ॥३॥ रण शूरा शुरा जळे ॥ रा० ॥
वचन शुराते शुरहो, एक वचनने कारणे ॥ रा० ॥ परिहरि परणी छूरहो ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आवा मर्मनांवचन सांजली तत्काळ चंदराजा उठी नीकळ्यो. तेजी घोडी चाबुकने सहन करती
नथी. जे वचन कछुं ठे ते न कछुं न आय. ॥ ३ ॥ जे रणशूरा ठे ते जळे शूर हो, पण जे वचनना शूरा
तेज शूरा ठे. एक वचने कारणे चंदे परणेळी नारीने दूर ठोडी दीधी. ॥ ४ ॥

रथ असवारी सनारीथी ॥ रा० ॥ कीधी दीधां दानहो ॥ सिंहल नृपगृह उत
र्या ॥ रा० ॥ हरख्या सहु राजान हो ॥ स० ॥ चंद नृपति वळी प्रेमळा ॥रा०॥
बेठा पुण एकंतहो ॥ पण चतुरानिज नाथनुं ॥ रा० चंचल चित्त निरखंतहो ॥६॥

अर्थ ॥ पत्नी नारी साथे रथनी स्वारी करी. याचकोने दान आप्यां, सिंहल राजा घेर उतर्या अने सर्व
लोको अने राजाळ हर्ष पाभ्या. ॥ ५ ॥ चंदराजा अने प्रेमळा फरीवार एकांते बेठां. ते वखते प्रेमळाए पो-
ताना पतिनुं चित्त चंचल जोयुं. ॥ ६ ॥

रंग हतो जे परणतां ॥ रा० ॥ ते रंग नही खेळंतहो ॥ ए रंगमें ते रंगमें ॥ रा०॥
अंतर अनंतानंत हो ॥ स० ॥ ७ ॥ करपद्धवीये हिंसके ॥ रा० ॥ एहवे समश्या
कीधहो ॥ चंदे स्वारथीया तणी ॥ रा० ॥ जाणी विदा जे दीधहो ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जे रंग परणती वखते हतो, तेरंगनो खेळ देखातो नथी. आ रंग अने ते रंगमां अनंतगणो त-
फावत ठे. ॥ ७ ॥ पत्नी हिंसके करपद्धवी (करचे) थी समश्या करी. ते जोइ चंदे जाण्युं, जे तेणे स्वार्थी
अइ मने विदाय गीरी आपी. ॥ ८ ॥

पण आ मेळो ए रातडी ॥ रा० ॥ सांजरशे अवतारहो ॥ ए घनी विसरशे नही॥
रा० ॥ साखी सरजण हारहो ॥ स० ॥९॥ वीठरुता वहाळा थकी ॥रा०॥खरी दो
हिली वातहो ॥ ए हवे चंद चकोरने ॥ रा० ॥ चितचनी ते विमातहो ॥ स० ॥१०॥

अर्थ ॥ पण आ मेळो अने आरात आ अवतारमां सांजरशे. तेमज आ घनी कोइ दिवस जुळाशे
नहीं. तेना साखी परमेश्वर ठे. ॥९॥ पोताना वाट्हा थकी जुहुं पडवुं ए खरी दोहळी वात ठे, एवे समथे-
चंदरूप चकोरने पेळी अपरमात चित्तमां याद आवी. ॥ १० ॥

जाती रखे तरु खेइने ॥ रा० ॥ साची विमासण एहहो ॥ जे जाडे परणो प्रिया ॥
रा० ॥ जूठो तेथी श्यो नेहहो ॥ स०॥११॥ जेम अहि ठंडे कंचुकी ॥ रा० ॥ उठ्यो
नारी उवेखहो ॥ रे पिठ पूठे प्रेमळा ॥रा० ॥ उठोठो केण विशेषहो ॥स०॥ १२ ॥

अर्थ ॥ रखे ते वृह लइने जाय ए खरेखरुं विचारवानुं ठे. अने जे आ जाडे स्त्री परण्यां, तेनी साथे खोटो स्नेह शुं राखवो? ॥ ११ ॥ जेम सर्प कंचुकीने त्यजीदे, तेम ते प्रेमदानी उपेक्षा करी बेठो थयो. त्वारे प्रेमखाए पुच्युं, प्रियतम, तमे केम उठो ठो ? ॥ १२ ॥

कहे पिउदेह चिंताजणी ॥ रा० ॥ जाइश गृह अनुषंगहो ॥ नारीपण जारी जरी ॥ रा० ॥ जाणी कपट थइ संगहो ॥ स० ॥ १३ ॥ पिउवारी पण नविरही ॥ रा० ॥ नवद्वी गति कोइनेहहो ॥ चंदनो दाव फाव्यो नहीं ॥ रा० ॥ आव्यो करी शुचिदेहहो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चंदे कहुं, देह चिंता माटे जडुं ठे. तेथी हुं आ घरनी पासे जइ आवुं. प्रेमदा ते कपट जाणी जारी जरी साथे चाली. ॥ १३ ॥ पतिए साथे आववाने वारी पण ते वारी रही नहीं. नेहनी गति कोइ नवद्वी ठे. चंदनो दाव फाव्यो नहीं. ते देहनी चिंता मटामी शौच करी पाठो आव्यो. ॥ १४ ॥

अन्योक्ते हिंसक कहे ॥ रा० ॥ वहेलो था निशि जूपहो ॥ दिनकर जो तुज देख शे ॥ रा० ॥ पडशे प्रगट सविरूप हो ॥ स० ॥ १५ ॥ निसुणी चंद नरेसरु ॥ रा० ॥ कृण कृण आवे डुवारहो ॥ कुसुम पुंठल जेम वासना ॥ रा० ॥ तेम हुइसंगे नारहो ॥ स० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते समये पेदा हिंसक मंत्रीए अन्योक्तिथी कहुं के, हे राजा ! रात्रि ठे त्यांसुधी उतावळ कर्थ. जो सूर्य तने देखशे, तो पठी आ बधुं स्वरूप प्रगट अशे. ॥ १५ ॥ ते सांजली चंदराजा चार आगळ आव्या करे अने पुष्पनी साथे वासनानी जेम प्रेमदा तेना संगमां रह्या करे. ॥ १६ ॥

ठेल शक्यो नही ठेतरी ॥ रा० ॥ नेहे घेली नारहो ॥ जोरे करग्रही कंतनो ॥ रा० ॥

आण्यो गेह मोजारहो ॥ स० ॥ १७ ॥ सेजे बेसायों हेजथी ॥ रा० ॥ मांमीघणी म

नुहारहो ॥ कृणकृणमें एम केम करो ॥ रा० ॥ कहो मुज प्राणाधारहो ॥ स० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ चंद ठेल पोतानी प्रेम जरेली प्रियाने ठेतरी शक्यो नहीं. ते पोताना कांतनो जोरथी कर प-कडीने घरमां छावी. ॥ १७ ॥ हेत करीने तेने शक्या उपर बेसायों. अने घणी विनंति करवा मांडी, पठी कहुं के, हे मारा प्राणाधार! कृणे कृणे आम केम करो ठो? ते कहो. ॥ १८ ॥

मोहने बीजा उह्वासनी ॥ रा० ॥ जाखी अठारमी ढाल हो ॥ सत्यवा

दी जननी जणे ॥ रा० ॥ चंद जिस्या महीपाल हो ॥ स० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजयजीए आ बीजा उह्वासनी अठारमी ढाल कही. चंद जेवा सत्यवादी राजाने कोइकज माता जन्म आपशे. अथवा चंद जेवा राजाने सत्यवादी माताज जन्म आपे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

कृण बाहिर कृण ज्रीतरे, एम केम करो अधीर ॥ एतो कारण मु

जज्ञणी, कहो नणदीना वीर ॥ १ ॥ मांड्यो प्रथम समागमे, कपट

निहेजा कंत ॥ किम रदेशे इण लकृणे, प्रीतरीत मतिमंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे नणदीनावीर. कृणमां बाहेर अने कृणमां अंदर एम अधीराइ केम करो ठो? तेनुं कारण मने कहो. ॥ १ ॥ हे कांत, प्रथमनाज समागममां तमे आवुं कपट करवा केम मांड्युं. ? हे बुद्धिवंत, तेवा लकृण राखशे तो पठी प्रीतिनी रीत केम रदेशे? ॥ २ ॥

प्रथमज कवले मक्षिका, शो तेमांहे सवाद ॥ स्वामी अबला उप
रे, एवको शो उन्माद ॥ ३ ॥ पेहेली रामतमां प्रचु, काढी बेठा
वेश ॥ आगल केम निरवाहशो, मुजथी नेह विशेष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पेहेलाज कोली आमां मक्षिका आवे तो पढी तेमां शो स्वाद ? हे स्वामी, अबलानी उपर
आवो उन्माद शुं करो ओ ? ॥ ३ ॥ हे प्रचु, पेहेलीज रमतमां वेष काढीने बेठा तो पढी मारी साथे आ-
गल खेहनो निर्वाह केम करशो ? ॥ ४ ॥

मूकीयो चलचित्ता, करो सुरंगो नेह ॥ जिणे तुमथी खलता
तस मुख परुशे खेह ॥ ५ ॥ वाला तुम मलवा तणो, अलजो
हूतो अनंत ॥ पण मननी मनमां रही, इण आचरणे कंत ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चित्तनी चपलता ढोडी घो. सुरंगी नेह करो. जेणे तमारी साथे खलता करी ते तेना मुख
उपर धूल पडशो. ॥ ५ ॥ हे व्हाला, तमने मलवानो कोड अनंत हतो, पण हे कांत तमारां आवां आच-
रणथी ते मननी वात मनमां रही. ॥ ६ ॥

जे गाथा कहीठे तुमे, पामीबुं तस जेद ॥ जावा
नही देउं हवे, ते तुमे जाणो वेद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे गाथा तमे कही हती, तेनो जेद हुं समजी बुं. तेथी हुं तमने जावा दइश नहीं. तेनो
वेद तमे जाणो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल उगणीशमी ॥

हुं तुज आगल शी कहुं केशरीआलाल ॥ ए देशी ॥

अलवेसर अवधारीये ॥ केशरीया लाल ॥ अबलानी अरदासहो ॥ के० ॥ पा
नीआशना पासमां ॥ के० ॥ केम हवे कीजे निराशहो ॥ के० ॥ रहोरहो राजे
सरा ॥ रहोण॥के०॥ १ ॥ कहो ते करुं हुं कबुलहो ॥ के० ॥ पण फोगट शाने
दहो ॥ के० ॥ करी करी कूमा कुशूख हो ॥ के० ॥ रहोण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे केसरीआ लाल, आ अबलानी अरज अवधार जो. मने आशाना पाशमां पाडीने हवे केम
निराश करो ओ ? माटे हे राजेश्वर, अहिं रहो. ॥ १ ॥ जे तमे कहो, तेहुं कबुल करुं, पण मने आवा कुमा
कुशूखथी फोगट शामाटे बाखो ओ ? ॥ २ ॥

महिल कहिल कारी इस्या ॥ के० ॥ टहिलनी हुं करणारहो ॥ के० ॥

तोपण मनमाने नही ॥ के० ॥ अहो जोवन शिणगारहो ॥ के०॥रहो०

॥ ३ ॥ हुं तुम पगनी उपानही ॥के० ॥ तुमे मुज शिरनामोरुहो ॥के०॥

गोद बिठाउं पाये पनुं ॥ के० ॥ केम रह्या मुंह मचकोरुहो ॥के०॥ रहोण ॥४॥

अर्थ ॥ हे चौवनना शृंगार, आवी सर्व सामग्री ठे. हुं वचन प्रमाणे वर्तनार अने देखनी करनार हुं,

ते ठतां तमारुं मन मानतुं नथी. ॥ ३ ॥ हुं तमारा पगनी मोजडी बुं, अने तमे मारा माथाना मोड ठो. हुं गोद बीठाबुं बुं अने पगमां पशु बुं; ते ठतां तमे मुख मरडीने केम रखा ठो ? ॥ ४ ॥

जे मन राखी शकी नहीं ॥ के० ॥ ते खमजो अपराध हो ॥ के० ॥ बालक बुद्धे लहेती नथी ॥ के० ॥ रखे कांइ राखता खाध हो ॥ के० ॥ रहो ॥ ५ ॥

विमलपुरी नगरी किहां ॥ के० ॥ किहां आज्ञा अवदात हो ॥ के० ॥

किहां अमतुम मेलावडो ॥ के० ॥ थइ कोइ लिखित ए वातहो ॥ के० ॥ रहो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे तमारुं मन राखी शकी नहीं ते मारा अपराध कमा करजो. हुं बालक बुद्धि बुं. कांइ समजती नथी; रखे कांइ मनमां खेद राखता. ॥ ५ ॥ विमलपुरी नगरी क्यां ? अने उज्वल एवी आज्ञा नगरी क्यां ! अमारो अने तमारो मेलाप क्यां ? आ वात कोइ पूर्व लखेथी थइ ठे. ॥ ६ ॥

अणजाण्युं जातुं नथी ॥ के० ॥ रखे कही गणता गमारहो ॥ के० ॥ ठे

ल शकोनही ठेतरी ॥ के० ॥ ते तुमे राखो करार हो ॥ रहो ॥ के० ॥ रहो ॥ ७ ॥

जाण्यो ग्रह पीने नहीं ॥ के० ॥ तेहमां मीन न मेष हो ॥ के० ॥ एम क

रतां जो उवेखशो ॥ के० ॥ तो तुम शोजा विशेष हो ॥ के० ॥ रहो ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ कांइ वात अजाणी रहेली नथी, रखे तमे मने गमार करी गणता ? हे ठेल, तमे एवो करार करी राखजो के मने ठेतरी शकशो नहीं. ॥ ७ ॥ जाणे तो ग्रह पीडे नहीं, ए वातमां मीन मेष नथी एम करतां जो तमे मारी उपेक्षा करशो तो तमारी शोजा विशेष थशे. ॥ ८ ॥

रहीआला रढमानीए ॥ के० ॥ निपट न थाउं कठोरहो ॥ के० ॥ मोटा

इ किण वातनी ॥ के० ॥ थाशोजो चाकरी चोरहो ॥ के० ॥ रहो ॥ ९ ॥

तम सुसरे नवि डुहव्या ॥ के० ॥ लहेणे देणे लगार हो ॥ के० ॥ ला

लच होय कोइ वातनी ॥ के० ॥ कहो सुखे न करो विचारहो ॥ के० ॥ रहो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे रहीआला, रढमानो. अत्यंत कठोर थाउं नहीं. जो तमे चाकरी चोर थशो तो पढी कइ-वातनी मोटाइ गणाय ? ॥ ९ ॥ तमारा सासराए तमने देवादेवामां लगारपण दूजव्या नथी. जो कोइ वातनी हजु लालच होय तो सुखे कहो, जरापण विचार करो नहीं. ॥ १० ॥

होवे जमाइ लाडका ॥ के० ॥ जेम रुसे तेम रंगहो ॥ के० ॥ पण विण

स्वारथ रुसणुं ॥ के० ॥ तेतो बालक ढंगहो ॥ के० ॥ रहो ॥ ११ ॥ एतो

दशामुनिराजनी ॥ के० ॥ तमने नघटे एहहो ॥ के० ॥ ए वेला रसनी

खरी ॥ के० ॥ केम करी दीजे ठेहहो ॥ के० ॥ रहो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जे लाडका जमाइ होय ते तो जेम रीसाय तेम रंग आवे. पण जे स्वार्थ बगर रीसाइ बेसे ते तो बालकना ढंग ठे. ॥ ११ ॥ आम स्त्रीने ठोमी चाह्या जवुं, ए दशा तो मुनिराजनी ठे. तमने ए घट. तुं नथी, आ वेला तो बराबर रसनी ठे. ते उपर शी रीते ठेद अपाय ? ॥ १२ ॥

सारी पासानी वातडी ॥ के० ॥ लखीठे हैडे जेहहो ॥ के० ॥ वाखिम
ते नवि विसरे ॥ के० ॥ नही तिलमात्र संदेहहो ॥ के० ॥ रहो०॥१३॥
जोरे उवेखी जो जायशो ॥के०॥ पणहुं मलीश विहाणहो ॥के०॥ पूरवदि
शि आजापुरी ॥ के० ॥ झूलीश नहीं अहिगाण ॥ के० ॥ रहो० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे वाहादा, सोगठी पासा वखते तमे जे वात कही हती, ते मारा हृदयमां लखाइ गइ ठे. ते
कदि विसरी जवानी नथी. तेमां तिलमात्र पण संदेह नथी. ॥ १३ ॥ जो तमे मने जोरथी उवेखीने चाब्या
जशो, तोपण हुं तमने मलीश. तमारी आजापुरी पूर्वदिशामां ठे. ए रहेगाण हुं झुलीश नहीं. ॥ १४ ॥

चंद कहे हठशुं करो ॥ के० ॥ दुर्जन करशे अदेखहो ॥ के० ॥ अणु न
घटे वाधे नही ॥ के० ॥ जे विधि लखिया लेखहो ॥ के० ॥रहो०॥१५॥
अकथ कथाठे अंगने ॥ के० ॥ बांधी मुठी लाखहो ॥ के० ॥ चतुर थइ
चूके किस्थुं ॥ के० ॥ मन हटकीने राखहो ॥ के०॥ रहो० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चंदे कथुं, तमे आवो हठशो करो ठो? दुर्जनो आपणी अदेखाइ करशे. जे विधि ए लेख लख्या
होय, ते अणुमात्र पण घटता के वधता नथी. ॥ १५ ॥ हे अंगना, ए कथा कहेवाय तेवी नथी. बांधी
मुठी लाखनी ठे. तुं चतुर अइने केम चुके ठे? तारुं मन हठावीने धीरज राख. ॥ १६ ॥

रहेतां वचन रहेनही ॥ के० ॥ नेहपण नवि मूकायहो ॥ के० ॥ ग्रही
अणजाणे ठुंदरी ॥ के० ॥ पन्नम जेम पस्ताय हो ॥ के०॥ रहो०॥१७॥
तोए पण ते प्रेमला ॥ के० ॥ माने नही लवलेशहो ॥ के० ॥ अहो धन्य
जन जेणे जीतीया ॥ के० ॥ दुर्जय नेह कलेश हो ॥के० ॥ रहो०॥१८ ॥

अर्थ ॥ जो अहीं रहुं तो वचन रहे तुं नथी अने जातां स्नेह मुकातो नथी. जेम सपें अजाणे. लुंठर-
गळी होये पठी ते पस्तावो करे ठे तेम अयुं ठे. ॥ १७ ॥ तथापि प्रेमला लवलेश पण मानती नथी. अहो !
तेवा माणसने धन्य ठे के जेणे दुर्जय एवा स्नेहना दुःखने जिती लीधा ठे. ॥ १८ ॥

बीजा उद्घासनी मोहने ॥ के० ॥ कही उंगणीशमी ढालहो ॥ के० ॥ प्रेमलाल
हीने चंदनी ॥ के० ॥ आगल वात रसाल हो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजये आ बीजा उद्घासनी उंगणीशमी ढाल कही ठे. प्रेमला लक्ष्मी अने चंदनी
आगल रसिक वात आवशो. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

प्रेमला पालव नवि तजे, चंदघणुं अकलाय ॥ एहवे हिंसक धसमसी,
आप्यो भृकुटी चमाय ॥ १ ॥ कठिन वचन कहीने तिणे, पालव पक
ड्यो जेह ॥ मूकाव्यो माटीपणे, विषम करमगति एह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला चंदनो पालव ठोडती नथी. राजाचंद घणो अकलाय ठे तेवामां हिंसक मंत्री च्रगुटी

चडावीने आव्यो. ॥ १ ॥ तेणे कठण वचनो कही; जे पादव पकड्यो हतो, ते बदात्कारे मूकाव्यो. कर्म नी गति एवी ठे. ॥ २ ॥

गोरी उरमीमें गझकरी सचीवनी लाज ॥ परणी घरणी परिहरी,
चाड्यो चंद महाराज ॥ ३ ॥ सिंहल नृपने जझ कहुं, सिद्धां स
घलां काज ॥ पण रुदती सुंदरीतणी, तुम हाथे ठे लाज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला गौरी मंत्रीची लज्जा पामी, लाजकाढी उरडीमां गझ. पठी चंदराजा परणेवी गृहिणीने परिहरी चाड्यो गयो. ॥ ३ ॥ सिंहल राजानी पासे आवी कहुं के, सघलां कार्य सिद्ध थयां, पण ए रुदन करती सुंदरीनी लाज तमारा हाथमां ठे. ॥ ४ ॥

शीखलझ सिंहलतणी, आज्ञा धणी तेवार ॥ ग्रही करवाल उता
वखो, आव्यो जिहां सहकार ॥ ५ ॥ धरी धीर पेठो धसी, कोट
रमांहे अवीह ॥ गिरि कंदरमांहे जिस्थो, जझ विराजे सिंह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आज्ञा नगरीनो पति चंदराजा सिंहल राजनी शीख लझ हाथमां खड्ड लझ ज्यां पेळुं आंबातुं वृह हतुं त्यां आव्यो. ॥ ५ ॥ धीरज धरीने ते वृहना कोटरमां पेठो. ते पर्वतनी गुहामां सिंहनी-जेम शोजतो हतो. ॥ ६ ॥

अंवा कर कंबाग्रही, आवी वधू समह ॥ चढी तिहां वाही ठनी,
चाड्यो गगने वृह ॥ ७ ॥ अर्धजाम रही जामिनी, ते अवसर
सहकार ॥ पूरवदिशि आज्ञापुरी, तिहां मंडी अलगार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पेळी तेनी माता हाथमां कंबा लझ वृहनी समह आवी. अने ते उपर चडी गझ. पठी वृह आकाशमां चाड्यो. ॥ ७ ॥ ज्यारे रात्री अर्ध पहोर बाकी रही, ते वखते ते आम्र वृह पूर्वदिशामां आवे-ली आज्ञापुरीमां आव्युं. ॥ ८ ॥

॥ ढाल विशमी ॥

॥ हो कोझ आन मिखावे साजना ॥ ए देशी ॥

हो वीरमती कहे रे वहू, निरखी ॥ तें नगरी एहहो ॥ हो कनकध्वज कि
हांदेखती, जो तुं रहेती गेहहो ॥ वी० ॥ १ ॥ हो दिनप्रते कौतुक एहवा,
देखाडीश हुं तुज हो ॥ हो पुरीश होंश हुं ताहरी, जोमनराखीश मुजहो ॥ वी० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वीरमती कहे ठे के, हे वधू, तें ए नगरी केवी जोझ ? जो तुं घेर रही होत तो कनकध्वज रा-जाने क्यांथी जोत ? ॥ १ ॥ हुं तने दिन दिन प्रत्ये आवा कौतुक देखाडीश. जो तुं तारु मन मारी तरफ राखीश, तो हुं तारी वधी होंसो पुरी करीश. ॥ २ ॥

हो मुज विण कोण अतिक्रमे, ए आकाशनो पंथ हो ॥ के निसुण्या सिद्धां
तमें, वलि चारण निर्ग्रथहो ॥ वी० ॥ ३ ॥ हो पंखीनी गति केटली, बार जो
यण लगे सीमहो ॥ पण मुग्धे मुज मंत्रनी, गति तुं जाण अनीमहो ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे सुंदरी, मारा शिवाय आ आकाशानो मार्ग कोण उल्लंघन करी शके ? सिद्धांतमां आकाशमां गमन करनारा चारणमुनिउज संज्ज्जाय ठे. ॥ ३ ॥ हे मुग्धा ! पद्दनी गतिनी सीमा बार योजन सुधी ठे. पण मारा मंत्रनी गति सीमा वगरनी ठे. ॥ ४ ॥

जिहां किहां पवन न संचरे, तिहां मारो संचारहो ॥ तेते कारज हु करुं, जे न करे किरतार हो ॥ वी० ॥ ५ ॥ कहे सासुने गुणावली, सघली ए साची वात हो ॥ परतक्क दीतुंमें पारखुं, रुडी आजनी रातहो ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यां पवन पण संचरे नहीं, त्यां मारो संचार आय ठे. जे कार्य किरतार न करी शके, ते कार्य हुं करुं हुं. ॥ ५ ॥ गुणावलीए पोतानी सासुने कहुं के, तमे कहोणे ते बधी वात साची ठे. में तो प्रत्यक्क पारखु जोयुं. आजनी रात्रि रुडी ठे. ॥ ६ ॥

पण तमे बाइजी पांतर्था, एक वाते निरधार हो ॥ आज जे परण्यो प्रेमदा, ते महारो जरतार हो ॥ वी० ॥ ७ ॥ जो एहमां कुमुं पडे, तो मुज देजो गाल हो ॥ सासु कहे रहो रहो बहु, देती मुज सुत आलहो ॥ वी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी पण तमे एक वाते अजाण्या रह्या ठे. जे आज रात्रे प्रेमदाने परण्या ते मारा जर्तार ठे. ॥ ७ ॥ जो ते वात खोटी ठरे तो मने गाल आपजो. ते सांजली सासु बोली, अरे बहु, राखो, मारा पुत्र उपर एवं आल चडावो नहीं. ॥ ८ ॥

जे नर निरखीश रुश्चका, ते शुं कहीश तुं चंद हो ॥ जाण्युंमें काहापण ता हरुं, मुज बशठे मुज नंदहो ॥ वी० ॥ ९ ॥ चंद सुणी चित्त चिंतवे, रखे मुज लहेती विमात हो ॥ हो परण्युं पाधरुं आणशे, जो ए जाणशे वातहो ॥ वी० ॥ १० ॥

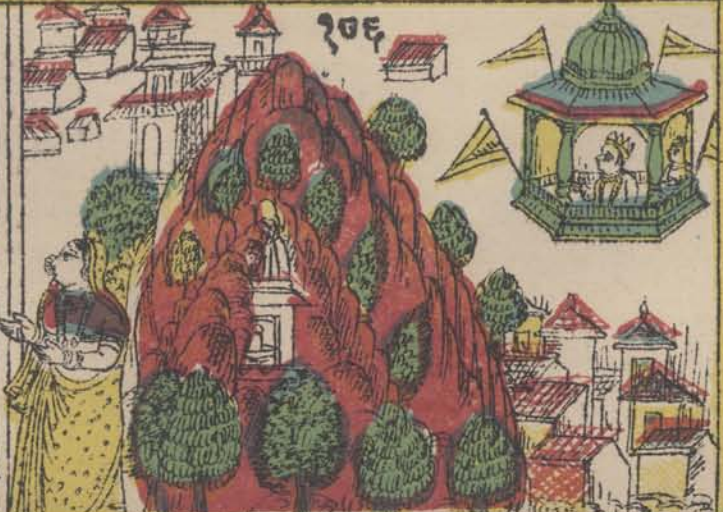
अर्थ ॥ जे पुरुषने तुं सुंदर देखीश, ते बधाने शुं तुं चंद कहीश ? में तारुं डाहापण जाण्युं. मारो चंद पुत्र तो मारे बश ठे. ॥ ९ ॥ ते वात सांजली चंद मनमां विचार करे ठे के, मारी विमाता रखे आ वात ध्यानमां लेती ! जो ए जाणशे तो पढी आ परण्युं पाधरुं लावशे. ॥ १० ॥

एम पंथे वहेतां थकां, निरखतां कौतुक ऋडहो ॥ हो पुरगिरिवर उल्लंघता, नमता तीर्थ करजोरु हो ॥ वी० ॥ ११ ॥ तेहवे दीठा डूरथी, आज्ञापुरी अहि ठाण हो ॥ तेहवे कराथुध बोलीया, दिनतणा आगेवानहो ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एम मार्गे वृद्ध उपर चावतां, कोटी कौतुको निरखतां, शेहेर तथा पर्वतोने उल्लंघता अने तीर्थने बेकर जोडी नमता तेउं चाव्यां आवे ठे. ॥ ११ ॥ तेम करतां तेमण दूरेथी आज्ञापुरीने दीठी. ते समये दिवसना आगेवान एवा कुकडाळं बोळवा लाग्या. ॥ १२ ॥

पामी अचरिज देखीने, प्राची दिशि आनंद हो ॥ हो उदय थया उल्लंघमें, दिनकर जेम नृपचंद हो ॥ वी० ॥ १३ ॥ प्रह विकसी सुवसी जिसे, नजचारी सहकार हो ॥ आवी उत्तयो आराममें, निज थानक निरधार हो ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ सूर्यने उदय थवानुं आश्चर्य जोइ पूर्व दिशा आनंद पामी अने चंद्रराजानी जेम तेना उत्संगमां सूर्यनो उदय थयो. ॥ १३ ॥ प्रजात विकाश पाम्युं, अने सुगंध प्रसरवा लाग्यो. ते समये आकाश चारी आम्रवृद्ध आराममां पोताना स्थानमां आवीने उत्तयो. ॥ १४ ॥

आपणी ए आजापुरी, ए आपणडो बाग हो ॥ रे वडू तरुथी उतरो, कहेसासु
महाजाग हो ॥ वी० ॥ १५ ॥ महा रुहथी बिहुं उतरी, कोटर केडे तेहहो ॥
हो चंदजणी जोवे नही, पुण्यतणुं फल एह हो ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं, हे महाजाग्यशाही वडू ! आ आपणी आजापुरी आवी, आपणो बाग ठे, माटे
हवे आमवृह उपरथी उतरो. ॥ १५ ॥ ते बंने आवृह उपरथी उतरी. तेनी पडखेना कोटरमां चंद-
राजा ठे, तेने कोइ जोइ शक्युं नही, ए पुण्यतणुं फल ठे. ॥ १६ ॥

शुचि थावा सासु वडू, गइ पुष्करणी जामहो ॥ कोटरमांहिथी निकटयो, चंद
नरेश्वर तामहो ॥ वी० ॥ १७ ॥ आनंदे मंदिर आवियो, हैडे धरतो हेज हो ॥
हो नौतन वेपरची करी, सुखजर सूतो सेजहो ॥ वी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ते पढी सासु अने वडू बंने पवित्र थवाने वापिकामां न्हावा गइ, एटले चंदराजा तत्काल कोटर
मांहीथी बाहेर नीकली गयो. ॥ १७ ॥ ते आनंदथी पोताने मंदिर आव्यो. हृदयमां हाम धारण करतो ते
नवो वेष धारण करीने पाठो शय्या उपर सुखे सुतो. ॥ १८ ॥

हो हसतां रमतां आवियां, सासु वडू पण गेह हो ॥ वीशमी

ढाल मोहने कही, बीजा उद्धासनी एह हो ॥ वी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ सासु अने वडू हसतां रमतां घेर आव्यां. श्रीमोहन विजये आ बीजा उद्धासनी विशमी ढाल कहीठे.
॥ दोहा ॥

वीरमती कंबा दइ, गुणावलीने ताम ॥ पहोती नवरंग नेहशुं,

कुटिला तव निजधाम ॥ १ ॥ प्रचला पुरनी अपहरी, कोइक मंत्र

प्रयोग ॥ तत्क्षण नरनारी सकल, जाग्रत थयां अशोग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पढी वीरमतीए पेळी कंबा गुणावलीने आपी अने ते कुटिला स्त्री नवरंग स्नेह धरती पोता-
ने घेर आवी पोहोची. ॥ १ ॥ कोइ मंत्र प्रयोगथी नगर उपर नाखेली प्रचला निजाने हरी लीधी एटले
नगरना सर्व नरनारी शोक रहित पणे जाग्रत थयां. ॥ २ ॥

थयो प्रात सवि साचवे, जेजे निज षट् कर्म ॥ जप अध्ययनादि

क सकल, प्रारंजे निज धर्म ॥ ३ ॥ वात थइ जे रातनी, नही

केणे निरत्ति ॥ गुणावली राणी तणी, निसुणो हवे प्रवृत्ति ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रातःकाल थयो, सर्व लोको पोतपोतानां षट् कर्मों साचववा लाग्यां अने जप, अध्ययन विगेरे
पोतानो सर्व धर्म आरंजवा लाग्यां. ॥ ३ ॥ रात्रे जे वात बनी, तेनी कोइने खबर पडी नही. हवे गुणाव-
ली राणीनुं वृत्तांत सांजलो. ॥ ४ ॥

मंदिर पेठी धसमसी, निरख्यो सेजे नाह ॥ कंतेपण निरखी

प्रिया, करकंबासोडाह ॥ ५ ॥ में पापिणीए कंतने, एम निद्राव

श कीध ॥ सुतो कंत जगाडवा, कंबा ठबका दीध ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते गुणावली मंदिरमां उतावली पेठी, त्यां शय्या उपर पतिने सुतेलो जोयो. अने पतिप पण हाथमां कंबावाली ते प्रियाने उत्साहसहित जोइ. ॥ ५ ॥ गुणावलीए विचार्युं के, में पापिणीए मारा स्वामीने आम निजावश कथों अने पाठी सुतेला कंथने जगाडवाने ते कंबा उबकारी. ॥ ६ ॥

कपटे आखस मोडिने, जाग्यो चंद नरेश ॥ राणी अणजाणी थकी, जाषे वचन विशेषा॥७॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा कपटथी आखस मरडी बेठो थयो;ते वखते राणी गुणावली अजाणी थइने बोले ठे.७

॥ ढाल एक वीशमी ॥

जागो जागो हो मारा ज्रमर सुजाण के, निद्रनी वेरण परिहरो ॥ ए देशी ॥
रयणी विहाणी प्रह थयो, तमे उठोहो नणदीना वीरके ॥ रुमापंखी कुकमा, सहु
पेहेलां हो जागे थइ धीरके ॥ निद्रनी नाह निवारीए ॥ ए आंकणी ॥१॥दिन
उदयेहो सूवे नर कोयके, जेहसूतां रवि उगमे ॥ तस वीरजहो धीरज नवि होय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे नणंदना वीर, रात्रि वीती गइ, प्रातःकाल थयो तमे जाग्रत आउं. जुवो आ सुंदर पही कु-
कडा सर्वनी पेहेला धीर थइने जागे ठे. तेथी हे ! नाथ ! निद्राने निवारो. ॥ १ ॥ दिवस उगतां कोण सुइ
रहे ? जे नर दिवस उगतां सुवे तेने वीर्य अने धैर्य होतां नथी. ॥ २ ॥

जेनर होयनिरुद्यमी, वली मूरख हो शेखर होय जेह के ॥ वेला करण नरेश
नी, उंधनीये हो फोगटगमे तेहके ॥ नि० ॥३॥ राति अलेखे आजनी, तमे कीधां हो
नवि आज विदास के ॥ में तुमकाजे उजागरो, जोगवीने हो कीधो आयासके ॥ नि० ॥४॥

अर्थ ॥ हे राजा, जे पुरुष निरुद्यमी होय अथवा मूर्खनो शेखर होय ते निद्राथी करणराजानी वेला
फोगट गुमावे ठे. ॥ ३ ॥ हे नाथ, आजनी रात्रि तो तमे अलेखे करी. तमे आज विदास पण कथों नहीं.
में तमारे माटे उजागरो जोगवीने प्रयास कथों. ॥ ४ ॥

जागवतां नवि जागिया, सोहणडे हो कांइ पाम्या ठो राज के ॥ के परण्या कोइ
गेहिनी, एम सुख जरहो सूताठो आजके ॥ नि० ॥५॥ जागो निद्राबु नाहला, उदया
चलहो उदयो दिनकारा ॥ अंतर्थांमी प्रातनो, निरखावो हो मुजने दीदारके ॥ नि० ॥६॥

अर्थ ॥ हे प्रिय, तमे जगाडतां जाग्या नहीं. शुं कांइ अखस्थ ठो ? के कोइ बीजी स्त्री परण्या ठो ?
आजे आम सुखजर केम सुता ठो. ? ॥ ५ ॥ हे ! निद्राबुनाथ, ! जाग्रत आउं. दिवसने करनार सूर्यनो
उदय उदयाचल उपर थयो ठे. हे अंतर्थांमी, आ प्रातःकालनो देदार मने बतावो. ॥ ६ ॥

उची जरी गंगाजली, दंत धावन हो करी करो मुखशुद्ध के ॥ ए वेला नरवर करे,
आखाके हो उजा मलयुद्ध के ॥ नि० ॥७॥ अक्सर राज सजातणो, थयो जागो हो
सासुना जातके ॥ देशे उलंजो जो जाणशे, आवीने हो तमने विमातके ॥ नि० ॥८॥

अर्थ ॥ हुं गंगाजली (जारी) जरीने उची बुं. हे नाथ, दांतण करीने मुखने शुद्ध करो. आ वेलापतो
राजा उठी कसरत शास्त्रामां मलयुद्ध करे ठे. ॥ ७ ॥ हे सासुना जाया, इवे जागो, राज सजा करवानो
अक्सर थयो ठे. जो आ खबर तमारी माता जाणशे तो आवीने तमने उबको आपशो. ॥ ८ ॥

जाग्यो कपट निद्रातजी, स्त्रीवचने हो हलफलतो चंद के ॥ रेरे वेला बहु थइ, नवि जाण्यो हो उदयो जे दिणंद के ॥ नि०॥१०॥ रजनीए जे थयुं मावहुं, घेराणुं हो तेह श्री मुज दिलके ॥ तेणे सेजडीश्री उठतां, थइ मुजने हो राणीजी ढीलके नि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे स्त्रीनां वचनश्री राजाचंद कपट निद्रा ठोडी बेबाकलो जागी उठ्यो. अने कहेवा लाग्यो के, अरे बहु वेला थइ गइ. सूर्यनो उदय थयो ए वाततो जाणवामांज आवी नहीं. ॥ ७ ॥ राजा चंदे कहुं के, हे राणीजी, रात्रिए मावहुं थयुं इतुं, तेथी मारुं दिल घेराइ गयुं. तेथी करीने शय्यामांथी उठतां मने वार थइ ठे. ॥ १० ॥

तमे पण दीसो उजागरां, आचरणे हो जाणुं तुं एम के ॥ आज तो वात घणी जली, दिन उदयथी हो तमे मांड्यो जे प्रेमके ॥ नि०॥ ११॥ वात रसीली आजनी, लागे ठे हो बानिकनो रंग के ॥ जाणीए किहां क क्रीडा करी, आज एवा हो दीसे ठे ढंग के ॥ नि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तमारां आचरणे उपरश्री जणाय ठे के, तमारे पण उजागरो थयो लागे ठे. तेमां आजनी वात तो घणी सारी ठे के तमे सूर्यना उदयथी प्रेम करवा मांड्यो. ॥ ११ ॥ आज वात रसिली अने रंगी ली लागे ठे. जाणे तमे आज कोइ ठेकाणे क्रीडा करी होय तेवो ढंग वर्त्ताय ठे. ॥ १२ ॥

कहोजी कहो मुज आगले, रातडीए हो रामत किहां कीध के ॥ पठी अमने प्रतिबोधजो, कही कहीने हो वातो अप्रसिद्धके ॥ नि० ॥ १३॥ कहे राणी राजा जणी, रामतडी हो जाणुं नवि कोय के ॥ हुं किहां जाउं साहिबा, ए मूकी हो चरणांबुज दोयके ॥ नि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे राणी, मारी आगले वात कहो, तमे आज रात्रे क्यां रमत रम्यां ? पठी अमने अप्रसिद्ध वातो कही प्रतिबोध आपजो. ॥ १३ ॥ राणीए राजाने कहुं, हुं कोइ जातनी रमत जाणती नथी. हे साहेब, आ तमारां बे चरण कमल मुकीने हुं क्यां जाउं ? ॥ १४ ॥

जोखी जेद लहे नहीं, मुखे मीठी हो करे पिठथी वात के ॥ तमे पिठ क्यां एक आजनी, रमी आव्या हो दीसोठो रातके ॥ नि० ॥ १५ ॥ हुं अबला आझा विना, किम विण कहे हो बाहिर धरुं पायके ॥ रे रठी आला राजिया, मठरावा हो मानो महाराय के ॥ नि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते जोखी स्त्री कांइ जेद समजे नहीं अने पोताना प्रिय साथे मीठी मीठी वार्त्ता करवा लागी अने पुच्छुं के, हे प्रिय ! आजनी रात तमे क्यांइक रमी आव्या हो, तेम लागो ठे. ॥ १५ ॥ हुं अबला स्त्री तमारी आझाविना घरनी बाहेर पग केम मुकुं ? हे रठीआला, अने मठरावा राजा, ए मारी वात जरूर मानजो. ॥ १६ ॥

मोहने बीजा उद्धासनी, एकवीशमी हो कही सुंदर ढाख के ॥ जावी कथा नृपचंदनी, एह आगले हो अतिही ठे रसाव ॥ नि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ मोहन विजये बीजा उद्वासनी आ एकवीशमी सुंदर ढाल कहीठे. चंद राजानी जावी कथा चागल अति रसिली ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वचन सुणी वनिता तणां, चिंते चंद नरेश ॥ वांक नही वनिता
तणो, वांक विमात विशेष ॥ १ ॥ एकज रजनी संगते, नारी थइ
निःशंक ॥ जे कांइ चरित्र न जाणती, वदती वचन अवंक ॥१॥

अर्थ ॥ वनितानां वचन सांजली चंदराजा चिंतववा लाग्यो के, आ स्त्रीनो वांक नथी, पण आमां वि-
मातानो विशेष वांक ठे. ॥ १ ॥ एक रात्रिनी संगतथी आ स्त्री शंका वगरनी थइ गइ; नहीं तो आ स्त्री
कांइ स्त्री चरित्र जाणती न हती अने वांकां वचन बोवती पण न हती. ॥ २ ॥

लाग्यो संग विमातनो, तेणे पलटाणी नारि ॥ जेम विष होय
बरासथी, नालिकेरने वारि ॥ ३ ॥ दुःसंगतिथी साधुजन, पामे
विकृति विकार ॥ यंत्रघटी संगत थकी, ऊद्वरी सहे प्रहार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ स्त्रीने अपरमानो संग लाग्यो, तेथी पलटाइ गइ. जेम बरासनो नालीएरना जलमां संबंध
थवाथी विष आय ठे, तेम थयुं. ॥ ३ ॥ नठारी संगतथी सज्जन पण विकार पामे ठे. घटीयंत्रनी संगतथी
जावरने प्रहार सहन करवो पडे ठे. ॥ ४ ॥

दुष्ट संग अंगार सम, रस विरसे एक रंग ॥ श्याम करे शीतल
हुतो, उष्ण तपावे अंग ॥५॥ नारि, वारि, तरवार, सम नेत्र, तु
षार, नरेश ॥ जे जेम वाले तेम वले, बलावहार विशेष ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ दुष्ट माणसनो संग अंगारा जेवो ठे. ते एक रंगी रसने विरस करी नांखे ठे. जो अंगारो शीतल
होय तो अंगकालु करे अने उनो होय तो अंगने तपावे ठे. ॥ ५ ॥ स्त्री, जल, तरवार, नेत्र, घोडो, अने
राजा एटला जेम बलावनार होय तेम वले ठे. बलावनारनी बलिहारी ठे. ॥ ६ ॥

प्राणनाथ कहे हे प्रिये, मूको नारि चरित्र ॥ रातरम्या किहां
आजनी, पेहेरी वेश त्रिचित्र ॥ ७ ॥ जोलववा पिउ जामिनी,
कद्विपत कहे अवदात ॥ अवधारोजी विनवुं, राततणी जे वात ॥८॥

अर्थ ॥ प्राणनाथे कहुं, हे प्रिया, हवे स्त्री चरित्र करवा ठोमी घो. आवो त्रिचित्र वेष पेहेरीने आजनी
रात्रि क्यां रम्यां. ? ॥ ७ ॥ पोताना प्रियने जोलववाने जामनीए एक कद्विपत वृत्तांत कहेवा मांज्यो. हे !
नाथ, हुं रातनी जे वात्ता कहुं, ते ध्यानमां ह्यो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल वाविशमी ॥

॥ सलूणी योगणी रुडीवे ॥ एदेशी ॥

गिरि वैताढ्य विशाखा नगरी, मणिप्रज्ञ खेचराधीश ॥ चंदखेखा तस
गेहिनी, अतिविलसे सुख निशदिश ॥ १ ॥ सलुणा सुणजो नारि चरि

त्र ॥ अरेहां पण अवसाने पवित्र ॥ स० ॥ आंकणी ॥ कीधां एक म
नावी आझा, खेचर अवर अनेक ॥ रीत ए सत्पुरुषो तणी, जिन्न
जिन्न जणी करे एक ॥ स० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वैताळ्यगिरि उपर विशाला नामे एक नगरी ठे. त्यां मणिप्रज्ञ नामे एक विद्याधरनो राजा ठे; तेने
चंद्रलेखा नामे स्त्री ठे. तेउ रात्रि दिवस सुख विलास करतां हतां. सज्जनो, आ नारी चरित्र सांजळजो-
जे अवसाने (ठेवटे) पवित्र गणाशे. ॥ १ ॥ बीजां घणा खेचरोने तेणे आझा मनावीने एक कर्यां हतां,
सत्पुरुषोनी ए रीति ठे के, जे जिन्न जिन्न होय तेने एकत्र करे. ॥ १ ॥

यात्रादिक गुरु मुखशी निसुणी, प्रगट्यो जाव अनंत ॥ ताम विमान रचीनवुं,
सकळत्र जेव्या जगवंत ॥ स० ॥ ३ ॥ ते विद्याधर आजनी, आव्यो आजारा
ति ॥ जे घन इहां बुढ्यो हतो, तेणे पसर्यो प्रजंजन जांति ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते मणिप्रज्ञने, गुरुना मुखशी यात्रादिकनो प्रजाव सांजळी अनंत जाव प्रगट अयो. तत्कळ
एक नवुं विमान रची ते स्त्री सहित जगवंतने जेटवा चाह्यो. ॥ ३ ॥ जगवंतने जेटी ते विद्याधर आज
रात्रे आज्ञानगरी उपर आव्यो. जे मेघ अहीं आजे वर्यो हतो तेनाशी घणो वायु प्रवर्तवा द्याग्यो. ॥४॥

अटक्युं विमान न चाळे गगने, कीधां कोडि प्रकार ॥ पामी अचरज खेचरी,
तेणे विनव्यो निज जरतार ॥ स० ॥ ५ ॥ विणरुतु इहां केम बुढ्यो वरषा,
केम थंजाणु विमान ॥ करीए प्रसाद ए मुजने, खेचर तणा सुलतान ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेथी आकाशमां विमान अटकी गयुं. तेणे कोटी उपायो कर्यां पण विमान चाळे नहीं. ते जोइ
खेचरी आश्चर्य पामी अने तेणीए पोताना पतिने विनववा मांड्यो ॥ ५ ॥ हे ! खेचर पति ! वर्षां ऋतुविना
अहिं वर्षाद केम वर्यो ! अने आपणुं विमान केम थंजायुं ? ते वार्त्ता मेहेरबानी करी मने जणावो. ॥६॥

खेचर कहे ए वचन अगोचर, रे नारि न कहाय ॥ करीए कथा जे पारकी,
आपणने नफो शो थाय ॥ स० ॥ ७ ॥ बमणो हठ मांड्यो खेचरीए, स्त्री हठ
जगडुर्वारि ॥ मणि प्रजे निज कांताजणी, कीधो पाठो सकळ प्रकार ॥ स० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ खेचरमणिप्रजे कहुं, हे स्त्री ए वात अगोचर ठे. ते कहेवाय तेवी नथी. अने पारकी वात क-
रवामां आपणने शो नफो थाय ? ॥ ७ ॥ खेचरीए बमणो हठ कर्यो. स्त्रीनो हठ जगत्मां दुःखे निवारवा
योग्य ठे. पठी मणिप्रजे पोतानी स्त्रीने सघळो प्रकार कहेवा मांड्यो. ॥ ८ ॥

आज्ञापुरपति उपर सुरकोइ, कुपितठे वैरविकार ॥ नृपने अति परितापवा,
तेणे विरच्यो ए जळधार ॥ स० ॥ ९ ॥ ते नृपनी पुण्याश्यें, थंज्युं आपणुं एह
विमान ॥ ए कारण ठे हे प्रिये, कहे नारी वचन परधान ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आज्ञानगरीना राजा उपर कोइ देवता वैरना विकारशी कोप पाम्यो ठे. राजाने अति परिताप
करवा तेणे आ मेघने रच्यो ठे. ॥ ९ ॥ पण ए राजाना पुण्यशी आपणुं विमान थंजायुं ठे. हे स्त्री, तेनुं
ए कारण ठे. त्यारे चंद्रलेखा मुख्य वचन बोली. ॥ १० ॥

ठे कांइ सामर्थ्य प्रीतम तुममें, जेम एह उगरे चूप ॥ तो उपगार करो प्रचु,
उपगार ठे धर्म सरुप ॥ स० ॥ ११ ॥ विद्याधर कहे मुजथी शुं होवे, पण एक
जाणुं उपाय ॥ तेह जो नृपमाता करे, तो विघन विलय सवि जाय ॥ स० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे प्रियतम, आ आज्ञानगरीना राजा उगरे एवुं कांइ सामर्थ्य तमारामां ठे ? तो हे ! प्रचु तेना
उपर उपकार करो. ए धर्मनुं स्वरुप ठे. ॥ ११ ॥ विद्याधरे कहुं, माराथी शुं अइ शके, पण हुं एक उपाय
जाणुं हुं. पण जो ते राज माता करे तो आ सर्व विघ्न विनाश पामी जाय. ॥ १२ ॥

आवी विद्याधरी निजपति देख, वीरमतीनी पास ॥ तुज सुतने कढ्याणनो, रे
बाइ सुण अवकाश ॥ स० ॥ १३ ॥ बिंब मनोहर सोलमा जिननो, थापो थान
पवित्र ॥ पंचमंगल दीवो करी, जरो फूलनो पगर विचित्र ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पढी ते विद्याधरी पोताना पतिने लइ वीरमती माता पासे आवी, अने कहुं. हे ! बाइ, तारा पु-
त्रना कढ्याणनो उपाय तुं ध्यानथी सांजइय. ॥ १३ ॥ सोलमां तीर्थकर श्रीशांतिनाथनुं मनोहर बिंब प-
वित्र स्थानमां स्थापन कर्थ. तेनी आगल पंच मंगल दीवो करी विचित्र पुष्पोनो पगर (अंजलि) जर्थ. १४

मारी विद्याधरी वली नृपपत्नि, तेम तुं नृपनी विमात ॥ जिनगुण गाइ राती
जगो, करो ज्यां लगी थाय प्रजात ॥ स० ॥ १५ ॥ पढी एक आपुं कणयर कंवा,
फरसो चूप शरीर ॥ तो सूत ए वीरसेननो, सज्ज होवे फरी वरुवीर ॥ स० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आमारी विद्याधरी, राजानी पत्नी, अने तुं राजमाता ए बधा जिनगुण गातां गातां ज्यांसुधी
प्रजात थाय त्यांसुधी रात्रि जगो करो. ॥ १५ ॥ पढी एक कणेरनी कंवा आपुं, तेनाथी राजाना शरीरनो
स्पर्श करो. जेथी ते वीरसेननो शुरवीर पुत्र चंदराजा फरीथी सज्ज अशे. ॥ १६ ॥

बाइए तरत तेडावी मुजने, सयल सुणावी वात ॥ विद्याधर वचने अमे, प्रचु
जक्तिथी निगमी रात ॥ स० ॥ १७ ॥ श्री जिनराजनो रास रम्या अमे, तुम
माटे प्राणेश ॥ कंवाथी तुमने जगावीने, गयो विद्याधर निज देश ॥ स० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पढी तमारी माताए मने तेडावीने सर्व वाचां संजलावी. ए विद्याधरनां वचनथी अमे प्रचु
जक्तिमांज बधी रात्रि निर्गमन करी. ॥ १७ ॥ हे प्राणेश, अमे पढी तमारे माटे श्रीजिनराजनो रास रम्यां
अने ते विद्याधर तमने कंवाथी जगानी पोताना देशमां चाह्यो गयो. ॥ १८ ॥

ए आजुनी रजनी रामत, पिउजी में कीधी प्रकाश ॥ मोहने
ढाल बावीशमी, कही मनोहर बीजे उद्घास ॥ स० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हे ! प्रिय ! आप्रमाणे आजनी रात्रिनी रमतनो वृत्तांत में प्रकाश कथों. श्रीमोहन विजये आ
बीजा उद्घासनी बावीशमी मनोहर ढाल कही ठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

चंद कहे चतुरा निसुण, ए कह्यो साचोमर्म ॥ जे होय नारि प
तिव्रता, तेहनो एहिज धर्म ॥ १ ॥ अकृत करे पिउ कारणे, सुकृ
त करे विशेष ॥ प्रकृति ए सतीयो तणी, होय पुराकृतदेष ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए कछुं, हे चतुरा, तमे जे साचो वृत्तांत कळो, ते सांजड्यो. जे स्त्री पतिव्रता होय तेनो एवोज धर्म ठे. ॥ १ ॥ पतिने माटे न करवानुं करे अने विशेषथी सुकृत करे, ए सतीउंनी संस्कार पामेली प्रकृति होय ठे. ॥ २ ॥

सुतथी माता हित करे, पतिजक्ति होय नार ॥ शी अधिकाइ ते हमें, ठे जगस्थिति व्यवहार ॥ ३ ॥ मुज कारण उजागरो, कयों तमे बहुरीत ॥ जळी थइ करुणा करी, अम तुम साची प्रीत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ माता पुत्र उपर हेत करे अने स्त्री पति जक्ति करे, तेमां शुं अधिक ठे ? ए तो जगत् स्थिति-नो व्यवहार ठे. ॥ ३ ॥ तमे मारे माटे बहु प्रकारे उजागरो कयों, ए मोटी दया करी. तमारीमारा उपर साची प्रीति ठे. ॥ ४ ॥

जुतुं केम कहो तमे, मान्यां वचन विराम ॥ जो जुतुं जाषो तमे, तो वायस होय श्याम ॥ ५ ॥ जो प्रचु रास रम्यो नही, मुज माटे तमेनार ॥ तो सायर खारो हुवे, दिनकर वमे तुखार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे जुतुं शामाटे बोळो. ! तमारां वचन में शांतिथी मान्यां ठे. जो तमे जुतुं बोळो तो कागनो श्याम थइ जाय. ॥ ५ ॥ हे स्त्री, ! जो तमे मारे माटे जिन प्रचुनो रास न रम्यां हो तो सागर खारो थाय अने सुर्यमांथी जाकलनुं वमन थाय. ॥ ६ ॥

तुम विण कुण पतिना जतन, करे अवर संसार ॥

आव्यो मालव देशनो, चांपल देनें जार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आ संसारमां तमारा शिवाय बीजी कोण स्त्री पतिनी जतना करे. मारे घेर तो मालवदेशनुं रन आव्युं ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल त्रेवीशमी ॥

॥सखीरी आयो वसंत अटारनो, सुरिजन खेले फाग चतुरजन सोहना ॥ ए देशी ॥

सखीरी चंद कहे चंद्रानने ॥ चंद्राण ॥ तुम वचने ठे प्रतीत ॥ सुगुण जन सांजळो

॥सण॥ पण मुज विनति चित्त धरो ॥ चिण ॥ कहे कहेवाये ए रीत ॥ सुण ॥ १ ॥

सण ॥ रास मंरुल जिनराजनो ॥ जिण ॥ उदय किहांथी थाय ॥ सुण ॥

सण ॥ एहवुं जाग्य किहां थकी ॥ किण ॥ जे जिनगुण गवराय ॥ सुण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्र कहे ठे- हे चंद्र मुखी, मारे तमारां वचन उपर प्रतीति ठे. पण सद्गुणीजन, सांजळो अने मारी विनंति मनमां धरो. ए कहेवानी रीत ठे. ॥ १ ॥ श्रीजिन प्रचुनो रास कयांथी उदय थाय. अने श्रीजिनराजनागुण गवाय एहवुं जाग्य कयांथी होय ? ॥ २ ॥

सण॥ जिननी जक्ति जो कीजीये ॥ जोण ॥ तो लहीये जवपार ॥सुण॥सण॥ केवल छ हीने ते होवे ॥तेण॥(पाठांतरे)॥ जिन गुणगातां बहु थया ॥वण॥ ज्योति बहु चरतार

॥ सु० ॥ ३ ॥ स० ॥ जेम तमे प्रचुगुण आलवी ॥ अ० ॥ मुजने कीध कल्याण ॥ सु० ॥

स० ॥ तेम अमे पण सुपनुं लहुं ॥ सु० ॥ मध्य निशाने प्रमाण ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो श्रीजिनराजनी जक्ति करवामां आवे तो संसारनो पार लेवाय ठे. श्रीजिन प्रचुना गुण गा-
वाथी घणां स्त्री पुरुष ज्योतिरूप (तेज स्वरूप-मुक्त) अया ठे. ॥ ३ ॥ जेम तमे प्रचुना गुण गाइ मारुं
कल्याण कर्युं. तेम मने पण आजे मध्य रात्रे स्वप्न आव्युं हतुं. ॥ ४ ॥

॥ स० ॥ तुमे आ आज्ञानगरीथी ॥ न० ॥ जोयण अढारसे सीम ॥ सु० ॥

स० ॥ जाणुं विमलपुरीतमे गया ॥ त० ॥ सासुपण ठे समीप ॥ सु० ॥ ५ ॥

स० ॥ तिहां कोइक नर परणतो ॥ प० ॥ देखो ठो वेहु तेह ॥ सु० ॥

स० ॥ जाग्यो एहवे हुं इहां ॥ हुं ॥ कौतुक सुपन श्योएह ॥ सु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जाणे तमे आज्ञानगरीथी अढारसो योजन उपर रहेली विमलपुरीमां गया, त्यां तमारी सासू
पण समीप हतां. ॥ ५ ॥ तमे बंने ए त्यां कोइ पुरुषने परणतो जोयो हतो, ए पठी हुं जागी गयो. ए
स्वप्नानुं शुं कौतुक हरो. ॥ ६ ॥

स० ॥ तुम कथने मुज सुपनमे ॥ सु० ॥ अंतर रजनी दीस ॥ सु० ॥

स० ॥ ए वेहुंमांहि कियुं खरुं ॥ की० ॥ ए जाणे जगदीश ॥ सु० ॥ ७ ॥

स० ॥ में जाण्युं अनुमानथी ॥ अ० ॥ सुपननीशी परतीत ॥ सु० ॥

स० ॥ सुपन दृष्टांते संसारनी ॥ सं० ॥ खोटी कही ठे रीत ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तमारा कहेवामां अने मारा स्वप्नामां रात्रि दिवसनो अंतर ठे. ए बेमां कयुं सत्य ठे. ए पूजा जाणे
॥ ७ ॥ में अनुमानथी जाण्युं के, स्वप्नानीशी प्रतीति ठे. कारण के, संसारनी रीत खोटी कहेवामां
स्वप्नानुं दृष्टांत अपाय ठे. ॥ ८ ॥

॥ स० ॥ तमे अनुज्वीयुं ते खरुं ॥ ते० ॥ खोटुं निद्रा जाळ ॥ सु० ॥

स० ॥ साची सदैव होवे सती ॥ हु० ॥ कहे एम चंद जुपाल ॥ सु० ॥ ९ ॥

स० ॥ पिउ वचने विस्मित अइ ॥ वि० ॥ निसुणी निशा संबंध ॥ सु० ॥

स० ॥ पण पिउ खोटो पाडवा ॥ पा० ॥ कटप्यो एक प्रबंध ॥ सु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे तमे अनुज्वीयुं ते खरुं ठे. अने हमेसा सती स्त्री साची होय. आप्रमाणे चंद राजा ए कहुं.
॥ ९ ॥ पतिनां वचनथी रात्रिनो संबंध सांजळी राणी विस्मय पामी गइ. पण पोताना पतिने खोटो पाड-
वा तत्काल एक नवो प्रबंध कटपनाथी उजो कर्यो. ॥ १० ॥

॥ स० ॥ कहे राणी स्वामीसुणो ॥ स्वा० ॥ शिव सेवक हुतो एक ॥ सु० ॥

स० ॥ सुपनमे दीतुं देहरुं ॥ दे० ॥ सुखडी ज्यो सुविवेक ॥ सु० ॥ ११ ॥

स० ॥ उठी उधांगले नोतर्या ॥ नो० ॥ निज न्यातिला सर्व ॥ सु० ॥

स० ॥ पाठो आवीने जुए ॥ ने० ॥ खाही शिव उपवर्ग ॥ सु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ राणी कहे ठे-हे राजा, सांजळो. एक शिवनो सेवक हतो, ते विवेकीए स्वप्नामां सुखडीथी ज

रेखो एक शिवनो प्रासाद जोयो. ॥ ११ ॥ ते उपरथी तत्काळ उठीने पोतानी सर्व ज्ञातिने नोतरुं आप्युं
अने पढी ज्यां शिव मंदिर जोवा जाय त्यां ते तो खाळी जोवामां आव्युं. ॥ १२ ॥

॥ स० ॥ अपहरी इशे सुखाशिका ॥सु०॥ जाणे हो सेवक मूढ ॥सु०॥
स०॥ देइ प्रासाद पूज्या विना ॥पू०॥ पोढयो ज्ञातिथी गूढ ॥सु०॥१३ ॥
स०॥ पोहोर दिवस रह्यो पाठलो ॥पा०॥ ज्ञात जगाने हो जोय ॥सु०॥
स०॥ कहुं रे मूर्ख जोजनतणी ॥जो०॥ ढील करे एम कांय ॥सु०॥१४॥

अर्थ ॥ तेणे जाण्युं के, शंकरे बधी सुखडी लइ दीधी, तेथी ते मूढ पूजन कर्या वगर देरुं बंध करी
ज्ञातिथी गूढ पणे जइ ते देहेरामां सुइ गयो. ॥ १३ ॥ ज्यारे दिवसनो पाठलो पोहोर बाकी रह्यो एटले
जमवाने आवेला ज्ञातिजनो तेने जगाडवा लाग्या. अरे मूर्ख, जाग्रत था. जोजननी ढील केम करे ठे. ॥१४॥

॥स०॥ जोज्य सामग्री दिसे नही ॥दि०॥ सहीतो तें हांसु कीध ॥सु०॥
स०॥ ज्ञाति जणी उत्तर इश्यो ॥उ०॥ शंकर पूजके दीध ॥ सु० ॥१५॥
स०॥ ढण एक थोत्रो जो तुमे ॥जो०॥ जरुं सुखकीये प्रासाद ॥सु० ॥
स० ॥ सुपनमें देखुं पुरव परे ॥पू०॥ तो जमाकुं सवाद ॥ सु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वली अहिं जोज्यपदार्थनी सामग्रीपण जोवामां आवती नथी. शुं तें उपहास्य कर्तुं ठे? ते सां-
जली ते शिव जके ज्ञातिने नीचे प्रमाणे उत्तर आप्यो. ॥ १५ ॥ जो तमे एक ढणवार खमो, तो पाठो
पूर्वनी जेम स्वप्नामां आ प्रासाद सुखडीथी जरेलो देखुं तो हुं तमने जमाडुं. ॥ १६ ॥

॥सा०॥ सहू कहे सुपननी सुखडी ॥सु०॥ तेणे केम जांजे चूख ॥ सु० ॥
स०॥ पस्तावो पूजारो करे ॥पू०॥ खोटो ए सुपन सखुख ॥ सु० ॥ १७ ॥
स०॥ तेम तमे सुपन मांहे प्रचु ॥मां०॥ विमल पुरी मुज दीठ ॥ सु०॥
स० ॥ हुंतो उत्री तुम आगले ॥तु०॥ जूठ शुं बोळो अनीठ ॥सु०॥१८॥

अर्थ ॥ सर्वे बोड्या-अरे आतो स्वप्नानी सुखडी, तेनाथी चूख केम जांगे? पूजारे पढी पस्तावो कर्यो
अने कहुं के, स्वप्नानी वात उपर विश्वास करवो नही. ॥ १७ ॥ तेम हे नाथ, तमे स्वप्नामां मने विमल
पुरीमां दीठी. ते स्वप्नानी वात ठे. हुं तो अत्यारे तमारी आगल उत्री हुं. तमे आहुं खराब जुवुं शुं बोळोठे? १८

॥स०॥ जाते वलते ठत्रीशसें ॥ ठ० ॥ कोश होवे महाराज ॥ सु० ॥
स०॥ वातते मानवानी नही ॥ न०॥ आवे ए वाते लाज ॥ सु०॥१९ ॥
स० ॥ रे राणी राजा कहे ॥ रा० ॥ हुंतो करुं हुं हास ॥ सु० ॥ स० ॥
मुजने तारां वचननो ॥ व० ॥ पुरो ठे विश्वास ॥ सु० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हे महाराज, ते विमलपुरी जतां आवतां ठत्रीशसो कोश आय ठे. ते वात न मानवी जोइए
एवी वात तो कहेतां पण लाज आवे. ॥ १९ ॥ राजाचंदे कहुं, हे राणी, हुं तो तारी मस्करी करुं हुं. मने.
तारां वचननो पुरो विश्वास ठे. ॥ २० ॥

स० ॥ रंगरत्नी राजा अठे ॥ रा० ॥ सहु कोश्रठे निज गेह ॥ सु० ॥
 स०॥ आगल संबंध मीठमो ॥मी०॥ तेम वली नवले नेह ॥सु० ॥२१॥
 स० ॥ त्रेवीशे ढाळे कद्यो ॥ ढा० ॥ मोहने बीजो उद्घास ॥ सु० ॥
 स० ॥ श्री जिन धर्म थकी लहे ॥थ०॥ चंद नरिंद प्रकाश ॥सु०॥२२॥

अर्थ ॥ राजा पोताना रंगे खुशी रह्यो. बीजा पोतपोताने घेर रह्या ठे; हवे आवातनो संबंध आगल मीठो आवे ठे. तेमां वली नवीन स्नेह जरेलो ठे. ॥ २१ ॥ आ बीजा उद्घासनी त्रेवीशमी ढाल श्रीमोहन विजये कही ठे. राजाचंद श्रीजैन धर्मथी पोतानुं तेज प्राप्त करे ठे. ॥ २२ ॥

॥ इति श्रीचंद चरित्रे प्राकृत प्रबंधे चंदसिंहलमिलनस्वरूपा (१)
 कनकध्वजकथाश्रवणरूपा (२) जाटकपाणिग्रहणात्मिका (३) पुनरा
 जापुरीनगरीगमनका (४) आक्षिप्तसृष्टिः कलाजिः प्रबोधोद्वितीयो
 द्घासः समाप्तः ॥ सर्व गाथा १०९९ ॥

श्रीचंदराजाना चरित्रना प्राकृत प्रबंधमां, १ चंद अने सींहल राजानो मेलाप, २ कनकध्वजनी कथानुं श्रवण, ३ चंदराजाए जाडे करेलुं पाणिग्रहण, अने ४ पुनः आज्ञापुरीमां गमन ए चार कलाउथी युक्त एवो आ बीजो उद्घास समाप्त थयो.

॥ सर्व गाथा १०९९ ॥

॥ अथ तृतीयोद्घास प्रारभ्यते ॥

॥ दोहा ॥

अविनाशी काशीधणी, शिववासी हरितंग ॥ स्वर्ग निवासी दा
 स जस, नमो पास जिन रंग ॥१॥ चिदाकार चिद्ज्ञानघन, चि
 दानंद चिद्रूप ॥ चिदाज्ञास करुणायकी, होवे त्रिलोकी रूप ॥२॥

अर्थ ॥ जे विनाशने पामता नथी, जे काशी नगरीना स्वामी, मोक्षमां निवास करनारा अने जेना शरीरनो रंग नीलो ठे, वली जेनी देवताउ सेवा करे ठे एवा श्रीपार्श्वनाथ प्रजुने हर्षथी नमस्कार थाउं ठीए ॥ १ ॥ जे चैतन्य आकृतिवाला ठे, जे चैतन्य ज्ञान समूह रूप ठे, जे आनंद स्वरूप ठे जे चैतन्य रूप ठे, एवा चैतन्य स्वरूपी परमात्माना करुणार्थी आत्मा त्रण लोकनो नाथ आय ठे. ॥ २ ॥

॥जे दर्शन दर्शन विना, दर्शन ते प्रतिपक्ष ॥ दर्शन दर्शन होय
 जिहां, ते दर्शन प्रत्यक्ष ॥३॥ जंग जाल नरवाल मति, रचे विविध
 आयास ॥ तिहां दर्शन दर्शन तणो, नही निदर्शना जास ॥४॥

अर्थ ॥ जे दर्शन आत्म स्वरूपना अनुभव विनानुं ठे, ते दर्शन (मत) विरोधी मतवाळुं ठे अने जे दर्शनमां आत्मस्वरूपना अनुभवरूप सम्यग् दर्शन आय ठे तेज दर्शन प्रत्यक्ष दर्शन ठे. ॥ ३ ॥ जे पुरुष अज्ञान बुद्धिथी अनेक प्रकारना प्रयास करी वचनोना जंग जालनी रचना करे ठे तेना मतमां शुद्ध आत्म दर्शननो अनुभव नथी परंतु ते मात्र दर्शनाज्ञास ठे. ॥ ४ ॥

ललित त्रिजंगी जंगजर, नैगमादि नय चूरि ॥ शुद्धा शुद्ध तरो
कथी, ज्ञाषे जगगुरु सूरि ॥५॥ मान्यो कर्ता तो किशुं, अणमान्ये
शो विशेष ॥ मन मान्यो मान्याविना, न गइ ममता रेष ॥६॥

अर्थ ॥ जे जगद्गुरु सूरि जगवंत ठे ते त्रिजंगीथी सुंदर, युक्तिना समूहवाला, नैगमादि घणां नयथी
युक्त अने शुद्ध अशुद्धनो निर्णय करी अति शुद्ध एवां वचनो बोले ठे. ॥ ५ ॥ कदि जगत्नो कर्ता माने
तो शुं एमां शो विशेष ठे? ज्यांसुधी मनमान्यो माने नहीं त्यांसुधी एक रेखामात्र पण ममता गइ नथी,
एम जाणवुं. ॥ ६ ॥

मत मत जनक ममत्वता, सिद्ध जनक अममत्व ॥ धन्य गणे सम ज्ञा
वथी, मत अनेक एकत्व ॥ ७ ॥ जे सम दर्शी सरल गति, आत्म शक्ति
संप्राप्त ॥ ते नर चंद्र नरिंद परे, त्रिजुवन होवे व्याप्त ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जुदा जुदा मतने उत्पन्न करनारी ममता ठे अने निर्ममता सिद्धिने उत्पन्न करनारी ठे. जे अने
क मतमां समज्ञावथी एकत्व गणे तेवा नरने धन्यठे. ॥ ७ ॥ जे पुरुष समदृष्टिवालो, सरलगति राखनारो
अने आत्म शक्ति जेणे सम्यक् प्रकारेप्राप्त करी ठे ते पुरुष चंद्रराजानी जेम त्रण जुवनमां प्रसिद्ध आय ठे.

चंद्र तृतीय उल्लास अथ, निसुणो सुजग अखंरु ॥ जास मधुरताथी
थइ, खंड ते खंनो खंड ॥ ९ ॥ कवि श्रोता कारण करे, ग्रंथरचन आ
यास ॥ समजे कोण श्रोता विना, कविजन वचन विलास ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे सुजगजनो, हवे चंद्रराजाना रासनो त्रीजो उल्लास अखंडितपणे सांजलो. जेना माधुर्यनी आ
गल खांरु शरमाइने खंडे खंड थइ गइ. ॥ ९ ॥ कविठ श्रोताने माटेज ग्रंथ रचवानो प्रयास करे ठे. कार-
ण के, उत्तम श्रोताविनां कविलोकना वचनना विलास कोण समजे? ॥ १० ॥

यथा शक्ति वक्तावदे, ह्योपशम अनुसार ॥ पण श्रोता जेदालका,
ते विरला संसार ॥ ११ ॥ एक चित्त हुंती सजा, निसुणो हवे अधि
कार ॥ गुणावली हवे चंद्रथी, केवा करे प्रकार ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वक्ता हंमेसा पोताना ह्योपशमने अनुसारे यथाशक्ति वदे ठे पण तेना जेदने जाणनारा श्रो
ताउ आ संसारमां विरला ठे. ॥११॥ सजा वधी एक चित्त थइ आ चालतो अधिकार सांजलो. हवे राणी
गुणावली चंद्रनी साथे केवी युक्तियो करे ठे? ॥ १२ ॥

॥ ढाल पेहेली ॥

हो मतवाले साजना, रजनी आजनी रहीने रे ॥ ए देशी ॥

॥पूरव पतिने गुणावली, विनवे बेहुकर जोनी रे ॥ सुपनतणी आंटी तमे,

वालिमजी द्यो ठोनी रे ॥ वात चित्त विमासी कीजीये ॥ १ ॥ जे वाते

रस वाधे रे ॥ जे नर अणघटती कहे, ते श्यो स्वारथ साथे रे ॥ वातण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावली पतिने बे हाथ जोडी विनवे ठे. हे वालिम, तमे स्वप्नानी वातनी जे आंटीवाली

ढे ते ङोडी दो. आपे वार्त्ता विचारीने करवी जोइए. ॥ १ ॥ जे वात करवाथी रस आवे तेज करवी जोइ ए अने जे वात अणघटती होय ते कहेवाथी शो स्वार्थ सधाय. ॥ २ ॥

कीधो रजनी उजागरो, ते तमे नाण्यो लेखे रे ॥ तो वाक्षेशर शुं थयुं,
परमेश्वर तो देखे रे ॥ वात० ॥ ३ ॥ घोडो दोडे वेगथी, पण असवार
न जाणे रे ॥ ते उखाणो तमे कर्यो, एहवी रीऊने टाणे रे ॥ वात० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अमे जे रात्रिनो उजागरो कीधो ते तो तमारा लेखामां आव्यो नहीं, हे वाहाला, तेशी शुं थयुं? ते परमेश्वर तो देखे ढे. ॥ ३ ॥ घोडो वेगथी दोडे पण ते तेनो स्वार जाणे नहीं. आ कहेवत तमे आ हर्षने वखते करी बतावी. ॥ ४ ॥

हांसी मांहे काढो तमे, प्रीतम तमने परख्या रे ॥ जुंजुं न मानशो साहिबा,
वणिक कला किहां शिख्या रे ॥ वात० ॥ ५ ॥ जगत् सकल जुंजुं गणे, जे नर होवे
जुंजुं रे ॥ निज अवगुण जाणे नहीं, वांक देखाडे अपूजो रे ॥ वात० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे प्रियतम, में तमारी परीक्षा करी लीधी. तमे वधीवात हांसीमां काढो ङो. मारा साहेब खोटुं लगाडशो नहीं. आवी वणिक कला क्यां शिख्या? ॥ ५ ॥ जे पुरुष जुंजुं होय ते आखा जगत्ने जुंजुं गणे ढे. ते जुंजुं माणस पोतानो अवगुण जाणे नहीं अने बीजानो वांक आमळथी देखाडे ढे. ॥ ६ ॥

उलटो चोर चोरी करी, जेम तदारने दंडे रे ॥ देखाडो ङो दवामणी, तेम ते
म करीने वितंमे ॥ वात० ॥ ७ ॥ हुं जोली समजी नहीं, तमने साची में
जाखी रे ॥ समजण मांही तुमारनी, तमे पण उंठ न राखी रे ॥ वात० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेम चोर चोरी करीने कोटवालनो दंड करावे तेम वितंडावाद करी दवामणी देखाडो ङो ॥ ७ ॥ हुं जोली खी समजी नहीं, जे वात साची हती, ते कही आपी. तमारी समजणी शीवात करवी? तमे पण कांइउंठप राखी नहीं. ॥ ८ ॥

॥ वरजुं हुं हांसी मत करो, हांसीए होवे विमासी रे ॥ किहां हुं किहां विमला
पुरी, तमने ए मति शी जासी रे ॥ वात० ॥ ९ ॥ नर परघरजंजा घणा, नारी नहीं
कोइ खोटी रे ॥ नर परणावे अदेखता, वात करी करी मोटी रे ॥ वात० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हुं ते वात ङोडी दडं हुं. हवे तेवी हांसीथी खेद आय ढे. क्यां हुं! अने क्यां विमलपुरी! तमने आ शी बुद्धि सुजी? ॥ ९ ॥ घणा पुरुषो पारका घरने जांगनारा होय ढे. कोइ नारी खोटी होती नथी. पुरुषो तो देख्या वगर मोटी मोटी वातो परणावी दे ढे. ॥ १० ॥

॥ उलंघी घरनो उंबरो, न गइ किहां गइ धीठी रे ॥ तो तमे कोश अढारसें, उपर
किहां मुज दीठी रे ॥ वात० ॥ ११ ॥ चंद कहे राणी तमे, रीस मुधा म चडावो
रे ॥ जेम तुम मन राजी रहे, ते विध गावो बजावो रे ॥ वात ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हुं आ घरनो उंबरो ङोडी उद्धत अइ क्यांइपण गइ नथी. तो तमे अढारसो गाळ उपर मने क्यां दीठी? ॥ ११ ॥ चंदराजाए कछुं, राणीजी, तमे फोगट रीस शामाटे चडावो ङो? जेम तमारुं मन राजी रहे, तेवी रीते गावो अने बजावो. ॥ १२ ॥

सुपन तणी वाते तमे, नाके सलकां आणो रे ॥ हसवानी मुज टेव ठे, रहोठो
जेलां शुं न जाणो रे ॥ वात० ॥ १३ ॥ पण मुज सुपन जुतुं नही, मुज निरधार
ठे एहवुं रे ॥ सासु बहु मोजो करो, जोरुं मट्युं जोइए तेवुं रे ॥ वात० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे राणी! आ स्वप्नानी वातमां तमे नाक शुं चडावो ठो.? मारे हसवानी टेव ठे. तमे जेगा रहो
ठो, शुं नथी जाणता.? ॥ १३ ॥ पण मने निश्चय ठे के, मारुं स्वप्न जुतुं नथी. तमे सासु अने वह मोज
करो. जेवुं जोइए तेवुं जोरुं मट्युं ठे. ॥ १४ ॥

पण मुजने करी कृपा, देखाडजो कोइ क्रीडा रे ॥ मारी रखे कांइ आणता, म
नडामांहे व्रीडा रे ॥ वात० ॥ १५ ॥ तुम कारज मांहे माहरुं, जेळुं काज सुळीजे
रे ॥ जेम खीचकीनी बाफथी, वचमां ढोकळुं सीजे रे ॥ वात० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पण कृपा करीने कोइ क्रीडा मने बतावजो. रखे मारी मनमां शरम राखता? ॥ १५ ॥ जेम खी
चडीना बाफथी तेनी वचमां नाखेळुं ढोकळुं जेगुं चडी जाय ठे तेम तमारा कार्यमां मारुं जेगुं कार्य
थइ जशे. ॥ १६ ॥

॥ गोदनी मांहे गोरख तमे, प्राण प्रिये तुज दीठी रे ॥

त्रीजे उल्लासे पेहेली कही, ढाल ए मोहने मीठी रे ॥ वात० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हे प्राणप्रिया, में तने गोदडीमां राखेदा गोरखनी जेम दीठी हती. आ त्रीजा उल्लासनी पेहेली
मीठी ढाल श्रीमोहन विजये कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

॥वाहाला वगर गुने इश्या, मोसा बोळो केम ॥ एणे वचन पातलो,कीधो
दीसे प्रेम ॥ १ ॥ थइ निहेज निःशंक शुं, हसतां जांजो हाड ॥ जा
णुं कोइ तुम तणे, काने लाग्यो चाड ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे वाहाला, वगर गुने आवा मृषा बोळ केम बोळो ठो? तमारां आ वचनथी प्रेम पातलो
कर्यो होय तेम लागे ठे. ॥ १ ॥ आम स्नेह वगरना अने निःशंक थइ हसता हसता हाडने जागी नाखो
ठो? हुं जाणुं तुं के, तमारा काने कोइ चाडीळ आव्यो ठे. ॥ २ ॥

॥नावुं वांकी वाड तळे, चालुं खंभाधार ॥ प्राण नाथ दीजे नही,
वेहेता वृषजने आर ॥ ३ ॥ सूतो वेचे कंतने, ते कोइ बीजी
नार ॥ रंग विरंगा मद ठक्या, बोळो केम अविचार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हुं वांकी वाड नीचे पण आवुं नही, खड्गनी धार उपर चालुं तुं. हे प्राणनाथ, चालता बलद
ने आर मारो नही. ॥ ३ ॥ पोताना पतिने सूतो वेचे-एवी स्त्री कोइ बीजी होय, ठे. तमे रंग जरेला अने
मदमां ठकी गयेदा थइ केम आवां अविचारी वचन बोळो ठो.? ॥ ४ ॥

॥अंगे विलोक्युं नारीयें, पेख्यो परणित कंत ॥ थइ विलखी जाण्या
खरा, विमलपुरी उहंत ॥ ५ ॥ तोपण प्रीतम आगळे, माने नहीं
लगार ॥ जमाडे प्राणेशने, गुणावली तेणी वार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राणीए चंदनुं शरीर जोयुं त्यां पोतानो पति परणेलो जोवामां आव्यो. तत्काल ते विद्व-
खी अइ गइ. अने मनमां विचार्युं के, आणे विमलपुरीनो वृत्तांत जाण्यो हशे खरो. ॥ ५ ॥ तोपण ते प्रिय
तमनी आगल ते वात लगारपण मानती नथी. पत्नी गुणावली राणीए पोताना प्राणनाशने जमाज्यो. ॥६॥

गइ वहु सासूकने, नाह न जाणे तेम ॥

वात कही सघली तिहां, चंदे जावी जेम ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ पत्नी ते वहु पति जाणे नहीं तेम सासु पासे गइ. त्यां जइने चंदे जे वात कही हती ते बधी
जणावी. ॥ ५ ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ घोनी आइ आहारा देशमां मारुजी, खिरणीदे पाठी वाळहो, मृग नय
णीरा थांशुं बोळुं नही ॥ मारुजी ॥ ए देशी ॥

आवी हुं देवा उलंजडो ॥ सासूजी ॥ मुजथी रीसाणो नाहहो, रढिआलो रसनवि
मेखवे ॥ सासूजी ॥ जाणी रातनी वातकी ॥ साण ॥ कही सवी करीने कुचाहहो ॥ हठ
चीनो नवलमति केखवे ॥ साण ॥ तुम विद्या तृण सारखी ॥ साण ॥ मकरो फूल अनं
तहो ॥ रढिण ॥ दीठो में तुमथी घणुं ॥ साण ॥ मुज पीठ विद्यावंत हो ॥ हठ ॥ १ ॥

अर्थ ॥ सासूजी, हुं तो तमने उलंजो देवा आवी हुं. मारा पति माराथी रीसाया ठे. ते रढीयाला नाथ
रीस ठोडता नथी. तेणे रातनी बधी वात जाणी लीधी ठे. तेणे मने बधी युक्तिथी कही आपी. ते हठी-
लो नाथ नवीन बुद्धिने केखवे ठे. ॥ १ ॥ हे बाइजी, तमे घणी फुल मारशो नहीं, तमारी विद्यातो तेनी
आगल तृण समान ठे. में मारो पति तमाराथी वधारे विद्यावंत जोयो. ॥ २ ॥

तुम अम विमल पुरीतणो ॥ साण ॥ फोगट पड्यो प्रयासहो ॥ २० ॥ पियु

तिहां परण्यो प्रेमला ॥ साण ॥ एहनी विद्या साबास हो ॥ हण ॥ ३ ॥

में तिहां तमने कहुं हतुं ॥ साण ॥ ए मुज परणे ठे कंत हो ॥ २० ॥

ते तमे कथन वेथुं नहीं ॥ साण ॥ पण अंते थयुं तंत हो ॥ हण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमारो अने मारो विमलपुरी संबंधी वधो प्रयास फोगट पड्यो. मारो पति तो त्यां जइने प्रेम-
लाने परण्यो, तेनी विद्याने साबासी घटे ठे. ॥ ३ ॥ में तमने त्यां कहुं हतुं के, आमारा पति परणे ठे. ते
वात तमे मानी नहीं पण अंते ते खरुं ठर्युं. ॥ ४ ॥

॥ यद्यपि कामनी माहीउं ॥ साण ॥ ठे जगती तले कोड हो ॥ २० ॥ तो

पण पुरुष डाह्या घणुं ॥ साण ॥ नरनी केम होवे होड हो ॥ हण ॥ ५ ॥

आपणा बेहुं जणीए मली ॥ साण ॥ जाण्युं ठेतरीयें ठे एह हो ॥ २० ॥

पण एणे बेहुने ठेतरीया ॥ साण ॥ एकलडे मति मेह हो ॥ हण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जो के आ पृथ्वी उपर कोटी गमे कामिनीउं डाही हशे तोपण पुरुषो तेमनाथी वधारे डाह्य

ठे. नरनी साथे होड केम कराय? ॥ ९ ॥ आपण बंने एम जाणतां हतां तेने ठेतरीए णीए. पण बुद्धिना घर रुप ए पुरुष एकठे आपण बंनेने ठेतरी दीधां ठे. ॥ ६ ॥

॥ पेहेलां मे तुम विनव्यु ॥साण॥ मुज पियु समनही कोय हो ॥ ह० ॥
पण ते तमे नवि मानता ॥साण॥ जुवो ते साचुं एह हो ॥ ह० ॥ ७ ॥
पण दुर्वलने कहे थके ॥ सा० ॥ कोइ न रांधे क्षीर हो ॥ ह० ॥
केम जोलवाये नारीथी ॥ सा० ॥ जे रणश्रंगण धीर ॥ ह० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ में पेहेला तमने विनव्युं हतुं के, मारा पति जेवो कोय पुरुषनथी, पण तमे ते मानतां न हतां. जुवो आ ते साचुं पड्युं. ॥ ७ ॥ दुर्वलना कहेवाथी कोइ खीर रांधे नहीं. तेम मारुं वचन तमे मान्युं नहीं. जे रण जूमिमां धीर होय ते नारीथी केम जोलवाय ? ॥ ८ ॥

॥ नकरुं हुं संगति केहनी ॥ सा० ॥ कीधो तुमतणो संगहो ॥ ह० ॥
चाखीहुं वचन तुमतणां ॥ सा० ॥ तो एहवो थयो रंगहो ॥ ह० ॥ ९ ॥
उदय आव्युं जे जेहने ॥ सा० ॥ ते तेहथीहिज आय हो ॥ ह० ॥
करवा जाये जो कोइ नहुं ॥ सा० ॥ तो पातुं पसताय हो ॥ ह० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हुं कोइनी संग करती न हती, में तमारो संग कर्यो अने हुं तमारा कहेवा प्रमाणे चाखी, तो तेनुं परिणाम आवुं आव्युं. ॥ ९ ॥ जेने जे उदय आव्युं होय तेज तेनाथी आय ठे. जो कोइ नहुं करवा जाय तो ते पातुं पसताय ठे. ॥ १० ॥

॥ बाइजी कह्युं तुमतणुं ॥ सा० ॥ हवे मुजथी नवी होय हो० ॥ ह० ॥
वालेसरने इहवे ॥ सा० ॥ सुख पामी ठे कोय हो ॥ ह० ॥ ११ ॥
तुम कने रहो कला धारणी ॥ सा० ॥ रहो विद्या तुम पास हो ॥ ह० ॥
कोइनो अरथ न बगाडीये ॥ सा० ॥ करी करी एहवी लफासहो० ह० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी, हवे तमारु कह्युं माराथी बनी शके नहीं. पोताना व्हादाने दुखावी कइ खी सुख पामी ठे ? ॥ ११ ॥ जे तमारे कला होय, जे विद्या होय, ते तमारी पासज रहो. आवी डंफास मारी कोइ बीजीनो अर्थ बगारुशो नहीं. ॥ १२ ॥

॥ पीउ उपरांठो जे थयो ॥साण॥ किम वश आवशे तेह हो ॥ ह० ॥
हवे कौतुक ए तुमतणा ॥ सा० ॥ रहेवायो तुम गेह हो ॥ह० ॥ १३ ॥
देश विदेश जोतां थकां ॥ सा० ॥ दुहव्यो ठेल सुखतान हो ॥ ह० ॥
आवी नाक विंधाववा ॥ सा० ॥ गइ ते विंधावी कान हो ॥ ह० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे जे प्रियतम मारी उपर रोष ज्यो थयो, ते पाठो शी रीते वश अशे ? तमारा जे कौतुक होय ते तमारे घेरज राखो. ॥ १३ ॥ देश विदेशना कौतुक जोवा जतां मारो सुखतान ठेल दुखायो. हुं तो नाक विंधावा आवी पण कान विंधावीने गइ तेहुं बन्युं ठे. ॥ १४ ॥

॥ पीउ आगल मान्युं नथी ॥ सा० ॥ में हजु ए तिलमात्र हो ॥ ह० ॥
 पण एम कीधे शुं होवे ॥ सा० ॥ पीउघर सम नहीयात्र हो ॥ ह० ॥ १५ ॥
 नयणे चरित्र जे दीठकां ॥ सा० ॥ माने ते केम नाकार हो ॥ ह० ॥
 जुतुं पणुं ते साहमुं ॥ सा० ॥ करवो शो तेहनो प्रकार हो ॥ ह० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ में हजी प्रियतम आगल ए वात लगार मात्र पण मानी नथी. पण एम कहेवाथी शुं वळे ? मारे पतिना घर जेवी प्राणयात्रा क्यांइ नथी. ॥ १५ ॥ जे चरित्र तेणे पोतानी नजरे जोयां होय, ते ना कहेवा-
 श्री केम माने ? सामुं जुतुं पडवा जेवुं थाय ठे. हवे एनो उपाय शुं करवो ? ॥ १६ ॥

कहे सासु बहु मतधरो ॥ सा० ॥ चिंता शोक लगार हो ॥ ह० ॥
 बीजी ढाल मोहने कही ॥ सा० ॥ त्रीजा उद्घासनी सार हो ॥ ह० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सासु कहे, हे वहू, तमे मनमां जरापण चिंता के शोक करो नहीं. आ त्रीजा उद्घासनी बीजी
 ढाल श्रीमोहन विजये कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमती बहुने वचन, अइ क्रोधवश जोर ॥ उठीकर क
 रवाल ग्रही, करीने हृदय कठोर ॥ १ ॥ आबी चंदकने तुरत,
 जाखे वचन विमात ॥ अरे दुष्ट पापिष्टनर, शी कही बहुने वात ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बहुनां वचनथी वीरमती जोरथी क्रोधने वश अइ गइ. तत्काल करमां खड्ग लइ अने हृदय क-
 ठोर करी उज्जी अइ. ॥ १ ॥ ते अपर माता चंदराजानी पासे आबी अने कहेवा लागी. अरे दुष्ट ! पापि-
 ष्ट, तें बहुने शी वात कही ? ॥ २ ॥

न्हाने मुख मोटां वचन, कहेतो दीसे चंद ॥ मीयांनीवादेचणा (पाठांतरे)
 मीण तणे दांते चणा, चावे कांमतिमंद ॥ ३ ॥ जोवा मांड्यां आजथी
 षिड अमारां एम ॥ वृरूपणे तुं अमतणी, जक्ति करिशरे केम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तुं नाने मुखे मोटां वचन कहेवा शीख्यो लागे ठे. अरे मतिमंद, मीणने दांते चणा केम चावे
 ठे ? ॥ ३ ॥ तें आजथी अमारां षिडो आम जोवां मांड्यां तो पठी वृद्धावस्थाए अमारी जक्ति
 केम करी शकीश ? ॥ ४ ॥

सुर शंकाए मुज थकी, तो शुं तुज बल मूढ ॥ आ जूठ कीकी
 बापकी, सोनैये आरुढ ॥ ५ ॥ देश नगर जंडार जरु, में जो
 सोंप्या प्राज्य ॥ तेंतो जाण्युं आवीयुं, काकीमाने राज्य ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे मूढ, माराथी तो देवता पण शंका पामे तो तारुं बल कोण मात्र ठे ? जुठने बापडी कीडी
 सोनैया उपर चमी बेठी ? ॥ ५ ॥ देश, नगर जरपूर जंडार में तने सोंप्या, तेथी तुं जाणे ठे के, कांकीडा-
 ने राज्य महुं. ॥ ६ ॥

हुं तुज ने मुकीश नही, जाइश किहां तुं हेव ॥ इणवेखा
संजारतुं, इष्ट होवे जे देव ॥७॥ ठातीपर बेठी चकी, थयो स
जयनृपचंद ॥ कहे सासुने गुणावली, करी करी खर मंद ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हुं तने ठोडीश नहीं. तुं हवे क्यां जइश? आ बखते जे तारा इष्ट देव होय तेने संजारी ले.
॥ ७ ॥ वीरमती एम कहीने चंदनी ठाती उपर चडी बेठी. चंद जयजीत थइ गयो. गुणावली मंद खर-
श्री सासुने कहेवा लागी. ॥ ८ ॥

॥ ढाख त्रीजी ॥

॥ कठडारावाजाहो नणदलवाजीया, कठकारा घुरिया निसाण ॥
मोरी जोली नणदी, डुर्जनहससेहो गुन्हो बगसीए ॥ ए देशी ॥
तुमचा सुतने हो उपर एवको, न करो बाइजी रोष ॥ हारे मोरी जोली
माजी, डुरिजन हससे हो गुनहो बगसीए ॥ एवकुं तुमने हो करवो न
विघटे, नहीमुज प्रीतम दोष ॥ मो० ॥ डु० ॥ १ ॥ अविचल राखो हो
माहारो जो तुमे, जीवितसुधी सोहाग ॥ मो० ॥ तो तुमे मुको हो
बाइजी एहने, कहुं तुं पाउले लाग ॥ मो० ॥ डु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी तमारा पुत्र उपर आवडो रोष करो नहीं. हे मारा जोला माजी, डुर्जन हांसी करशे
अने गुण ढंकाइ जशे. तमारे आम करवुं घटे नहीं. एमां मारा पतिनो बीलकुल दोष नथी. ॥ १ ॥ जो
तमे मारुं सौजाग्य जीवित सुधी अविचल राखवा मागता होतो तमे एने ठोडी मुको. हुं पगे पडी विनवुं बुं.२

गोद बिठाउंहो बाइजी सांजलो, ए मुज कीजीए माफ ॥ मो० ॥ मात
जी तुमचीहो हु न सही शकुं, क्रोधानल तणी बाफ ॥ मो० ॥ डु० ॥ ३ ॥
कां एणे जोयां हो ताहरां ठिडने, में पण कांइ कहांतुज ॥ मो० ॥ डाही
हुं हूती हो तोपण पांतरी, सबली विमासणमुऊ ॥ मो० ॥ डु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी, सांजलो हुं पादव पाथरीने कहुं तुं. मने माफ करो. हे माताजी, हुं तमारा क्रोध
रूप अग्निनी बाफ सहन करी शकती नथी. ॥ ३ ॥ एमणे तमारां ठिड शां जोयां? अने में तमने कांइ
कहां ठे? हुं डाही तोपण ठेतराणी, मारी समजण सबलठतां पस्तावो करवा जेवी थइ. ॥ ४ ॥

ठोरु कुठोरु होता सांजल्या, पण नवी मात कुमात ॥ मो० ॥ एहनी
वय सामु कांइतो जुठ, समजे शुं जात विजात ॥ मो० ॥ डु० ॥ ५ ॥
मारे पीठ विण हो जग शा कामनो, शुं करु मंदिर सेज ॥ मो० ॥ सासु
ना जायाने हो जीवित दीजीए, मुजथी जो राखो ठो हेज ॥ मो० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ठोरु कुठोरु आय. एम सांजल्युं ठे पण माता कु माता आय? तमे एनी वय सामुं तो जुवो.
जातके विजातमां शुं समजे? ॥ ५ ॥ मारे पति विना आ जगत शा कामनुं ठे? पठी हुं मंदिर के शय्यानुं शुं
करुं? जो! तमे मारी उपर हेत राखतां होतो आमारा सासुना जायाने जीवित दान आपो. ॥ ६ ॥

माणस जो ए होशे हो तो घणुं ए थयुं, हवे उतारोजी रोष ॥मो०॥ कट
कीन कीजे हो कीडी उपरे, तृण उपर स्थोजी शोष ॥मो०॥डु०॥१॥ लारु
कवायो हो कांइ खेतो नथी, तुम वरे ए निश्रंत ॥ मो० ॥ कहे
बुं होय ते हो कहो मुज ए वती, पण मूको मुज कंत ॥ मो०॥डु०॥१॥

अर्थ ॥ हे सासुजी, जो ए माणस हशे तो हवे समजी जशे, रोष उतारी नाखे. कीडी उपर कटक शुं
काम जोइए ? तेमज तृण उपर रोष शो राखवो ? ॥ ७ ॥ ए मारो पति तमारे लीधे दाडकवायो अने नि
चित रहे ठे. जो कांइ कहेबुं होय तो मने कहो अने मारा पतिने ठोडी मुको. ॥ ७ ॥

अलगरी रहे कहे सासु हो तुं समजे नही, ए सुतविण हुं सारीस ॥ मो० ॥

मूकीश नही हुं एहने हो समठे ताहरा, जोतुं दाख वारीस ॥ मो० ॥

डु० ॥ ए॥ तेणे शुं रुडे हो सोने कीजीए, त्रूटे जेइथी कान ॥ मो० ॥

कोइ बीजी न मळी हो एहने जायगा, मांड्यो मुजथी जेतान ॥ मो०॥डु०॥१०॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं, तुं अलगरी रहे, कांइ समजती नथी. आ वगर हुं हलावी लइश. तुं दाख वार
वारीश तोपण हुं तेने ठोडीश नहीं. ठोमुं तो तारा सोगन ठे. ॥ ए ॥ जेनाथी कान तुटी जाय ते सोनुं शा
कामनुं. आपुत्रने कोइ बीजुं ठेकाणुं मट्युं नहीं के जे मारी साथे तान मांमी बेठे ? ॥ १० ॥

लाग्यो ए माथे हो ठाणा आपवा, एहनो ए प्रतीकार ॥ मो० ॥ एम क

हीने जव आणी हो कंठे चंदने, ते करवावनी धार ॥ मो० ॥ डु०॥११॥

जइने हाथे वलगी हो सासुने बहु, वमती आंसुनी धार ॥मो०॥ मारी उ

पर आणीहो बाइजी दया, आपो ए प्राणाधार ॥ मो० ॥ डु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ए मारे माथे ठाणा आपवा लाग्यो ठे-तेनो उपाय तो आज ठे. एम कहीने ते चंदना कंठ उ-
पर खड्गनी धार मुकवा लागी. ॥ ११ ॥ ते वखते आंसुनी धारा पाडती बहु आवीने सासुने हाथे वलगी
पनी. हे बाइजी मारी उपर दया करी मने आ मारो प्राणाधार आपो. ॥ १२ ॥

कीधुं एणे अविचार्यु हो हवे एम नही करे, जो होशे एहने लाज ॥ मो०॥

आलोचो तमे उंमु हो कोण करशे पठी, आपणी नगरीनुं राज ॥मो०॥डु०

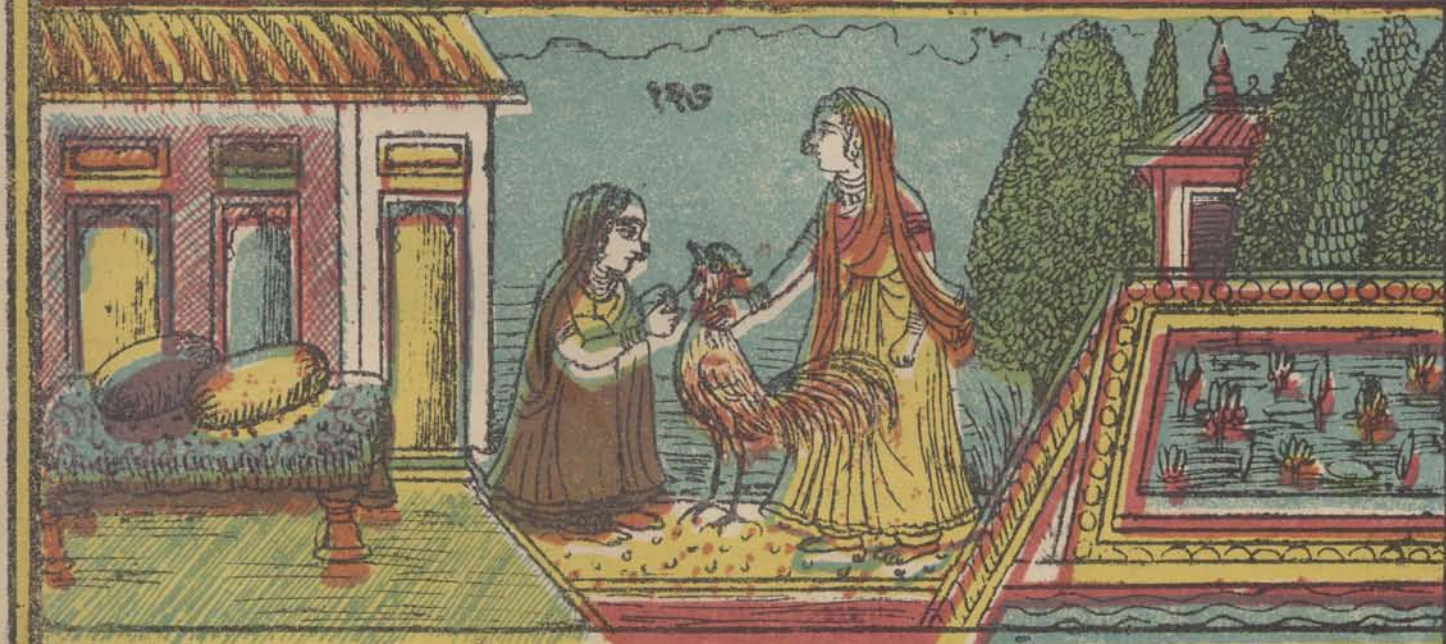
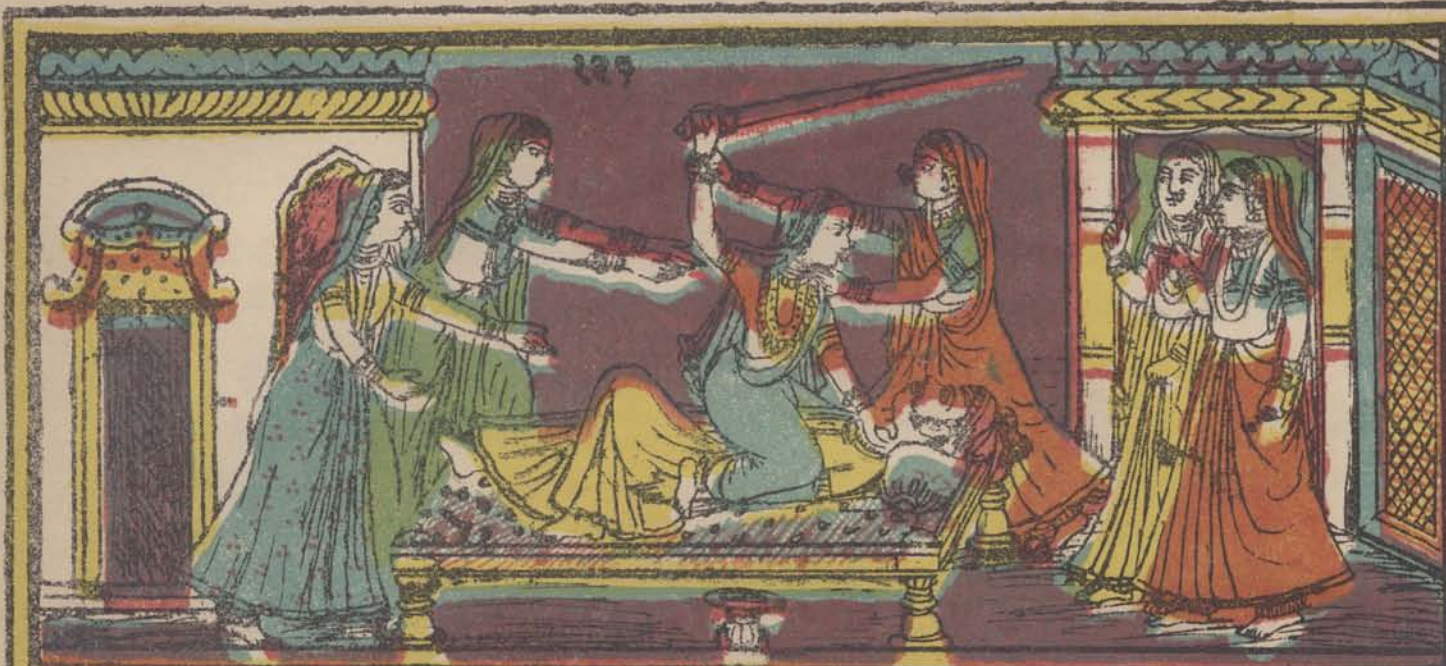
॥१३॥ जोरो नवी चाखेहो कोइए चंदनो, होवे जे होवणहार ॥मो०॥ बहु

तुं कहुं मान्युं हो सासुए तदा, परहीं करी तरवार ॥ मो० ॥ डु० ॥१४॥

अर्थ ॥ तेणे ए काम अविचार्यु कर्तुं ठे, जो तेने लाज हशे तो एम करशे नहीं. माताजी, तमे उंडो
विचार करीने जुवो के जो ते न होय तो पठी आपणी नगरीनुं राज्य कोण करशे. ? ॥ १३ ॥ चंदनुं जोर
कांइपण चाखवानुं नहीं. जे थवानुं होय ते करे ठे. पठी सासुए बहुनुं कहुं मान्युं अने तरवार कंठ
उपरथी लइ लीधी. ॥ १४ ॥

उंसीली नवि मुके हो उंस नरेशथी, कीधो एक प्रकार ॥ मो० ॥ दवरक

एक कीधो हो मंत्र्यो मंत्रथी, वीरमतिये तेणीवार ॥ मो० ॥ डु० ॥ १५ ॥

दोरोलइ बांध्यो हो कंठे चंदने, माये अति अविचार ॥ मो० ॥ तेहथी नृप
हुँ हो सुंदर कूकनो, अइ अइ सरजणहार ॥ मो० ॥ छु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तो पण ए डंसीली वीरमतीए डंस मुक्यो नहीं. तरत एक दोरोलीधो अने ते वखतेज मंत्रथी
मंत्री लीधो. ॥ १५ ॥ ते अविचारी माताए ते दोरो चंदना कंठ उपर बांध्यो. ते वखते चंदराजा एक सुं-
दर कुकडो अइ गयो. अहा ! स्रष्टानी लीला केवी ठे? ॥ १६ ॥

त्रीजी ए चाखी हो त्रीजा उल्लासनी, मोहन विजयेजी ढाल ॥ मो० ॥

आगल थइ सुणजो हो श्रोता एकमना, चंद संबंध रसाल ॥ मो० छु० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजये आ त्रीजा उल्लासनी त्रीजी ढाल कही ठे. हे श्रोताउं आगल तेनो रसिक सं-
बंध आवशे, ते एक मने सांजलजो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

दीठो पति थयो कूकडो, गुणावलीये जाम ॥ वीरमतिने
विनवे, रुदती करी प्रणाम ॥ १ ॥ बाइजी थइ उतावलां
केम अकारज कीध ॥ नरटाली तिर्यचूपणुं, मुज प्रीतमने दीध ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए पोताना पतिने कुकडो थयेलो जोयो एटले तरत ते रुदन करती करती वीरमती-
ने प्रणाम करी विनववा लागी. ॥ १ ॥ हे बाइजी, तमे उतावला थइ आवुं अकार्य केम कर्युं? मारा पति-
ने नर मटाडी तिर्यचूपणुं केम आप्युं? ॥ २ ॥

मानोमारी विनती, जुँ जगत् स्वरूप ॥ कहीए क्यांये न सां
जदयो, पहीरुपे चूप ॥ ३ ॥ थइ नर समजण नवि धरे, ते
तो पंखी प्राय ॥ पंखी कीधे ते घणी, शी अधिकाइ थाय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमे मारी विनति मान्य करो अने आ जगत्नुं स्वरूप विचारी जुवो. कोइ ठेकाणे कोइए रा-
जाने पहीरुपे सांजदयो नथी. ॥ ३ ॥ जे नर थइने समजण राखे नहीं ते प्राये करीने पही जेवोज ठे.
तो पनी तेने पही करवाथी अधिक शुं ठे? ॥ ४ ॥

जूंडो जलो तोही नृपति, शस्त्रनही तोही सुर ॥ दंत नहीं
तोपण छिरद, कोह्यो तोए कूर ॥ ५ ॥ नृपने नररुपे करो, रोष
निवारो मात ॥ आपण बेहुं जण वचे, एटली एह वसात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जूंडो के जलो पण ते राजा कहेवाय ठे. शस्त्री न होय तो पण जे शूरवीर ते शूरवीर कहेवाय.
दांत न होय तो पण हाथी छिरद (बे दांतवालो) कहेवाय अने कोही गयेल होय तोपण कूरा ते कूरा
कहेवाय. ॥ ५ ॥ हे माता, रोष ठोडी दो अने आ राजाने नररुपे करो. आपण बनेनी वचे तेने आटली
शिक्षा थइ चुकी. ॥ ६ ॥

बाइजी तुमे वरु ठो, हुं तो न्हाने वेश ॥ कहेवुं तो घट
तुं नथी, पण न करो संक्लेश ॥ ७ ॥ कहे सासु कहेरे बहु, लेती
वात निवेड ॥ तुंण कांहोय कूकनी, मुजने घणुं मत ठेरु ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी, तमे वृद्ध ठो अने हुं तो नानी बुं, तेथी तमने कहेबुं घटे नहीं, हवे आवो कुरो करो नहीं. ॥ ७ ॥ सासु ए कथुं, अरे वहु, तुं वली आ वातनो निवेडो खे नहीं, तुं पाण खे कुकडी ज-इश. मने वधारे ठेडीश नहीं. ॥ ८ ॥

ताम्रचूड करी चंदने, वहुनो वचन उवेख ॥

पहोती वीरमती घरे, ऐ ऐ विधिना खेख ॥९॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे चंदने कुकडो बनावी अने वहुनां वचनने उवेखी ते वीरमती पोताने घेर चाळी गइ. अहा, विधिना खेख केवा ठे? ॥ ९ ॥

॥ ढाल चोथी ॥

॥ दक्षिण दोहिलो होराज, दक्षिण दोहिलो रे लुंजा पाणी लागणो ॥ ए देशी ॥

उठंगे लीधो हो लाल ॥ राणीयें कूकडो राज ॥ गदगद कंठेरे जासे उ

त्तर मर्मनो ॥ जिणे शिरवालो हो लाल ॥ मुगट विराजतो राज ॥ दैवे

कीधो रे ठोगो राता चर्मनो ॥ १ ॥ जिणे तनु जीणा हो लाल ॥ पेहेरा

ता वाधा हो राज ॥ ते तनु नागारे विट्यां फिकें पांखडे ॥ जिणे कही

बांधता हो लाल ॥ ताता तेगाहो राज ॥ शस्त्र वरुड रे कीधी नखने आंकडे ॥२॥

अर्थ ॥ पत्नी राणी गुलावलीए ते कुकडाने पोताना खोलामां लीधो अने गदगद कंठे मर्मनां वचन क-हेवा लागी. अरे राजा, जेना मस्तक उपर शिखावालो रातो मुगट विराजतो हतो, तेना मस्तक उपर दैवे अत्यारे राता चर्मनुं ठोगुं कथुं ? ॥१॥ हे राजा, जे शरीर उपर बारीक जरीआनी वाधा पेहेरवामां आव-ता ते शरीर नम्र ठे अने उपर पीठाना पांखडा वीट्या ठे. जे कटी उपर तगतगती तरवार बांधता, ते ठेकाणे हवे नखना आंकडामां शस्त्रोनी शोजा आवी ठे ? ॥ २ ॥

जे रवि उगे हो लाल ॥ जागता सेजथी राग ॥ जागता कीधा रे दैवे पाठ

ली रातकी ॥ करताजे मीठांहो लाल ॥ जोजन जावताराज ॥ अवर जो

तारे हो आ जुठ कोइ वातडी ॥३॥ जिणे मुख कहेता हो लाल ॥ अकर

परवडा राज ॥ तिणे मुख कहेता रे कीधा कूकूकडू ॥ बेसता स्वामी हो

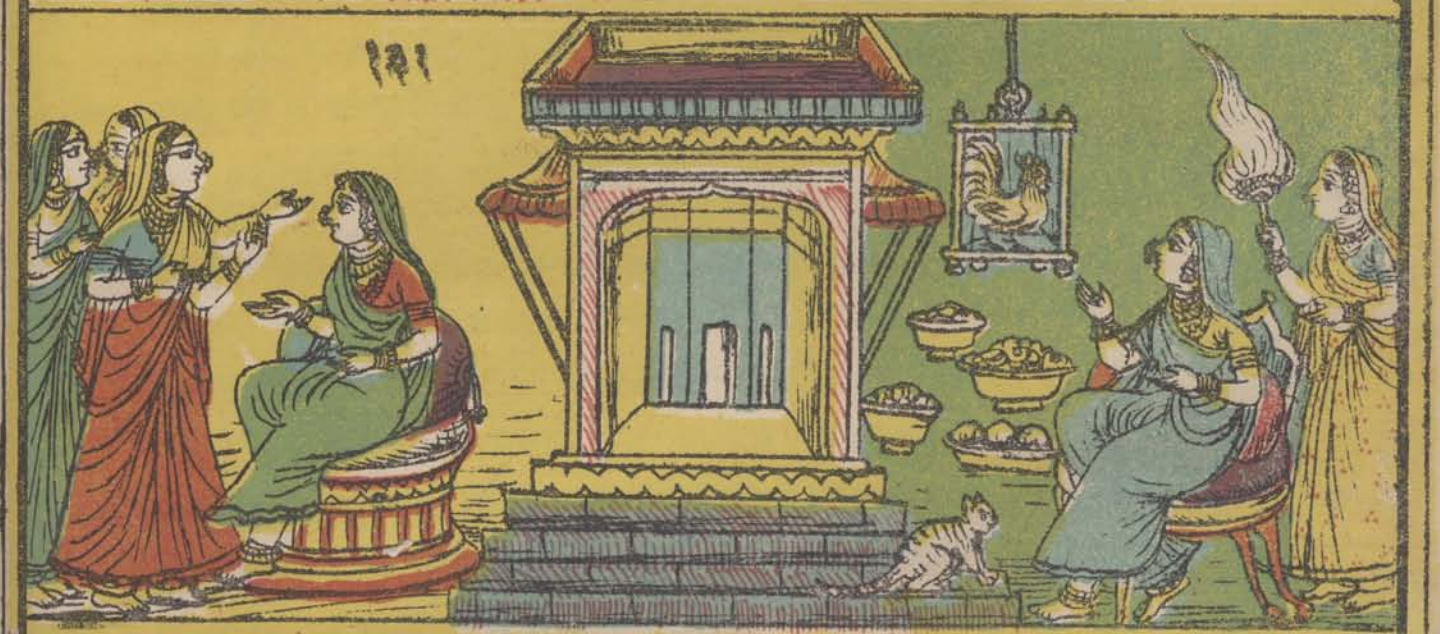
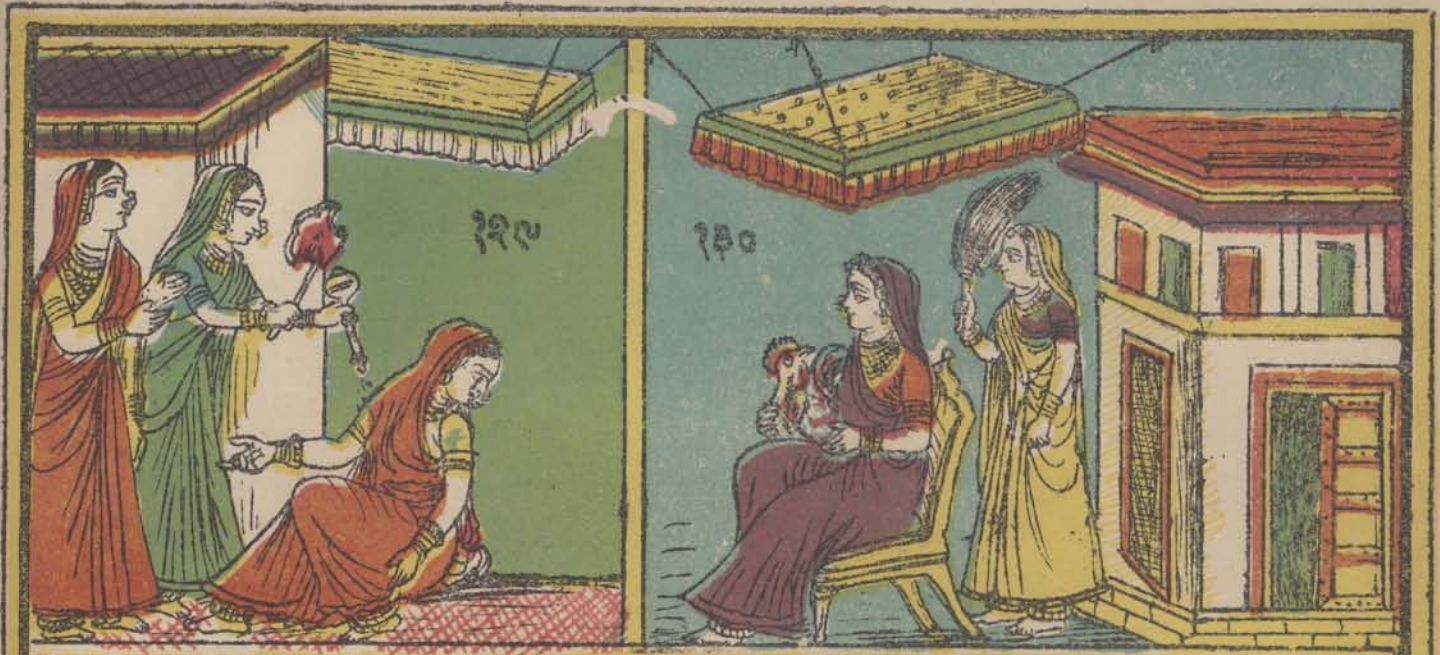
लाल ॥ तखत जगावने राज ॥ ते केम कीधां रे दैवे बेसतां उकडु ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे सूर्योदय वखते शय्या उपरथी जागता ते अत्यारे दैवे पाठली रात्रे जागता कर्या. जे मीठां जावतां जोजन करता ते अत्यारे उकरडामांथी जोजन शोधे ठे. जुवो आ केवी वात ! ॥ ३ ॥ जे मुख-मांथी परवडा अकरो बोलता ते अत्यारे मुखथी कुकुकु एवा शब्दो बोले ठे. जे रत्न जडित तरुत उ-पर बेसता, तेमने अत्यारे दैवे उकरडा उपर बेसतां कर्या ठे. ॥ ४ ॥

हेम हिंडोखे हो लाल ॥ जे नर हिंचता राज ॥ ते नर हिंचतारे कीधा

दैवे पांज रे ॥ एम विद्वपंती हो लाल ॥ राणी मुरठाणी राज ॥ नयणे आंसु

रे मोटागिरि ऊरणा ऊरे ॥ ५ ॥ जाग्रत कीधी हो लाल ॥ सहीयें समीर

थी राज ॥ वचने मीठे रे लागी ते समजाववा ॥ दोष न कोइनो हो लाल
॥ दोष ए करमनो राज ॥ फोगट श्याने कोइने आल चढाववा ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे नर सोनाना हींढोला उपर हिंचता हता, ते नरने दैवे पांजरामां हींचता कर्या ठे. आ प्रमाणे
विलाप करती राणी नेत्रमांथी पर्वतना ऊरणानी जेम मोटां आंसु पाडती मूर्छा पामी गइ. ॥ ५ ॥ सखी
ए पवन नाखी तेने जाग्रत करी. पढी ते मीठां वचनथी समजाववा लागी. हे राणी, आमां कोइनो दोष
नथी; कर्मनो दोष ठे. तो बीजाने फोगट आल शामाटे चढाववुं. ? ॥ ६ ॥

शुं करे ताहरे हो लाल ॥ वखते न ठाज्युं राज ॥ दैव अटोरो रे कहीये
कोइनुं न सांसहे ॥ शुं करे माता हो लाल ॥ बहु पण शुं करे राज ॥
लखितनुं वातु रे ते तो कोण कोइने कहे? ॥७॥ पूरव जवनो हो लाल ॥ संचि
त जे कोइ राज ॥ इह जवे प्राणी रे राणी एम सुख दुःख जोगवे ॥ जे जिन
राया हो लाल ॥ कर्म नचाया हो राज ॥ जेणे जेम कीधारे ते तो तेम हीज योगवे ॥७॥

अर्थ ॥ हे राज, तेमां तमे शुं करो ? ते वखते ठाज्युं नहीं. दैव अटारो ठे ते कोइनुं सहन करी शकतो
नथी. माता शुं करे अने बहु पण शुं करे ? जे वात लखी होय ते कोण कोइने कहेवा जाय. ? ॥ ७ ॥ हे
बाइ ! पूरव जवना जेवां संचित होय ते प्रमाणे आ जवे प्राणी सुख दुःख जोगवे ठे. जुवोने श्रीतीर्थकरोने
पण केम नचाव्या ठे ! जेणे जे कर्या ते तो ते जोगवे ठे. ॥ ७ ॥

ज्यांलगी रहेशे हो लाल ॥ कुशल ए कूकनो राज ॥ त्यांलगे ताहरो रे ठे
वालेसरु ॥ एम मनवालो हो लाल ॥ समय निहालो राज ॥ सासु सरखी
रे माथे ठे वालेसरु ॥ ए ॥ एम जेकहो ठो हो लाल ॥ सासुजी जाणशे
राज ॥ तो वली करशे रे कांइ आवीने नवुं ॥ रहो अण बोळ्या हो लाल ॥
पालो ए कूकडो राज ॥ हवे न जणावोरे कोइने थवुं जे हतुं थयुं ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ज्यांलगी आ कुकडो कुशल रहेशे त्यांसुधी तमारा चंदराजा कुशल ठे एम मनवालो अने
समयने अनुसरी वत्तो. तमारे माथे सासु जेवा वालेसरु ठे. ॥ ए ॥ जो तमे आम क्लेश करोठो, ते जो
सासुजी जाणशे तो ते आवी वली कांइ नवुं करशे माटे अण बोळ्या रहो अने आ कुकडानुं पालन करो.
कोइने आवात जणावशो नहीं. जे थवानुं हतुं ते थयुं ठे. ॥ १० ॥

जिनजी ए जार्षी हो लाल ॥ कर्म विचित्रता राज ॥ ते केम होवे रे कोइ
थी करीने अन्यथा ॥ थयो जेहवाढहा हो लाल ॥ बाइजीनी आगळे राज
॥ फलतमे पाम्या रे तेवा तिम योग्ये यथा ॥११॥ ए कोण टाळे हो लाल ॥
कीधी जे कूकनो राज ॥ किमपि न चाळे रे जोरो दैवथी आपणो ॥ हैडे
खगाडी हो लाल ॥ एहने राखवो राज ॥ ए केम लागे रे कोइने बाइ अलखामणो ११

अर्थ ॥ श्रीजिन जगवंते कर्मनी विचित्रता चांखी ठे, ते कोइनाथी अन्यथा केम थाय? तमे बाइजी-नी आगल वधारे व्हाळा अया तो तेनुं तमे योग्य फल पाम्या ठो. ॥ ११ ॥ हवे आ राजाने कुकडो कथो तेने कोण मटाडी शके? दैवनी साथे आपणुं कांइ जोर चाले नहीं. हवे तो आपणे ए कुकडाने हृदयनी साथे राखवो. हे बाइ, ए कोने अलखामणो लागे.? ॥ १२ ॥

हवणां जो करशुं हो लाल ॥ राजी जीजीने राज ॥ ते फरी करशे रे पहेळां हतो तेहवो ॥ एम समजावी हो लाल ॥ सखीए गुणावली राज ॥ सासूने नीसासारे नांखे डुंगर जेहवो ॥ १३ ॥ कृणिक उठंगे हो लाल ॥ कृण एक ठातीये राज ॥ कृण एक राखे रे राणी हाथे कूकडो ॥ श्वान मंजारी हो लाल ॥ प्रबन्न तेहथी राज ॥ प्यारो राखे रे नारी निशदिन कूकडो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे बाइ, जो आपणे हमणा तेने आजीजी करी राजी करीशुं, तो ते आ कुकडानो प्रथम हतो तेवो चंद्रराजा करी देशे. आ प्रमाणे सखीए गुणावलीने समजावी. ते सासू उपर पर्वत जे वा नि सासा नाखती हती. ॥ १३ ॥ राणी गुणावली ते कुकडाने कृणमां उत्संगे अने कृणमां ठातीए राखती अने कृणे पोताना हाथमां राखती हती. वली पोताना प्याराने श्वान अने मार्जारथी प्रबन्नपणे राखी रात दिवस पोतानी पासेज राखती. ॥ १४ ॥

नवनव मेवा हो लाल ॥ जलदल वन फलराज ॥ आपे राणी रे चांचे दाडिमनी कली ॥ त्रीजे उद्वासे हो लाल ॥ ढाल ए चोथी राज ॥ मोहन विजये रे चाखी डाख थकी गली ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावली नवा नवा मेवा, जल, दल, वनफल तेने आपती हती ते कुकडो पोतानी चांचे दाडिमनी कलीउं लेतो हतो. श्रीमोहन विजये आ त्रीजा उद्वासनी चोथी ढाल कही, जे डाहाथी पण मधुरीठे. ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

ताम्र चूरुने कर धरी, गइ वहु सासु पास ॥ बेठी पयप्रण मी करी, दीरघ जरी उसास ॥१॥ केम आवी ए डुष्टने, लेश मुज अनुषंग ॥ राखपरो देखारुमां, मकर रंगमें जंग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वहु ते कुकडाने हाथमां लइ पोतानी सासु वीरमती पासे आवी, सासुने पगे पडी लांबो नीसासो नाखी आगल बेठी. ॥ १ ॥ वीरमती बोली-ए डुष्टने लइ मारी पासे केम आवी? तेने दूर राख; मने बतावीश नहीं. रंगमां जंग न कर्थ. ॥ २ ॥

वाहालो ठे तुजने हजी, राखे चंद समान ॥ वली नहीं तु जने वहु, हजी लगण कांइसान ॥३॥ एहने तोपेहेला प्रथम, कीधो ठे तिर्यच ॥ पण एहने जोतो खरी, आगल करुं जे संच ॥४॥

अर्थ ॥ हे व्हू, शुं तने हजी ए वाह्हो लागे ठे, तुं एने चंदनी जेम राखे ठे. अरे, शुं तने हजी सुधी कांड सान वळी नथी! ॥ ३ ॥ हजु प्रथम में आने तिर्यंचू कर्यो ठे पण आगळ जे हजु करुं ते तुं जोतो खरी. ४

जोतुं मुखरु एहनुं, ए जोगवशे राज ॥ एम कीधाविण एहने,
जोली न वळे लाज ॥५॥ उठतुं वेइ एहने, रखजे पींजरमांहि ॥
आणीशमां तु मुज कने, ज्यांलगी न कहुं त्यांहि ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तुं आनुं मुखतो जो, ए राज्य शुं जोगवशे! हे जोली स्त्री, एम कर्या वगर तेने लाज वळशे नहीं. ॥ ५ ॥ जा तुं एने लइ उठीजा. तेने पांजरामां राख. ज्यांसुधी हुं कहुं नहीं त्यांसुधी एने मारी पासे लावीश नहीं. ॥ ६ ॥

वेइ प्रीतम पंखीयो, गइ गुणावळी गेह ॥ सो
वन पिंजरमां ठव्यो, सयल सजाइ वेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पत्नी गुणावळी पोताना पंखी प्रियतमने लइने घेर चाळी गइ. तेने सुवर्ण पांजरामां राख्यो. अने तेनी सघळी रीते सार संजाइ करे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ मोतीडानी देशी ॥

सोवन पिंजर जनीयो रतने, राख्यो वीहंगम तेमांहि जतने ॥ निश्चय होये
जावी कहुं हुं सर्वने समजावी ॥ जल कंचनने कचोलडे पावे, खाये मीठाइ मेवा
जे जावे ॥ नि० ॥१॥ हणहण कुंकुमथी पग धोवे, तिरठे कटाकें पीउमुख जोवे
॥ नि० ॥ खोळे हुं राखीश करीने जीजी, विपदेतजे ते नारी बीजी ॥ नि० ॥२ ॥

अर्थ ॥ रत्नथी जमेळा सुवर्णना पिंजरमां ते पहीने यतनाथी राख्यो. सर्वने समजावीने कहुं हुं के, जावी होय ते अवश्य बने ठे. ते पहीने सुवर्णना पात्रे जल पाय ठे अने जे जावे ते मेवा मीठाइ खवरावे ठे. ॥ १ ॥ गुणावळी हणे हणे पहीना पग कुंकुमथी धोती हती अने तीरठा कटाहथी प्रियतमनुं मुख जोती हती. ते बोली-नाथ, हुं तमने खोलामांज राखीश. जे विपत्तिमां पतिने गोडी दे ते बीजी स्त्री हुं तेवी नथी. ॥ २ ॥

तुं मुज प्राणजीवन पीयुप्यारो, मूकीश नही अधहण तुंज न्यारो ॥ नि० ॥
पंखी थयानी न धरशो शंका, सरजित जो ठे तो देशुं डंका ॥ नि० ॥ ३ ॥
मोटा माथे आवी पडे ठे, विपद् संपद्मां आवी नमे ठे ॥ नि० ॥ रवि शशी
ग्रहण जाणे जगसारा, पण नाण्या किणे गणती तारा ॥ नि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तुं मारो प्राण जीवन अने प्यारो हुं, तने अर्ध हण पण जुदो मुकीश नहीं. हे नाथ, तमे पही अइ गया ते विपेनी शंका राखशे नहीं. जो दैव इच्छा हशे तो आपणे विजय डंको दइशुं. ॥ ३ ॥ मोटा होय तेने माथे विपत्ति आवी पडे ठे अने ते संपत्तिमां आवी नडे ठे. सर्व जगत् जाणे ठे के, सूर्य चंडनुं ग्रहण थाथ ठे, तारानुं ग्रहण अतुं नथी. ते गणत्रीमां पण नथी. ॥ ४ ॥

नणदीवीर हैये मत हारो, करशुं लीखा प्रचुने संचारो ॥ नि० ॥ एम
 एम गुणावली करत विखासा, कूकडराजने देइ दिखासा नि० ॥ ५ ॥
 दुःखनी दाधी नही मन डुजे, पिंजर देहरासर परे पूजे ॥ नि० ॥ जेम
 जेमते पांखो फरकावे, तेम तेम राणी दोडी आवे ॥ नि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे नणंदना वीर, हृदयमां हारी जशो नहीं. प्रचुने संचारजो. आपणे आगळ लीखा करीशुं.
 आ प्रमाणे गुणावली कुकड राजने दीखासा आपती अने मनमां खेद करती हती. ॥ ५ ॥ राणी गुणा-
 वली आ दुःखथी बीजे मन राखती नहीं. ते पहीना पांजराने देरासरनी जेम पूजती हती. ज्यारे ते कु-
 कडो पांखो फरकावतो त्यारे तरत ते राणी दोडी आवती हती. ॥ ६ ॥

सार संचाल करे ऋणऋणमां, उठन राखे डाहापणमां ॥ नि० ॥ प्रीतम
 तनना गुणसंचारे, तेम वली पाहुं मनने वाले ॥ नि० ॥ ७ ॥ एक दिन
 मुनिजन अंगण आव्या, राणीए मोदक लइ वोहराव्या ॥ नि० ॥
 कुकुरु पिंजरमांहि दीगो, कहे उपदेश तपोधन मीगो ॥ नि० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ऋणे ऋणे तेनी सार संचाल लेती हती. पोताना ते विषेना डाहापणमां उठप राखती नहती.
 ते वारंवार प्रियतमना शरीरना गुणने संचारती अने वली पोतानुं मन पण पाहुं वाळती हती. ॥ ७ ॥
 एक दिवसे कोइ मुनि तेना आंगणामां आव्या. राणीए तेने लाकू वोराव्या. तपस्वी मुनिए कुकडाने पांज-
 रामां जोयो एटले ते मधुर उपदेश आपवा लाग्या. ॥ ८ ॥

शुं ए पंखी अन्याये चाढ्यो, जे एम लइ पिंजरमां घाढ्यो ॥ नि० ॥
 तुमे तो कंचन पिंजर परखो, एहने मनकाराग्रह सरखो ॥ नि० ॥ ९ ॥
 ठोमीयो बंधनथी पही, कोणए राखे कीटक जही ॥ नि० ॥ प्रातः
 शमे हिंसक मुख जोवुं, ते तो सामुं सुकृत खोवुं ॥ नि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आ पही शा अन्याये चाल्यो हतो के तेने लइ पांजरामां नाख्यो ठे? तमे आ सुवर्णनुं पांजरू
 जुवो ठो, पण ते पहीने ते काराग्रह सरखुं ठे. ॥ ९ ॥ ए पहीने बंधनमांथी ठोडी मुको. कीडाने जहण
 करनारा ते पहीने कोण राखे? आवा हिंसक प्राणीनुं मुख सवारे जोवुं ते तो सामुं सुकृत खोवा जेवुंठे. १०

कहे राणी मुनिवात घणी ठे, नही पही ए घरनो धणी ठे ॥ नि० ॥
 ताम्रशेखर मुज सासुए कीधो, पामी हुं पूर्वे जेवो दीधो ॥ ११ ॥
 राखुं तुं पिंजरमांहे तेशी, अवर अर्थ शो सरवो एहथी ॥ नि० ॥ कही
 हितनी वात तमे पंखी संपेख्यो, पण मुजथीकेम जाए उवेख्यो ॥ नि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ गुणावली बोली-मुनिराज ! ए वात मोटी ठे. आ पही नथी पण आ घरनो धणी ठे. मारी
 सासुए तेने कुकडो करी दीधो ठे. जेवुं में पूर्वे आप्युं तेवुं हुं पामी लुं. ॥ ११ ॥ तेशी हुं तेने पांजरामां
 राखुं लुं. एनाथी बीजो मारे शो अर्थ सरे ठे. तमे तो पहीने जोइ हितनी वात कही, पण माराथी एनी
 उपेहा केम आय? ॥ १२ ॥

मुनि कहे बाइ अमे नवि जाण्यो, फोगट पंखी संशय आय्यो ॥ नि० ॥
करवुं ए वीरमतीने न घटे, एम निज अंगजने जे विघटे ॥ नि० ॥ १३ ॥
चंदने चंद समान कहीजे, एहने एवी अवस्था न दीजे ॥ नि० ॥ ताह
राशील प्रजावे बाइ, रुदन म कर हवे थारो जलाइ ॥ नि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मुनिए कह्युं, बाइ, अमारा जाणवामां नहीं तेथी अमने आ पही ठे एवो फोगट संशय आ-
व्यो. वीरमतीने तेम करवुं घटे नहीं. तेने तो पोताना अंगजनी जेम राखवो जोइए ॥ १३ ॥ आने तो चं-
दना जेवाज गणवो. तेने एवी हलकी अवस्था आपवी नहीं. हे बाइ, तुं रुदन कर नहीं, तारा शीयलना
प्रजावथी बधुं सारुं थारो. ॥ १४ ॥

पंखी थयो नृपपद पलटाणुं, अइ अइ कर्म न चूक्यो टाणुं ॥ नि० ॥
रविशशि हरिहर इंद्र प्रसिद्धा, कर्म सहुने सीधा कीधा ॥ नि० ॥ १५ ॥
कर्म करे ते न करे कोइ, जावी न जाए कोइथी धोइ ॥ नि० ॥ ए
अम शिद्धा हैडे धरजो, एहनो अर्थ सरे तेम करजो ॥ नि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा पही अइ गयो, राजपद पलटाइ गयुं. अहा, कर्म केवुं ठे, ते पोतानुं टाणुं चुकतुं नथी.
सूर्य, चंद्र, विष्णु, शंकर अने इंद्र जेवा प्रख्यात देवतारुंने पण कर्म सीधा कर्यां ठे. ॥ १५ ॥ जे कर्म करे
ते कोइथी कराय नहीं. जावी कोइनाथी धोवाय नहीं; आ अमारी शिद्धा हृदयमां धारण करजो अने आ
पहीनो अर्थ सरे तेम करजो. ॥ १६ ॥

एम कही संयमधारी वलिया, राणीनां दुःख दोहग टलियां ॥ नि० ॥
त्रीजा उल्लासनी पांचमी ढाल, मोहन विजयनां वचन रसाळ ॥ नि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे कहीने ते संयम धारी मुनि पाळा वढ्या. तेमना उपदेशथी राणीनां दुःख टली
गयां. आ त्रीजा उल्लासनी पांचमी ढाल पूरी अइ. जेमां श्रीमोहनविजयनां वचन रसिक ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

ते जब बोले कूकरो, उंचे स्वर सुप्रजात ॥ तव राणी जागी
कहे, करती आंसु पात ॥ १ ॥ अंतर जामी मुरगडा, घनी घनी
म पुकार ॥ ताहरे मन कांइ नही, पण मुजे वज्र प्रहार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते कुकडो ज्यारे प्रजातकाले उंचे स्वरे बोलतो, त्यारे राणी गुणावली जागीने अश्रुपात करती
आ प्रमाणे कहेती हती. ॥ १ ॥ हे मारा अंतर्यामी मुरघा, तुं घडीए घडीए पोकार कर नहीं. तारे मन
तो कांइ नथी, पण मने ते वज्रना प्रहार जेवा लागे ठे. ॥ २ ॥

कायर अइ कूकू कदी, तें न कह्यो एक वार ॥ तो कां हवे मुख
उच्चरे, जीवन प्राणाधार ॥ ३ ॥ रयणी रमता रस जरी, प्राणेश-
शर पर्यक ॥ तव कूकरु कोइ बोलतो, लागतो तुम विषडंक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे नाथ, तें कोझार कायर अझने आम कुकु जेवा पोकार कर्या नथी, तो हे जीवन प्राणाधार, हवे आम मुखथी केम पोकार करो ठो? ॥ ३ ॥ हे प्राणेश, ज्यारे तमे रसथी पखंग उपर रजनीमां रमता हता, ते वखते जो कोझ कुकडो बोलतो, तो तमने ते विषना दंश जेवो लागतो हतो. ॥ ४ ॥

दैवेते तुमने कर्या, सरखा जरता साद ॥ रखे जगमां कोझ करो,
लखित लेखथी वाद ॥ ५ ॥ ए स्वर प्रिय होतो हशे, तुम मा-
ताने कान ॥ पण मारे मन साहीबा, स्वर ते सरने मान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते दैवे तमने तेवा सरख साद करता करी दीधा. अहा, जगत्मां लखेला लेखनी साथे कोझपण वाद करशो नहीं. ॥ ५ ॥ आ तमारो स्वर तमारी माताने कानमां प्रिय लागतो हशे, पण हे साहेबा मने तो जाखाना जेवो लागे ठे. ॥ ६ ॥

एम निश दिस गुणावली, जूरे वाही प्रेम ॥ समजे
घणुं ए कूकनो, अवस पड्यो करे केम ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एम गुणावली रात दिवस प्रेममां जुरती हती. कुकडो बंधु ते समजतो हतो पण शुं करे? ते परवश पड्यो हतो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ६ ठठी ॥

पेहेरण दखणी चीर उढण पीळी पामरी मारा लाल ॥ ए देशी ॥

एक दिन पिंजर खेड बेठीसा गोखडे ॥ मारा लाल ॥ प्रीतम नगर स्वरूप ते
जेम नजरे पडे ॥ मा० ॥ जे जेम बोले लोक ते कूर्कट सांजले ॥ मा० ॥ निरखे
राणी सन्मुख तेम आंसुढले ॥ मा० ॥ १ ॥ कहे चौटा मांहे लोक वातो एम
परवडी ॥ मा० ॥ पेहेलां आपणी नगरी दीसती फुटडी ॥ मा० ॥ हवे तो आज्ञानी

आज्ञा दीसे ठे विसंस्थली ॥ मा० ॥ राहू थकी मुकाणी जेम शशीनी कला ॥ मा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक दिवसे राणी पोताना पतिने नगरनुं स्वरूप नजरे पडे तेवा हेतुथी पक्षीनुं पांजळं खड
गोखे बेठी हती. ते जोड लोको जे बोलता ते पक्षी सांजलतो अने राणीना मुख सामु जोड आंसु पाडतो
हतो. ॥ १ ॥ लोको चौटांमां चाखता आ प्रमाणे खुष्टी वात करता हता के, प्रथम आपणी नगरी घणी
सुंदर लागती हती. हालतो आज्ञानगरीनी आज्ञा (शोक्षा) राहूथी मुक्त अथेला चंझनी कलानी जेम
शिथिल देखाय ठे. ॥ २ ॥

नजरे न आव्यो कोझने नगरीनो धणी ॥ मा० ॥ ए तो दीसे ठे वात कोझक
जाण्या तणी ॥ मा० ॥ कहे एक एकने वातते कानमां कूकनो ॥ मा० ॥ कीधो ठे

चंदने वीरमती ए कूकनो ॥ मा० ॥ ३ ॥ देखीए चंद देदार प्रजा जाग्य कयां थकी
॥ मा० ॥ निसुणे कुकड चंद इसी नगरी वकी ॥ मा० ॥ नृप स्तुति मातानी

निंदा नर नारीए कही ॥ मा० ॥ लोक तणा मुख आगल गळणुं तो नही ॥ मा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आपणी नगरीनो धणी कोझनी नजरे आवतो नथी. आ वात तो जाणवा जेवी ठे. वकी कोझ

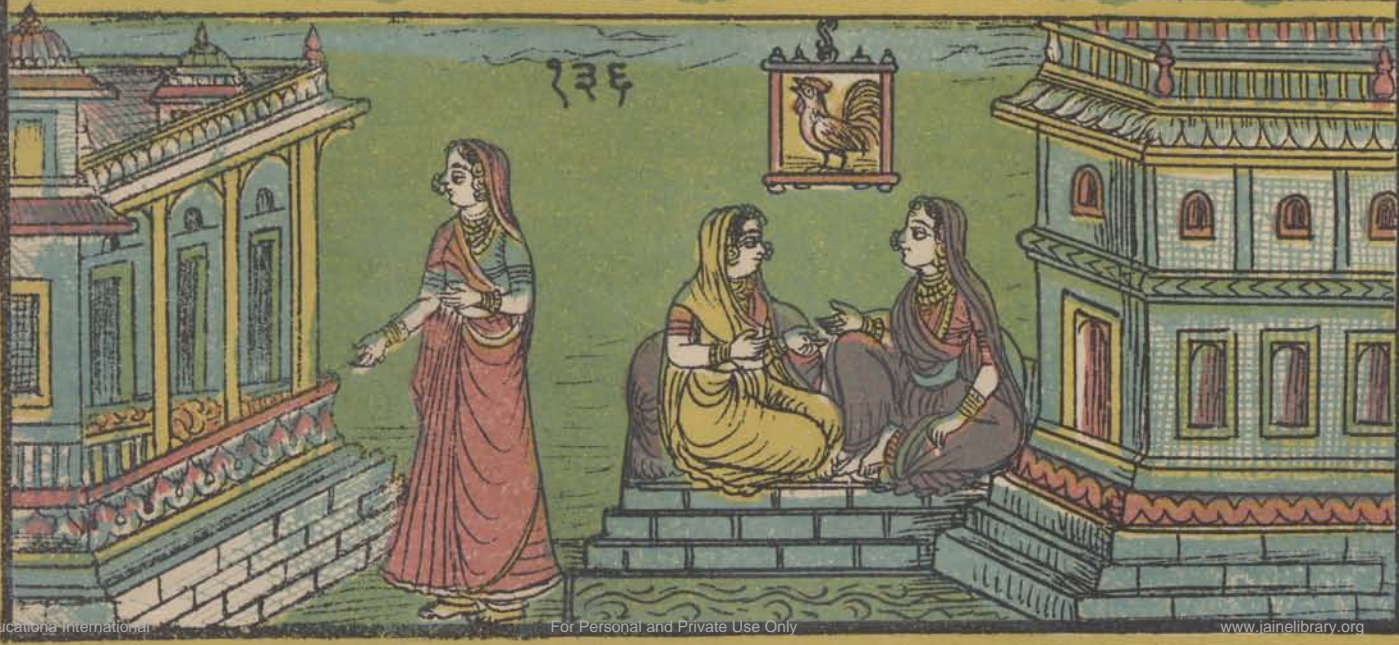
१३४

१३५

१३६

कोइना कानमां नजीक आवी कहे ठे के, वीरमतीए चंद राजाने कुकडो बनाव्यो ठे. जुवो आ रह्यो. ॥३॥
जुवो आ चंदना देदार, प्रजाना ज्ञाग्य सारां नथी. आ प्रमाणे चंद राजा नगरना लोकोनी वातो सांजले
ठे. तेमां नर अने नारी राजानी स्तुति अने मातानी निंदा करे ठे. लोकोने मोढे गलणुं बंधाय नहीं. ॥४॥

उंचु जोवे लोक नृपतिना घर जणी ॥ मा० ॥ दीठो कुकरु रूप पंजर मांहि
आफणी ॥ मा० ॥ कही कही चंद नरेश, सहू प्रणिपति करे ॥ मा० ॥ तेम तेम
पंखीनां नयण थकी आंसु जरे ॥ मा० ॥५॥ वीरमतीये वातडी सांजली एहवी
॥ मा० ॥ आवी दोडी तुरत बेठी हती जेहवी ॥ मा० ॥ रे रे बहु तुं ऊठ बेठी
शुं गोखमें ॥ मा० ॥ कुर्कटने एम केम राखे ठे जोखमें ॥ मा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ लोको राजाना घर तरफ उंचु जुवे, त्यां पांजरां राजाने कुकडा रूपे जोयो. सर्वे लोको चंद
राजा एम कही जेम जेम प्रणाम करे तेम तेम पंखीनां नेत्रमांथी आंसु परुतां जाय ठे. ॥ ५ ॥ आ वात
वीरमतीए सांजली एटले ते तरत ज्यां गुणावली बेठी हती त्यां दोडी आवी. अरे, बहु, तुं गोखमां शुं
बेठी हुं? अने आ कुकडाने आम जोखममां केम राखे ठे ? ॥ ६ ॥

पंखीने जोतुं राखे कोइ दिन जीवतो ॥ मा० ॥ तो तुं न करीश कहुं हुं पुरमांहे
ठतो ॥ मा० ॥ ठानी वात प्रकाशता शो फल पाइए ॥ मा० ॥ जोली आपणो
गोख चोरीने खाइए ॥ मा० ॥७॥ आज पठी वातायन पिंजर जो धर्युं ॥ मा० ॥
तो तुं जाणीश बापनी तुं ताहरुं कर्युं ॥ मा० ॥ गुदरुं हुं एकवार हवे गुदरीश
नही ॥ मा० ॥ जो एहनी कोइ आगल वातडीउ कही ॥ मा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जो तुं पंखीने कोइ दिवस जीवतो राखवा धारती होय तो तेने नगरीमां ठतो करीश नहीं. ठानी
वातने प्रकाश करवाथी शुं फल मखे ? अरे जोली स्त्री आपणो गोख आपणेज चोरी खाइए. ॥ ७ ॥ जो
आज पठी तेतुं पांजरुं गोखमां राखीश तो अरे बापडी, तारु कर्युं तुं जाणीश. आज तो हुं एकवार दर
गुजर करुं हुं पण हवे दरगुजर करीश नहीं. जोजे कोइनी आगल आनी वात कहेती! ॥ ८ ॥

मत बतलावे एहने चंद इशुं कही ॥ मा० ॥ वात न पुठीए जिण वाटे जावुं
नहीं ॥ मा० ॥ एम कीधे तुज अरथ सरे नहीं मोकले ॥ मा० ॥ जेम दव नहीं
उंखवाय ठांटे मुख कोगले ॥ मा० ॥ ९ ॥ जो वाखो होये एहतो चूषण पेहे-
रावीए ॥ मा० ॥ पण लोकोनी नयणे घणुं न देखाडीए ॥ मा० ॥ एम कहीने
वीरमती मंदिर गइ ॥ मा० ॥ चंद तणी राणीने चित्त धीरज थइ ॥ मा० ॥१०॥

अर्थ ॥ आ चंद ठे एम कही कोइने बतावीश नहीं. जे वाटे जावुं न होय तेनी वात पुठवी नहीं. एम
कहेवाथी तारो अर्थ सरसे नहीं. मुखना कोगला ठांटावाथी दावानल उंखवाय नहीं. ॥ ९ ॥ जो तने ए
घाहाखो होय तो तेने आचूषणो पेहेरावीए पण लोकोनी नजरे घणुं देखाडीए नहीं. आ प्रमाणे कहीने
वीरमती पोताने मंदिर गइ अने चंदनी राणीना मनमां धीरज आवी. ॥ १० ॥

पेहेराव्यां आचरण पंखीने शोचतां ॥मा०॥ वारणे कीधी पीउने उपर लोचता
॥ मा० ॥ एम निशदिन करे कांता पीउ प्रतिपालना ॥ मा० ॥ जेम गुलाबनी
मधुकर करे नित चालना ॥ मा० ॥ ११ ॥ चाले जगत् मंकाण सकल आशा-
वडे ॥मा०॥ आठे मासे चातक मुख जल लव पके ॥मा०॥ अनलाना इंडा जे
हते आशाए वधे ॥ मा० ॥ आशा जाल विशाल बंधाणी ठे वधे ॥ मा० ॥ १२ ॥

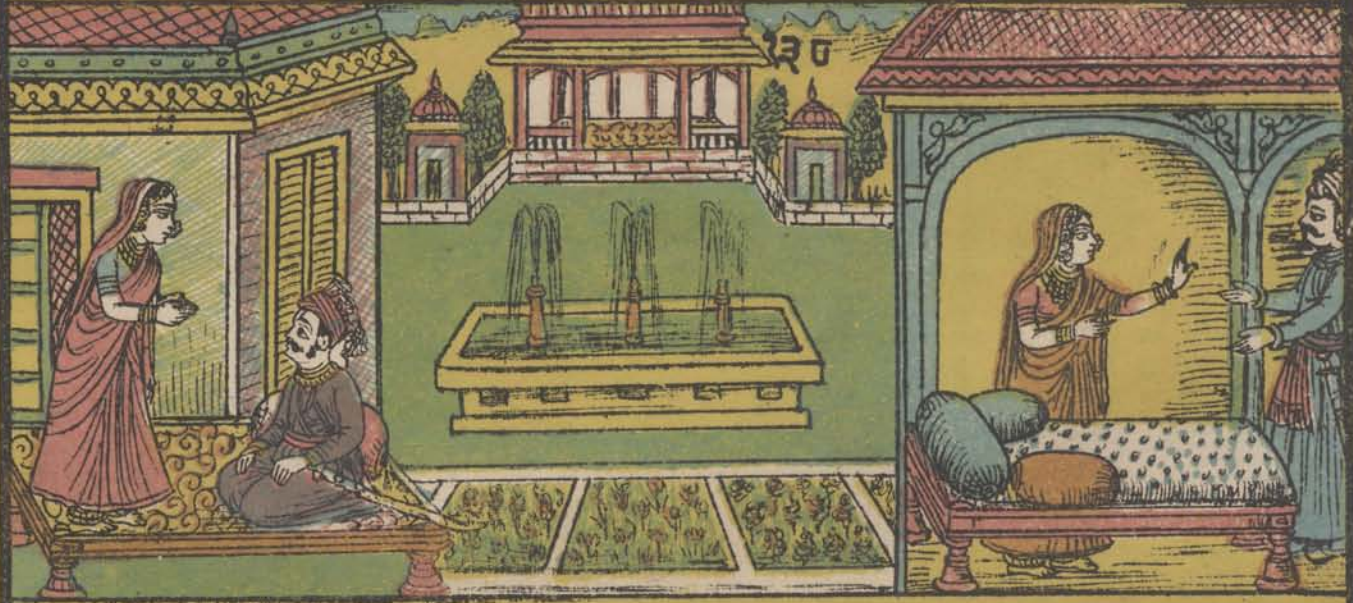
अर्थ ॥ पढी गुणावलीए ते पहीने शोचतां आचरणो पेहेराव्यां, अने पति उपर लोचने वारी गइ.
आ प्रमाणे जेम जमरो नित्य गुलाबनी पालना करे तेम ते कांता पोताना पतिनी प्रतिपालना करती
हती. ॥ ११ ॥ आ जगत्तुं मंकाण आशा उपर चाले ठे. आशाथी रहेला चातक पहीना मुखमां आठ
मासे जखनुं बिंदुं पमेठे अने अनला जातना प्राणीना इंडा आशाथीज वधे ठे. एवी विशाल आशा
जाल बधे बंधाणी ठे. ॥ १२ ॥

लोपे नहीं सासूनुं वचन गुणावली ॥ मा० ॥ बीहे रखे मन मांही कांइ करती
वली ॥ मा० ॥ तेमज चके सहकार तेमज नज अति क्रमे ॥ मा० ॥ सासु बहु
खगराज त्रिहुं स्वेठा रमे ॥ मा० ॥ १३ ॥ जोवे कौतुक क्रोडते देश विदेशना
॥ मा० ॥ निरखे सयल स्वरूप ते नवनव वेषना ॥ मा० ॥ राणी सासुनी बीके
न धुके ताकडो ॥ मा० ॥ जोगी वश जेम पडीयो नाचे मांकनो ॥ मा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ गुणावली सासूनुं वचन लोपती नहीं अने रखे ते कांइ बीजुं करे तेम मनमां जय राखतीहती.
ते सासु, बहु अने पही—ए त्रणे पेला आम्र वृद्ध उपर चडी आकाश उलंधी खेन्नाए रमतां हतां. ॥१३॥
तेउ देशविदेशना कोटी कौतुको जोतां हतां अने नवीन नवीन वेषना स्वरूपने तेउ निरखतां हतां. राणी
गुणावली जेम मदारीने वश थयेलो मांकनो नाचे तेम सासुनी बीकथी वर्तती अने ताकनो चुक्ती नहीं. १४

शुंकरे चंदनी नार सासुने वश पकी ॥ मा० ॥ पिंजर पण नवि मूके अलगो
एक घनी ॥ मा० ॥ एम गुणावली चंद नृपति दिन निगमे ॥ मा० ॥ मांड्यो
तप सुपवित्र जेणे दुःख उपशमे ॥ मा० ॥ १५ ॥ हवे जवि निसुणो प्रेमला
लक्ष्मीनी कथा ॥ मा०॥ कोइ वचे व्याघात न करशो सर्वथा ॥मा०॥ ठगी त्रीजा
उद्घासनी ढाल जली कही ॥मा०॥ मोहन विजये जेहवी शास्त्र थकी लही ॥मा०॥१६॥

अर्थ ॥ चंदनी स्त्री शुं करे, ते तो सासुने वश पडी हती. ते पहीना पांजराने एक घनी पण अलगुं
राखती नहीं. एवी रीते चंद राजा अने गुणावली दिवस निर्गमन करतां हतां. अने जेथी पोतानां दुःख
उपशमे तेवां पवित्र तप करतां हतां. ॥ १५ ॥ हे जव्य प्राणीउं, हवे पेदी प्रेमलालक्ष्मीनी कथा सांजलो.
कोइ वचमां व्याघात करशो नहीं. आ त्रीजा उद्घासनी ठगी उत्तम ढाल श्रीमोहनविजये जेवी शास्त्रथी
जाणी तेवी कही ठे. ॥ १६ ॥

॥ दोहा ॥

चंदे परणी प्रेमला, विमल पुरीए जाय॥ सिंहल शीखे आवियो,
आजा आजा राय ॥ १ ॥ हिंसके वारी प्रेमला, लाजी आवी
गेह ॥ मनमें जाणे नाहले, सहितो दीधो ठेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंदे परणेदी प्रेमला विमलपुरीमां रही अने सिंहल राजानी शीखलइ आजापति चंद पोतानी
आजानगरीमां आव्यो. ॥ १ ॥ हिंसक मंत्रीए वारेदी प्रेमला लजाथी घरमां जइ बेठी अने तेणीए मनमां
जाण्युं के जाणे, पतिए मने ठेह दीधो. ॥ २ ॥

जब लागी वेला घणी, जोइ घणीए वाट ॥ नाव्यो कंत गयो
तजी,घणा उलंधी घाट ॥३॥ हजीयन आव्यो बल्लहो,गयो गलंती
रात ॥ बाजी बाजीगरतणी, खेळी करी अखीयात ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पति फरीवार आवतां वेला घणी अइ. तेणीए घणी वाट जोइ पण स्वामी आव्यो नहीं. तेथी
तेणीए धार्युं के तेतो घणो दूर गयो. ॥ ३ ॥ प्रेमला चिंता करवा लागी के, हजु कांत आव्यो नहीं,जरूर
ते मारी साथे बाजीगरनी बाजी खेळीने आ गलती रात्रे चाट्यो गयो, अने तेणे अख्यात राखी. ॥ ४ ॥

जग्यो हतो विमल पुरी, सोलकलाये समेत ॥ चंद गयो घर
आपणे, न कह्यो कोइ संकेत ॥५॥ एम आलोचे प्रेमला, हिंसक
मंत्री ताम ॥ कनकध्वज कुंवर जणी, मुक्यो कुंवरी धाम ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे चंद (चंद्र) आ विमलपुरीमां सोल कलाए जग्यो हतो, ते पोताने घेर चाट्यो गयो तेणे
कोइनी आगल संकेत पण कह्यो नहीं. ॥ ५ ॥ प्रेमला आ प्रमाणे विचारती हती, तेवामां हिंसक मंत्रीए
पेला कनकध्वज कुंवरने ते कुमारीना घरमां मोकट्यो. ॥ ६ ॥

प्रीतम निरख्यो प्रेमला, लढीए आवंत ॥ तव सन्मुख आवी
वही, जुए तो ते नही कंत ॥७॥ तव लढी तेहने कहे,चूखो मुज
आगार ॥ पाठली रात परोमीये, कीण ए आवणहार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ प्रेमलाए ते आवता प्रियतमने जोयो एटले ते सन्मुख आवी. ज्यां बराबर जुवे त्यां ते पोतानो
कांत नथी एम जाण्युं. ॥ ७ ॥ तत्काल प्रेमलाए कछुं, तुं कोणजे ? अने पाठली रातने परोडीए तुं
घर चुट्यो लागे ठे. ॥ ८ ॥

॥ ढाल सातमी ॥

हरणी जव चरे लखना ॥ ए देशी ॥

कुष्टी कहे इण मंदिरे लखना ॥ कोइ नो हो इहां नही पग फेर, जुउंगति
कर्मनी ॥ लण ॥ इहां तो पवन न संचरे ॥ लण॥ कीडीनेहो पण लागे ठे वार

॥ जु० ॥ १ ॥ एक घडीने अंतरे ॥ ल० ॥ अथा दीसो हो तमे अणउलखीत

॥ जु० ॥ तो आगल शीराखशो ॥ ल० ॥ मुज हुंती हो शी वधती प्रीत ॥ जु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ कुष्टी बोदयो—अरे लखना, आ मंदिरमां कोइनो पगफेर आय नहीं अहीं. तो पवन पण संचरे नहीं अने कीडीने आवतां पण वार लागे ठे. अहा, कर्मनी गति केवी ठे! ॥ १ ॥ अरे प्रिया, एक घडीने अंतरे तमे अणउलखीतां केम अइ गयां ? तो आगल तमे शी उलखाण राखशो? मारी साथे प्रीति तमारी केवी रीते वधती अशे? ॥ २ ॥

दीसे ठे फररी फुटरी ॥ ल० ॥ पण दीसे हो समजण नविनार ॥ जु० ॥

आंगण आयो न उलखे ॥ ल० ॥ जे परण्यो हो रयणी जरतार ॥ जु०

॥ ३ ॥ एम कही बेगोढोलीए ॥ ल० ॥ ते कुष्टी हो घणो कपट चंडार ॥ जु० ॥

सानाशी अलगीरही ॥ ल० ॥ जेम सुरजी हो वृक देखी उदार ॥ जु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे स्त्री, तुं देखावमां घणी सुंदर लागे ठे, पण तारामां समजण लागती नथी. जे जरतार रात्रे परण्यो ते आंगणे आव्यो तो पण तुं उलखती नथी. ॥ ३ ॥ आ प्रमाणे कही ते कपटनो चंडार कोडीउ कनकध्वज तेना ढोलीया उपर बेगो, एटले ते प्रेमला उठीने अलगी उजी रही अने जेम मोटा वरूथी गाय नासे तेम दूर रही. ॥ ४ ॥

बेहु गति उन्मत्त कुसुमनी ॥ ल० ॥ चढे शिवने हो अथवा जूमिपात ॥ जु०

ते गति सतीना शरीरनी ॥ ल० ॥ पतिफरसे होके अग्नि संघात ॥ जु० ॥ ५ ॥

कनकध्वज कहे प्रेमला ॥ ल० ॥ केम उजीहो एम मुह मचकोरु ॥ जु० ॥

आवी हसो क्रीडा करो ॥ ल० ॥ जोमो मय्यो हो दैवे संघोड ॥ जु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम धतुराना पुष्पनी बे गति ठे, कांतो शिवने माथे चके अथवा तो पृथ्वी उपर पडीजाय, तेम सती स्त्रीउनां शरीरनी बे गति ठे. कांतो तेने पति स्पर्शे अथवा तो मृत्यु वखते अग्निनो समूह स्पर्श करे. ॥ ५ ॥ कनकध्वजे कहुं, हे प्रेमला, आम मुख मरडीने केम उजी रही? आवो हसो अने क्रीडा करो, दैवे आपणी जोड मेहेनते मेलवी ठे. ॥ ६ ॥

ए यौवन दिन चारनो ॥ ल० ॥ प्राहुण्डो हो जाता नहीवार ॥ जु० ॥

प्रथम समागमे एवमो ॥ ल० ॥ नविकीजे हो कलह प्रीतमथी नार ॥ जु० ॥ ७ ॥

सोरठ नृपनी तुं पुत्रिका ॥ ल० ॥ सिंहलनो हो हुं तो हुं अधीश ॥ जु० ॥

ए तो मेलो तो मले ॥ ल० ॥ जो तूठे हो पूरण जगदीश ॥ जु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आ चार दिवसनुं यौवन ठे तेने मिजमाननी जेमजातां वार लागशे नहीं. प्रथम समागममांज स्त्रीए पोताना प्रियतम साथे आवमो कलह करवो न जोइए. ॥ ७ ॥ तुं सोरठना राजानी पुत्री हुं अने हुं सिंहल देशनो अधिपति हुं. आपणा बंनेनो मेलो जो इश्वर संतुष्ट आय तोज मले. ॥ ८ ॥

एम कही जइ जव कर ग्रह्यो ॥ ल० ॥ तवत्रटकी हो कहे प्रेमला बोल ॥

॥ जु० ॥ अलगो रहेने पापीया ॥ ल० ॥ तुं तो दीसेहो कोइ फूटो ढोल ॥ जु०

॥ए॥रूपे रूडेशुं एहवे ॥ल०॥ तुज राख्यो हो केम जोंयरा मोजार ॥ जु०॥

तुज जणते आणी नही ॥ ल० ॥ जननीए हो कांइ लाज लगार ॥ जु० ॥१०॥

अर्थ ॥ एम कही ज्यां तेणे प्रेमलानो हाथ पकड्यो त्यां ते तरढोडीने बोली-अरे पापी, तुं माराथी अखगो रहे, तुं तो कोइ फुटेला ढोल जेवो लागे ठे. ॥ ८ ॥ तने शुं आवा रूडा रूपे केवी रीते जोंयरामां राख्यो हतो. तारी जननीने तने जणता लगारे लजा केम न आवी. ॥ १० ॥

तुं कुष्टी कंत केहनो ॥ ल०॥ उठ इहांथी हो तुज तातना सुंस ॥ जु० ॥

रे मूरख तुजने थइ ॥ ल०॥ मोतीनी हो घुघरीनी हुंस ॥ जु० ॥ ११ ॥

वेठा माटे सेजमी ॥ ल० ॥ थावा वांठे हो पीउ एकली ताक ॥ जु० ॥

सोवन कलश वेठा थकी ॥ल०॥ शुं होवे हो गरूडोपम काका॥जु०॥१२॥

अर्थ ॥ अरे ! तुं कोमीउ कोनो पति आय ठे ? अहींथी उठीजा. तने तारा बापना सोगन ठे. अरे मूरख, शुं तने मोतीनी घुघरीनी होंस थइ ठे ? ॥ ११ ॥ तुं शय्या उपर वेठो एटले एकली देखीने पति थवा इठे ठे ? शुं कागडो सुवर्णना कलश उपर बेसे एटले गरूड जेवो थइ जाय ? ॥ १२ ॥

राखे ठे होंश मळ्यातणी ॥ ल०॥ जो तारो हो पेहेला आकार ॥ जु०॥

मुज प्रीतम जेणे उँलव्यो ॥ ल०॥ ते जमजो हो अनंत संसार ॥जु०॥१३॥

एम रगऊग करता थकां ॥ल०॥ तिहां आवी हो ते कपिलाधाव ॥जु०॥

ते पण कहे रे रे वहु ॥ ल०॥ केम उँची हो एम वदन बुपाव ॥ जु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तुं मलवानी होंस राखे ठे पण पेहेला तो तारो आकार जो. जेणे मारा पतिने उँलव्यो होय, ते अनंत संसारमां जम्या करजो. ॥ १३ ॥ एम रगऊग थती हती, तेवामां पेढी कपिला नामे धाव्य माता आवी. तेणे कहुं, अरे वहु, तुं मोहुं बुपावीने केम उँची ठुं. ॥ १४ ॥

जेम प्रीतम कहे तेम करो ॥ल०॥ रखे आणो होमाहरी कांइ लाज ॥जु०॥

वर बीजो एम केम होवे ॥ल०॥ परणाव्यो होते एहवर राज ॥जु०॥१५॥

प्रेमला लढी धावने ॥ल०॥ कहे बाइ हो एवात मकाढ ॥जु०॥ मकहो

मिथ्या घरमी थइ ॥ ल०॥ मुखामां हो नविदिसती दाढ ॥ जु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेम आ तारा प्रियतम कहे तेम कर्ण. मारी शरम रखे राखती. बीजो वर शी रीते होय ? में आ वर राजानेज तारी साथे परणाव्यो ठे. ॥ १५ ॥ प्रेमला लढी धावने कहुं, अरे बाइ, तुं आवी मिथ्या वात बोल नही. तुं आवी वृद्ध थइ मिथ्याशुं बोले ठे. तारा मोढामां दाढ पण देखाती नथी. ॥ १६ ॥

सुकुलनी जाइ जे सती ॥ल० ॥ एम कीधे होते केम जोलवाय ॥ जु० ॥

त्रीजा उँल्लासनी सातमी ॥ ल०॥ ढाल जाखीहो मोहने रस लाय ॥ जु०॥१७॥

अर्थ ॥ सास कुलमां जन्मेली जे सती स्त्री होय ते एम मिथ्या कहेवाथी जोलवाय नही. आ त्रीजा उँल्लासनी सातमी रसिक ढाल श्रीमोहन विजये कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

थयो प्रजात उग्यो तपन, ते कपिला तेणीवार ॥ घरथी बाहिर
निकली, करती निपट पोकार ॥ १ ॥ धाउं धाउं कोइ जे, होवे
विद्या पुष्ट ॥ थयो कनकध्वज कुमरनो, तनु सरोग सकुष्ट ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रातःकाल थयो अने ज्यारे सूर्य उग्यो ते वखते पेली कपिला धाव्ये घरनी बाहेर नीकलीने
मोटा पोकार करवा मांड्या. ॥ १ ॥ कोइ विद्यार्थी पुष्ट होय ते वारे धाजो; आ मारा कुमार कनकध्वजनी
काया कोडना रोगवाली अइ गइ. ॥ २ ॥

आव्यो हिंसक धसमसी, तेम वली सिंहल जूप ॥ कुष्टीनी माता
तेमज, सुतनो निरखे रूप ॥ ३ ॥ कोइ रडे, कोइ पडे, कोइ
सरज करे शिश ॥ कोइ करथी ढाती हण्णे, अहो कपट जगदीश ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते सांजलतांज हिंसक मंत्री धसमसतो दोडी आव्यो. ते पत्नी सिंहल राजा अने कुमरनी
माता आवी. माता पण पुत्रतुं तेवुं कोमीयुं रूप निरखे ने. ॥३॥ कोइ रोवा लाग्युं, कोइ पडता मुकवा लाग्युं
कोइ मस्तकने पन्नाडी धुलवाळुं करवा लाग्युं अने हाथवमे ढाती कुटवा लाग्युं. अहो प्रभु! कपट केवुं ठे ॥४॥

माता रुदन करी कहे, उंचे स्वर उत्सूत्र ॥ ए विष कन्या पापि-
णी, कांतुं परण्यो पूत्र ॥ ५ ॥ तात कहेरे जात तुज, किहां
गयो ते रूप ॥ जे जोवाने आवता, घणा विदेशी जूप ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कुमरनी माता उंचेस्वरे रुदन करती मिथ्या बोली के, अरे पुत्र, आ विष कन्याने तुं क्यांथी
परण्यो ? ॥ ५ ॥ पिता सिंहल राजाए कहुं, हे वत्स, ते तारुं रूप क्यां गयुं ? के जे सुंदर रूपने जोवाने
देश विदेशना घणा राजाउं आवता हता. ॥ ६ ॥

ए कन्या अण जाणते, में परणावी केम ॥ वेरण पूरव जन्मनी,
कनक विटंब्यो एम ॥ ७ ॥ उची निसुणे प्रेमला, पामे अच-
रिज चित्त ॥ दीतुं नही तल जेवकुं, बोढ्या मांहि वित्त ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अरे आवी कन्या में अजाणे केम परणावी ? एतो पूर्व जन्मनी वेरण अइ. के जेणे आ कनक
ध्वज कुमरने आवी विडंबना पमाडी. ॥ ७ ॥ प्रेमला उची उची ते सांजले ठे अने मनमां आश्चर्य पा-
मेठे. तेमना बोलवामां तलना दाणा जेटळुंपण वित्त तेना जोवामां आव्युं नहीं. ॥ ८ ॥

॥ ढाल आवामी ॥

थाहरां महोळां उपर मेह ऊबूके विजली हो लाल ऊबुके विजली ॥ ए देशी ॥
पोहोती खबर तुरत कन्याना तातने हो लाल ॥ कण ॥ आवी निरख्यो
सकुष्ट तेणे जामातने हो लाल ॥ तेण ॥ रोतां राख्या सर्व पुठे अबदातने
हो लाल ॥ युण ॥ पण जोलो जूपाल पाम्यो न वातने हो लाल ॥ नण ॥ १ ॥

कहे कन्यानो तात कुंवरने शुं थयुं हो लाल ॥ कुं० ॥ एहनुं सुंदर रूप
 कृण्णेकमां किहां गयु हो लाल ॥ कृ० ॥ कहे हिंसक कर जोडी कह्यानुं
 ठे नहीं हो लाल ॥क०॥ देश पराये कोण सुणे अमतणी कही हो लाल ॥सु०॥१॥

अर्थ ॥ आ खबर तत्काल कन्याना पिताने पोहोची, तेपण त्यां आव्यो. ज्यां जुवे त्यां जमाझे कोडीठ
 जोयो. तेणे बधाने रोता राखी ते वृत्तांत पुढयो. पण ए जोलो जूपति ए वात पामी शक्यो नहीं. ॥ १ ॥
 प्रेमलाना पिताए कहुं, आ कुमारने शुं थयुं ? तेनुं सुंदर स्वरूप एक कृण्णमां क्यां चाट्युं गयुं ? हिंसक मं-
 त्रीए कर जोडीने कहुं के, हे राजा, कांइ कहेवानी वात नथी. अमारी वात परदेशमां कोण सांजले तेम ठे? ॥१॥

रतिपति सरखो कुंवर तुमे दीठो हतो हो लाल ॥तु०॥ अमे इहां कर्मने
 जोग शाने कीधो ठतो हो लाल ॥ शा०॥ तुम पुत्री कर स्पर्श थकी ए
 निपज्युं हो लाल ॥ थ०॥ कन्या ए माहाराज ठे मोती ठीपनुं हो लाल
 ॥ठे०॥३॥ तुम मंदिर ए निरंतर रे जो धारणी हो लाल ॥ रे०॥ ए विष
 कन्या सत्य नहीं हितकारणी हो लाल ॥न०॥ विणठो पुरुष रतन्न क-
 न्यानी संगते हो लाल ॥क०॥ कहीए ठीए लइ जाउं सहुनी संमते हो लाल ॥स०४॥

अर्थ ॥ कामदेवना जेवो सुंदर कुमार तमे जोयो हतो. अमारा कर्म योगे तेने अहीं ठतो कर्यो. तमारा
 पुत्रीना करना स्पर्शथी आ बनाव बन्यो ठे. महाराज, आ कन्या ठीपनुं मोती ठे. ॥ ३ ॥ आ धारणी
 हमेशा तमारा मंदिरमां रहेजो. आ तो विष कन्या ठे. ते हित करनारी नथी. आ कन्यानी संगते आ पु-
 रुष रत्न विनाश पामी गयुं. हवे अमे कहीए ठीए के, सर्वनी संमतिथी तेने अहींथी लइ जाउं. ॥ ४ ॥

मकरध्वजे सविवात मानी साची करी हो लाल ॥ मा०॥ दुब्बल कन्या
 होय नरेशर ते खरी हो लाल ॥न०॥ प्रेमला उपरे क्रोध जनकने उपनो
 हो लाल ॥ज०॥ कुष्टिए तेणीवार ग्रह्यो कर जूपनो हो लाल ॥ ग्र०॥५॥
 नहीं तुम पुत्री दोष नहीं तेम माहरो हो लाल ॥न०॥ नहीं मुज जन-
 कनो दोष, नहीं तेम ताहरो हो लाल ॥न०॥ सघलो कर्मनो दोष निवा-
 रीये हो लाल ॥ ए०॥ स्त्री हत्यानुं पातिक हेंडे विचारीए हो लाल ॥है०॥६॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वजे आ सर्व वात साची मानी अने मनमां निश्चय कर्यो के, आ राजकन्या ख
 रेखर तेवी हशे. तत्काल पोतानी पुत्री प्रेमला उपर ते पिताने क्रोध उत्पन्न थयो, ते वखते पेला कोडी
 याए राजानो हाथ जाली कहुं. ॥ ५ ॥ राजा, तमारी पुत्रीनो दोष नथी तेम मारो पण दोष नथी. मारा
 पितानो के तमारो दोष नथी. आ बधो कर्मनो दोष ठे, माटे रोष ठोडी दो अने आथी स्त्री हत्यानुं पाप
 थाय एम हृदयमां विचारो. ॥ ६ ॥

कनकध्वजने वचन स्वसुर रंज्यो घणुं हो लाल ॥स्व०॥ कहुं तुम वार्या
 उपर एहने नहीं हणुं हो लाल ॥ए०॥ एम कही प्रेमला तात स्वमंदिरे
 आवीयो हो लाल ॥स्व०॥ पोतानो सद्बुद्धि प्रधान तेकावीयो हो लाल ॥प्र०॥७॥

रे मंत्री विषकन्या प्रेमला सांजली हो लाल ॥प्रेण॥ चीजडामांहे वराल
अचिंती निकली हो लाल ॥ अ० ॥ थयो कुष्टी जामात कमाइ आपणी
हो लाल ॥कण॥ आवी आपणे पेट कन्या ए पापणी हो लाल ॥ क० ॥

अर्थ ॥ आवां कनकध्वजनां वचनथी तेनो सासरो घणो खुशी थयो. अने तेणे कहुं के, तमारा वार
वाथी हवे हुं पुत्रीने हणीश नहीं. आप्रमाणे कही ते प्रेमलानो पिता पोताने घेर आब्यो. अने त्यां पोता
ना सदबुद्धि प्रधानने तेडाव्यो. ॥ ७ ॥ राजा बोड्यो. अरे मंत्री, सांजलो, आपणी प्रेमला विष कन्या ठे.
आ तो चीजडामांथी अकस्मात् वराल नीकली ठे. एना स्पर्शथी आपणो जमाइ कोडीयो थइ गयो ठे.
ए आपणुं नशीब समजवुं. आ पापणी कन्या आपणे पेट आवी ठे. ॥ ८ ॥

कहे मंत्री करजोड नृपति तुमशुं हवुं हो लाल ॥ नृ० ॥ कुष्ट पुरातन
एह नही एतो नवुं हो लाल ॥नृ०॥ एक पोहोरमां एम डुर्गध नउठखे
हो लाल ॥ डु० ॥ सटित न होवे चर्म अश्रुगपण नविगले हो लाल॥अ०॥ए०॥
अवगुण पुत्रीमांहे रखे तुमे जाणता हो लाल ॥ २० ॥ ठे सघळुं एकपट
रखे हठ ताणता हो लाल ॥ २० ॥ तोपण नृपनो क्रोध नकांइ उपशमे
हो लाल ॥न०॥ कहे मंत्री महाराज करो जेम तुम गमे हो लाल ॥कण॥१०॥

अर्थ ॥ मंत्रीए बे हाथ जोडी कहुं, राजाजी, आ तमने शुं थयुं ठे? ए कोडनो रोग पूर्वनो ठे, नवुं
कांइ थयुं नथी. एक पोहोरमांज एवी रीते डुर्गध उठखे नहीं अने चांमडी सडीने तेमांथी रुधिर गळवा-
मांडे नहीं. ॥ ९ ॥ तमे पुत्रीमां अवगुण जाणशो नहीं. आ सघळुं कपट ठे. रखे तमे हठ पकडता? आ
प्रमाणे कहुं तोपण राजानो क्रोध शमतो नथी एटखे मंत्री बोड्यो के, महाराज, तमने गमे तेम करो. १०

कन्या आवी मात समीपें धसमसी हो लाल ॥स०॥ माताना मनमांहे
ते विष कन्यावसी हो लाल ॥तेण॥ दीधो नहीं सनमान न पुठी वातकी
हो लाल ॥न०॥ न मटे लिखितजे लेख लख्या ठठी रातकी हो लाल ॥ल०॥११॥
ताते कोडंबीक पुरुष तेकाव्या तत्क्षणे हो लाल ॥तेण॥ क्रोधारुण करी
नेत्र नरेशर एम जणे हो लाल ॥नृ०॥ सोंपो कुमरी एहके हाथ चंडा
खने हो ॥के०॥ पुजजो वधनी जूमि धारा करवालने हो लाल ॥धा०॥१२॥

अर्थ ॥ कन्या दोडती दोडती माता पासे आवी. माताना मनमां पण ए विष कन्या ठे, एम उसी गयुं
हतुं, तेथी तेणीए कांइ सन्मान आप्युं नहीं तेम कांइ वात पण पुठी नहीं, ठठीनी रात्रे जे
लेख लखेदा होय ते केम मटे? ॥ ११ ॥ राजाए तत्काल कुडुंबना लोकोने बोलाव्या अने क्रोधथी रा-
तानेत्र करी तेबोड्यो-के, आ पुत्री चंडालने हाथ सोंपी छो अने खड्गनी धारावडे वध जूमिनी पूजा करावो. १२

लेइ चाळ्या तेह सुता साथे ग्रही हो लाल ॥ सु० ॥ पण राजाए चित्त
दया आणी नहीं हो लाल ॥द०॥ कुंवरीनी एक वात कोइए नवि सांज
लीहो लाल ॥को०॥ मंत्री कहे नृप आगल घणुं ए वल वली हो लाल ॥थ०॥१३॥

खइ प्रेमला लखी आव्या चहुटा लगे हो लाल ॥आण॥ माहाजन पण तत
खेव मढ्या मन उमगे हो लाल ॥मण॥ आव्या ते दरवार तेनीने पुत्रीका
हो लाल ॥तेण॥ विनवे रूपति आगल जे हती वृत्तिका हो लाल ॥ जे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेठ प्रेमखाने साथे लइ चाह्या. राजाना चित्तमां जरापण दया आवी नहीं. कुंवरीनी एक वात
पण कोइए सांजली नहीं. मंत्रीए राजानी आगल घणुं करगरी कहेवा मांड्यो. ॥ १३ ॥ प्रेमला लखीने
लइ तेठ चौटांमां आव्या. त्यां तत्काल तेमने महाजन मढ्युं तेठ पाठा कुंवरीने लइ दरबारमां आव्या
अने राजाने जे कहेवानुं हतुं ते कही विनववा लाग्या. ॥ १४ ॥

अहो इश्वर अवतार सुताए उगरे हो लाल ॥ सु० ॥ कुष्टी थयो जामात
तेमां ए शुं करे हो लाल ॥तेण॥ पंचनो वचन प्रमाण करो अलवेसरू हो
लाल ॥कण॥ एम पुत्रीथी कोप न कीजे हित करु हो लाल ॥नण॥ १५ ॥
बगसो गुन्हो महाराज अकाज न कीजीए हो लाल ॥अण॥ निज संततिनी
उपर एम केम खीजीए हो लाल ॥एण॥ पुत्रीनी एकवार तो वातडी सां
जलो हो लाल ॥वाण॥ दुर्जन वाते स्वामीन राखो आमखो हो लाल ॥नण॥ १६ ॥

अर्थ ॥ महाजन कहेठे- हे इश्वरावतारी राजा, आ पुत्रीने उगारवी जोइए. ते पुरुष कुष्टी थयेखो तेमां
आ पुत्री शुं करे? राजाजी, आ पंचनुं वचन प्रमाण करो. आवो कोप पुत्री उपर न करवो जोइए. ॥ १५ ॥
हे महाराजा, कदि अपराध थयो होय तोपण आवुं अकार्य न करवुं जोइए. पोतानी संतति उपर आ प्र-
माणे खीजवावुं न जोइए. एकवार तो ए पुत्रीनी वात सांजली द्यो. दुर्जन लोकोनी वात सांजली मनमां
आमखो राखो नहीं. ॥ १६ ॥

आठमी ढाल रसाल ए त्रीजा उद्धासनी हो लाल ॥एण॥ मोहन कहे मन
रंगथी पुण्य प्रकाशनी हो लाल ॥पुण॥ शीलहुंती उपसर्ग सयल रहे वेग
ला हो लाल ॥सण॥ शील थकी सुखजोग लहेसे प्रेमला हो लाल ॥लण॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे आ रस जरेली त्रीजा उद्धासनी आठमी ढाल श्रीमोहन विजये कहेली ठे. आ
ढाल मनमां आनंद अने पुण्यने प्रकाश करनारी ठे. शीलवती स्त्रीनी पासेथी बधा उपसर्गों वेगला रहेठे.
ठेवटे प्रेमला लखी शीलवडे करीने सुखजोग प्राप्त करसे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

माने नहीं माहाजन तणुं, एके वचन लगार ॥ क्रोध कषाय जुजंगविष,
धार्यो अति वसुधार ॥ १ ॥ साजन जन तिहां शुं करे, राजन जिहां
कठोर ॥ माहाजन पोहोता सहु घरे, न बने कीधे जोर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजाए महाजननुं वचन जरापण मान्युं नहीं अने उखटो तेणे क्रोध कषाय रूप सर्पना केरने
धारण कर्यु. अर्थात् क्रोध कर्यो. ॥ १ ॥ ज्यां राजा कठोर हृदयनो होय त्यां साजन के महाजन शुं करी
शके? पत्नी ते महाजन लोको घेर चाह्या गया. जोर करवाथी ते वात बनती नथी. ॥ २ ॥

स्वपंचोने क्षितिपति कहे, केम करो आण जंग ॥ विष कन्याची
जइ करो, प्रहरण तणो प्रसंग ॥ ३ ॥ जो जीवित चाहो तमे, तो नवि
करो विलंब ॥ नृप वचने कन्या जणी, ते कहे चालो अंब ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजाए ते पोताना माणसोने कहुं के, तमे मारी आज्ञानो जंग केम करो ठो ? जाऊ, तमे ते
विष कन्या उपर प्रहार करो. ॥ ३ ॥ जो तमारे तमारा जीवितनी इडा होय तो तमे आ कार्यमां विलंब
करशो नहीं. राजानां आवां वचनशी तेउए कन्याने कहुं के, माता चालो. ॥ ४ ॥

आगल कीधी प्रेमला, चाढ्यो ते चंडाल ॥ हाहारव नगरी थयो,
अकृत करे नृपाल ॥ ५ ॥ ते कन्यावध थानके, तेणे आणीत
त्काल ॥ बेसाडीने अंत्यजे, कर पकडी करवाल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लक्ष्मीने आगल करी अने पाठल ते चंडाल चाढ्यो. आशी नगरीमां हाहाकार अइ
गयो के राजा न करवानुं काम करे ठे. ॥ ५ ॥ ते कन्याने चंडाल वध स्थान उपर लइ गयो. पत्नी तेने
त्यां बेसारी चंडाले हाथमां तरवार लीधी. ॥ ६ ॥

कहे मातंग रे नृपसुता, जजतुं ताहरो इष्ट ॥

हवे तो इहां करशुं अमे, जे नृपे आदिष्ट ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंडाल बोढ्यो— अरे राज कुमारी, तुं तारा इष्ट देवने याद कर्य. हवे राजानी आज्ञा प्रमाणे
अमे तारो नाश करी शुं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल नवमी राग धोरणी ॥

॥ बे करजोडी तामरे जद्राविनवे ॥ ए देशी ॥

कहे विनये चंडाल रे, अहो नृप पुत्रिका, अमे किंकर पेटारथीए ॥

तुं उत्तम अमे हीन रे, मातुं वध बाला, ए करवुं घटतुं नशी ए ॥ १ ॥

इहां अमे थया अकुलीन रे, पूरव कर्मशी, तोए वूटशुं किहां वलीए ॥

तुंज सरीखुं स्त्री रत्न रे, एम विणासवुं, धिगू अंत्यज कुल मंढलीए ॥१॥

अर्थ ॥ चंडाल फरी विनववा लाग्यो— हे राजकुमारी, अमे पेटने माटे सेवक थया ठीए. तमे उत्तम
ठो अमे नीच जात ठीए. तमारा जेवी बालानो वध करवो घटित नशी. ॥ १ ॥ अमे आज्ञे पूर्वना कर्म-
शी अकुलीन नीच थया ठीए. वली तारा जेवुं स्त्रीरत्न आम हणीने पाठा कयां बुटी शुं ? एम विचारतां
अमारा जेवी अंत्यजजातिनी मंडलीने धिक्कार ठे. ॥ १ ॥

आणा राजा केरी रे, फेरी कोण शके, वांक नहीं इहां अमतणोए ॥

अमे तो हुकमना बंदा रे, करीए नृप कहुं, धर्म संजारो आपणोए ॥३॥

काढ्यो कोशशी खड्ग रे, एम कहीने तेणे, तव कन्या खरु खरु हसीए ॥

नाथो जय तलमात्र रे, सत्व न अवगण्यो, असि देखीने उद्वसीए ॥४॥

अर्थ ॥ राजानी आज्ञाने कोण फेरवी शके? अमारो आमां जरापण वांक नथी. अमे तो हुकमना ता-
बेदार ढीए. तेथी राजाए जे हुकम कयों ते प्रमाणे करीए ढीए. हवे तमे तमारो धर्म संझारो. ॥ ३ ॥ आ
प्रमाणे कही ते चंडाखोए म्यानमांथी तरवार काढी ते जोइ राज कन्या खडखड हसी पडी. तेने जरापण
जय लाग्यो नहीं. पोताना सत्त्वनी अवगणना करी नहीं अने तरवार देखीने खुशी अवा लागी. ॥ ४ ॥

नाण्यो रोष लगार रे, तातनी उपरे, वधकनो वांक गण्यो नहीए ॥ क
हे कन्या हे वीर रे, मकर विचारणा, जुप वचन करतुं सहीए ॥ ५ ॥
पाम्यो विस्मय चित्त रे, अंत्यज बापको, अलगो जइ उजो रह्योए ॥
केम हसो तमे मात रे, निरखी असिधारा, मेंतो जेद नको लह्योए ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कन्याए पोताना पिता उपर जरापण रोष कयों नहीं, तेम वध करनारा चांडादनो वांकपण
गण्यो नहीं. ते बोली- अरे वीर, विचार कर्ष नहीं. राजानी आज्ञा प्रमाणे कर्ष. ॥ ५ ॥ ते चंडाख चित्तमां
विस्मय पाम्यो. विचारो अलगो जइ उजो रह्यो. ते बोड्यो, माता आ तरवारनी धार जोइ तमे केम हसो
गे? हुं तो तेमां कांइ पण समज्यो नथी. ॥ ६ ॥

तवकहे प्रेमला लक्ष्मी रे, तुजने शुं कहुं, वात कह्या सरखी नथी ए ॥
जोनरवर मुज पुढे रे, तव तेहने कहुं, लेखे नावे इहां कथी ए ॥ ७ ॥
ताते मारी वात रे, काने न सांजळी, ते मुज खटके ठे घणुं ए ॥ अण
जाएयुं करे जूपरे, कोइनो जोलव्यो, घरन विचारे आपणुं ए ॥ ८ ॥

अर्थ-त्यारे प्रेमला लक्ष्मी बोली. जाई! तने शी वात कहुं. वात तने कह्या जेवी नथी. जो राजा मने
पुढे तो हुं तेमने कहुं. अहीं केहेवाथी कांइ द्वाज आय तेम नथी. ॥ ७ ॥ पिताथीए मारी वात सांजळी
नहीं, एज मने बहु खटके ठे. कोइनाथी जोलवायेलो मारो पिता (राजा) अजाणपणे आ करेठे. पो-
ताना घरनो विचार करतो नथी. ॥ ८ ॥

निसुणी वचन चंमाल रे, मुकी तिहां कन्या, आव्यो मंत्रीनी कन्हे रे ॥
अहो अहो मंत्रीराज रे, वांठे प्रेमला, आववुं जूपति आसने ए ॥ ९ ॥
एतो नहीं विष कन्या रे, परखीमें रूडो, तो कां अणजाएयुं करो ए ॥
जूपतिने समजावो रे, तेको पुत्रिका, वात कहे ते चित्तधरो ए ॥ १० ॥

अर्थ-कन्यानां वचन चंमाल सांजळी तेणीने त्यां मुकी, मंत्रीनीपासे ते आव्यो, अने कहेवा लाग्योके
हे मंत्रीराज! महाराजजी पासे आववाने प्रेमला इच्छे ठे. ॥ ९ ॥ में सारी रीते परीक्षा करी ठे के ते
विष कन्या नथी, तेथी अजाणपणे आवुं शुं काम करोठो? आप राजाजीने समजावो, तेमनी दीकरीने
तेमावो अने ते जे वात कहे ते ध्यानमां ह्यो. ॥ १० ॥

परदेशीनी वात रे, एम नवी कीजी ए, पस्तावो करशो पठी ए ॥ अं
त्यज वचने मंत्री रे, रायने विनवे, स्वामि एक विनती अठे ए ॥ ११ ॥
ठे कन्या निरविख रे, में निश्चेकर्युं, एकवार तेडावो फरी ए ॥ केम ह
णीए अविचारे रे, रोष निवारी ए, जूंकी तो ए दीकरी ए ॥ १२ ॥

अर्थ—परदेशीने वात सांजळी, आमकरवुं ते ठीकनथी, पढी पस्तावो करवो परजो. चंगलनां वचनथी मंत्रीए राजाने कहुं के साहेब एक विनंति करवानी ठे. ॥ ११ ॥ आपनी कन्या निर्विषणे अने ते वातनो में निश्चय कर्योठे, आप एकवार तेभाववानी आझाकरो. अविचारथी तेने मारवी योग्य नथी. आप क्रोधने शांत करो, जुंमीठे तोए पोतानी दीकरी ठे. ॥ १२ ॥

एह नामननीवात रे, तेमी सांजळो, करजो पढी मनने गमे ए ॥ जो जाणो विषकन्या रे, तो परुदे रही, विनवशे जे अतिक्रमे ए ॥ १३ ॥ कहे नृप तेमोतेह रे, अलखी राखजो, मत आणो मुज आगळे ए ॥ कीधुं वचन प्रमाण रे, मंत्री ए कन्यका, तेभावी महा मंगळे ए ॥ १४ ॥

अर्थ—पुत्रीने तेभावी तेना मननी वात तो सांजळो, पढी आपने गमे तेम करजो. जो विषकन्या आपने लागे तो परुदे राखजो अने पढी ते पोतानी वात आपने कहेसे. ॥ १३ ॥ राजाए कहुं के कन्याने तेभावी पण दूर राखजो, मारी पासे द्वावशो नही. ते वचन प्रमाणकरी मंत्रीए कन्याने बहु खुशी साथे तेभावी. ॥ १४ ॥

परिश्च अंतर राखी रे, लढीप्रेमखा, मंत्री नृपने विनवे ए ॥ स्वामी कर्ण पसाय रे, पामे बाळका, विनती सफल करो हवे ए ॥ १५ ॥ नृप आदेशे पुत्री रे, कहे हरखित थई, तात सुणो मुज विनती ए ॥ नहीं जाखुं असत्य रे, चरणे तुमतणे, उत्तमजन जाखे ठती ए ॥ १६ ॥

अर्थ—वचमां परुदो राखीने, प्रेमखा लढमीने बेसाडी. पढी मंत्री राजाने विनवे ठे. हे स्वामी आपना पसायथी पुत्री आवीठे तेनी विनती हवे सांजळी तेनी उपर कृपाकरो. ॥ १५ ॥ राजाना हुकमथी पुत्री ए राजी थई कहुं के हे पिताजी मारी विनती सांजळो. आपनी हजुरमां हुं कदापि असत्य नहीं बोळुं. उत्तम मनुष्य साचीज वात बोळे. ॥ १६ ॥

नवमी त्रीजा उद्घासे रे, ढाळ जळी कही, मोहन विजये रंगथी ए ॥ मिलासे प्रेमखा लढी रे, चंदनरेशथी, पूरण पुन्य प्रसंगथी ए ॥ १७ ॥

अर्थ—मोहन विजयजी ए हर्षथी त्रीजा उद्घासनी नवमी रूमी ढाळ कही. पूर्ण पुण्यना योगथी चंद-राजानीसाथे प्रेमखा लढमी मखशे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वात असंजव तातजी, कहेतां आवे लाज ॥ पण विण कहे व नतुं नथी, लाजे विणसे काज ॥ १ ॥ जेहने परणावी तमे, ते नहीं प्रीतम एह ॥ जाणुं हुं अनुमानथी, एहमां नहीं संदेह ॥ २ ॥

अर्थ—हे पिताजी आ वात नहीं संजवे तेवीठे अने ते कहेतां मनमां लाज आवेठे. परंतु कह्याविना चाखी शके तेम नथी, कारणके शरम राखवाथी कार्यनो नाश आयठे ॥ १ ॥ जेनी साथे आपे मने परणावी ते मारो प्राणनाथ आ नथी. एवात हुं सरा अनुमानथी जाणुं हुं. तेमां वेशमात्र मने संदेह नथी. ॥ २ ॥

पुरव दिशी आजापुरी, वीरसेननो जात ॥ चंद नृपति पति मा
हरो, तमे अवधारो तात ॥ ३ ॥ जो एहमां जुतुं पडे, तो मुजने
महाराज ॥ करजो गति जे चोरनी, कहुं बुं ठोडी लाज ॥ ४ ॥

अर्थ-मारी साथे लग्न करनार मारो पति पूर्व दिशामां आवेली आजापुरी* नगरीना वीरसेन राजानो
पुत्र चंद राजाणे, ते वात हे पिता! खात्रीथी तमे मानजो ॥ ३ ॥ हुं जे कहुं बुं ते हे महाराज! जो जुतुं
पडे, तो जेवी चोरनी गति आय तेवी गति मारी करजो. आवात हुं शरमठोडीने कहुं बुं. ॥ ४ ॥

कहे मंत्री तें चंदने, केम करी जाण्यो कंत ॥ तात तणा मुख आ
गले, कहो साचो विरतंत ॥ ५ ॥ निसुणो पत्रणे प्रेमळा, परणी
मुज जरतार ॥ रमवा बेठो मनमठो, मुजथी रामत सार ॥ ६ ॥

अर्थ-मंत्रीए पुत्र्युं के हे राजकुमारी! चंदराजा तमारो स्वामी थयोणे ए केवीरीते तमे जाणी शक्यां?
माटे जे वृत्तांत साचो बन्यो होय ते तमारा पिताश्रीपासे कहो. ॥ ५ ॥ प्रेमळा लच्छीए कहुंके, मारी साथे
मारो जरतार परण्या पठी हुं अने ते सोगठा बाजी रमवा बेठां, परंतु रमतमां तेनुं मन उचक हुतुं. ॥ ६ ॥

तेणे रमतां मुखथी कहुं, आजा पति नृपचंद ॥ सारी पासा तस घरे,
ठे सुंदर रस कंद ॥ ७ ॥ ते जो इहां आण्या होवे, तो रामत रस
होय ॥ पण ते कोश अठारसे, आणी नापे कोय ॥ ८ ॥

अर्थ-तेणे रमत रमतां कहुं के आजा नगरीना राजा चंदने घेर रमत रमवाना जेवी बाजी अने पासाठे
ते जाणे रसनो कांदो होय नहीं तेवां सुंदर ठे. ॥ ७ ॥ ते जो आहींया लाववामां आव्यां होय तो रम-
वामां बहुज रस आवे. परंतु ते अहींथी अठारसो गाठ ठे, ते कोण लावी आपे? ॥ ८ ॥

॥ ढाल दशमी ॥

॥ हारे हुंतो जरवा गश्ती तट जमुनाने नीरजो ॥ ए देशी ॥
हारे हुंतो अचरज पामी स्वामी वचने तामजो, पूरव दिशी किहां
तिहां आजा केम जाणी ए रे लोल ॥ हारे ए तो आव्या पश्चिम दि
शिथी किहां नृप चंद जो, जाण्युं में एह आगल कही होशे किणे रे लोल
॥ १ ॥ हारे तिहां अथवा होशे प्रीतमनो मोसाल जो, तेहथी ए सं
जारे पासा सोगठारे लोल ॥ हारे हुंतो जोखे जावे जाणी नशकी
चोज जो, धार्युं में वली पुठीश रहेवुं ठे एकठां रे ॥ लोल ॥ २ ॥

अर्थ-मारा स्वामीनां वचन सांजली हुं आश्चर्य पामी, में विचार्युंके पूर्वदिशा क्यां? ए वात हुं केवी
रीते जाणुं? कारणके आ मारा नृपचंद्रतो पश्चिम दिशामांथी आव्याठे. पठी विचार आव्यो के तेमनी
आगल कोइए ए वात करी हशे. ॥ १ ॥ वली मारा मनमां एम आव्युं के त्यां मारा पतिनुं मोसाल हशे
जेथी तेने ए सोगठा बाजी तथा पासा सांजर्या करे ठे. हुं अंतःकरणमां निर्मल तेथी बुपो जेद कांइ पण
जाणी शकी नहीं. वलीमें धार्युंके हवे एकठां रहेवुं ठे तेथी आगल उपर पुठीश. ॥ २ ॥

हारे वली मोदक खातां वहाखे माग्युं नीरजो, पायुंमें शुजवासित
जल प्रेमातुरी रे लोल ॥ हारे कहुं पिउडे गंगाजल जो इहां कणे
होय जो, मोदकनीतो लागे मुजने माधूरी रे लोल ॥ ३ ॥ हारे
हुं तो पामी विस्मय निसुणी सरिता नामजो, ते तो ठे पूरवनी दिशे
सुर वाहिनी रे लोल ॥ हारे वली कीधां आजा नगरीना व्याख्यान
जो, वाणीतो कोण मीठी हूती नाहनी रे लोल ॥ ४ ॥

अर्थ—मारा स्वामीए लाडु खातां पाणी माग्युं तेथी प्रेमनी इच्छक एवी में तेने सारू सुगंधी जल आप्युं,
मारा स्वामीए कहुं के जो अहींआ गंगाजल होय तो आ लाकुनी मिठाश मने बहुज लागे. ॥ ३ ॥
ते नदीतुं नाम सांजली हुं अत्यंत आश्चर्य पामी कारणके ते गंगानदी तो पूर्व दिशामांज वहे ठे. वली
तेमणे आज्ञापुरीना बहुज वखाण कर्या. आहा! मारा स्वामीनी वाणीमां शुं मिठाश हती! ॥ ४ ॥

हारे एम करतां आव्यो हिंसक मंत्री तत्र जो, उठाड्यो पिउ
महारो कोइ शमस्या करी रे लोल ॥ हारे मुज वारी राखी पात
कीए करी रीस जो, पाठो ते नवी आव्यो जे गयो परिहरी रे लोल
॥ ५ ॥ हारे गृहमांहे आव्यो ए दुष्टी मातंग जो, मुंजथीतो तेणे
खोटी प्रीतलडी धरीरे लोल ॥ हारे में तो एके एहनुं वचन न
मान्युं कोय जो, मुजने एणे सघळे विषकन्या करी रे लोल ॥ ६ ॥

अर्थ—एटलामां हिंसक मंत्री त्यां आव्यो. तेणे शमस्या करीने मारा पतिने मारी पासेथी उठाड्यो. ए
पापीए मारा उपर गुस्तोकरी मने रोकी राखी अने मारो नाथ मने तजी चाड्यो गयो, ते पाठो आव्यो
नही. ॥ ५ ॥ ते कोडीउ चंमाल पढी घरमां आव्यो अने तेणे मारी साथे खोटी प्रीत करवा मांझी. में
तेनुं एकपण वचन मान्युं नही एटले तेणे सर्वनी पासे कहुं के आ तो विषकन्या ठे. ॥ ६ ॥

हारे ए तो कुष्टी एहनी स्त्रीनो होशे कंत जो, महारो तो प्राणेशर
आजानो धणी रे लोल ॥ हारे एणे सिंहले तातजी तुमने जो
लव्या ठीक जो, विण वांके एणे मुजथी कीधी ठे घणी रे लोल
॥ ७ ॥ हारे में जाखी तुमने जे मुज मननी वातजो, साचुं जो करी
मानो तो घणुं ए जळुं रे लोल ॥ हारे जो तुमने एहना वचन
तणी परतीत जो, कीजे जे मन मान्युं कहीए केटळुं रे लोल ॥ ८ ॥

अर्थ—ए कोडीउ एनी स्त्रीनो धणी हशे. मारो प्राणनाथ तो आज्ञा नगरीनो राजा ठे. ते सिंहल रा-
जाए, हे पिताजी! आपने खुब ठेतर्था ठे अने वगरवांके मारा उपर पण करवामां बाकी राखी नथी. ॥ ७ ॥
मारा मनमां जे वात हती ते में आपने कही. ते वात जो साची मानो तो घणुं सारुं; परंतु जो सिंहल
राजानी उपरज आपने विश्वास होय तो आपना मनमां होय ते करो. हुं हवे वधारे शुं कहुं? ॥ ८ ॥

हारे निज पुत्री उपर कोप करे जो तात जो, कोइनो नवि चाखे
जोरो एहमारि लोल ॥ हारे पण काज विचारी करीए तो यश
होय जो, तुमने ठे अधिकाइ तातजी तेहमारि लोल ॥ ए ॥ हारे
होय जाग्य सुतानुं तात तणो आयत्त जो, ताते जे जाण्युं ते पु
त्रीने खरूं रे लोल ॥ हारे जो जीवाने न जीवाने तोपण तात
जो, पुत्र अने पुत्रीमां मोटुं अंतरूं रे लोल ॥ १० ॥

अर्थ-पिता जो पोतानी पुत्री उपर कोप करे तो तेवे बखते बीजानुं शुं जोर चाखे? परंतु हे पिताजी !
आप विचारीने काम करशो तो यश संपादन करशो अने तेमांज आपनी बरुई ठे. ॥ ए ॥ पुत्रीनुं जाग्य
पिताने आधीन ठे. पिताए जे पुत्रीने माटे धार्युं होय तेज पुत्रीने खरूं समजवुं. कारणके जीवाडे के मारे
तोपण पिता एज पिता ठे. पुत्र अने पुत्रीमां मोटो अंतर तेज ठे. पुत्रनुं जाग्य तेना पोताना स्वाधीनमां
ठे अने पुत्रीनुं पिताने आधीन ठे. ॥ १० ॥

हारे एम पुत्री वचन सुणीने ते मंत्रीश जो, विनयशुं मकरध्वज
नृपने विनवेरे लोल ॥ हारे प्रभु नहीं ए जुनुं पुत्री वचन लगार
जो, कुष्टीतो पति नैवच वचने ए हवेरे लोल ॥ ११ ॥ हारे हवे
आपने आज्ञा नगरी करशुं शुद्धि जो, होशे जो तिहां चंदतो
सघळुं ए खरूं रे लोल ॥ हारे प्रभु राखो त्यां लग्गी कन्या आ
पणे गेह जो, करशे जो विश्वंजर परुशे पाधरूं रे लोल ॥ १२ ॥

अर्थ-ते राजपुत्रीनां वचन सांजली श्रेष्ठ मंत्री मकरध्वज राजाने विनय पूर्वक विनववा लाग्या के हे
राजन् ! राजकुमारीनुं वचन लेशमात्र असत्य नथी. एना बोलवाथी, कोहीउं तेनो पति नथीज नथी, एम
मने लावे ठे. ॥ ११ ॥ हवे आपणे आज्ञा नगरीमां तपास करावीए. जो त्यां चंद राजा हशे तो आ स-
घळुं खरूं समजवुं; माटे त्यां सुधी आप कन्याने घरमां राखो. जो परमेश्वर करशे तो सर्व पांशरु परुशे. १२

हारे हवे तुमने न घटे हणवी कन्या एह जो, साचाने जूठानुं
लाधे पारखुं रे लोल ॥ हारे तव मंत्री वचने नृपति चिंते चित्त
जो, पुत्रीनी वाते तो जोवा सारखुं रे लोल ॥ १३ ॥ हारे कहे
राजा मंत्री पुत्री राख तुं गेह जो, साचुं ते तरशे ने जूठु नहीं
तरे रे लोल ॥ हारे जुठ जगमां जविजन जीवित जो बलवंत
जो, ते उपर नृप रूशीने ते शुं करे रे लोल ॥ १४ ॥

अर्थ-हे नाथ! हवे आपने आपनी पुत्रीने मारी नांखवी ते योग्य नथी. साचा अने जुठानी परीहा
करवी जरूरनी ठे. मंत्रीनां एवा वचन सांजली राजा मनमां विचारवा लाग्यो के राजकुमारीनी आ वात
तपास करवा जेवी ठे. ॥ १३ ॥ पढी राजाए कहुं के हे मंत्री ! राजकुमारीने तमारे घेर राखो. साची

वात हशे ते तरी आवशे अने जुठीवात कदापि नहींज तरे. (हवे कवि कहे) हे जव्य जीवो ! जगतमां जेनुं आयुष्य बखवंत ठे तेना उपर राजा पण जो कोप करे तोपण ते तेने शुं करीशके तेम ठे? ॥ १४ ॥

हारे नृप वचने सचिवे प्रेमला आणी गेह जो, बेसामी जमानी
राखी नेहथीरे लोल ॥ हारे मंत्री पुत्री म करीश शोच ल
गार जो, मेळीश हुं तुज तेहने परणी जे हथी रे लोल ॥ १५ ॥
हारे एम वचने कुंवरी चित्ते धीरज दीध जो, आणीशमां तुं
हैडे चिंता तातनी रे लोल ॥ हारे तुज उपर काळे तात होशे
सुप्रसन्न जो, राखीशमां विमासण कोइ वातनीरे लोल ॥ १६ ॥

अर्थ—पत्नी राजाना हुकमथी मंत्रीये प्रेमला लढीने पोताने घेर आणी. पोताना घरमां आस्वासन आपी स्नेहपूर्वक जमानी. पत्नी मंत्रीए राजपुत्रीने कहुं के तमे जरापण शोक करशो नहीं. जेमनी साथे तमारुं परणेतरे थयुं ठे तेमनेज हुं मेळवी आपीश. ॥ १५ ॥ एवी रीते मंत्रीश्वरे कुंवरीना चित्तमां सारां वचनोथी धीरज आपी. वली कहुं के बेदा ! मनमां जरापण पिताश्रीनां वचन संबंधी चिंता करशो नहीं. तमारा पिताश्री काळेज तमारा उपर प्रसन्न थशे तेथी कोइपण बाबतमां तमे मुऊवण राखशो नहीं. ॥ १६ ॥

हारे रही प्रेमला मंत्री मंदिर परमानंद जो, हुइ ते संबंधी प्रेम
प्रकाशनी रे लोल ॥ हारे एम ढाल दशमी ते मोहन विजये
रसाल जो, जाखी हितकारी त्रीजा उद्घासनी रे लोल ॥ १७ ॥

अर्थ—हवे कवि मोहनविजयजी महाराज कहे ठे. त्यारबाद प्रेमला लढी मंत्रीना घरमां आनंद सहित रही. ए प्रमाणे त्रीजा उद्घासनी अत्यंत हितकारी ए प्रेमनो प्रकाश करनारी रसाल दशमी ढाल कवि मोहन विजयजी कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

थयो अंबर राते वरण, फुली सांज अशस्त्र ॥ नाह्यो रविमांनुं
उदधि, कर्तु कषायक वस्त्र ॥ १ ॥ मकरध्वज राजा जणी, मंत्री
करी प्रणाम ॥ सत्ता समझे विनवे, स्वामी सुधारक काम ॥ २ ॥

अर्थ—संध्या खीदतां अर्थात् सूर्यास्त समये आकाश लाल रंगमय थइ गयुं. जाणे समुद्रमांथी सूर्ये न्हाइने काथा रंगनुं वस्त्र धारण कर्तु होयनी? ॥ १ ॥ ते समये मंत्री प्रणाम करी मकरध्वज राजाने, सत्ता समझ स्वामीनुं कार्य सुधारवामाटे विनंति करे ठे. ॥ २ ॥

चार सचिव सिंहल दिशा, मूक्या हूता जेह ॥ कुंवर तेणे दीठो
हशे, माटे तेडावो तेह ॥ ३ ॥ ते विनवशे आफणी, कनकध्वज
तनु स्पर्श ॥ जेम हाथे कंकण ठते, शुं कारण आदर्श ॥ ४ ॥

अर्थ—तेणे कहुं के जे चार मंत्रीउने सिंहलपुर नगरे भोकड्या हता, तेउए कुंवरने ते वखते दीठो हशे; माटे तेउने बोलावो. ॥ ३ ॥ तेउए कनकध्वज कुंवरना शरीरनो स्पर्श कर्तु हशे, तेवुं सेहेजे क-हेशे. हाथमां कंकण होय तेवे वखते आरसीमां तेने जोवानी शी जरूर ठे? ॥ ४ ॥

नृप जाखे साचुं कहुं, एम जणाशे ठीक ॥ तेजाव्या ते चा
रने, नृपनी ताम नजीक ॥ ५ ॥ साच कहो रे मेलते, कुंवर थकी
विवाह ॥ निरख्यो हुंतो ए तमे, के नविनिरख्यो चाह ॥ ६ ॥

अर्थ-राजाए कहुं के तमे साचुं कहुं. तेमने पुठवाथी ठीक खुलासो अशे पठी चारे मंत्रीउने राजानी
सन्मुख बोलाव्या. ॥ ५ ॥ मंत्रीउ आवाया एटले राजाए कहुं के हे मंत्रीउ कुंवरनीसाथे विवाह करवा
तमोने मोकट्या ते वखते ते कुंवरने तमे चाहीने जोयो हतो. ? जे साचुं होय ते कहो. ॥ ६ ॥

जूठ न कहेशो सर्वथा, कहो यथास्थित रूप ॥ अंते ठानुं नहीं
रहे कूरु महाज्व कूप ॥ ७ ॥ तव ते चार परस्परे, समजी संज्ञा
कीध ॥ प्रथम तिहां एके जणे, नृपने उत्तर दीध ॥ ८ ॥

अर्थ-तमे जरापण असत्य कहेशोनही. जे साचुं होय ते कहैजो. कारणके ठेवटे पाप ठानुं नहारहे,
कूड ठे ते महा ज्व कूप ठे. ॥ ७ ॥ ते सांजली चारे जणाए अंदर अंदर शमस्या करी. त्पार बाद प्रथम
तेउमांथी एक जणाए राजाने आ प्रमाणे उत्तर आप्यो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

थारे केशरीए कशबीरे ठोगे मोही रही मारुजी. ए देशी ॥
पेहेलो कट्पित वात रची नृपने कहे ॥ साहिबजी ॥ तुमथी
तो कोइ वात अठानी नवि रहे ॥ सा० ॥ हुंतो खासो दास प्र
काशुं मारुं ॥ सा० ॥ न करुं खाधुं हराम जे निमक ताहरुं ॥
सा० ॥ १ ॥ करवा मांकी वात सगाइ आसरी ॥ सा० ॥ मुट्टी
महारी ताम उतारे विसरी ॥ सा० ॥ गयो हु लेवा काज तृष्णा
ए हेखव्यो ॥ सा० ॥ पुंठलथी एणे त्रिहु जणे विवाह मेलव्यो ॥ सा० ॥ १॥

अर्थ ॥ पेहेलो मंत्री खोटी वातनी रचना करी राजाने कहेवा लाग्यो के हे राजन् ! आपनाथी कोइ
वात ठानी रहेवानी नथी. हुं तो आपनो खास सेवक बुं. मारा मनमां जे ठे ते कहुं बुं. में आपनुं लूण
खाधुं ठे ते हराम करनार नथी. ॥ १ ॥ अमोए वेशवाल संबंधी वात करवा मांडी एटलामां मने सांजरी
आव्युं के में मारी बीटी उतारे विसारी दीधी. ते उपरथी तृष्णाथी उश्केरावाथी ते बीटी खेवाने माटे
उतारे हुं गयो एटले पाठलथी ए त्रणे जणाए वेशवाल करी दीधुं ठे. ॥ २ ॥

में नवी दीठो कुंवर स्वरूप हुं शुंलहु ॥ सा० ॥ प्रजु तुम आगल
जेहवुं ठे तेहवुं ते कहुं ॥ सा० ॥ थयो हुं चाकरी चोर गुन्हो एतो
पख्यो ॥ सा० ॥ जूपे लीधो जेद जे वाते छडथळ्यो ॥ सा० ॥ ३ ॥
तेम बीजो वली अरज करे उजो थइ ॥ सा० ॥ हुं नवि बोहुं अस
त्य कहीश सत्यामइ ॥ सा० ॥ वांको चाले जुजंगम विलतो पा
धरो ॥ सा० ॥ तुम आगल केम चाले जूठो थइ खरो ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ में कुंवरने दीठो नथी तेथी तेनुं केवुं स्वरूप ठे ते हुं शुं जाणुं. ? हे नाथ ! तमारी आगल जेवुं बन्युं ठे तेवुंज कहुं बुं. हुं आपनी चाकरीनो चोर थयो बुं ते माटे गुन्हेगार बुं. राजाए खरो मर्म जाणी लीधो अने निश्चय कर्यो के आ पोतानी वातमां लथळ्यो ठे अर्थात् जूठो लागे ठे. ॥ ३ ॥ हवे बीजो मंत्री उजो अइ राजाने अरज करवा लाग्यो के हुं आपनी पासे जुतुं बोलीश नहीं. सत्य कहीश-सर्प बहार वांको चाले ठे परंतु दरमां तो सिधोज चाले ठे. आपनी पासे जूठो होय ते साचो केम अइने चाली शके ? ॥ ४ ॥

पेहेलां दिननुं अपक्व जोजन मुजने थयो ॥ सा० ॥ विवाह अवसर देह चिंताए हुं गयो ॥ सा० ॥ पुंठल मेळ्यो विवाह आबुं फरी जेटले ॥ सा० ॥ मारी न जोइवाट हुं गणती केटले ॥ सा० ॥ ५ ॥ कालो गोरो कुंवर में तो दीठो नहीं ॥ सा० ॥ मारा मननी होंश तेम नमांहे रही ॥ सा० ॥ निसुणी वचन नरिंद संशयमांहे पडयो ॥ सा० ॥ जाण्युं ए पण डिंगमोले ठे अणघड्यो ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रथमने दिवसे में खाधेळुं ते अजीर्ण अवाथी वेशवाल करवाने समये हुं जंगल जवाने गयो. हुं जेटलामां आवी पहाँचुं बुं तेटलामां मारी पाठल तेउए वेशवाल करी दीधुं. मारी राह पण न जोइ. हुं तेउनी शुं गणतीमां ? ॥ ५ ॥ ए कुंवर कालो ठे के गोरो ते कांइपण हुं जाणतो नथी. मारा मननी होंश मारा मनमांज रही ठे. बीजानी वात सांजली राजा संशयमां पड्यो अने तेणे विचार कर्यो के आपण अणघड ठे अने डिंगमारे ठे अर्थात् साचुं बोलतो नथी. ॥ ६ ॥

त्रीजो बोल्यो प्रधान कपटथी चांजलो ॥ सा० ॥ मारी विनती एक प्रजुजी सांजलो ॥ सा० ॥ मेढ्यो जाम विवाह पासे हुंपण नहतो ॥ कीधो नहीं अम आगल कुंवरने ठतो ॥ सा० ॥ ७ ॥ सिंहल नृपनो जाणेज ते डुहवाणो हतो ॥ सा० ॥ कळुं मुजने तुं राख जइ एहने जतो ॥ सा० ॥ में पण जेम तेम तेहने जूपति जोलव्यो सा० ॥ आवी जोउं कुंवर विवाह तो मेलव्यो ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ कपटथी केलवायेलो त्रीजो प्रधान बोल्यो के हे राजन् ! मारी विनंति ध्यान दइने लहमां हयो. ज्यारे वेशवाल कर्युं त्यारे हुं पासे नहतो. मारी आगल कुंवरने ठतो ज कर्यो नथी, अर्थात् कुंवरने मने देखाळ्योज नथी. ॥ ७ ॥ सिंहल राजानो जाणेज रीसाथो हतो अने ते जागी जतो हतो तेथी मने कळुं के तमे त्यां जइ तेने रोकी राखो. में पण हे राजन् ! तेना जाणेजने समजावी जेम तेम करी रोकी राख्यो अने पाठलथी आवी तपास करुं बुं तो वेशवाल अयेळुं मालम पड्युं. ॥ ८ ॥

में नवि निरख्यो कुंवर कांणो के कूबडो ॥ सा० ॥ चूक्यो अवसर एह गुन्हेगार हुठ वनो ॥ सा० ॥ विण दीठे तुम आगल केम दिठो कहुं ॥ सा० ॥ हुं तो स्वामी ताहरी उत्र ठायामां रहुं ॥ सा० ॥ ९ ॥

शाकिनी तेपण एक तो मंदिर परिहरे ॥साण॥ तेम स्वामिथी सेवक
माया केम करे ॥साण॥ तेहने पण नरराये जुगो करी त्रेवड्यो
॥साण॥परख्यो बोढ्यामांदि बोले ए हकवडयो ॥ साण ॥ १० ॥

अर्थ ॥ कुंवर काणो हतो के कुबडो हतो ते में तेने जोयो नथी तेथी कही शकुं नहीं. ते अवसरे में
चूक करी तेथी हुं मोटो गुन्हेगार थयो बुं. कुंवरने में दीगो नही उतां हुं केम कहुं के में तेने दीगो ठे. ?
हे स्वामी! हुं तो तमारा आश्रय तलेज रहेनार बुं. ॥ ए ॥ लोकीकमां कहुं ठे के-डाकण पण एक घर तो
गेमे ठे. तेवी रीते सेवक जे ठे ते बीजाउनी साथे कदाच कपट करे परंतु पोताना धणीनी साथे कपट केम
करे अर्थात् नज करे. राजाए त्रीजाने पण जूठो ठे एम मान्यो. तेने धडा वगरनो बोलतो जोइ तेनी बोल
वामांथीज परीक्षा करी लीधी. ॥ १० ॥

चोथाने कहे जूप वारो हवे ताहरो ॥ साण ॥ जूठ कहीश तो
वांक न काढीश माहरो ॥ साण ॥ हुं रुगो नहीं कोइनो पुठ तो
कोइने ॥ साण ॥ ते माटे मुज आगल बोलजे जोइने ॥साण॥११॥
ते कहे साची वात समयने उलखी ॥ साण॥ कह्या सरखी नही
वात न चाले कह्या पखी ॥ साण ॥ अमे गया सिंहल राय समी
पे चिहुं जणा ॥साण॥ विवाह माटे वचन कह्यां एहने घणां ॥साण॥१२॥

अर्थ ॥ हवे राजाए चोथा मंत्रीने कहुं के तमारो कहेवानो वारो आव्यो ठे. जेकहो ते साचुं कहे जो.
जूठुं कह्या पढी मारो वांक काढशो नहीं. हुं रुक्या पढी कोइनो नथी. शिखा शुं करवी ते बावतमां कोइने
पुठतो नथी. माटे मारी आगल जे बोलो ते विचारीने बोलजो. ॥ ११ ॥ चोथो मंत्री समयने जाणी साची
वात कहे ठे. जो के वात कहेवा सरखी नथी तोपण कह्याविना चाले तेम नथी. तेणे कहुं के अमे सिंहल
रायनी पासे चारे जणा गया अने वेशवाल माटे अमे तेने घणी विनंति करी. ॥ १२ ॥

मेहेनत करते जेम तेम हिंसके हाजणी ॥ साण ॥ एम कहुं कुंवर
र देखाडो नयणे शिरोमणी ॥ साण ॥ कहुं तेणे ठे मोसाल निशा
खे विद्या जणे ॥ साण ॥ अमे हठ मांरुयो कुंवर दिठा विणा नही
बणे ॥साण॥१३॥ चिहुने एकेकी कोडी सोनइए जोलव्या ॥साण॥
अमे तुम होता दास पण तेणे उलव्या ॥साण॥ मेखव्यो अमे विवाह
थइने लालची ॥साण॥ एम अमथी घणीवाते कपटाइ रची ॥ साण॥१४॥

अर्थ ॥ अमे घणी मेहनत ज्यारे करी त्यारे हिंसके ते वात पराणे कबुल करी. अमे कहुं के अमारा
मस्तकना भुगटनामणि सरखा कुंवरने अमने बतावो. तेणे कहुं के कुंवरजी तो तेमने मोसाल रही विद्या-
ज्यास करे ठे. अमे जोवानी हठ करी अने कहुं के कुंवरने जोया विना अमारे चालशे नही. ॥ १३ ॥
अमने चारेने एक एक कोड सोनैया आपीने जोलवी दीधा. अमे तमारा सेवक हता तोपण अमने तेना
पोताना करी दीधा. अमे लालचमां फसावाथी तेनी साथे वेशवाल कर्युं. वली तेउए अमारी साथे पण
घणी कपटनी रचना करी. ॥ १४ ॥

अमे नवि दीठो कुंवर कुरूप के फुटरो ॥ सा० ॥ हिंसक तो अमे
दीठो चालतो कुटरो ॥ सा० ॥ एम अमे स्वामी वात हती ते वि
नवी ॥ सा० ॥ ठे ए साची सर्व न जाणशो केलवी ॥ सा० ॥ १५ ॥
एह पडी तकसीर करी मत वाउली ॥ सा० ॥ अमने करो महारा
ज जे इडा राजली ॥ सा० ॥ मकरध्वजने चित्त ए वात खरी वसी
॥ सा० ॥ ताहरी साची वात नृपति जापे हसी ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कुंवर कदरूपो ठे के रूपादो ठे ते अमे दीठो नथी. वली हिंसके अमारी साथे घणीज कपट
रचना करी ते अमे जाणी. हे स्वामी ! जे खरी वात हती ते आपनी पासे कही ठे. ए साचीज वात ठे.
तेमां जरापण असत्यता नथी. ॥ १५ ॥ अमारी वांकी बुद्धि थवाथी ए गुन्हो अमाराथी थयो ठे. हवे
आपनी इडा होय तेम हे महाराज ! अमल करो. मकरध्वज राजाने ए वात साची लागी अने राजाए
जरा हसीने कहुं के हे प्रधान ! तमारी वात साची ठे. ॥ १६ ॥

साची जाणी प्रेमला अवगुण विसर्यो ॥ सा० ॥ जुठ कहेवो पुण्य
गगनथी उतर्यो ॥ सा० ॥ त्रीजे उद्घासे अग्यारमी ढाल ए संश्रु
णी ॥ सा० ॥ कहे मोहन ते रीजशे जे होशे गुणी ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ खरी वात जाणवामां आवी एटवे राजाने प्रेमला लडनीनो दोष विस्मरण थयो. अहीं कवि कहे
ठे, जुठ पुण्यनो प्रजाव केवो ठे ? जाणे साक्षात् आकाशमांथी मूर्तिमान पुण्ये आवी राजानुं मन निर्मल
कर्युं. त्रीजा उद्घासने विषे अगीआरमी ढाल कही. मोहनविजयजी महाराज कहे ठे के जे गुणी हसे ते
आ ढालथी संतोष पामशे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

चोथे सत्य कह्या थकी, थयो चूप सुप्रसन्न ॥ ते चिहु मुक्या जीवता,
ए गुण गण संपन्न ॥ १ ॥ मकरध्वज सद् बुद्धिने, कहे वचन निःशं
क ॥ जास्यो मज सिंहल कपट, पण नही कन्यावंक ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चोथा प्रधाने साची हकीकत कह्याथी, राजा अत्यंत खुशी थयो. ते चारेने राजाए जीवत दान
आप्युं. गुणनो समूह प्राप्त थयानी ए निशानी ठे. ॥ १ ॥ मकरध्वज राजाए हवे सद्बुद्धि प्रधानने शंका
रहित पणे कहुं के आ सर्व कपट मने सिंहल रायनुं जास्युं ठे, अने आपणी कन्यानो लेश मात्र वांक नथी २
परण्यो नर कोइ अवर, एहमां नही संदेह ॥ कुष्टीए मुज पुत्रिका,
मुधा विडंबी एह ॥ ३ ॥ सोरठपति कहे सचिवने, ज्यां लगी चंद
विलंब ॥ त्यां लगी कबजे राखीए, सिंहलने सकुटुंब ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मारी पुत्रीनी साथे कोइ बीजा पुरुषनुं परणेत看 थयुं ठे एमां जरापण संदेह नथी; अने आ को-
ढीआए मारी पुत्रीने फोकट विडंबना करी ठे. ॥ ३ ॥ सोरठ देशनो स्वामी मकरध्वज राजा पोताना प्रधान
ने कहे ठे के हे प्रधानजी ! ज्यांसुधी चंद राजानो पत्तो लागे नहीं त्यांसुधी सिंहल राजाने तेना कुटुं-
ब सहित आपणा कबजामां राखवो. ॥ ४ ॥

ए उपाय नृपने गम्यो, कीधो बुद्धि प्रकाश ॥ तेमयो सिंहल नृप जणी
जमवा निज आवास ॥ ५ ॥ नृप राणी कुष्टी सचिव, कपिला
करी प्रपंच ॥ वश राख्या मकरध्वजे, जेम मुनि इंद्रि पंच ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बुद्धिमां प्रकाश शवाशी राजाने ते उपाय सारो लाग्यो; अने तेथी सिंहल राजाने पोताने घेर
जमवा नोतर्या. ॥ ५ ॥ त्यार पत्नी सिंहल राजा, तेनी राणी, कोढीयो पुत्र, हिंसक मंत्री अने कपिलाधाव ए
पांचेने प्रपंच पूर्वक मकरध्वज राजाए, जेम मुनि पांचे इंद्रियोने कवजे राखे ठे तेम कवजे करी दीधां. ॥६॥

अवर लोक किधां विदा, तत्क्षण सिंहल देश ॥ चंद निरति खेवा जणी,
रचना रचे नरेश ॥ ७ ॥ तेनी पुत्री नृप सदन, मांड्यो शत्रुकार ॥
नृप कहे पथिकने पुठजो, आज्ञापति अधिकार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेना बीजा सर्व समुदायने तत्काल सिंहल देश तरफ विदाय कर्यो. त्यार पत्नी चंद राजानी
शोध खेवा सारु राजाए विचारनी रचना गोठववा मांडी. ॥ ७ ॥ प्रेमला लड्डीने राजाए पोताने घेर तेडावी
अने तेणीने कष्टुं के हवे दान शाला उघामो अने जे पंथीजन तमारी पासे दान खेवा आवे तेने आज्ञा
नगरीना स्वामी संबधी पुठपरठ करजो. ॥ ८ ॥

दान समर्पे प्रेमला, अति उष्टक मन होय ॥

पुठे आज्ञानी खबर, पण नवि जाखे कोय ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लड्डी अति हर्ष सहित जेजे दान खेवा आवेठे तेमने सदाव्रत आपे ठे. वडी तेउने
आज्ञानगरी संबधी खबर पुठे ठे. परंतु कोइ ते बावतना समाचार आपतुं नथी. ॥ ९ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ मारुजी साथीडारे साथे धणरे हाथे मद पीउरे लोल ॥ ए देशी ॥
जविया नृपनी बेटी गुणनी पेटी गेहथीरे लो, बेठी दाननी शाला लो ॥ ज० ॥
मांगे जेम आपे ते तेम नेहथी रे लो, बाला परम कृपालालो ॥ ज० ॥ १ ॥
उत्तम गेहे जनमीने हेजे सुतारे लो, प्राये होवे दाता लो ॥ ज० ॥ पंथी
देखी करे विशेषे स्वागतारे लो, पूठे तेहने शाता लो ॥ ज० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे ज्ञव्यजीवो! हवे ते राजबाला जे मात्र गुणनी एक पेटीज ठे ते पोताने घेरथी दान शा-
लामां आवी अत्यंत कृपायुक्त अंतःकरणथी जे जे मांगण आवे ठे तेमने जे जे तेउं मांगेठे ते हर्ष-
सहित आपे ठे. ॥ १ ॥ कवि कहे ठे के उत्तम घरमां जन्मेली कुंवरी स्वाभाविक रीते प्रायः दाता
स्वभावनीज होय ठे. हवे प्रेमला लड्डी जे जे वटेमार्गुने देखेठे तेने प्रथम सुख शाता पुढी तेनी विशेषे
आगतास्वागता करे ठे. ॥ २ ॥

नगरी आज्ञा पूरण लाजा सुंदरा रे लो, पूरण पूरव देशे लो ॥ ज० ॥ चंद
नरेशर अति अलवेशर सिंधुरा रे लो, राजा सुरपति वेशे लो ॥ ज० ॥ ३ ॥

परदेशीओ जो तमे प्रीओ गेहने रे लो, मुजनेतो तमो ज़ाखो लो ॥ ज० ॥

पंथी लहीटाणु कहे नवि जाणुं एहने रे लो, नही अम तास अलाखो ॥ज०४॥

अर्थ ॥ ते पुत्रे ठे हे जाई ! तमे पूर्व देशमां अतिसुंदर अने संपूर्ण समृद्धिवाली आजातगरी जेनो इ-
जना जेवो अत्यंत शूरवीर एवो चंद्र नामनो राजाठे तेने तमो ओलखोओ? ॥३॥ वली पुत्रे ठे के तमे पर-
देशीओ तेशी जो तमे तेने पीठानताहो तो तेना संबंधी सर्व वात मने कहो. ते सांजेली पंथी-
जनो एम कहेता के अमे तेमने जाणता तो नथी एटलुंज नही परंतु अमारो देश पण जुदो ठे अने
ते देश पण जुदो ठे ॥ ४ ॥

एहवी सुणी वाणी अइ विलखाणी प्रेमला रे लो, प्रीतम गुणथी लीणी लो

॥ज०॥कन्यानी कोइ अन्या नवि चाले कला रे लो, विरहे अइ अति जीणी लो

॥ज०॥५॥निशदिन फूरे नदीउ पूरे रोइने रे लो, महारो पियु परदेशी लो॥ज०॥

वारी मन राखे नवि संजाखे कोइने रे लो, निपुणा नाह निवेशी लो॥ज०॥६॥

अर्थ ॥ पोताना स्वामीना गुणमां लीन थयेली प्रेमला लड्डी ज्यारे पंथीजनोनां एवां वचनो सांजले ठे
त्यारे ते अत्यंत विलखी पडी जाय ठे. प्रेमला लड्डी अनेकरीते पोताना स्वामीनी जाल मेलववा सारू
कला केलवे ठे परंतु ते कांइ काम लागती नथी. पतिना विरहथी ते सुकावा लागी. ॥ ५ ॥ दिवस अने
रात ते फुर्या करे ठे. नदीना पूरनी जेम तेनी आंखमां आंसु वहे ठे. अहो ! मारो स्वामी परदेशी ठे.
एम विचार लावी पोताना मनने कबजे राखे ठे अने पोते अत्यंत शाणी होवाथी पोताना मननी वात
कोइनी पासे कहेती नथी. ॥ ६ ॥

जंघा चारण जनमन तारण आविया रे लो, विमला नयरी उद्याने लो ॥ज०॥

राजादिक रंगे प्रेमला संगे जाविया रे लो, वांदे वधते वाने लो ॥ ज० ॥७॥

संयमधारी दे हितकारी देशना रे लो, वाणी अमिय समाणी लो ॥ ज० ॥

कीधां नरनारी व्रत आचारी जिनेशनां रे लो, समकित दृष्टि प्राणी लो ॥ज०॥८॥

अर्थ ॥ एवा समयमां मनुष्योना अंतःकरणना पापने निर्मल करनारा एवा जंघाचारण मुनि विमला
पुरीना उद्यानमां पधार्या; एवी वधाई वनपालके राजाने आपवाथी, राजाजी पोताना सर्व परिवारसाथे
प्रेमला लड्डीने हर्ष सहित लई मुनिने वांदा उद्वासजर आव्या. ॥ ७ ॥ ते संयमधारी मुनिराज जेमनी
अमृत समान वाणी ठे तेउ जव्य जीवोने अत्यंत हितकारी देशना देवा लाग्या. अनेक स्त्री पुरुषोने
पंच महाव्रतधारी तथा वार व्रतधारी एवा साधु, साधवी, श्रावक अने श्राविका कर्या. जिनेश्वर जगवाने
प्ररूपेला सम्यग् दर्शननो बोध आपी कइक जीवोने सम्यग् दृष्टि कर्या. ॥ ८ ॥

मुनिये कीधी प्रेमला सूधी श्राविका लो, पूरण जिननी रागी लो ॥ ज० ॥

चौद पूरवना सारनी हुइ जाविका लो, विहर्या अन्यत्र विजागी लो ॥ज०॥९॥

सहु गृह आव्या थया मन जाव्या सर्वना रे लो, पाम्या परम आनंदा लो॥ज०॥

धमे आराधे सविविध साधे पर्वनारे लो, पुत्री समकित कंदा लो ॥ ज०॥१०॥

अर्थ ॥ ते मुनिराजे प्रेमला लह्मीने शुद्ध श्राविका, जिनेश्वर जगवानना गुणनी संपूर्ण रागवाली ब-
नावी. ते चौद पूर्वनो सार जे नवकारमंत्र तेनो निरंतर जाप जपवा लागी; अने अत्यंत ज्ञान्यना स्वामी
एवा मुनिराज अन्यत्र विहार करीगया. ॥ ८ ॥ सहु परिवार पोताने घेर आव्यो. सर्वना मननी अजि-
लाषा पूर्ण अई. सर्वे परम आनंद पाग्या. हवे समकितना कंदरूप प्रेमला लह्मी पर्वना दिवसोमां जेम, तेम
सर्व दिवसोमां विधि पूर्वक धर्मनुं आराधन करे ठे. ॥ १० ॥

तेह मृगाही प्रेमला लह्मी धर्ममां रे लो, हुइ निपटज माही लो ॥ ज० ॥ पूजे
जिनदेवा करे नित सेवा कुशली कर्ममां रे लो, गुरुना गुणनी ग्राही ॥ ज० ॥ ११ ॥
नवकार प्रजावे आवे शासन देवतारे लो, पत्रणे पुत्रीने हरखे लो ॥ ज० ॥
मलशे तुज स्वामी अंतरजामी सेवतारे लो, पूरण सोखे वरषे लो ॥ ज० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे मृगाही प्रेमला लह्मी धर्ममां अत्यंत कुशल अवाथी अने डाही होवाथी, गुरुना गुणने
अंतःकरणमां धारण करी राखीने, जिनेश्वर जगवाननी निरंतर ज्ञान्य जावथी सेवा करे ठे अने ते क्रि-
यामां अत्यंत कुशल अई ठे. ॥ ११ ॥ नवकार मंत्रनो निरंतर जाप जपवाना प्रजावथी शासन देवी प्रे-
मला लह्मीने हर्ष सहित आवीने कहेठे के हे पुत्री! अरिहंत परमात्मानी सेवनाना प्रजावथी तारो
स्वामीनाथ तने संपूर्ण सोख वरषे प्राप्त अशे. ॥ १२ ॥

जज जगवंता मकरीश चिंता आजथी लो, एम कहीने गइ देवी लो ॥ ज० ॥
देवीनुं जाख्युं जनकने आख्युं अलाजथी रे लो, हरख्यो तात सुटेवी लो ॥ ज० ॥ १३ ॥
पंच चरणथी अवी पूरण आसता रे लो, मुखथी जजन न मूके लो ॥ ज० ॥ वंदेने
चिरनंदे चैत्यजे शाश्वतारे लो, प्रत्याख्यान न चूके लो ॥ ज० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे पुत्री! तुं अरिहंत परमात्मानुं निरंतर जजन करजे. आजथी चिंता तजी देजे. एम कहीने
देवी विसर्जन अइ. देवीनां वचनो लाज रहितपणे प्रेमला लह्मीए पिताने कहां जे सांजलीने उत्तम टेव-
वालो ते पिता हर्ष पाग्यो. ॥ १३ ॥ पंच परमेष्ठी मंत्र उपर पूर्ण श्रद्धा अवाथी तेनो जाप मुखथी जरा
पण तजती नथी. जे जे शास्वतां जिन मंदिरो ठे तेनुं अत्यंत आनंद सहित वंदन करवा लागी; अने
प्रत्याख्यानमां अर्थात् विरतिपणामां पण चुक कर्याविना प्रवर्त्तवा लागी. ॥ १४ ॥

जावी तिहां तेहवे आवी एहवे जोगणी रे लो, वाय मधुरी वीणा लो ॥ ज० ॥
कुंवरी ते तेडी नेमी विनतीए घणी रे लो, निसुण्यां स्वर तस जीणां लो ॥ ज० ॥ १५ ॥
कोण देशथी आवी कहे समजावी मुजने रे लो, एम नृप पुत्री पुठे लो, ॥ ज० ॥
पूरवदिशे रहुं तुं सत्य कहुं तुं तुजने लो, ताहरे कारण शुं ठे लो ॥ ज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जवितव्यताना योगे एवा समयमां एक योगिनी ते स्थले आवी चडी. ते अत्यंत मीठीवीणा
वगाडती हती. कुंवरीए तेणीने स्नेहथी तेडावी विनंति करी अने तेणीनी पासे वीणाना सुंदर जीणा
स्वरनो आनंद लीधो. ॥ १५ ॥ राजकुंवरीए ते योगिनीने पुठ्युं के तमे क्या देशथी आव्यांठो ते
खुलासाथी कहो. योगिनीए कहुं के हुं पूर्व दिशीमां रहुं तुं ते वात सत्य ठे. परंतु ते वात पुठवानुं
तमारे शुं कारण ठे? ॥ १६ ॥

कनक वरणी रूपे घरणी रूमी ए योगिणी रे लो, वैरागे चित्त जीनो लो, ॥ ज० ॥ चीवररंगी बुद्धिचंगी सुंदर मुखी जोगिणी रे लो, गावे चंद नगीनो लो ॥ ज० ॥ १७ ॥ कोणठे तिहां राजा गरीब निवाजा कहो खरी रे लो, योगण ताम पर्यपे लो ॥ ज० ॥ तिहां चंद नरेसर काया केसर जाकरी रे लो, जेह्थी अरियण कंपे लो ॥ ज० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ सुवर्ण जेवी कान्तिवाली, सुंदर वेषने धारण करेली, वैराग्यशी अंतःकरणमां जिजायेली, रंगित वस्त्रवाली, मनोहर बुद्धिवाली, सुंदर मुखवाली, ज्ञान रसनी जोक्ता एवीते योगिनी चंद नृपतिनां मीत गाती हती. ॥ १७ ॥ हे योगिनी ! ते देशमां गरीबोनुं आश्रयस्थान एवो कयो राजा ठे ? खरी वात कहो. ते सांजली योगिनीए कहुं के केशरना जेवी जेना शरीरनी मनोहर कान्ति ठे अने जेनाथी दुःस्मनो धुजे ठे एवो ते देशमां चंद नामनो राजा ठे. ॥ १८ ॥

गाउं यश तेहनो खाउं एहनो टुकमो रे लो, मुजने प्राणथी प्यारो लो ॥ ज० ॥ कीधो तस माते कोइ वाते कुकमो रे लो, मुक्यो में तव न्यारो लो ॥ ज० ॥ १९ ॥ तिहां हुं सुखथी तेहना दुःखथी निसरी रे लो, एम हुं तीरथ माटे लो ॥ ज० ॥ चंद सरीखो पुरुषन निरख्यो को फिरी रे लो, ठाती विरहे फाटे लो ॥ ज० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हुं तेना यशनुंज गायन करूं बुं. तेनुंज अन्नखाउं बुं. ते मने प्राण करतांपण वधारे बहालो ठे. तेनी उरमान मानाए तेने कोइक कारणथी कुकडो बनाव्यो ठे. तेम अवाथी में तेने तजी दीधो ठे ॥ १९ ॥ त्यां हुं सुखथी रहेलीहती; परंतु आ तेनुं दुःख लागवाथी हुं तीर्थयात्रा माटे निकली पनी बुं. चंद राजा समान बीजो कोइ पुरुष फरी अत्यार सुधी देखवामां आव्यो नथी. तेना वियोगथी मारूं अंतःकरण चिराइ जाथ ठे. ॥ २० ॥

स्वामि नामे पामी आनंद प्रेमला रे लो, चाली अबधु चेली लो ॥ ज० ॥ ताते पण जाणो योगिणी वाणी अटकली रे लो, कन्या जाणी चित्रावेली लो ॥ ज० ॥ २१ ॥ ताते कहुं साची हुइ दीकरी रे लो, फलशे धर्मनो वेळो लो ॥ ज० ॥ परण्यो ए पटंतर निपट डुरंतर देशांतरी रे लो, ए तो मेळो दोहिलो ॥ ज० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लड्डी पोताना प्राणनाश्रुनुं नाम सांजलताज हर्ष पामी अने ते योगिनीने साथे लइ पोताना पितापासे आवी. मकरध्वज राजाए पण योगिनीनी वात सांजली खरोमर्म जाणी लीधो अने प्रेमला लड्डीने कहुं के हे पुत्री तुं चित्रावेली समान ठे. ॥ २१ ॥ पिताए कहुं के हे पुत्री तारी जे याचना हती ते साची उरी अने तारी आराधनाथी धर्म फलीचूत अशे. तारी साथे गुप्त जेदथी परणनार देशांतरनो रहेनार ए महा कुशल पुरुषठे अने तेनो मेळाप एवो पण बहुज मुस्कळ ठे. ॥ २२ ॥

धीरजतुं धरजे परहा करजे आंमला रे लो, दीए एम जनक दिवा सा लो ॥ ज० ॥ निगमे एम दिहा पियु पियु जहा प्रेमला रे लो,

धरती प्रीतम आशा लो ॥ ज० ॥ २३ ॥ चंद्र नृपतिनो संबंध हवे
तमे सांजलो रे लो, कीधी जे वात विमाते लो॥ज०॥सुख दुःख देखी
चूलो मत कोइ आ फलो रे लो, जोर लिखितनी वाते लो ॥ज०॥२४॥

अर्थ ॥ प्रेमला लखीने तेनो पिता दिवासा आपी कहेठे के हे पुत्री तुं धैर्य धारण करजे अने मनमां
आवता आमलाने दूर करजे. पितानां वचनथी प्रेमला लखी जीजना अग्रजाग उपर पतिनुं स्मरण राखती
दिवसो निर्गमन करे ठे अने पतिना मेलापनी आशा धारण करी रही ठे. ॥ २३ ॥ कविराज कहेठे के
हवे चंद्रराजानी शी दशा तेनी उरमान माताए करी तेनो विस्तारथी हेवाळ कहुं लुं ते सांजलजो. आ
जगतमां सुख अने दुःख प्राणीउने प्राप्त थतां जोइ कोइ चूलमां पडशो नहीं अने ज्यां त्यां फां फां मारशो
नहीं. ए सर्व कर्मने आधीन ठे तेनी पासे कोइनुं जोर चालतुं नथी. ॥ २४ ॥

एह कथा श्रोताने ज्ञान प्रकाशनीरे लो, मूरखे निसुणी निगमी लो ॥ ज० ॥

जाखी मोहन विजये त्रीजा उद्व्वासनी रे लो, सुंदर ढाल ए बारमी लो॥ज०॥२५॥

अर्थ ॥ आ वार्ता श्रोताउने ज्ञान प्राप्त करावनारी ठे अने तेमां जे मूर्ख हशे तेतो सांजलीने ग्रहण
नहीं करतां गुमावीदेशे. मोहन विजयजी महाराजे त्रीजा उद्व्वासनी सुंदर बारमी ढाल उपर प्रमाणे कही.

॥ दोहा ॥

कुर्कटचंद्र थया पठी, थयो एक मास व्यतीत ॥ नकरे प्रगट गुणावली,
सासु पीतल प्रीत ॥ १ ॥ आज्ञा नगरीना जन सकल, विना नृपति
अकलाय ॥ जइ प्रधानने विनव्युं, अम जेटावो राय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्र राजाने कुकडो बनाव्याने एकमास बीती गयाउतां गुणावली राणी ते वात कोइनी पासे
जाहेर करती नहीं. ते जाणती हती के सासुनी प्रीति खोटी ठे. ॥ १ ॥ आज्ञा नगरीनी सघली प्रजाने न
देखवाथी अकलावा मांडी तेथी तेमणे प्रधानने जइ विनंति करीके चंद्रमहाराजानो अमने मेलाप करावो.

जो नृप निरखावो नहो, तुमे आज सुविशेष ॥ तो तुमे अमने शीख
द्यो, वसशुं जइ विदेश ॥ ३ ॥ दया विहुणो धर्म जेम, कुलविण नर
जवजेम ॥ दंती दंत विना यथा, नृपविण नगरी तेम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो राजा साहेवनो मेलाप आज्ञे अमने सारी रीते करावशो नहीं तो अमे विनंति करी
एनी ए के अमने अहीथी जवानी रजा आपो. अमे बीजा देशमां जइ रहेशुं. ॥ ३ ॥ जेम दयाविनानो
धर्म शोचतो नथी, जेम उत्तम कुलविनानो मनुष्यनो जव शोचतो नथी, जेम दंतुशखविना हाथी शो-
चतो नथी, तेम राजाविना नगरी शोचती नथी. ॥ ४ ॥

राजा राज्य प्रजा सुखी, एह रीति सर्वत्र ॥ वनमांहे स्वामीविना,
परवरवुं एकत्र ॥ ५ ॥ सचिव कहेरे सहोदरो, में पण नृपति न
दीठ ॥ मुज पण एहवी कल्पना, हैडामांही पइठ ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजा राज्यासन उपर होय त्यारेज प्रजा सुखी होय ठे. ए रीति सर्वत्र ठे. तेथी जो अमारो
स्वामी देखवामां नहीं आवेतो अमे सर्वे वनमां एकठा जइ रहेवानो विचार कर्यो ठे. ॥ ५ ॥ प्रधाने कहुं

के हे ज्ञाईत में पण राजाने घणा वखत अया दीठा नथी तेथी तमे जेम धारोणे तेवी धारणा मारा अंतःकरणमां पण अइ रही ठे. ॥ ६ ॥

कहीश विचारी एहनो, तमने सरवे जेद ॥ नगरी मांहि सुखे
रहो, कोइन करशो खेद ॥ ७ ॥ सनमानी सचिवे प्रजा, पढोता
सहु आगार ॥ वीरमतीने मंत्रीए, कह्यो प्रजा अधिकार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते संबंधी विचार करी तथा तपास करी जे वात जाणवामां आवशे तेनो मर्म तमने हुं जणा-
वीश. तमे नगरमां सुखे रहो. कोइ खेद करशो नही. ॥ ७ ॥ प्रधाने प्रजामंखने विवेक युक्त समजावी
सन्मान साथे विदाय कर्थाबाद सहु पोत पोताने घेर गया. त्यार पढी वीरमतीने राणीने प्रधाने प्रजामं-
खनो सर्व हेवाळ जणाव्यो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल १३ मी ॥

॥ राग बिहावडो ॥ उरो उरो रे गिरधारी उरो रे, तारा पगनोरे
समारू तोरो रे ॥ ए देशी ॥

तेह मंत्री माता जणी कहे, एम जूपति ठानो केम रहे ॥ आवी मुजने कहे
प्रजा, अमने वेखासर द्यो रजा ॥ १ ॥ शाने राख्यो तमे नृप संग्रही, ए तो
वात कांइ वारू नही ॥ रीस चरुतो तमे द्यो गाली, पण नकरो मति तमे स्त्रीवाली ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए आवीने वीरमतीने कहुं के हे राजमाता हवे राजाजी ठाना केवीरीते रहीशकशे? प्र-
जातो मने वारंवार आवीने कहे ठे के अमने विदेश जवानी जलदी रजा आपो ॥ १ ॥ तमे राजाजीने
कबजे राख्याठे ए वात कांइ सारी लागती नथी. तमने जो रीस चडे तो सुखेथी मने गालो देवा मांडजो,
परंतु आवी स्त्री बुद्धि करो नहीं. स्त्रीनी मति पानीए एवी कहेवत साची करो नही. ॥ २ ॥

नित्य प्रत्ये पुरजनने शुं जांखु, जेम तेम करी तेमने हुं राखुं ॥
मास थयो एम एक घणो, तोये पार न पाम्यो हुं तुम तणो ॥ ३ ॥
सहु लोकने मन संशय थयो, नृपचंद न दिसें कहां गयो ॥ नृप
विण राज विधुंसलां, ते तो ठाले उखल बे मुशला ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नागरिक लोको हमेशां आवी मने पुढ्या करेठे, तेठने हुं शुं जवाब दउं? तेठने महा महेनते
समजावीने राखुं हुं. लोकोने धीरज आपता एक मास बीती गयो परंतु हुं तमारा अंतःकरणनो कांइ पार
पामी शकतो नथी. ॥३॥ सर्व लोकना मनमां एवी शंका अइठे के राजाजी देखाता नथी तेथी क्यां गया
हशे. लोको कहेठे के राजा विनानी राज्यगादी तेतो खाली खांडणीयामां बे सांबेला राखवाजेहुं ठे. ॥४॥

तमे मानो अथवा नवि मानो, तमे चंदने राख्यो सही ठानो ॥
बेठा तमे ठो मोटी गादी, घणी जावा द्यो ठोकरवादी ॥ ५ ॥
जाण्यो कारण लोक अशातानो, पण मन नवि जेद्यो विमातानो ॥
मंत्रीए कहुं देइ तानो, पण न चडे पावइए पानो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे मानो के न मानो पण लोको कहेठेके चंद्रराजाने तमे गुप्त राख्यो ठे. तमे मोटा राज्यासने चडी बेठांगो पण तेम करवुं ते ठोकरवादी जेवुंठे माटे ते बहु सारुं नथी. ॥ ५ ॥ वीरमतीए लोकने जे अशाता थती हती तेनुं सर्व कारण जाण्युं परंतु तेणीनुं मन लेशमात्र पलट्युं नही. मंत्रीए चानक लागे तेवां घणां वचनो कहां परंतु पावैयाने जेम पानो चडे नहीं तेम तेने पण कांइ असर थइ नही. ॥ ६ ॥

कहे वीरमती सुणरे मंत्री, में तो चंद नथी राख्यो यंत्री ॥ वांक
ए ठे पण सवि तारो, केम अवगुण गाय तुं मारो ॥ ७ ॥ हण्यो
चंदजे हतो मुज प्यारो, तुज सरखो नहीं कोइ हत्यारो ॥ कहेवो
थइ आव्यो ठे माह्यो, वली शुं करवा तुं उमाह्यो ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए कहुंके हे मंत्री में कांइ चंद्रराजाने कबजे राख्यो नथी. ते बाबतमां सघलो तारो वांकठे. तुं केम मारा अवगुण ज्यां त्यां गायठे? ॥ ७ ॥ मारा वहाला चंदने तेंज हण्योठे. तारो जेवो कोइ हत्यारो (पातकी) नथी. वली मारी आगल आवी केवो डाह्यो थइने वातो करेठे अने कहेके हवे तुं शुं करवा धारेठे. ॥ ८ ॥

बहु दीन थया वाततो अमे लाधी पण राखी में ताहरी बाधी ॥ हुं
जुंमीतो तुं श्यो रूडो, एक छुरमुखठे बीजो कूडो ॥ ९ ॥ जो थव
गुण गाइश तुं मारो, उखेवो उखेवीश हुं तारो ॥ चुए वादो वादे
कहेवा, कोना नलीआने कोना नेवा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ मारा जाणवामां आ वात बहु दिवस थया आवीठे, परंतु तारी लाज जालववा में ते ढानीवात राखीठे. हुं तो जुंमीजं परंतु तुं शुं सारो ठे? एकनुं मोहुं जेवा जोगनथी अने बीजो महाकपटीठे, एवो घाट थयो ठे. ॥ ९ ॥ जो तुं मारा अवगुण गाइश तो हुं तारे माटे बोलवामां कचाश राखीश नही. बहु वाद विवाद करी लवारामां सारनथी. कोइनां नेवां चुवेतो कोइनां नलीआं चुवे ज्यां त्यां ढिजोठे. ॥ १० ॥

कहे मंत्रीमाता एम कां जाखो, थया घरडां पण समज न राखो ॥
में नृप हण्यो तेहनो कोइ साखी, एम जीवती न गला ए मांखी
॥ ११ ॥ बाइ बोल विचारी ए शुं बोल्या, केम वाहोठो एम अण
तोल्या ॥ काढशो खोटे काढण केहो, तमे कांइक प्रचुथी तो बीहो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए कहुंके हे राजमाता आवुं शुं बोळोठो? हवे वृद्ध थयाठो, कांइ समजण राखो तो ठीक. में राजाजीने मारीनांख्या एवातमां कोइ साही हरो के नही! शुं जीवती मांखीतो गलाशे नही? ॥ ११ ॥ हे माताजी! आम वगर विचारे शुं बोळि नांखोठो. आतो तोड्याविना फेंकवा मांड्या जेवुं करोठो. खोटो वांक काडी शुं लाज काढशो. कांइ परमेश्वरनीतो बीक राखो. ॥ १२ ॥

एह शीखनी वात कह्या माटे, तमे कीधुं लूण घणुं आटे ॥ जाण्युं
में तमे थाशो राजी, पण तमे खेळ्या उलटी बाजी ॥ १३ ॥ माता
एतो रूमी नही जासा, एम कीजे नही जात्री हासा ॥ हुं नृप
हणुं केने बहाने, बाइ बोळोए एवुं जे कोइ माने ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ में तो तमने जरा शिखामणनी वात करी तो तमे तो सासुं लोट करतां वधारे लूण जेखववा जेवुं कर्तुं. हुं तो एम जाणतो हतो के मारी वातथी तमे राजी अशो परंतु तमे तो अबलीज बाजी खेखवा मांमी. ॥ १३ ॥ हे राजमाता ! आवुं बोखवुं ते सारू कहेवायनही. वली हे ज्ञाजीजी ! आवी मस्करी पण होय नहीं. मने राजाजीने मारवानुं शुं कारणे ? बाइ एवं बोखोके कोइ साचुं माने. ॥ १४ ॥

कहे वीरमती मंत्री तेनी, कांरे चंदनी वात ते आवी ठेडी ॥ एक उघामो जो एक ढांको, होवे वांके लाकर वेज वांको ॥ १५ ॥ हुं तो कहुं हुं वात तने घरनी, नृप साधे विद्या विद्याधरनी ॥ नाम ए चंद तणुं नवी लीजे, कोइ आपण नवली कला कीजे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए मंत्रीने खानगीरीते बोलावी कहुं के तमने चंदनी वात आवीरीते ठेडवामां शुं खा-जठे. एकनुं उघाडतां बीजानुं ढंकाशे नहीं. वली वांके लाकरे तो वांको वेज पडे. ॥ १५ ॥ हुं तमने एक ठानी वात कहुं हुं. राजातो विद्याधरनी विद्या साधे ठे. दुंकामां कहुं हुं के हवे चंदनुं नाम देवानी जरूर नथी. कांइक नवीन रचना हवे करवानी जरूर ठे. ॥ १६ ॥

मुज मंत्री तुं तेम हुं राजा, वजडावो जइने जशवाजा ॥ जो मुज कहुं चित्त नवि धरुं, जाणीश तो तुं तारू कर्तुं ॥ १७ ॥ जीहां नू पतिअइ हुं सन्मुखी, तिहां राजा राज्य प्रजा सुखी ॥ कहे मंत्री धरीने मन शाता, ए में तो प्रमाण कर्तुं माता ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तमे मारा मंत्रीने हुं तमारी राजा एवो उदघोषणानो डंको वगभावो. आ मारी वातजो बराबर चित्तमां राखी अमल करशो नहीं तो तमे जे करशो तेनो पाको पस्तावो तमने अशो. ॥ १७ ॥ ज्यां हुं प्रगटरीते राजा अइश त्यां राजा अने प्रजा बने सुखीअशो. प्रधाने उंडो विचारकरी मनमां शांति धरीने जवाब आप्यो के हे माता में आपनी वात अंगीकार करीठे. ॥ १८ ॥

अइ राजी वीरमती राणी, ए कही तेरमी ढाल गुण खाणी ॥
त्रीजा उद्वास तणी वारू, एह मोहने श्रोताजन सारू ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ प्रधाननां वचनथी वीरमती राणी खुशीअइ. गुखनी खाणरूप त्रीजा उद्वासनी तेरमी ढाल मोहनविजयजी महाराजे श्रोताउने सारू अति मनोहर करीठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

एक वात कर तुं हवे, परुह जइ वजडाव ॥ अइ आज्ञानगरी
तणी, वीरमती नर राव ॥ १ ॥ जो एहनी आणा प्रजा, नहीं
माने णणी वार ॥ ते जाणशे तेहनुं कर्तुं, ते नहीं नगरी मोजार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए प्रधानने कहुंके हे मंत्री तमे हवे एक काम करो. नगरमां जइ ढंढेरो पिटावोके आनागरीना राजा हवेथी वीरमती अयाठे. ॥ १ ॥ वली एउं पण ढंढेरो पिटावजो के लोको आ वख तथीज तेमनी आज्ञा शिर नहीं चढावे तो तेनुं फल तेउं पुरीरीते जोगवशे एटहुंज नहीं पण तेने नगर बहार करवामां आवशे. ॥ २ ॥

आजा जस अलखामणी, यमपुर बहज जास ॥ ते अनमी थाउं
सुखे, एम कहो वचन प्रकाश ॥ ३ ॥ मंत्रिए फेर्यो पडह, वीरमती
आदेश ॥ नगरी जन निसुणी कहे, अइ अइ अयं विशेष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली एवी रीते उद्घोषणा करावोके जेने आजानगरी अलखामणी लागती होय अने यमपुरी
वहाली लागतीहोय ते वीरमतीने नहीं नमतां सुखी रहेवुं होय तो जले आडाइ करो. ॥ ३ ॥ मंत्रीए
ज्यारे वीरमतीना हुकमथी आवो पडह वजडाव्यो त्यारे नगरनां लोको आश्चर्य पामी बोलवा लाग्याके
आतो वली जारे नवाइ लागेठे. ॥ ४ ॥

नारीपति नर सांजदया, नरपति नारिविहीन ॥ ए तो अचरिज सां
जदयुं, आजामांहे नवीन ॥ ५ ॥ स्त्रिया राज्य नगरी थयुं, किहां
नर गया विठेद ॥ पडह सुणीने सकलजन, चित्तमां पाम्या खेद ॥६॥

अर्थ ॥ पुरुषना स्वामी स्त्री होय एवुं तो सांजलवामां आव्युं नथी; अने तेवीरीते पुरुषना स्वामी स्त्री
थयानुं आश्चर्य तो मात्र आज्ञा नगरीमांज सांजदयुं. ॥ ५ ॥ शुं पुरुषोनो नाशथयो के आ नगरीमां स्त्री
राजा थयो? आवो पडहो सांजद्वीने नगरना सर्व लोको मनमां बहुज खेद पाम्यां. ॥ ६ ॥

वीरमतीना जयथकी, सघले कर्युं प्रमाण ॥ राज रुद्धि एम जो
गवे, राणी अमली माण ॥७॥ वचन नलोपी कोइ शके, शुरा कोण
सामंत ॥ ते संजारे चंदने, रूठ्यो जास कृतंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीना त्रासथी सर्व लोकोए मंत्रीनी उद्घोषणा मान्यकरी. हवे राणी पोताना अमलमां
मस्त रहेली राज्य वैजवनो उपजोग करे ठे. ॥ ७ ॥ वीरमतीनी आज्ञा कोइपण लोपी शकतुं नथी.
पत्नी जखे ते शुरवीर थोधो होयके मोटो सामंत होय ! अने जे चंदराजाने कदापि याद करीदे तो तेनो
तो कृतांत जे काद ते कोप्योज समजवो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १४ मी ॥

॥ इण पुर कंबल कोइ न लेशे ॥ ए देशी ॥

राणी मंत्री उपर हरखी, जाण्युं जोडी मिली मुज सरखी ॥ जेम हुं गाउं तेम
ए वजावे, चंद एणे करी मुक्यो गावे ॥ १ ॥ एक दिन सुमति धरीमन ठागो,
वीरमतीथी वाते लागो ॥ बाइजी तमे राज्य सुधार्यो, चंद तणो वारो विसार्यो ॥१॥

अर्थ ॥ वीरमती राणी मंत्री उपर अत्यंत प्रसन्न अइ. तेणीए जाणी लीधुं के जेवी जोइए तेवी जोडी
मली गइ ठे. हुं जेम गाउं हुं तेमज ए वगाके ठे. अर्थात् मारा हुकमने अनुसरतुंज कार्य करे ठे. ए-
टखुंज नहीं पण चंदराजा संबंधी वात पण उचारतो नथी. जाणे चंदने डाबो करी मुक्यो होय नही. ॥१॥
एक दिवस सुमति प्रधान ठावको अइ वीरमती साथे वातो करवा बेठो. हे राणीजी ! तमेतो राज्यनी एवी
सुधारणा करी के कोइ चंदने संजारतुंज नथी. ॥ १ ॥

कोइ परुड्युं कोइनुं न उपाके, काम तमारुं कोन बिगाडे ॥ एहवीतो कोणेइ नकरी, जेला जल पीए वाघने बकरी ॥ ३ ॥ चाम तणा जो दाम चखवो, तो आवी नकरे कोइ दावो ॥ कोइन जरे पगलुं अणजाणी, रदेशे युगे युग एह कहाणी ॥४॥

अर्थ ॥ कोइनी पमेळी चीज अन्य कोइलेतुंज नथी. वळी तमारुं काम पण कोइ बगाडतुं नथी. राजातो घणा थया परंतु तमारा जेवुं राज्य कोइनुं नथी. इनसाफ तो एवो ठे के वाघने बकरी एक आरे पाणी पीए ठे. ॥ ३ ॥ जो तमे चामडानी नोटोकरी तेने नाणा रूपे चलावशो तोपण तमारी सामे कोइ वांधो लावनारनथी. कोइ पण एवो अज्ञान नथी के तमारी सामे पगलुं जरी शके. जो तेम करशो तो जुगे जुग तमारुं नाम रहेशे. ॥ ४ ॥

चूप घणां जोया वळी जोइश, पण तुम आगल सघला पोइश ॥ न धरो खेद युवति थया माटे, सहुने धरणीठे शिर साटे ॥ ५ ॥ अत्र रजो वृद्धावस्था पामे, थइ बेवड सहुने शिर नामे ॥ खरुं वृद्धपणुं त मतणुंवाइ, नृपति घणे जे कोट नमाइ ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ में अनेक राजा जोयाठे, वळी जोइश खरो, परंतु ते सघला तमारी पासे देह जेवा लागेठे. तमे स्त्री थयां तेथी खेद करशो नही. जाणे ते सघलाउंने पृथ्वीतो शिर साटे होय ठे. ॥ ५ ॥ बीजा जेउं वृद्ध थइ जायठे तेउं सर्वे तदन वांका वळी जइ बीजाउंने पोताना मस्तक नमावी नमे ठे. तमारुंज वृद्धपणुं खरुं के जेणे घणा राजाउंनां मस्तक नमान्यां. ॥ ६ ॥

निसुणी वीरमती थइ राजी, पण निगुणी मन मांहे न लाजी ॥ हे मंत्री सेवक तुं महारो, कथन नहीं उल्लंघुं तहारो ॥७॥ मंत्री मनमां चिंते माया, वाघ तणे बोलावे धाया ॥ पिंजरमांहे कुकट एहवे, सुमति मंत्रीए दीठो तेहवे ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ प्रधाननां एवां खुशामतनां वचनो सांजळी वीरमती राजी थइ, परंतु ते निर्गुणीने मनमां जरा-पण शरम आवी नही. मंत्रीने तेणीए कहुं के हे मंत्री तमे मारा खरा सेवकठो. तमारुं वचन हुं कदापि लोपीश नही. ॥ ७ ॥ मंत्री मनमां कपटथी एवं चिंतवेठेके आपणे तो वाघनुं बोलावुं ठे. तेवामां ते सुमति मंत्रीए पांजरामांहे कुकडाने दीठो. ॥ ८ ॥

वाइ तमे राख्यो शुं विचारी, पिंजरीए पंखी परधारी ॥ के कोइ देव तमे वश कीधो, एहनो तो जोशे उत्तर दीधो ॥९॥ बोली वीरमती कोइ घाटे, ए मुज व हुने रमवा माटे ॥ लीधो अमे पंखीवेचातो, राख्यो बिचारो माहुथातो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राणीजी आ ते तमे शुं विचारकरीने आ पहीने पांजरामां पुरी राख्योठे? शुं कोइ देवनेतो वश करी राख्यो नथी? आटलो तो खुलासो करवो जोइशे? ॥ ९ ॥ वीरमती कांइक युक्तिपूर्वक विचार करी बोलीके मारी वहुने आनंद करवामाटे ए पही राखेवठे. ए बिचारो बहु हेरान थतो हतो तेथी तेने वेचातो लइने राखेवठे. ॥ १० ॥

राख्योठे जीवदयाने जाणी, ज्यां लगी एहनो दाणो पाणी ॥ खाधुं ए पण लेखे ल गाडे, प्रभु जजवामुज वेहेली जगाडे ॥११॥ कहे मंत्री बाइजी कहेशो, पण द फतर न चड्यो ठे पैसो ॥ तुम जंडार नथी मुज ठानुं, केम करी कट्पित वात ए मानुं १२

अर्थ ॥ जीवदया सचवाशे एम जाणीने तेने राखेलठे परंतु ज्यां सुधी तेनो दाणोपाणी आपणे त्यां हशे त्यां सुधी रहेशे. ए तो जे खायठे ते हक करेठे. परमेश्वरनुं जजन करवा सवारमां रोज वेहेलां मने जगामेठे. ॥ ११ ॥ मंत्रीए कहुंके हे राजमाताजी ! आप गमे तेम ते बाबतमां कहो परंतु वेचातो लीधा बाबत एक पैसोपण चोपमे उधरेल नथी. वली आपनो खजानो माराथी अजाख्योनथी. तमे जेटली कल्पित वात कहेशो ते हुं केवीते मानीश ? ॥ १२ ॥

हुं घरनोहुं मुजने जाखो, मुजथी तो शुं अंतर राखो ॥ वीरमती कहे रे शुं द गजे, एहमांही तुं कांइ न समजे ॥१३॥ पैसानुं शुं मुजने पुठे, ग्रहेणुं तो मुज पासे घणुं ठे ॥ जूषण एक दइ सुप्रसिद्धो, ए कुर्कटमें विक्रय लीधो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हुं तो तमारो पोतानोजहुं. माराथी शुं ठानुं राखोठो? वीरमतीए कहुंके आ तमे शुं माथाकुट करोठो? तेमां तमे कांइ समजतानथी. ॥ १३ ॥ तमे पैसा संबंधी शुं वात करोठो? पैसानी जरूर शीठे, मारी पासे घरेणुं घणुंठे. तेमांथी एक सारो दागीनो आपीने ए कुकडो में वेचातो लीधोठे. ॥ १४ ॥

एहनी वात न पूठीश मुजने, एकांते वारुहुं तुजने ॥ बीजी वार उच्चार करीशजो, तुं पण एहवो थाइश बीजो ॥ १५ ॥ मंत्री एम निसुणीने थरक्यो, उत्तर कहेवा अधर न फरक्यो ॥ एहवे शदन प्रदेशे वेठी, रूदती तेणे गुणावली दीठी ॥१६॥

अर्थ ॥ हवे ए कुकडासंबंधी वात फरीमने पुठशोनही. आ एकांतठे तेथी तमने खास ना पांकुं हुं के जो बीजी वार ते बाबत पुठशो तो तमो पण तेना जेवा बनीजशो. ॥ १५ ॥ वीरमतीनां एवां वचनो मंत्रीए सांजह्यां के तरत जते अरथरी गयो अने बीजुं वचन काढवाने तेनो होठ पण फरक्यो नही. एवामां पासेनाज जागमां बेठेली गुणावलीने तेणे रूदन करती दीठी. ॥ १६ ॥

चंद प्रिया लखी अह्वर उली, मंत्री समजाव्यो थइ जोली ॥ ए कुर्कट मुज पियु सु विवेकी, एम देखाडे उली ठेकी ॥ १७ ॥ मंत्री हृदये कौतुक जास्युं, वीरमतीने पण न प्रकास्युं ॥ समजी रह्यो मंत्री मनमांहे, कांइ नवी आराहे विराहे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए जोलीअइने अह्वरोनी एक लींटी लखी मंत्रीने कहुंके “एकुकफोतो मारो अत्यंत विवेकी पतिठे ” एम देखानीने लींटी जुंसीनांखी. ॥ १७ ॥ मंत्री पोताना अंतःकरणमां आश्चर्य पाभ्यो; परंतु वीरमतीने तेणे कांइ कहुं नही. पोताना मनमांज समजी रह्यो अने आराधना के विरोधना कांइ करी नही

वीरमतीने प्रणमी नेहे, ते मंत्री आव्यो निज गेहे ॥ चौदमी त्रीजा उह्वासनी जाखी, ढाख ए मोहने रस अजिदाषी ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ पठी वीरमतीने अत्यंत प्रेमपूर्वक प्रणाम करीने मंत्री पोताने घेर आव्यो. ए प्रमाणे त्रीजा उह्वासनी चौदमीढाख मोहनविजयजी महाराजे रसना अजिदाषीने माटे कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमतीए चंदने, कीधो पद्मी वेश ॥ वात प्रसिद्ध थइ घणी,
परि परि देश विदेश ॥ १ ॥ जण जण तेह विमातने, दीधो अ
ति धिक्कार ॥ कीधो राज्यनी लालचे, सुतने विहंगाकार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए चंद्रराजाने पद्मीरूपे बनावी दीधो एवी वात अनुक्रमे देश परदेशमां बहुज फेलाइ गइ. ॥ १ ॥ दरेक मनुष्ये ते वीरमती उरमान माताने अत्यं धिक्कार आप्यो. लोको बोलवा लाग्याके मात्र राज्यनी लालचथी पुत्रने पद्मीरूपे बनावी दीधो. ॥ २ ॥

पण सहु वीरमती जये, चसकी न शके कोय ॥ वातकरे मोटा
तणी, घणी विमासण होय ॥ ३ ॥ वीरमती निर्जय थकी, पाले
राज्य अखंरु ॥ आवीने केइ नम्या, पुहवी पाल प्रचंड ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ परंतु वीरमतीना जयथी सर्व कोइ डरी गयेला होवथी कोइ वात म्हों मांथी उचारी शकता नथी. कहेवतठेके मोटानी वात करीने पाठल घणो पस्तावो करवो पडेठे. ॥ ३ ॥ वीरमती निर्जयने अखं डपण राज्य करठे अने तेना बलथी अनेक प्रचंरु पृथ्वीपतिठं तेणीनी पासे आवी नमवा लाग्या. ॥४॥

शक्ति अचिंती जगत्मां, वीरमतीनी जोर ॥ वक्र थको जे वक्र
ते, कर्या पाधरा दोर ॥ ५ ॥ एहवे हेमरथ एक ठे, हेमाळयनो
चूप ॥ तेणे वीरमती तणुं, जाण्युं सयल सरूप ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगत्मां वीरमतीनी शक्ति अचिंत्यठे एवुं फेलातां जे वांकाळथी पण वांकाहता ते सघ-
लाळने तेणीए सिधा करी दीधा. ॥ ५ ॥ एवा समयमां हिमाळयनो हेमरथ नामनो एक राजाठे तेणे वीरमतीनुं सघळुं वृत्तान्त जाणी लीधुं ॥ ६ ॥

मान हीन ते थयो हतो, चंद थकी बहुवार ॥ ते आज्ञा लेवा
जणी, थयो चूप हुंशीयार ॥ ७ ॥ लेख लखीने पाठव्यो, वीरम
तीने दूत ॥ रंडे आव्यो जाणजे, ठेज्यो जे रजपुत ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते हेमरथराजा, चंद राजाथी बहु वार पराजय पाभ्यो हतो. तेथी आ समये आज्ञानगरीनुं राज्य लेवा ते राजा तैयार थयो. ॥ ७ ॥ ते हेमरथ राजाए एक पत्र लखी दूतनीसाथे ते पत्र वीरमती उपर मोकळ्यो. तेमां तेणे जणाव्युंके आ क्षत्रियने जे वारंवार ठेज्यो हतो तेथी हे रंडा तुं जाणजे के हुं आववाने तैयार थयोळुं ॥ ८ ॥

॥ ढाल १५ मी ॥

॥ यत्तनी देशी ॥

आव्यो दूत लंघी धरतीने, लेख दीधो वीरमतीने ॥ वांचीने जोयुं राणी, नख
शिख लगे रोष जराणी ॥ १ ॥ रे रे दूत कहुं शुं तुजने, तुजने डुहवे खामी
मुजने ॥ जइ रंका पुत्रने कहेजे, होय माणस तो निरवहीजे ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते दूते पृथ्वीने उलंगतो आज्ञानगरीए आवी वीरमतीने कागल आप्यो. राणीए वांची जो तांज तेना शरीरमां नख शिख क्रोध व्याप्यो. ॥ १ ॥ हे दूत हुं तने वधारे शुं कहुं, तने उहवामां मने खोट लागे. परंतु ए रांरुना जायाने जइने तुं कहेके जो माणस होतो बोलेखुं पावजे. ॥ २ ॥

धाव्यो होय समानी बीटकीए, तो तुं आवजे मुज मींटकीए ॥ जो तुं हत्र पुत्र कहावे, जोउं कहेवो वेहेलो तुं आवे ॥३॥ लोह शेर जो तुं केडे बांधे, जोउं केवी आणी आणी सांधे ॥ आज काल गयो तुं हार्यो, जुंडा तेदिवस तेंविसार्यो ॥४॥

अर्थ ॥ जो तुं पोतानी मानी बीटडीए धाव्यो होतो मारी सामो मींट मांडवा आवी पहोंचजे. वली हुं जोउबुं, के जो तुं हत्रियनो बच्चो ठो तो केटलो उतावलो मारी सामे लडवा आवेठे? ॥ ३ ॥ जो तुं शमशेर खरे खरी तारी केड उपर बांधतो दोइश तो हुं जोइशके आणी वखते तुं केवोटकीशकेठे? हजु हमणांज हारखाइ गयो हतो. जुंडा ते दिवसने पण जूलीगयो? ॥ ४ ॥

ते हुं वीरमती नवी दीठी, त्यां लग्गी रणवातो मीठी ॥ तुंने आज्ञानो शो अजरो, लेउ हेमालय तो मुजरो ॥ ५ ॥ कीडीने पांख जे आवी, नही वारू कहुं समजावी ॥ शो जोरो तुज कपटीनो, तुं तो मारे एक चपटीनो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हजु ज्यां सुधी वीरमतीने दीठीनथी त्यां सुधीज रण संग्रामनी वातो मीठी लागशे. तने आज्ञानगरी खेवाना जे कोड ठे तेतो पुरा पडता पडशे, परंतु हिमालय जो लइ लउं तो खुबी मानजे. ॥ ५ ॥ कीडीने जे पांखो आवेठे ते सारा माटे नही पण मरवा माटे एम जाणजे. तुं कपटीनो. तारू मारी पास कांइ जोरनथी. मात्र एक चपटीमां चोव्हाइ जइश. ॥ ६ ॥

एम कहीने डुत विसज्यो, तेणे जइ निज झूपने वज्यो ॥ जो मानो वचन मुज स्वामी, मत ठेको नारी निकामी ॥७॥ झूपे डूत वचन अवहेळ्यो, निज प्रबल महादल मेळ्यो ॥ आगल कीधा मद शुंढाळा, जाणे टुंक हेमाचल वाला ॥८॥

अर्थ ॥ वीरमतीए एवां सख्त वचनो कहीने दूतने विदायकर्यो. दूते जइने पोताना राजाने कहुं के हे महाराज ! जो मारू वचन मानो तो विनाकारणे ए वीरमतीने ठेडवामां सारनथी. ॥ ३ ॥ हेमरथ राजाए दूतनां वचननो तिरस्कारकरी पोतानुं महाबलवंत लस्कर एकवुं करवामांडयुं. महामदोन्मत्त हाथीउं आगल कर्या. तेउं जाणे साक्षात् हिमालय पर्वतनी टुंक जेवा दिसवा लाग्या. ॥ ८ ॥

हलके ह्यवर पाखरीया, जाणे रंगे चढीया दरीया ॥ हेमरथ सेना लइ चाळ्यो, रहे शूरो केम करी जाळ्यो ॥९॥ निशाने देतो गेडी, कीधी आज्ञा पुरीने नेडी ॥ फरहरीयां पंचरंगनेजां, जाणे असी सरमे अंगरेजा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली श्रेष्ठ अश्वो सुंदर पाखरेलां हेषारव करवा लाग्या. ते एवा शोचता हताके जाणे जरतीनां मोजाथी दरियो उडलतो होयनी. ए प्रमाणे मोडुं सैन्य लइ हेमरथ राजा लडाइ करवा चाळ्यो. शुं शुर वीर ते जाळ्यो रहे ठे? ॥ ९ ॥ ते निशान टांपतो अने डंके घा देतो आज्ञानगरी समीपे आवी पहोंच्यो. तेना लस्करमां पंचरंगी वावटा फरकता हता ते जाणे तीर अने तरवारना अंगरेजा होय नहि! तेवा शोचता हता. ॥ १० ॥

कहे हेमरथ एहवे जोमे, खेळं आजापुरी चमे घोडे ॥ शुं जीतवुंठे अबलानुं,
मुजथी बल नहीं सबलानुं ॥ ११ ॥ नारीमें दीठी शी तागा, जे एहने रूपति
पाय लागा ॥ एहवे वीरमतीने जणावे, हेमरथजे चमीने आवे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पोतानी साथेना सैनिकोने हेमरथ राजा कहेवा लाग्यो के आ जोत जोतामां चडे घोडे आ
जापुरी लइ लउं तुं ते जो जो. महा बलवाननुं बल पण मारी आगल तृणमात्रछे ते आ स्त्रीने जितवामां
तो शुं मोटी बात ठे ? ॥ ११ ॥ ए वीरमतीने में दीठीठे. एमां ते शुं ताकातठेके तेने बीजा राजाळ जइ
पगे लाग्या. पत्नी वीरमतीने खबर आप्याके हेमरथ राजा तमारी उपर लस्कर लइने चडी आव्यो ठे १२

राणीए मनमां नाण्यो, आव्यो ते नाव्यो करी जाण्यो ॥ इहां कटक न आवे केहनो,
राणी श्रवण न हुउं उन्हो ॥ १३ ॥ तव सुमति सचिव तेडाव्यो, कहे राणी व
चन तस जाव्यो ॥ एह सामी हुं शुं जाउं, लमतां एह हुं तो लजाउं ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ राणीए ते संदेशाने ध्यानमां पण लीधोनहीं. जाणे हेमरथ राजा आव्योज नथी एवो देखाव
कर्यो के तेणीनुं म्होंतोशुं पण कान पण गरम न थयो ? ॥ १३ ॥ पत्नी वीरमतीए सुमति प्रधानने बोलावी तेने
मीठाशथी वचनो कहेवा लागी. हे मंत्री ! तेना सामुं लडवा जउं ते मने ठीकलागनुं. एथी एवा तकळादी
सामे. लडतां मने शरम लागे ठे. ॥ १४ ॥

तुजवांसे हाथठे माहारो, बोलउपर थाशे ताहारो ॥ खेजे एहने जइ घेरी,सर
जेम नवी सांधे फेरो ॥ १५ ॥ साधीश सुप्रसन्न थाशे, अरीयण अटारणे
जाशे ॥ ये डंको थइने निःशंको, तुज वाहन होजो वंको ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हुं तमारो वांसो आबडीने कहुं तुं के तमो तेने जीती लेशो. तमे लस्कर लइ जइने तेने
एवी रीते घेरी द्यो के तेनो फरी सरवालो ज संधाय नही अर्थात् तेना दलमां जंगाण पडे. ॥ १५ ॥ हुं
देवनुं आराधन करीश जेथी तेउं प्रसन्न थतांज दुस्मनोमां जंगाणपाडशे. तेथी हवे निःशंक थइ डंके घा
द्यो. तमारो वाळपण वांको अवानो नथी एवो मारो आशीखादठे. ॥ १६ ॥

मंत्री राणीने आदेशे, अरी जांजीने जश लेशे ॥ चाखी

पंदरमी त्रीजे उद्वासे, मोहन एढाल प्रकाशे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राणीना हुकमथी मंत्रीए शत्रुउं उपर तैयारी करवा मांडी. ते शत्रुउंने जगाडशे अने कीर्ति
संपादन करशे. त्रीजा उद्वासनी पंदरमी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमती वचने सचिव, तेडाव्या सामंत ॥ आजा आव्यो हेम
रथ, सेना लइ अनंत ॥ १ ॥ लेशे नगरी आपणी, कदेशे सह
निरधार ॥ कोइ माये नवि जण्यो, आजा राखण हार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीना हुकमथी मंत्रीए सर्व सामंतोने तेडावीने कहुं के हेमरथ राजा घणुं लस्कर लइने
आजानगरी उपर चमी आव्यो ठे. ॥ १ ॥ चंद राजा अविद्यमान ठते जो ते आजानगरी जीती लेशेतो
सर्वे निश्चय पूर्वक कदेशेके कोइ एवो माइनो जायो शुरवीर न निकटयोके जेणे आजानगरीनुं संरक्षण कर्युं

तुम सरीखा शुराठते, जो नगरी जेलाय ॥ तो दिनकर केम उ
गमे, मेहेणुं ए रही जाय ॥ ३ ॥ वीरमती मुख साहमु, इहां मत
निरखो कोय ॥ राखो कुल क्रम आपणुं, जेमजग इजत होय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे शुरवीर योधाठ तमारा सरखा बलवान ठतां जो आज्ञानगरी शत्रुठ लेशे तो सूर्य केवीरीते
पूर्वमां उगशे ? एतो आखा जन्मारानुं मेणुं रहीजशे ॥ ३ ॥ हमणां वीरमती तरफ जोवानो अवसर
नथी. सहु पोत पोताना कुलनी रीत तरफ नजर करो जेथी जगत्मां कीर्त्ति वधे. ॥ ४ ॥

मानशे मुजरो तुम तणो, चंद एह महाराय ठे ॥ कुर्कट तो शुं थयुं,
राज अंश नवि जाय ॥ ५ ॥ मंत्री वचने कहे सहु, करी उर्ऊ
मुज दंरु ॥ करशे चंद प्रताप रवि, हिमने खंरो खंरु ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद महाराज तमारी स्वामी जक्ति मनमां अवस्य मानशे. ते कुकडा थयाठे तेथी शुं थयुं ?
शुं तेनामां राज्य अंशठे ते गथुंठे ? अर्थात् गथुं नथी. ॥ ५ ॥ मंत्रीनां एवां वचनो सांजलीने सर्वे सामंतो
उंचा बाहु दंड करी कहेवा लाग्याके हे प्रधानजी ! चंद राजारूपी सूर्यनो प्रताप हेमरथरूपि हिमना खंडे
खंड करी नांखशे; अर्थात् चंद्रराजारूपी सूर्यना तेजथी हेमरथ राजा रूपी बरफ गलीजशे. ॥ ६ ॥

जेणे चंद नरेशनुं, खाधुं होशे दुण ॥ ते तो एहवे अवसरे,
टालो करशे फूण ॥ ७ ॥ मंत्री निज सेनाकरी, केशरशुं गर
काव ॥ हेमरथनी सामो थयो, देइ निसाने घाव ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेणे चंद राजानुं निमक खाधुं हशे ते आवे अवसरे निमक हराम केम अशे ? ॥ ७ ॥ पत्नी
मंत्रण पोतानी सैन्यना सैनिकोने केशरीआ करावी डंके घा दइ हेमरथनी सामा धसारो कर्यो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल १६ मी ॥

॥ कडखानी देशी ॥

प्रबल दल युगल किल सबल हुआ अचल, घरणी धरणी तणी ठंकी माया ॥
अनशना जाण पंचानना तनमना अरूण हुआ घणा राणी जाया ॥ प्र० ॥
॥ १ ॥ सिंधुडे राग शरणाइउं टहकीउं, बंदीए सरस गाया पवाका ॥ चारणे
चर चीया बिरूद डुहावडा, मंणीया निसुणी योधे अखाडा ॥ प्र० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बंने बाजुना अत्यंत बलवालां लस्करो सामसामा अचलपणे पृथ्वी अंगे स्त्रीनी ममताठोडीने
लडवाने सज्ज थयां. वली केटलाएक राजपुत्रो अत्यंत ह्युधा युक्त थयेला केशरी सिंहनीजेम तनमनाट
करतां ढाल हिंगलोक जेवा थइ लडवा लाग्या. ॥ १ ॥ लडाइमां शूर उत्पन्न करे तेवा सिंधुडा रागथी
शरणाइउं वागवामांडी. जाटोए शूर चडे तेवां कवित्तो गावा मांड्या. चारणोए बिरूदावली वाला डुहा
अने सोरठा कहेवा मांड्या. ते सांजलीने अखाडामां मद्यो युद्ध करे तेवो रणसंग्राम शरु थयो. ॥ २ ॥

जणण जंकार जंजारवे केइ थया, कीर्त्ति कमळाकर ग्रहण रागी ॥ सुकविनी
वात अखीयात करवाजणी, सुजटनी नयन ब्रह्मांड लागी ॥ प्र० ॥ ३ ॥

थापडे कंद एकेक ह्यवर तणा, मुंठवल घाली संग्राम रसीया ॥ जाइउं आज
कत्री तणा पारखां, केड कसीया तणा देउं तसीया ॥ प्र० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे ज्ञावाजिन्नथी जेंकार शब्दोनो नाद प्रगट थयो त्यारे कइक योद्वाए कीर्तिरूपी लक्ष्मीने
ग्रहण करवा उजमाल थया. वली केटलाएक सुजटो उत्तम कविउंनी कविताने अमर करवा सारू ब्रह्मां-
डमांज मात्र दृष्टि लगामी युद्धमां मच्या रह्या. ॥ ३ ॥ केटलाएक योद्वाउं पोताना उत्तम अश्वोनी
कांधने धाबडता हवा. केटलाएक मुंठ उपर ताव देता संग्रामनो रस खेता हता. वली केटलाएक एम
बोळताहताके जाइउं आज हेत्रियोनी परीहानो वखत आव्योडे. जेउं केड कसीने तैयार थया ठो ते
पोतानुं स्वरूप तो बतावो. ॥ ४ ॥

निसुणी निशान अवसान चूको रखे, खेलशुरा तणो तो लडाइ ॥ लोहजे
लांकथी वांक धरी बांधीए, आज तस लाज रहेतो वरुइ ॥ प्र० ॥ ५ ॥
शूर पुरातणो तीर्थ रण जूमिका, शस्त्रधारा जीहां तीर आठा ॥ एक मुकी
करी अवर तीरथ जणी, धरणी धरता रखे चरण पाठा ॥ प्र० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शूरनां वाजां सांचलीने निशान ताकवाना अवसरने चुकशो नही. शूर वीर लोकोनी रमत ते
लडाइज ठे. वांकी केड उपरजे मरोडवाली तलवार बांधीए णीए तेनी जो आजे लाज रहे तोज वडाइ
समजवी. ॥ ५ ॥ जे संपूर्ण शूरवीरोडे तेमनुं तीर्थतो रणसंग्रामनी जूमिकाजठे. ज्यां शस्त्रोनी तीक्ष्णधारा
रूपी निर्मल नीर वहेठे माटे तेज तीर्थने ठोडी बीजा तीर्थमां गमन करवाने हे! योद्वाउं रखे तमारा
पगळां पृथ्वीउपर पाठां करो. ॥ ६ ॥

खुणसधरी फणसथी देह पोरस चड्यो, वीर वरुवीर हांको वजाकी ॥ ठेल
ठंडाल मठराल बेहु दलतणे, मुकीया तुरंग वागो उपाकी ॥ प्र० ॥ ७ ॥ रज
चड्यो गयण रणस्थंज जेम उपड्यो, पाखरे रोल धमसाण वाजी ॥ राउला वा
उला जेल जेला हुश्वा, आफल्या ताजीए जाय ताजी ॥ प्र० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आंखमां खुन जरावाथी फणस करतां पण विशेष पोरस योद्वाउंना शरीरमां चडीगयो जेथी
ते शूरवीरोए लडाइमां वीरहाक वगडावी. केटलाएक शूरवीर ठंडेडायेला ठेल अजिमान करता बंने बा-
जुउंना लस्करमां घोडाउंने लगाम ढीली करी उपाडता हवा. ॥ ७ ॥ आकाशने विषे धूलनो गोटो
एवोतो चड्यो के जाणे रणस्थंज खडो थयो होयनी. वली केटलाएक घेवगाए चडेला राजवीरो
एवातो जेट जेटा अइ गया के तेउंना अश्वो साम सामा उपरा उपरी अफलावा लाग्या जेथी महा
धमसाण मची रही ॥ ८ ॥

सांतरी आंतरी बगतारो उपरे, बीजली जेम वहे खगधारा ॥ तिरठीउ वर
ठीउ पार निरगळीयुं, एकशुं एक करता जुहारा ॥ प्र० ॥ ९ ॥ सणण वहे
बाण तेम चणण गोळी वहे, धुम धमरोल तुटे अराबा ॥ बाटबड उपडी
जूमिपक धरु हडे, पुरी आ जाणी अरवे गराबा ॥ प्र० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ शुर्वीरोना बखतरो उपर तलवारनी जेम अरस परस जनोइ वट चाखवा लागी. वली बरठीउं वांकीथइ एवीतो आर पार उतरवा मांडीके जाणे एक बीजाने जुहार वेहेवार शरू थयो. ॥ ए ॥ योझाउंना बाण सण सणाट चालवामांझ्यां अने बंडुकनी गोलीउं एक बीजा उपर चणण करती चोटवा लागी. तोपोना बहार थवार्थी धुमाडाना गोटे गोटा निकलवा लाग्या अने तोपमांथी गोळा बुटतांज जूमिनापड उखडता होय तेवो पृथ्वीमां आस्फोटन थवा लाग्यो ॥ १० ॥

एक नासे वली एक वांसे पडे, बापनाकिहां लगे जाइश जागो ॥ ठोड हथी यार उगार जो संजवे, साद सादे इस्यो वाद लाग्यो ॥ प्र० ॥ ११ ॥ केइ लडे केइ पडे केइ धड तड फडे, केइ हय गय पडया पय पसारी ॥ ग्वारमे जाणीए हारडे हारमे, वणजवा काज बालद उतारी ॥ प्र० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ युद्धतुं रमखाण मचतां अने अरस परस मारतां जे कोइ योझो नासवा मांझ्यो तेनी पुंठे लागी बीजाए हाक मारी कहुंके हे रांकडा हवे जागीने क्यां सुधी जइश? हवे उगरवानो विचार होय तो हथीयार ठोनीदे. एवीरीते राडो पाडता साम सामा विवाद करवा लाग्या. ॥ ११ ॥ केटलाएक लडता हता, केटला एक पडता हता. केटलाएकनां धड तरुफतां हतां. केटलाएक घोना तथा हाथी पगपहोख करी पड्या हता. जाणे कोइ मोटा वेपारीए हारो होर वेपार करवाने माटे पोठनी पोठ लादेखी उतारी होय तेवुं लागतुं हतुं. ॥ १२ ॥

लोहवाहे केइ ताकमे आपनी, एक कायर धरे हाथ आना ॥ केइरण आंगणे टुक टुके उडया, शिरविना धड करे केइ पवारना ॥ प्र० ॥ १३ ॥ केइ गजराज दंतुशखे अश्रवना, चरण खुर रोपि रण रंग मांहे ॥ नाक सिस कारने ताकी शिर दारने, दोमनी दोटशुं चोट वाहे ॥ प्र० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ कोइ शुरीए तक सांधीने तलवार एवीतो वहेवा मांडीके तेनी सामेना कायर थइ गयेला योझाने आडा हाथज मात्र करवानो वखत आव्यो. कोइकना रणांगणमां टुकडे टुकटा थइ गया; वली कोइकना मस्तकविनाना धरु लढाइ करता रडवडवा लाग्यां. ॥ १३ ॥ केटलाएक रणसंग्राममां पोताना घोडाना पगनी खरीउं बीजाउंना हाथीउंना दंतुशल्लो उपर रोपीने खडारह्या अने नाकथी सिसकारो करता बीजा सरदारो उपर बेवडी दोट मुकीने ताकी ताकीने चोट चलवता हता. ॥ १४ ॥

तीरथी वीर चकचूर थइने परुया, जाणीए केकीए कलाज मंडी ॥ जनम दीधा फरी तरुण सुजटो जणी, धार तलवारनी अवल चंकी ॥ प्र० ॥ १५ ॥ उत्रधारी घणां पूर घाए परुया, वीररस सरस ते मस्त चाखे ॥ एहवे जा रथे सिंहनी वाहिनी, आपणा दासनी लाज राखे ॥ प्र० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ केटलाएक योझाउं तीरना घाथी जूमिपाट पड्या हता तेथी जाणे मोरे कलापुरी होय तेवा दीसता हता. केटलाएक युवान सुजटो एवं समजता हता के आपणे नवे अवतार आव्या. कारणके तेउ एवं धारता हताके तलवारनीधारतो अवल चंडी रांड जेवीडे. ॥ १५ ॥ केइक उत्रधारी राजाउं अनेकघा लागवार्थी जूमि उपर पड्या हता. तेउ मस्त थइने जाणे वीररसनो स्वाद चाखता होय एवा खागता हता. आवा युद्धना प्रसंगमां सिंहना आसनवाली युद्धनी देवी मात्र पोताना दासनी लाज राखती हती. १६

शोणिनी निम्नगा पुर बेहु पुरुवहे, योगिनी पत्र पुरे असंखी ॥ गयण
ठाइ रही पलचरी खेचरी, तृप्त हुआ घणां गृध्रपंखी ॥ प्र० ॥ १७ ॥ सु
मति मंत्रीश सुजगीशने आगले, तुरत हिमशैललो कटक नाठो ॥ हेम
रथ रायने सांकडे आंकडे कबज कीधो करी जबत काठो ॥ प्र० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ लोहीनी नदी बने कांगामां पूरनी जेम वहेतीहती. तेमांथी असंख्य योगिणीं पोताना खप्पर
(पात्रो) चरती हती. वली मांसनो आहार करनारी एवी खेचरींथी आकाश ठवाइ रह्युं हतुं अने
घणां गीध पक्षीं मांस अने लोहीथी तृप्त अयां हतां. ॥ १७ ॥ मंत्रींमां श्रेष्ठ एवा ते कीर्त्तित सुमति
मंत्रीना लस्करनी सामेथी हेमरथ राजानुं लस्कर नासवामांडयुं ए समयनो लाज लइने मंत्रीना योज्जांए
हेमरथनी संकडाशमां आवी पडतां तेने युक्तिथी कबज करी लइ मजबुत जापतामां राख्यो. ॥ १८ ॥

जितकीधी महा जीतरंगा थया, वाजिया सुमतिना जीत मंका ॥ ढाल

ए सोलमी तृतीय उद्वासनी, मोहने कही जेसी स्वर्ण टंका ॥ प्र० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ सुमति प्रधाने जीत मेलवी. तेना योज्जां जयना रंगमां जितनां टंका वगाडवा लाग्या. त्रीजा
उद्वासनी आ सोलमी ढाल मोहन विजयजी महाराजे सुवर्णना सिक्का जेवि कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

मंत्री लाव्यो हेमरथ, वीरमतीनी पास ॥ सा कहे रे बल ए
हवे, कृत आज्ञा आयास ॥ १ ॥ तुं मुजथीने शुं लके, तुं मुज
दास कदीम ॥ तो हुं वीरमती नहीं, जोतुं लोपे सीम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सुमति मंत्री हेमरथ राजाने ज्यारे वीरमतीनी पासे लइ आव्यो ल्यारे देणीए तेने कह्युंके हे
हेमरथ! शुं आठला बलथी आज्ञानगरीने जीती लेवा प्रयास करवो सूक्यो. ॥ १ ॥ तुं मारी साथे लड-
वाने केम शक्तिवान अइ शके? तुं तो मारी हजुरनी सेवा करनार दास जेवो ठे. वधारे तो शुं कहुं परंतु
जोतुं मारा सीमाडाने उलंगी जाइ शकतो मारुं नाम वीरमतीठे ते फेरवी नांखुं. ॥ २ ॥

एकज मारे मंत्रीए, गाढ्युं तारुं मान ॥ तें शुं दीग नहीं हता,
आज्ञाना मेदान ॥ ३ ॥ नारी तुं के नारी हुं, कहे साचुं मत
लाज ॥ तुं गजतो मृगराजहुं, जो तुं चटकहुं बाज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एक मारा मंत्रीएज मात्र तारो मदतो उतारी नांख्यो. जंडा तें अगाळ आज्ञानगरीना मेदान
जोया न हता? ॥ ३ ॥ वीरमतीए कह्युं के हे हेमरथ! बाइडी ते तुं के हुं? साचे साचुं लाज ठोडीने क-
हीदे. जो तुं हाथी तो हुं सिंह अने जो तुं चकलो तो हुं बाज पक्षीं. ॥ ४ ॥

तुं ते शुं माणसवली, तुज सम को निर्लज्ज ॥ ए तरवारे के
हवी, राखतो होइश परज्ज ॥ ५ ॥ मंत्रीए जेम तेम करी, राणी
करी प्रसन्न ॥ ठोडाव्यो हेमरथ जणी, आप्यां अशन वसन्न ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली तुं ते कांइ माणसठो? तारा जेवो निर्लज्जपण कोणहसे? वली आ तारी तरवारे तुं प्रजाने

केवीरीते कबजे राखतो होइश? ॥ ५ ॥ मंत्री सुमतिए वीरमती राणीने मीठां वचनोथी जेम तेम प्रसन्न करीने हेमरथ राजाने मुक्त कराव्यो अने तेने खान पान कराव्यां अने शोभे तेवां वस्त्रादि आप्यां. ॥६॥

हेमरथने राणी कहे, शिर उपर करमंड ॥ आज थकी तुं मा
नजे, मारी आण अखंरु ॥७॥ माताजी लोपीश नही, तुम आणा
कोइ वार ॥ हेम एम कही प्रणपति करी, बेठो सजा मजार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राणीए हेमरथना माथा उपर हाथमुकी तेने फरमान कर्णुके आजथी हवे तमे मारी आण अखंडपणे अंगीकार करजो. ॥ ७ ॥ हे! माताजी हुं तमारी आणा कोइ वखत लोपीशनही. एवां वचनो हेमरथ राजा विनंति पूर्वक बोली, सजामध्ये जइने बेठो. ॥ ८ ॥

एहवे नटवर शिवकुंवर, ज्ञान कला जंडार ॥
राणीनो मुजरो कर्णो, पंचसयां परिवार ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एवा समयमां पांचसो नटोए परवरेलो शिव कुंवर नामनो नटराज जे ज्ञान अने कलानो जंडारणे तेणे आवीने राणीनो मुजरो कर्णो. ॥ ९ ॥

॥ ढाल १७ मी ॥

॥ नदी यमुनाके तीर उके दोय पंखीया ॥ ए देशी ॥

राणी कहे नटराज आव्या तमे क्यां थकी, सरखा चरुते वेश रहे
लागी टकी ॥ कहे शिव कुंवर प्रणाम करीने मन्नथी, आव्यो हुं म
हाराज, ए उत्तर पंथथी ॥ १ ॥ नगर नगरना चूप रीजावी आ
गला, लीधा लाख पसाय, देखाडीने कला ॥ आज्ञा एक अपूरव हुंतो
माहरे, ते में निरखी आज जामणके ताहरे ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमती राणीए कहुं के हे नटराज तमे क्यांथी आव्या? तमे सर्वे सरखी उमरना सुंदर वेशवाला अने तमने जोतां दृष्टि तमारा उपर ठरेणे एवा दीसोणे. ते सांजली शिव कुंवर तेणीने प्रणाम करी बोदयोके हे महाराज हुं उत्तर तरफना मार्गथी आवुं हुं. ॥ १ ॥ शेहेरे शेहेरना राजाउने मारी कला देखाडी तेउने प्रसन्न करतो करतो अने लाखो रुपैयाना इनाम मेलवतो अहीं आव्योहुं. मात्र आज्ञानगरी अगाळ जोइ न हती. तेथी आपना उपरथी वारीजतो, जे जोवानो वखत आव्यो. ॥ २ ॥

सांजली हुंतो कीरती श्रवणे जेहवी, नयणे ते अमे आज ए दीठी
तेहवी ॥ जवतु सदा दीर्घायु सलुणी तुज सजा, जोगवे राज तुं वीर
नृपतिनी वल्लजा ॥ ३ ॥ जो आज्ञा तुम होयतो नाटक मंडीए, तुम
तणुं पामी दान दारिद्र विहंकीए ॥ वीरमतीए आदेश कर्णो करीने
दया, नट नायकना पायक रमवा सज थया ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेवी आज्ञानगरीनी कीर्त्ति सांजलवामां आवी हती तेवीज आज्ञा नगरीणे एवुं नजरे जोतां साचुं माखम पडयुं. तमे दीर्घायुषी आउ अने तमारी कीर्त्तिवंत सजा साथे हे वीरसेन महाराजानी

वहाली पटराणी तमे दीर्घकाल राज्य जोगवो. ॥ ३ ॥ नटराजे कह्युंके जो आपनी आज्ञा होयतो नाट-
कनुं काम शरू करीए. जेथी आपनी पासेथी इनाम रूप दान मेलवी अमारी दरिद्रतानो नाश करी नां-
खीए. वीरमतीए तेजना उपर दया आणीने नाटक करवानो हुकम कर्यो, जेथी नटना खेलाडीउं रमत
रमवाने तैयारी करवा लाग्या. ॥ ४ ॥

मुखर चंद्रायण काठ जला कटिथी कस्या, केशरी पागे केशरी ठापा
धसमस्या ॥ ढिग ढिग ढिग ढिगग सुजंगी गरजीया, सरणाइए ट
हक सोरठ तेम परजीया ॥ ५ ॥ मीठी तार रवाज संगीत गति रण
ऊणी, ताक्ष विकट टंकार कणाण कण कण कणी ॥ आलापे स्वर सतथी
रागने रागिणी, कीधो रागनो मंडप रामततो बणी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नाटकीयाए पोताना मुख चंद्रमा जेवा श्वेतकर्या. केडकसीने कञ्जावाड्या केसरीआ रंगना पा-
यजामा पेहेर्या. वली घोर अवाज करनारा अने ढिग ढिग ढिग जेवा शब्द निकलता मोटा ढोल वागवा
मांड्या. अने शरणाइउं टडुकारा करती सोरठ अने परजीया रागमां आलाप करवामंडी. ॥ ५ ॥ मीठा
तारवादा वाजिंत्रथी संगीतनो रण ऊणाट अइ रह्यो. अने चित्र विचित्र टंकारा करता ताउनो कण क-
णाट थवा लाग्यो. सा-री-ग-म-प-ध-नी ए सात स्वरोथी उ राग अने त्रीश रागिणीउंना आलाप
थवा लाग्या. साहात् रागनो मंडप थयो होय एवी संगीतनी ढाया ढवाइ रही. ॥ ६ ॥

हंस तुरग गज वाघ स्वरूप नवा करी, खेले प्रथम नटेश विशेष रसे
जरी ॥ विच विच वक्र संजाषण नयण इसारती, करी करी लोक ह
साडतो एक इसारती ॥ ७ ॥ एहवे गुणावली कुर्कट पिंजर कर ग्रही,
बेठी गोखे रमत निरखे रही रही ॥ तव आरोप्यो वंश उत्तंग मनो
हंरू, जाणीए उपशम श्रेणी तणो ए सहोदरू ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ शरूआतमां नटराज हंसना, घोडाना, हाथीना, वाघना एवा विशेष रस जरेला नवा नवा रूप
धारणो करी खेले करतो हवो. वचमां वचमां वक्रोक्तिवादां मीठां जाषणो अने आंखना इसारा विगेरे
करी लोकोने कोइ हस मुखो हसावतो हास्यरसने जमावतो हतो. ॥ ७ ॥ एवा अवसरमां गुणावली
राणी कुकडानुं पांजरू हाथमां राखीने गोखमां बेठी रमतने जोइ रहीने. ते समये नटराजे एक
उंचो अने मनोहर वास नाटक शाखामां उजो कर्यो. ते जाणे मुनिराजनी उपशम श्रेणीनो सहोदर
(बंधु)ज होयनी तेवो दिसवा लाग्यो. ॥ ८ ॥

ठोकी मेख अशेष घणे कसणे कस्यो, लोकाकार स्वरूप जविकने उ
हस्यो ॥ कीलक वंशने अग्र पूगीफल तिहां धर्यो, शिणगारीने वंश
इस्यो नटुए कर्यो ॥ ९ ॥ शिवमाला शिव कुंवरनी पुत्री कुमारिका,
उत्केपण अपकेपण क्रीडा कारिका ॥ करीराणी प्रणिपत्य ने चंद्र की
रति पढी, जनकादिकनी शीख करीने वंशे चढी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेवांसनी चारे बाजुए मजबुत मेखो ठोकी दोरडाउथी तेने मजबुत कर्यो. ते जाणे लोकाकारतुं स्वरूप जोवा सारू उल्लसित अयेला जविक जीवने जेम सुंदर लागतो होय तेम देखावा लाग्यो. ते वांसना अग्रजाग उपर खीली ठोकी ते उपर सोपारी गोठवी. एवीरीते वांसने शणगारीने उचो कर्यो. ॥ ९ ॥ शिवकुवर नटराजनी कुंवारी पुत्री शिवमाला जे उंचे अने नीचे फेंकवा अने चडवा उतरवानी क्रीडाकरनारी हती, तेणे प्रथम राणीने नमस्कार करी चंद्रराजानी कीर्त्तिनो उच्चार कर्यो अने पठी पोताना पिता प्रमुखनी आज्ञा लझे ते वांस उपर चडी. ॥ १० ॥

हेठे रह्या नट घाट बजावे ढोलगा, जाखे अहो अहो अहो हो जला जला बोलडा ॥ मननो नयणनो खेल मचुकीश शिव कहे, बहु नट वंश समंत उरध नयणे रहे ॥ ११ ॥ आवी नट अवतार कला शिखी यणे, इहां जो नखेलीश खेल खेलीशतो किहांपणे ॥ आपणी कुलस्थिति एह उपर उद्यम इस्यो, मनमांहि तुंतो खेद सुता मकरीश किस्यो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ नीचे उच्चारहेला नटो घाटसर ढोल वगाडता हता. अने अहो अहो अने धन्यवादना मीठा बोल बोलताहता. शिवराज नट कहेणे के हे कुमारी तुं मनने स्थिर करजे अने नेत्रने सावधान राखजे. बहुनटो वांस उपर उंची नजरेज ध्यान पूर्वक जोया करेणे. ॥ ११ ॥ हे बाला! तुं नटना कुलमां जन्म पामी जे जे कलाउ शिखीतो ते जो अहींआ खेलमां नही बतावीश तो पठी कयां बतावीश? आपणा कुलनी रीति एज ठे अने आपणा कुलनो उद्यमपण एज ठे. हे बेटा! तुं मनमां जरापण ते बावतमां खेद करीश नही. ॥ १२ ॥

निसुणी जनकनां वचन वंशाये जइ अमी, पूगी उपर नाजिधरी तिहां परवमी ॥ गणण चड्यो गणणाट शरीरते बालनो, फरतो दिसे जे हवो चक्र कुलालनो ॥ १३ ॥ जूतल हाको हाक बजामे नटवरा, प्रवर परंदा जेम फिरे उरहा परा ॥ शिव मालाए उलट गुळांटी फरीजरी, मूक्यो दशमो द्वार पूगीए थीर करी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पितानां वचन सांजली शिववाला वांसनी टोच उपर चडी अने सोपारी उपर पोतानी नात्री स्थापी जेम कुंचारतुं चक्र फरतुं होय तेवी रीते तेणीए पोताना शरीरने आकाशमां गण गणाट करतुं फेरववा मांड्युं. ॥ १३ ॥ जमीन उपर उजेला नटो हाको मारी ढोल वगारुता हता, अने जेम मोटा पहीउ उडे तेम वेग करता हता. शिवमालाए उलटी गुळांदमारी पोताना मस्तक (ब्रह्म रंध्र)ने सोपारी उपर चमावी स्थिर करी उंधे मस्तके रही. ॥ १४ ॥

मुनि जेम उंधे मस्तक रही काउस्सग करे, तेम बाला सुकुमाला त्रिकरण थिर धरो ॥ त्रीजो उलट्यो खेल करी दृढ श्वासनो, वेठी पूगी उपर सा गरुडासने ॥ १५ ॥ फरीवली फल उपर वाम एनी ठवी, एक चरणथी चक्र लीधो ए कला नवी ॥ लेइ पंचवरणनी पंचे पाघमी, कीधो सनाल सरोज सपंखे पांखडी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ मुनिराज जेम उंधे मस्तके रही कायोत्सर्ग करे तेवी रीते ते सुकुमाल बालाए उंधे मस्तके रही

मन वचन अने कायाने स्थिर कर्या. त्यार पढी फरी गुलांट मारी दृढ पणे श्वासने स्थिर करी ते सोपारी उपर गरूडासन करी बेठी. ॥ १५ ॥ त्यार पढी वली ते सोपारी उपर डाबा पगनी एडी धारण करी अने एकज पगथी उच्चा रही शरीरने चक्रनी जेम फेरववा मांडयुं. आ कला अद्भुत हती. वली पांच जुदा जुदा रंगनी पाघरीउं लइ तेमनी कमलना डांडा उपर फुलनी पांखडीउं जेम रचना करी. ॥ १६ ॥

तात कहे सुता उपर वेला बहु हवी,में तो तुजमां एदवी कला नवी संजवी॥
सा उरथी थइ दोरी उतरी जेम उरगणी, अथवा जाणीए गगनथी त्रिदश तरंगिणी १७
आवी धरणी उपर नट प्रमुदित थया, करि करि कंठाग्रहण मिल्या सवी जय गया ॥
चंद तणो जसवाट नटे वली उचर्यो, खेली खेल अखेल ढोले ढमको कर्यो ॥१८॥

अर्थ ॥ शिव कुंवर नटे कहुं के हे बेटा ! हवे नीचे उत्तरो-वखत बहु थयो. तमारामां आवी कला ठे एम हुं जाणतो न हतो. पितानुं वचन सांजली शिव बाला दोरडानी साथे नागणी जेम अथवा आकाशथी उतरती गंगाजीनी जेम नीचे उतरी आवी. ॥ १७ ॥ ज्यारे शिव बाला जमीन उपर आवी त्यारे सर्वे नटो हर्षवंत थया. तेणीने कंठे जेटी पडया. कारण के खेळ खेळतां उपर जे जय हतो ते सर्व नाश पाम्यो. त्यार पढी नटोए चंद राजानो यशोगान गायो अने न खेली शकाय तेवा खेळ खेड्यानो ढोळनो ढमकारो कर्यो. ॥ १८ ॥

कीधो मुजरो वीरमतीने नटेश्वरे, पांउमोज उवारणे चंदने उपरे ॥ तृतीय
उद्घासनी ढाल कहीए सतरमी, मोहन कहे श्रोतानी जणी रुनी गमी ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ ठेवटे शिवकुंवर नटे वीरमतीने विनंति पूर्वक मोज मांगी. वली चंद राजाने घणी खमां-तेना दुखना उपर वारी जाळ-एवां उवारणां लीधा. कवि मोहनविजये त्रीजा उद्घासनी आ सतरमी ढाल कही, जे श्रोताउंने घणीज रुनी लागी. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

कहे यशवायक चंदना, नट नायक गुणवान ॥ ते लागे सायक
समा, वीरमतीने कान ॥ १ ॥ विकटी नटथी रागिणी, करथी
नदीए दान ॥ अंग अंग मधुपान परे, व्याप्यो अति अजिमान ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणनोवेत्ता शिव कुंवर नट चंद राजानी बिरूदावली रूप यशो गान करतो हतो ते वीरमतीने काने बाणनां जेवां लागतां हतां. ॥ १ ॥ नटनी उपर उद्वेगतावाळुं चित्त थवार्थी वीरमती तेउंने पोताने हाथे दान आपती न होती. कारणके राज्यनी प्राप्तिथी तेणीना अंगो अंगने विषे मदिरारूप अजिमान व्याप्युं हतुं. ॥ २ ॥

वाजां वाये गाये नट, वाले बहु विध गात्र ॥ वीरमती चितवज्र
जेम, जेदे नही तिलमात्र ॥ ३ ॥ राणी दान विना सजा, आग
लथी न दियंत ॥ जल धर वरसे तो नदी, दोतट पूर वहंत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नटो वाजा वगारुता हता, गाता हता अने शरीरना अवयवोने अनेक प्रकारनी कसरत बताववारूपे वालता हता, परंतु वीरमतीनुं अंतःकरण वज्रनी जेम रति मात्र तेउंनाथी जेदातुं न होतुं. ॥३॥

राणीए आप्या विना सजा, दान आपती न हती. जो वरसाद वरसे तोजनदीमां पूर आवे अने बने किनारामां संपूर्ण वहे. ॥ ४ ॥

नटतो कुंजर जेम करे, चंद सुजश अग्राज ॥ जडक किमपि लहे
नही, राणी तणां अकाज ॥ ५ ॥ कुर्कट पिंजर गृह थको, पाम्यो
माता जेद ॥ मुज यश निसुणी नट मुखे, पामी पूरण खेद ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शिव कुमर तो हाथीनी जेम चंदनां यशोगान जे ते वखते अग्राह्य हतां ते उच्चार्याज करतो हतो, परंतु ते जोखो राणीना अकार्यना स्वरूपने कोइ पण रीते जाणी शक्यो न होतो. ॥ ५ ॥ कुकडो पांजरामां रह्यो थको वीरमतीना अंतःकरणना जावने जाणी गयो के मारूं यशोगान नाटकना मुखथी निकलतुं सांजलीने ते संपूर्ण खेद पामी ठे. ॥ ६ ॥

ए माता पूरण हठी, नट तो जाशे निराश ॥

मोटे गढ कोटे जइ, केम कदेशे जश वास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वीरमती संपूर्ण हठ करी बेठी ठे अने तेशी जो नटो निराश थइ जशे तो बीजा मोटा राज्य दरवारमां जइ आपणी यशकीर्त्ति केवी रीते फेलावशे? ॥ ७ ॥

॥ ढाल १७ मी ॥

॥ चित्रोडा राजारे वगडावे वाजारे ॥ ए देशी ॥

युवती मुख निरखीरे, कुर्कट मन हरखीरे, हलवे आकर्षी पिंजरनी सलीरे ॥

अंतर उल्लसीउरे, पंखी पोरसीउरे, थयो निसुणी रसियो, कीरती उजलीरे ॥१॥

जे दाता अखेला रे, ते देवानी वेला रे, जेला मेलामां अवसर सांचवे रे ॥

जे होय अदाता रे, ते जाये उजाता रे, अवदाता तेहना कोइ न आलवेरे ॥२॥

अर्थ ॥ कुकडा ए प्रथम गुणावलीना सन्मुख जोयुं अने पोते मनमां बहुज खुशी थयो, अनंतर धीमे थी पांजरानी सलीने उंची करी. पोते यशोगानथी उल्लसायमान अवाथी अने पोताने पोरस चरुवाथी तेमज निर्मल कीर्त्तिना श्रवणथी रसियो थवाथी तेने दान देवानी अजिलापा थइ. ॥ १ ॥ जेउं खरेखरा दातार ठे ते दान आपवानी वेलाए मनुष्यना समुदायमां अवसर साचवीने दान आपे ठे परंतु जेउं कृपण ठे तेउं उठीने चाड्या जाय ठे अने तेउंनी बिरूदावलीनो आलाप जगत्मां कोइ पण करतुं नथी. ॥२॥

गोखेथी जांख्युं रे, आनी करी पांख्युं रे, चांचे धरी नांख्युं, कचोळुं कुकडेरे ॥

सुप्रसाद जे कीधोरे, सहु लोक प्रसिद्धोरे, शिव कुंवरे लीधो आवी हुकडोरे ॥३॥

कुंदननो घनीयो रे, बहु हीरे जमीयो रे, पडीयो ते दीगो राणी कचोळमो रे ॥

नटवे बहु मोली रे, चंद कीरती बोलीरे, ढोलीए वाहयो कीरती ढोळमोरे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ गोखमांथी नीचा वली, पांखोने आडी करी, कचोळाने चांचवडे उपाडी नीचे नांखी दीधुं. शिव कुंवर नटे सर्व लोकना जाणवामां आवीशके तेवो कुकडाए जे उत्तम प्रसाद कीधो ते तेनी नजीक

आवी पोताना हाथमां ग्रहण करी लीधो. ॥ ३ ॥ ते कचोळुं सुवर्णनुं घडेळुं अने बहु हीराळुं जडेळुं हतुं एवुं ते कचोळुं राणीए पडतुं दीतुं. शिव कुमर नटे ते कचोळुं हाथमां लइ चंदनी बहु मूढ्यवान की-
र्तिरूप बिरूदावली करी अने ढोलीए ढोल उपर कीर्तिनो पडघो पाड्यो. ॥ ४ ॥

सज्ञा लोक संपेखीरे, वीरमतीने उवेखीरे, कीधां बहु जेखी नटने तुंगरारे ॥

पटकुल बाबतना, करे शिव सा जतनारे, मधु रुतुना सोहे जेहवा सुंगरारे ॥५॥

चलगति कुलवटनीरे, पल्लटाणी पटनीरे, नटनी धरणीए नटनवि उल्लख्यारे ॥

बहु पाम्या सुंगरारे, मणि जकित उदारारे, वीरमतीने अंगारा यइने धख्यारे ॥६॥

अर्थ ॥ सज्ञाना लोकोए तत्काल वीरमती तरफ ध्यान नहीं आपता पोताना विचारने संकेली नटने अनेक प्रकारनां वखो तथा आचूषणो आप्यां शिव कुमर विगेरे नटो जेम वसंत ऋतुमां सुंगरो शोभे तेवा शोभता हता. ॥ ५ ॥ ते वखते समग्र सज्ञाजनो मध्ये कुल परंपरानी जे रीति चालती हती ते बदलाइ जतां नटोनी खीळ नटोने उल्लखी शकी नहीं. नटोने जे मणिउंथी जडेलां उत्तम आचूषणो मढ्यां हतां ते देखीने वीरमतीने जेम धगधगता अंगारा शरीरने लागे तेम मनमां ते लागता हता. ॥ ६ ॥

नट हुआ अयाचीरे, नरही कांइ काचीरे, राचीने उतारे शिव नटवो गयोरे ॥

वीरमती कहे सेहेलोरे, कीयो धननो गहेलोरे, मुज पेहेला दाता कोण इहां थयोरे ॥

बलीउं जोउं केहेवोरे, ते तो जोया जेवोरे, एवो उपर वट किण जणणी जण्योरे ॥

वढ्यो दीसे मोसाखेरे, रम्यो ठे बहु लाडेरे, मारी निशाले सहितो नथी जण्योरे ॥७॥

अर्थ ॥ नटोने घणोज लाज मढ्यो तेथी तेउं अयाचक जेवा थइ गया. तेउंने कोइ वातनी खामी रही नहीं तेथी संतोष पामीने शिवकुमर नट पोताने उतारे गयो. वीरमती बोलवा लागीके आवो ते जोखो कोण धननो घेखो थयोके मारी पेहेलां दातार अवांनी तेने इज्जा थइ? ॥ ७ ॥ बली ते केवो बलवान ठे ते पण हवे जोवा जेवुं ठे. एवी कइ जननीनो जणेलो ठे के मारी उपरवट थइ दान आप्युं. मने लागे ठे के ते मोशालमां मोटो थयो हशे अनेत्यां बहु लाड घेखो थयो हशे. अने खात्रीथी कहुं तुं के मारी निशाले तो जण्योज नथी. ॥ ७ ॥

मुज मीट न आव्योरे, जलो कुशले सिधाव्योरे, जाव्यो मुज एहनो मोटो आउखोरे ॥

एम अंजस आण्योरे, पण विहंगन जाण्योरे, ताण्यो ठे यद्यपि पिंजर सन्मुखोरे ॥८॥

कहे मंत्री मातारे, मत होवो ताता रे, रहो आकुल थाता मानो विनतीरे ॥

पेहेळुं जेणे दीधुरे, तेणे यश तुम कीधुरे, जाणो करी सीधुं खीजो स्यावतीरे ॥९॥

अर्थ ॥ मारी चोटमां आववा न पाम्यो अने कुशल खेमे ठीक सिधावी गयो. मने तो एनुं आयुष्यज मोटुं लागे ठे. आवी रीतनो बेहेम वीरमतीने आव्यो परंतु पही संबंधी विचार तेना मनमां आव्यो नहीं. जो के पांजरू तेमी सन्मुखज ताणवामां आव्युं हतुं. ॥ ८ ॥ मंत्रीए कहुं के हे माताजी तमे गरम आउं नहीं. शांतथाउं अने मारी विनति अवधारो. जेणे प्रथम दान दीधुं तेणे तमारा यशनेज वधार्यो ठे. वातने सिधी रीते खेवामांशुं खोडुं ठे अने शामाटे खीजवानी जरूर ठे? ॥ ९ ॥

जे शुरा अथागेंरे, आवे जे खागेरे, जूपतिने आगे सहं पेहेलां खनेरे ॥ दातार
जुजारारे, बेहु एक अणुसारारे, निरधारा स्वामी आगल आयडेरे ॥ ११ ॥
यश चढतो वानो रे, केम रहे ते ठानो रे, मुजरो तमे मानो सामो तेहनो रे ॥

ए तुम बालककारे, ठे सहुको लाककारे, आकलडां न होवो, वांक न केहनोरे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेठ अत्यंत शुरवीर अइ राणसंग्राममां पडे ठे तेठ जूपतिनी सन्मुखज सर्वनी पेहेला खडाइमां
उतरे ठे. दातार अने खडनार बने एक सरखा स्वभावना होय ठे तेठ निश्चयपूर्वक स्वामीनी अगाउज
आथडी पडनारा होय ठे. ॥ ११ ॥ पोतानो यश गवातो सांजली तेवो पुरुष केम ठानो रहे? माटे आपने
तो तेनो उखटो मुजरो मानवानी जरूर ठे. ए सहु तमारां लाडकवाया बालको ठे. आप आकलां न
थाउं. आ बाबतमां कोइनो वांक नथी. ॥ १२ ॥

एम घणुं समजावीरे, वश तोय न आवीरे, फावी नही मंत्री केरी कोइ कलारे ॥

त्रीजे उल्लासेरे, अढारमी जाखेरे, सुप्रकाशे मोहन सुकथा निर्मली रे ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए वीरमतीने घणी घणी रीते समजावी तो पण तेणीए तेनुं कहुं मान्युं नहीं. अर्थात्
मंत्रीए अनेक कला करी तो पण एके कला फलीज्जत अइ नहीं. त्रीजा उल्लासमां उत्तम कथावाली अने
निर्मल एवी अढारमी ढाल कवि मोहनविजयजीए कही अने श्रोताउने सारो प्रकाश कर्यो. ॥ १३ ॥

॥ दोहा ॥

एह पोहोती सघली सजा, प्रगटी रजनी जाम ॥ वीरमती पोढी

जइ, सुख शय्याए ताम ॥ १ ॥ नयणे नावे निद्रडी, राणी मन

बहु शोच ॥ पेहेलो दाता पामवा, आलोचे आलोच ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सजाना सर्वे जनो पोताने घेर गया अने रात्रि पडी अने वीरमती पोतानी सुख शैयाए जइने
पोढी गइ. ॥ १ ॥ शैयामां पोढता ठतां निद्रा आवती नथी. राणीना मनमां बहुज खेद अवामांढ्यो अने
पेहेलो दान आपनार ते कोण हशे एवी विचारजाळमां गुंथाइ गइ. ॥ २ ॥

प्रात थयो उदयो अर्क, वीरमती मति हीन ॥ नागर जन तेनी

करी, पूरी सजा नवीन ॥ ३ ॥ तेडाव्यो शिवकुंवरने, ते पण

आव्यो सद्य ॥ वीरमती एम उपदिशे, करनाटक अनवद्य ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सवारमां सूर्योदय थयो एटले मति मुंजायेली वीरमतीए नगरना लोकोने एकठा करी नवी
सजा जमावी. ॥ ३ ॥ वीरमतीए शिवकुंवर. नटने बोलाव्यो. ते तत्काल आव्यो. वीरमतीए तेने आव-
तांज कहुं के फरी तेवुंज दोष (खोट) विनानुं नाटक करो. ॥ ४ ॥

आरंज्यो नाटक तेणे, कीधो वंशारोप ॥ तेमहीज ढोल ढम-

किया, प्रगट्यो रस अविलोप ॥ ५ ॥ तेमहीज नारी गुणावली,

खेइ पिंजर तेह ॥ जोवा बेठी गोखमां, नट क्रीडा ससनेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नाटकीये नाटक शरू कर्युं. वांसने उजो कर्यो. तेवीज रीते ढोल पण ढमकारा करवा लाग्या

अने अपूर्व रस प्रगळ्यो. ॥ ५ ॥ तेवीज रीते गुणावली राणी पण पांजराने लडने गोखमां स्नेह सहित नटनी क्रीडा जोवा बेठी. ॥ ६ ॥

ताम्रचूड रूपे नृपति, निरखे करी विशेष ॥

जो जो जविजन नव मिटे, लिखित जेह विधि लेख ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ कुकडारूपे थयेलो राजा चंद पण आजे विशेष रीते ध्यान आपी नाटक जोवे ठे. हे जव्य जनो ! जो जो के विधिना लखेला लेख कदापि पण फरता नथी. ॥ ७ ॥

हाल १ए मी.

॥ कालीने पीलीने वादली ॥ ए देशी ॥

॥ नाटक जरत्यादक तणां ॥ लालन ॥ नटुए ते वचन कीध, बोळ्या दा नने अवसरे, लाखन चंद तणी सुप्रसिद्ध ॥ साहिबारे मोरोचंद नरिंद वड जागी हो, नवल दीदार ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ विलखाणी राणी घणु, ला० निसुणी तनय यश जोर ॥ गृहपति वाणी सांजली, ला० जेम खातरीउं चोरा ॥ सा० ॥

अर्थ ॥ नाटकीयाए जरत प्रमुखना अनेक प्रकारना नवा नवा नाटको कर्या अने दाननो अवसर आव्यो त्यारे चंद राजानी विरुदावली बोढ्या. एवी रीते के चंद नृपति महा जाग्यशाली अत्यंत मनोहर अमारो खाविंद ठे. ॥ १ ॥ पोताना उरमान पुत्रनो यश अत्यंत सांजली राणी बहुज जांखी पडी गइ. जेम घरना माळेकनो अवाज सांजलतांज चोरनी दशा आय तेवी तेनी दशा अइ. ॥ २ ॥

देवा दान नटेशने, ला० नकरे उपर हाथ ॥ आगलथी आपे नही ला० खेळ जोणारो साथ ॥ सा० ॥ ३ ॥ शिव कहे चंद विना सजा, ला० निपट अदूणे धान ॥ सेना जेम कुंजर विना, ला० जेम वल्ली विण पान ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते कारणथी नटना अधिपतिने दान आपवा ते हाथपण उंचो करती नथी. तेम वली साथे जोनारापण तेनी पेहेलां आपता नथी. ॥ ३ ॥ शिवकुमरे कछुं के जेम लूण विनानुं धान्य, हाथी विनानी सेना अने पांदडा विनानी वेळ लागे तेवीज चंद राजा विनानी सजा लागे ठे. ॥ ४ ॥

दश दिशि नयणां फेरवे, ला० दाता जोवा काज ॥ विस्मित अइ सघली सजा, ला० राणी एम केम आज ॥ सा० ॥ ५ ॥ पण कोइ समजे नही, ला० वीरम तीनी वात ॥ एहवे निसुण्या कुकडे, ला० निज यशना अवदात ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नटराज दशे दिशाए दातारने जोवा माटे पोतानी आंखो फेरव्या करे ठे, आवी तेनी स्थिति जोइ सघली सजा आश्चर्य पामी. अने वीरमती आजे आम शावास्ते करती हशे तेना विचारमां पडी. ॥ ५ ॥ परंतु सजा मध्येथी कोइ पण वीरमतीना अंतःकरणे समजी शक्तुं नथी. एवामां कुकडाए पोताना यशोवादानां वचनो सांजल्यां. ॥ ६ ॥

मातानो जय अचगणी, ला० कण करीने चित्त ॥ नाखुं रतन कचोळडुं, ला० लाख टकानुं वित्त ॥ सा० ॥ ७ ॥ लीधुं नटवे धसमसी, ला० तेह अनो पम पात्र ॥ कीरति चंदनी उच्चरी, ला० लक्षण एह सुपात्र ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माताना जयने बिलकुल नही गणतां, कठण मन करीने लाख रूपीयानी किंमतनुं रतननुं क-
चोलुं तेणे नीचे नांखुं. ॥ ७ ॥ नटराजे उतावलथ्री जइ ते अनुपम पात्र लइ लीधुं अने तत्काल चंदनी
कीर्तिनुं गायन कर्युं. ए सुपात्रनां लक्षण समजवां. ॥ ७ ॥

वरषा जेम तेमहीज सजा, ला० बुठी सोवन धार ॥ कुकट चरित्र निहालीने,
ला० राणी उठी तेवार ॥ सा० ॥ ए ॥ दोनी आवी गोखडे, ला० कर जाद्वी
करवाल ॥ रोषवशे पिंजर ग्रह्युं, ला० बोली गिरा विकराल ॥ सा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम वरसाद वरसे तेवीरीते सजाए सुवर्णनो वरसाद वरसाव्यो. कुकडानुं आवुं चरित्र देखी
राणी तत्काल उची अइ. ॥ ए ॥ वीरमती हाथमां तलवार लइने गोखनी पासे दोडती आवी अने अत्यंत
क्रोधसहित पांजरुं हाथमां लइने विकराल शब्दो बोलवा लागी, ॥ १० ॥

किमरे पापी पंखीया, ला० न वली हजी तुज लाज ॥ मुज पेहेलां ते केम कर्युं,
ला० दान ए कालने आज ॥ सा० ॥ ११ ॥ गोडीश नही तुजनेहवे, ला० का
ढयुं खड्ग कही जाम ॥ कर ग्रह्यो दोडी गुणावली, ला० सासूडीनो ताम ॥ सा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे पापी पक्षी! तने हजी लाज वली नही. मारी अगाळ गइ काले अने आज ते आ नाटकी
याने केम दान आप्युं. ॥ ११ ॥ हुं हवे तने गोडवानी नथी एम कही जेटवामां म्यानमांथी तलवार काढे
ते तटवामां गुणावलीए दोडीने वीरमतीनो हाथ पकडी लीधो. ॥ १२ ॥

माताजी एह उपरे, ला० निपट न किजे रोष ॥ अविवेकी होये पंखीया, ला०
नही एहनो कोइ दोष ॥ सा० ॥ १३ ॥ चांचे जल पीता थकां, ला० चूमि पड्युं
ए पात्र ॥ एशुं समजे दानमां, ला० एहनो तो निरखो गात्र ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे माताजी! पक्षीउं विवेकने जाणताज नथी अने वली आ काममां तेनो कांइ दोषनथी माटे
तेना उपर आपने अत्यंत क्रोध करवो युक्त नथी. ॥ १३ ॥ ए पक्षीए चांचथी पाणी पीवा मांमता ते क-
चोलुं जमीन उपर पड्युं ठे. दान देवामां ए ते शुं समजे? एनो देदार तो तमे जुळ! ॥ १४ ॥

जेम तेम पाळेठे पिंरने, ला० पिंजर रह्यो तिर्यचू ॥ केडो मुको एहनो, ला०
कांकरो एहवा संच ॥ सा० ॥ १५ ॥ आव्या कोलाहल सुणी, ला० लोक सयल
तेणी वार ॥ मुकाव्यो मली कुकडो, ला० करीकरी घणी मनुहार ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए पक्षी पांजरामां पड्यो पड्यो जेम तेम करी तेना शरीरने नचावेठे. हवे एनो केड मुको तो
सारुं. तमे तेने माटे आवा उपाय शामाटे करोठो ॥ १५ ॥ सासु अने वडुने वचे चालती रकऊक
सांजली सजाना लोको त्यां एकठा अइ गया अने अनेक प्रकारे वीरमतीने विनंति करी कूकडाने तेना
ऊपाटामांथी गोडाव्यो. ॥ १६ ॥

आवी राणी जीहां सजा, ला० नट पाम्या आनंद ॥

त्रीजा उद्धासे उगणीशमी, ला० मोहन ढाल अमंद ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ त्यार बाद वीरमती राणी सजामां सिंहासन उपर आवी वेठी. नटो आनंद पाम्या. त्रीजा
उद्धासनी उगणीशमी ढाल मोहनविजयजीए उत्तम कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

शिव नटवर अवसर चतुर, वीनवी ललित वचन ॥ रोष निवारिने
करी, राणीने सुप्रसन्न ॥ १ ॥ प्रारंभ्यो प्रेषण फरी, चढी शिव माला
वंश ॥ पिंजर सन्मुख दृष्टिधरी, खेले करे प्रसन्न ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अवसरना जाण एवा ते शिवकुमर नटे अतिमिष्ट वचनोशी राणीने रीजवी तेनो रोष उतरावी
नांखी अति आनंदमय करी दीधी. ॥ १ ॥ नटे फरीशी नाटक देखारुवुं शरू कर्युं. शिवमाला वांस उपर
चढी. तेणीए पांजरानी सन्मुख दृष्टि राखी अने तेने प्रसन्न करवामाटे खेले करवां मंडी. ॥ २ ॥

पिंजरगत पंखि इसे, पामी समय एकंत ॥ शिवमाला आगल कहे,
सरल स्वरे बहुजंत ॥ ३ ॥ जाणी में नट कन्यके, परम प्रवीणा
तुज्जा ॥ पंखी जाषा तुं लहे, ते माटे कहुं गुज्जा ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एटलामां पांजरामां रहेल पंखीने एकांत जेवो समय मली जवाशी शिवमालाने, तेणे बहु प्रकारे
धीमा सादशी कहुं. ॥ ३ ॥ हे नट कन्या! तुं अत्यंत प्रवीणतो एवुं मारा जाणवामां आव्युं ठे अने तुं
पह्नीनी जाषापण जाणेठे तेथी मारा अंतःकरणनी तने एक वात कहुं. ॥ ४ ॥

वंश थकी तुं उतरे, राणी करे पसाय ॥ पण ते तुं खेती रखे,
कहुं तुं शीश नमाय ॥ ५ ॥ धन देखी राचे रखे, करी मुज व
चन प्रमाण ॥ मागी खेजे मुज जणी, चूकीशमां अवसाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे तुं वांस उपरशी नीचे उतर अने राणी तारा उपर प्रसन्न थइ दान आपवामांडे त्यारे
ते दान, हुं तने पगे लागीने कहुं तुं के कोइपण रीते लइश नही. ॥ ५ ॥ ते जे धन आपे ते उपर राचीशमा.
मारुं आवचन कबुल राखजे. तेनी पासेथी दानना बदलामां मने मागी खेजे. आ समयने चूकीशनही. ॥ ६ ॥

तुज गुण आ जीवित लगे, राखीश करी तावित ॥ कर उपगार उगार
मुज, आप अजय अवगीत ॥ ७ ॥ धन तो आपण बेहुं मली, मेलशुं
सदा अशेष ॥ तुज आगल आगे कहीश, कर्म देख सुविशेष ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तारो मारा उपर अतो आ गुण हुं जीवतासुधी तावितनी जेम बांधी राखीश, अर्थात् विस-
रीश नही. मारा उपर उपकार करी मने वचाव अने तेम करीश एवुं अजयवचन आप. ॥ ७ ॥ जो
धननी इहा हशे तो आपणे बने मली निरंतर घणुं मेलवशुं. वली मारा कर्मना लेखनो विशेष जाव हुं तने
आगल उपर जणावीश. ॥ ८ ॥

॥ ढाल २० मी ॥

॥ धणरा ढोला ए देशी ॥

वंश थकी ते उतरी रे, तेनी एकांते तात ॥ धन्य नट बाला ॥ वचन
बंधी उपगार, करे शिवमाला ॥ हलवे समजावी कह्यो रे, कुर्कटनो

अवदात ॥ ध० ॥ १ ॥ हरख्यो घणुं हारद लही रे, ते नट नायक ताम

॥ ध० ॥ जश पजणी आवी कर्यो रे, वीरमतीने प्रणाम ॥ ध० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे शिवमाळा वांस उपरथी नीचे उतरी त्यारे तेणी तेना पिताने एकांतमां लडगई अने पही उपर उपकार करवा सारू कुकडाए कहेलो वृत्तांत धीमेशी पोताना पिताने तेणीए कह्यो. आ न-
टनी कुंवरीने धन्यवाद घटेने. ॥ १ ॥ शिवमाळानो हारद सांजली नटनो नायक घणोज हर्ष पाम्यो.
पही वीरमतीनो यशोवाद उचरी तेणीनी पासे तेणीने प्रणाम कर्यो. ॥ २ ॥

गुण रागी अइ रागिणी रे, तेड्यो निकट नटराय ॥ ध० ॥ माग माग आपुं तुंने

रे, जे मागे ते पसाय ॥ ध० ॥ ३ ॥ लही अवसर नट विनवे रे, जो तमे री

ऊयां मात ॥ ध० ॥ कीजे पसाय ए कुकडो रे, सो वाते एकवात ॥ ध० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वीरमती नटना गुणोथी प्रसन्न अवाथी शिवकुमर नटने पोतानी नजीक बोलाव्यो. पासे आ-
वतांज कहुंके हे नटराज ! तुं जे माग ते आपवाने खुशी भुं. माटे सुखेशी इजा मुजब माग. ॥ ३ ॥ अव-
सरनो लागजोइ नटे विनंति करीके हे माता ! जो तमे प्रसन्न अयां होतो आ कूकडो आपवानी कृपाकरो.
सो वखत आप पुढशो तो अमारी तो एज विनंतिने. ॥ ४ ॥

शीखे ठे पुत्री महारी रे, कुकट गति उह्वास ॥ ध० ॥ नही अम पासे कुकडो रे,

तेणे नवी पहांचे आश ॥ ध० ॥ ५ ॥ कोइ अवर तमे पाळजो रे, मुजने करो,

बहीस ॥ ध० ॥ धण कणनी नही मुज मणा रे, याचीशुं वली अवनीश ॥ ध० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ शिवबाळा कुंवरी कुकडानी तमाम रीतजात प्रेम सहित शिखेने परंतु अमारी पासे कुकडो
नथी तेथी तेनी आशा परिपूर्ण अती नथी. ॥ ५ ॥ तमे कोइ बीजा कूकडाने पाळजो. अमने तो ए ब-
हीस करो. अमारे हवे धन धान्यनी कांइ उठाशनथी. जो कदापि हशे तो बीजा नृपतिउ पासेथी मांगीशुं. ६
वखती वीरमती कहे रे, एशुं माग्युं तें दान ॥ ध० ॥ पंखी आपतां माहरो रे,

केम पोसाये वान ॥ ध० ॥ मणी कंचन गयवर तुरी रे, ए अम दान प्रसिद्ध

॥ ध० ॥ आज लगण नवि सांजळ्यां रे, केणे पंखी दीध ॥ ध० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेना जवाबमां वीरमतीए कहुंके आवुं दान ते तें शुं जोइने मांग्युं ? वली पहीने दानमां आ-
पतां अमारी शी शोजा वधे ? ॥ ७ ॥ दानमां हीरा, सोनुं, हाथी, घोडा एवां प्रसिद्ध दान तो अमे आ-
पीए ढीए परंतु कोइए दानमां पही आप्युं एवुं आजळगी अमे सांजळ्युं नथी. ॥ ७ ॥

राख्यो ठे में ए पंखीयो रे, वधू रमवाने काज ॥ ध० ॥ तेहने झूहव्या केम व

नेरे, आपुंतो आवे ठे लाज ॥ ध० ॥ ८ ॥ नट कहे पंखी आपतां रे, कांइ वि

मासण कोरु ॥ ध० ॥ हुं मांगुं राजी अइ रे, लागशे नहीं तुम खोना ॥ ध० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ ए पहीने में मारा दीकरानी वहुने रमवामाटे राख्यो ठे. तेथी पहीने आपतां तेनुं मन
दुःखाय ते केम बने ? माटे तने आपतां शरम लागे ठे. ॥ ८ ॥ शिवकुमरे कहुं के ए पहीने आपतां कोडो
गमे आडा विचार शुं करो ठे. हुं राजी अइने आपनीपासे मांगी लहुं भुं तेथी तेमां तमने नुकशान
लागशे नही. ॥ ९ ॥

पण हैडाथी न उतरे रे, तुमने बहालो ठे एह ॥ ध० ॥ तो देतां गुंदा गलो रे,
हवे तुम दाधो ठेह ॥ ध० ॥ ११ ॥ ए कुकुर माग्या वती रे, जो कचुआउठो
एम ॥ ध० ॥ जो अमे अवर कांइ मागतां रे, तो देइ सकतां केम ॥ध०॥१२॥

अर्थ ॥ परंतु पही तमने बहुज बहालुं लागवाथी तेने आपतां तमारा हैयामांथी ते बुटतो नथी. माटे तेने आपवामां शुं गलचवा गलोठो. हवे अमे आपना मनने जाणी गया. ॥ ११ ॥ मात्र कूकडानेज मागतां अकां ज्यारे आवीरीते कचवाउठो तो बीजुं कांइ तेना करतां वधारे किंमती मांगत तो शी रीते आपीशकत? ॥ १२ ॥

राणी नटने प्रीठवे रे, पण प्रीठयो नवि जाय ॥ध०॥ वचन वेधाणी शुं करे रे,
कुकुड कीध पसाय ॥ ध० ॥ १३ ॥ पंखी खेवा मोकदयो रे, सचिव गुणावली
पास ॥ ध० ॥ तेणे जइ मांग्यो कूकडो रे, उंका खेइ निसास ॥ ध० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ राणीए नटने अनेक रीते समजाववामांज्यो परंतु ते कोइपण रीते समज्यो नही. आखरे कु- कडाने आपवानी कबुलत आपी. वचनमां बंधाइ हती तेथी लाइलाज हती. ॥ १३ ॥ वीरमतीए गुणा- वलीनीपासे प्रधानने पही खेवा मोकदयो. प्रधाने मांगता पेहेलां तेणीनी पासे जइ प्रथम उंडो निसासो मुकी पठी कुकडो मांग्यो. ॥ १४ ॥

वाइ समजाइ कहुं रे, आपो मुज ताम्रचूरु ॥ ध० ॥ अक्का नटने आपशे रे,
साच म जाणशो कूरु ॥ ध०॥ १५ ॥ काम नथी हठतुं श्हरि, श्हां रहे एहने
विनाण ॥ ध० ॥ कुशलो रहेशे नट कने रे, लहेशे कोड कदयाण ॥ध०॥१६॥

अर्थ ॥ गुणावलीने प्रथम सघली वात कही पठी कहुं के मने आ कूकडाने आपो. डोशी आ कूक- डाने नटनेज आपवानीठे. ते साचीज वातठे. जरापण खोटी मानशो नही. ॥ १५ ॥ आ वखते हठ क- रवानो प्रसंग नथी. अहीं आ रेहेवाथी तेने विघोठे. नाटकीया पासे क्षेम कुशल रहेशे अने कोडोप्रकारे तेने सुख मलशे. ॥ १६ ॥

प्राण तणीपरे राखशे रे, शिवमाला सुकुमाल ॥ ध० ॥

त्रीजा उद्घासनी मोहने रे, कही ए विशमी ढाल ॥ ध० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अत्यंत कोमल स्वभाववाली शिवमाला तेने पोताना प्राणनी जेम साचवशे. त्रीजा उद्घासनी वीशमीढाल कवि मोहन बीजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सुणी वचन विलखी अइ, गुणावली अत्यंत ॥ सासू फांसू विहं
गथी, वेर वहे जगवंत ॥ १ ॥ एहने तो लागे नही, हलद
फटकमी रेष ॥ मुजथी केम देखी करी, दीधो जाये एष ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रधाननां मुखथी वचनो सांचली गुणावली अत्यंत जांखी पडीगइ. ते बोलीके हे जगवंत आ सासु विनाकारणे पहीनीसाथे वेर राख्या करेठे. ॥ १ ॥ पहीने आपी देवामां तेना मनमां तो हलदर फटकमी आपवा जेवुं लागेठे. परंतु हुं देखी देखीने तेने आपुं एम माराथी केम दीधो जाय. ॥ २ ॥

मतिनाठी साठी तणी, सांजलरे मंत्रीश ॥ जइने समजावी कहो,
देइ नटने शुं करीश ॥ ३ ॥ कीधो मुजपति कूकनो, हजी न प
होती हाम ॥ कांइ नचाडे घरे घरे, परदेशे बेकाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे मंत्रीजी! एनी तो घडपणमां साठे बुद्धि नाठीणे तेथी आपी देवानुं कहेणे. परंतु तमे जइने तेने समजावोके नटने आपीने शुं करशो? ॥ ३ ॥ मारा स्वामिने कूकडो बनाव्यो तोपण हजु शक्ति फोर-ववानो अंत आव्यो नही ते विनाकारणे परदेशमां घेर घेर नाचवाना काममाटे सोंपेणे. ॥ ४ ॥

आश विलुधी एहनी, मुज निशदिश विहाय ॥ राणीजीना बापनुं,
एहमांहे शुं जाय ॥ ५ ॥ दुःखे पासुं तास दुःख, अवरने हांसु
थाय ॥ मीयांनी दाढी बले, अन्य तापवा जाय ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेनी उपरना आशाना बंधारणे मारा रात दिवस जाय ठे. तेने आपी देवामां राणीना बापनुं शुं जाय अर्थात् तेने शुं नुकसान थाय.? ॥ ५ ॥ जेना पडखामां दुःखे तेनेज पीडाहोय. बीजाने तो उ-लटी हांसी करवानुंपण बने. केहेवतठेके मीयांजीनी दाढी सलगती होय त्यारे बीजाउं तापवाजाय. ॥ ६ ॥

बांध ठोरु सचिवे करी, घणी गुणावली साथ ॥

आयत सुंदर लही प्रिया, सोंप्यो पिंजरनाथ ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए अनेक युक्ति प्रयुक्ति गुणावलीसाथे करी. गुणावली ए पांजरामां रहेला पोताना नाथने सोंप्यो अने सोंपता पेहेलां तेणीए आ प्रमाणे कहुं ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ हे पियु पातळीया थेंबो शिरना मोरुजो ए देशी ॥

हो पियु पंखीयना, नारी गुणावली तामजो, पिंजरीउं कर लीधो ऊरते
लोयणेरे लोल ॥ हो० ॥ पजणे परिहरी मुजजो वीठरुवा मति कीधी
अगणित जोयणे रे लोल ॥ १ ॥ हो० ॥ वसिया हृदय मोऊरजो,
तन मनना सोदागर परदेशी थयारे लोल ॥ हो० ॥ मूकता रखे वि
सारिजो, संजारी कोइ वेला पियु करजो मयारे लोल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावलीए आंखमा आंसुनीधारा चालतां पांजरुं हाथमां लीधुं अने बोली हे मारा नाथ! पहीजी आखरे तमे मने तजी दीधी. ठेवटे वियोग करवानीज बुद्धि केलवी, अने नगाणीशकाय तेदला योजन सुधी दूरजवानो विचार कर्यो. ॥ १ ॥ हे स्वामि तमे मारा हृदयमां वास करी रह्यावो. तमे मारा तनमना सोदागर उतां, परदेशी थवा मांगोवो. हवे मने पडतीतो मुकी परंतु मारु विस्मरण करशो नही अने कोइ वेला वाद लावीने हे स्वामि आ दासी उपर कृपा करजो. ॥ २ ॥

हो० ॥ तुमे कहीए ऋण मात्रजो, योवनना आचूषण नहीं मुने विस
रोरे लोल ॥ हो० ॥ न कर्यो गुन्हो कोइजो, अवगुण विण विठरुवुं
बहाला कांकरो रे लोल ॥ ३ ॥ हो० ॥ हुती आश अनंतजो, थाडीपण

कां नाणी मुज उपर दया रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ चतुरे न आपी पं
खजो, मेलो दुर्लज तेनो जे करथी गया रे ॥ लोल ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामि! तमे मारा यौवनना शृंगारणे तेथी मने हणमात्रपण विसरता नथी. में आपनो कांडपण गुन्हो कयों नथी. तेथी मारा वांक शिवाय मने तजी देवानुं केम करोगे? ॥ ३ ॥ हे स्वामि-
नाथ! मने आपनाथी घणी आशाळ पूर्ण करवानी हती. ते पूर्ण करवामां मारा उपर थोडीपण आपे
दया केम न आणी? वली प्रजुए मने पांखो पण आपी नथी. तेथी आप मारी पासेथी गया पनी आपनो
मेलाप श्रवो पण दुर्लजठे. ॥ ४ ॥

हो० ॥ जोवो मीट मिलायजो, चावी वश ए लहेवो पियु मेलावडो
रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ जे पाडेठे वियोगजो, तेहना मुखमांहे महीपुत्री
पडो रे ॥ लोल ॥ ५ ॥ हो० ॥ सुंदर मंदिर ठोडजो, अकुलिणी शिव
माळा मोह्या तेहथी रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ जासो विरह जगायजो,
ज्वालाते असराला नही शमे मेहथी रे ॥ लोल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामि! आ वखत मारी सामे नजरो नजर मेलवो. कारणके हवे फरी आपनो मेलाप
श्रवो ते जवितव्यताने आधीनठे. वली जेणे आपणो वियोग कराव्योठे तेना मोहा उपर धूल पडजो
॥ ३ ॥ हे स्वामिनाथ! तमे कुलहीन शिवमाळा उपर मोह्या तेथीज आ सुंदर मंदिरने ठोडवानी झ्हा
करी. परंतु हे पियुजी! जो अत्यंत विरह जगावीजशो तो ते विरहनी महा विकराल ज्वाला वरसादथी
पण शांत थवानी नथी. ॥ ६ ॥

हो० ॥ अणखीलो किरतारजो, गोठरुद्धी आपणली न शक्यो सांसहीरे ॥ लोल ॥ हो० ॥
ठाती महारी कठोरजो, वीठरुवानी वेला हजी आखी रहीरे लोल ॥ ७ ॥
हो० ॥ कहुं विठाइने गोदजो, वेरणाने पण न होशो वीठरुवा घडीरे ॥ लोल ॥
हो ० ॥ हुं अबला निरधारजो, धणने उपर कुमया न करो एवकी रे ॥ लोल ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामिनाथ! इर्ष्यावालो जे कर्मरूप किरतार ते आपणी गोष्टीने सहन करीशक्यो नही.
वली हे नाथ! मारी ठाती पण अत्यंत कठोरठे कारणके वियोगनो समय आव्यो ते ठतां फाटी नहींजतां
आखीने आखी रहीठे. ॥ ७ ॥ हे स्वामिनाथ! हुं आपनीपासे खोलो पाथरीने माफी मागुं. अने झुं भुं
के मारा वेरीने पण मारीजेम वियोग श्रवानो अवसर प्राप्त शशो नही. हे कृपासिंधु! हुं बलहीन, निरा-
धारभुं. एवी तमारी स्त्री उपर आवडी अकृपा करो नही. ॥ ८ ॥

हो० ॥ तुम रढीयाला बोलजो, खटकशे कृणकृणमां खटक ताणी
परे रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ विठुह्या मिलाण दुर्लजजो, लागे नही जइ
पाबु पत्र तरुवरे रे ॥ लोल ॥ ९ ॥ हो० ॥ जाशो कोश हजारजो, दा
सीने कोइ समये स्वामी संजारजो रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ करी करुणा
एक वारजो, मंदिरिए आपणके वेगे पधारजो रे ॥ लोल ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे स्वामिनाथ ! तमारा रढ उत्पन्न करे तेवा मीठा बोळो तमारा वियोगमां आंखमां खटको अयानी जेम ह्णो ह्णो मारा अंतःकरणमां खटक्या करशे. वळी हे दयाळु ! जुदा पळ्या पढी फरी मेलाप श्रवो दुर्लज ठे, कारणके वृद्ध उपरथी खरेळुं पांदरुं त्यां जइ फरी चोटी शकतुं नथी. ॥ ९ ॥ हे स्वामिनाथ ! आपतो हवे हजारो कोश दूर जवाना, परंतु आ दासीने कोइक समथे हे नाथ ! अवस्य स्मरणमां लावजो. वळी हे दयासागर ! आ दासी उपर एक वखत करुणा करीने पोताना मंदिरे जलदी पधारवा मेहरबानी करशो ॥ १० ॥

हो० ॥ तुमे मुज जिवन मूलजो, रातनीयुं आंखडीयुं उपर वारणे रे
॥ लोल ॥ हो० ॥ ए मुज निपट आलोचजो, फेरवशे नाटकीया पर
घरवारणे रे ॥ लोल ॥ ११ ॥ हो० ॥ जो राखुं करी जोरजो, सासु
डीठे जुंठी नवि पुरू पडे रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ देतां न वहे चित्तजो,
जीवतणी गति जाणो घट जेम चाकळे रे ॥ लोल ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामिनाथ ! तमे मारा जीवतरना मूलजो. मूलविना जेम वृद्ध सुकाइ जाय तेम आपना वियोगे आ शरीरनी तेवीज दशा समजशो. तेथी आपनां रक्त नेत्रो उपर हुं वारी जाळुं. वळी हे प्राणाधार ! मने मोटी चिंता तो एज थायठे के आ नाटकीयाळ आपने पारका घरोना द्वारे ज्यां त्यां फेरव्या करशे. ॥ ११ ॥ हे स्वामिनाथ ! तोपण मनमां एज विचार आवेठे के जो आपने हुं मारुं जोर अजमावी अत्रे राखुं तो आ वीरमती बहुज छुष्टे, तेने हुं पहोंची शकुं तेम नथी. तेथी हे जीवनहार ! एवुं उतांपण आपने आपीदेतां मारुं मन कबुल करतुं नथी. मारा मननीदशा चाकडा उपर चडेला घडानी जेवी अत्यारे अइठे एम जाणजो. ॥ १२ ॥

हो० ॥ बोढ्यो कुकरु रायजो, समजावे पद नखथी अकरने लखी रे ॥
लोल ॥ हो० धनमन हरणी मकरीश फिकरलगारजो, नमळे तुज मुज
मेळो जान गया पठी रे ॥ लोल ॥ १३ ॥ हो० ॥ मिलशुं धरजे धीरजो,
अलगो तोपण तुं मुज जाणजे तुकडो रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ राखजो ह
दय मोजारजो, मुजने नर नटकरशे टाली कूकडो रे ॥ लोल ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एट्यामां कुकरु राय बोळवा लाग्या अने पगना नखथी गुणावळीने अकर लखी समजाववा लाग्यो. हे मनोहारिणी ! तमे जरापण वियोगनुं दुःख धारण करशो नही. वियोग नाश पामशे, परंतु मारो जीवजशे तो पढी तमारो अने मारो मेलाप कदि रेहेवानो नथी. ॥ १३ ॥ हे मनोहारिणी ! आपणे फरी मळशुं. तमे धीरज राखजो. हुं दूर नथी एम मानजो. वळी हे प्यारी ! तमे एमपण हृदयमां अवधारजोके आ नट लोको मारु कुकरुपणुं मटाडी पुरुष बनावशे. ॥ १४ ॥

हो० ॥ देश तथा परदेशजो, परणी धुर घरणी ते केम विसरे रे ॥
लोल ॥ हो० ॥ वालिम वचने तामजो, कांश्क तो हैमामां धीरजता
धरे रे ॥ लोल ॥ १५ ॥ हो० ॥ सचिवने कहे नृप नारिजो, सासूने

जइ सोंपो तमे आ पांजरो रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ करी प्रणिपति मंत्री
राजो, राणीने तेह आप्यो तत्क्षण पाधरो रे लोल ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हे मनो हारिणी ! गमे तेवा देश तथा परदेशमां जशुं तोपण जे प्रथम परणेली स्त्रीते ते केम विसराओ ? तेथी हे वहाली ! पोताना स्वामिनां वचने कांइक धीरज अंतःकरणमां धारण करवीतेज श्रेयते. ॥ १५ ॥ त्यारपठी गुणावलीए मंत्रीने बोलाव्या अने कहुं के सासूजीने आ पांजरू लइ जइने सोंपो. पठी मंत्रीए गुणावलीने प्रणाम करी, पांजरू तेनी पासेथी लइ जइ तत्क्षण सिधुंज ते पांजरू वीरमती राणीने आप्युं. ॥ १६ ॥

हो० ॥ नटने बगस्यो सधजो, राणीए पण न करी कोइ पड
खामणी रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ त्रीजा उद्वासनी एहजो, एक वी
शमी कही मोहने ढाल सोहामणी रे ॥ लोल ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमतीए तरतज ते पांजरू नटने बहिस कर्युं. अने बहिस करतां पेहेलां पही संबंधी बीजी कांइपण वातचित्तकरी नही. ए प्रमाणे त्रीजा उद्वासनी एकवीशमी ढाल मोहनविजयजी ए मनने सोहामणी लागे तेवी कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

नटवर पिंजर शिरधरी, राणी कीध प्रणाम ॥ हरखे उन्नराते
हीये, आव्यानिज विश्राम ॥ १ ॥ पिंजर शय्या उपरे, आप्युं
यतने जोर ॥ शिवमाला करजोमीने, कहे वचन एक ठोर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते उत्तम नटे पोताना मस्तक उपर पांजराने धारणकर्युं अने वीरमतीने प्रणाम करी, हर्षथी उन्नराता हैये पोताना विश्राम ठामे ते आव्यो. ॥ १ ॥ घेर आवी पांजराने सुखासन उपर पुष्कल यतना पूर्वक मुक्युं. पठी शिवमाला तेना सामी बेहाथ जोडीने एक चित्तथी नीचे मुजब कहेवा लागी. ॥ २ ॥

अमे अराजक सहु हता, आज लगण शिरताज ॥ हवे तो धणि
याता थया, तुमथी कुर्कटराज ॥ ३ ॥ प्रजा अमे राजा तमे, करशुं
नव नव रंग ॥ जाग्य होयतो संपजे, उत्तम चतुर प्रसंग ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे मस्तकना मुगट समान कुर्कटराज ! अमे आज सुधी सर्वे राजाविनाना हता, ते हवे धणी आता थया. ॥ ३ ॥ अमे आपनी प्रजा अने तमे अमारा राजा एवीरीते हवे नवा नवा रंग करशुं. ज्यारे उत्तम जाग्य आयते त्यारेज उत्तम चतुरनो संयोग मलेते. ॥ ४ ॥

पेहेलां मुजरो तुमतणो, पठी अवरनो होय ॥ राजी रहेजो अ
हनिशी, दुःख न बहेशो कोय ॥ ५ ॥ मेवामुक्या आगले, चुगे विहं
गपति तेह ॥ पण कंठे नवि उतरे, गुणावलीने नेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रथम आपनो मुजरो करीने पठीज बीजानो मुजरो थरो. तमे रात्र दिवस आनंदमांज रहेजो. कोइपण प्रकारनुं दुःख मनमां धरशो नही. ॥ ५ ॥ त्यारवाद शिववालाए कुर्कटराजपासे नव नव जातना

मेवा मुक्या. ते तेणे खावामांज्या परंतु गुणावलीना स्नेहनुं स्मरण अतां ते गळे उतरता नथी. ॥ ६ ॥

समजावे नट पुत्रिका, अहो पंखी मतफूर ॥

चूगो सुखे मन उमगे, पहोंचशे वाजते तूर ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते देखी शिवबाळा पहीराजने समजावे ठे के हे कुर्कटराज! तमे फुरो नही. मनमां उमंग धारणकरो सुखेशी खाल. तमारा मनोरथ सर्व पूर्ण अशे. ॥ ७ ॥

॥ ढाळ २२ मी ॥

(आज हजारी ढोळो प्राहुणो ॥ ए देशी) ॥

कहे मंत्रीने गुणावली, कहो राणीने सम जाय ॥ वाळिम मोरारे, वीठ-
डीठ घणुं सांजरे ॥ १ ॥ क्यांइ जाशो नट खेइने, मुज प्रीतम प्राणाधार

॥ वा० ॥ हाथ विबुटो मेल्लावडो, फरी होता लागे ठे वार ॥ वा० ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावली राणी मंत्रीने कहे ठे के हे मंत्रीजी! तमे वीरमतीने जइ समजावोके माराथी विखुटो पडेळो ए मारो नाथ मने बहुज याद आब्या करेठे. कोइ परमेश्वरनो वहाळो ठे के जे जइने मारा पतिने विदेश जतो ते रोकी राखे? ॥ १ ॥ मारा प्राणना आधाररूप स्वामिने ए नटो कोण जाणे क्यां लइ जशे? वली एक वखत जे मेल्लाप हाथमांथी लूट्यो ते फरी मळतां वार लागे ठे. ॥ २ ॥

ए नर जमरने पगे पगे, नव नवला मळशे मित्त ॥ वा० ॥ विण पति

कइ गति माहरी, तुमे जुठ विचारी चित्त ॥ वा० ॥ वी० ॥ ३ ॥ रहे

शे जो कुकडळो थको, तो ही मायडीना पूरशे कोड ॥ वा० ॥ आ

लाळुंबो ए माहरो, मत हाथे विखमो जोड ॥ वा० ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए नर जमरने पगळे पगळे नवा नवा मित्रो मळशे. परंतु हे मंत्रीजी! तमे मनमां विचारोके पतिविना मारी ते शीगति अशे? ॥ ३ ॥ ए कुकडो उतां जो अहीं रहेशे तो पण तेनी माना कोड पूरशे. मारे तो ए आलाळुंबो ठे, माटे माताजीने जइने कडोके जाणी जोइने पोताने हाथेज शुं काम जोडीने त्रोडी नांखो ठो. ॥ ४ ॥

राणी तो पूरव जन्मनी, अइ वेरण न तजे केरु ॥ वा० ॥ टाळी मनुष्य

पंखी कर्यो, तोय नाव्यो हजीय निवेड ॥ वा० ॥ वी० ॥ ५ ॥ जे मुज

प्रीतम मेल्लवे, तस उशिंणण न थवाय ॥ वा० ॥ प्राण करुं तस लुं

ठणे, पांपणेशी पूंजुं पाय ॥ वा० ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए वीरमती तो मारी पूर्व जन्मनी पाकी वेरण ठे, ते मारो केड मुकती नथी. पुरुष मटाडी पही कर्यो तो पण हजु निवेडो लावती नथी ॥ ५ ॥ हे मंत्रीजी जे मारा स्वामिनाथने मेल्लवी आपे तेनो उपगार माराथी केम जूळ्यो जाय? हुं मारा प्राणेशी तेना लुंठणा करुं अने पापणेशी तेना चरणोने पूंजुं. ६

सासु कांइ जाती नथी, गया जेम उंटोना शिंग ॥ वा० ॥ महारा पि-

युनो यश सुणी, एहने केम लागे ठे हींग ॥ वा० ॥ वी० ॥ ७ ॥ कहे

मंत्री बाइ तुमे, हवे न करो दुःख प्रतिचार ॥ वा० ॥ चंडा रंभा
न ठेमीये, ए तो उतरी साते उतार ॥ वा० ॥ वी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम उंटोना शिंगडा गया तेम ए वीरमती कयांइ जाती नथी. मारा स्वामिनाथनो यश सांज-
ली तेने तो हींग मुक्या जेवुं लागे ठे ॥ ७ ॥ मंत्री कहे ठे के हे गुणावली ! तमे हवे दुःखना विचार
मनमां लावो नहीं. ए रंभ चंडीका जेवीठे, एने ठेडो नही. ए तो साते उतारे उतरेली नपावट ठे. ॥७॥

रही ठे अइने ए मोसली, एहनो आधो जरोसो नाण ॥ पठी तो ए
राज तुमारकुं, वली चंद नृपति महिराण ॥ वा० ॥ वी० ॥ ८ ॥
मन वारी राख्युं सुणी, हितकारी मंत्री बोल ॥ वा० ॥ मेवा कनक
कचोलना, पियु माटे आप्या अमोल ॥ वा० ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवे तो ए डोसली-बहुज घरडी अइ ठे तेशी एनो जीववानो अरधो जरोसो जाणजो. एना
पठी तो आ राज्य तमारुं अने महाराजा चंदराजानुंज ठे ॥ ८ ॥ मंत्रीनां एवां हितदायक वचनो सांजली
गुणावलीए मनने ठेकाणे राख्युं अने अमूह्य एवां सुवर्णनां पात्रो स्वामिनाथना जोजनने माटे आप्यां. १०

देइ जलामण मंत्रीने, मूक्यो फरी प्रीतम पास ॥ वा० ॥ सोंप्या शि-
वमाळा जणी, मीठा मोदक सुविधास ॥ वा० ॥ वी० ॥ ११ ॥ नट
कन्याना कानमां, कह्यो मंत्रीए जेद ॥ वा० ॥ चंद नरेशर एह ठे,
पंखी माये कयो धरी खेद ॥ वा० ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीजीने जलामण करीने पोताना स्वामिनाथनी पासे फरी मोकट्या. अने तेमनी साथे अ-
त्यंत मिष्ट एवा मोदक अने विधास करवानी वस्तुउं शिवमाळाने आपवा सारु सोंप्या ॥ ११ ॥ शिव
माळाने मंत्रीजीए तेना कान पासे जइ कुकडा संबंधी सर्व वृत्तांत कह्यो. आ चंद महाराजाज ठे अने तेनी
विमाताए तेना उपर द्वेष थवाधीज तेने पही बनाव्यो ठे. ॥ १२ ॥

रूडी रीते राखजो, मत दाखजो एहने ठेह ॥ वा० ॥ वेहेला फरता
आवजो, लेख लखजो धरजो नेह ॥ वा० ॥ वी० ॥ १३ ॥ कुर्कटने
प्रणमी करी, आव्यो मंत्री निज आगार ॥ वा० ॥ कीधा ढोल ढको-
लडा, चढी चाळ्यो नट शिरदार ॥ वा० ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एमने रूमी रीते संचालीने राखजो. कोइ प्रकारे तेने ठेह देशो नही. फरता फरता वेहेला
आवजो. कागल पत्रो लखजो अने हेत प्रीत राखजो ॥ १३ ॥ पठी मंत्री कुकडाने प्रणाम करी पोताने
आवास आव्या. एटले नटना नायकोए प्रयाणनो ढोल वगाळ्यो अने तेउं चाळी निकट्या. ॥ १४ ॥

ढोल सुणीने गुणावली, चढी सातमी जूमि ताम ॥ वा० ॥ जाता
दीठा नटवरा, लेइ शीशे पंखी धाम ॥ वा० ॥ वी० ॥ १५ ॥ पिंजर

नजर जरी जुए, गयो अलगो लोपी सीम ॥ वा० ॥ आना तरू आया
घणा, पामी मुरठाये हित नीम ॥ वा० ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणो ढोल सांचली गुणावली सातमा माल उपर चडी. तेणी ए नाटकीयाउने जाता
दीठा अने एकना मस्तक उपर पांजरू दीतुं ॥ १५ ॥ गुणावली नजर खेंचीने पांजरा तरफ जोया करे ठे
एटलामां तेठ सिमाडो ढोडी चाट्या. वली घणा मोटा वृद्धो पण आडा आव्या एटले पांजरू न देखांता
ते मूर्ता खाइने पडी. ॥ १६ ॥

शीतल पवन प्रयोगथी, लही चेतना सखी उपचार ॥ वा० ॥ सम
जावी आवी मंत्रीए, राणी समज मनह मजार ॥ वा० ॥ वी० ॥ १७ ॥
आवी वीरमती कहे, बहु थयो निःकंटक गेह ॥ वा० ॥ गयो कुर्कट
ते जखी थइ, हवे जो तुं तुज मुज नेह ॥ वा० ॥ वी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ सखीए शीतल पवनोपचारथी अने बीजा प्रयोग करी सावधान करी. त्यार बाद मंत्रीए आवी
ने समजाववार्थी गुणावलीए मनमां समजण धारण करी ॥ १७ ॥ थोडा वखत पठी वीरमतीए आवी
कह्युं, हे बहु! हवे तमारुं घर निःकंटक थयुं. कुकडो गयो तेज सारुं थयुं. हवे तमारो अने मारो स्नेह
केवो जामे ठे ते जो जो. ॥ १८ ॥

अवसर चतुर गुणावली, करे हाजी हाजी सुविशाल ॥ वा० ॥ त्रीजा
उद्धासनी मोहने, कही बावीशमी ए ढाल ॥ वा० ॥ वी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ समयनी जाण गुणावली, वीरमतीने संपूर्ण रीते हाजी हाजी करवा लागी. त्रीजा उद्धासनी
मोहन विजयजी ए आ बावीशमी ढाल कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

जेम जेम प्रितम सांचरे, तेम तेम हृदय मोजार ॥ धखे विरह पावक
प्रबल, आंसु धार अपार ॥ १ ॥ जे देशे सज्जन वसे, ते दिशि तणो
पवन्न ॥ प्रीतम तनु फरसी करी, फरसो माहरुं तन्न ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अहीं गुणावलीने जेम जेम पोताना स्वामिनाथ याद आव्या करे ठे तेम तेम हृदयमां प्रबल
विरहाग्नि धखवा मांड्यो अने नयणे आंसुनीधारा अपार वेहेवा मांडी ॥ १ ॥ ते इच्छवालागीके जे देशमां
मारा नाथ होय ते दिशा तरफनो पवन मारा पतिना शरीरने फरसी पठी मारा शरीरने फरसजो. ॥ २ ॥

अरे प्राण प्राणेश विण, रदेशो केवे ढंग ॥ गमन शील तुम
धर्म ठे, केम न गया पियुं संग ॥३॥ किहां कंत किहां नवल रस,
किहां सुरंगो नेह ॥ बाजी बाजीगर तणी, थइ गइ कोइ एह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे मारा प्राणो! तमे मारा प्राणनाथ गथा ठतां हवे केवी रीते रही शकशो. तमारो स्वजावज
जवानो ठे. तेथी तमे मारा प्राणनाथनी साथे केम न गया? ॥ ३ ॥ मारो स्वामी क्यां, नवनवा रस क्यां,
उत्तम रंगवाडो स्नेह क्यां? आ तो जाणे सघली बाजीगरनी रमतज थइ होयनी तेवुं थयुं. ॥ ४ ॥

पियु सुरगिरि सम जीवजो, वधजो वरु विस्तार ॥ मेलावे
संजार जो,अहो जीवन आधार ॥ ५ ॥ जूरे एम गुणावली, पियु
विण सुने गेह ॥ तनु शृंगार अंगार सम, विरहे दुर्वल देह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारा प्राणनाथ मेरू पर्वतनी जेम चिरंकाळ जीवजो, अने वरुना विस्तारनी जेम तेनी वृद्धि
अजो. वली हे मारा प्राणाधार ! तमे मेलाप करवानुं स्मरणमां राखजो ॥ ५ ॥ स्वामिविनाना सूना घरमां
एवी रीते गुणावली जूर्या करे ठे. शरीरना शृंगार तेने अंगारा समान लाग्या करे ठे अने विरहथी शरीर
सूकातुं जाय ठे. ॥ ६ ॥

तीव्र निरंतर तप तपे, कर्म निर्जरा हेतु ॥

धरे ध्यान जिनराजनुं, जे जवसागर सेतु ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ गुणावली कर्मनी निर्जरा करवाना हेतुथी निरंतर तीव्र तपश्चर्या करे ठे. अने जवसागर तर-
वाने वहाण समान एवुं जिनराजनुं ध्यान धरे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३३ मी ॥

॥ नितुर न अश्येरे कान गोवाल ॥ ए देशी ॥

नवल सनेही रे चंद जूपाळ, ठे पंखी पण तोही ॥ आवे संगलीनारे
नृप मठराळ ॥ ए आंकणी ॥ सात नृपति निज जूमि पेरे, चाळ्या दळ
दळ पूर ॥ गुणावली आदेशथी रे, गुण उलंगवा चंद सनूर ॥ न० ॥
ठे० ॥ १ ॥ ते नटने आवी मळ्यारे, कुकड प्रणम्या पाय ॥ स्वामि
तारी सेवनारे, स्वा० अम कुणी तो न मुकाय ॥ न० ॥ ठे० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजाना खरा स्नेही एवा शुरवीर सात राजाळ चंद्रराजा पही थया ठतां गुणावलीना आ
देशथी पोताना संपूर्ण सैन्य सहित, चंद राजानी मिठाशथी उंबुं न पडवा देवा तेनी पासे आवी रह्या.
॥ १ ॥ तेज सर्वे नटना मंडळने आवीने मड्या; अने कुकट रायने तेजए प्रणाम कर्या. वली तेजए कष्ट
के हे स्वामि तमारी सेवा अमे विद्यमान ठतां अमारथी तजावानी नथी. ॥ २ ॥

आव्या गुणावली कहेणथीरे, रहेशुं उलंगे निशदिश ॥ ठो पंखी तो शुं

थयुं रे,ठोप्पण तम चरणे ए शीश ॥ न० ठे० ॥३॥ कुकडे नावि कंधरारे,

लहुं सेवके सन्मानानट दळ पंखी दळ वहे,न०एक पंथे प्रेम समान॥ न०ठे०॥४॥

अर्थ ॥ अमे गुणावलीना हुकमथी आव्या ठीए. रात दिवस तमारा आवळबने रहेशुं. आप पही थया
तेथीशुं थयुं? अमारां मस्तक तमारा चरणमांज ठे. ॥ ३ ॥ एवां तेमनां वचनो सांजली कुकटराजे पोतानी
क्रोड न मावी. जेथी सेवक राजाळ पोताने सन्मान मड्युं एम मानवा लाग्या. ए प्रमाणे नटनुं मंडळ अने
चंदनु दळ एक साथे प्रेमपूर्वक पंथ कापता चाड्यां करे ठे. ॥ ४ ॥

शिवमाला शिर उपरे रे, राखे पिंजर मारग मांहि ॥ चामर विंजे बेहु जणारे,

चा० करे ठत्रनी कोशक ठांहि ॥ न० ठे०॥५॥ गामे गाम पुरे पुरे रे, नट निज

पेट निमित्त ॥ कुकटा राजा आगळे, कुणरमी मेळे बहुलुं वित्त ॥ न० ठे० ॥६॥

अर्थ ॥ शिवमाळा रस्ते चाळतां पांजराने पोताना मस्तक उपरज राखे ठे. बे जणा बंने बाजुए चामर विजे ठे अने एक उत्रधारण करे ठे ॥ ५ ॥ नगरे नगर अने गामे गाम नाटकीयाळ पोताना उदर पोषण निमित्ते रमतो रमीने जे अनर्गळ धन मेळवे ठे, त कुकड राजनी पासे धरे ठे. ॥ ६ ॥

एम जनपद जनपद तणारे, नृप आपे बहु दाम ॥ पिंजरथी नटने थयुं रे, पिं
एक पंथ अने दो काम ॥ न० ठे० ॥१॥ शिव माळा मेवा घणारे, आगळ खेड
धरंत ॥ जीवितना जीवित परे रे, जी० नित कुर्कट जतन करंत ॥ न० ठे० ॥१॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे देश देशना राजाळ घणुं धन आपे ठे. कुकड राजना प्रतापथी नाटकीयाळने तो एक पंथने बे काज थया ॥ ७ ॥ शिवमाळा अनेक प्रकारना मेवा तेनी पासे मुकेठे. अने कुकडरायने पो-
ताना जीवनना आधाररूप गणी तेनुं निरंतर बहुज जतन करे ठे. ॥ ८ ॥

एम नित प्रते नवनवरसेरे, रमता देश विदेश ॥ न धरे शंका कोइनीरे, न०
नट मन मांही खवलेश ॥ न० ठे० ॥१॥ एहवे आव्या अनुक्रमेरे, सुंदर देश बंगा
ल ॥ पृथ्वी नृषणपुर तिहारे, पृ० सुरपुर हुंती सुविशाल ॥ न० ठे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एम निरंतर नवनवा रसथी रमता रमता देश परदेश करे ठे. ते नटो मनमां लेश मात्र शंका
कोइनी पण धारण करता नथी ॥ ९ ॥ ए प्रमाणे अनुक्रमे चाळतां चाळतां तेळ सुंदर बंगाला देशमां
इंजपुरी समान अति विशाल एवा पृथ्वीनृषण नामना नगरमां आव्या. ॥ १० ॥

जिहां अरिमर्दन नरवरुरे, जेहनो प्रबल प्रताप ॥ तेहने चंदना तातथी, रे ते०
हतो मांही मांहे मेलाप ॥ न० ठे० ॥११॥ समीआणा ताण्या नटेरे, पुर सीमाए
सुरंग ॥ मुक्यो कुर्कट पिंजरोरे, मु० करी सिंहासन उत्तंग ॥ न० ठे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते नगरमां अत्यंत प्रबल प्रतापवालो अरिमर्दन नामनो राजा राज्य करे ठे. ते राजाने चंदना
पितानी साथे मित्राचारी हती ॥ ११ ॥ नगरना सिमाडा उपर सुंदर तंबुळ नाटकीयाळए ताण्या. तेमां
उंचु सिंहासन गोठवी कुर्कटरायनुं पांजरुं ते उपर मुक्युं. ॥ १२ ॥

तेकाव्या अरिमर्दनेरे, नट रमवा दरबार ॥ पिंजर करी मुख आगळेरे, पिं
कर्या नाटक गति अनुसार ॥ न० ठे० ॥१३॥ रीऊयो पुर राजा घणुंरे, कीधो लाख
पसाय ॥ पुठयो प्रबंध पंखी तणारे, पु० कहयो संक्षेपे नटराय ॥ न० ठे० ॥१४॥

अर्थ ॥ ते नाटकीळने अरिमर्दन राजाए पोताना दरबारमां रमवा तेडाव्या. पांजरा साथे लड आगळ
धरी, सर्व प्रकारना नाटक तेळए कर्या ॥ १३ ॥ राजा नाटकथी घणोज खुशी थयो अने लाख रूपीया
इनाम आप्या. पठी पही संबंधी नटरायने हकीकत पुठतां संक्षेपथी तेणे सर्व हकीकत कही. ॥ १४ ॥

तव राजा बंगालनोरे, लाग्यो कुक्कुर पाय ॥ मणी कंचन हय हाथीयारे, म० कर्या
पेसकसी हितलाय ॥ न० ठे० ॥१५॥ हुं हुं सेवक रावलोरे, रे पंखी नृपचंद ॥
जळे पधार्या प्राहुणारे, ज० अणचित्या वीरनानंद ॥ न० ठे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली वंगालानो राजा कुर्कटरायने पगे लाग्यो. अने पढी मणि, सुवर्ण, हाथी अने घोडा प्रेमपूर्वक नजराणामां आगल धर्या ॥ १५ ॥ हे चंद नृपति! पद्मीराज हुं आपनो सेवक हुं. हे वीरसेनना पुत्र! आप उचिंता अमारा मिजवान अवा जले पधार्या ॥ १६ ॥

जिहां तिहां पुण्यप्रसादथीरे, प्रगटे मंगल माल ॥ त्रीजा उद्वासनी मोहनेरे, त्री० कही त्रेवीशमी ढाल ॥ न० ठे० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा ज्यां जाय ते त्यां तेना पुण्य प्रतापथी मंगलनी श्रेणी प्रगट आय ते. ए प्रमाणे त्रीजा उद्वासनी त्रेवीशमी ढाल मोहन विजयजी ए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

नट चाळ्या पिंजर ग्रही, आगल धरी उठांह ॥ निज सीमा बंगालपति, बोलावी वली यांहि ॥ १ ॥ नट रमता क्रमता धरा, आव्या सिंहल द्वीप ॥ जिहां सिंहलपुर वर प्रवर, साधर तणे समीपांश ॥

अर्थ ॥ त्यार पढी नटो पांजराने ग्रहण करी उत्साह पूर्वक कुच करता हवा. बंगालानो स्वामि पोतानी सीमा सुधी तेउने बोलावी पाठो कर्यो ॥ १ ॥ नाटकीयाउ रमतो रमता अने पृथ्वीने उलंघता सिंहलद्वीपे आव्या. त्यां समुद्रना कांठा उपर सिंहलपुर नामनुं अत्यंत सुंदर नगर ठे. ॥ २ ॥

तिहां नट कुक्कुरनो कटक, जइ उतारो कीध ॥ हरख्यो अति सिंहल नृपति, नटनी सुणी प्रसिद्ध ॥ ३ ॥ नट पण पिंजर कर ग्रही, जइ प्रणम्यो महीपाल ॥ रीजाव्यो नाटक करी, शिवकुंवरे तत्कालांश ॥

अर्थ ॥ ते नगरमां नटना अने कुर्कटराजना सैन्ये उतारो कर्यो. नटनी घणी ख्याति हती तेथी तेउने आव्या सांजली सिंहल राजा अत्यंत हर्ष पाग्यो ॥ ३ ॥ त्यार पढी शिवकुमर नट पोताना हाथमां पांजरू धारण करी ते राजानी पासे आव्यो. नाटक करवा सारू प्रथम प्रणाम करी विनंति करतां राजाए हुकम करवाथी तेणे नाटक तरतज करवा मांड्युं. जे देखीने राजा बहुज खुशी थयो. ॥ ४ ॥

पंच सया वाहण तणो, आव्यो दाण जगीश ॥ ते वेळाते नट जणी, कर्यो सयल बद्दीस ॥ ५ ॥ सिंहल नृपनो यश कही, करी ढोल ढमकार ॥ जिहां स्वकीय उपकारिका, नट आव्या तेणीवार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजाए पांचसो बहाणनी जगात जे तरतज आवी हती ते सघली नाटकीयाने नाटक जोइ बद्दीस करी ॥ ५ ॥ सिंहल राजानुं यशोगान बोली, ढोल उपर ढमकारो करी, ज्यां पोतानो उतारो ते त्यां नाटकीयाउ पाठा आव्या. ॥ ६ ॥

रह्या राति थयो प्रात जब, करी जोज्य थइ सज्ज ॥

उमाद्यो पोतनपुरे, नट जट निपट सकज्ज ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पोताने उतारे रात्री वासोरही सवार थइ एटले शिरामण करी, तैयार थइ पोतनपुर नगरे, नटनुं दल जे पोतानुं काम करवामां महाकुशल ठे ते, जवाने हर्षवंत थयुं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २४ मी ॥

॥ कानजी मेखोने कांबळीरे ॥ ए देशी ॥

राणी सिंहखने कहे रे, पंखीथी धरी राग ॥ आणी आपो ए कुकडोरे,
मुजने पियु महाजाग ॥ १ ॥ कामणगारो ए कुकडो रे, कर्तुं जेणे
जगत आधीन ॥ एह जोया पढी सिंहलारे, थइ जेम जलवीण मीन ॥ का०२॥

अर्थ ॥ सिंहल राजानी राणी पोताना स्वामिने कहे ठे के हे महाजाग ! नटनी पासेना कुकडाने मने
अपावो. ए कुकडा उपर मने राग थयो ठे ॥ १ ॥ मने तो ए कामणगारो लागे ठे. एणे आखा जगतने
आधीन कर्तुं ठे. एने जोया पढी जलविनानी माढळीना जेवी मारी दशा थइ गइ ठे. ॥ २ ॥

जइ रह्या एह पिंजर थकीरे, ते पिंजरमां प्राण ॥ खेइ गयो चित्तए देख
तारे, अहो तिर्यंच विनाण ॥ का० ॥३॥ चूपतिजाखे राणी जणीरे, स्यो
पंखीथी प्रेम ॥ एहथी एहोनी आजीविकारे, मागे आपेते केम ॥ का० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एने जोया पढी आ पांजरा (शरीर)ना प्राण ते पांजरां जइने रह्या ठे. जोत जोतां एणे
मारा चित्तनुं हरण कर्तुं. अहो पहीनुं पण केवुं उत्तम ज्ञान ठे ? ॥ ३ ॥ राजाए कहुं के हे राणी ! पही
उपर ते प्रेम शुं राखवो ? ए नाटकीयाउने तेना उपर तो आजीविका ठे, तेथी तेमनी पासे मांगता
ते आपेज केम ? ॥ ४ ॥

मुजने मागे कोइ तुजकनेरे, ते मुज जेम न देवाय ॥ तेम नट एह आपे
नहीरे, हठ लीधे शुं थाय ॥ का० ॥५॥ पंखी विना कहे रागिणीरे, मुज
जीवित अकयठ ॥ ए नट लोत्रीने जोलवोरे, देइ वस्तु सुपसठ ॥ का० ॥६॥

अर्थ ॥ कोइ तारी पासे आवी मारी मागणी करे तो तुं जेम मने आपी देवा कबुल कर नहीं तेवीज
रीते नटो पण ए पहीने आपे नहीं. तेथी हठ खेवार्थी शुं लाज ठे ॥ ५ ॥ राणीए कहुं के हे
नाथ ! ए पही विना मारुं जीवतर अकृतार्थ ठे. तेथी ए नटो लोत्रीया ठे, तेउने अत्यंत उत्तम
वस्तुअ आपी जोलवो. ॥ ६ ॥

मुकया राये राणी हठेरे, दास नटोनी पास ॥ माग्यो सपिंजर कुकडोरे,
करे नट वचन प्रकाश ॥ का० ॥७॥ एठे अम चूपति कुकडोरे, ते केम दीधो
जाय ॥ अमने जो आपे ए कुकडोरे, तो अमेना नवि थाय ॥ का० ॥८॥

अर्थ ॥ राणीना अत्यंत हठथी पोताना सेवकोने सिंहल राजे नटोनी पासे मोकट्या. तेउए आवीने
पांजरा सहित कुकडानी मांगणी करी. तेना जवाबमां नटोए कहुं के आ कुकडो अमारो राजा ठे तेथी
अमे तेने केवी रीते आपी शकीये? परंतु ए कुकडो जो अमने आपी देतो अमारथी तेनी आझानुं उद्ध-
घन थइ शके नहीं. ॥ ७ ॥ ८ ॥

ताकयो खेवा ए पंखीयोरे, राजा नाटक जोय ॥ लाख टके पण एह्वो
रे, दाता न मळ्यो कोय ॥ का० ॥ ए॥ जूपवधु जो जीवे नहीरे, तो अम
नावे खान ॥ राणी जूपने वाखहीरे, तेम ए अम जीवन समान ॥ का० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ राजानी शी खुबी कहीए? ज्यारे नाटक बताव्युं त्यारे ते जोइने पही खेवाने तत्पर थया. वली
लाख रूपीया आपनार एवो दातार पण जाणे जगतमां नहीं होय ? ॥ ए ॥ राजानी राणी कुकडा विन
जीवी शके तेम नथी एम जो कहेता होतो तेमां अमने कांइ खान नथी. जेवी राजाने राणी वहाली ठे
तेवी रीते ए पही अमने जीवन प्राण समान ठे. ॥ १० ॥

सेवके रायने विनव्यारे, नटवे कहां जे वचन ॥ रोष चळ्यो चढी चा-
लीयोरे, खेवा पंखी रतन ॥ का० ॥ ११ ॥ सांजली कंका जेरी तणारे, सज्ज
थया नर जुंजार ॥ सामंत चंद नरिंदनारे, उजा थइ असवार ॥ का० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सेवकोए आवीने राजाने नटना कहेलां सघलां वचनो कहां. जे उपरथी राजाने कोप व्याप्यो.
अने ते पही रत्नने खेवा तैयार थयो ॥ ११ ॥ सिंहल राजाना लस्करना डंका तथा जेरीना अवाज सां-
जली चंद राजाना सामंतो सज्ज थइ गया, असवारो थइ तेउनी सामो युद्ध करवा तैयार थया. ॥ १२ ॥

जाणीए उत्तरे उम्हीरे, श्याम घटा घनघोर ॥ पिंजर लइ चढी निस-
र्यारे, देतां नगारे ठोर ॥ का० ॥ १३ ॥ सिंहल आवीने आपडयोरे, अलगा
हुंती खेफि ॥ सुहडे नटे करी चाखणीरे, तेणे जेहवी करी केडि ॥ का० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चंद राजानुं लस्कर जाणे उत्तर दिशामां श्याम रंगनी वादलांनी घटा चमी आवी होय तेवुं
दिसवा लाग्युं. तेउ पांजराने साथे लइ नगारा उपर घाव देतां चढी निकट्या ॥ १३ ॥ सिंहल राजा
आवीने तेना उपर चुटी पडे ठे एटलामां सुघड नटोए एवी युक्ति करीके तेना इसाराथी चंदना लस्करे
तेउनी पुंते घसारो कर्यो. ॥ १४ ॥

पूरे सूरे जाइ बणीरे, जोर मच्चो धमसाण ॥ सिंहलना जरु उपरेरे, वही
एक धारी कृपाण ॥ का० ॥ १५ ॥ फिके मुखे नासी गयोरे, सिंहल नृप
अविनीत ॥ जयवाजी चिहुं खुंटमारे, कुकड नृपनी जीत ॥ का० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ बंने लस्करो संपूर्ण शूरथी लडतां, मोहुं धमसाण थयुं. एटलामां सिंहल रायना लस्कर उपर
चंद राजाना लस्करनी एकधारी तखवार चाखवा मांडी ॥ १५ ॥ अविनीत एवो सिंहलराजा हार थवा
थी फीके मोढे जागी गयो. कुकड रायनी जीत थइ अने चारे दिशामां जयघोष थयो. ॥ १६ ॥

चाळ्या पोतनपुर जणीरे, नट जट थइ उजमाल ॥

त्रीजा उल्लासनी मोहनेरे, कही चोवीशमी ढाल ॥ का० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ नटनुं अने चंद राजानुं दल हर्षवंत थतुं पोतनपुर नगर तरफ चाह्युं. एवी रीते त्रीजा उल्ला-
सनी मोहनविजयजीए चोवीशमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

पोतनपुर सुरपुर समुं, कमला निलय विधान ॥ नृपति तिहां
जयसिंहपति, वैरी ब्रण आदान ॥ १ ॥ तास सुबुद्धि मंत्रीसरु,
रूपतणो प्रतिरूप ॥ मंजुषा तसमाननी, हिमकर थकी अनूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोतनपुर नगर अमरापुरी जेवुं हतुं. वली साहात् लक्ष्मीना निवासस्थान जेवुं हतुं. त्यां वेरी रूपी गुमडाने नाशकारक जयसिंह नामनो राजा राज्य करतो हतो ॥ १ ॥ ते राजाने जाणे राजानुं बीजुंज रूप होय तेवो सुबुद्धि नामनो मंत्रीश्वर हतो. तेने मंजुषा नामनी, चंद्रथी पण अनुपम एवी खी हती. ॥ २ ॥

तास सुता लीलावती, बाळवेष सुविशेष ॥ सुरियुं तस देखी
हजी, मेळे नही निमेष ॥ ३ ॥ लीलाधर तेणे पुरे, धनद शेठनो
जात ॥ परण्यो ते लीलावती, थड युगती ए वात ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेने कुमारी अवस्थामां दिपती एवी लीलावती नामनी पुत्री हती. जेने देखवाथी हजी सुधी अप्सराळ पण पोतानी बंने आंखनी पांपणो एकठी करती नथी ॥ ३ ॥ तेज नगरमां धनद नामनो शेठ हतो तेने लीलाधर नामनो पुत्र हतो. ते लीलाधरना लीलावती साथे लग्न थयां. आ बनाव जेवो जोडए तेवो थयो. ॥ ४ ॥

कंपति जेम तंत्री तणी,सुकृति संपत्ति जेम ॥ तेम परस्पर दंपती,
मधूर वधे तेम प्रेम ॥ ५ ॥ सांसारिक सुख तेहने, दोगंडुक
अनुमान ॥ रति रतिपति ए आगळे, निरसी रति समान ॥६॥

अर्थ ॥ जेम वीणा उपरना तारनी गति थतां आनंद वधे, जेम उत्तम कार्योथी संपत्ति वधे, तेम दंपतीनो अरसपरस मेळाप थतां मीठो प्रेम वधवा मांड्यो ॥ ५ ॥ स्वर्गनेविषे दोगंडुक देवताळनी जेम तेळ सांसारिक सुख जोगवे ठे. अने कामदेव अने रतिनो विदास तेमना विदास आगळ चणोठी जेवो नीरस ठे. ॥ ६ ॥

पुन्यहीन कोड पुरुष, आव्यो तस आगार ॥
हांकी काढ्यो रंकने, लीलाधरे तेणीवार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एवामां कोड पुन्यहीन, दरिद्री पुरुष तेमना घर आगळ जीख मांगवा आव्यो. ते रंकने लीलाधरे तेज वखते तिरस्कार करी हांकी काढ्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १५ मी ॥

॥ गरव न कीजेरे ए सद्गुरु शीखलडी, एहथी मीठीरे नहीं
साकर सुखखनी ॥ ए आंकणी ॥

कोप्यो डुमक कहे कुंवरने,थोना करीए ठमका ॥ जावा थो एम धरणी

धमका, चपला विजली चमका ॥ १ ॥ एहवोबुं पण तुजथी रूमो, हाथ
कमावणवालो ॥ तुं तो तात कमायुं विलसे,पण हुं नहीं उंशीयालो ॥ ग० ॥१॥

अर्थ ॥ कुंवरनां वचनो सहन न थवाथी ते जिखारीने तेना उपर घणोज क्रोध चढयो. जिखारीए कहुं के कुंवरजी ! अनअनाट थोडो करो, वली जमीन उपरना पगना धबकारा अने विजलीना जेवा आंखोना चमकारा जावाद्यो. (कवि कहे ठे) के सद्गुरुनी एज शिखामण ठे, के कोइए गर्व करवो नहीं. ए शिखामणथी साकरनी सुखडी पण मीठी नथी. ॥ १ ॥ हुं जिखारी हुं परंतु ताराथी सारो हुं. हाथे कमाइने खानारो हुं. तुं तो वापनी कमाणी खाय ठे. हुं तारा जेवो कोइनो उंशीयालो नथी. ॥ २ ॥

जे निज जुजवल धन न कमावे, धिग् धिग् जीवित तेहनुं ॥ कूदा कूद
पराथे पैसे, करता जाये केहनुं ॥ ग० ॥३॥ तात उतां ठे तुं निहचिंतो, लेखे
नाणे कोइने ॥ रे जुंडा धन यौवनने मद, पगलां जर तुं जोइने ॥ ग० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे पोताना जुजावलथी धन उपार्जन करतो नथी तेना जीवतरने धिक्कार ठे. पारके पैसे कुदाकुद करवी तेमां बीजा कोइनुं शुं जाय ? ॥ ३ ॥ तुं बाप बेगो ठे त्यां सुधी नचिंत ठो अने कोइने हिंसाबमां गणतो नथी. परंतु हे जुंडा ! धन अने जुवानीनामदमां उकी नजा. जोइ विचारीने पगलां जर. ४

जेहवी पाके पाने वीती, तेम वीतशे कुंपलीये ॥ वीटी कनक तणी तो
पेहेरे,पामर पण आंगलीये ॥ ग० ॥५॥ वचन सुणी लीलाधर लाज्यो,लाग्यो
डुमकने चरणे ॥ विश्वावीशथी आज अमारे, तुं गुरु लाग्यो करणे ॥ ग० ॥६॥

अर्थ ॥ जेवी पाका पांढरानी दशा आय ठे तेवीज दशा कुंपलनी पण काले करीने अशे.पामर जीवोने पण सौनानी वीटी मले तो आंगलीमां पहेरे ठे ॥ ५ ॥ जिखारीनां वचनो सांजली लीलाधर जांखो पडी गयो. अने तेने पगे जइने पडयो. हे जाइ आजथी तुं मारो विशेषसा गुरु अयो हुं. ॥ ६ ॥

डुमक गयो हवे कुंवरचिते, परदेशे जावानुं ॥ सुख दुःख देश तथा परदेशे,
नहीं अन्यथा थावानुं ॥ ग० ॥७॥ त्रुटी खटलनीये जइ सुतो, आवी जनके
जगाव्यो ॥ रे सुत तुजने डुहव्यो केणे, केणे एम रोष चढाव्यो ॥ ग० ॥८॥

अर्थ ॥ ते जिखारी गया पढी, कुंवर परदेशे जवासंबंधी चिंतवन करवा लाग्यो. तेणे निश्चय कर्यो के सुख के दुःख जे नशीबमां मांडेलुं होय ठे ते देशमां रहीये के परदेश जइए पण अन्यथा थावानुं नथी ॥ ७ ॥ लीलाधर तुटेली खाटलीमां जइ सुतो तेने तेना पिताए जइने उगाडयो. हे बेदा ! तने कोणे डुहव्यो अने आवो क्रोध कोणे चढाव्यो. ॥ ८ ॥

लीलाधर कहे अनुमति द्योमुज,जाइश हुं परदेशे ॥ तात कहे तुज केम
मुकाये,एहवे बालक वेशे ॥ ग० ॥९॥ तरुणी मृगाक्षी परिगल लढी, वली
कोइनुं नथी देणुं ॥ जाइशमां तव जनकने चारुयुं,डुमके दीधुं जे मेणुं ॥ ग० ॥१०॥

अर्थ ॥ लीलाधरे कह्युं हे पिताजी मने आज्ञा आपो. हुं परदेश जवा मांगुं बुं. तेना पिताए कह्युं के जाइ हजु तुं बालक ठो तेथी तने केम जवा देवाय? ॥१०॥ तने युवान स्त्री परणावी ठे. पुष्कल लक्ष्मी ठे. वली आपणे कोइनुं देवुं नथी, माटे हे जाइ! जइशमा. एटले जिखारीए जे मेणुं दीथुं हतुं ते लीलाधरे तेना पिताने कह्युं. ॥ १० ॥

रे सुत रांक तणी वातडीये,फोकट केम हठ ताणे ॥ गांठतणी उंघरुली

वेची,उजागरो कोण आणे॥ग०॥११॥माता तात तणो समजाव्यो,समजे

नहीं रढीयालो ॥ मंत्री प्रमुख गया हारीने, ठाक चढयो मतवालो ॥ग०॥१२॥

अर्थ ॥ हे बेटा ! एवा जिखारीनां वचनथी ते कोइ हठ करतुं हरो? एवो हठ कर नही. पोतानी उंघ-वेची विना कारणे कोण उजागरो करे? ॥ ११ ॥ मात पिताए घणी रीते समजाव्यो परंतु ए हठ लइने बेठेलो समजतोज नथी. मंत्री विगेरे सहु आकीने गया. ते एक मतीलो चढी गयो. ॥ १२ ॥

जेम तेम करी जोजन जमानयो, थइ रजनी रसजेले ॥ ललित गते लीला

वती आवी,पण पति मीट न मेले ॥ग०॥१३॥ कामणगारी नारी बोली, पियु

डा नयण उघाडो ॥ कीडी उपर केही कटकी,तृण उपरस्यो कुहाडो ॥ ग०॥१४॥

अर्थ ॥ जेम तेम करीने लीलाधरने जमाडयो, एटलामां रात्री थइ. बाद शय्यामां पोढवाने समये मन-हर गतिवाली लीलावती आवी परंतु तेना सामुं तेणे नजर पण करी नही ॥ १३ ॥ कामणगारी लीलावती बोली के हे नाथ ! जरा आंख उंची करी मारी सामुं तो जुड. कीडी उपर आवहुं कटकशुं अने घास उपर कुहाडो शामाटे ? ॥ १४ ॥

एम सहुने डुहवीने जाशो, हुं केम देइश जावा ॥ वीठकीया फीरी मिलण

दोहिलो, पोस किहां किहां पावा ॥ग०॥१५॥ मंदिर मुकीते केम जाये, जे

होय प्रभुना पुरा ॥ तुम जेवा में कोइ नविदीगा, आपमति घर शूरा ॥ ग०॥१६॥

अर्थ ॥ ए प्रभाणे सहुने तो डुःख लगाडीने जाशो परंतु हुं केम जावा दइश ? जुदा परुथा पढी फरी मलबुं मुस्केल थाय ठे. क्यां पोस अने क्यां अग्नि तेना जेवी दशा थाय ठे ॥ १५ ॥ जेना उपर परमे-श्वरनी पुरी कृपा होय ते पोताना घर बार ठोमी शुं काम बहार चटकवा जाय? तमारा जेवा आपमतीला अने घरवालां उपर जोर बतावनारा आज सुधी कोइ दीगा नथी. ॥ १६ ॥

विलमावे एम मीठे वचने, रमण जणी ते रमणी ॥

त्रीजा उह्वासनी ढाल पचीसमी, मोहन विजये पचणी ॥ ग० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ ए प्रभाणे अनेक मीगं वचनोथी लीलावती पोताना प्राणनाथने समजावे ठे. त्रीजा उह्वासनी पचीसमी ढाल मोहन विजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

लीलाधर ललना वचन, लुबळो नहीं लगार ॥ नारी हारीने

रही, कंतन मेले तार ॥ १ ॥ थयो प्रात तव तात पण, अति

समजाव्यो जात ॥ वात न माने कोइनी, जेयो नहीं तिल मात ॥ २ ॥

अर्थ ॥ लीलाधर पोतानी खीना अत्यंत मोहक वचनोमां लेश मात्र लुब्ध थयो नही. अने पोते लीधेखी वात ठोडतो नथी तेथी लीलावती आक्कीने बेठी ॥ १ ॥ प्रजात थयो एटले लीलाधरना पिताए पण घणी घणी रीते समजाववा मांरुयो, परंतु कोझनी वात तेणे मानी नही अने तेनुं अंतःकरण जरापण पिगट्युं नही. ॥ २ ॥

समय दह्क आव्यो सचिव, जाण्यो हठजा मात ॥ मुहुरत दिन निर
धारवा, तेडया गणक विज्ञांत ॥ ३ ॥ मंत्री वक्र कटाक्षथी, लह्यो
झेद चूदेव ॥ निरखीने तिथि पत्रिका, कहे कपटथी हेव ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अवसरनो जाण मंत्री ते समये आव्यो अने पोताना जमाझनो अत्यंत हठ जाणी जमाझने परदेश जवा सारू मुहूर्त्तनो दिवस नकी करवा जुदा जुदा जोशीउने तेणे बोलाव्या ॥ ३ ॥ मंत्रीनां वक्र कटाक्षथी जोशी गुप्त जाव समजी गया. पढी टीपणामां सारी रीते जोझने कपटयुक्त कहेवा लाग्या. ॥४॥

कुक्कड बोले जे समय, तेहवे जो सिधि थाय ॥ तो कुंवर पर
देशमां, कमला घणी कमाय ॥ ५ ॥ एहवो मुहुरत नहीं अवर,

मांहे मास ठ मास ॥ हरख्या सहु मंत्री प्रमुख, वाध्यो कुंवर उद्घास ॥६॥

अर्थ ॥ जे वखते कुकडो बोले ते समय साधीने जो कुंवर प्रयाण करी दे तो परदेशमां जइ ते घणीज लक्ष्मी संपादन करे ॥ ५ ॥ में आपने कहुं तेवुं मुहूर्त्त आजथी ठ मास सुधीमां बीजुं एक पण नथी. जोशीनां वचन सांजली मंत्री विगेरे सहु हर्ष पाग्या अने लीलाधरने पण उद्घास थयो. ॥ ६ ॥

द्विज संतोषी दानथी, करी शीख ससनेह ॥

दंपती प्रस्थाने कुंवर, आव्यो मंत्री गेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जोशीउने दानथी संतोष पमासी स्नेह पुर्वक रजा आपी. पढी कुंवर प्रस्थानने माटे पोताना सासरा (मंत्री)ने घेर लीलावती साथे आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १६ मी ॥

॥ माहावतणीरी अजब सुरति कांइ ॥ ए देशी ॥

मंत्री जाखे निज सेवकने, रखे कोइ आगल जाखोरे ॥ गुणना लोत्री,
कोण टाले पदारथ जावी ॥ ए आंकणी ॥ कुकड पंखी जेह होयते, न
गर मांहे मत राखो ॥ गुण ॥ कोण ॥ १ ॥ पंखी वचन जो सुणशे
जमाइ, रदेशे नही ते राख्यो रे ॥ गुण ॥ ते माटे तमे ढीखन करशो,
करजो जेहमें जाख्यो रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए पोताना सेवकोने बोलावी सर्व हकीकत कही अने कहुंके आ वात तमारे बीजा को-
झनी पासे उच्चारवी नही. हे गुणनाज लोत्री! नगरमां ज्यां ज्यां कुकडाहोय त्यांथी लई जई बीजे गाम
मुको. कवि कहेणेके जावी पदार्थने कोण टालीशके ठे? ॥ १ ॥ हे जाइठ! जो जमाई कुकडानो अ-
वाज सांजलशे तो पढी कोइ रीते रोक्यो रेहेवानो नथी. माटे में तमने जे काम करवानुं कहुं ते काम
करवामां लगार मात्र ढील करशो नही. ॥ २ ॥

दोड्या दास पोतनपुर घर घर, कुर्कट कीधा जेला रे ॥ गु० ॥ गामो
गामे छेइ पोहोचाव्या, लागी नहीं कोइ वेला रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ३ ॥
विनव्यो मंत्री दासे आवी, सफल करी तुम वाणी रे ॥ गु० ॥ जेइ
कला मंत्रीए कीधी, कुंवरे ते नवी जाणी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीना सेवकोए पोतनपुर नगरमां घेर घेर फरी सर्वे कुकडाळ तेउए एकठा कर्या. तेउने जुदे
जुदे गामे मोकली दीधा. ते काममां जरापण वार लागी नाही. ॥ ३ ॥ मंत्रीना सेवकोए आवी कहुंके
आपना हुकम प्रमाणे अमल अइ गयो ठे. मंत्रीजीनी आ कला कुंवरना जाणवामां आवी नही. ॥ ४ ॥

मांकी कान रहे लीलाधर, कुक्कना स्वर माटे रे ॥ गु० ॥ पण पंखी
स्वर काने न पडे, कोटिक टंका साटे रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ५ ॥ पंखी
वचन विना कुंवरने, मंत्री राखे वारी रे ॥ गु० ॥ लीलाधर पण व
गर मुहूरत, न करे गमन विचारी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे लीलाधरतो कुकडानो स्वर सांजलवामाटे कान घरी रह्यो ठे. परंतु क्रोड रूपीया खरचे
पण ते पंखीनो स्वर काने पडवा पामतो नथी. ॥ ५ ॥ कुंवरतुं मन कदापि उंचुं अतुं तोपण कुकडो
हजु बोड्यो सांजल्यो नथी एम कही मंत्री तेने रोकी राखे ठे. लीलाधर पण मुहूर्त आव्याशिवाय पर-
देश गमननो विचार करतो नथी. ॥ ६ ॥

लीलावती पण निज वालिमने, ऋण एक डूर न मूके रे ॥ गु० ॥ स्वा
रथ साधन काज चतुरनर, ते केम अवसर चूके रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ७ ॥
एम षट्मास लगी जोलवीने, लीलाधर परखाव्यो रे ॥ गु० ॥ एहवे
ते नट रमतो रमतो, तेणे पोतनपुर आव्यो रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ लीलावतीपण पोताना स्वामिनी हजुरमांथी ऋणवारपण दूर जती नथी. जे चतुर मनुष्य होय
ते स्वार्थ साधवाना अवसरने केवीरीते चूके? चूकेज नही. ॥ ७ ॥ ए प्रमाणे ष महिना सुधी लीलाधरने
जोलवीने रोकी राख्यो. एवा समयमां ते नटराज रमतो रमतो तेज पोतनपुर नगरमां आव्यो. ॥ ८ ॥

सरणाइ ललकारीने नट, ढोळे ढमका कीधा रे ॥ गु० ॥ नृप वचने
मंत्री गृह पासे, आवी ॥ आवी उत्तारा दीधा रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ९ ॥
चंदतणे कटके पुर बाहिर, दीधा सरोवर डेरा रे ॥ गु० ॥ कीधां जो
जन खेद उतार्यो, पेहेर्या वेश नवेरा रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नटे आवीने सरणाइने वगाडी, ढोळउपर ढमका दीधा. बाद राजा पासे जतां, राजाळ मं-
त्रीना घर पासे तेउने उतारो आपवानी आज्ञा करी. ॥ ९ ॥ चंद राजानी सेनाए नगरनी बहार सरोवर
उपर पोताना तंबु ताण्या. अनुक्रमे जोजन लइ आक उतार्यो. वली नवां वस्त्रो धारण कर्या. ॥ १० ॥

संध्याये मुजरो करी कुर्कटनो, नट आव्या नृप पासे रे ॥ गु० ॥ दीप
जगमग सुजग सजामां, गाया राग प्रकाशे रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ११ ॥
पुरपति रीऊयो पत्रणे प्राते, जोशुं खेल तमारो रे ॥ गु० ॥ आज तो
पंथतणाढो थाक्या, जाऊं डेरे पधारो रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ संध्या समय थयो एटले कुर्कटराज पासे मुजरो करी नाटकीया राजापासे आव्या. त्यां सुंदर
राज्यसजामां दीपकनी मनोहर रोशनाई लागी रहीं, ते समये सुंदर राग रागिणी गाया. ॥ ११ ॥ राजा
तेजना संगीतशी राजी थइ बोव्योके काळे सवारे तमारा खेल जोइशुं. आज तो तमे पंथ करी आव्याढो,
थाकेलाढो तेशी सुखेशी उतारे जाऊं. ॥ १२ ॥

आव्यो नटवर निज उतारे, कहुं लोके तस आवी रे ॥ गु० ॥ कुर्कट
स्वरना जतन करजो, कहीए ढीए समजावी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १३ ॥
जो एहनो स्वर श्रवणे सुणशे, ते मंत्रीनो जमाइ रे ॥ गु० ॥ तो उठी
परदेश सधाशे, तुमने दोष चढाइ रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पढी नटराय पोताने उतारे आव्यो एटले लोकोए तेनी पासे आवीने कहुंके, आ कुकडो ल-
गार मात्र बोले नही एम गोठवण करजो. अमे तमने खास कहीए ढीए. ॥ १३ ॥ जो मंत्रीनो जमाइ
ए कुकडानो अवाज काने सांभलशे तो तत्काळ उठीने ते परदेश सिधावशे अने ते बावतनो दोष
तमारे शिर चढशे. ॥ १४ ॥

सांजढ्यो कुकडराये काने, लोक वचन मन आणी रे ॥ गु० ॥ निज
निज मंदिर पोहोत्यां सहजुन, एहवे रयणी विहाणी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १५ ॥
पामी अवसर जरीने मधुर स्वर, बोढ्यो कुकड राया रे ॥ गु० ॥ पसर्यो
ते स्वर नगर घरोघर, सूता सयल जगाया रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कुर्कटराजे लोकोनां वचनो ध्यान दइने सांजढ्यां. त्यार पढी सर्वे लोको पोत पोताने घेर गया.
अने रात्री पण वीती गइ. ॥ १५ ॥ परोढीयुं थयुं एटले अवसर जोइने मीठा स्वरोना अवाज कुर्कट
राये उपराउपरी करवा मांड्या. जे अवाज नगरमां घेरघेर प्रसरी रह्यो अने सर्वे सुतेला लोको जागी उठ्या.

वागी जालर प्रजु प्रजु प्रासादे, उदयो जगतनो साखी रे ॥ गु० ॥ जळी
ढवीशमी ढालए मोहने, त्रीजी उद्वासनी जाखी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ देव मंदिरोमां जालरो वागवामांडी अने जगतनो साखी सूर्य उदय पाम्यो. त्रीजा उद्वासनी
रूडी एवी ढवीशमीढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

श्रवणें ते स्वर सांजळी, लीलाधर तेणी वार ॥ परदेशे चाळ्यो
वही, थइ तुरंग असवार ॥ १ ॥ राख्योपण न रह्यो किमे, मुहूर
तने संकेत ॥ हियडे लीलावती तणे, खरो खटक्यो हेत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कुकडानोस्वर काने सांजलतांज तत्काल घोडा उपर स्वार अइ लीलाधरे परदेश जवा प्रयाण कर्युं. ॥ १ ॥ तेने रोकी राखवाने घणोज प्रयास कर्यो परंतु मुहूर्त्तनो वायदो पुरो अवाथी ते रह्यो नही. लीलावतीना अंतःकरणमां तेनुं हेत बहुज खटक्या करतुं हतुं. ॥ २ ॥

कुर्कट स्वर पियुने थयो, जेम मीठो पियुख ॥ पण मंत्री पुत्री
जणी, खरो हावाहल चूख ॥३॥ मुरठाणी धरणी ढली, प्रीतम
उणे विठोह ॥ ढणमे पामी चेतना, पनी विरहनी खोह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कूकडानो स्वर लीलाधरना अंतःकरणमां अमृत समान लाग्यो परंतु लीलावतीने तो ते हावा हल जेर समान खरेखरो अइ पळ्यो. ॥ ३ ॥ पतिना वियोगथी तत्काल मूर्छा आववाथी जमीन उपर ढली पडी. पनी उपचार करवाथी थोडी वारमां सचेतन अइ परंतु विरह वेदनानी चरेडी अंतःकरणमां पडी. ४

राख्यो केणे कुकडो, कर्यो अहितनो नेह ॥ विहि केम सरज्यो
पंखीयो, मित्र विठोहक एह ॥५॥ कोणठे एहवो नगरमां, धीठो
आठे गंठ ॥ चूप तणो जय नवि गण्यो, डुऊण जण उल्लंठ ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अहितनो करनारो एवो आ कूकडोते कोणे राख्यो हरो, हे विधि! मारा पतिनो वियोग करावनार ए पही ते शामाटे उत्पन्न कर्युं. ॥ ५ ॥ आ नगरमां एवो आठे गांठे उल्लंठ कोण पुरुष ठे के जेणे राजाना जयने पण लेखामां गण्यो नही. ते कोइ महा दुर्जन अने उल्लंठ ठे. ॥ ६ ॥

लीलावतीए तातने, जाख्यो पति उदंत ॥
आणी आपो कुकडो, तेमुजने धीमंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पनी लीलावतीए पोताना पिताने पतिना गमन संबंधी सर्व वृत्तांत कह्यो अने कह्युंके हे बुद्धि शाळी पिता! ते कूकडो मने लावी आपो. ॥ ७ ॥

ढाल २७ मी.

॥ कंकणो मोल लीउं ॥ ए देशी ॥

मंत्री पुत्री कह्या थकी रे, सुरिजन, करवा कुर्कट शोध, पंखी गुण र
सियो ॥ पुरमां सेवक पाठव्या रे ॥ सु० ॥ स्वामी धरमीयोध ॥ प० ॥
जे सुगुण नरनारी, तेहने मन वसियो ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ जोइ का
ढयो पंखीयो रे, ॥ सु० ॥ नटना पटकुटमांहि ॥ पं० ॥ दासे सचिवने
विनव्युं रे, ॥ सु० ॥ विहंग संबंधी सोछाह ॥ पं० ॥ जे० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीनी पुत्रीना अर्थात् लीलावतीनां वचनथी तेना पिताए ए कूकडानी शोध करवामाटे पोताना सेवकोने नगरमां भोकट्या. (कवि कहेठेके कूकडो गुणनो रसिक होवाथी तेना गुणने जाणनारा ली पुरुषना मनमां ते रमी रह्यो ठे.) ॥ १ ॥ मंत्रीना सेवकोए आधीने तेने कह्युंके ए पहीनो पत्तो लाग्यो ठे. जे नटो अहीं आन्ना ठे तेउना संगथमांते ठे. एवी रीते पही संबंधी उत्साहथी वात कही. २

ताते जाख्युं सुताजणी रे, ॥ सु० ॥ ठे कुर्कट नट साथ ॥ पं० ॥ ए पर
देशी प्राहुणा रे, ॥ सु० ॥ नापे आपण हाथ ॥ पं० ॥ जे० ॥ ३ ॥
चाखे पुरनर उपरे रे, ॥ सु० ॥ पुत्री आपणुं जोर ॥ पं० ॥ स्यो हठ
परदेशी थकी रे, ॥ सु० ॥ वखी नट जाति कठोर ॥ पं० ॥ जे० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए पोतानी पुत्रीने कहुंके आवेखा नटोनी साथे ते कूकडो ठे. तेउ परदेशी होवाथी आ-
पणा परोणा ठे. आपणे मांगीथे तोपण आपे नही. ॥ ३ ॥ हे पुत्री! जेटहुं आपणे जोर चखावीए तेदहुं
आपणा गामना लोक उपर चाखी शके. परदेशी साथे हठ करवो नकामोठे. तेमांपण नटनी जाति तो
अत्यंत कठोर होय ठे. ॥ ४ ॥

पुत्री नेत्र जरी कहे रे, ॥ सु० ॥ जेमतेम आपो ए आणी ॥ पं० ॥ कु
क्कड वैरीने हणुं रे, ॥ सु० ॥ तो मुज जीव्युं प्रमाण ॥ पं० ॥ जे० ॥ ५ ॥
ए कारज कीधा विना रे, ॥ सु० ॥ केम जल घुंठ जराय ॥ पं० ॥ पुत्री
प्रतिज्ञा आकरी रे, ॥ सु० ॥ मंत्री रह्यो विलखाय ॥ पं० ॥ जे० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ लीलावती आंखमां आंसु लावी कहेवा लागीके हे पिता गमे तेम करी ते मने लावी
आपो. ए मारा बेरी कूकडाने जो हणुं तोज मारुं जीव्युं प्रमाणठे. ॥ ५ ॥ ज्यां सुधी ए काम मारे हाथे
थसे नही त्यां सुधी पाणीनो घुंठडो पण हुं पीवानी नथी. आवीरीते पुत्रीनी आकरी प्रतिज्ञा जाणीने
मंत्री मनमां खेद करवा लाग्यो. ॥ ६ ॥

तेडाव्यो नटरायने रे, ॥ सु० ॥ मंत्रीए मुकीदास ॥ पं० ॥ वातडीए पर
चाविथो रे, ॥ सु० ॥ मांग्यो शकुनी तस पास ॥ पं० ॥ जे० ॥ ७ ॥
नट कहे मंत्रीसरु रे, ॥ सु० ॥ पंखी केम देवाय ॥ पं० ॥ एहथी अम
आजीविका रे, ॥ सु० ॥ कुक्कुर अम महाराय ॥ पं० ॥ जे० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए पोताना सेवकने मोकळी नटरायने पोतानी पासे बोलाव्यो. ते आव्यो एटखे मीठी
वातो करी तेने जोखव्यो अने पढी तेनीपासे कूकडानी मांगणी कही. ॥ ७ ॥ नटे कहुंके हे मंत्री
श्वरजी! ए पही अमाराथी केम अपाय. एना उपर तो अमारी आजिविकानो आधार ठे. अने ए तो
अमारा महाराजा ठे. ॥ ८ ॥

तुज पुत्री अइ ट्रेषणी रे, ॥ सु० ॥ ए अमे पाम्यो उपाय ॥ पं० ॥ पण
अम उजे एहनो रे, ॥ सु० ॥ वाल न वांको थाय ॥ पं० ॥ जे० ॥ ९ ॥
सहुनट सेवक एहना रे, ॥ सु० ॥ पंच सया परिवार ॥ पं० ॥ पुर बा
हिर पंखी तणा रे, ॥ सु० ॥ सात सहस असवार ॥ पं० ॥ जे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तमारी पुत्रीने एनो स्वर सांजलतां तेना उपर बेष थयो ठे ए वात अमारा जाणवामां आ-
वीठे. परंतु ए खात्रीथी मानजो के अमे जीवता ढीए त्यां सुधी एनो वाल पण वांको अवानो नथी. ॥ ९ ॥

आ पांचसो नटो परिवार सहित तेना सेवक ठे. अने वली नगर बहार ए पहीना रक्षण करनारा सात हजार योज्जाळ ठे. ॥ १० ॥

हुकम करे जो कुकमो रे, ॥ सु० ॥ पाडीए दाणवदंत ॥ पं० ॥ पूठी सिंहल रायने रे, ॥ सु० ॥ ठेडजो कोइ मतिमंत ॥ पं० ॥ जे० ॥ ११ ॥
गिरिशतखंरु करूं अमे रे, ॥ सु० ॥ जेरे एकण मूठ ॥ पं० ॥ ठेडे को ण ठे केहनी रे, ॥ सु० ॥ खाधीमाये सूठ ॥ पं० ॥ जे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ए कुर्कटराय जो अमने हुकम करे तो मोटा दैत्यना पण दांत तोडी नांखीए. खात्री करवी होय तो सिंहलरायने पुठीने पठी बुद्धिशाली होयते एनी ठेरु करजो. ॥ ११ ॥ जो ए हुकम आपे तो एक मुठिए पर्वतना पण अमे सो टुकडा करी नांखीए. वली कोनी माए शेर सूठ खाधी ठे के एनी ठेड करे.

पंखी पेखी म जूलशो रे, ॥ सु० ॥ एहठे अलोकिक कोय ॥ पं० ॥ एम नट वचने मंत्रवीरे, ॥ सु० ॥ रह्यो अणबोदयो होय ॥ पं० ॥ जे० ॥ १३ ॥
लीलावती मन राखवा रे, ॥ सु० ॥ कहे नटने मंत्रीश ॥ पं० ॥ देखा नी एह कुकमो रे, ॥ सु० ॥ पुरवी पुत्री जगीश ॥ पं० ॥ जे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ नटराये कहुंके ए पहीठे एम देखी चुलावो खाशो नही. ए तो अलोकिक कोइ जीवठे. एवा नटनां वचनो सांजली मंत्री चूप अइ गयो. ॥ १३ ॥ पठी मंत्रीए नटने कहुं के लीलावतीना मननुं समाधान करवा ते पहीने मने आपो. पुत्री लीलावतीना मनमां तेने जोवानी होंशठे तेथी तेणीने देखाडी तमने पाठो सोंपीश. ॥ १४ ॥

जो विश्वास आवे नहीं रे, ॥ सु० ॥ तमे राखो मुज पुत्र ॥ पं० ॥ राखी घनी एक कुकमो रे, ॥ सु० ॥ पाठो सोपशुं अनुबुत्र ॥ पं० ॥ जे० ॥ १५ ॥
समज्यो नट सुत मंत्रीनो रे, ॥ सु० ॥ लेइ आव्यो निज धाम ॥ पं० ॥ मुक्यो लीलावति संनिधे रे, ॥ सु० ॥ पंखी पिंजर ताम ॥ पं० ॥ जे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जो विश्वास न आवतो होय तो तेना बदलामां मारा पुत्रने तमे राखो. एक घडीचर कुकडाने राखीने पठी तरत पाठो खावी आपीश ॥ १५ ॥ पठी नटराय मंत्रीने पोताने स्थानके लइने आव्यो अने लीलावतीनी पासे कुर्कटनुं पांजरुं सोप्युं. ॥ १६ ॥

देखी पिंजर हरखी घणुं रे, ॥ सु० ॥ रोष टळ्यो तत्काल ॥ पं० ॥ त्रीजा उद्धासनी मोहने रे, ॥ सु० ॥ कही सत्तावीशमी ढाल ॥ पं० ॥ जे० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पांजरा मध्येना पहीने देखतांज लीलावती घणो हर्षपामी अने तेनो रोष तत्काल शमी गयो. त्रीजा उद्धासनी सतावीशमी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

कहे वचन लीलावती, रे रे पंखीराज ॥ विण अवगुण तें मुज थकी, वेर वसाव्युं आज ॥ १ ॥
दिसे बाहिर फूटरो, पण करुवो आलाप ॥ तें मुज कीधो पियु विरह, ते किहां बुटीश पाप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पत्नी लीलावतीए कष्ट के हे पहीराज ! तें मारा दोष विना मारी साथे आजे वेर बांध्युं ठे. ॥ १ ॥ तुं बहारथी तो सुंदर लागे ठे परंतु तारो स्वर करवो ठे. तें मारा स्वामीनो वियोग कराव्यो, ते पापथी क्यारे बुटीश? ॥ २ ॥

तुं कंचन पिंजर वसे, सदा सुखी बहु जोग ॥ तुं पर वेदन नवि
खडे, दुस्सह कंत वियोग ॥३॥ तुं पंखी विण पण पंखिणी, वनमां
व्याकुल थाय ॥ तो अमे सरजी नारीयुं, पतिविण केम दिन जाय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तुं सुवर्णना पांजरामां निरंतर अनेक प्रकारनां सुख जोगवतो वसे ठे. तेथी तुं बीजानी वेद-
नाने जाणी शकतो नथी. परंतु जाणजे के पतिनो वियोग दुःखे सहन करवा योग्य ठे ॥ ३ ॥ तुं पही
ठो तेथी तारा विना तारी पछिणी जेम वनमां आकुल व्याकुल थाय तो अमे तो स्त्री जाति ठीए. पति
ना वियोगे अमारा दिवसो ते केम जाय. ॥ ४ ॥

होशे घणां विठोहिया, तें पूरवजव कोय ॥ तो थयो एणे जव
कुकडो, हृदय विचारी जोय ॥ ५ ॥ अविवेकी तिर्यच तुं, निपट
निरूर निरमोह ॥ जो तुं बोड्यो न होत तो, होत न कंत विठोह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तें परजवमां घणांने वियोग कराव्या हशे तेथी आ जवमां कूकडो थयो, माटे हृदयमां जरा
विचार कर ॥ ५ ॥ हे पही तुं बहुज अविवेकी बुं. अत्यंत कठोर बुं अने प्रेम वगरनो ठो. जो तुं बोड्यो
न होत तो मारा प्राणनाथनो वियोग थात नही. ॥ ६ ॥

तें मुजथी नाणी दया, अहो विहंगम जूप ॥
पण मुजने आवी दया, देखी ताहारुं रूप ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे पहीराज ! तें मारा उपर दया न आणी परंतु तारुं स्वरूप जोतांज मने तारी उपर
दया आवी ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल शठ मी ॥

॥ आसणरा योगी ॥ ए देशी ॥

कुकरु वचन सुणी वेधालो, कयों विण पावस वरसाळोरे ॥ वेधक जग
विरला ॥ जाग्यो विरह पडयो पिंजरमें, थयो मुरठित वचनने मरमेरे ॥
वेण ॥१॥ उंरामुके सबल निसासा, जवरूपना निरखी तमासारे ॥ वेण ॥
लीलावतीए कुकरु लीधो, जीडी हृदयथी जाग्रत कीधोरे ॥ वेण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ लीलावतीनां वेधक वचनो कूकडाए सांजखतांज वर्षारुतु विनाज तेनी आंखमांथी अश्रुपात
रूपे वरसादनी धारा चाळी. (कवि कहे ठे के वेधक पुरुषो जगत्मां विरला ठे) कुकडाना मनमां विरह
व्यथा उत्पन्न थतांज, मर्मनां वचनो सांजखतांज ते मुर्ठा खाई पांजरामां पर्यो ॥ १ ॥ संसारना चम-
त्कारिक स्वरूपना पोताने वितेला तमासा जोड्ने कूकडो घणांज उंडा निसासा मुके ठे. एवामां लीलाव-
तीए कूकडाने हाथमां खई हृदयनी साथे अत्यंत हेतथी आश्वासन आपी तेने जाग्रत कयों. ॥२॥

रे पंखी केम एम दुःख पावे, में तो कहुं तुज जोखे जावेरे ॥ वे० ॥
 मुजने तो दुःख जे पियु चाख्यो, पण तुजने स्यो दुःख साख्योरे ॥ वे० ॥
 ताहरुं तो दुःख देखी नेणे, पडी साहामी लेहेणायी देणेरे ॥ वे० ॥
 में जाण्युं तुं मनावीश मुजने, पडयो उलटो मनाववो तुजनेरे ॥ वे० ॥

अर्थ ॥ हे पंखी ! में तो तने जोखा अंतःकरणायी आटली वात कही तेमां एटखुं बंधुं दुःख केम धार-
 ण करे ठे? मने तो पतिना वियोगनुं दुःख थयुं ठे, परंतु तने एवुं शुं दुःख साह्या करे ठे ॥ ३ ॥ मारी
 आंखमां तारुं दुःख देखवाथी, उलटुं मने तो लेणायी देवा जेवुं थड पड्युं ठे. हुं तो एम मानती हती के
 तुं मारा मननुं समाधान करीश, परंतु आतो उलटुं मारे तारा मननुं समाधान करवानो वखत आव्यो. ४

मुजथी घणो तुं विरही दीसे, श्यो दुःख ठे कहो सुजगीशेरे ॥ वे० ॥
 कहुं कुकरो अकर लखी ताजा, हुं हुं चंदोआजापुरी राजारे ॥ वे० ॥
 में तो कोइनो लीधो न दीधो, पण माये कुर्कट मुज कीधोरे ॥ वे० ॥
 विबुही गुणावली नवल सनेही, कहुं दुःखनी वातनीयुं केहीरे ॥ वे० ॥

अर्थ ॥ मारा करतां तुं घणोज विरहनी व्यथावालो दिसे ठे. तेथी ते बाबतमां तने शुं दुःख ठे ते हे
 वहाला कहे? ते सांजली कुकडाए शुद्ध अहरोथी जणाव्युं के हुं आज्ञानगरीनो चंद नामनो राजा हुं
 ॥ ५ ॥ में तो कोइनो कांडपण गुहो कयों नहोतो, परंतु मारी विमाताए मने कुकडो बनावी
 दीधो ठे. अने तेथी निर्मल खेह धरनारी मारी गुणावली स्त्रीनो मारे वियोग थयो ठे. हुं दुःखनी
 केटली वात तने कहुं! ॥ ६ ॥

ते मुज खटके हुं तस खटकुं, वली नाटकीया संग मटकुं रे ॥ वे० ॥
 किहां पुर किहां घर किहां नरकरणी, किहां राज्य किहां ते घरणीरे ॥ वे० ॥
 तुज पति जेह थयो परदेशी, तुजने मलशे सुविशेषीरे ॥ वे० ॥
 पण मुज वीठकीया मेला, ते तो केवली जाणे वेलारे ॥ वे० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते मारा मनमां याद आव्या करे ठे अने हुं तेना मनमां रमी रह्यो हुं. वली अहीं नाटकी
 यानी साथे रखळ्या करुं हुं. अहा ! मारुं शेहेर कयां ! घर कयां ! मनुष्यपणानो वैजव कयां ! राज्य
 कयां ! अने मारी स्त्री कयां ! ॥ ७ ॥ तारो पति जे परदेश गयो ठे तेतो तने तारी साथे विशेष समृद्धि
 वाळो थइने मलशे. परंतु अमारा वियोगना मेलाप रूपी अवसरने तो मात्र केवल ज्ञानीज जाणे ठे. ॥ ७ ॥

मुज दुःख सरिखो न दुःख तुज बाइ, किहां कंचन गिरि किहां राइरे ॥ वे० ॥
 घरणी मारी जगमांहे दुःखणी, तेहथी असंख्य गुणी तुं सुखणीरे ॥ वे० ॥ ८ ॥
 तुं पति विण ऋणमां दुःख पामी, तो मुज घरणीमां शी खामीरे ॥ वे० ॥
 जोगवे जे दुःख माहरी राणी, तेह मांहे तुं जाये तणाणीरे ॥ वे० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मारां दुःख सरखुं तारुं दुःख ठेज नही. तेमां तो मेरुपर्वत अने राइना दाणा जेटलो तफावत
 ठे. मारी स्त्रीज जगत्मां दुःखी ठे. तेना करतां तुं तो असंख्य गुणी सुखी ठे ॥ ८ ॥ तारा पतिना वियोगे

तुं एक दृणवारमां दुःख पामी, परंतु मारी स्त्रीने दुःखमां कांइ खामी ठे तो तुं जो. मारी स्त्री मारा वियो-
गनुं जे दुःख जोगवे ठे ते दुःखनी पासे तारुं दुःख तो क्यांइ तणाइ जाय. ॥ १० ॥

कुर्कट वचने लीलावती हरखी, ए तो जोडी मिल्ती बेहु सरखीरे ॥ वे० ॥

मनमां तमे दुःख चंद म वेहेशो, वेहेली रीझि रमणीते लहेशोरे ॥ वे० ॥ ११ ॥

मन मान्या तमे माहारे जाइ, विधिनी जोनी एह सगाइरे ॥ वे० ॥

पामो जो तमे नरपद फेरी, तो मलजो मुऊने एक वेरीरे ॥ वे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कुकडानां वचनो सांजली लीलावतीनुं मन शांत अयुं अने विचारवा लागीके आंतो बंने सर-
खी जोडी मल्ली. ते कुकडाने कहेवा लागीके हे चंदराज ! तमे हवे मनमां दुःख न धारण करो. तमे
तमारी रीझि अने स्त्री बंने वेहेला संपादन करशो ॥ ११ ॥ तमे मारा मनना मानेला जाइ थया ठो.
आ सगाइ विधानाएज करी आपीठे. तमे ज्यारे फरीथी मनुष्यपणुं पामो त्यारे एकवार मने
अवस्य मलजो. ॥ १२ ॥

जे अविचार्युं कहुं होय तमने, ते बहजो गुन्हो अमने रे ॥ वे० ॥

रे वीरा तुज आशा फलजो, वली वेहेला आवीने मलजोरे ॥ वे० ॥ १३ ॥

मुजने रखे दृण एक विसारो, में तो सफल कर्यो ठे जनमारो रे ॥ वे० ॥

नटने सोंप्यो कुर्कट पाठो, आव्यो गेहे मंत्री सुत आवो रे ॥ वे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अविचारीपणे जे माराथी तमने केहेवायुं होय ते मारो गुन्हो माफ करशो. हे जाइ तमारी
सर्व आशा परिपूर्ण थजो अने वेहेला वेहेला आवी मने मलजोजी ॥ १३ ॥ मने एक दृणमात्र पण मन-
मांथी जुलीजता नही. तमारां दर्शनथी मारो जन्म सफल थयो ठे. आ प्रमाणे वार्त्तालाप थया पढी
लीलावतीए नटराजने कुकडो पाठो सोंप्यो एटले प्रधाननो पुत्र तेने पोताने घेर सहीसदामत आव्यो. १४

हवे नट सुजट घणा मेडुरथी, चाल्या तेह पोतनपुरथीरे ॥ वे० ॥

देश अनेक नगरीयुं अनेका, जोतां रमतां सुविवेकारे ॥ वे० ॥ १५ ॥

वली बहु नृपथकी लरुता वाटे, तेह कुर्कट यतनने माटे रे ॥ वे० ॥

ते नट लोक तणे मन जाव्या, एम विमल पुरीए आव्यारे ॥ वे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे नटनुं तथा सुजटनुं मंडल घणां हर्षसहित पोतनपुरथी प्रयाण करी आगल चाह्युं. तेउं
अनेक देशो तथा नगरीउं जोतां त्यां विवेक सहित रमतो रमतां वली प्रसंग आवतां, कुर्कट रायना जतन
माटे घणां राजाजनी साथे रस्तामां लडतां लडतां अनुक्रमे लोकोना मनने आनंद पमाडतां थकां एकदा
विमल पुरीए आवी पहोंच्या. ॥ १५-१६ ॥

आंबो राख्यो हतो जिहां माये, तिहां डेरा कर्या नट रायेरे ॥ वे० ॥

अठावीशमी त्रीजे उद्घासे, कही ढाल मोहने सुप्रकाशेरे ॥ वे० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जे स्थले विमाता वीरमतीए आंबो दावीने राख्यो हतो तेज स्थले नटराये तंबु ताण्या. उत्तारा
कर्या. त्रीजा उद्घासनी मोहन विजयजीए सुप्रकाशित अठावीशमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तेणे अवसर कुकने, दीठा आहीठाण ॥ हरखीने निरखी पुरी,
पूरव प्रेम प्रमाण ॥ १ ॥ इहां तो लढी प्रेमला, जाडे परणी
जेह ॥ ते नगरी एतो खरी, नही खव मात्र संदेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवे समये कुकडाए ते नगरीना ऐंघाण (निशानीळ) जोतांज हर्षवंत अइ पूर्वना प्रेमने स्मर-
णमां खावी नगरीने जोवा मांडी ॥ १ ॥ जे नगरीमां हुं प्रेमला लढीने जाडे परण्यो तेज आनगरी. एवा-
तमां मने जरापण संदेह लागतो नथी. ॥ २ ॥

हुं एम जे पंखी थयो, एह पुरी परसाद ॥ वखी फरी आव्यो
इहां, सही तो टखे विषाद ॥३॥ किहां आज्ञा किहां विमलपुर,
मेलो सुगम न होय ॥ जीवतडा मेल्लावको, खरुं कहे सहु कोय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हुं आज नगरीना प्रतापथी पही थयो बुं. अने फरीथी ज्यारे अहींआ आववा प्रसंग आ-
व्यो ठे त्यारे मने खात्री थाय ठे के हवे मारुं दुःख टखशेज ॥ ३ ॥ क्यां आज्ञापुत्री नगरी अने क्यां
विमलापुरी, अढार सो कोशनुं अंतर ज्यां, त्यां मेल्लाप थवो ते केवी रीते सुगम होय? परंतु, “जीवतो नर
जडा पामे”. ए कहेवत प्रमाणे जीवता ठीए तो मेल्लाप थशे. ॥ ४ ॥

इहां मुजने आव्या तणी, रहेती होंश असंख ॥ सहीतो तेहीज
कारणे, विधि मुज दीधी पंख ॥ ५ ॥ ते उपवनमां नट प्रमुख,
रह्या करी आचार ॥ हवे सुणो सहु प्रेमला, लढीनो अधिकार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अहींआ मने आववानी असंख्यगणी होंशहती अने तेज कारणने लीधे मने खरुं लागे ठे
के विधात्राए मने पांखे आपी ॥ ५ ॥ नट विगेरे सर्व मंरुखे ते उपवनमां पोतानो विश्राम ठाम कर्यो.
हवे अहींया प्रेमला लढीनी स्थितिनो अधिकार सांचलशो. ॥ ६ ॥

सहीजमां बेठी हती, डाबी फरकी नेण ॥

थइ प्रमुदित प्रेमला, वदे सुरंगावेण ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लढी पोतानी सखीजनी साथे बेठी हती तेवामां तेनी डाबी आंख फरकवाथी ते
हर्षवंत अइ मीठां वचनो कहे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल शए मी ॥

॥ आ ठे लालनी ॥ ए देशी ॥

रे सहिज शिरताज, तनु चेष्टाथी आज, आ ठे लाल होवे कंत मेल्लाव-
डोजी ॥ सोखे वरशे उऊार, देवी वचन अनुसार, आ ठे लाल मलतो
दिसे ताकमोजी ॥ १ ॥ पण मुज मनमां एह, सहीज रहे संदेह,
॥ आ० ॥ किहां पियु किहां आज्ञापुत्रीजी ॥ नही संदेशो कोय, केम
एम मेलो होय, ॥ आ० ॥ खोटी केम होशे सुरीजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे मारी वहाली सखीउं! आज मारी डावी आंख फरके ठे अने बीजी शरीरनी एवी निशा-
नीउं आय ठे के मने मारो स्वामिनाथ मल्लशे. देवीनां वचनने अनुसारे सोल वरसे हवे मारो उद्धार अशे.
तेथी मल्लवानो संजव पण लागे ठे ॥ १ ॥ परंतु हे बेहेनो! मारा मनमां एज संदेह रखा करे ठे के मारो
स्वामि क्यां अने आत्मानगरी क्यां? आज सुधी कांइ पण संदेशो नथी तो एवी रीते मेखाप ते केम
आय? वली देवी पण खोटी होय एम केम बने? ॥ २ ॥

देवी वचन अमोघ, कहे सहु जनना उंघ, आ० तास जणाशे पटंतरोजी ॥
महारो प्राणाधार, कोइ कोश हजार, आ० केम करी जांजशे आंतरोजी ॥३॥
विरह स्थिति परिपाक, थयो दिसे अर्वाक, आ० आज जरोंसो एहवोजी ॥
एहमां मीन न मेष, आज कल्याण विशेष, आ० सही मुज पियु मय्यो संजवेजी ॥४॥

अर्थ ॥ सर्वे मनुष्यो कहे ठे के देवीतुं वचन हमेशां सफलज आयठे. तेथी हवे खरी हकीकत शुं ठे
ते सेहेज जणाइ आवशे. मारो प्राणाधारतो हजार कोशथी पण वधारे दूर ठे तो आवकुं मोटुं अं-
तर ते केवीरीते दूर अशे? ॥ ३ ॥ पेहेलां कांइ वियोगनी स्थितिनो परिपाक (अंत) 'थयो लागेठे तेथीज
मने मारो स्वामि मल्लशे एवो जरोंसो लागे ठे. हवे तो मने लागे ठे के तेमां कांइ पण मीनमेष नथी.
आजे मारुं विशेष कल्याण अवा रूप मारो नाथ जरूर मने मल्लवानो एवो संजव आय ठे. ॥ ४ ॥

कहे तव सजनीउं एम, पामी पूरण प्रेम, आ० ताहरुं कछुं होज्यो खरुंजी ॥
पीयरनो जे प्रेम, निंद्यो जाये केम, आ० स्त्रीने वल्लज सासरुंजी ॥ ५ ॥ चंद
जिस्यो प्राणेश, अनोपम सुंदर वेश, आ० सहुने क्ण नवि विसरेजी ॥ वहा
लो मल्लशे आय, ए नही निष्फल थाय, आ० एम जे नित तप तुं करेजी ॥६॥

अर्थ ॥ प्रेमला लड्डीनां वचनो सांजली संपूर्ण प्रेम सहित सखीउं कहेवालागी के हे बेहेन! तमारुं
बोखतुं साचुं परुजो. माबापना घरनो प्रेम कोइपण रीते वखोरुवाजेवो नथी. तोपण स्त्रीजातिने तो सा-
सरानुं घरज बहु वहालुं लागेठे. ॥ ५ ॥ चंद्राजाना जेवो अनुपम अने सुंदर स्वरूप वालो प्राणनाथ के-
वीरीते याद न आव्याकरे अर्थात् सहुकोइ तेने एक क्णवार पण यादलाव्या विना रहेज नही. जेने माटे
तुं निरंतर तपश्चर्या करे ठे ते तारो प्राणनाथ तने आवीने मल्लशेज. ए बात निष्फल अवाणीज नथी. ॥६॥

हुइ अवधि अनंत, केम वजी मले न कंत, ॥ आ० ॥ काखे उंबर पण
फलेजी ॥ होवे करीर पटीर, तीर जिहां तिहांनीर, ॥आ०॥ तेम तुज वि
रह नकां टलेजी ॥ ७ ॥ एहवे तेह विहंग, लेइ रंग सुरंग, ॥ आ० ॥
नट आव्या दरबारमांजी ॥ जेव्यो प्रवर नगरीश, शिव नट थे आ
शीश, ॥ आ० ॥ रविजेम प्रतपो संसारमांजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे लांबी मुदत हती तेनो पण अंत आव्योठे. तेथी तारो स्वामिनाथ केम मय्या विनारहे?
काख परिपाक अता उंबरो पण फले ठे. केरमाने पण पत्र पुष्प आवेठे अने ज्यां सरोवर होयठे त्यां
पाणी आवे ठे तो तारो विरह केम नही दूर आय अर्थात् दूर अशेज. ॥ ७ ॥ एवा अवसरमां उत्तम

रंगवाला ते पहीने साथे लईने हर्ष सहित नाटकीयाळ दरबारमां आव्या. नगराधिराजनुं, दर्शन थतांज शिवकुमरे एवो आशीर्वाद आप्यो के हे राजन् आपनो प्रताप जगतमां सूर्यनी जेम तपजो. ॥ ७ ॥

नृप तुज सोरठ देश, विमल पुरी सुविशेष, ॥ आ० ॥ रहेती होंश जोवा तणी जी ॥ पूरव पुण्य अनुसार, दीठो तुज देदार, ॥ आ० ॥ आज फली आशा घणीजी ॥ ए ॥ आज्ञा नगरी एक, दीठी अमे सुविवेक, ॥ आ० ॥ के दीठी विमला पुरीजी ॥ एम कहीवा ढोल, काठ कसी रंगरोल, ॥ आ० ॥ मांकी नटे चातुरी जी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राजन् ! आपनो सोरठ देश जोवानी अने तेमां पण विमलपुरीतो विशेषपणे जोवानी होंश मनमां घणीज हती, वली पूर्व पुण्यना पसायथी आप नामदारना आज्ञे दर्शन अयां तेशी आज्ञे अमारी अनेक आशा फलीजत अई. ॥ ए ॥ अमे तो उत्तम विवेकवाली एक आज्ञानगरी दीठी के बीजी आ विमलापुरी दीठी. एवां मनोहर वचनो बोली ढोल वगाड्यो अने रंगजर काठडोवाली अर्थात् सामग्री तैयार करी नटे नाटकनुं काम शरू कर्युं. ॥ १० ॥

कीधी जूमि पवित्र, पुंज कुसुम सुविचित्र, ॥ आ० ॥ ते उपर पिंजर धर्योजी ॥ सुघट घाट विख्यात, जाणीए सुरगिरि जात, ॥ आ० ॥ ए हवो वंश उजो कर्यो जी ॥ ११ ॥ दोरातास समंत, बांध्या खेंची अ नंत, ॥ आ० ॥ जाणीए किरण दिणंदनां जी ॥ कीलक राते रंग, धरणी लीए अजंग, ॥ आ० ॥ मानीए कोश अरविंदना जी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ प्रथमतो जूमिने पवित्र करी तेना उपर चित्र विचित्र सुंदर पुष्पनो ढगलो करी ते उपर पांजराने बिढाव्युं. पढी सुंदर, सारा घाटवालो, जाणे मेरुपर्वतज लावीने खडो कर्यो होय एवो वांस, नाटक करवानी मध्य जूमिमां लावीने उजो कर्यो. ॥ ११ ॥ ते वांसनी साथे अनेक मोटा दोरडाळ मजबुतरीते खेचीने बांध्या, ते जाणे सूर्यनां किरणोज होयनी एवां लागतां हतां. ते दोरडाळ, राता रंगनी जूमिउपर न निकली शके एवी रीते खीलाळ ठोकी ते खीलाळ साथे बांध्यां हतां. ते जाणे कमलना मांडा होय एवा दिसता हता. ॥ १२ ॥

शिवमाला तेणीवार, पेहेरी सर्वी शणगार, ॥ आ० ॥ वंस तळे उज्जी रही जी ॥ के शमता के खंति, के निरममता जंति, ॥ आ० ॥ एहथी अन्य उपम नहींजी ॥ १३ ॥ नट कन्या नरवेश, सुरीयुं एहनो लेश, ॥ आ० ॥ देखी चमकित हुश सजा जी ॥ राजा मन संदेह, कुण ठे धन्या एह, ॥ आ० ॥ प्रगटी किहांथीए रवि प्रजा जी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तत्काल शिवमाला सर्व शृंगार धारण करी वांस नीचे आवीने उज्जी रही. जाणे साहात् शमता, के हमा के निर्ममता खडी होय तेवी दिसती हती. हवे एथी वधारेते शी उपमा आपीए अर्थात् बीजी एकपण तेशी वधारे उपमा आपी शकाय तेम नथी. ॥ १३ ॥ शिवबादाए नवो पुरुषनो वेश

धारण करवाथी, बली देवांगनाउं पण तेणीनीपासे रूपमां कांइ नहीं, एवी लागवाथी, सर्वे सजाजने आश्चर्य पामीगया. राजाना मनमां तो एवी शंका थई के आवी कन्याते कोनी हशे? साहात् सूर्यनी प्रजा क्यांथी प्रगट थइ ॥ १४ ॥

शिवमाला अविभक्त, नृप मकरध्वज कोक, ॥ आ० ॥ ताम तेडावी प्रेमला जी ॥ आवी पुलकित अंग, बेठी तात उठंग, ॥ आ० ॥ सकल कला कुल पेसला जी ॥ १५ ॥ हे पुत्री कहे चूप, ए नट सुजट अ नुप, ॥ आ० ॥ ए सहु आजापुरी हुता जी ॥ निरखतुं खेल प्रशंस, मां ड्योडे ए वंश, ॥ आ० ॥ इहां चढी खेलशे नट सुता जी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ शिववालाने अवलोकन करतांज, मकरध्वज राजाए प्रेमला लक्ष्मीने तरतज बोलावी. ते आव-तांज हर्षथी तेना रोमांच खडा थया. पिताए पोतानी पासे बेसानी. ते सर्व कलाउंमां अत्यंत कुशल थयेली हती. ॥ १५ ॥ राजाए कहुं के दीकरी! आ नटनुं मंरुल अनुपम ठे. तउं सर्वे एक वखत आजा-नगरी गया हता. तेउंनो खेल वखाणवा लायक ठे. आ जे वांस खमो कयोडे तेना उपर चढीने आ न-दनी बाला अनेक खेलो करी बतावशे. ॥ १६ ॥

विमल पुरी नरनार, आव्या नृप दरवार, ॥ आ० ॥ नट क्रीडा जोवा जणी जी ॥ नव बीश त्रीजे उल्लास, ढाल ए प्रेम प्र काश, ॥ आ० ॥ मोहने जाखी सोहामणी जी ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ विमलपुरीना मनुष्यो राजाना दरवारमां नटना सर्व खेलो जोवाने आव्या. त्रीजा उल्लासनी उगणत्रीशमी ढाल मोहन विजयजीए अति मीठी कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

शिवमाला वंशे चढी, नागरिक दृग् साथ ॥ बेठी कुब्जासन करी, करुणारूप सनाथ ॥१॥ वाढ्यां योगासन सकल, नटबाला सुप्रधान ॥ कीधा नगरी लोकने, केइ सुर चित्र समान ॥ २ ॥

अर्थ ॥ नगरना लोकोनी दृष्टी जेना उपरजडे एवी शिवमाला वांस उपर चढी. सनाथ अने साहात् दयारूप एवी ते वांस उपर कुब्जासन करी बेठी ॥ १ ॥ ते उत्तम नट बालाए योगना सर्वे आसनो वांस उपर वाढ्यां, जेथी नगरना सर्वे लोकोने देवना चित्र समान तेणीए स्तब्ध करी दीधा. ॥ २ ॥

ढोल ढमकीया जूतले, तेम नट शब्द उच्चार ॥ खेल मोच्य अ तिही सरस, कहेतां नावे पार ॥३॥ दोरे दोरे नवलगति, खेले सुता अतीव ॥ योनि चोराशी लक्षमां, जिण विध विचरे जीव ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जमीन उपर जेम ढोलो जोसजर वागता हता तेम नटोपण जोसजर शब्दोच्चार करता हता. एवीरीते अतां खेलमां बहुज रस जाभ्यो. जेनुं वर्णन करतां पार आवे तेम नथी ॥ ३ ॥ स्थंजना दोरा अनेक होवाथी ते दरेकनी उपर शिवमाला नवा नवा खेलो करती हती. जेम चोराशी लक्षयोनिमां जी-व गति करे तेवी रीते जुदा जुदा दोर उपर ते गति करती हती. ॥ ४ ॥

खिण एक वंशाग्रे रही, फिरे फेर अनुपात ॥ जाणे केवळीए रच्युं,
ए केवळी समुद्रघात ॥ ५ ॥ वंशतणी रामत रमी, आवी हेठी
बाल ॥ उपशमथी कोइ जाणीए, पड्यो प्रथम गुणमाल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ह्णवार स्थंजना टोच उपर रही, फरी तरतज चक्र खेवा रूप गमनागमन क्रिया करती
हती. जाणे केवळीए केवळी समुद्रघात करवा मांड्यो होय तेवी रचना करती हती. ॥ ५ ॥ वांस उपरथी
रमत रमीने शिवमाला नीचे उतरी ते जाणे उपशांत मोह नामना ११ मा गुणस्थानकथी पडतो कोइ
पेहेले गुणस्थानके आवी जाय तेना जेवुं बन्युं हतुं. ॥ ६ ॥

शिवमाला निज तातथी, आवी नाम्यो अवनिश ॥

रजत हेममणी वस्त्रनो, वूठ्यो घन जेम इश ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ शिवकुंमर नटे शिवमालाने साथे लइ राजेंद्रने नमस्कार कथ्यो. ते वखते राजाए तेना उपर
सुवर्ण, मणि, रुपुं अने वस्त्रादि अनेक वस्तुउनो मेघनी जेम वरसाद वरसाव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३० मी ॥

॥ उठो कान कोनामणा ए देशी ॥

दीठीजी एहवे कुकडे, तेहवे प्रेमला लह्नी रे ॥ परणी धरणी उंलखी,
नाच्यो तुरंग जेम कळी रे ॥१॥ आज सुरंग वधामणा, आज ते उलट
अंगरे ॥ सोले वरसे चंदने, थयो वनिता प्रसंग रे ॥ आ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां कुकडाए प्रेमला लह्नीने देखतांज आ मारी परणेखी खीठे एम उंलखी काढी
अने उंलखतांज कळी घोडानी जेम नाचवा लाग्यो. आज उतम रंगजर वधामणां ठे. आज हेयामां
हर्ष समातो नथी. सोले वरसे चंद राजाने पोतानी पळीनो मेलाप थयो. ॥ १ ॥ २ ॥

कुवे कुवां नवि मले, रह्या अचल खजावे रे ॥ पण वीठडीया नरमले,
जेह सपद कहावे रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ सोले वरसे एहनो, हुड मीट
मेलावो रे ॥ शुं करुं सरज्यो पंखीयो, नहींतो करत वधावो रे ॥ आ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एक कुवो बीजा कुवानी साथे बने स्थावर खजावना होवार्थी कदापि मळी शके नही. परंतु
एक बीजाथी वियोग पामेला पुरुषो हाथ पगवाला होवार्थी तेमनो मेलाप अवानो संजव ठे ॥ ३ ॥ चंद
राजा अने प्रेमला लह्नीनो सोल वर्षे दृष्टि मेलाप थयो. चंद कहे ठे के शुं करुं के हुं पळी सरजायो हुं.
नहीं तो आ वखते तेणीने हर्षनी वधाइ करत. ॥ ४ ॥

कोरु दिवाळी जीवजो, मायडली मुज केरी रे ॥ न होत जो कीधो
कुकमो, क्यां ए मलतो फेरी रे ॥ आ०॥५॥ नटनुं पण हो जो नहुं, जेणे
साथे राख्यो रे ॥६॥ इहां मुज आवीया, नित नित यश मुज जाख्योरे ॥ आ०६॥

अर्थ ॥ चंद राजा विचारे ठे के मारी माता वीरमती क्रोड दिवाळी सुधी जीवजो, के जेना पसायथी
हुं कुकडो न थयो होत तो आ प्रेमला लह्नीने फरीथी केवी रीते मळी शकत ॥ ५ ॥ वळी मने साथे

राखनारा आ नटोनुं पण कव्याण अजो के जेउं मने साथे लक्ष्ने अही आव्या एटलुंज नहीं पण जेउं मारां निरंतर यशोगान करे ठे. ॥ ६ ॥

दीतुं मुख पुण्यवंतनुं, आज में प्रातनी वेलारे ॥ मुजने हुआ जेहथी,
वीठमीयाना मेलारे ॥ आ०॥७॥ आज दिवस जखे उगम्यो, नयणे नारी
दीठी रे ॥ प्रगट्यो अंकुर संयोगनो, विरहारति हवे नीठी रे ॥ आ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ में पण आजे प्रातःकालमां कोइ पुण्यवंतनुं मुख दीतुं लागे ठे, के जेना पसायथी मारा वखतना वियोग अथेदानो मेलाप आजे अयो ॥ ७ ॥ आजनो दिवस जखो रंग रलीयामणो लांबो उग्यो के आजे प्रेमला लक्ष्मीने दीठी. हवे संयोग अवनो अंकुरो प्रगट अयो. वली विरहनी पीमा हवे नाश पामवानी. ॥ ७ ॥

जो मुज संग्रहे प्रेमला, नट पासेथी लेइ रे ॥ माहरा मनोरथ तो फले,
थाए कारज केइ रे ॥ आ० ॥ ८ ॥ थाइश हवे पंखी टली, फेरीने नर
रुपे रे ॥ शिवनट रायनी पुत्रिका, हरखे एहने जो सोंपे रे ॥ आ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जो प्रेमला लक्ष्मी मने नटनी पासेथी मागी लइ पोतानी पासे राखे तो मारा सर्व मनोरथ फली जूत आय अने केटलांए कार्यो सिद्ध आय ॥ ८ ॥ आ शिव नटनी पुत्री शिवमादा जो मने हर्षसहित आ प्रेमला लक्ष्मीने सोंपे तो हुं आशा राखुं तुं के मारुं पक्षीनुं स्वरूप फरी जइ हुं पुरुष अइ जाउं. ॥१०॥

प्रेमला लक्ष्मीए एहवे, जोयुं पिंजर सामुं रे ॥ दीठो मनहर कुकडो, नट
करे तास सलामुं रे ॥ आ० ॥ ११ ॥ पामी अचरिज मनमां, जोवे निपट
निहाली रे ॥ कुकडनी पण तेहथी, लागी ध्याननी ताली रे ॥ आ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एवे अवसरे प्रेमला लक्ष्मीए पांजरानी सन्मुख जोयुं तो तेमां मनने हरण करनारो कुकडो तेणीए दीठो, जेने नटो वारंवार सलाम करता हता ॥ ११ ॥ हवे प्रेमला लक्ष्मी पण कुकडाने जोइ आश्चर्य पामतां बहुज बारिकीथी तेने निहालीने जुवे ठे. कुकडो पण तेणीनी सामेज ध्याननी ताली लगावी रह्यो ठे. ॥ १२ ॥

त्रीजा उद्घासमां बेहुने, अयो नयणनो मेलो रे ॥ पुण्य पसाये संपजे,
पति प्रेमदा संग जेखो रे ॥ आ०॥१३॥ पुण्य पसाये चंदने, मलशे बहु
इहां कमलारे ॥ बहुली कीरति वाधशे, शशित्थी पण अति विमला रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ आ त्रीजा उद्घासमां पति पत्नी बंनेनो दृष्टि मेलाप अयो. हवे पुण्यना पसायथीज ते स्त्री ज-
त्तारनो परस्पर भेलाप अशे ॥ १३ ॥ कवि कहे ठे के हवे चंद राजाने अहीयां तेना पुण्यना पसायथी
अनेक प्रकारनी लक्ष्मी संपादन अशे. वली चंद्रमांथी विशेष उज्वल एवी तेनी यशः कीर्त्ति वधशे. ॥१४॥

सुविलासी षट् तर्कना, श्री विजयसेन सूरीश रे ॥ वाचक कीर्त्ति विजयवर,
तास शिष्य सुजगीश रे ॥ आ०॥१५॥ तास शिष्य कविशेखरु, श्री मान
विजय बुधेश रे ॥ तस पद सेवक कन्निरु, श्री रूपविजय आशेष रे ॥ आ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे कविराज पोतानी गुरु परंपरा वर्णवे ठे. ठ ए दर्शनना पारगामी एवा श्री विजयसेन सूरी-
श्वर अया अने तेमना उत्तम कीर्तिवंत एवा शिष्य उपाध्याय श्री कीर्तिविजयजी अया ॥ १५ ॥ श्री
कीर्तिविजयजीना शिष्य, कविउने विषे शेखर समान, महा पंडित श्री मानविजयजी अया; अने तेमना
चरण कमलना सेवक कविवर श्री रूपविजयजी अया. ॥ १६ ॥

तस पद पंकज मधुकरे, मोहन कहे सुविलास रे ॥ ए त्रीशे ढाळे करी,
रच्यो तृतीय उद्वास रे ॥ आ० ॥ १७ ॥ आगल चंद नरिंदनो, ठे मीठो
अधिकार रे ॥ वर्णविशुं ठे जेहवो, चंद चरित्र मजार रे ॥ आ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ ते श्री रूपविजयजीनां चरण कमलने विषे जमर समान श्री मोहनविजयजीए त्रीजा उद्वास
सनी रचना करी, जेमां त्रीश ढाळ उत्तमविलासवाली कही ॥ १७ ॥ आगल उपर चंद राजानो बहु
मीठो अधिकार ठे. तेनुं वर्णन जेम चंद चरित्रने विषे करेलुं ठे तेवीज रीते हुं पण करीश. ॥ १७ ॥

॥ इति श्रीमोहनविजयविरचितेचंदचरित्रे प्राकृतप्रबंधे प्रेमला-
लढीजीवनरूपा चंदकुर्कटजननात्मिकाशिवमालायाः कुर्कट
प्रदानसंज्ञिका प्रेमलामिलनरूपा आज्ञिश्रतसृजिः
कलाजिस्समर्थोयं तृतीयोद्वासः ॥

॥ इति श्री चंद्रराजाना रासनो त्रीजो उद्वास समाप्त. ॥

॥ अथ चतुर्थोद्वास प्रारभ्यते ॥

॥ दोहा ॥

प्रणमुं वीरजीणंद पय, केवल तबक निधान ॥ जस अनुजवथी
संपजे, शुद्ध सुधानुष्ठान ॥ १ ॥ योग युगति साष्टांगनी, जेहथी
संगति होय ॥ योग मार्गनी अगम गति, समजे विरलो कोय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्री केवल ज्ञानना निधान एवा श्री वीर परमात्माना चरणोने नमस्कार करुं हुं. जे नमस्कार-
ना अनुजवथी जव्य जीवने शुद्ध अमृत क्रियानी प्राप्ति आय ठे ॥ १ ॥ अष्टांग योगनी समजपण जेना
पसायथीज आय ठे. योग मार्गनी समजण बहुज कठिन ठे. कोइ विरलाज ते मार्गने समजे ठे. ॥ २ ॥

बाह्य क्रिया कष्टात्मिका, जव सुख जननी एम ॥ पण अंतर
क्रिया थकी, चिदानंदने प्रेम ॥३॥ बाह्य परिग्रह त्यागथी, निर्मल
न थयो कोय ॥ जेम विषधर कंचुकी तजे, निज निर्विष नवि होय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे जे बाह्य क्रियाठ ठे ते सर्वे आत्माने कष्ट आपनारी ठे अने मात्र जव संबंधी सुखनेज
प्राप्त करावनारी ठे. परंतु अंतर क्रिया थकी तो चिदानंद स्वरूपनो प्रेम प्रगट आय ठे ॥ ३ ॥ मात्र बाह्य
परिग्रहनो त्याग करवाथी कोइ पण पोताना आत्माने निर्मल करी शकतो नथी. जेम सर्प मात्र कांचली-
नो त्याग करवाथी पोते विष वगरनो अइ शकतो नथी तेम. ॥ ४ ॥

रहे चेतन निज जावमां,तेह अलोकिक जेद ॥ उदर जरण हित
कष्टते, केवल मिथ्या खेद ॥ ५ ॥ जे श्रुत अक्षर उलवे, करे
कुमति मति जोर ॥ ज्ञानी तो तेहने गणे, करीने जिनमत चोर ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आत्मा जे पोताना स्वजावमांज रमणता करे ते अलोकिक (लोकोत्तर) स्वरूप समजवुं.
अने पेट जरवाने माटेज जे कष्ट क्रियाउं करवी ते तो मात्र मिथ्या क्लेश उत्पन्न करवा जेवुं ठे ॥ ५ ॥
जे कुमति पोतानी बुद्धिना बलथी श्रुत सिद्धांतनी एक पण अक्षर उलवे तेने ज्ञानी पुरुष तो जिन
मतनो चोर गणे ठे. ॥ ६ ॥

आण अखंडित जिन तणी, जेह धरे नरनार ॥ थाये तेहने
अंजलि, ए जव पारावार ॥ ७ ॥ बाह्य खेल खेळी करी, खेले
अंतर खेल ॥ तेहने चंद नरिंद जेम, पसरे सुकृत वेळ ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जे स्त्री पुरुषो जिनेश्वर जगवाननी आज्ञाने अखंमपणे धारण करे ठे, तेने आ जवरूपी समुद्र
अंजलि समान अइ जाय ठे ॥ ७ ॥ जेउं बाह्य क्रियाने करतां थकां अंतरक्रियाने पण साथे कर्या करे
ठे, तेउंने चंद राजानी जेम सुकृत रूपी वेळ विस्तार पामी अनुपम फल मले ठे. ॥ ८ ॥

चोथो चंद चरित्रनो, निसुणो जवि उद्घास ॥ थयो सकषाय
रसाखफल, एहनी लही मीठाश ॥ ९ ॥ जेहवो चोथो धर्म ठे,
जेहवो चोथो ध्यान ॥ तेम चोथा उद्घासमां,ठे शिवदाइ ज्ञान ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे जव्य जनो ! चंद राजाना चरित्रनो चोथो उद्घास हवे सांजलो. एम जासे ठे के एनी
मीठाशनी पासे रसवाला आम्रवृक्षनां फलोनी मीठाश पण कषायली अइ गइ ॥ ९ ॥ जेवो चोथो मोक्ष-
पुरुषार्थ-वा जाव धर्म ठे,जेवुं चोथुं शुद्ध ध्यान ठे.तेवुंज आ चोथा उद्घासमां मोक्षने आपनारुं ज्ञान ठे १०

नट नृप दाने हरखीयो, हरख्यो तेम विहंग ॥

हवे आगल श्रोता सुणो, उत्तम कथा प्रसंग ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेम राजाना दानथी शिवकुमर नट हर्ष पाम्यो, तेमज पक्षी पण हर्ष पाम्यो, हे श्रोताजनो !
हवे उत्तम कथानुं वर्णन ध्यान दइने सांजलो. ॥ ११ ॥

॥ ढाल १ ली ॥

॥ लोहारण जायो दीकरो ॥ लोहारी हो ॥ ए देशी ॥

शिवपुर पतिनी आगले, सोजागी हे ॥ गाये महा आख्यानके, लाल
सोजागी हे ॥ तृण ग्रासी परे सांजले, ॥ सो० ॥ पुरवासी देइ कानके
॥ ला० ॥ १ ॥ देखी पिंजर अचरिज धरे, सो०नृपति सुता बली नृपके
॥ ला० ॥ बेहुने हृदय आवी वस्यो, सो० नखहेति अनुपके ला० ॥१॥

अर्थ ॥ तयार पढी शिव कुमर नटे राजानी पासे सुंदर आख्यान गावाने शरं कर्तुं. जे आख्यानने नगरवासी जनो कान दइने मृगलाडनी जेम सांजले ठे ॥ १ ॥ पांजराने देखीने राजा अने राजपुत्रो बंने आश्चर्य पाग्या. ते बंनेना हृदयमां ते अनुपम पद्मी रमी रह्युं. ॥ २ ॥

साहमी थइ विमलापुरी, ॥ सो० ॥ पंखीथी लय लीनके ॥ ला०॥ कहे
सहु नट आव्या जले, ॥सो०॥ निरख्यो जे विहंग प्रवीण के ॥ला०॥३॥
नट पासेथी नरवरे, ॥ सो० ॥ पिंजर लीधो समीपके ॥ ला० ॥ ताम
हृदय प्रेमला तणे, ॥ सो० ॥ प्रगट्यो प्रेम प्रदीपके ॥ ला० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली विमलापुरीना सर्व लोकोपण पद्मीने जोवामां लीन थइ गया. तेउं बोलवा लाग्या के आ सर्व नटो जले आव्या के जेथी आवुं प्रवीण पद्मी जोवामां आव्युं ॥ ३ ॥ शिवकुमर नटनी पासेथी राजाए पांजरुं पोतानी पासे जोवा लीधुं एटले प्रेमलाना अंतःकरणमां प्रेमनो प्रदीप प्रगट थयो. ॥ ४ ॥

कुकट पण सन्मुख जुवे, ॥ सो० ॥ दृष्टिथी दृष्टि मिलायके ॥ ला० ॥
हेम पिंजर रह्यो जइ पडयो, ॥ सो० ॥ प्रेमने पिंजर जायके ॥ ला०॥५॥
हृदय सो जाले चंचथी, ॥ सो०॥ विहंगम वारोवारके ॥ ला० ॥ रेहेवा
प्रेमला कारणे, ॥ सो० ॥ जाणीए रचे आगारके ॥ ला० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कुकटराय पण तेणीना सन्मुख जोवा लाग्या अने अरसपरस दृष्टि मेलाप थयो, एटले सुवर्णना पांजरामां रहेलो जीवडो प्रेमना पांजरामां जइने चोटयो ॥ ५ ॥ प्रेमला लड्डीना अंतःकरणनी साथे पद्मी वारंवार चांच लगाडतो हतो, एवा हेतुथीके जाणे प्रेमलानी साथे रेहेवाने अंदर निवास करतो होयनी. ॥ ६ ॥

हण मांहि प्रीति वशे थइ, ॥ सो० ॥ पंखी फुलावे पंखके ॥ ला० ॥
जाणीए हित महीरूह तणा, ॥सो०॥ उलसित पत्र असंखके॥ला०॥७॥
देखी चेष्टा प्रेमनी, ॥ सो० ॥ प्रेमला थाए सनाथके ॥ ला० ॥ सोंप्युं
सजा मांहि गोपत्री, ॥ सो० ॥ निज मन पंखीने हाथके ॥ ला० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वली हणमां प्रीतिने आधीन थवाथी पद्मी पोतानी पांखो फुलावे ठे. ते जाणे हेतरूपी पृथ्वी उपरना वृहना असंख्य पांदाडाउं नवपल्लव थया होयनी ॥ ७ ॥ प्रेमला लड्डी पण पद्मीनी सर्वे प्रेमनी चेष्टा देखीने पोते सनाथ थइ एम मानवा लागी अने तेणीए सजामां गुप्त रीते पोतानुं मन पद्मीने कबजे सोंप्युं. ॥ ८ ॥

नटने पाडो पांजरो, ॥ सो० ॥ जूपे दीधो तामके ॥ ला० ॥ बेसाड्यो
नट रायने, ॥ सो० ॥ निज पासे गुण धामके ॥ ला० ॥ ए ॥ पुठे जूपति
तेहने, ॥ सो० ॥ कुर्कटनो अधिकार के ॥ ला० ॥ कर जोडी नटवर
कहे, ॥ सो० ॥ कहुं निसुणो वसु धारके ॥ ला० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजाए नटने ते पांजरुं पाबुं आप्युं; अने शिवकुमर नट जे गुणनुं स्थानकज ठे तेने पोतानी पासे बेसाज्यो ॥ ए ॥ राजाए शिवकुमरने कुकडा संबधी सर्व वृत्तांत पुढतां, ते नटराये बे हाथ जोडी कहुं के हे राजन्! तेनुं वृत्तांत आ प्रमाणे ठे. ॥ १० ॥

इहांथी कोश अठारसे, ॥ सो० ॥ नगरी आज्ञापुरी एकके ॥ ला० ॥
चंद नृपति तिहां नरवरू, ॥ सो० ॥ ठे गुण तास अनेकके ॥ ला० ॥ ११ ॥
तास विमाते तेहने, ॥ सो० ॥ राख्यो ठे गोपत्री गेहके ॥ ला० ॥ अमे
प्रगट निरख्यो नही, ॥ सो० ॥ होंश रही मन एहके ॥ ला० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ विमलापुरीथी अठारसो कोशने अंतरे आज्ञापुरी नामनी एक नगरी ठे. त्यां अनेक गुण सं-
युक्त चंद नामनो नर श्रेष्ठ राजा ठे ॥ ११ ॥ तेनी उरमान माए तेने गुप्त रीते घरमां राख्यो ठे. अमे
तेने प्रत्यह दीठो नथी. जोके अमने तेने प्रत्यह जोवानी होंश घणीज मननां रही ठे. ॥ १२ ॥

करतां राज्य दिठी तिहां, ॥ सो० ॥ वीरमती महारायके ॥ ला० ॥
तिहां जइ अमे नाटक कर्तुं, ॥ सो० ॥ तूर सनूर वजायके ॥ ला० ॥ १३ ॥
तास वधू ठे गुणावली, ॥ सो० ॥ तेहनो ए पंखी चूपके ॥ ला० ॥
राणी उपर बट थइ एणे, ॥ सो० ॥ दीधुं दान अनूपके ॥ ला० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अमे त्यां वीरमती महाराणीने राज्य करती दीठी. तेनी पासे जइ हर्ष सहित वाजिंत्रो वागते
अमे नाटक कर्तुं ॥ १३ ॥ ते वीरमतीने गुणावली नामनी दीकरानी वहु ठे. हे राजन्! तेनुं आ पही ठे,
आ पहीए राणीनी उपरबट थइ अमने अनुपम दान दीधुं ठे. ॥ १४ ॥

वीरमती हणती हुती, ॥ सो० ॥ लोके ठोडाव्यो एहके ॥ ला० ॥ मुज
पुत्रीने पंखीए, ॥ सो० ॥ समजावी ससनेहके ॥ ला० ॥ १५ ॥ अमे
पण वीरमती कने, ॥ सो० ॥ लीधो ए पंखी पसायके ॥ ला० ॥ सेना
सविठे एहनी, ॥ सो० ॥ अमे मान्यो करी रायके ॥ ला० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आ पहीने वीरमती मारी नांखती हती, परंतु लोकोए तेने ठोडाव्यो ठे. त्यार बाद आ शिव-
माळाने पहीए स्नेह पूर्वक पोतानी हकीकत समजावी ॥ १५ ॥ अमे पण वीरमतीनी पासेथी आ पहीने
नाटक देखाड्याना इनाम तरीके लीधुं ठे; आ सर्व सैन्य तेनुं ठे. वली अमे तेने अमारो राजा ठे
एम मान्यो ठे. ॥ १६ ॥

सहु अमे सेवक एहना, ॥ सो० ॥ अहो सोरठ महीपालके ॥ ला० ॥
पेहेली चोथा उद्वासनी, ॥ सो० ॥ मोहने पत्रणी ढालके ॥ ला० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अहो सोरठ महीपति! अमे सर्वे तेना सेवक ठीए. आ प्रमाणे चोथा उद्वासनी पेहेली ढाल
मोहन विजयजी ए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

एह विहंग राजा ग्रही, आज्ञापुरथी स्वाम ॥ घणे हेजे चाळ्या
अमे, देश विदेशे ताम ॥ १ ॥ एम करतां वरसे नवे, आव्या
तुम दरवार ॥ संक्षेपे तमने कह्यो, पंखीपति अधिकार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ पक्षीराजने ग्रहण करी हे राजन्! अमे आज्ञापुरीथी बहु हर्ष सहित प्रयाण कर्युं; अने देश परदेश करवा लाग्या ॥ १ ॥ ए प्रमाणे फरता फरतां नव वरसे तमारा दरवारमां आव्या. आ संक्षेपथी ते पक्षी राजानो वृत्तांत आपने विदीत कर्यो. ॥ २ ॥

मकरध्वज सुप्रसन्न थयो, पाम्यो चंद उदंत ॥ तेम हरखी अति
प्रेमला, नाम सुणीने कंत ॥ ३ ॥ कर्यो घणो विमलेशरे, कुर्कट
उपर प्रेम ॥ पण नृपचंद न उलख्यो, पंखी वेशे एम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा चंद राजानो वृत्तांत सांजली बहुज खुशी थयो. तेवीज रीते प्रेमलाखणी पण पतिनुं नाम सांजली हर्षवंत थइ ॥ ३ ॥ पक्षी विमलेश्वरमकरध्वज राजाए कुकना उपर अत्यंत स्नेह धारण कर्यो; परंतु पक्षी वेशे होवाथी आ चंद्रराजा ठे एम उलखी शक्यो नहीं. ॥ ४ ॥

नट नरपतिने विनवे, तुज चरणे महीपाल ॥ रहींये पावसरूतु
इहां, जो अनुमति सुविशाल ॥ ५ ॥ रहो सुखे जूपति कहे,
करशुं गोष्टि सदैव ॥ तुमथी वली कुर्कट थकी, प्रेम विलुझो जीव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पक्षी शिवकुमर नटे राजाने विनंति करीके हे राजन्! आपनी पवित्र आज्ञा होय तो वरसा कृतुमां आपनी ढायामांज अमे रहींये ॥ ५ ॥ मकरध्वज राजाए कह्युं के हे शिव कुमर! तमे सुखेथी रहो. तमारी साथे निरंतर गोष्टी करशुं. कारणके तमारी साथे अने कुकडानी साथे आमारे प्रेम संबंध थयो ठे. ॥ ६ ॥

नृप आदेशे नगरमां, रह्या नट लेइ आवास ॥

गीत गान नित प्रति करे, ते नट कुर्कट पास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजानो हुकम लइ नटो नगरमां आवास लइ रह्या. तेउं निरंतर कुर्कट रायनी पासे मुजरो करे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

॥ साहेलकीरे आज धरा दुथो धूंधलो हो लाल ॥ ए देशी ॥
एक दिन प्रेमलाने कहेहो लाल, तात तेडी आसन्न मन मोहना रे ॥
ताहरूं कहुं हुं न मानतो हो लाल, पण हवे मान्युं मुज मन्नाम॥१॥
कर्म करे ते न करे कोइ हो लाल, सुख दुःख कर्म प्रमाण ॥ म० ॥
कर्ता कर्म कह्यो खरो हो लाल, धन धन श्री जिन जाण ॥म०॥क०॥१॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा एक दिवस प्रेमला लड्डीने पोतानी पासे बोलावी कहेवा लाग्यो के हे पुत्री ! तारुं बोखवुं हुं साचुं मानतो नहोतो, परंतु हवे मने तारी बोखेली वात साची ठे, एवी खात्री थई ठे. कर्म जे करे ते बीजुं कोइपण करवाने शक्तिवान नथी. सुखके दुःख सर्वे कर्माधीनठे. जिनेश्वर जगवाने कर्मने कर्ता जे कह्योठे ते वात सत्य ठे. ते सूर्य समान जिनराजने धन्य ठे, धन्य ठे. ॥ १ ॥ २ ॥

वड तुज पति वेगलो हो लाल, मेलोतो लेखने हाथ ॥ म० ॥ कहे
तो अपावुं कुकमो हो लाल, जे ठे नटनी साथ ॥ म० ॥ क० ॥ ३ ॥
आला लुंबे एहने हो लाल, थारो दिवस व्यतीत ॥ म० ॥ जोरन
कोइ दैवथी हो लाल, ठे जगगति विपरीत ॥ म० ॥ क० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे पुत्री ! तारो पति अहीथी घणा दूर ठे. तेनो मेलाप थवो ते तो कर्माधीन ठे. परंतु तुं कहे तो आ नटोनी साथे जे कुकमो ठे ते तने अपावुं. ॥ ३ ॥ ए पहीनी साथे आलालुंबो थवाथी तारा दिवसो व्यतीतथरो. विधात्रानी साथे कोइनुं जोर चालतुं नथी. वली हजु दैव प्रतिकुल ठे. ॥ ४ ॥

तातने वचने प्रेमला हो लाल, मांज्यो हठ दरबार ॥ म० ॥ आवे जो
ए कुकडो हो लाल, लेखे मुज अवतार ॥ म० ॥ क० ॥ ५ ॥ पियुना
घरनो ए पंखीउं हो लाल, ए मुज जीव समान ॥ म० ॥ राखवो ए
आदर करी हो लाल, पंखी अतिथि प्रधान ॥ म० ॥ क० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पितानां आवां वचनोथी प्रेमलाए पण आग्रहथी कहुं के हे पिताजी ! जो ए कुकडो मने मले तोज मारो अवतार लेखेठे, नहीतो फोगट समजुं बुं. ॥ ५ ॥ मारा स्वामीना घरनो ए पही ठे, तेथी मने ए मारा प्राण समान वहालो ठे. ए पही उत्तम अतिथिहोवार्थी मारे तेने बहु सन्मान पूर्वक राखवो ठे. ६

ताते सूता वचने जले हो लाल, मुक्यो शिव नट पास ॥ म० ॥ अरधे
वचने नट आवियो हो लाल, प्रणम्यो नट सुविलास ॥ म० ॥ क० ॥ ७ ॥
केम संजार्यो मुज जणीहो लाल, दीजे कारज कोय ॥ म० ॥ जूधव
तव शिवने कहे हो लाल, सादरे सन्मुख जोय ॥ म० ॥ क० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजाए प्रेमलानां मीठा वचनोथी शिव नटरायने तेरुवा भोकटयो. तेपण अरधे वचने आवीने प्रेमपूर्वक राजाने प्रणाम करतो हवो. ॥ ७ ॥ शिवकुमर नटे आवीने कहुं के हे महाराज ! आ सेवकने थाद करवा केम तस्दी दीधी, सेवक सरखुं काम फरमावो. राजाए बहु मान पूर्वक तेनी सामुं जोइ कहुं के ॥ ८ ॥

जे तुम पासे ठे पंखीयो हो लाल, प्रेमला लड्डीनो एह ॥ म० ॥ सास
रियो थाये खरो हो लाल, वात असंजव एह ॥ म० ॥ क० ॥ ९ ॥
सोले वरसे चंदनो हो लाल, लह्यो तुमथी उद्वेख ॥ म० ॥ जाणी प
तिना गेहनो हो लाल, पुत्रीने वहालो एष ॥ म० ॥ क० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे तमारी पासे पही ठे ते प्रेमला लखीनो खरे खरो सासरीठ आयठे. जो के ए वात कोइकरीते असंजवित लागे ठे. ॥ ए ॥ परंतु सोखवरसे चंद्रराजानो हेवाळ तमारार्थी अमारा जाणवामां आव्यो अने आ पही चंद्रराजाना घरनो ठे एवुं प्रेमला लखीना जाणवामां आववाथी ते तेणीने बहुज वहालो लागे ठे. ॥ १० ॥

आपोजो अमने तुमे हो लाल, तो होये तनुजा प्रसन्न ॥ म० ॥ पाड तमारो मानशुं हो लाल, ठो तुमे पुरुष रत्न ॥ म० ॥ क० ॥ ११ ॥ एह ठे वात घणी जली हो लाल, आपो जो थइ रक्षियात ॥ म० ॥ तु मथी कोइ जोरो नथी हो लाल, लाख वाते एक वात ॥ म० ॥ क० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जो ते पही तमे अमने आपो तो आ मारी पुत्री बहुज खुशी आय. तेथी अमे तमारो मोटो उपकार मानशुं. तमे पण पुरुष रत्नठो. ॥ ११ ॥ तमे जो खुशी थइने ए पही अमने आपो तो अमारे तो बहुज सारुं आय. कांइ अमारुं तमारी उपर जोर नथी. लाख वातनो सार कहीए ठीए के आपो तो कृपा. ॥ १२ ॥

निसुणी नट नृपने कहे लाल, ए अम कुर्कटराय ॥ म० ॥ ए तन मन धन अमतणो हो लाल, में ए केम देवाय ॥ म० ॥ क० ॥ १३ ॥ कहोतो पंखीने जई विनवुं हो लाल, पंखीजो राजी होय ॥ म० ॥ तो तमने आपुं प्रभु हो लाल, अजर करुं नही कोय ॥ म० ॥ क० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ राजानी वात सांजली नटराये कहुंके हे महाराज! ए कुकडो अमारो राजा ठे. सारांश के ते अमारुं तन मन अने धन ठे तेथी अमारार्थी एने केम आपी शकाय? ॥ १३ ॥ परंतु आप आज्ञा करो तो पहीने जइने विनंति करुं अने ते जो आववाने राजी होय तो हे महाराज! सुखेथी आपने आपुं. हुं पोते कांइपण आग्रह करीश नही. ॥ १४ ॥

नट आव्यो कुर्कटकने हो लाल, कह्यो सवि चूप विचार ॥ म० ॥ ह रख्यो पंखी सांजलीहो लाल, बुव्यो अमी जलधार ॥ म० ॥ क० ॥ १५ ॥ ए पुर ए नृप ए त्रिया हो लाल, एह चतुर नर नार ॥ म० ॥ पुण्य संयोगे पामीए हो लाल, मेलो एहवो संसार ॥ म० ॥ क० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पठी नटराय कुर्कटरायनीपासे आव्यो, अने राजाए कहेलो सर्व वृत्तांत तेने कह्यो. ते सांजली कुकडो बहुज हर्षपाम्यो. तेनी आंखमांथी हर्षामृतनी धारा थइ. ॥ १५ ॥ आ नगर, आ राजा अने आ स्त्री, तेमज नगरनां चतुर स्त्री पुरुषो, ए सर्वे जोतां जो पुण्यनो संयोग होय तोज संसारमां आवो मेलाप थवानो संजव ठे. ॥ १६ ॥

आपे जो नट मुज जणी हो लाल, तो होवे रंग रसाल ॥ म० ॥ मो हने चोथा उद्वासनी हो लाल, वर्षवी बीजी ढाल ॥ म० ॥ क० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जो आ नटराय मने प्रेमला लखीने सोंपे तो बहुज रंगरक्षियामाणां आय, चोथा उद्वासनेविषे बीजी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तव शिवपुत्री विनवे, कुर्कट चल चित्त देख ॥ मुजथी निरमोही
थया, स्वामी केण विशेष ॥ १ ॥ चाकरीए चूकी नहीं, राख्या
करीने प्राण ॥ खामी न कर कोइ दिशा, जावे जाण मजाण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कुकडानुं चित्त चलायमान अतुं जोइने शिवमाळा तेने विनंति करवा लागी के हे नाथ ! एवुं
शुं विशेष अयुं के आपे अमारा उपरथी राग तजी दीधो ? ॥ १ ॥ हे नाथ ! हुं चाकरी करवामां चूकी
नथी एटलुंज नहीं पण मारा प्राण करीने राख्या ठे. वली जाणे के अजाणे कोइपण बाबतमां खामी-
पडवा दीधी नथी. ॥ २ ॥

ढोगाळा तुम कारणे, डुहव्या घणा नरेश ॥ हुं माथे लेइ फरी,
पिंजर देश विदेश ॥ ३ ॥ एक घमीनी प्रीतमी, पाळे उत्तम
लोक ॥ वरस नवनो नेहलो, कणमां नकरो फोक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे ढोगाळा ! आपने माटे में घणा नरपतियोने पण डुहव्या ठे. वली आपने मारा मस्तक
उपर धारण करी देश परदेश हुं फरेली बुं. ॥ ३ ॥ जे उत्तम प्राणी होयठे ते तो एक घडीजर प्रीति
अइ होय तेनो पण निर्वाह करे ठे तो तमारी अने अमारी तो नव वर्षनी प्रीतिठे. तेने एक कणमां
केम तोडी नांखोठे ॥ ४ ॥

रे पंखी कहे तुम तणे, वीरमतीनी पास ॥ मांगी लीधा जणी,
केम हवे करो निरास ॥ ५ ॥ दुध देखाकीने प्रथम, कांइ दे
खाडो डांग ॥ मारी उलगतो तमे, क्यारे बालशो खांग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे पंखीराज ! आपनाज कहेवाथी वीरमतीनी पासथी आपने मांगी लीधातो हवे मने आप
केम निरास करोठो ? ॥ ५ ॥ प्रथम आपे अमने दुध देखाडयुं अने हवे अमने डांग बतावोठो, तो बीजुं
तो कांईनही परंतु मारी आपना परत्वेनी सेवानो बदलो आ दासीने क्यारे आपशो ॥ ६ ॥

केणे तमने ज़ोलव्या, थया जेह निसनेह ॥

पेहेलां पोतानी करी, यो ठो कां हवे ठेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आपने कोणे ज़ोलवी दीधा के जेथी अमारा उपर आवा स्नेह रहित अइ गया. प्रथमतो पो-
तानीठो एम कहुं अने हवे जुदारो शामाटे करोठो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३ जी ॥

॥ करेलणां घमीदे रे ॥ देशी ॥

बोध्यो कुर्कट राजोयो रे, नटवधू निसुणो वाता ॥ ए सौजन्य गुण ताहरा,
सांजरशे दिनरात ॥ विबुध जननी प्रीतडी रे, खटके खिण खिण
चित्त ॥ दिसे जगरी तडी रे, एहमां निश्चल चित्त ॥ १ ॥ मे तुज एक घमी
तणो, उंशिगण न थवाय ॥ आवी दिखाणा जे हीये, ते केम विसर्या जाया ॥ वि० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पत्नी कुर्कटराय बोदयोके हे शिवमाला मारीवात ध्यानमां द्यो. तमारा सौजन्यता आदिजे गुणोठे ते तो मने रात दिवस सांज्या करशे. जे डाह्या मनुष्यनी प्रीतिठे ते तो ह्णै ह्णै अंतरमां ख-टक्या करे ठे. मारूं मन तो निश्चलज ठे. वली जगत्नी रीतिपण एवीज ठे. ॥ १ ॥ तारी एक घडीनी चाकरीनो पण माराथी उपगार जुदाय तेम नथी. जे मारा अंतःकरणमां कोतरायेलठे ते ते केवी रीते जुदाइ जवाशे. ॥ २ ॥

कही देखाडेठे किस्सुं, कीधाजे उपगार ॥ ते हुं शुं नथी जाणतो, करीये
ठियेशेर आहार ॥ वि० ॥३॥ नेह नवल नव वरसनो, त्यजतां दोहिलो
होय ॥ पण कोइना हैरा तणी, समजे नहीं गति कोय ॥ वि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तें जे उपगारो कर्याठे ते शुं जोइने मने कही बतावेठे. तुं एम जाणेठे के हुं ए कांइ जाणतो नथी. शेर आहार करतो होय ते सहु कोइ जाणे. ॥ ३ ॥ तारो नववरसनो मीठो स्नेह ठोडतां घणुंज दुःख लागेठे, परंतु बीजाना अंतःकरणनी वातने अन्य बीजो कोइ केवी रीते जाणी शके ? ॥ ४ ॥

संग सवूणो ताहरो, मूके ते मतिहीण ॥ काज विशेषे ठांडता, नवि
डुहवाउ प्रवीण ॥ वि० ॥ ५ ॥ एह नगरना रायनी, ठे पुत्री गुणवंत ॥
नटकन्ये हुं ऐहनो, कहुं तुजने हुं कंत ॥ वि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमारी सोवत बहुज उत्तम ठे अने जे मूर्ख होय तेज तेने ठोडीदे. परंतु काई काम पन्वाथी ते ठोरुवो पडेठे. तेथी हे चतुरा! तुं दुःख धरीश नहीं ॥ ५ ॥ परंतु हवे तने कहुं हुं के आ नगरना राजानी जे कन्या ठे ते बहुज गुणवंत ठे. हे शिवमाला! हुं तेनोज पतिहुं. ॥ ६ ॥

ठातीपण फाटी पके, कहेतां धूरथीवात ॥ ए माटे पंखी कथो, मुजने
जेह विमात ॥ वि० ॥ ७ ॥ प्रचु तहारूं करजो जलुं, मुजने ठोकाव्यो
जेह ॥ आण्यो इहां विमलापुरी, मेलो कीधो एह ॥ वि० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते संबंधी प्रथमथी वात कहेतां तो मारी ठातीपण चिराइ जाय तेम ठे. आज कारणथी वीर-मतीए मने पही बनाव्यो ठे. ॥ ७ ॥ तारूं पण प्रचु कथ्याण करजो के तें मने तेणीना कबजामांथी ठो-डावी अहीं विमलपुरी आण्यो अने आ मेलाप कराव्यो ॥ ८ ॥

ललचाणुं मन माहरूं, इहां रेहेवानुं तेण ॥ तुं राजी होयतो रहुं, तुज
मुज वचन विसेण ॥ वि० ॥ ९ ॥ जो नही सोंपे एहने, तो माहरो
इयो जोर ॥ बकरी कान धणीवसु, तुजथी न थाउं कठोर ॥ वि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेज कारणथी अहीं रेहेवाने माटे मारूं मन ललचायुं ठे. परंतु एटली सरत ठे के तुं जो राजी होतो हुं रहुं. मारा अने तारा विचारमां जिन्नता अवी नजोइए अर्थात् तारूं वचन मारे प्रमाण ठे. ॥ ९ ॥ वली जो तुं मने तेणीने सोंपीश नहीं तो तेमां मारूं जोरनथी. दृष्टांतके बकरीनो कान धणीने आधीनठे. हुं ताराथी कदापि कठोर थवानो नथी. ॥ १० ॥

सुणी वचन पंखी तणां, थइ नटधी दिखगीर ॥ वृथ्यो बेहुं नयणां थकी,
दुःख निसुणीने नीर ॥ वि० ॥ ११ ॥ कहे बावा कर जोडीने, रे आज्ञा
धरणीश ॥ आज ए जाणी वातडी, हवे तुम चिंत्युं करीश ॥ वि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पक्षीनां वचनो सांचळी शिवमाला दिखगीर थइ गइ अने तेना दुःखनी वात सांचळतां तेना
बंने नेत्रोमांथी आंसुनी धार चाली ॥ ११ ॥ शिवमाला बेहाथ जोडी कहेवा खागीके हे आज्ञा नगरीना
स्वामि ! आज्ञे तमारी आ वात जाणी तेथी तमे जे मने कहेशो ते हुं करीश. ॥ १२ ॥

जळी थइ मुज चाकरी, लेखे आवी आज ॥ परणी धरणीथी मळ्या,
राज्य करो महाराज ॥ वि० ॥ १३ ॥ एहवे पुत्री आग्रहे, पंखी ग्रहण
निमित्त ॥ नटपासे आव्यो वही, जूपति प्रसन्न चित्त ॥ वि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे महाराज ! आज सुधी आपनी जे अमे चाकरी करी ते आज्ञे लेखे आवी. कारण के आप
आपनी परणेली स्त्रीने मळ्या. हवे आप सुखेथी राजजोग जोगवो ॥ १३ ॥ एवा अवसरमां पुत्रीना
आग्रहथी मकरध्वज राजा ते पक्षीने लेवाने माटे शिवकुमर नटनी पासे आव्यो. राजा चित्तमां
बहुज प्रसन्न हतो. ॥ १४ ॥

दीधो आदर शिव नटे, मकरध्वजने अनंत ॥ जाख्यो जूपे तेहने.
निज पुत्री विरतंत ॥ वि० ॥ १५ ॥ आपो जो ए कुकडो, थाउं मेरू
समान ॥ जाणीश मुज पुत्री जणी, दीधुं जीवित दान ॥ वि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ शिवकुमर नटे मकरध्वज राजाने बहुज आदर सत्कार कयों, एटले राजाए तेने पोतानी पुत्री
नो सर्व वृत्तांत कही संजलाव्यो ॥ १५ ॥ जो तमे मने आ कुकराने आपीद्यो तो हुं मेरूपर्वत समान
थइ जाउं, वखी एम पण जाणीशके तमे मारी पुत्रीने जीवित दान आप्युं. ॥ १६ ॥

मानीश पारु तुमारमो, जिहां लग्गी तारकमाख ॥

मोहने चोथा उद्घासनी, जाखी ए त्रीजी ढाल ॥ वि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वखी ज्यां सुधी आ तारा मंडळ ठे त्यां सुधी हुं तमारो उपकार मानीश. मोहन विजयजी
महाराजे चोथा उद्घासनी त्रीजी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

शिवनट नृपने विनवे, नगणो एह विहंग ॥ अम मन आज्ञानो
धणी, एह ठे प्रगट अजंग ॥ १ ॥ देतां मन वेहेतुं नथी, तुमने
नान कहाय ॥ इहां वाध तेम उहां नदी, तेह बन्यो ठे न्याय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे शिवकुमर नट कहे ठे के हे राजन् ! आ पक्षीने तमे पक्षी जाणशो नही. अमारा मनमां
तो खात्री ठे के ते आज्ञानगरीनो स्वामिज ठे ॥ १ ॥ ते पक्षीने आपतां अमारुं मन कबुख करतुं नथी.
परंतु आपने ना कहेवाती नथी. अमारे तो एक बाजु ए वाध अने बीजी बाजुए जरपूर नदी एवो दा-
खलो बन्यो ठे. ॥ २ ॥

शिवमाला नृपने कहे, ए माटे बहु देश ॥ किधा वैरी साहिबा,
करीने कोनी कलेश ॥ ३ ॥ पण में पुत्री तुम तणी, करी सखी
हित आण ॥ तेहथी देतां एहने, न करूं ताणा ताण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली शिवमालाए राजाने कह्युं के ए पहीने माटेज अमे अनेक देशना राजाजनी साथे लडाइ
जंकारी वेर बांध्या ठे ॥ ३ ॥ परंतु तमारी पुत्रीनी साथे मारे हेत थवाथी में तेने मारी बेहेनपणी करी ठे
तेथी तमारी पुत्रीने आपतां मने कांइ खेंचताण नथी. ॥ ४ ॥

खेइ जाउं पुर धणी, थाउं क्रोड कड्याण ॥ रूडे यतने राखजो,
ए आजा महिराण ॥ ५ ॥ जाणी विहंग म चूलशो,अहो मोटा
अवनीश ॥ तुम पुत्रीनी एहथी, थाये सयल जगीश ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे राजाजी ! आप सुखेथी तेने लइ जाउं. तेनाथी क्रोड कड्याण प्रगट थजो. तमे तेने यतना
पूर्वक राखजो. ए आजापुरीना महाराजा ठे ॥ ५ ॥ हे महाराजाधिराज ! ते पही ठे एम जाणी जुझावो
खाशो नही. तमारी पुत्रीनी सर्वे आशा एनाथी फलीचूत थशे. ॥ ६ ॥

ग्रही सर्पिंजर कूकडो, आव्यो नृप निज धाम ॥

हाथो हाथ सुता जणी, जइ समप्यो ताम ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पांजरा सहित कुकडाने लइने राजा पोताने मेहेल आव्यो अने प्रेमला लडीने हाथो हाथ
तेणे सोंप्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ४ थी ॥

॥ ठेडो नांजी ए देशी ॥

॥ धण रंग राति हारि एम कुर्कटने समजावे अति मद माती ॥

नृप पुत्रीए पंजर हुंती, खेइ कुर्कट कर धरीउं ॥ जांख्युं एम मुज सोखे

वरसे, तुं हीज मळ्यो सासरीउं ॥१॥ सुण पंखी तुंज नगरी केरो,चूपति

मुज वालभिउं ॥ पण में डुमक रतन दृष्टांते, हाथे आव्यो गमिउं ॥ ध० ॥१॥

अर्थ ॥ प्रेमला लडीए पांजरामांथी कुकडाने लइ हाथ उपर धारण करी तेने कह्युं के आज सोख
वरसे मारा सासरी आमांथी कोइ जो मने मध्युं होय तो तुंज मळ्यो ठे. रंगमां रसिखी अने मदमां
मातेखी कुर्कटने ए प्रमाणे समजावे ठे ॥ १ ॥ हे पही ! तारा नगरनो राजा ते मारो स्वामिनाथ ठे. परंतु
जिखारीना हाथमां आवेलुं रतन जेम रहे नहीं तेम में तेने गुमाव्यो ठे. ॥ २ ॥

तेहने विरहे तनथी बाहिर, निकलीयुं पांसलीउं ॥ तोही पण मुज अवधि

गणतां, हजीअलगण नवि मलिउं ॥ ध० ॥३॥ गयो विठोहो देइ मुजने, पाठी

खबर न छीधी ॥ रे पंखी में ताहरा नृपनी, एवकीशी चोरी कीधी ॥ ध० ॥४॥

अर्थ ॥ तेना वियोगथी मारा शरीरनी सर्वे पांसलीउं शरीर बहार तरेठे. वली मुदत वीत्या ठतां पण
हजी सुधी ते आवीने मने मळ्यो नथी ॥ ३ ॥ मने ठेह दइने जे चाह्यो गयो ते पाठी अत्यार सुधी
मारी खबर पण तेणे छीधी नही. हे पही ! में ते तारा राजानी एवडी मोटीशी चोरी कीधी हरो? ॥४॥

परणीने कुष्टी जणी सोंपी, एशी इज्जत खाटी ॥ महारो जनम कीयो अकीया
रथ,केणे ए शिखवी पाटी ॥ ध० ॥ ५ ॥ जो घर जार वेहेवा कायर, कां कयों
कर मेलावो ॥ परणतां वेंतज केम मुज उपर, आव्यो चित्त अजावो ॥ ध०॥६॥

अर्थ ॥ मारी साथे लग्न करीने कोढीआने मने सोंपी. एमांते एणे आवरू शुं वधारी? मात्र मारो ज-
न्मारो अकृतार्थ कयों. आवी शिखा ते कोणे तेने आपी दशे! ॥ ५ ॥ जो घर संसार चलाववाने
कायर हतो तो मारी साथे हस्त मेलाप शामाटे कयों? वली परणीने तरतज मारी उपर चित्तनो अ-
जावो केम कयों? ॥ ६ ॥

रे पंखीमें पियुडा सरखो,नवि निरख्यो निरमोही॥कागलनुं पण मलवु टाढ्युं,
जे दिन हुंती विठोही ॥ ध० ॥ ७ ॥ किहां आजा किहां नगरी माहारी, मनहुं
पण नवि प्होंचे ॥ कंते कीधुं ते न करे वैरी, उंडुं नवि आलोचे ॥ ध० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे पही! में मारा नाथ समान कोइ निर्मोही दीगो नही. जे दिवसथी तेणे मारो त्याग कयों ते
दिवसथी कागलथी मलवानुं पण टली गयुं ठे ॥ ७ ॥ कयां आजापुरी अने कयां मारी विमलापुरी?
मन पण दोडीने प्होंची शके नहीं. वधारे शुं कहुं? स्वामिए कथुं ते वेरीपण न करे. जरा पण उंडो
विचार कयों नही. ॥ ७ ॥

वालेसर इहां आवी न शके, में पण तिहां न जवाय ॥ एम निरधारी नाह
विहूणी, मुजने केम दिन जाय ॥ ध०॥८॥ नही जगमां कोइ प्रचुनो वाहालो,
जइने तस समजावे ॥ हृदय कठोरस्यां एवा नरनां, करुणा किमपि न आवे ॥१०॥

अर्थ ॥ मारो वहालो अहीं आवी शके नही अने माराथी त्यां जवाय नही. आवी रीते आधार वि-
नानी, नाथ वगरनीना मारा दिवसो केम जाय? ॥ ८ ॥ कोइ पण प्रचुनो वाहालो जगत्मां दशे के जइने
मारा नाथने समजावे. एवा पुरुषना हृदय ते केवां कठोर दशे के तेने करुणा कोइ पण रीते आवती नथी १०

सोखे वरसे मन नवि चीनुं, ठे तेहवोने तेहवो ॥ सोखे सान संजाखे सहुको,
पण ए कठिन ठे केहवो ॥ ध० ॥ ११ ॥ एहने माटे माहरे ताते, मुजने घणी
चय चानी ॥ पण एकांत तणी वातडीयुं, एके नावी आनी ॥ ध० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ सोख वरस अया उतां तेनुं मन जरा पण पलट्युं नथी. ते जेवो ठे तेवोज ठे. लोकोमां केहे-
वत ठे के सोखे वरसे सहु कोइने सान आवे परंतु आतो कोइ जुदी रीतनो कठण ठे ॥ ११ ॥ एने माटे
मारा पिताए मने बहु बहु रीते कष्ट आप्युं. परंतु मारी अने तेनीवचें एकांतमां जे वातो अइ हती ते मारा
बचावमां कांइ पण काम आवी नही. ॥ ११ ॥

करतां नेह जगत्मां सोहिलो,पण दोहिलुं निरवहिलुं ॥ जे निसनेहीथी बांधवुं
मनहुं, ते फोगट दुःख सहिलुं ॥ध०॥१३॥ तुं पंखीठे तेहना घरनो, तिणे मुज
तनुं रोमांच्युं ॥ पोतानो जाणी तुज आगल, पियुंनु पोथुं वांच्युं ॥ ध० ॥१४॥

अर्थ ॥ जगतमां स्नेह करवो ते सेहेलो ठे परंतु तेने नचाववो ते मुस्केल ठे. वली स्नेह विनानानी साथे मनने वलगाडबुं ते मिथ्या दुःख सहन करवा जेबुं ठे ॥ १३ ॥ हे पही तुं एना घरनो होवाथीज मारुं शरीर रोमांच थयुं. तने पोतानो जाणीने तारी आगल मारा स्वामिनाथनो वृत्तांत कह्यो. ॥ १४ ॥

तुज दीठे मारा दुःख नाठां, तुज दीठे पियु दीठो ॥ तारा राजा सरखो रखे जो, तुं पण थातो धीठो ॥ ध० ॥ १५ ॥ कुर्कट एम पोतानी कीर्त्ति, निसुणे सामुं निहाली ॥ पण खेचर माटे ते पाठो, नशके उत्तर वाली ॥ ध० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तने देखवाथीज मारा दुःख नाश पाम्यां. वली तने देखीने हुं एम जाणुं तुं के में मारा स्वामिनाथने दीठा; परंतु एटबुं कहुं तुं के तुं पण तारा राजानी जेम मने विश्वासघाती थतो नही ॥ १५ ॥ आ प्रमाणे कुकडो पोताना गुणानुवाद सांचलतो तेना सन्मुखज जोइ रह्यो ठे. परंतु पोते पही होवाथी एक पण उत्तर तेणीने सामो आपी शकतो नथी. ॥ १६ ॥

दंपती मांहो मांहे मखीयां, फली मनोरथ माला ॥

चोथी ढाल चोथे उल्लासे, कही मोहने सुविशाला ॥ ध० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे बंने वर बहु अरस परस मट्यां. तेमनी मनोरथ माला फली जूत थइ. कवि मोहन विजयजी ए चोथा उल्लासने विषे चोथी ढाल अति विशाल पणे कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तव शिवमाला एहवे, आवी प्रेमला पास ॥ लेइ रमाक्यो कुकडो,
ठांथ्यो घणो सुवास ॥ १ ॥ मेवा मुक्या आगले, किधी जक्ति
पंरुर ॥ गाइ वाइ रीऊव्यो, पंखीने ससनुर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां शिवमाला प्रेमला लड्डीनी पासे आवी. तेणीए कुकडाने हाथमां लइ रमाक्यो, अने तेनी आसपास सुगंधी पदार्थोनी ठंटकाव कर्यो ॥ १ ॥ वली पहीनी आगल नव नवा मेवा मुक्या पूर्वक प्रशंसवा योग्य तेनी जक्ति करी. पठी गायन गाइ बाजिंतो वगाडी पहीने आनंद पूर्वक रीऊव्यो. २

नट पुत्री कहे प्रेमला, निसुणो माहरी वात ॥ चार मास लगी
राखजो, तुमे ए पंखी जात ॥ ३ ॥ जेणे दिन अमे चालशुं,
इहांथी नट समवेत ॥ ते दिन लेइश कुकनो, ए मुज तुज संकेत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ त्यार बाद शिवमालाए प्रेमला लड्डीने कहुं के मारी त्रिनंति ए ठे के हवे चार मास सुधी आपे आ पहीने पोतानी पासे राखवो ॥ ३ ॥ पठी जे दिवसे अमे सर्वे नटो अहींआथी प्रयाण करीए ते दिवसे आ कुकनो आपनी पासेथी लइजशुं. आवो करार मारी अने तमारी वच्चे ठे. ॥ ४ ॥

तिहां लगी सुपरे राखजो, नयणां आगल एह ॥ नित प्रते लेइश
शुद्धि हुं, आवी एणे गेह ॥ ५ ॥ चिहुं मासे तुम तणी, एह
जो पूरे होंश ॥ तो तुम अम ऊगनो नही, कहुं करी एहना सूंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेशी चार मास सुधी आप पोतानी नजर पासेज तेने रूडी रीते राखजो. हुं पण निरंतर आ घेरज आवी तेनी खबर खेती रहीश ॥ ५ ॥ जो चार मासनी अवधिमां तमारो मनोरथ एनाथी परिपूर्ण आय तो एनाज सोगंद खाइने कहुं तुं के पढी अमारी अने तमारी वचे कांइ बांधो पडवानो नथी. ॥६॥

गइ शिवमाळा एम कही, निज थानक पुर मांहि ॥

कुर्कट कर धरी प्रेमळा, करे बांहिनी ठांहि ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे वातचित करी शिवमाळा पोताने स्थानके गइ. अहीं प्रेमळा लढी कुकडाने हाथमां लइ ठत्र गाय हाथनी कर्या करे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ५ मी ॥

॥ जटीयाणीनी ॥ देशी ॥

कुर्कटना मुख सामुं हो नित नित जुए प्रेमळा, ले उंठा निश्वास ॥

आंसुडा नयणाथी हो वरसावे प्रेम प्रकाशथी, करी करी विरह विखास

॥ कुण॥१॥ कामण गारा प्यारा हो हवे न्यारा मुजथी कां रहो, निपट

अटारा होय ॥ सारीसर अनुकारा हो जलधारा वरसे अंबरे, पियु विण वारे कोय २

अर्थ ॥ हवे प्रेमळा लढी निरंतर कुकडाना मोढानी सामुं जोइ जोइने उंडा निसासा मुके ठे. वली प्रेमनो प्रकाश करती तेमज वियोगना दुःखने गाती थकी आंखमांथी आंसुनो वरसाद वरसावे ठे. ॥१॥ हे मारा वहाला कामणगारा हवे माराथी न्यारा शामाटे रहो ठो? तमे खरेखरा हठीळा आउठो. काम देवना बाणनी जेवी आकाशमांथी मेघ जलनी धारा वरसी रही ठे तेनाथी अतां विरहना दुःखने नाथ विना कोण टाळी शके तेम ठे. ॥ २ ॥

उत्तरवाली काळीहो, असराळी जालीने घटा, हृदय विफाली थाय ॥ चपळा

ए ऊबकारा हो करवाला कमळा पुत्रनी, विरहणीये न सहाय ॥ कुण ॥ ३ ॥

जेम जेम जलधर गाजे हो, तेम पियुनो लाजे कां नही, परिहरी प्रमदा डूर ॥

इण टाणे जो विराजे हो मुजने तो निवाजे साहिवो, इण ऋतु नही पंरुरा ॥ कुण॥४॥

अर्थ ॥ उत्तर दिशामांथी आवती अत्यंत काळी एवी मेघनी घटाने देखीने मारू अंतःकरण फाटी जाय ठे. वली कमळा पुत्रनी तलवार जेवी ऊबकारा मारती विजलीने देखीने आ विरहिणीने न सहन थाय एवी व्यथा थाय ठे ॥ ३ ॥ जेम जेम आ वरसाद गर्जना करे ठे तेम तेम पोतानी प्रमदाने तजीने दूर गयेलो एवो मारो स्वामिनाथ शुं शरमातो नहीं होय? आ समये जो मारो नाथ अहीं बिराजतो होय तो मने अनेक रीते तृप्त करी दे. तेशी तेना विना मने आ ऋतु सुंदर लागती नथी. ॥ ४ ॥

ए जीह्वी थइ जिह्वी हो तनु वढ्वी चूटे पियु विना, निरखी एकली गेह ॥

ते माटे पंखीनाहो तजी व्रीणा पीणा वारी ए, करी क्रीणा नव नेह ॥ कुण॥५॥

शिवमाळा जे बाळा हो इहां वचन रसाळां कही गइ, लह्यां में पंखी तेह ॥

आव्या ठो हवे हाथे हो मुज साथे न करो आंतरो, माथे वरसे मेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ तमाराळ तो जाणे मने घरमां एकली देखीने अर्थात् स्वामि विनानी देखीने जिलडीउनी जेम मारी शरीररूप वेखने चुंटीज खेणे. ते कारणथी हे पक्षीराज ! शरम ढोडीने स्नेह युक्त क्रीडा करीने मारी व्यथाने दूर करो ॥ ५ ॥ शिवमाखा नटनी कुंवरी जे अर्हीं अजीष्ट वचनो कहीने गइ ते सर्वे हे पक्षीराज ! में मारा मनमां धारण करी राख्यां ठे. तेथी हवे हाथमां आव्या ढो तो मारी साथे आंतरोशुं काम राखो ढो? जुळ तो खरा मारा माथा उपर जे दुःखनो वरसाद पडे ठे ते. ॥ ६ ॥

एम कुर्कट नित निसुणे हो न जणावे एके आंकडो,एवडो वनो गंजीर ॥जावी
उपर आणी हो एम जाणी ताणी धीरता, धन्य चंद वरुवीर ॥ कु० ॥ ७ ॥
खिणमे पियु करी जाणे हो खिण मांहे जाणे कूकडो, पासे राखे तास ॥ पुण्य
तणे संजोगे हो मन जाव्यो आव्यो एहवे, उत्तम आसो मास ॥ कु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे निरंतर प्रेमखा लढीनां वचनो कुकडो सांजले ठे, परंतु एक पण अह्र तेना उत्त-
रमां लखी जणावतो नथी, एवो महागंजीर अयो ठे. पोते जवितव्यता उपर दृष्टि राखी धीरज राखीने
रह्यो ठे. धन्य ठे शुरवीर चंद राजाने ॥ ७ ॥ ह्णमां तेने पोतानो स्वामिनाथ गणे ठे, वली वेहेम आवे
ठे तो ह्णमां कुकडो मानी खे ठे तो पण पोतानी पासेज राखे ठे. एम करतां पुण्यना संयोगे मनने गम-
तो एवो उत्तम आश्विन मास बेठो. ॥ ८ ॥

विमला चक्ष फरसेवाहो अति चपला हुइ प्रेमला, संग सखी परिवार ॥ अण
चिल्यो तिहां आव्यो हो परदेशी एक निमित्तिउं, कवि कुल शिर शिणगार ॥
कु०॥१॥ प्रणमी पदकज तेहना हो एम प्रेमला लढी विनवे,अहो पंडित कहो मुज॥
वीढडीउं मुज वाहाखो हो इहां किण दिन आवी मखे,राजी करीश हुंतुज॥कु०॥१०॥

अर्थ ॥ एवामां श्री विमलाचक्ष तीर्थाधिराजने फरसवाने माटे सखीउंना परिवार सहवर्तमान प्रेमला
लढी उद्यक्त अइ. ते समये उंचितो, एक परदेशी निमित्तीउं कविकुलना शृंगार रूप त्यां आवी पहोंच्यो
॥ ९ ॥ ते निमित्तीयाना चरण कमलने नमस्कार करी प्रेमला लढी तेने पुढवा लागीके हे पंडितजी मां
स्वामिनाथ जे मने ढोडीने चाड्यो गयो ठे ते अर्हींया क्ये दिवसे मने आवीने मलशे. ए वातनो खुलास
खरेखरो करशो तो हुं आपने राजी करीश. ॥ १० ॥

जोशीनो मन होंशे हो स्वरधारी जोशने कहे, सुण पुत्री सुविधास ॥ आज
तथा के काखे हो तुज आज्ञापतिजो मखे, तो कहेजे साबाश ॥ कु० ॥ ११ ॥
हुं पण ए तुज कहेवा हो अण तेड्यो आव्यो हुं इहां नाणीश कोइ संदेह ॥
हुं तुज कारण ज्योतिष हो करणाटे जणवाने गयो, आव्यो हुं आज्ञेज गेह॥कु०॥१२॥

अर्थ ॥ जोशीए होंश पूर्वक स्वर साधीने प्रेमला लढीने कहुं हे सुखमां विधास करनारी बेहेन ! तारो
पति जे आज्ञानगरीनो राजा ठे ते जो आज्ञे अथवा काखे तने आवीने मखे तो मने साबाशी आपजे.
॥ ११ ॥ हुं पण अर्हींआ तारो तेडाव्या विनानो तने आ हकीकत कहेवाने माटेज आव्योहुं तेथी मारा
कहेवामां जरापण शंकाधारण करीश नहीं. तारेज माटे ज्योतिष विद्या जणवा सारू हुं कर्णाटक देश गयो
हतो ते जणीने आज्ञेज घेर आव्यो हुं. ॥ १२ ॥

में जे निमित्त प्रकास्युं हो तेह खोटुं कहीए नही होये, करमुज व
चन प्रमाण ॥ स्वही प्रेमला लही हो, निसुणीने हरखी चित्तमां,
दीधुं दान विहाण ॥ कु० ॥ १३ ॥ नैमित्तिकने विसर्जे हो अनुमति
लेइ तातनी, पिंजर कीधुं संग ॥ थोडीशी सहीउथीहो पुंडरगिरि
उपर चही, प्रेमला परम उमंग ॥ कु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ में जे जोश जोइने तने वचन कहांडे ते रतिमात्र पण असत्य थवानां नथी. मारां वचनने
प्रमाण करजे. पही प्रेमलालही स्वेहा पूर्वक वर्त्तती ते निमित्तीयानां वचनो सांजली मनमां बहुज हर्ष-
पामी अने जोशीने तेणे सारीरीते दहणां आयी. ॥ १३ ॥ पही निमित्तीयाने विदाय करीने अने पोताना
पितानी आझालइने पांजरूं पोताना हाथमां लीधुं; अने थोडी सखीउनी साथे पुंडरगिरि उपर प्रेमला
लही अत्यंत उमंगजर युगादिनाअनी सेवा करवामाटे चही. ॥ १४ ॥

कर उपर लइ धरीउं हो पिंजरथी काढी कूकरो, नृप पुत्री म
तिमंत ॥ जेम जेम गिरिवर निरखे हो मन हरखे तेम तेम पंखीयो,
लेखे दिवस गणंत ॥ कु० ॥ १५ ॥ देहरो शिवपद शेहरो हो निरखी
प्रेमला, जेव्या देव युगादि ॥ सारी अष्ट प्रकारी हो जिन पूजा ल
हीए करी, वारी सयल विषाद ॥ कु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पांजरामांथी पहीने काढीने बुद्धिशाली एवी प्रेमला लहीए पोताना हाथ उपर धारण कर्यो.
पहीराज जेम जेम गिरिराजने निरखे ठे तेम तेम पोताना मनमां बहुज हर्ष पामेठे अने आजनोज दि-
वस मारे तो लेखे अयो एम माने ठे. ॥ १५ ॥ मोहपदना शिखर समान देरासरने जोतांज प्रेमला लही
अतिहर्षवंत अइ. तेणीए श्री युगादि देवना दर्शन कर्या. वली सर्व मनना संताप दूर करीने श्री जिनरा-
जनी अष्ट प्रकारी पूजा बहुज जाव पूर्वक करी. ॥ १६ ॥

दीठडुं दरिशाण मीठडुं हो पंखीके प्रथम जिणंदनु, सफल कर्यो अवतार ॥
पांचमी ढाल प्रकाशीहो ए मोहने चोथा उल्लासनी, पुण्य सदा सुखकारा॥कु०॥१७॥

अर्थ ॥ वली पहीए पण प्रथम जिनेंनुं अत्यंत मीठुं एवुं दर्शन करीने पोतानो अवतार सफल
कर्यो. आ प्रमाणे चोथा उल्लासनी पांचमी ढाल कही. कवि मोहन विजयजी कहे ठे के पुण्यज सदा
सुखने करनार ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सेवी मरूदेवी सुतनुं, वीरस्नुषा बहुजाव ॥ आवी देहरा बाहिरे, कर
धरी पंखी राव ॥ १ ॥ प्रति जिन मंदिरमां जइ, जेव्यां बिंब अपार ॥
चक्ति युगति निज शक्ति वश, कर्यो सफल अवतार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मरु देवीना पुत्र श्री ऋषज्जिण्दनी सेवा बहु जावपूर्वक कर्या पढी वीरसेन राजा पुत्रनी स्त्री प्रेमला लढी हाथ उपर पद्मीराजने धारण करी देरासरनी बहार आवी. ॥ १ ॥ तेणीए दरेक जिन मंदि-
रमां जइ अनेक जिनराजनां बिंबोना दर्शन कर्यां. पोतानी शक्ति मुजब विधि पूर्वक जक्ति करी पोतानो
अवतार सफल कर्यो. ॥ २ ॥

आवी जिहां राजादनो, लढी तजी खल खंच ॥ पड्युं पत्र लेइ कुकडे,
शोजावी निज चंच ॥ ३ ॥ एम सकल विधि साचव्यो, आवी जिन
गृह द्वार ॥ सूर्यकुंड जोवा जणी, पहोति नारी ते वार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पढी प्रेमला लढी पोताना मनमां लेशमात्र खलखंच विनानी ऐवी ज्यां रायणनुं जाडवे त्यां
आवी ते स्थले कुकुराए नीचे पकेलु पांदडुं पोतानी चांचमां लइने पोतानी चांचने शोजावी. ॥ ३ ॥
एम एम सर्व विधि विधान करीने जिनराजना मंदिरना द्वार पासे आवी. पढी सूर्यकुंड जोवानेमाटे त-
त्काल ते तरफ प्रेमला लढी चाली. ॥ ४ ॥

दीगो कुंड सोहामणो, कमल कोश सोहंत ॥ जाणुं स्वर्गशिरि जणी,
काठी दंत हसंत ॥ ५ ॥ पूरण निर्मल जल जर्युं, उंडत्तणथी उंरु ॥
सदा जर्यो ए जाणीए, समता रसनो कुंरु ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तरतज अति मनोहर एवोकुंड दीगो. तेमां कमलना दांडाउं अत्यंत शोजा युक्त हता. ते
जाणे स्वर्गनी लङ्गी तरफ दांत काढीने हसता होय एम दिसता हता. ॥ ५ ॥ ते कुंड समुज्जथी पण उंडो
एवो संपूर्ण निर्मल जलथी जरेलो हतो. जाणे साक्षात् समता रसनोज कुंरु होयनी एवो देखतो हतो. ॥६॥

तस उपकंठे प्रेमला, रही निहाले नीर ॥

निसुणो जविइहां पंखीउं, कहेवो थयो वडवीर ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेना कांठा उपर उजेली प्रेमला लढी ते कुंडनुं निर्मल जल जुठ ठे. एवामां हे जव्यजीवो!
तमे सांजलो के ते पद्मी राज केवो वडवीर थयो? ॥ ७ ॥

ढाल ६ छी.

॥ जमरानी देशी ॥

॥ महारारे जाइ कीरका, गुण मानो लाल ॥

कली काची मत तोरु, अतिगुणमानो लाल ॥ ए देशी ॥

कुर्कट देखी कुंरुने मन मान्युं लाल, चिते चित्त मजार अति
मन मान्युं लाल ॥ सोल वरस वही गया, ॥ म० ॥ किहां स्त्री किहां
घरवार, ॥ अ० ॥ १ ॥ किहां लगी रहीश हुं पंखीयो, ॥ म० ॥
धिग् धिग् ए अवतार ॥ अ० ॥ माता पण वेरण थइ, ॥ म० ॥ सही
संसार असार ॥ अ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सूर्यकुंडने देखतांज कुकडो बहुज खुशी थयो. ते पोताना मनमां विचारवा लाग्यो के आवी स्थितिमां मारां सोलवर्ष तो वीती गया. क्यां मारीस्त्री अने क्यां मारा घरबारडे ? ॥ १ ॥ हुं हवे क्यां सुधी पक्षीरूपे रहीश ? मारा आ अवतारने धिकार होजो. वली मारी माता पण जारी संपूर्ण दुस्मन अइ. खरेखर हवे मने आ संसार बहुज सार विनानो लागे ठे. ॥ २ ॥

खेइ नट मुजने फर्या, ॥ म० ॥ पुर पुर देश विदेश ॥ अ० ॥ हजी-
अन आव्यो कर्मनो, ॥ म० ॥ पार किशो लवलेश ॥ अ० ॥ ३ ॥
फीटी नर थयो कुकडो, ॥ म० ॥ अवकर जोवण हार ॥ अ० ॥ शी
हवे मनुष्यपणा तणी, ॥ म० ॥ धरवी होंश लगार ॥ अ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नाटकीयाळ मने साथे खडने देशो देश अने शेहेरे शेहेर फर्या, तो पण हजु मारां कर्मनो खेशमात्र पार आव्यो नही. ॥ ३ ॥ हुं मनुष्य फीटीने निरंतर उकरमाने खोलनारो कुकडो थयो. हवे मारे मनुष्य थवानी लगारपण होंश शीरीते धारण करवी. ॥ ४ ॥

प्रमदा कने पंखी थके, ॥ म० ॥ निशि वासर केम जाय ॥ अ० ॥
देखी फोगट फुरवुं, ॥ म० ॥ चित्युं किमपि न थाय ॥ अ० ॥ ५ ॥
एलें यौवन निर्गम्युं, ॥ म० ॥ शो हवे होशे उघारु ॥ अ० ॥ लाग्यो
काने दैवने, ॥ म० ॥ कोइक पूरो चाड ॥ अ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली मारी पत्नीनी पासे पक्षीरूपे रही दिवस अने रात्रि हवे केवी रीते जशे. माटे हवेतो फो-
कट फुरापो करवानो ठे. कारणके धारेळुं कांइ अतुं नथी. ॥ ५ ॥ मारी युवावस्था तो सर्व एले गइ. हवे आ वातनो पण श्यो निवेडो आवशे तेनी खबर पडती नथी. मने लागे ठे के मारो कोइ पूरो चाकियो दैवना कानमां मारे माटे जंजेर्या करेठे. ॥ ६ ॥

जीव्युं ए श्या कामनुं, ॥ म० ॥ खोटीए गर्दज आश ॥ अ० ॥ जो
जंपा जरुं कुरुमां, ॥ म० ॥ तो बूटे दुःख पास ॥ अ० ॥ ७ ॥ के
हनी वधू केहनी पुरी, ॥ म० ॥ केहथी माया मोह ॥ अ० ॥ जोतां
कोइ कोइनुं नही, ॥ म० ॥ केहना योग विठोह ॥ अ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे आवीरीते जीवुं ते पण शुं कामनुं ठे? हवे मनुष्य थवानी आशा ते गर्दज आशा समा-
नठे. खरीवाततो ए ठे के कुरुमां जंपापातकरुं तो मारा दुःखनुं बंधन जुटे. ॥ ७ ॥ आ स्त्री कोनी ?
आ नगरी कोनी ? वली कोनी साथे मायाके मोह राखवो ? तेमज कोनो संबंध अने कोनो वियोग ? खरुं
जोतां कोइनुं लागतुं नथी. ॥ ८ ॥

जो कोइ न थयो आपणो, ॥ म० ॥ केहना राग विराग ॥ अ० ॥ सहुं
ठे स्वारथनुं सगु, ॥ म० ॥ अहो जवजलधि अताग ॥ अ० ॥ ९ ॥
आखोची एम कुकडे, ॥ म० ॥ कुंडमां जंपादीध ॥ अ० ॥ देखी नारी
विद्यखी कहे, ॥ म० ॥ जुंमा ए शुं कीध ॥ अ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ज्यारे कोइपण मारुं अयुं नही त्यारे मारे कोनी साथे रागके वैराग धारण करवो. मने तो सर्वे स्वार्थयुक्त सगपण संबंध लागेते. अहो! आ संसार समुद्र ताग न पामी शकाय तेवोते. ॥ ९ ॥ एवो विचार करीने कुकडाए कुंडमां जंपापात कर्यो. ते देखतांज प्रेमला लढी जांखी पनीगई अने बोळीके हे भूंडा! आ ते तें शुं कर्युं? ॥ १० ॥

हुं शिवमालाने किस्वो, ॥ म० ॥ जइने देइश जवाव ॥ अ० ॥ कर्युं
अविचार्युं पंखीये, ॥ म० ॥ थोडादिनने मेलाप ॥ अ० ॥ ११ ॥ मं
दिर जइने निज तातने, ॥ म० ॥ वदन देखाडी केम ॥ अ० ॥ तुज
गति ते गति महारी, ॥ म० ॥ प्रेम परीक्षा एम ॥ अ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे हुं अहीथी जइने शिवमालाने तारे माटे शुं जवाव दइश. अहो! आ पहीये थोडा दि-
वसनोज मेलाप करी घणुंज अविचार्युं कर्युं. ॥ ११ ॥ वली घेर जइने मारा पिताने पण शुं जोइने हुं मोतुं
देखानीश. तेथी हवे जे तारी गति तेज मारी गति समजुं हुं. आवे समयेज प्रेमनी परीक्षा थायते. ॥ १२ ॥

न करी वात जंपा जरी, ॥ म० ॥ लढीए पण ताम ॥ अ० ॥ पकड्यो
पडतो कुकरो, ॥ म० ॥ अइ अइ मोह विराम ॥ अ० ॥ १३ ॥ पंखी
रूप थावा तणो, ॥ म० ॥ माये बांध्यो जेह ॥ अ० ॥ लव जव
करतां नोकथी, ॥ म० ॥ तूव्यो दोरो तेह ॥ अ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ प्रेमदा लढीए पण तत्काळ कांड पण वार नही लगाडतां तेनी पुंवेज कुंडमां परतुं मुक्युं अने
कुकडाने पडतो पकडी लीधो. अहो अहो! मोहनो विलास चमत्कारिक ठे ॥ १३ ॥ चंद राजाने
पही बनाववा माटे तेनी विमाताए जे दोरो नोके बांध्यो हतो ते दोरो, कुंरुमां परतुं मुकतां जंपा
जंपीमां त्रुटी गयो. ॥ १४ ॥

प्रगट्यो अण चिंत्यो तिहां, ॥ म० ॥ चंद नरिंद सरूप ॥ अ० ॥ शा-
सन सुरिये उरुर्था, ॥ म० ॥ राणी तेम वली चूप ॥ अ० ॥ १५ ॥
आण्या कुंरुथी वाहिरे, ॥ म० ॥ लढीए उंलख्यो कंत ॥ अ० ॥ सफल
जली आशा फली, ॥ म० ॥ दंपती हरख अनंत ॥ अ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेज वखते त्यां कुंडमां उंचितो चंद राजा, राजाने स्वरूपे प्रगट थयो. शासन देवीए ते राजा
अने राणी बंनेने कुंडनी बहार काढ्यां ॥ १५ ॥ जेवा कुंडथी बहारथी आव्यां के तरतज प्रेमदा लढीए
पोताना पतिने उंलखी काढ्यो. ते दंपतीनी सर्वे आशा फली भूत अइ. अने जेनुं वर्णन न करी शकाय
तेवो हर्ष त्यां प्रगट थयो. ॥ १६ ॥

मनुजपणुं चंदे लह्युं, ॥ म० ॥ पसरि मंगल माल ॥ अ० ॥

ठठी चोथा उल्लासनी, ॥ म० ॥ पत्रणी मोहने ढाल ॥ अ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए मनुष्य पणुं प्राप्त कर्युं. जेथी अत्यंत सुखनी श्रेणि प्रगट अइ चोथा उल्लासने विषे
मोहन विजयजी ए ठठी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तीर्थ निवासी देव गण, हुंता समकित दृष्टि ॥ तेणे चंदनी
उपरे, करी कुसुमनी वृष्टि ॥ १ ॥ बुठी चंदननी ठटा, हरख्या
सुर तिरियंच ॥ तिहुअण कळोदे चढ्यो, तीर्थ प्रजाव उदंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तीर्थना निवास करनारा सर्वे देवताळ समकितदृष्टि हता. तेमणे चंद राजानी उपर पुष्पनी वृष्टि करी ॥ १ ॥ चंदराजानी उपर बावना चंदनना रसनो देवताळए ठंटकाव कर्यो जेनी सुगंधीची सर्व देवताळ तथा तीर्थचो जे हाजर हता ते हर्ष पाम्या. त्रण जुवनने विषे तीर्थाधिराजनो महिमा अतिशय वृद्धि पाम्यो. ॥ २ ॥

धन धन सुरज कुंड जल, कलिमल मल हरणार ॥ दीधो चंद
जणी करी, मानवनो अवतार ॥ ३ ॥ प्रीतमने कहे प्रेमला, करी
घुंघट पट लाज ॥ महाराज गिरि राजथी, सिध्यां सघला काज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ पंचम काल-कलियुग मध्येना पापी जीवोना मेलने नाश करनार एवा सूर्य कुंडना जलने अतिशय धन्य वाद घटे ठे के जेना प्रजावथी चंद राजाने फरीने मनुष्यनो अवतार प्राप्त थयो ॥ ३ ॥ त्यार पठी प्रेमला लढी घुंघटमां रही मर्यादा पूर्वक चंद राजाने कहेता हवां के हे महाराज आपणा सर्व मनोरथो गिरिराजना पसायथी सिद्ध थया. ॥ ४ ॥

स्नान करी ए कुंडमां, पूजो ऋषज जिणंद ॥ सिंचो जक्ति रसे
करी, समकित तरूनो कंद ॥ ५ ॥ स्नान करीने चंद नृप, पेहेरी
उज्ज्वल धोत ॥ आव्यो आदि जिनालये, जिहां रतन उद्योत ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ सूर्य कुंडमां प्रथम स्नान करी, देवाधिदेव श्री ऋषज परमात्मानी आप पूजा करो अने ते प्रमाणे परमात्मानी जक्ति करवा रूप रसतुं सिंचन, सम्यग् दर्शन रूप वृद्धना मूलमां करो ॥ ५ ॥ त्यार पठी चंद राजा सूर्य कुंडना जलथी स्नान करी निर्मल श्वेत वस्त्रो धारण करी ज्यां रत्नोनी कांति प्रकाश करी रही ठे एवां श्री आदिनाथना मंदिरमां आव्यो. ॥ ६ ॥

दंपतीये पूजा रची, ड्रव्य तणी बहु जेद ॥

प्रारंजे हवे जावनी, पूजा विरमी खेद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ अनंतर बंने स्त्री जर्तारे श्री जिनराजनी अनेक प्रकारथी ड्रव्य पूजा करी. तदनंतर परिश्रमने शांत करी जाव पूजानो नीचे मुजब प्रारंज करता हवा. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ७ मी ॥

॥ वण जारारे ॥ ए देशी ॥

जीनरायारे जय तिहुअण प्रतिपाल, शांति सुधामय चंदलो ॥ जीन-
रायारे जवि जन आशा विश्राम, तुं सुरतरु प्रगढ्यो जलो ॥ जी० ॥१॥

॥ जी० ॥ तुज पद पंकज लीन, सकल पुरंदर मधुकरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुज गुण अनंता अनंत, आणा जगत् सचराचरा ॥ जी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! तूं त्रण जुवननो पावनार ठो, अमृतमय शांतिने प्रसरावनार चंद्रमा ठो, वली हे जिनराज ! ज्ञान जनोंनी आशाउने फलीजूत करावनार कल्प वृक्ष समान तुंज साक्षात् प्रगट थयो ठो ॥१॥ हे जिनराज ! सर्वे इंद्रो तमारां चरण कमलने विषे जमरनी जेम लीन थया ठे. वली हे नाथ ! आपना अनंतशी पण अनंत गुणो ठे. वली आपनी आज्ञाने स्थावर अने जंगम बने स्वरूप वाळुं जगत् अखंड रीते अंगीकार करे ठे. ॥ २ ॥

॥ जी० ॥ तुज अजिधान कुलीश, जेदे कर्म महीधरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुं अनुजव रस सिंधु, देव अवर विद्वर सरा ॥ जी० ॥ ३ ॥

॥ जी० ॥ तुं केवल जग चक्षु, खजुआ धाता हरि हरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुज गुण न लख्या जाय, जो मिशी कीजे सागरा ॥ जी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! आपनां नाम रूप वज्र कर्म रूपी पृथ्वीने विदारण करी नांखे ठे. वली हे प्रभु ! तुं आत्माना अनुजव रसनो महासागर ठो अने हरि हरादि अन्य देवो विठरां खाबोचीयां जेवा ठे ॥३॥ हे जिनराज ! तारुं केवल ज्ञान ते त्रण जगत्ना चक्षु रूप सूर्यशी पण अधिक ठे. जेनी पासे ब्रह्मा, विष्णु अने शंकर ते आगीया कीडा समान ठे. वली हे नाथ ! जो समुद्रना पाणीने शाही रूप करीए तो पण तेदली रूशनाइशी पण तमारा गुण लखीशकाय नही अर्थात् आपना गुण पार न पामी शकाय तेदला ठे. ॥ ४ ॥

॥ जी० ॥ तुं पंचानन रूप, वासी शिव गिरि कंदरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ रहे तारे दरवार, थइ अच्युताग्रज किंकरा ॥ जी० ॥ ५ ॥

॥ जी० ॥ तुं प्रभु गंध गजेंद्र, अन्य सुरासुर सिंधुरा ॥ जी० ॥

(पाठांतर) अन्यते जुंडने सुकरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ आदि गरूड तुज जाण, त्रासे कर्मना विषधरा ॥ जी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! मोरू रूप पर्वतनी गुफाने विषे तुं केशरी सिंह समान ठो. वली तारी हजुरमां अच्युत देव लोकना इंद्रआदि लइने सर्वे इंद्रो किंकर रूपे ठे ॥ ५ ॥ हे जिनराज ! तुं गंध हस्ति समान परमेश्वर ठो अने बीजा देव दानवो मात्र हस्ति समान ठे (पाठांतरे) बीजाळ भुंड अने सूअर समान ठे. वली हे प्रभु ! तुं रूप गरूडनी पासे कर्मरूप सर्पो त्रास पामी आवी शकता नशी. ॥ ६ ॥

॥ जी० ॥ तुजने प्रणमे स्वामी, न नमे डुजे कंधरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तजी तुज सुरतरू ठांही, सेवेकोण कोइ जंखरा ॥ जी० ॥

॥ ७ ॥ जी० ॥ उपशमे जव दव ताप, तुज आराधन जलधरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुं रोहणाचल श्रृंग, सर्व सहा तुं वसुंधरा ॥ जी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! तमारा चरणमां जे नमस्कार करे ठे ते बीजानी पासे पोतानी डोक नमाववाने

इन्द्रताज नथी. वली हे प्रभु ! तुं रूप कल्प वृद्धनी गायाने तजीने एवो कोण मूर्ख ठे के जे कांखरानी गायाने सेवे ॥ ७ ॥ हे जिनराज ! तारी सेवना रूप वरसादथी आ संसार रूप दावानखनो ताप शांत थाय ठे. हे नाथ ! तुं रोहणगिरिना शिखर समान ठो अर्थात् सर्व गुण रूप रत्नोनी खाण ठे. वली सर्व उपसर्ग परिसह सहन करवाने पृथ्वी समान ठो. ॥ ७ ॥

॥ जी० ॥ तुं अष्टापद एक (पाठांतरे) तुं जग श्रेष्ठा एक, ताहरी शक्ति

अपरंपरा ॥ जी० ॥ जवोचव ताहरी शक्ति, मुजे देजो जिनेसरा ॥ जी०

॥ ए ॥ जी० ॥ इत्यादिक स्तुति कीध, चंदे मन शुद्धे तिहां ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ फरी फरी चिंते नरिंद, किहां गिरिवर वली हुं किहां ॥ जी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! कर्मरूप सिंहने पण नाश करवाने अष्टापद समान ठो. (पाठांतर) तुं जगतने विषे एकज सर्वथी श्रेष्ठ ठो. तारी शक्ति पार न पामी शकाय तेवी ठे. हे नाथ ! मारी मात्र एकज विनंति ठे के तारी शक्ति मने जवो जवने विषे होजो ॥ ए ॥ ए प्रमाणे शुद्ध मनथी चंदराजाए प्रभुनी स्तुति करी. वली चंद राजा वारंवार मनमां विचार्या करे ठे के क्यां हुं पामर अने क्यां आ गिरिराज. ॥ १० ॥

॥ जी० ॥ आव्यो देहरा बहार, चारण ऋषि तिहां वांदिया ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ निसुणी ललित उपदेश, राजा राणी आणंदिया ॥ जी० ॥ ११ ॥

॥ जी० ॥ शैल प्रदक्षिणा दीध, शिव वरवा फेरा फियो ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ जूपे लेखे कीध, जे मानवपणुं अणुसयो ॥ जी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पत्नी दंपती देरासरनी बहार आव्यां एटले चारण मुनिराजनां दर्शन अतां तेमने बनेए वांछा. ते चारण मुनिनो मनोहर उपदेश सांजली राजा अने राणी हर्ष पाम्यां ॥ ११ ॥ अनंतर गिरिराजनी प्रदक्षिणा दीधी ते जाणे शिव बहुने वरवा फेरा फरता होयनी एवी रीते राजाए मनुष्य जवफरी प्राप्त करी पोतानो अवतार सफल कर्यो. ॥ १२ ॥

॥ जी० ॥ दीधी दासीए दोरि, मकरध्वजने वधामणी ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ विहंग मटी थया चंद, कुंरु प्रजावे आफणी ॥ जी० ॥ १३ ॥

॥ जी० ॥ विमल पुरीनो इश, हरख्यो असंजव संजवी ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ दासी पामी दान, जाणीए थइ कमला नवी ॥ जी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां दासीए दोडीने मकरध्वज राजाने वधामणी आपीके सूर्य कुंडना प्रजावथी पोतानीज मेले पत्नी ते पत्नीपणुं मटाडी चंदराजा थया ठे ॥ १३ ॥ विमलापुरीनो महाराजा आ असंजवित वातने संजवित जाणीने घणुंज हर्ष पाम्यो. तेणे दासीने बहुज दान आप्युं जेथी दासी ते साहात् लक्ष्मी समान थइ गइ. ॥ १४ ॥

॥ जी० ॥ विस्तरी पुरमां वात, रंज्या नरनारी सहु ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ घर घर वेहेचे लोक, धाइ वधाइ बहु बहु ॥ जी० ॥ १५ ॥

॥ जी० ॥ चंद जणी नरनारी, जोवाने उत्सुक थया ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ प्रगठ्या नव नव रंग, जब प्रभुजीनी थइ दयां ॥ जी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कुकडो ते चंदराजा थयो आ वात नगरमां फेलातांज सर्व स्त्री पुरुषोनां मन बहुज खुशी थयां. घेरेघेर लोको दोडी दोडीने वधामणी आपतां साकर प्रमुख वेहेंचतां हतां ॥१५॥ नगरना लोको चंदराजाने जोवाने बहुज उत्सुक थया. अनेक रीते आनंदोत्सव प्रचुनी कृपानो वरसाद वरसतां थइ रह्यो.

॥ जी० ॥ मोहने चांथे उह्वास, ढाख कही ए सातमी ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ आगल चंदनी वात, निसुणो जविक सुधासमी ॥ जी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ कवि मोहनविजयजीए चोथा उह्वासने विषे सातमी ढाख कही. वखी आगल उपर अमृत समान चंदनी कथा ठे ते हे जव्य जीवो! सांजलो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा॥

मकरध्वज महीयल पति, तेमहीज प्रेमला मात ॥ निसुणी हरख्यां चित्तमां, प्रगट्यो जे जामात ॥ १ ॥ तेमाव्या मंत्री सकल, कहुं सकल विरतंत ॥ सहु कदंब कुसुम परे, थया सहर्ष अनंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सोरठनो पति मकरध्वज राजा तथा तेनी पटराणी प्रेमलानी माता पोतानो जमाइ प्रगट थत चित्तमां अत्यंत हर्ष पाम्यां ॥ १ ॥ सर्वे मंत्रीजने बोलावी सर्व वृत्तांत कह्यो. ते सांजली कदंब वृहनां पुष्पनी जेम सर्वे प्रफुल्लित थयां अर्थात् बहुज हर्ष पाम्यां. ॥ २ ॥

शिव नटवरने नरवरे, तेडाव्यो अति हेत ॥ विहंग मीटी थयो चद नृप, पूरव पुण्य संकेत ॥३॥ थयो हर्ष मुज प्रमुखने, ते सवि तुज उपगार ॥ तुंज हूती सघले अमे, लहेणुं होशे निरधार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तदनंतर राजाए शिव कुमर नटने बहुज हेतथी तेमावी, पूर्व पुण्यना पसायथी पही मीटीने राजा चंद थया ए सर्व वृत्तांत कह्यो ॥ ३ ॥ हुं विगेरेने जे हर्ष थयो ते सर्वे तमारोज उपगार ठे. तमारी परत्वे अमारे सर्वेने निश्चयथी लेणुं ठे. ॥ ४ ॥

तेडाव्या आव्या तरत, चंद तणा सामंत ॥ उन्नत स्वामिनी सुणी, रोम कुप उलसंत ॥ ५ ॥ शणगारी विमलापुरी, पट कुळे बहु रंग ॥ फुली जाडवमा तणी, संध्या जाणे अजंग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाना सामंतोने बोलाववाथी तेउं पण तरत पोताना स्वामिनो अच्युदय सांजली तेउं नी रोमराजी विकस्वर थतां आव्या ॥ ५ ॥ विमलापुरी नगरीने अनेक रंगी वस्त्रोनां तोरण प्रमुखथी शणगारी. जेथी जादरवा मासनी संध्याना रंगनी जेवो सुशोचित देखाव थइ रह्यो. ॥ ६ ॥

मकरध्वज गिरिवर चढ्यो, लइ बहु परिवार ॥

आनंदे नृप चंदथी, मळ्या सहु परिवार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा पोताना मोटा परिवारने साथे लइ गिरिराज उपर चढ्यो. त्यांजइ आनंद पूर्वक सर्वे परिवार चंद राजानी साथे जेटतो हवो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ८ मी ॥

॥ खंजाती सोहलनी ॥ ए देशी ॥

मकरध्वज महीपाल, चंद संगाथे हो श्रीजिन जेटीयाजी ॥ कीधी
जक्ति अशेष, जव जव केरांहो पातिक पातिक नीठीयाजीं ॥ १ ॥
प्रेमला प्रणमी पाय, मात पिताने हो विनये विनवेजी ॥ जे में
परण्यो कंत, ते तुम पुण्ये हो एह पामी हवेजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा, चंद राजानी साथे श्री जिनराजने जेटता हवा. तदनंतर परमात्मानी सर्व
प्रकारनी जक्ति करी तेउए अनेक जवोनां पापनो नाश कर्यो ॥ १ ॥ प्रेमला लहरी पोतानां मातपिताने
प्रणाम करी विनयपूर्वक कहेवा लागीके आपना पुण्यना पसायथी मारा स्वामिनाथने में मेलव्या. ॥ २ ॥

ए आज्ञा अवनीश, वीर नृपतिनो हो अंगज गुण निखोजी ॥ रवि
कुंड जलने प्रजाव, कुर्कट मिटीने हो थयो अवनितिलोजी ॥ ३ ॥
जोवोए तुम जामात, नयणा निहाली हो सुपरे उलखोजी ॥ सरिखा
सरिखो संसार, पण नही कोइ हो एहना सारिखोजी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेउ आज्ञा नगरीना राजा ठे अने वीरसेन राजाना गुणवंत पुत्र ठे. सूर्य कुंडना जलना प्रजा-
वथी कुकडा मटीने पृथ्वीना तिलक समान पुरुष थया ठे ॥ ३ ॥ आ आपना जमाइराजने नेत्रोथी नि-
हालीने जुउ अने उत्तम रीते तेनी उलखाण करो. संसारमां सरखे सरखा अनेक ठे परंतु एमना सरखो
तो कोइ पण जगतमां नथी. ॥ ४ ॥

प्रजुए मुज जगमांहि, शशिनी कलाथी हो कीधी उजलीजी ॥ ए
सेव्ये गिरिराज, माहारी एहनी हो आश सवि फलीजी ॥ ५ ॥
पुत्री वचन अवधार, विस्मय पामो हो सोरठनो धणीजी ॥ नयण
सखुणे सेहेज, जरी जरी जोवे हो आज्ञापति जणीजी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ जगतमां परमात्माना पसायथी चंद्रमानी कलाथी पण मने तो उज्ज्वलता प्राप्त थइ. वली
गिरिराजनी सेवाथी तो मारी सर्वे आशाउं फलीजत थइ ॥ ५ ॥ पुत्रीनां वचन मनमां ध्यानमां खेतां
मकरध्वज राजा धणोज आश्चर्य पाम्यो. वली पोताना प्रेम जरेलां नेत्रोथी वारंवार आज्ञापति चंद
राजने निरखवा लाग्यो. ॥ ६ ॥

हरखेशुं मोतीए वधावि, ससरो जमाइ हो आलिंगी मल्ल्याजी ॥ बेहुना
आत्म प्रदेश, जाणीए सघलाउं मांहोमांहि मल्ल्याजी ॥ ७ ॥ चंद
तणा सामंत, लली लली लाग्या हो चरणे बहु दिसेजी ॥ कहे अम
परीक्षा कीध, सही तुमे स्वामि हो एम पंखी मिसेजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाने हर्षथी मोतीए वधावीने, सासरो अने जमाइ अरस परस आलिंगन देवा पूर्वक
जेच्या, ते बखते बंनेना सर्व आत्म प्रदेशो जाणे एक बीजानी साथे एकत्र थइ गया होय तेम जास्युं ॥७॥

ते पत्नी चंद राजाना सामंतो अत्यंत प्रेम पूर्वक पोताना राजाना चरणमां नमवा घाग्या अने कहुं के हे नाथ ! तमे पत्नी रूपे थइ अमारी खरे खरी परीक्षा करी. ॥ ७ ॥

नट कुल प्रणमी पाय, चंद नरिंदनी हो कीरति उच्चरीजी ॥ वर्या प
रमानंद, दश दिशे वातो हो खिणेकमे विस्तरी जी ॥ ९ ॥ वाजते मं
गल तूर, गिरिवरहुंती हो बेहुं नृप उत्तर्या जी ॥ प्रथमदो कदपना
इंद्र, निज परिवारे हो जाणीए परवर्या जी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नटनो समुदायपण चंद्रराजाने प्रणाम करी तेनी कीर्ति फेलावता हवा. आ बनावथी परम
आनंद वरती रह्यो अने दशे दिशामां आ सर्व वात ऋणवारमां फेलाई गइ. ॥ ९ ॥ मंगल वाजित्रो वा-
गतां थकां गिरिराज उपरथी बंने राजाउं नीचे उत्तर्या. ते जाणे पेहेला बे देवलोकनां इंजो पोत पोताना
परिवारे परवरेला उत्तर्या होयनी एम लागतुं हतुं. ॥ १० ॥

जावे क्रमता शैल, प्रभु गुण स्तवता हो आव्या तलहटी जी ॥ गज
आरूढ्यो चंद, हय गय रथनी हो हुइ आर्जटीजी ॥११॥ हयवर चढ्यो
विमलेश, रथ आरूढी हो लढी प्रेमला जी ॥ नर नारीना वृंद, आ
गल हुवा हो थाता स्नेहला जी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अतिशुभ अध्यवसाये पर्वतथी उतरतां, प्रभुना गुणनी स्तवना करता तलेटीए आव्या. चंद-
राजा हस्तिउपर आरूढ थया. ते वखते हाथी, घोडा अने रथनी बहुज जीड हती. ॥ ११ ॥ एक सुंदर
घोडाउपर मकरध्वज राजा आरूढ थयो. प्रेमला लढी रथमां बेठी. ते वखते स्त्री पुरुषोनां टोले टोलां
बहुज स्नेह चरेलां अंतःकरणथी आगल पावल जोतां चालतां हतां. ॥ १२ ॥

गुहिरा घुरे रे निसाण, एकत्व हुआ ही हरखें नजो मही जी ॥ प
वने पताका अनंत, स्वेद कणवारे हो जन नारही रही जी ॥ १३ ॥
वाजे ताल कंसाल, पग पग आवे हो रंगवधामणा जी ॥ गुडी युं
चढी आकाश, जाणीए नाचे हो वृंद अपहर तणाजी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ डंका निशान गंजीर नादथी वागता होवाथी आकाशथी ते पृथ्वी सुधी हर्ष उवाइ रह्यो, अ
र्थात् आकाश पृथ्वी एक रूप थयां. वली ध्वजाउं अनेक होवाथी अने पवनथी फडफडाट करती जन
समुदायना परशेवाना टीपाने सुकवती हती. ॥ १३ ॥ मृदंग अने कडतालादि वागते वरघोमो चाड्यो.
पगले पगले वधामणीउं हर्षजर आवती हती. नदीयो आकाशमां उंचे नाचती हती ते जाणे अप्सराना
वृंद नाचता होय तेवी लागती हती. ॥ १४ ॥

जेरी जुंगल जणकार, तेणे दिक्कन्या हो लहे बधिरत्वता जी ॥
गिरि कंदरा सर्वत्र, अगणित पामीहो शुचि मुखरत्वता जी ॥ १५ ॥
बेहुं शिर सोहे उत्र, चामर जोनी हो दीपे उजली जी ॥ इणे उंठवे
पुरमांदि, कीधो पेशारो हो हरखे गल गली जी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेरी अने जुंगलना अवाजथी जाणे दिशि कुमारिकाळ बेहेरी अइ गइ अने पर्वतनी गुफाळ सर्वे, वाजिंत्रोना नादथी पवित्र अइ गइ एम द्वाग्युं. ॥ १५ ॥ बनेना शिर उपर उत्र शोचतुं हतुं अने उज्ज्वल चांमरो बने वाजुए बनेने वींकातां हतां. आवी रीतना उल्लव सहित बने जणाळए हर्षथी गद गला अतां नगरमां प्रवेश कर्यो ॥ १६ ॥

मकरध्वज नृपचंद्र, निजगृह आव्या हो मनडे गह गही जी ॥

आठमी ढाल रसाल, चोथे उद्घासे हो मोहन विजये कही जी ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वजराजा अने चंद्रराजा मनमां हर्षथी गह गहता पोताना मेहेले आव्या. एवी रीते चोथा उद्घासमां रसाल आठमी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

अर्थी सवि संतोषिया, देइ दान अनंत ॥ अर्थिणीए नवि उल
ख्या, निज घर आव्या कंत ॥१॥ संतोष्यो शिवकुमरने, देइ धण
कण कोरु ॥ खिणमांहि एहवो कर्यो, नृप कोइ नकरे होड ॥ २ ॥

अर्थ ॥ दानना लेनाराळने अनेक रीतना दान आपी एवातो सर्वेने तृप्त कर्याके तेमनी स्त्रीउ ज्यारे पोताना नाथ घेर आव्या त्यारे उलखी शकी नही. ॥ १ ॥ वली शिवकुंवर नटने तो क्रोडोगमे धन धान्य एक हणवारमां आपी एवो बनाव्योके कोइ राजापण तेनी साथे रीक्षिमां होड करीशके नही. ॥२॥

चंदे निज सामंतने, अधिक वधारा दीध ॥ सेवकता मांहे
थका, मित्र समाणा कीध ॥ ३ ॥ जेहने जे देवुं घटे, दीधुं ते
हने तेम ॥ दाता नर देतां थकां, पाळुं जोवे केम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पढी चंद्रराजाए पोताना सामंतोने विशेष रीते आप्युं ते एटले सुधीके सेवकनी स्थितिमांथी फेरवीने मित्र समान बनावी दीधा. ॥ ३ ॥ जेउने जे जे प्रमाणे आपवुं उचित हतुं तेउने ते ते प्रमाणे दान आप्युं. शुं दातार पुरुष दान देवाने तैयार थया पढी आपतां पाळुं वाळी जुएणे? ॥ ४ ॥

पहोत्यां सहु निज निज गृहे, करता नवल टकोल ॥ चंद्र सुजश
प्रगट्यो जगत, शशि ज्युं कलार्थी सोल॥५॥कंचुकी पहेरे प्रेमला,
पण जुजयुगन समाय ॥ हियमांमांहि वध्यो हरख, चिहुं दिशि पसर्यो जाय॥६॥

अर्थ ॥ अनेक प्रकारना नवा नवा आनंदना कल्लोखथी उल्लता सर्वे पोतपोताने घेरगया. चंद्रराजानो यश जगतमां, चंद्र सोल कलार्थी जेम, तेम प्रगट थयो ॥ ५ ॥ अहींआ प्रेमला लळीए कांचली पेहेरवामांडी परंतु हर्षथी ते एटली फुली गइ के बने जुजाळमा कांचली आवीशकी नही. वली पोताना अंतःकरणमांनो हर्ष एटलो तो वधीगयो के ते बहार निकली चारे दिशामां फेलाइ गयो ॥ ६ ॥

जल गत शफरी जेम करी, आंसुथी डगतात ॥

कहे सुताने हृदयमां, रही हुतीजे वात ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जलमां रेहेनारी मांळी जिंजाइ होय तेवी मकरध्वज राजानी आंखो आंसुथी जिंजातां, पोताना हृदयमां जे वात हती ते प्रेमला लळीने कहेवाने पोते तैयार थयो ॥ ७ ॥

॥ ढाल ए मी ॥

॥ गोकुल गामने गोंदरे ॥ ए देशी ॥

प्रेमला लढी जणी कहे रे, एम मकरध्वज वसुधार ॥ गुणवंती रे ॥
महारा अवगुण तुं सुतारे, कोइ नाणीश हृदय मोजार ॥ गु०॥प्रे०॥१॥
सोखवरस तुज उपरे रे, में तो न धर्यो मोह खिगार ॥ गु० ॥ निपट अ
जाएयुं में कर्तुं रे, ए तो न लह्यो में उंनो विचार ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वजराजाए कहुं के हे बेटा! प्रेमला लढी तुं गुणवंतीजे तेशी मारा जे जे दोषो तारी परत्वे थयाडे ते तारा हृदयमां कदापि संजारती नही. ॥ १ ॥ सोखवर्ष सुधी तारी उपर में जरापण खेह धर्यो नही तेशी मने हवे उंडो विचार करतां एम लागेजे के ते खरेखरी में जूळ करी. ॥ २ ॥

कही तुजने विषकन्यका रे, नित कुष्टी वचने एम ॥ गु० ॥ न करत
कहुं जो मंत्रीतणुं रे, तो बुटत पातिक केम ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ३ ॥
तें मुजने घणुं ए कहुं रे, ठेजी चंद नृपति जरतार ॥ गु० ॥ तो पण
हुं मानतो नहीं रे, अहो दुर्जन वचन विकार ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ में तने ए कोढीआना कहेवाथी निरंतर विषकन्या कही. परंतु जे मंत्रीए कहुं ते में न मान्युं होत तो ते मारां दुष्ट कृत्यनां पापथी हुं केवीरीते बुटत. ॥ ३ ॥ तें तो मने घणीवार कहुं हतुं के चंद्रराजाजे ते मारो स्वामिजे; परंतु दुर्जनोनां वचनोनां विकार मारा मनमां एटलो तो थयो हतो के ते तारीवात हुं मानतो नहोतो. ॥ ४ ॥

तुजने परणी जे गयो रे, हवे उंलख्यो रूडे एह ॥ गु० ॥ ए नर किहां
किहां कोढीयो रे, पड्यो अंतर जखधर त्रेह ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ५ ॥ रे
वडे तुज जाग्यनो रे, किणे पाम्यो न जाये पार ॥ गु० ॥ वीडकीया
जे मेळो थयो रे, करीगणे सफल अवतार ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तारी साथे जे लग्न करीने जतो रहेलो तेने हवे हुं रूडी रीते उंलखी शक्योडुं. क्यां ए पुरुष अने क्यां आ कोढीउं. बनेमां फरकतो वरसाद अने जाकल जेटलोडे. ॥ ५ ॥ हे पुत्री! तारां जाग्यनो कोइ पार पामीशके तेम नथी. लांबा वखतथी वियोगी थयेलानो जे फरी मेलाप थयो तेशी तारो अवतार सफल थयो ठे. ॥ ६ ॥

तुं हवे कोइ तणुं कहुं रे, मननाणीश कहुंहुं एह ॥ गु० ॥ हुं थयो
काचो जे काननो रे, कर्तुं निपट अजाएयुं तेह ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ७ ॥
कहे पुत्री एम सांजली रे, इहां तातजी नहीं तुम दोष ॥ गु० ॥ कीधां
कर्मन बुटीए रे, कुण आणे कुणथी रोष ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हुं तने कहुं हुं के हवे तुं कोइनां वचनो मनमां लावीश नही. हुं ज्यारे काचा काननो थयो त्यारेज में खरे खरी जूळकरी. ॥ ७ ॥ ते सांजली प्रेमलाखणीए कहुं के हे पिताजी एमां तमारो कांइ-

पण दोष नथी. जे कर्म कर्था होय तेनाथी कोइ रीते जोगव्याधिना बुढानुं नथी. एवं जे जाणनार होय ते बीजानी उपर केम रोष करे. ॥ ८ ॥

ए पियु तुम पुण्ये मढ्यो रे, हुं तो गुणविहुणी कोण मात्र ॥ गु० ॥

तात कुतात होवे नही रे, सुत होवे पात्र कुपात्र ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ए ॥

जेणे दुर्जन जोखव्या रे, होजो तेहनुं पण कढ्याण ॥ गु० ॥ ते विण

कहो केम माहरी रे, जगमांहे होवती जाण ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आपनांज पुण्यना पसायथी ए मारा स्वामि मढ्या. हुं तो गुणविनानी कांडपण हिसाबमां नथी. मावतर कुमावतर अतांज नथी. जो के पुत्र पुत्रीतो पात्र कुपात्र आय ठे. ॥ ए ॥ जे दुर्जनोए तमने जोखव्या तेनुं पण कढ्याण अजो. कारणके जो तेम न थयुं होततो मारीपण जगत्मां आवी कीर्त्ति केम फेलात ? ॥ १० ॥

पण रखे हवे कहे कोइने रे, मुज हुंती न धरशो कुजाव ॥ गु० ॥ पर

खजो मुज पतिने वली रे, हजी इण कांठे ठे नाव ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ ११ ॥

मकरध्वज कहे वढे रे, ए जाखे घणुं शुं विशेष ॥ गु० ॥ ए नृप चंद

पति ताहरो रे, नथी एहमांहि मीनने मेष ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ परंतु रखे हवे कोइना केहेवाथी मारा उपर अजाव करशो नही. मारा पतिनीपण परीहा करजो. कारणके हजु आ कांठे नावठे त्यां सुधी सारुं ठे. ॥ ११ ॥ मकरध्वज राजाए कछुं के हे पुत्री ! हवे वधारे शुं कहे ठे ? आ चंदराजा तारो पतिज ठे तेमां जरापण मीन के मेष नथी. ॥ १२ ॥

विमलाथी आज्ञालगी रे, विचमांहे जे जे देश ॥ गु० ॥ आज थकी में

तेहनो रे, सही थाप्यो चंदनरेश ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ १३ ॥ तुं चढे कुलमां

उपनी रे, थयो माहरो जे एह जामात ॥ गु० ॥ कविमुखे अथवा शा

खमां रे, घणी रहशे जुग जुग वात ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ विमलापुरीथीते आज्ञापुरी सुधीमां जे जे देशठे ते सर्व देशनो आजथी चंदराजा घणीठे एम में अंगीकार कर्युं ठे. ॥ १३ ॥ तुं अमारा कुलमां उत्पन्न थई ते घणुंज उत्तम थयुं के तारे लीधे मारो ए जमाइ थयो. कविना मुखमां अथवा शाखमां आवात जुगे जुग विद्यमान रहेशे. ॥ १४ ॥

दीधो उतारो चंदने रे, नृपे सुंदर मंदिर मांहि ॥ गु० ॥ जोजन यु

गति चली करी रें, बहु वरसे मनने उढाहि ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ १५ ॥

पति प्रमदा मन रंगथी रे, बहु विलसे नवल संयोग ॥ गु० ॥ दोगं

डुक सुरनी परे रे, नर जवना माणे जोग ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी चंदराजाने मकरध्वज राजाए सुंदर मेहेलमां निवास करव्यो; अने घणे वरसे मनना उत्साह पूर्वक अनेक प्रकारनी जुगतिथी नवनवी रसवती वालां जोजन तैयार कराव्यां. ॥ १५ ॥ बंने स्त्री चर्त्तार नवो संयोग थया पत्नी मनमां अत्यंत हर्ष पूर्वक सुखविलास जोगवेठे, ते जाणे दोगंडुक देवनी जेम मनुष्य जवमां संसारना जोग जोगवेठे ॥ १६ ॥

चंद समो नवि को थयो रे, एहवो चूतल मांहि चूपाल ॥ गुण॥ नवमी
ए चोथा उह्वासनी रे, कही मोहन विजये ढाल ॥ गु० ॥ प्रे० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ चंदराजा सरखो आ पृथ्वीना तखमां बीजो कोइपण राजा थयो नथी. ए प्रमाणे चोथा उह्वासनी नवमीढाल कवि मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

एक दिन चंद नरिंदथी, करे गुह्य विमलेश ॥ कहोजी किण कीधो हतो,
एम तुम कुकड वेश ॥ १ ॥ केम तुमे इहां आव्या हता, थयो केम
इहां विवाह ॥ सांजलवा संबंध ए, ठे मुज मन उहाह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक दिवस चंद राजानी साथे मकरध्वज राजा गुह्य वातो करवा बेग. विमलापुरीना स्वामिए कहुं के हे जमाइराज ! आपने कुकनानो वेष कोणे प्राप्त कराव्यो ॥१॥ तमे विमलापुरी केवी रीते आव्या हता. वडी अहींआ तमारो विवाह केम थयो. ए सर्व वृत्तांत जाणवानो मारा मनमां बहुज उत्साह ठे.२

चंद कहे निसुणो नृपति, मुज विमात डुरवार ॥ वधु संग लेइ अंबरे,
खलकार्यो सहकार ॥ ३ ॥ कपटे हुं कोटर रह्यो, क्रमतो तरू आ-
काश ॥ चार घडी मांहि इहां, आव्यां अमे अनयास ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ चंदराजाए कहुं के हे राजन् मारी उरमान मा दुःखे वारवा योग्य ठे. ते पोतानी बहुने साथे लइ आंबाना वृह उपर बेठी अने आम्र वृहने आकाशमां उडाड्युं ॥ ३ ॥ हुं ते वखते आम्र वृहना कोटर (बखोख)मां संताइ रह्यो. अनुक्रमे ते वृह आकाशमां उडतुं, चार घडी मात्रमां तेनाथी अनायासे अमे अहीं आव्या. ॥ ४ ॥

तुम पुत्री सिंहल सुतन, तणो लगन दिन तेह ॥ मुजने हिंसके
जोखव्यो, जाके परणी एह ॥ ५ ॥ शमस्याये समजी खरी, तुम पुत्री
तिण वार ॥ अमे त्रिहुं तरूवर चढी, पहोता आज्ञा सार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते दिवसे तमारी पुत्रीनी साथे सिंहलरायना पुत्रना लग्न थवाना हता. ते समये हिंसक मंत्रीए मने जोखव्यो. जेथी तमारी पुत्रीनी साथे में जाकुती परणेत看 कर्तुं ॥ ५ ॥ तमारी पुत्री अने मारा मेलापना प्रसंगमां में जे जे शमस्याउ करी हती ते सर्वे ते समजी हती. पढी अमे तो त्रणे जणां वृह उपर चढी आज्ञापुरीए पढोंच्या. ॥ ६ ॥

कपट प्रगट थये जननिये, मुजने कर्षो विहंग ॥

गिरि फरसे नर पद लह्युं, थयो अम तुम सुप्रसंग ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मारुं कपट प्रगट अतांज मारी विमाताए मने पढी बनावी दीधो. ते आ गिरिराज फरसनथी हुं मनुष्य थयो अने आपनो तथा मारो रुडो प्रसंग थयो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १० मी ॥

॥ जीणा मारूजीनी कर हलडी ॥ ए देशी ॥

निसुणी वचन नृप चंदनां, मकरध्वज मन मांहि निज अवगुणे विल-
खाणो होराज ॥ अहो अहो कुष्टीने कहे, निपुण हतो पण हुं इहां तो
निपट ठगाणो हो राज ॥ १ ॥ पातिक किहां ए बूटतो, काचे इण
सथुआरे हणतो जो ए कन्या हो राज ॥ हो जो सचिव तणुं जळुं,
एहने पण उगारी राखी कीरति धन्या हो राज ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद राजानी हकीकत सांजलीने मकरध्वज राजा पोताना मनमां बहुज जंखवाणो परुयो अने
विचार करी कोढीआने कहेवा लाग्योके अरे रे ! हुं बहुज चतुर हतो परंतु ताराथी हुं अत्यंत ठगाथो
॥ १ ॥ जो एवा निर्माह्य पुरावाथी में ए कन्याने मारी नखावी होत तो ए महा पापथी केवी रीते बुटी
शकत? परंतु ए प्रधाननुं सारूं अजो के तेणे युक्तिथी पुत्रीनुं संरक्षण कराव्युं अने मारी कीर्तिने
निष्कलंक रखावी. ॥ २ ॥

कुष्टी दुष्टी ठे केहवो, कीधीए विष कन्या हुं आप निराखो होराज ॥
पुत्री वचन नवि मानतो, थयो ए कपट उघामो आज जराखो हो राज ॥ ३ ॥
पातिक डानुं नवि रहे, आफणीए जेम आवे ढळतुं ढाले पाणी हो राज ॥
आज ए कुष्टी प्रमुखनी, अंतर गतिनी वातो चंद नृपतिथी जाणी हो राज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली ए दुष्ट कोढीउं पण एवो कपटी के मारी पुत्रीने विष कन्या उरावी पोते अलग अइ
उजो. हुं ते वखते तो पुत्रीनुं कहुं मानतो न हतो परंतु सघळुं कपट संपूर्ण रीते अजवालामां आव्युं.
पाप फूटयुं ॥ ३ ॥ पाप प्रगट थया विना रहेतुंज नथी. जेम पाणी पोतानी मेलेज ढालमां ढळी पडे ठे
तेम पाप पोतानी मेलेज प्रगट थइ जाय ठे. ए कोढीआ विगेरेनी अंतर्गत कपटनी वातोनी माहितगारी
आजेज चंद राजा पासेथी मने अइ. ॥ ४ ॥

जागी मननी भ्रांतकी, चंद हवे चित्त वसियो, चातक जेम जलधारा हो
राज ॥ तेज्या कारागारथी, प्रेमळा लढी ताते पांचे तेह उगारा हो राज
॥५॥ कोपी भृकुटी बांकी करी, जूपे सिंहल नृपने त्रटकीने बोलाव्यो हो राज
॥ रे पापी तें मुज थकी, वेर वसाव्युं मसली पेटतें शूल उपाव्युं हो राज ॥६॥

अर्थ ॥ मारा मनमां हवे लेश मात्र भ्रांति रही नथी. जेम चातक पहीना मनमां वरसाद तेम मारा
मनमां चंद राजा वसी रखा ठे. आ प्रमाणे निश्चय थया पढी मकरध्वजराजाए बंदीखानामांथी ते पांचे
उगाराउने तेडाव्या ॥ ५ ॥ तेउं आव्या एटले मकरध्वज राजाए अत्यंत क्रोध युक्त अइ भृकुटी चडावी
सिंहल राजा परत्वे त्रटकीने कहुं. हे दुष्ट पापी तें मारी साथे जे वेर बांध्युं ठे ते पेट चोळीने शूल उत्पन्न
करवा जेवुं कर्तुं ठे. ॥ ६ ॥

कहे रे मुज पुत्री तणो, फोकट कपट करीने केम तें अरथ बिगाड्यो
हो राज ॥ एहशी कुमति तुज उपनी, मुजने ते छुहवीने सूतो सिंह
जगाड्यो हो राज ॥ ७ ॥ अयुगत तुज मुख निरखवुं, मुज तनुजा
पीडाए तुजने होवे तमासो हो राज ॥ धिग् तुज माय जे तुज जाण्यो,
सहि तो इण छुरमतिथी जीवीश तीन पंचासा हो राज ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे पापी ! तें विना कारणे कपट करीने मारी पुत्रीना हितने शामाटे नुकसान कर्युं. तने एवी
माठी बुद्धि केम उत्पन्न अइ ? मने जे तें दुःख पमाडयुं ते सूता सिंहेने ठेमीने जगाडवानुं काम कर्युं ठो ॥ ७ ॥
तारुं मुख जोवुं ते पण अयुक्त ठे. कारणके मारी दीकरीने पीमा आय तेमां तारा मनने तमासा जेवुं
दागे. धिक्कार ठे तारी माताने के तने जन्म आप्यो. आवी माठी बुद्धिथी मने खात्री ठे के तारुं वेहेळुं
मोत आवशे. मात्र दोढसो वर्ष जीवीश. (आटळुं आयुष्य ते कालमां बहुज अटप समजवुं) ॥ ८ ॥

वधक पुरुषने तेडीया, वध करवा ते पांचे चूपे तेहने आप्या हो राज ॥ बोड्यो
चंद नृपति तेहवे, समय ते केम करी चूके जे करी मोटा आप्या हो राज ॥ ९ ॥
अहो राजन् एह उपरे, आपणे शरणे जे आव्या कहो ते केम हणाये होराज ॥
जुंडुं जो करीए जुंडा थकी, जुंमानो रूमानो किण विध जेद जणाये होराज ॥ १० ॥

अर्थ ॥ राजाए तत्काल वध करनारा चंडालोने बोलाव्या अने ते पांचेनो वध करवाने तेउने सोंप्या
ए समये तरतज चंद राजाए कह्युं. कवि कहे ठे के जेने कुदरते मोटा बनाव्या ठे ते पोतानी महत्वता
बताववानो समय आवे केम तेनो लाज लीधा विना रही शके ? ॥ ९ ॥ चंद राजाए कह्युं हे राजन् आप
विचारशोके जेउ आपणे शरणे आव्या तेउने केवी रीते हणी शकाय ? जो जुंमानी साथे आपणे शरणे
आवेखानुं तेना जेवा अइ तेनुं जुंडुं करीए तो सारा नगरानो जेद केवी रीते जाणी शकाशे ? ॥ १० ॥

ए उपगारी आपणा, एहनी तो बलिहारी तुम अम जे हित जोड्यो
हो राज ॥ अवगुण उपर गुण करे, तेहने किण ही प्रस्तावे कोणे नवि
कुवखोड्यो हो राज ॥ ११ ॥ जो एहने उगारशो, तो जगमां तुम
केरो वधशे सुयश घणरो हो राज ॥ जाणशे तो घणुं ए थयुं, एहवुं
हवे नवि करशे देशे जो मनमां फेरो हो राज ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आपणे तो हवे एवोज विचार करवो के तेउतो आपणा खरेखरा उपकारी, एटळुंज नहीं पण
तेउने धन्यवाद घटे ठे के तेउने लीधे आपणो अरसपरस संबंध जोडायो. वली नीति शास्त्रमां पण
अवगुण उपर गुण करनार पुरुषने कोइ पण रीते कोइ पण मनुष्ये कुवखोड्यो नथी ॥ ११ ॥ जो आप
ए लोकोने वचावशो तो जगत्मां आपनो बहुज यश गवाशे. ए लोको पण पोताना मनमां विचार करशे
तो तेउने माथे थवामां बाकी रही नथी जेथी हवे पठी आवुं काम कदापि करशे नही. ॥ १२ ॥

तुम पुत्री करमे नही, शुं करे एह विचारा मुख तो एहनुं जोवो
हो राज ॥ कोठी पण सुत एहनो, ते माटे एह उपर स्वामी सुप्रसन्न

होवो हो राज ॥ १३ ॥ कछुं न लोपाणुं चंदनुं, जाणीए हाथ मेखावा
मांहे नृपे एह् दीधा हो राज ॥ चंद कीरति जग विस्तरी, सिंहल
आदि पांचे तिहां निरबंधन कीधा हो राज ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ खरेखरुं विचारीए तो तमारी पुत्रीनांज माठां कर्मना उदयथी आ सघळुं बन्युं ठे. ए बिचारा
शुं करी शके तेम ठे? ए रांकातोनुं मोहुं तो जुठं केवा निर्माइय जेवा दीसे ठे? वळी तेनो दीकरो पण
कोढीउं ठे, माटे तेउंना उपर दया खावी हे राजन् आप तेउंना उपर सारी रीते प्रसन्न आउं ॥ १३ ॥
चंदराजानां वचनो कोइ पण रीते छोपी शकायां नही अने जाणे हस्त मेखाप वखते राजाए तेउंने
सोंपी दीधा होय अर्थात् चंदराजाने अर्पण कर्या होय तेवी रीते तेउंने मुक्त कर्या. आ बिनाथी
चंदराजानी कीर्ति जगत्मां बहुज फेलाइ. सिंहल राजा प्रमुख पांचेने केदथी मुक्त कर्या. ॥ १४ ॥

पियुनुं देखाडवा पारखुं, आवी प्रेमळा लढी चंद तणो पद धोयो हो
राज ॥ ठांत्यो कनकध्वज जणी, ततखिण जोता मांहि तेहना कुष्टने
खोयो हो राज ॥ १५ ॥ देवे चंदनी उपरे, वृष्टि करी कुसुमनी जय
जय शब्द उचारी हो राज ॥ कनकध्वज प्रणमी कहे, धन्य धन्य
वीर नृपतिना सुत जग उपगारी हो राज ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पोताना स्वामिनी महत्वतानी परीक्षा बताववा सारुं प्रेमळा लढीए तरतज आवीने चंद राजा
ना चरणनुं प्रहासन कर्युं अने ते प्रहासन करेदा जलनो कोगळो कनकध्वज कोढिआ उपर ठांत्यो के
जेना प्रजावथी जोत जोतामां तेनो कोढ नाश पाम्यो ॥१५॥ ते वखते देवताए जय जय शब्दनो उच्चार
करी चंद राजानी उपर पुष्पनी वृष्टि करी. कनकध्वज कुमारे पण प्रणाम करी कछुं के हे वीरसिंह राजा-
ना पुत्र, जगत्ना उपकारी तमने धन्य ठे धन्य ठे. ॥ १६ ॥

दास थया सवि चंदना,पियुथी प्रेमळा लढी नित नित रहे रसखीनी हो राज॥

दसमी चोथा उद्घासनी,मोहन विजये जांखी ढाख ए निपट नगीनी हो राज ॥१७॥

अर्थ ॥ ते सर्वे जणा चंद राजाना सेवक थया. प्रेमळा लढी पोताना पतिनी साथे निरंतर सुख विदास
जोगववा छागी. ए प्रमाणे चोथा उद्घास मध्ये दसमी ढाख मोहनविजयजी महाराजे बहुज सुंदर कही १७

॥ दोहा ॥

सन्मानी सिंहल नृपति, चंदे दीधी शीख ॥ सिंहलपुर पढोता
सुखे, देतां चंद आशीष ॥१॥ एहवे समये चंद नृप, निशामध्य
सुपवित्त ॥ चिंतवतां थोवी चढी, गुणावली निज चित्त ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजाने सन्मान पुर्वक चंद राजाए विदाय कर्या, अने ते सर्वे चंद राजाने आशीरवाद
आपीने सिंहलपुरे सुखेथी पढोंच्या ॥ १ ॥ हवे ते समये एक पवित्र रात्रिने विषे चंद राजाने विचार
करतां तेना हृदयमां गुणावली चढी आवी. ॥ २ ॥

हुं तो इहां विमलापुरी,सुखे रहूं निरबीह ॥ पण कुणविध जाता
हशे, गुणावलीना दीह ॥ ३ ॥ वीरमतां कुर्कटपणे, कोल कर्योमें
तास ॥ जो हुं मानव पद लहीश, (तो) मलीश प्रथम उद्वास ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हुं तो अहीं आ विमलापुरीमां निर्जयपणे अत्यंत सुखमां रहूं हुं. परंतु गुणावलीना दिवसो
आजापुरीमां केवी रीते जाता हशे ? ॥ ३ ॥ हुं कुकडापणे ज्यारे तेणीनाथी बुटो पडयो हतो त्यारे
में तेणीने वचन आप्युं हतुं के ज्यारे हुं मनुष्यपणुं प्राप्त करीश त्यारे तनेज प्रथम आनंद सहित
मलवा आवीश. ॥ ४ ॥

एतो हुं चुली गयो, प्रेमला लढी प्रसंग ॥ हवे जो तेहने जइ
मळुं, तो जीवितनो रंग ॥ ५ ॥ चाहे तेहने चाहिये, ज्यां लगी
घटमें प्राण ॥ सयण जणी संचारवो, एह नेह नीसाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए जे में वचन आप्युं हतुं ते तो प्रेमला लढीनी साथे सुख विदासमां रेहेवाथी हुं चुली गयो,
परंतु हवे पण जो हुं तेने जइने मळुं तोज मारा जीवतरने रंग ठे ॥ ५ ॥ जे आपणी चाहना राखे तेनी
आपणे ज्यां सुधी आपणा शरीरमां प्राण होय त्यां सुधी चाहना राखवी जोइए. वली सज्जनने संचारवा
तेज प्रेमनी निशानी ठे. ॥ ६ ॥

प्रात थयो उग्यो तपन, लख्यो नरिंदे लेख ॥
गुणावलीनी उपरे, आजा प्रेष्यो प्रेष्य ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ प्रातः काळ थयो अने सूर्योदय थयो एटले चंदराजाए गुणावली उपर कागल लख्यो अने
कासदने आपी आजापुरी तेने विदाय कर्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ थारी सुरतनी बलिहारी हो धणरा ढोला ॥ ए देशी ॥
प्रेष्यने कहे नृप चंद हो गुणना लायक, कागल देजो हो हाथ गुणा-
वली जी ॥ तुं तो न करीश कोइने जाण हो ॥ गुण ॥ वीरमतीनी हो
प्रकृति ठे आकुली जी ॥ १ ॥ जइ पुठ जे कुशल कळ्याण हो ॥
गुण ॥ दे जे दिलासो हो मीठे बोलकेजी ॥ कहे जे रहे जो निश्चित
हो ॥ गुण ॥ आपण मलशुं हो वाजते ढोलकेजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे खेपीआ ! आ कागल तमे गुणावली राणीने हाथो हाथ आपजो. तमे समजु ठो तेथी
एटलुंज कहुं हुं के आ वात कोइने जणावशो नही. जो वीरमतीना जाणवामां आ हकीकत आवशे तो
तेनो स्वजाव बहु आकलो ठे ॥ १ ॥ गुणावलीने तेना हेम कुशल पुठजो अने मीठां वचनोथी दि-
लासो आपजो वली तेणीने कहेवुं के हवे तमे निश्चितपणे रहेजो. आपणे कंके घाव देतां
एकठा अइशुं. ॥ २ ॥

करशुं आज्ञापुरी राज्य हो ॥ गु० ॥ दुर्जन रहेशे हो नयणां चोखताजी ॥
 सुरज कुंरुने प्रजाव हो ॥ गु० ॥ नर पद पामी हो करुं तुं कड्ढोखताजी ॥ ३ ॥
 धरजो तुमें चित्त प्रीति हो ॥ गु० ॥ सासु शीखे हो रखे विसारताजी ॥
 अमे तो खिण खिण मामें हो ॥ गु० ॥ तमने रहीए नित संचारताजी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आपणे आज्ञापुरीमां राज्य करशुं ते खात्रीशी मानजो अने ते वखते दुर्जन लोको जोइने
 आंखो चोखतां बेसी रहेशे. सूर्य कुंडना प्रजावशी हुं मनुष्य पाणुं पाम्यो हुं अने कड्ढोखमां मारा दिवस
 अने रात व्यतीत आय ठे ॥ ३ ॥ तमे अमारी उपर अंतः करणशी प्रीति राखजो. वीरमतीनी शिखामण
 मानी रखे अमने चुलीजता नही. अमे तो हणें हणें निरंतर तमने याद कर्या करीए ठीए. ॥ ४ ॥

निरसो फूल गुलाब हो ॥ गु० ॥ जनम चूमिनो हो वहाखो लागे कांटकोजी ॥
 तुम अम मलवा मांहि हो ॥ गु० ॥ आगे न रह्यो हो विचमां आंटकोजी ॥ ५ ॥
 अमने ठे परम आनंद हो ॥ गु० ॥ तुमने हो जो हो प्रीतलकी घणीजी ॥
 पण तुम मीठां वयण हो ॥ गु० ॥ होंश रहे ठे हो सांजलवातणीजी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पोतानी जन्म भूमिनुं कांटानुं जाड जेवुं वहाखुं लागे ठे तेवुं परचूमिनुं गुलाबनुं फूल लागतुं
 नशी. अर्थात् तमे बाह्यावस्थामांशी स्नेही हता तोपण कांटा जेवा अयेला ठतां तमारा उपर जेवो राग
 ठे तेवो राग प्रेमला लह्नी गुलाबनां पुष्प जेवी ठतां तेना उपर नशी तेशी निरस लागे ठे. हवे तमारा
 अने अमारा मेलापमां जविष्यमां कोइ पण प्रकारनी आंटी आववानो संजव नशी ॥ ५ ॥ अमने अहीं
 आ परम आनंद ठे अने तमारी अमारी उपर घणीज प्रीति होय एम चाहीए ठीए. वली तमारा बोख
 बहुज मीठा ठे ते सांजलवाने अमने बहुज होंश रह्या करे ठे. ॥ ६ ॥

लेखे गणशुं ते दीह हो ॥ गु० ॥ जिण दिन होशे हो तुम मेलावकोजी ॥
 मनमां जे जे वात हो ॥ गु० ॥ न बने लखतां हो कागल सांककोजी ॥ ७ ॥
 कही एम सकल उदंत हो ॥ गु० ॥ प्रेष्य पठायो हो आज्ञापुर जणीजी ॥
 ते पण क्रमतो पंथ हो ॥ गु० ॥ चूमि उलंगी हो जोतामांहि घणीजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जे दिवसे तमारो अने अमारो मेलाप अशे तेज दिवसने अमे धन्य मानिशुं. वली अमारा
 मनमां जे जे वातो तमने कहेवानी ठे ते आ नानकडा कागलमां ते केवी रीते लखी शकाय ? ॥ ७ ॥
 एम सर्व प्रकारनो कहेवा योग्य वृत्तांत कहीने खेपीआने आज्ञापुरी तरफ खाने कर्यो. खेपीआए पण
 रस्तो कापवा मांडयो अने जोताजोतामां बहु भूमिते उलंगी गयो. ॥ ८ ॥

मासे केते गयो प्रेष्य हो ॥ गु० ॥ आव्यो आज्ञाहो नगरने आसनेजी ॥
 शोचे चित्त पुर देखी हो ॥ गु० ॥ सहोदर सहितो हो एह कैलासनोजी ॥ ९ ॥
 आव्यो नगरी मोजार हो ॥ गु० ॥ ठानो मखीयो हो मंत्रीने जइजी ॥
 वांच्यो नृपनो लेख हो ॥ गु० ॥ धीरज मनमां हो घणीज घणी अइजी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ केटलाएक महीने ते खेपीउं आजापुरीए पहोंच्यो. नगरने देखतांज तेना मनमां विचार थवा लाग्यो के शुं आ नगर ते कैलासपुरीनो सहोदर (जाइ) ठे? खरेखर तेमज चासे ठे ॥ ९ ॥ ते नगरीमां पहोंच्यो एटले तत्काळ गुप्त रीते मंत्रीने जइने मट्यो. मंत्रीने राजानो कागळ आप्यो जे वांचतांज मंत्रीना मनमां अत्यंत हर्ष थयो अने धीरज आवी. ॥ १० ॥

आण्यो गुणावली पास हो ॥ गु० ॥ कागळ आप्यो हो हाथ नरेशनोजी ॥
खोळ्यो थइने सहेज हो ॥ गु० ॥ वांचतां हरखी हो नाम प्राणेशनोजी ॥११॥
आणंद अंग न माय हो ॥ गु० ॥ नयणे उमगी हो प्रेम जखद घटाजी ॥
जाणे वधाव्यो लेख हो ॥ गु० ॥ आंसु मिसथी हो मुक्ता फल उटाजी ॥१२॥

अर्थ ॥ ते खेपीआने मंत्रीए गुणावलीनी पासे आण्यो. तेणे गुणावलीना हाथमां चंद राजानो कागळ आप्यो. गुणावलीए उतावळथी पत्र फोडीने वाचतां पोताना प्राणनाथनुं नाम वांची ते बहुज हर्ष पामी ॥ ११ ॥ गुणावलीना अंगो अंगमां आनंद समातो नथी. तेणीनी चक्षुळमांथी प्रेमनी जलधारा बुटी.जाणे आंसु रूपी मुक्ता फलो (मोती) थी पत्रने वधावती होथ एम चास्युं. ॥ १२ ॥

जाण्यो पियु नर रूप हो ॥ गु० ॥ तेह हरखनी हो कुण कहीने शकेजी ॥
चिते गुणावली एम हो ॥ गु० ॥ थइ हुं अंगजी हो हवे प्रीतम थकेजी ॥१३॥
विनवे सवि कासीद हो ॥ गु० ॥ चंदे मुखथी हो वात जे कही हतीजी ॥
कहे राणी सुण तास हो ॥ गु० ॥ वात किहां इहां रखे करतो ठतीजी ॥१४॥

अर्थ ॥ पोताना पतिने पुरुष रूपे थयेलो जाणीने तेणीने जे हर्ष थयो तेनुं वर्णन करवाने कोण समर्थ ठे? गुणावली मनमां एम विचारवा लागीके हवे मारा स्वामिना पसायथी हुं कोइनाथी गांजी जाळं तेम नथी ॥ १३ ॥ चंदराजाए जे जे हकीकत गुणावलीने कहेवाने कही हती ते सघली खेपीआए गुणावलीने कही. पठी गुणावलीए खेपीआने कहुं के आ वात तुं अहींआ कोइनी पण पासे प्रगट करतो नही. ॥ १४ ॥

सनमान्यो तेह प्रेष्य हो ॥ गु० ॥ पाठो पठाव्यो हो लेख लखी करीजी ॥
पण नृप चंदनी वात हो ॥ गु० ॥ नगरी मांहे हो घर घर परवरीजी ॥ १५ ॥
कहे जण जण मुख एम हो ॥ गु० ॥ विहंग मटीने हो नर थयो नरवरुजी ॥
पुरनुं पूरण जाग्य हो ॥ गु० ॥ वहेलो आवे हो इहां अलवे सरुजी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते खेपीआनो बहुज आदर सत्कार कयों. गुणावलीए तेने पत्र लखी आपी विदाय कयों. परंतु चंदराजानी वात नगरमां घेर घेर चरचाइ रही ॥ १५ ॥ दरेक मनुष्य कहेवा लाग्या के आपणो राजा जे पही थयो हतो ते मटी जइने पुरुष थयो ठे एम संजलाय ठे. हवे जो आपणा नगरनुं संपूर्ण जाग्य होथ तो आपणा कृपावंत राजा अहीं वेहेलासर आवे. ॥ १६ ॥

धन धन चंद नरिंद हो ॥ गु० ॥ वासना पसरी हो सुयश सुवासनीजी ॥ एह
अगीआरमी ढाल हो ॥ गु० ॥ मोहने जाखी हो चोथा उद्यासनीजी ॥१७॥

अर्थ ॥ चंद महाराजाने धन्य धन्य ठे. एवी उत्तम यशवाली हवा दशे दिशामां पसरि रही. मोहन विजयजी महाराजे चोथा उद्घासनी आ अग्नीआरमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमतीए एहवी, सण सण लहीते वात ॥ जे ठे चंद विम-
ल्लापुरी, लखो मानव आकार ॥१॥ रोष चढी चित्त चिंतवे, कोण
एहवो संसार ॥ जे में कीधो कुकडो, दे तस नर अवतार ॥२॥

अर्थ ॥ ते समये चालती वात वीरमतीना जाणवामां एवी रीते आवीके विमल्लापुरीमां चंदने मनुष्य पणुं प्राप्त थयुं एम संजलाय ठे ॥ १ ॥ वीरमतीने गुस्तो चढ्यो अने ते पोताना मनमां विचारवा लागीके एवो ते आ संसारमां कोण ठे के जेने में कुकडो बनाव्यो तेने ते मनुष्यनो अवतार आपे. ॥ २ ॥

मन पण इहां आव्या तणुं, राखे ठे वली तेह ॥ जूली हुंज खरी
प्रथम, कुशळ्यो राख्यो एह ॥ ३ ॥ पाठो पुरुष थया पठी, धरे
होंश बहु मंद ॥ पापरु खाइ पदमशी, हुंज दीसे चंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली ते अहीं आ आववाने होंश धरावे ठे एम संजलाय ठे. हुंज प्रथम जूलीके में एने कु-
शल (जीवतो) राख्यो ॥ १ ॥ ते मंद बुद्धिवालो चंद फरी पुरुष थया पठी अनेक प्रकारनी अजिवापा
राखे ठे ते जाणे “ पापरु खाइने पदमशी ” थयो होय तेनी जेम करवानी धारणा राखे ठे. ॥ ४ ॥

मुज सामो थावा करे, जुंज जग उलटो न्याय ॥ मोटीना लघु
मीनकी, कान करुवा जाय ॥५॥ साहामी विमलपुरी जइ, मोरुं
एहनुं मान ॥ न दउं इहां लगी आववा, तो मुज खरां वखाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगतमां अवलो न्याय थवा बेठो ठे ते तो जुंज-ए चंद मारी सामो थवा मांगे ठे. एतो एना
जेवुं समजवुं के-नानी बिलानी मोटी विलाडीना कान करडवाने दोडती होय ॥ ५ ॥ अहींथी विमल्ला-
पुरीए तेनी सामीज जइ, एना अजिमानने नरम पांरुं अने अहीं सुधी तेने आववा न दउं तोज मारुं
पराक्रम खरे खरुं समजवुं. ॥ ६ ॥

आज पठी नवि राखवो, रिपुने थइ अबुज ॥

एक कला ए पण अधिक, शिखवी चंद मुज्ज ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे पठी एवी मंद बुद्धि नज राखवीके शत्रुने कबजामां आव्या पठी जीवतो राखवो. आ
एक कला चंदे मने वधारे शिखवी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १२ मी ॥

॥ केशर वरणो हो काढ कसुंबो मारा लाल ॥ ए देशी ॥

पजणे सासु हो वहुने तेकी मारा लाल, निरख तुं चंदे हो करी मुज
ठेडी ॥ मा० ॥ विमल्लापुरीए हो मनुष्य थयो ठे ॥ मा० ॥ अमर्ष एहने
हो हजी न गयो ठे ॥ मा० ॥ १ ॥ आववा आज्ञा हो उमंग धरे ठे,

॥ मा० ॥ निपट अजाण्युं हो मूढ करे ठे ॥ मा० ॥ नर थया माटे हो
थयो शुं माटी ॥ मा० ॥ नही जाये खाटी हो राख्ये आंटी ॥ मा० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए गुणावलीने बोलावीने कहुं के बहु ! तमे ध्यानमां राखजो. चंदे फरी मने ठंठेडी ठे. ते विमलापुरीमां ठे. मनुष्य थयो ठे अने हजु तेना मनमांथी अजिमान गयुं नथी ॥ १ ॥ ते वली आज्ञापुरीए आवधानी होंश धरावे ठे. ए धारणा ए मूर्ख माणस बहुज जूळ जरेली राखे ठे. ए पुरुष थयो तेशी शुं ते एम धारे ठे के ए शुरवीर मरद थयो, परंतु मारी साथे विरोध राखीने ते कदापि खाटी जावानो (फावी शकवानो) नथी. ॥ १ ॥

खबर तो एहनी हो थइ हशे तुजने ॥ मा० ॥ थइ तुं खोटी हो न कहे
मुजने ॥ मा० ॥ एहने पाठो हो खिख तुं कागल ॥ मा० ॥ न कहीश वातो
हो कोइनी आगल ॥ मा० ॥ ३ ॥ थइश जो मुजथी हो हृदयनी कुंकी ॥ मा० ॥ तो
मुज सरिखी हो न गणीश जूंडी ॥ मा० ॥ मुकी जो होये हो पियु तुज
हुंडी ॥ मा० ॥ नांखजो कहुं तुं हो जिहां जल कुंकी ॥ मा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते संबंधी समाचार तारा तो जाणवामां आव्या हशे? परंतु तुं हवे खोटी थइ (फरी गइ) ठे. तुं मारी आगल कांइ पण वात करती नथी. गमे तेम हो पण तुं तेना उपर फरी कागल लख अने आ वात तुं कोइनी आगल करीश नहीं ॥ ३ ॥ वली कहुं तुं के जो तुं पण मारी साथे गूढ हृदयवाली थइ शतो जाण जे के मारी जेवी कोइ जूंडी नथी. तेमज जो तारा पतिए तारा उपर कांइ हुंडी (संदेसो पत्र रूपे) मोकली होय तो तने खास कहुं तुं के तेने तो गटर (जलनी कुंकी) मां फेंकी देजे. ॥ ४ ॥

विमलापुरीए हो जाइश हुंतो ॥ मा० ॥ आज्ञापुरीए हो रहे जे तुं तो
॥ मा० ॥ मंदमतीने हो जइ समजावीश ॥ मा० ॥ तुरतज पाठी हो
इहां हुं आवीश ॥ मा० ॥ ५ ॥ बहु तव जाखे हो वीरमतीने ॥ मा०
कद्विपत कहेतुं हो अयुक्त सतीने ॥ मा० ॥ विहंग जे कीधो हो नर
केम थाये ॥ मा० ॥ दीठा विहुणो हो नवि ए मनाये ॥ मा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हुं तो हवे विमलापुरीए जइश, वली तने कहुं तुं के तारे तो आज्ञापुरीमांज रेहेतुं. ए मंद बुद्धिवाला चंदने हुं अहींथी जइने शिखामण आपीने तरतज पाठी अहींआ आवीश ॥ ५ ॥ गुणावलीए तरतज ते सांजलीने वीरमतीने कहुं के हे सामूजी ! आप जेवा सतीने एवी अयुक्त कद्विपत वातो कहेवी योग्य नथी. जेने आपेज पही बनाव्यो ते पुरुष केम थइ शके ? जाते दीठा विना ते मनाय तेम नथी. ॥ ६ ॥

नही कोइ अधिको हो तुमथी माडी ॥ मा० ॥ ए कोइ पिशुने हो वात
उरानी ॥ मा० ॥ तमे घर मांहि हो पोषो नवरस ॥ मा० ॥ पण ए
नमखे हो त्रीजने तेरस ॥ मा० ॥ ७ ॥ नट तो तिहां लगी हो केम करी

जाये ॥ मा०॥ तुम विण एह तो हो नर नवि थाये ॥ मा०॥ बाइ कहे
कोइने हो न हुँ कुसोजा ॥ मा०॥ पाणी पेहेलां हो न कहो मोजा ॥ मा०॥

अर्थ ॥ बली हे माताजी ! तमाराथी ते जगत्मां एवो कोण बलीयो ठे के एने पुरुष वनावी दे. मने तो कोइ चाडीयाए एवी खोटी वात उमानी होय एम लागे ठे. तमे पण घरमां बेठां बेठां नवे रसनं मन गमती रीते पोषण करो ठो, परंतु चंद पुरुष आय ए वात त्रीजने तेरस एकठा थवा जेवी ठे ॥ ७ ॥ बली एम तो विचारो के नट लोको त्यां सुधी केवी रीते जइ शके ? बली मने खात्री ठे के तमारी कृपा विना ए पुरुष कदापि अइ शके नहीं. माटे बाइजी ! एम कोइना केहेवाथी तमे आडा अवला विचार करो नहीं; (मेला मनवाला थाउं नहीं) एतो पाणी पेहेलां मोजा उतारवा जेवुं बने ठे. ॥ ८ ॥

हुं तो तुमथी हो न घणुं ऋही ॥ मा० ॥ करजो कारज हो चित्त
अवगाही ॥ मा० ॥ सासुडीने हो करीने डावी ॥ मा० ॥ शीघ्र गुणा-
वली हो मंदिर आवी ॥ मा० ॥ ए ॥ वीरमतीए हो वेला साथी ॥
॥ मा० ॥ बहु सुर तेढ्या हो मंत्र आराधी ॥ मा० ॥ चंद डुचितन हो
वात प्रकाशी ॥ मा० ॥ तव सुर जाखे हो ऋणक विमासी ॥ मा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ बली हुं कांइ तमाराथी विशेष रुहापणवाली नथी. परंतु एटलुं कहुं हुं के जे काम करो ते चित्तमां उंडो विचार करीने करजो. ए प्रमाणे पोतानी साखूने गुणावली अंतरथी उवेखीने उतावळथी पोताना मेहेलमां आवी ॥ ए ॥ हवे वीरमतीए पोतानुं कार्य सिद्ध करवा अवसर जोइने मंत्रनुं आराधन करी अनेक देवोने तेडाव्या. ते देवो आव्या एटले तेउनी पासे चंदनुं बुरुं करवा संबधी वात प्रगट करी. ते सांजली थोडी वार विचार करी देव बोळवा लाग्या. ॥ १० ॥

बाइ अमथी हो ए नवि होवे ॥ मा० ॥ चंदथी विरुठ हो कोण जे
जोवे ॥ मा० ॥ सूरज कुंडे हो मज्जन कीधो ॥ मा० ॥ थयो नर रूपे
हो पुहवि प्रसिद्धो ॥ मा० ॥ ११ ॥ तुमथी अमथी हो हवे नवि चाळे
मा०॥ कहीए ठीए साचे हो चावे जाले ॥ मा० ॥ अमथी अधिका हो
तस रखवाला ॥ मा० ॥ अमे ए वाते हो रदेशुं निराळा ॥ मा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे वीरमती ! ए काम अमाराथी हवे बनवानुं नथी. हवे चंदराजानुं बुरु करवाने माटे तेना सामुं पण जोवाने कोण शक्तिवान ठे ? तेणे श्री शत्रुंजय उपर सूर्य कुंरुमां स्नान कर्युं ठे अने तेथी पुरुष रूपे थयो ठे एटलुंज नहीं पण पृथ्वीने विषे हवे प्रसिद्ध थयो ठे ॥ ११ ॥ हवे तमारुं के अमारुं कांइ पण जोर तेनी उपर चाळवानुं नथी. आ वात अमे स्पष्ट रीते साचे साची कहीएडीए. कारण के तेना रक्षण करनारा देवो अमाराथी अधिक बळवाला ठे, तेथी ए वातथी हवे अमे तो निराळा रेदेशुं. ॥ १२ ॥

कहो तो बीजो हो कारज करीए ॥ मा० ॥ पण ए सामुं हो पगलुं न
जरीए ॥ मा०॥ एवमो सुतथी हो धरो अजावो ॥ मा०॥ कहीए आज्ञा
हो आधी मनावो ॥ मा० ॥ १३ ॥ सुरनी वाणी हो निसुणी राणी

मा० ॥ साहामुं बमणी हो रोष जराणी ॥ मा० ॥ पुनरपि देवे हो अति
समजावी ॥ मा० ॥ तो पण ममती हो रासे नावी ॥ मा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तमे बीजुं जे कांइ काम बतावो ते सुखेशी करीए, परंतु चंदनी सामुं तो एक डगळुं पण जर-
वाने अमे शक्तिवान नथी. वली अमारी सलाह एवी ठे के तमारे पण पोताना पुत्र उपर एवडो अजाव
राखवानीशी जरूर ठे ? माटे कहीए ढीए के तेने आज्ञानगरीनुं राज्य आपी तेनुं मन मनावो ॥ १३ ॥
देवताउंना कहेलां वचनो सांजलतांज वीरमती तो तेनी सामे जलटी बमणी गुस्से अइ. फरीशी देवता-
उंए घणी रीते समजाववा मांडी तो पण ते ममतीली होवाशी पोतानो विचार तेणीए फेरवी देवताउंनी
शिखा मण मानी नही. ॥ १४ ॥

वचन राणीनां हो मुक्यां वहेतां ॥ मा० ॥ सुरनिज ठामे हो सघला
पहोता ॥ मा० ॥ वीरमतीए हो तेड्यो मंत्री ॥ मा० ॥ विमलपुरीए हो
अइ हुं गंत्री ॥ मा० ॥ १५ ॥ तुं इहां रहे जे हो धरजे शाता ॥ मा० ॥
मंत्री पजणे हो निसुणो माता ॥ मा० ॥ एणी वाते हो केम हुं वारू,
॥ मा० ॥ आजो चिंत्युं हो बाइ तुमारुं ॥ मा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ देवताउंए राणीनां वचनोनी दरकार नहीं करतां तेनी वातने जवेखीने तेउं सर्वे पोतपोताने
स्थानके गया. त्यारबाद वीरमतीए मंत्रीने बोलावीने कहुं के हुं हवे विमलपुरीजवाने प्रयाण करुं हुं ॥ १५ ॥
वीरमतीए मंत्रीने कहुं के तमारे अहींआ सुख शांतिशी रहेहुं. पढी मंत्रीए कहुं के हे माताजी ! जे काम
तमे करवा जाउं ठो तेमां हुं तमने शुं काम वारी राखुं ? माताजी ! तमारुं धारेहुं पार पडजो. ॥ १६ ॥

मंत्री वचने हो हरखी राणी ॥ मा० ॥ सचिवने जाण्यो हो परम प्रमाणी ॥ मा०

ढाल ए बारमी हो चोथे जह्वासे ॥ मा० ॥ मोहने जाखी हो प्रेम प्रकाशे ॥ मा० १७ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीनां वचनो सांजली राणी बहु हर्ष पामी अने आ मंत्री खरे खरो प्रमाणिक ठे एम तेनी
उपर विश्वास बेठो. चोथा जह्वासमां मोहनविजयजीए बारमी ढाल प्रेम पूर्वक कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

चंदा अति पोरस चडी, पुनराकर्षी देव ॥ रस राती काति
ग्रही, मद माती स्वयमेव ॥ १ ॥ वार्युं न करे कोइनुं, कही पण
न शके कोय ॥ वार्यो न रहे हार्यो रहे, आप मती जे होय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जेने अत्यंत पोरस चडी गयो ठे एवी क्रोध युक्त वीरमतीए फरीशी देवोनुं आकर्षण कर्युं.
पोते मदमां ढकी गयेली होवाशी प्रचंड रौद्र रसमां लाल चोल अइ हाथमां तलवार लीधी ॥ १ ॥ कवि
कहे ठे के जे आप मतिछा होय ठे ते कोइनुं वारेहुं कबुल करता नथी. वली तेउंने कोइ वारी पण शक-
ता नथी. तेउं एवा होय ठे के कोइना वार्यो रहे नही पण हार्याज रहे. ॥ २ ॥

सुर परिवारे परवरी, वीरमती सुविलास ॥ विद्याए अंबर पथे,
विचरी रोष प्रकाश ॥ ३ ॥ राणी मनमां चिंतवे, चंदने जीतीश
प्राज्य ॥ पण जोली खेहेती नथी, जे देइश निज राज्य ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ देवताउंना परिवार सहित वीरमती विद्याना बलथी आकाश मार्गे अत्यंत रोषने बतावती आगळ चाली ॥ ३ ॥ राणी मनमां विचारे ठे के हमणां चंदनो पराजय करी जय मेळवीश. परंतु कवि कहे ठे के ते मुखीं जाणती नथीके हमणां मारूं राज्य खोड वेसीश. ॥ ४ ॥

जेम नवि जाणे रंजिका, तेम त्यांथी सुर एक ॥ आगळथी जड
विनवे, चंद जणी सुविवेक ॥ ५ ॥ महाराजा तुम उपरे, आवे
अठे विमात ॥ सावधान रेहेजो तमे, कहुं हुं ठानी वात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेवी रीते ए वीरमतीना जाणवामां न आवी शके तेवी रीते एक देवता ते परिवारमांथी गुप्त रीते बुटो पडी आगळथी आवीने चंदराजाने विवेक पूर्वक कहेवा लाग्यो ॥ ५ ॥ हे महाराजा! तमारी उपर तमारी उरमान माता चडी आवे ठे तेथी हवे तमे सावधान अझे रेहेजो. आ हुं तमने गुप्त जेद करूं ठं. ॥ ६ ॥

पुण्य प्रबल ठे तुम तणुं, गंजी न शके एह ॥

तो पण रतन तणा यतन, करवा युक्त ठे एह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जो के तमारूं पुण्य प्रबल ठे तेथी ए तमने हरावी शके तेम नथी, तो पण रत्ननुं जतन करवुं ए वात पण व्यवहारमां करवा योग्य ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १३ मी ॥

॥ आवोरे उलगाणा ताहरी कांकणीरे जुंवे ॥ ए देशी ॥

सांजळी चंद नरेशरू रे, पाम्यो घणुं मनमांहिरे शाता ॥ जाणीजे
इहां आवी साहमी, विमाता ॥ सुरवचने नृप पाखर्या रे, मोटा ह्य
वर जेहरे ताता ॥ पकमेजे पंखीने खिणमां, उडतारे जाता ॥ १ ॥
चंदे रण रसीयो अइ रे, अंगे पेहेयों सन्नाहरे जारी ॥ जगमांहि कोइ
प्रगट्यो, जुजो इश्वरावतारी ॥ बांधी घणे कसणे कसी रे, तनुमध्ये तर
वार रे सारी ॥ कीधीरे जय वरवा राये, अश्वनी अस्वारी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ देवताए कहेली वात सांजळतांज चंदराजाना मनमां अत्यंत हर्ष अयो. तेणे मनमां विचार्युंके आखरे मारी उरमान माता मारी सामे आवी खरी. तेथी तरतज पोते सारांमां सारां जे अश्वरत्नो के जे उडता पंखीने पण हणवारमां पकडी पाडे एवा अश्वोने तैयार कर्या ॥ १ ॥ रण संग्रामनो रसीयो होय तेवीरीते चंदराजाए संरहक एवुं जारे बखतर धारण कर्युं. जाणे जगमां बीजो इश्वर प्रगट अयो एवो देखावा लाग्यो. मजबुत बंधन सहित केड उपर तलवारने लटकती बांधी; अने जय संपादन करवामाडे तरतज तेणे अश्वनी उपर स्वारी करी. ॥ २ ॥

मृगया मिस चडी निसर्यो रे, सामंत सात हजार रे संगे ॥ न धरे
जे पग पाठा कडिए, संगेरे उचंगे ॥ आव्यो विमलपुरी थकी रे, उल्लंघी
बहु कोशरे रंगे ॥ निरखेठे वनवाणी आमी, नेत्रने प्रसंगे ॥ ३ ॥

एहवे आवती अंबरे रे, वरवीरे निज मायरे दीठी ॥ जाणे क्रोधान
दानी, चालती अंगीठी ॥ पण मनमांहे चंदने रे, लागी अमीथी अ
नंतरे मीठी ॥ आज्ञानी निरधारे धारी, आवती ए चीठी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ शिकारनुं बहानुं काढी पोताना साते हजार सामंतोने साथे लई ते चडी निकटयो. सामंतो
पण एवा हता के पाठी पानीतो करे नहीं एटलुंज नहीं पण राजानी साथेज संग्राममां होंशथी त्रुटी पडे.
विमलापुरीथी प्रयाणकरी रंगजर बहु कोश सुधी जमीनने कापतां चाट्या आवेठे तेवामां एक सुंदर व-
नमां बगीचो दृष्टिए पळ्यो ते जुवे ठे. ॥ ३ ॥ एवामां आकाशमार्गे ते शुरवीरे वीरमतीने आवती दीठी.
साहात् क्रोधरूप अग्निनी सगडी चाली आवती होय तेवी देखाइ. जोके चंदना मनमांतो ने अमृत क-
करतां पण अत्यंत मीठी लागवामांडी. कारणके तेणे निश्चयथी धार्युंके आज्ञानगरीए आववारूप आ-
मंत्रणनी ए चीठी आवे ठे. ॥ ४ ॥

अक्काए पण आवतो रे, साहमो चंद नरिंदरे धार्यो ॥ अलगाथी आ
काशे रहीने, राणीए वकार्यो ॥ सुसरो पण नथी दिसतो रे, आवतां
सामो तुजने वार्यो ॥ अथवा तें हैराथी सहितो, कुकडो विसार्यो ॥ ५ ॥
मुज हुंते आज्ञापुरी रे, आव्यानी मन होंशरे राखे ॥ पण चूडा अहि
वल्ली कहुं बुं, उंटतो न चाखे ॥ जोवे किशुं ठोडीश नहीरे, तारो तुं
इष्ट संजार रे चाखे ॥ कृत्रीनी वट मुजने जोउं, केहवीतुं दाखे ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वीरमती डोसीए पण सामो आवेठे ते चंदज ठे एम धारीने आकाशमां ठेदथीज सरुत व-
चनो कही चंदने ठेठेड्यो. तेणीए कहुं के अट्या! मारी सामे आवतां तारा सासराए पण तने निवार्यो
दिसतो नथी, परंतु तुं पण तारा हैयामांथी कुकरापणानी अवस्था चूली गयो. ॥ ५ ॥ हुं उतां तुं आज्ञा-
पुरी आववानी तारा मनमां जे होंश राखे ठे, पण चूडा हजु तने एटलीपण खबर पडती नथी के उंट
कदापि नागर वेखनो चारो पामवाने जाग्यशाळी अताजनथी. तोपण हवेतुं शुं जोइ रह्यो ठे, हुं कहुं बुं के
तारा इष्ट देवने संजार. वली जोउंके संग्राममां तुं कृत्रियवट पण केवी बतावे ठे? ॥ ६ ॥

चंदकंहे हवे मातजी रे, न धरो मुजथी रोषरे वारू ॥ मेंतो काइ न बि
गाडयुं हजी ए, सांचलो तुमारूं ॥ मुजथी एम लरुतां थकां रे, लागेठे
मनमांहिरे सारूं ॥ थाउं जीतो वेहेला एहमां, इष्ट शुं संजारूं ॥ ७ ॥
तुमे जेइहां पगला कर्या रे, करशो ते कांइ नवाइ रे जाणुं ॥ माताजी
तुमचा गुण जीजे, केटला वखाणुं ॥ तुमे तो जाणोठो चित्तमारे, सघ
ला विश्वनो जार रे ताणुं ॥ ठालीए ठकुराइ फोकट, फांट मांहि ठाणुं ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चंदे कहुं के हे माताजी! हवे मारा उपर तमे रोष राखो नही. जरा सांचलो में हजु सुधी
तमारूं कांइपण बगाडयुं नथी. शुं मारी साथे आवीरोते लरुतां तमारा मनमां सारूं लागेठे? अने जो
तमारा मनमां एमज सारूं लागतुं होय तो तमेपण सुखेथी वेहेलां तैयार थाउं. मारे एमां इष्ट देवने शुं

संजारवाणे? ॥ ७ ॥ तमे जे अहींआ सुधी पगलां कर्वांते तेथी एम जाणुं तुं के कांइक नवाइ जेवुं करशो. माता! तमारा गुणोनां वखाण ते मारी जीजे केटखां करुं? तमे तमारा मनमां एमज जाणता हशो के आखा जगतनो जार हुंज ताणुं तुं. पण जो एवुं अभिमान होयतो ते वाततो “ढाळी उकुराइने फांट मांहि गाणुं” ते केहेवतना जेवींते. ॥ ७ ॥

चंद वचन निसुणी करी रे, थइ क्रोधे प्रति अंग रे ताती ॥ नांखी रे सुत साहमी पेहेखी, पापणीए काती ॥ लागी चंद सन्नाहमारि, जाणीए कुसुमनी एकरे पाती ॥ पण उलटीजइ लागी गगने, रंडिकाने ठाती ॥ एण ॥ सा ततखिण धरणी ढली रे, चंद नरिंद समीप रे आवी ॥ मुठी ते मोतीमां करीने, थोडीसी वधावी ॥ विष्णु कुमार नमुचिनी रे, चूपे कथा एक वीररे जावी ॥ दुर्जनना निग्रहनी करुणा, चित्तमांहे नावी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ चंदनां वचनो सांजली वीरमतीना अंगोअंगमां क्रोध जरायाथी ते छाल चोख थइ गइ. तरतज तेणीए चंदनी उपर पेहेलांज तलवार फेंकी परंतु ते तलवार चंदना बख्तर उपर लागी ते जाणे पुष्पनी एक पांखडी लागवा जेवुं अयुं. उलटी ते तलवार त्यांथी उलटीने वीरमती रंडानी ठातीमां जईने लागी. ॥ ९ ॥ तलवार वागतांज वीरमती जमीन उपर ढली पमी. फरी तलवार चंदनी पासे आवी पटखे तेने चंदे थोडा मोतीए वधावी. चंदे विष्णु कुमार अने नमूचिनुं दृष्टांत तरतज मनमां एकवार विचार्युं अने तेथी दुर्जननो निग्रह करवामां करुणा दाववी ते तेना मनमां आव्युं नहीं. ॥ १० ॥

चंदे तव चोटी ग्रहीने, आहुं अवलुं असंख रे जाली ॥ लेइने आकाश उंची, दुष्टिका उगाली ॥ फेरी चक्र तणी परे रे, रजकनां वख्र समा नरे वाली ॥ ऊटकशुं लेइ पटकी शिखा, उपरे कराली ॥ ११ ॥ चूर्ण थइ धरणी पनी रे, चसकी न शकी लगार रे रंका ॥ प्राहुणमी थइ ठठी पुहविये, पाधरी प्रचंका ॥ एम जगमां पापी तणां रे, होवे निपट हवाल रे जुंका ॥ रोपाए दुर्गतिमां तेहना, निश्चयथीरे जंका ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तरतज चंदे तेणीनो चोटलो जाळीने आहुं अवलुं सर्वने जोइने ते दुष्टाने उंचे आकाशमां उगाली; अने चक्रनी जेम तेणीने फेरवी वली धोबी वख्रने वालीने जीके तेवीरीते तेणीने तरतज बेवडी वालीने मजबुत शिखा उपर पटकी. ॥ ११ ॥ ते रंडाना जमीन उपर चूरेचूरा अइगया. ते जरापण चसकी शकी नहीं. मरीने तरतज ठठी नर्कनी ते चंडिका मेमान थइ. एवीरीते जगत्मां जे पापी होयते तेना खरेखरा जंडा हवाल आयते; वली तेठनी दुर्गति अतां मोटा जंरु त्यांपण वनेते. ॥ १२ ॥

कीधी चंदनी उपरे रे, देवे कुसुमनी वृष्टिरे रूडी ॥ वातलडी रखे को इजी मनमां, जाणताए कूडी ॥ जयजय शब्द सघले थयारे, वीरमती जवसिंधुए बुडी ॥ धर्मीना एम वैरी जाए, आफणीए उनी ॥ १३ ॥ साख निवारी जन्मनो रे, आव्यो नगरी मोजार रे राजा ॥ जीतोना

वजडाव्या गुहिरा, गुंजतां जे वाजां ॥ मकरध्वज हरख्यो घणो रे, उह्व
कीध विशेष रे ताजा ॥ दीधुं निज नगरीनुं अरधुं, राज्यते समाजा ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तरतज देवोए चंद राजानी उपर पुष्पनी बहुसारी वृष्टि करी. हे श्रोता जनो ! ए वात जरा-
पण असत्यठे एम मनमां लावता नही. चंद राजाने माटे जय जय शब्दो सर्वत्र प्रसरी रह्या अने वीर-
मती जवसागरमां बूडी गइ. एवीरीते धर्मी मनुष्योना वैरीठ पोतानीमेलेज नाश पामी जायठे. ॥ १३ ॥
चंदराजा पोतानुं जन्मनुं साल काढी नांखीने विमलापुरीमां फरीने आव्यो तेवखते नगरने विषे जय मे-
लव्यानी निशानी रूपे जीतना डंका वगडाववा मांड्या. मकरध्वज राजापण बहुज हर्ष पाम्यो अने मोटो
महोत्सव तेणे कर्यो. पठी पोतानुं अर्द्धराज्य चंदराजाने बहीस कर्युं. ॥ १४ ॥

हरखी लह्नी प्रेमला रे, रहे निशदिन करजोडी रे पासे ॥ सांसारिक
सुख विलसे पूरां, पुण्यने प्रकाशे ॥ ढाल तेरमी कही रे, हर्ष थयावली
हर्षरे आशे ॥ पजणे मोहन चोथे, चंदने उह्वासे ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आ वृत्तांत जाणी प्रेमला लह्नी अत्यंत हर्ष पामी. ते पोताना स्वामिनी हजुरमां रात दिवस
विनय पूर्वक रहे ठे; वली पुण्यना उदयशी सांसारिक उत्तम प्रकारना जोगविलास संपूर्ण रीते जोगवे
ठे. सर्वना मनमां हर्ष थयो; वली पण विशेषे हर्ष आशे. एवी रीते चोथा उह्वासने विषे तेरमी ढाल
मोहनविजयजीए कही. ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

आजा आवी कहे विबुध, गुणावलीने उक ॥ चंदे वीरमती जणी,
पोचानी परलोक ॥ १ ॥ निज जुवनकरी सुरगयो, सुणीवचन
सुजगीश ॥ हरषित थइ गुणावली, तेडाव्यो मंत्रीश ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तरतज एक देवताए आजापुरीए आवीने गुणावलीने समाचार आप्याके चंदराजाए वीरम-
तीने परलोक पहांचाडीठे. ॥ १ ॥ देवताए आपेला उत्तम समाचार सांजलीने गुणावली बहुज हर्ष
पामी. अने देवता पोताने जुवने गयो एटले गुणावलीए मंत्रीराजने तेराव्या. ॥ २ ॥

तस सुरवाणी सविकही, रंज्यो सुमति प्रधान ॥ रे वाइ कीधां
तमे, महारां पावन कान ॥ ३ ॥ खोनी मंजारी परे, कुशुकन क
रती एह ॥ जली थइ जावठगइ, थयुं पवित्र ए गेह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीने देवताए कहेला समाचार गुणावलीए कह्या. ते सांजली सुमति प्रधान आनंद पाम्यो.
तेणे कहुंके हे महाराणीजी ! आपे आ समाचारशी मारां कान पवित्र कर्यो ॥ ३ ॥ लंगडी बिलाहीनी
जेम निरंतर आनी आवी ते अपशकुन करती हती. हवे बहु सारुं थयुंके आपणी महापीडा टळी अने
आ घर पवित्र थयुं. ॥ ४ ॥

वात विस्तरी नगरीए, पडह तणे उद्घोष ॥ वीरमतीनी लही
खबर, सहू पाम्या संतोष ॥ ५ ॥ गयो शक्य नृपचंद्रनो, निःकं
टक थयो देश ॥ हवे आजाए आवशे, निश्चय चंद नरेश ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वीरमती मरण पाम्याना समाचारनो ढंढेरो पिटावतांज आज्ञानगरमां ते वात फेलाइ गइ अने ते समाचार सांजलतांज सर्वनां मन संतोष पाम्यां. ॥ ९ ॥ चंदराजानुं साद्व गयुं अने देश निष्कंटक अयो एवी वात लोकोए करवा मांडी अने हवे निश्चयथी चंदराजा आज्ञापुरीए आवशे एम लोको बोदवा मांड्या. ॥ ६ ॥

प्रजा मलीने पाठव्यो, विमलपुरीए प्रेष्य ॥

वेहला चंद पधारजो, वांचीने ए लेख ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आज्ञापुरीना सर्वे नागरिकोए एकठा अइ चंदराजानी उपर एक विनंति रूपे आमंत्रण पत्र आज्ञापुरीए पधारवा लख्यो अने खेपीअने पत्र आपी विमलपुरीए मोकट्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १४ मी ॥

॥ अजब सुरंगी हो हंजा मारु लोबडी ॥ ए देशी ॥

परम सयाणीहो राणी ताम गुणावली, हेज जराणी हो जोर ॥ सही

य समाणी हो कहुं बु ठे कोइ माहरी मेलवे चित्तनो चोर ॥ प० ॥ १ ॥

नवल नगीनो हो रंगनो चीनो साहिवो, सोरठ रह्यो हो लोनाय ॥

अबको चोमासो हो वासो आवी घरे करे, कोइ समजावो होय जाय ॥ प० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां अत्यंत डाही अने चतुर एवी गुणावली राणी जेना अंतःकरणमां पोताना प्राणनाथ उपरनो स्नेह अत्यंत जोसथी उठली रह्योठे तेणीए पोतानुं सर्व सखी मंडल एकतुं कर्युं; अने कहेवा लागीके हे बेहेनो तमारामांथी कोइ एवी महारी वहाली बेहेनठे के मारा अंतःकरणना चोरने मे-
लवी (पकडी) आपे. ॥ १ ॥ नव नवा रसनो रसियो अने नुतन स्नेह रूपरत्न एवो मारो नाथ सोरठ देशमां प्रेमना लोचथी पड्यो रह्यो ठे. ते आ वखतनुं चोमासुं पोताने घेर आवीने करे एवी रीते कोइ जइने तेने समजावो तो सारुं. ॥ २ ॥

बेहेनकी साची हो प्रेमदा लढी माहरी, मानव कीधो हो कंत ॥

पण एक वाते हो हुइ सोकलकी खरी, जोलव्यो नाह महंत ॥ प० ॥ ३ ॥

पियुपण दूरे हो रहींने निस्नेही थयो, अगम दोहिलो हो पंथ ॥ मनकुं

ए मूक्युं हो तिहां जइ पहोचे नहीं, शी इहां शीखुं हो संथ ॥ प० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए प्रेमदा लढी मारी खरेखर साची बेहेन ठे के जेणे मारा पतिने मनुष्य बनाव्यो परंतु एक वाते तो खरेखरी ते मारी शोकज निवडी ठे के जेणीए मारा परमपूज्य स्वामिने जोलवीने कबजामां राख्यो ठे ॥ ३ ॥ मारा स्वामिनाथ पण माराथी दूर रहेवाथी स्नेह रहित अइ गया. वली त्यांजवानो रस्तो पण अजाण्यो अने महादुःखे जवा योग्य ठे. वली कदाच मनने मोकलवानो प्रयास करुं पण तेनी ए शक्ति एवी नथी के त्यांजइ पहोंचे. माटे हवे मारे शुं रस्तो लेवो ते सुकृतुं नथी. ॥ ४ ॥

अधम कहावे हो रहे जो नर घणुं सासरे, एम नवि जाणे हो एह ॥

पेहेली जे परणी हो वहाली घणुं घरणी तो होए, अहो केम दाख्यो हो ठेह ॥

प०॥५॥ वल्लंज लागे हो सहीतो जग मांहे नवुं, मूलगु चासे हो मंद ॥

कोइन जोवे हो उग्यो पुरो पूनमे, बीजनो चाहे हो चंद ॥ प० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ लोकिकमां पण एवी केहेवत ठे के जे पुरुष पोताने सासरे पडयो रहे ते अधम केहेवाय. ए वात तेउं जाणता पण नथी. वली जे पेहेली परणेवी खी होय ते स्वामिने बहुज वहाली लागवी जोइए तेम ठतां मारा नाथ मने केम ठेह देता हशे ? ॥ ५ ॥ वली जगत्मां एवी पण रीत ठे के नवुं होय ते वधारे वहाळुं लागे. अने जुनुं होय ते मध्यम रूपे अइ जाय. जुउंने पुनमनो चंद्रमा संपूर्ण (पुरे पुरे) उगे ठे ते वखते कोइ पण तेने जोतुं नथी अने बीजनो चंद्रमा उगे ठे त्यारे तेने जोवानी सहु चाहना राखे ठे. ॥ ६ ॥

प्रेमला प्यारी हो मुजने न्यारी त्रेवकी, दीठो स्यो मुज दोष ॥ साचे

हुं चाळी हो पेहेलां सासुने कहे, तेणे करी राख्यो हो रोष ॥ प० ॥७॥

किंवातो हुउं हो जिणपुर प्रीतम कूकनो, आवतां आवे हो लाज ॥कंत

विहुणी हो जुरी केम दिन नीगमुं, कठिन नरोथी हो वाज ॥ प०॥८॥

अर्थ ॥ मारा स्वामिनाशने प्रेमला उपर प्यार थयो अने मारी साथे जुदाइ अइ तेमां मारो शुं दोष तेना मनमां चास्यो हशे ? मने तो एम अनुमान आय ठे के पेहेलां हुं वीरमतीने कहे चाळती हती ते कारणथी मारा उपर मारा स्वामिए रोष राख्यो हशे ॥ ७ ॥ अथवा तो मने एम लागे ठे के जे नगरमां हुं कूकडो थयो ते नगरे केम जाउं एवी रीते अहीं आवतां मारा स्वामिने शरम लागती हशे ? परंतु हे सखियो ! मारा नाथने वियोगे हुं कुर्या करूं हुं; ह्ये मारा दिवसो केम जशे ? कठण हृदयना माणसो पासे जोर चाळतुं नथी. ॥ ८ ॥

महारी रजनी हो सजनी जीने अंशुके, क्षीण रहे माहारे हो संग ॥

एहवी तो मारी हो विरहनी जाला आकरी, पियुविण पापीडे अनंग ॥

प०॥९॥ नणदीरो वीरो हो आवे शीतलता होए, उषध एहनुं हो एह ॥

जाग्य किहांथी हो मननो मेलुको मळे, धिग् एकंगो हो नेह ॥ प० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे सखियो ! रात्रिएज मारी खरी बेहेनपणी ठे के जे मारी साथे कणैक पण जीनां वख सहित रहा विना रेहेती नथी. अर्थात् रात्रिए मारां वख आंसुथी जीनां अइ जाय ठे. तेथी तमे जाण-शो के पापी अनंगना प्रतापथी मारा पतिविना विरहनी जाला मने एटली बधी आकरी अइ पडी ठे ॥ ९ ॥ मारो नणंदनो वीरो आवशे त्यारेज मने शीतलता थशे. मारा विरहाग्निनुं एज औषध ठे. परंतु एवुं मारुं जाग्य क्यांथी होय के मननो मेलापी आवीने जेठे. वली धिक्कार ठे एकंगी स्नेहने के तेनो मारा उपर जरा पण स्नेह नथी अने हुं तेने माटे कुर्या करूं हुं. ॥ १० ॥

फुरतां एहवे हो आव्यो तिहां एक सुवटो, बोल्यो मधुरे हो साद ॥ केणे

तुज दुहवी हो बाइ केम तुं दयामणी, के केणे कीधो हो वाद ॥ प०॥११॥

देवता नामी हो हुं तु पंखी परगडो, कहो कोइ मुजने हो काम ॥ कंत

विदेशी हो राणी कहे दुःख तेनुं, रे खग गुणना हो धाम ॥ प० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ गुणावली ए प्रमाणे ऋयां करती हती एवे समये त्यां आगल एक सूडो (पोपट) आवीने मीठे स्वरे बोढ्यो. हे बाड ! तुं बहुज दया उत्पन्न थाय तेवी लागे ठे तने कोणे दुहवी ठे अथवा कोइनी साथे तारे कजीयो अयो ठे ? ॥ ११ ॥ हुं जो के देखीतो पही भुं परंतु देवताइ पही भुं ते मारा लायक जे कांइ काम होय ते सुखेथी फरमावो. राणीए कहुं के हे गुणना स्थान पही राज मारो पति विदेश गयेल ठे ते संबधीज मारे दुःख ठे. ॥ १२ ॥

माहारो संदेशो हो तिहां पद्दोचाडे कोइ नही, इहां पण नावे हो तेह ॥

अंतरगतिनी हो ज्ञानी विण जाणे नही, दोहिलो नवलो हो नेह ॥ प०

॥ १३ ॥ कागल आपो हो राणीजी कहे पंखीउं, आपीश हाथो हाथ ॥

कागल जीनो हो लखता काजल आवने, आंसुडाने हो साथ ॥ प० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जेम मारो संदेशो तेनी पासे कोइ पद्दोचाडतुं नथी तेम त्यांथी पण अहींआ कोइ आवता नथी. मारा अंतरगना स्वरूपने ज्ञानी विना बीजुं कोण जाणी शके तेम ठे ? नवो स्नेह जे थयेलो ठे ते ठोडवो मुस्कल ठे ॥ १३ ॥ पहीए कहुं हे राणीजी ! तमे कागल लखीने मने आपो. हुं ते कागल तमारा पतिने हाथो हाथ आपीश. पही गुणावलीए कागल लख्यो परंतु आंखोमां आंसु आवते लखेलो होवाथी आंसुनी साथे काजल सयु तेवाज आंसुनां टीपां काजलवालां, पत्रमां पड्या. ॥ १४ ॥

तेहवोज विटी हो दीधो सुवटा जणी, ते लइ चाढ्यो आकाश ॥ देव

प्रजावे हो कागल दीधो चंदने, विमलपुरीए सहास ॥ प० ॥ १५ ॥

कागल लीधो हो मांड्यो चंदे वांचवा, वरणन दीसे हो क्यांहि ॥ जिहां

तिहां दीसे ही टपकां आंसुडा तणां, समज्यो मनडा हो मांहि ॥ प० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते जीनो थयेलो कागल तरतज वालीने ते सूडाने आप्यो. सूडो पण लइने आकाशम उड्यो. देव प्रजावथी कृण्णक वारमां विमलापुरीए आव्यो अने चंद राजाने ते कागल हाथोहाथ आप्यो ॥ १५ ॥ पहीए आपेलो कागल लइने चंदे वांचवा मांड्यो परंतु कागल मध्येनो एक पण अकर बराबर ते वांची शक्यो नही. कागलमां ज्यां देखे त्यां आंसुनां टीपाळ पडलां हतां. तेथी ते पोताना मनमां खरी वात समजी गयो. ॥ १६ ॥

आंसुने आमे हो अकर ए न लिखी शकी, माहारे विरहे हो एम ॥

एम रही गेहे हो एकलकी दुःखडुं धरे, जनम नीगमशे हो केम ॥ प०

॥ १७ ॥ तिहां हवे जाउं हो थाउं आज्ञानो धणी, राणीनी करवी हो चिंत ॥

कृण्ण कृण्ण मांही हो हवे तो मुजने सांजरे, बालपणानी हो प्रीत ॥ प० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ मारा वियोगना कारणथी आंसुनी धारा पत्र लखती वखते वेहेती हशे तेथी ते एक पण अकर बराबर लखी शकी नथी. आवी रीते घरमां एकली रहीने ते महा दुःखने धारण करी रही ठे. हवे एनो जन्मारो केवी रीते जशे ? ॥ १७ ॥ हवे हुं पण त्यां जइ आज्ञापुरीनो स्वामि (राजा) थाउं. हवे गुणा वलीनी फिकर मारे राखवी घटे ठे. वली मारा मनमां तेणीनी साथे बचपणनी प्रीति होवाथी ते कृण्ण मने सांजरीज करे ठे. ॥ १८ ॥

कागल दीठे हो जाणे राणीने मद्यो, चंद्र धरानो हो पाल ॥ मोहने
जाखी हो चौदमी चोथा उद्धासनी, निपट संयोगी हो ढाल ॥ ५० ॥ १ए ॥

अर्थ ॥ पृथ्वीपति चंद्र राजाए जेवो कागल दीठो तेवो वांचतांज जाणे ते राणीने आपो आप मद्यो
होय तेवो तेने जास अयो. एवी रीते चोथा उद्धास मध्ये चौदमी ढाल मोहन विजयजीमहाराजे खरे-
खरी संयोगी स्वरूपनी कही. ॥ १ए ॥

॥ दोहा ॥

प्रमदा पत्र आव्या पठी, चंद्र थयो चल चित्त ॥ उमाह्यो आजा
जणी, जन्म जूमि सुपवित्त ॥१॥ पत्रणे लढी प्रेमला, पतिने लही
उदास ॥ कहो स्वामी तुम वदननी, केम नविन आजास ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीनो पत्र आव्या पठी चंद्र राजानुं चित्त चलायमान अयुं. पोतानी पवित्र जन्मजूमि
आजापुरी तरफ मननुं आकर्षण अयुं ॥ १ ॥ तरतज प्रेमलालढीए पोताना पतिने उदास देखीने पुत्रयुं
के हे स्वामिनाथ ! आपना मुखनी कांति आजे नविन प्रकारनी केम लागे ठे? ॥ २ ॥

सहीतो निजपुर सांजरुं, अथवा प्रथम जे नार ॥ सोरठनीनी
गोठडी, नगमी पियु निरधार ॥३॥ चढी गुणावली चित्तजो, तो इहां
तेडो स्वाम ॥ तास वचन लोपीश नही, थइ रहीश तस पाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मने तो एम जासे ठे के आपने पोतानुं नगर सांजरी आव्युं अथवा तो प्रथमनी परणेली
गुणावली याद आवी. हे पियुजी आपने निश्चयथी आ सोरठनी प्रियानी गोष्ठि नज गमी ॥ ३ ॥ जो
आपना अंतःकरणमां गुणावली वसी होय तो तेने हे नाथ ! अहीं तेडावो. तेणीनुं वचन हुं लोपीश नही
एटखुंज नही पण तेनी तावेदार थइने रहीश. ॥ ४ ॥

सोंप्यो देशज मुज पिता, राज्य तमारे हाथ ॥ मोढे आव्यो
कोलीउं, केम सूको ठो नाथ ॥५॥ चंद्र कहे चंद्रानने, प्रजा अरा-
जक तत्र ॥ ते माटे जावुं अवस्य, आव्युं तिहांथी पत्र ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारा पिताए पोताना आखा देशनुं राज्य आपना हाथमां सोंप्युं ठे तेथी ते मोढे आवेला को-
लीआने तजवानी केम झा राखो ठो ॥ ५ ॥ चंद्र राजाए कहुं के हे चंद्रमुखी ! त्यां आपणुं राज्य अने
प्रजा, राजाविनाना होवाथी मने तेडाववानो पत्र आव्यो ठे तेथी मारे अवस्य जवुं जोइए. ॥ ६ ॥

सीमाडा ठेड्या घणां, वीरमतीए जेह ॥

तिहां जइने रे रागिणी, वश करवा ठे एह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वली हे प्रेमी प्रिया ! वीरमतीए आपणा राज्यनी साथे संबंध राखता सीमाडाना घणां राजा-
उने ठेड्या ठे तेथी ते सर्वेने पण वश करवी जरूर ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १५ मी ॥

॥ राज गोडी पासजी हो दरिशन ताहारो ॥ ए देशी ॥

राज एम प्रेमलाने समजावी, राज पुरगमननी वात जणावी ॥ राज नृप चंद समो नही कोइ ॥ ए आंकणी ॥ राज जइ सुसराने जणाव्युं, राज निज नगरीथी तेहुं जे आव्युं ॥ १ ॥ राज तिहां प्रजा वाटकी जोवे, राज जइ मळीए हुकम जो होवे ॥ राज नगरी किसी नृप पाखे, राज तृण नर पण क्षेत्रने राखे ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते प्रेमला लक्ष्मीने पोताना नगरे जवानी वात चंद राजाए विस्तार पूर्वक कही. (कवि कहे ठे) अहो चंद राजा समान बीजो कोइ नथी. पठी चंद राजाए पोताना सासरा पासे आवीने कह्युं के आजापुरीथी अत्रे, मने तेडाववानो मारी प्रजानो पत्र आव्यो ठे ॥ १ ॥ वली हे राजन् ! मारी प्रजा पण मारी राह जोइ बेठी ठे. जो आपनो हुकम होय तो हुं त्यां जइने तेउने महुं. वली राजानी विना नगरीनुं संरक्षण केवी रीते रही शके ? एक तणखदा जेवो स्वामि होय तोपण ते पोताना क्षेत्रने जाववी शके. ॥ २ ॥

राज सुख लह्यो इहां में जगीशे, राज मुखे कहेतां कारमुं दिसे ॥
राज हुं तो तोल तमारो प्रसिद्धो, राज मुजने तमे मोटो कीधो ॥ ३ ॥
राज तिहां गया विण नवि चाखे, राज वली विठडवुं पण साखे ॥
राज मनुज थयो इहां रहीने, राज प्रभु पारु चडावुं हुं कहीने ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली हे राजन् में आपना प्रतापे अहीं संपूर्ण सुख मेलव्युं; जेनुं वर्णन आपनी हजुरमां करवुं ते ठीक लागतुं नथी. परंतु एटवुं तो प्रत्यक्ष रीते आपे मने मोटो करवामां पोतानुं महत्वपणुं बतावी आप्युं ठे ॥ ३ ॥ वली हे राजन् ! त्यां गया शिवाय जेम चाखे तेम नथी तेमज अहींथी जहुं ते पण साहयाविना रेहेतुं नथी. कारण के अहींआ रेहेतांज हुं मनुष्य थयो. ए आपनो मोटो उपगार मारा उपर ठे. ॥ ४ ॥

राज तुम सौजन्य पणाइ, राज नवि विसरे कणैक कदाइ ॥ राज अंतर कोइ मत करजो, राज सेवकने चित्तमां धरजो ॥ ५ ॥ राज कागल लखजो संजारी, राज रखे मुकता चित्तथी विसारी ॥ राज मुज अवगुण मत जो जो, राज तमे मोटा ठो जारी हो जो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली हे राजन् ! आपनी सज्जनता एटवी विशाल ठे के ते एक कणवार पण कदापि विसरी शकाय तेवी नथी. आप मारे माटे लेश मात्र जुदाइ राखशो नही अने आ सेवकने चित्तमां निरंतर संजारी राखशो ॥ ५ ॥ वली हे राजन् ! मने निरंतर याद लावी मारी उपर पत्र लखशो परंतु अनेक कामोने लीधे रखे मने पोताना चित्तथी विसारी देता. वली मारी अनेक चूखो आपनी प्रत्ये थइ ठे तेषी ते मारा अवगुणने ध्यानमां लेशो नही. आप वडील ठो अने तेवी रीते हवे पठी पण मुरवी पणे रहे जो. ॥ ६ ॥

राजचंद तणी सुणी वाणी, राज सुसरानी नयण जराणी ॥ राज राज्या
दिके परचाव्यो, राज तोये आजापति वश नाव्यो ॥७॥ राज मकरध्वज
तव जाखे, राज गज विफर्यो ते कोणराखे ॥ राज बांध्ये कणबीए खेती,
राज कहो चंदजी थाये केती ॥ (पाठांतरे) नथी तुमथी हरकत होती ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंदराजानां वचनो सांजलीने तेना सासरानी आंखमां आंसु जराइ गयां. तेणे विचार कर्यो के
जमाइराजचंदने आपणुं राज्य देवा प्रमुखनी लाखचमां नांख्यो तोपण ते आपणे वश थयानही अर्थात्
अत्रे रह्या नही. ॥ ७ ॥ पढी मकरध्वज राजा बोल्याके विफरेला (मदमां आवेला) हाथीने कोण कबजे
राखीशके तेमळे. वलीशुं बांध्ये कणबीए अर्थात् खेकुत उपर शिरजोरी करवाथी सारी खेती अइ शके
तेमळे. अने कदाचु आय तोपण हे चंदराय तेमां केटलो लाज थाय? (बीजो पाठ) हे चंदराय तमारे
माटे तो एम ठे के अमे तो तमने हरकत करीए तेवा नथी. ॥ ७ ॥

राज नूषण पेहेर्याजे मांगी, राज रहे क्ण विधे अवधि अलांधी ॥
राज मन मान्योठे सोदो, राज नथी तमथी हरकत होदो ॥ ८ ॥
राज कुमी बुद्धि उपजावी, राज तमे जाशो हाथ ठोकावी ॥ राज पण
जो हैमाथी जाउं, राज तो जाणीए सबल कहावो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली जे आचूषणो मांगीने पेहरवा आणेलां होय ते कामनी मुदते विते केवीरीते राखीश
काय? माटे हे चंदराय तमारे माटे तो मन मानमान्यो सोदोठे. नथी तमने हरकत करवी के नथी अ-
धिकारथी तमे खलचाउं तेवा. ॥ ८ ॥ वली तमे जे अहींथी जवा संबंधी विपरित बुद्धि उत्पन्न करी-
तेथी अमारो हाथ ठोडावीने तोजशो परंतु ज्यारे अमारा हैया(अंतःकरण)मांथी जाउं त्यारेज अ-
मेतो तमने बलवान मानीए. ॥ १० ॥

राज जे परदेशी कहाया, राज तेहथी खोटी माया ॥ राज रह्याठो
तमे इहां अवशे, राज खरूं प्राहुणडे घर न वसे ॥११॥ राज परदेशी
शशकने कोशी, राज एता कोइना हुआ न होसी ॥ राज जोलवे
करी करी वाने, राज तोही चंद नृपति नविमाने ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वली परदेशीनी साथे जे प्रीति करवी ते तदन खोटी रीतिठे. वली तमेपण अहींआ कवशे
रह्याठो, कांइ खुशीथी रह्या नथी. तेथी अमे तो इवे समज्याके कांइ प्राहुणाथी घर वसे नही. ॥ ११ ॥
वली हे चंदराय! परदेशी, ससलो अने कोसवालो ए कोइना थया नथी अने थशे पण नही. एवीरीते
चंदराजाने अनेक रीते जोलववनी युक्तिं करी परंतु चंदराजा कोइरीते रेहेवानी हा पारुता नथी. ॥१२॥

राज चलचित्त निरखी जमाइ, राज करी दीधी ससरे सजाइ ॥ राज
हरख्यो आजानो स्वामी, राज विमलेशनी शीखजे पामी ॥ १३ ॥
राज आव्यो चंदते आप उतारें, राज निज सामंतने उपचारे ॥
राज मुकी जनके स्वढी, राज तेडावी प्रेमला लढी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवीरीते घणी मेहनतकर्या उतां पण पोतानो जमाइ उंचा मनवालो अयो ठे अने गयाविना रहेशे नही एम मकरध्वज राजाने लाग्युं त्यारे तरतज तेणे विदायगीरीनी तैयारी करवा मांडी. ए तैयारी देखीने चंदराजा बहुज खुशी अया अने ससराजी हवे रजा आपसे एवो निश्चय अयो. ॥ १३ ॥ पत्नी चंदराजा पोताने उतारे आव्या अने पोताना सामंतोने सर्व हकीकत जणावी तैयारी करवा कहुं. अहींआ मकरध्वज राजाए पण शुद्ध अंतःकरणवाली प्रेमला लड्डीने पण तेडावी ॥ १४ ॥

राज मात तात कहे सुण बेटी, राज अमवहाली तुं गुण पेटी ॥ राज अमे चंदने घणुं वाह्यो, राज पण आज्ञा नगरी उमाह्यो ॥ १५ ॥
राज ताहरूं मनडुं ठे केवुं, राज संगे थावुं के इहां रे हेवुं ॥ राज लड्डी कहे महाराया, राज जिहां काया तिहां ए ठाया ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ मात पिताए कहुं के हे बेहेन! तुं तो एक गुणनीज पेटीगे अने अमने बहुज वाहलीनी तेथी तुं अहींज रहेतो सारुं एवी धारणाथी चंदरायने अहीं रेहेवा घणी रीते समजाव्या परंतु तेना मनमां आज्ञानगरीए जवानी पुरी उलट अइ ठे. ॥ १५ ॥ हवे तारा मनमां शुं ठे? तारे तेमनी साथे जवानो विचारठे के अहींआ रेहेवुं? ते सांचली प्रेमला लड्डीए कहुंके हे पूज्यपिता! ज्यां काया होय यांज ठाया होय ए न्याये मारे वर्त्तवुंठे. ॥ १६ ॥

राज चूकी तेम नहीं चूकूं, राज हवे अलगो पियु केम मूकूं ॥
राज पंदरमी ढाल सुहासे, राज कही मोहने चोथे उद्घासे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वली हे पिताजी! हुं जेम एक वखत चूकी हती तेम हवे चूक करवानीज नथी; हवे मारा नाथने कदि अलगो मुकवानीज नथी. एवी रीते मोहन विजयजी महाराजे चोथा उद्घासमां पंदरमी-ढाल हर्ष सहित कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

पति अनुरागी प्रेमला, जनके लेश सुसंध ॥ जाण्युं जननीए तदा,
अलिक सुता संबंध ॥ १ ॥ प्रसवे जननी जो कोइ, प्रसवो सुत
निरवाण ॥ पण प्रसवो पुत्री रखे, पीयर विमुखी जाण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे मात पिताए प्रेमलां लड्डी अने चंदरायनी वच्चे स्नेह संबंध संपूर्ण जोयो अने पुत्री तेणीना पति उपर संपूर्ण रक्तठे एम माताए जाण्युं एटले तेणीए विचार्युंके पुत्रीनो संबंध खोटोठे अर्थात् पुत्री परणे एटले सासरेज जाय. ॥१॥ जो कोइ माता जन्म आपो तो पुत्रनेज जन्म आपजो पुत्रीने जन्म न आपता. पुत्री तो पोताना पियरथी विमुखीजठे. पोताना घरनुं सारुं चाहे ॥ २ ॥

नवसे डुहिताए शते, तात तणो आवास ॥ पियरनी वेरण होवे,
पहोते प्रीतम पास ॥ ३ ॥ सुतान जाणे दोहिलम, पीयरनी ति
लएक ॥ लुब्ध रहे नित सासरे, अहो प्रगट अविवेक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सो दीकरीउं होय तेथी कांइ बापनुं घर उघासुं रहे नही एटलुंज नही पण पतिनी साथे प्रीतिमां जोडातां कोइ प्रसंगे एवुं पण बने के पियरनी वैरी अइ जाय. ॥ ३ ॥ वली पीयरमां दुःखी अवस्था होय तोपण दीकरी ते तरफ लइ जवानी वृत्तिथी देशमात्र ध्यान आपती नथी. पोताना सासरी आमांज लुब्धरहे ठे. आ केवो प्रत्यह अविवेक ठे? ॥ ४ ॥

मात पिताए मनथकी, सुपरे करी विचार ॥ प्रेमदाने संप्रेमवा,
करी सजाइ सार ॥ ५ ॥ दान सखी वसना जरण, सेज सुवास
आहार ॥ इत्यादिक पुत्रीजणी, सोंप्या करी मनोहार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते अनेक प्रकारे विचार बतावी प्रेमदा लढीनां माता पिताए तेणीने सासरे बोलाववा सारु सर्व प्रकारनी उत्तम तैयारी करवा मांडी. ॥ ५ ॥ उत्तम वाहनो, सुशील सखीउं-दासीउं-सुंदर वस्त्राजरणो, उत्रीपलंगादि, आसनो, उत्तम गंधवाला पदार्थो, मेवा मीठाइ विगरे अनेक प्रकारना जातां इत्यादि मनोहर पदार्थो पोतानी पुत्रीने आणामां आप्या. ॥ ६ ॥

चंदराय पण एहवे, चंचल चढी तुखार ॥
मलवा मकरध्वज जणी, आव्यो तिहां दरबार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां चंदरायपण महातेजस्वी घोडा उपर बेसीने मकरध्वज राजाना दरबारमां तेने मलवा सारु आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १६ मी ॥

॥ कानुडोतो विण वजाडे ए देशी ॥

सासु ससरे चंद नृपतिने, लढी सोंपी लाजा ॥ महाराज तमे कुशल
हेमे, पोंहचो नगरी आजा ॥ १ ॥ ए अमपुत्री प्रेमदा लढी, सोंपी त
मने स्वामी ॥ एहनी लाज तमारे हाथे, कहीए ठे शिरनामी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंदरायना सासु ससराए जेनाथी अत्यंत लाज थयो ठे एवी प्रेमदा लढी चंदरायने सोंपीने आशीर्वाद आप्यो के तमे कुशल हेमे आजा पुरीए पहोंचजो. ॥ १ ॥ हे राजन्! प्रेमदा लढी हवे आपने स्वाधीन करीठे तेथी अमे हवे विनंति करीए ढीएके एनी लाज तमारा हाथमां ठे. ॥ २ ॥

ए ठे लाकवाइ अलहती, नरही अलगी कयारे ॥ जो एहमां कोइ चूक
पडे तो, मन नविआणजो त्यारे ॥३॥ मूकतां एहने एम परदेशे, अम म
नरुं नवि चाळे ॥ पण पियु संगे जातां आडी, जीजलडी कोण घाळे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए लाकवाइठे एटलुंज नही पण पोतानी मरजी प्रमाणे वर्त्तनारी ठे. अमाराथी कदापि अलगी रही नथी. जो कोइ प्रसंगे तेनामां जूझ आवीजायतो आपतो दरगुजरज करजो. ॥ ३ ॥ तेने आ प्रमाणे परदेशे मोकळतां अमारुं मन कबुल करतुं नथी. परंतु ज्यारे तेणीने पोताना स्वामिनी साथे जवुंठे त्यारे तेमां कोण आडीजीज चलावे? ॥ ४ ॥

वेहेला मलजो वरु जेम फलजो, रखे जो कहीए विसारो ॥ ए सोरठनुं
राज्य तुमारुं, ठे निश्चय अवधारो ॥ ५ ॥ माये पुत्री हृदय आलिंगी छे
शीखलडी वारु ॥ पीयरनी तो लज्जा बेटी, सासरडे तुज सारु ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे अमारी विनंति एठे के तमे वेहेला वेहेला मलवा पधारजो. वटवृहनी जेम तमारी वि-
शासता अजो. अमने रखे विसारता; अने आ सोरठ देशनुं राज्य तमारुंज ठे एम निश्चयथी अवधा-
रजो. ॥ ५ ॥ माताए प्रेमला लज्जिने पोताना हृदयनी साथे आलिंगन आपी सारी शिखामण आपतां
कहुं के जे दीकरी पोताने सासरे सारु केहेवरावे ते पीयरनी दाज वधारनारी समजवी. ॥ ६ ॥

जालवजे मन शोक सहनुं, नथी सुसरोने सासु ॥ चालजे मन प्रीतमनां
पूठे, रोष न धरजे फांसू ॥ ७ ॥ जाणुंहुं अमे तुं ठे नाही, कोइ विधि
नविचूके ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्म हैयाथी, जोलपणे मत मूके ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ नथी तारे सासरो के सासु तेथी तेउना मन कांइ साचववानां नथी. परंतु तारी जे जे शोको
होय तेउनां मन जालवजे. तारा स्वामिनाथ जे जे आज्ञा करे ते अंतःकरणथी पालजे अने विनाकारणे
कोइना उपर गुस्सो करीश नही. ॥ ७ ॥ बली अमे जाणीएठी एके तुं खरेखरी डहापणवादीजो
तेथी अवसरे करवा योग्य एवं कांइपण काम चूकतेवी नथी. परंतु आ एक अमारी खास जलामण
ठे के कोइपण बखते सुदेव, सुगुरु अने सुधर्मनी बाबतमां कोइपण फसावनार आवे तो ते बखते जोली
अइ चूड करीश नही. ॥ ८ ॥

दान पुण्यनुं शुं तुज कहीए, एहतो तुज ठे क्रीडा ॥ कोइ प्राणी मात्र
जणीतुं, रखे उपजावती पीमा ॥ ९ ॥ जेम रुकुं जाणे तेम करजे, रहेजे
तुं अवरुंधी ॥ दीधी शेर तणी शिखामण, ते तो जांपा सुधी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ बली दान देवारूप पुण्यनां काम माटे तने शिखामण आपवानी नथी. एतो तारी निरंतरनी
लीला ठे; व्यसनठे. ते साथे कोइ प्राणीमात्रने रखे तुं दुःख आपती. ॥ ९ ॥ हुंकांमां एटहुंज कहीए ठीएके
जेम सारुं लागे तेम करजे अने कोइनी साथे विरोधमां पडीश नही. कारणके अमे गमे तेदली शिखामण
आपीए तोपण शिखामण प्रमाणे नहीं चालनारने तो “शेरनी शिखामण जांपासुधी” ए कहेवत प्रमाणे
आय ठे. परंतु तुं तो जेम बनेनी शोचावधे तेम करजे. ॥ १० ॥

एम कही माये प्रेमला लज्जी, आंसूडे न्हवरावी, पुत्रीए पण विठरुवा
गति, सकल पुरीए जणावी ॥ ११ ॥ सहीउं सुरंगी लघुवय संगी, प्रे
मला कंठे लागी ॥ तारस्वर निसुणीने तेहना, सुरनी निद्रा जागी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे शिखामण आपतां प्रेमला लज्जिने तेणीनी माताए अश्रुपात करतां न्हवरावी दीधी.
पुत्रीए पण पोताने वियोगथी अतुं दुःख आखा नगरमां लोकोना जाणवामां आवे तेम फेलावी दीधुं.
॥ ११ ॥ बाह्यावस्थाथी प्रेमना रंगे रंगाइ गयेली उत्तम सखीउं प्रेमला लज्जिने जेटीपडीने उंचा स्वरथी
एवी रीते रुदन करवा लागीके ते स्वर सांजलीने देवताउंनी निद्रापण जती रही (देवोने निद्रा होती
नथी परंतु वियोग समयना रुदननी प्रचुरता जणाववामाटे अतिशयोक्ति मूकेलीठे). ॥ १२ ॥

प्रेमलाने वीठरुवा वेला, खेचर रह्या रथ खेंची ॥ तेह समय वर्णवता
सुरगुरु, केरी पण मत वेंची ॥१३॥ हळी मळी सहु कोझना मननी, साथे
सुखडी लीधी ॥ सहु नयणथी उदर जरीने, प्रीति सुधारस पीधी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लळीनो वियोग थती वखते जे करुणारस उठवतो हतो ते जोतां विद्याधरोनां विमानो
पण स्थंजाइ रह्यां. विशेषतो शुं कहीए पण ते समयनुं वर्णन करवाने बृहस्पति बेसे तो तेनी बुद्धिपण धुं-
चवणमां पडे तेम हतुं. ॥ १३ ॥ सर्वनी साथे हळीमळीने तेउना अंतःकरणनी प्रेमरूप सुखडीनो सर्व
कोइए अरस परस स्वादलीधो एटलुंज नहीं परंतु अरस परसनी प्रेममय दृष्टिमेलाप रूप अमृत
रसनं पान सर्वेए तृप्तयतां सुधीकर्युं. ॥ १४ ॥

चंद ललाटे तिलक कंकुनु, करी तंडुल प्रतिजावी ॥ मानुंए निषधाचल
उपर, चंद्रकला मळी आवी ॥१५॥ पूरव पुण्यना पिरु सरिखुं, नाली
केर फल दीधुं ॥ चंदे प्रेमलाए परियाणुं, आज्ञा साहामुं कीधुं ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी चंद्रराजाना ललाटमां कंकुनुं तिलक करी उपर चोखा चोड्या ते जाणे निषधाचल पर्वत उपर
चंद्रकलाए देखाव आपवा रूप जास थयो. ॥ १५ ॥ पत्नी हाथमां श्रीफल आप्युं ते जाणे पूर्वना पुण्यनुं
पिरु आप्युं होय तेवो देखावथयो. तेथतांज चंद्राय अने प्रेमलालळीये आज्ञापुरी तरफ प्रयाण कर्युं १६

वागी जेरी तवल नफेरी, थयो मकरध्वज संगे ॥ आव्यो विमलपुरीने
चउटे, चंद घणे मन रंगे ॥ १७ ॥ करे प्रशंसा पुरजन सचला, गीत
युवतीये गाव्यो ॥ प्राहुणडो कोइ चंद सरिखो, नविजाण्यो कोइ आव्यो ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ते वखते प्रयाण समयना डंका-ढोळ-निशान-जेरी नफेरी आदि वाजिंत्रो वागवा माड्यां.
मकरध्वज राजापण साथे बोलाववा गया. एम चालता चालतां विमला पुरीना चौहटामां चंद्रराजा हर्षजर
आव्या. ॥ १७ ॥ ते समये नगरना सर्वे लोको तेनी प्रशंसा करवा लाग्या. सुंदरीउ गीत गावा लागी.
लोको बोलावा लाग्याके चंद्रराजा समान कोइ मेमान अत्यार सुधी विमलापुरीमां आव्या नथी. ॥ १८ ॥

आज्ञा नृपति प्रेमला लळी, जोडी ए चिरंजीवो ॥ वेहेलां एह पधारजो पुरमां,
करशुं मंगल दीवो ॥ १९ ॥ चंद नृपति एम अधिक महोत्सव, श्रीसिद्धाचल
आव्या ॥ स्वसुरादिक जन व्रजथी पेहेला, श्रीजिनपति गुण ज्ञाव्या ॥ २० ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा अने प्रेमला लळीनी जोडी चिरंकाल रेहेजो एम लोकोए आशीरवाद आप्यो.
वली विनंति करीए णीए आ नगरमां आप वेहेला वेहेला पधारजो. तमो पधारतां अमो मंगलदीवो क-
रशुं. ॥ १९ ॥ ए प्रमाणे महा महोत्सव प्रवर्तते चंद्रराजा श्री सिद्धाचल गिरिराज समीपे आव्या अने
ससरा प्रमुख सर्वे परिवारथी जुदा पडतां पेहेलां तेमाणे श्री जिनराजना गुणोनुं स्तवन कर्युं. ॥ २० ॥

कहे मोहन इहां चोथे उद्वासे, सुदलित सोलमी ढाले ॥

मानव जव सुकीयारथ कीधो, श्री श्री चंद नृपाज्ञे ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ मोहन विजयजी महाराजे आ चोथा उद्वासमां सुदलित सोलमी ढाल कही जेमां कहुंके श्री
चंद्रराजाए पोतानो मनुष्य जव सुकृतार्थ कर्यो. ॥ २१ ॥

॥ दोहा ॥

जेटी विमलाचल विमल, तलहटीए नृपचंद ॥ आवीने कीधां
विदा, स्वसुरादिक सानंद ॥ १ ॥ मकरध्वज विमलापुरी, पोहतो
मांगी शीख ॥ चाब्यो चंद नरिंदवर, आजाप्रति सहरीष ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पवित्र सिद्धगिरिराजने जेटीने तलेटीए आवतां चंदराजाए मकरध्वज राजा प्रमुख सर्वने
आनंद सहित विदाय कर्था. ॥ १ ॥ मकरध्वज राजा रजा लझे विमलापुरीए आव्या. पत्नी चंदराजाए
हर्ष सहित आजापुरी तरफ प्रयाण कर्तुं. ॥ २ ॥

पजणे चंद यश शिवकुंवर, नित करे नाटारंज ॥ प्रतिदिन पं
थते अतिक्रमे, वाजत मंगल जंज ॥ (पाठांतर) देखत अवनी
अचंज ॥ ३ ॥ जोतां देश विदेश बहु, मेळी सैन्य अनंत ॥ प्र
तिपुर नृपति अंगजा, पग पगचंद परणंत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ रस्तामां शिवकुंवर नट चंदराजाना यशोगान करेते. निरंतर नाटारंज करेते. दररोज मार्गने
मंगल जंजावाजते उलंधेते अने जगत्ना आश्चर्यकारी पदार्थो अवलोकन करता चाह्या जाय ते. ॥ ३ ॥
अनेकदेशविदेश जोता जोता अने अगणित सैन्य एकतुं करता चाह्या जायते अने दरेक शेहेरना रा-
जानी पुत्रीने चंदराजा डगळे रुगळे परणता ॥ ४ ॥

आव्यो पोतनपुर वरे, चंद कटक सरतीर ॥ लीलाधर पण तेह
जदिन, आव्यो गृहे गुहीर ॥ ५ ॥ पति अनुमति लीलावती,
चंदनोतयो धीर ॥ संतोष्यो जोजन विधे, जगिनीये वीर ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पोतनपुर नगरे आव्या; चंदराजानुं सैन्य सरोवरना किनारा उपर उतर्युं. लीलाधर पण तेज
दिवसे परदेश गयेलो पोताने घेर आव्यो. ॥ ५ ॥ पतिनी आज्ञालझे वर्तनारी लीलावतीए महा धैर्यवंत
चंदराजाने पोतानेघेर आमंत्रण कर्तुं; अने ते धर्मनी बेहेने पोताना शुरवीर धर्मबंधुने अनेक प्रकारना
जोजनादिकशी संतोष पामवा रूप कार्य कर्तुं. ॥ ६ ॥

नृप सासरवासोकरी, आव्यो सैन्य मोजार ॥

अरु निशाये जे थयो, ते सुणो अधिकार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंदराजाएपण पोतानी धर्म जगिनीने (लीलावतीने) करीयावर रूप मुख्यवान वस्तुळ
आपी, पत्नी पोताना सैन्यमां आव्यो. बाद अर्धरात्रिये जे वृत्तांत बन्धुं ते सर्वे अधिकार हे श्रोताजनो !
तमे सांजलो ॥ ७ ॥

॥ ढाल १७ मी ॥

॥ पुण्य प्रशंसीये ॥ ए देशी ॥

सुरपति सुर समुदायमारि, एहवे पजण्यु वचन्न ॥ जंबु जरतमांहे वसेरे,
चंद महीधर धन्य रे ॥ शील सेवो सदा ॥ १ ॥ नरने जास प्रसादेरे,

दुःखन होवे कदा ॥ ए आंकणी ॥ नर सुर जगत् अनेकठे रे, चंद

समो नहीं कोय ॥ निज दारा संतोषीउरे, एसरीखा कोणहोयरे ॥ शील०॥१॥

अर्थ ॥ देवलोकमां इंद्रमहाराजाए देव सजामां एवुं कहुंके जंबुद्वीपना जरत क्षेत्रमां आकालमां चं दराजा वसे ठे तेने धन्य ठे. (कवि कहेठेके हे जव्यजीवो तमे निरंतर शियल व्रतनुं सेवन करो तेना पसायथी तमने कदापि दुःख प्राप्त थसे नहीं. ॥ १ ॥ जगत्मां देवो अने मनुष्यो पारवगरनाठे परंतु चं- दराजा समान, मात्र पोतानी स्त्रीमांज संतोषी एवो ब्रह्मचर्य पावनार कोइ नथी. ॥ २ ॥

माये विहंग कयों हतो रे, पण निज शिल प्रजाव ॥ सिद्धाचल फरसे थयो रे,

पाठो वली नरराव रे ॥ शील० ॥ ३ ॥ शियल चूकावे जे एहनो रे, ते नहीं

कोइ संसार ॥ मेरु चलेतो एचलेरे, जाणो सहु निरधार रे ॥ शील० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पोतानी उरमान माताए पत्नी बनाव्यो हतो परंतु पोताना शियलना प्रजावथी सिद्ध गिरिरा- जनो फरस थतांज पाठो मनुष्य रूप थयो ठे. ॥ ३ ॥ आ संसारमां तेना शियलव्रतमां जंग करावे तेवो कोइ देखातो नथी. तमे सर्वे खात्रीथी मानजो के जो मेरु पर्वत चलेतो ज ते चलायमान थाय. ॥ ४ ॥

एक सुर थण सहतो थको रे, चंदतणी सुप्रशंस ॥ आव्यो शियल चुकाववारे,

निशि पोतानपुर अंश रे ॥ शील० ॥ ५ ॥ रजनी मध्यने अवसरे रे, कीधो खे

चरी वेश ॥ निरखी त्रिजुवन मन चले रे, मायारूप विशेष रे ॥ शील० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सजामध्येनो एक देव इंद्रनां वचनो रूप चंद्रराजानी प्रशंसाने नहीं सहन करवाथी अर्थात् ते वचनो उपर तेने श्रद्धानहीं बेसवाथी, चंद्रराजाने शियलथी च्छ करवा सारु ते ते रात्रिए पोतन पुर नगरे आव्यो. ॥ ५ ॥ मध्यरात्रिने समये तेणे एक विद्याधरीनो वेश धारणकर्यो; अने महा मोहजनक एवी तो शरीरनी सौंदर्यता रची के ते देखतांज त्रणजुवनना पामरजीवोनां मन चली जाय. ॥ ६ ॥

रुदन करे उंचे स्वरे, रही एकांत प्रदेश ॥ निसुणी चंद नरेसरु रे, अचरिज

खह्यो सुविशेष रे ॥ शील० ॥ ७ ॥ कुण दुःखणी रणमां रमे रे, एकली माजम

रात ॥ खड्ग लइने एकलो रे, चाढ्यो चंद विख्यात रे ॥ शील० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते स्थलना एकांत जागमां बेसीने तणीए उंचे स्वरे एवुंतो रुदन करवा माड्युं के चंद्रराजाने ते सांजलतांज अत्यंत आश्चर्य उत्पन्न थयुं. ॥ ७ ॥ आवी घोर अंधारी मध्यरात्रिए आ जंगलमां रमेठे एवी कोण दुखीयारी हसे. मारे तेनो तपास करवो जोइए एवो निश्चयकरी हाथमां खड्ग लइ चंद्रराजा चाढ्यो.

शब्दे शब्दे निकुंजमां रे, आव्यो नारी समीप ॥ दिठो मदन दिपालिका रे,

ऊगमग जूषण दीप रे ॥ शील० ॥ ९ ॥ कहे नरवर वनिता करे रे, केम ए

वमो आक्रंद ॥ कहे मुजने शंकीश मारे, टालीश हुं दुःख फंद रे ॥ शील०॥१०॥

अर्थ ॥ क्यांथी शद्ध आवेठे एम आवता शद्धनी दिशाने साधतो वननी घटासां ते स्त्रीनी पासे आव्यो. तेनी समीपे आवतां ते स्त्री साक्षात् कामदेवनी महाज्योति रूप दिवाली सहस्र अने सुंदर अलंकारोथी विचूषित थयेली दीठी. ॥ ९ ॥ चंद्रराजाए कहुंके हे स्त्री आवीरीते अत्यंत जोरथी रुदन करवानुं शुं कारणे ? मारीपासे कांइएण शंका नहीं राखतां कहीदे. हुं तारुं दुःख टालीश ॥ १० ॥

एम निसुणी सुर उपदिशे रे, सुणो आज्ञापति वात ॥ हुं हुं खेचर पुत्रिकारे,
अकथठे मुज अवदात रे ॥शील०॥११॥ खेद धरे खटपट करेरे, मुजथी अति
जरतार ॥ कपटकरी परहरी गयो रे, आज ए वनह मोजार रे ॥शील०॥१२॥

अर्थ ॥ ते सांजलीने देवताए कहुं के हे आज्ञानगरीना राजा मारी हकीकत ध्यान दऱ्ने सांजलो. हुं
विद्याधरनी पुत्रीहुं. मारुं वृत्तांत केहेवा योग्यनथी. तोपण ॥ ११ ॥ हकीकत एवीठे के मारो पति मारी
उपर बहुज गुस्से थयो ठे; अने तेथी मारी साथे बहुज कपटथी वरतेठे. ते आ वनमां मने तजी
दऱ्ने चाह्यो गयोठे. ॥ १२ ॥

कोइ न करे तेम करी गयो, प्रीतम कपट जंमार ॥ हुं अबला हवे माहरो रे,
जाशे केम अवतार रे, ॥ शील० ॥ १३ ॥ मुजकरुणावसर सांजलीरे,
आव्यातमे महाराज ॥ जो तमे मजने संग्रहो रे, तोजगवाधशे लाजरे ॥ शील० ॥

अर्थ ॥ जगत्मां कोइ नकरे तेहुं ए करीने चाह्यो गयो. ते कपटनो जंमारठे. हुं अबला होवाथी हवे
मारो अवतार केवीरीते जाशे. ॥ १३ ॥ मारो दयाजनक स्वर सांजलीने तमे अहीं पधार्याठो. तेथी जो
हवे आप मने अंगीकार करशो तो जगत्मां आपनी कीर्त्ति बहुज वधशे ॥ १४ ॥

साची निवहो जो ह्त्रियता रे, तो मत केहे जो नाकार ॥ राखो मुजपत्ति करीरे,
नकरो विचार लगार रे ॥शील०॥१५॥ पातिक प्रार्थना जंगनु रे, जाणो प्राणा
धार ॥ शरण आव्याने उवेखशो रे, बांधोठो जो तरवार रे ॥ शील० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जो आप ह्त्रियपणानुं अजिमान राखता हो तो मने नाकारो करता नही. मने पोतानी अ-
धींगनाकरीने राखो अने ते बावतमां जरापण बीजो विचार करो नही. ॥ १५ ॥ हे प्राणाधार! कोइनी
प्रार्थना जंग कर्यानुं पाप अतिशय ठे ते आपजाणोठो माटे जो तरवार बांधता होतो शरणे आवे-
लीने तजशो नही. ॥ १६ ॥

जननी कोइ शुराजणे रे, तुमजेवा महीपाल ॥

सतरमी चोथा उद्घासनी रे, पजणी मोहने ढाल रे ॥शील० ॥१७॥

अर्थ ॥ तमारा जेवा शुरवीरने हे राजन् कोइकज माता जन्म आपेठे. एवीरीते चोथा उद्घासमां मो-
हन विजयजीए सतरमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वनिता वचन सुणीकरी, कहे चंद मतिवंत ॥ एवुं म कहे तुं मा
नुनी, अयुक्त वचन अनंत ॥ १ ॥ स्त्री जे परनर जोगवे, तेमें
केम संग्रहाय ॥ मीतुं पण एतुं थयुं, उत्तम जने नजमाय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते स्त्रीनां एवां वचनो सांजलीने बुद्धिशाली चंदराजाए कहुं के हे स्त्री आवा अत्यंत अघ-
टीत वचनो तुं बोळ नही. ॥ १ ॥ जे स्त्रीने बीजो पुरुष जोगवेठे ते स्त्रीने हुं केवीरीते अंगीकार करी-
शकुं? जोजन गमे तेहुं मीतुं होय पण जो ते एतुं थयुं तो उत्तम मनुष्य ते खाय नही. ॥ २ ॥

बोळ्युं अवरनुं आदरे, के बलिजुक शियाल ॥ मृगपति ते करि
वर जखे, आप जरीने फाल ॥ ३ ॥ घेळी सुंदर वदनथी, तुळ
वचन म प्रकाश ॥ कहेतो तुज पति मेलवुं, कोइ करी आयास ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बीजानुं बोटेळुं तेतो कागडो-कुतरोके शियाल खाय. परंतु केशरीसिंह तो शिकार करीने उत्तम हस्तिनुं जखण करेते. ॥ ३ ॥ हे गांडी! आवा सुंदर मुखथी एवा तुळ वचन बोल नहीं. तुं जो हजी कहेतो कोइपण प्रकारे मेहेनत करी तारा स्वामिने मेलवी आपुं. ॥ ४ ॥

जे जगमां अकुलीन नर, ते परखी रत होय ॥ पण उत्तम कुल
उपजी, निंदित नकरे कोय ॥५॥ सुणी वचन एम खेचरी, रोष
करी कहे एम ॥ जोतुं मुज नहीं आदरे, तोतुं कत्रिय केम ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगत्मां जे कुलीन पुरुषो केहेवाय ते तेज परखी लंपट होताज नथी. परंतु जेज उत्तम कुलमां उत्पन्न अयेला होयते तेज कोइपण प्रकारनुं निंदा करवा योग्य काम करताज नथी. ॥ ५ ॥ चंदराजानां एवां वचनो सांजली खेचरीए गुस्से अइने कहुं के हे राजा जो तुं मने अंगीकार नहीं करीश तो तुं कत्रिय केम केहेवाइश. ॥ ६ ॥

स्त्री हत्यापातिक तने, देशश अहो राजन् ॥

नही तो कहुं तु माहरुं, वचन अनोपम मान ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे राजन् हवे ठेवटे तने कहुं तुं के तुं जो मने नहीं अंगीकार करतो हुं आत्मघात करीश अने तेथी तने स्त्री हत्यानुं पाप दागशे तेथी मने अंगीकार करवारूप मारुं अनोपम वचन तुं कबुलकर.७

॥ ढाल १० मी ॥

॥ कंत तमाकु परिहरो ॥ ए देशी ॥

विद्याधरीने नृप कहे, रे सुजगे सुणवात ॥ मोरा लाल ॥ स्त्री वध
पातिकथी घणो, शील जंग उतपात ॥ मो० ॥ १ ॥ लूखो ललना
विषयनो ॥ ए आंकणी ॥ चंद चंद अनुकार ॥ मो० ॥ जास प्रशंसे
सुरवरा, धन एहनो अवतार ॥ मो० ॥ सु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ विद्याधरीने चंद राजाए कहुं के हे सुजगे ! मारी वात सांजल. स्त्री वधना पापथी शियलना जंगनुं पाप अतिशय मोटुं ठे. स्त्रीनो विषय लूखोनिर्माट्य ठे. कवि कहे ठे के चंद राजा चंद्रसमान निर्मल ठे. जेनी इंद्र पण प्रशंसा करे ठे तेना अवतारने धन्य ठे. ॥ १ ॥ २ ॥

वैदेही रघुपति तणी,अपहरीने दश कंध ॥ मो० ॥ हेमपुरी करथी गमी,जाणे
सहु संबंध ॥ मो० ॥ लू० ॥ ३ ॥ पांचाली पद्मोत्तरे, अपहरी यश श्यो लीध ॥
मो० ॥ साहामी अमर कंकापुरी, जटिल विलेपन कीध ॥ मो० ॥ लू० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ रामचंद्रजीनी पत्नी सीतानुं रावणे हरण करवाथी सुवर्ण लंका गुमाववानो समय आव्यो १

वृत्तांत सर्व कोइ जाणे ठे ॥ ३ ॥ जौपदीनुं पद्मोत्तर राजाए हरण करीने शुं यश संपादन कयों ? उखटी अमरकंका नगरी गुमावतां कृष्णे स्त्रीनो वेश धारण करावी ठोडयो. ॥ ४ ॥

अहल्या माटे इंद्रने,शाप्यो गौतमे जाण ॥ मो० ॥ हरि दशशत जगनो थयो,
कहे एम प्रगट पुराण ॥ मो० ॥ लू० ॥ ५ ॥ जस्मतो जस्मांगद थयो, तुहिन
कन्याने हेत ॥ मो० ॥ एतो जाणे ठे सहु, शैविमत संकेत ॥ मो० ॥ लू० ॥६॥

अर्थ ॥ वली पुराणमां पण प्रगट कथा ठे के अहल्या साथे इंद्रे व्यजिचार करवाथी गौतम ऋषि
तेने शाप दीधो हतो जेशी इंद्र हजार योनिवालो थयो ॥ ५ ॥ वली हिमाचलनी पुत्री उपर जस्मांगद
कामांध थयेलो होवाथी ते जस्म अइ गयो एवी शिवपुराणनी वात सहु कोइ जाणे ठे. ॥ ६ ॥

एम परदारा आदर्ये, केणे कीधी लील ॥ मो० ॥ सुखीया ते नर जाणजे, जे
कोइ पालशे शील ॥ मो० ॥ लू० ॥ ७ ॥ जवसागर फरवा तणी, परस्त्री बेनी
समान ॥ मो० ॥ परणीता परिहारते, ठे शिव लब्धि निदान ॥ मो० ॥ लू० ॥७॥

अर्थ ॥ एवी रीते परस्त्रीने अंगीकार करवाथी संसारमां कोण सुखी थयुं ठे? सुखीयातो तेज पुरुषो ठे
के जेउं निरंतर शियलव्रत पाले ठे ॥ ७ ॥ जवसमुद्रमां डुबी रेहेवा माटे परस्त्री ते लंगर समान ठे, अने
परणेलीनी साथे पण ब्रह्मचर्यनुं पालवुं ठे ते मोक्ष प्राप्त करवानुं कारण ठे. ॥ ७ ॥

परनारी जारी शिला, बुडाज्या नर कोरु ॥ मो०॥ जव कूपकनो तेहथी, पाम्या
नही कांइ ठोरु ॥ मो० ॥ लू० ॥ ८ ॥ पररमणीना प्रसंगथी, लहे दुःख ललित
कुमार ॥ मो० ॥ तेहवो मूरख हुं नही, जे रऊलुं संसार ॥ मो० ॥ लू० ॥१०॥

अर्थ ॥ परनारी रूप महाजारी शिलाए आ संसार समुद्रमां क्रोमोनरोने बुनाडेला ठे जेउं हजु सुधी
तेमांथी बुटकारो मेलववाने शक्तिवान थया नथी ॥ ८ ॥ परस्त्रीनी आसक्तिथी जेवुं दुःख ललित कुमारे
प्राप्त कथुं, तेवुं दुःख संपादन करवा अने संसारमां रऊलवा हुं तैयार आउं एवो हुं मूर्ख नथी. ॥ १० ॥

तुज पातिकथी बीहते, केम कीजे व्रत जंग ॥ मो० ॥ पावक दुःख एक जव
तणो, जव जव दुःख अनंग ॥ मो०॥ लू० ॥११॥ तुं मुज बेहेनी धर्मनी, अथवा
धर्मनी मात ॥ मो०॥ तुं उत्तम कुलनी सुता, न घटे ए तुज वात ॥ मो०॥ लू०॥१२॥

अर्थ ॥ तुं आत्म हत्या करीश ए पापथी बीक धारण करीने हुं मारा व्रतनो जंग केवी रीते करी
शकुं ? अग्निनुं दुःख एक जव माटे ठे अने कामाग्निनुं दुःख जवो जव प्राप्त आय ठे ॥ ११ ॥ तुं मारी
धर्मनी बेहेन ठो अथवा धर्मनी माता ठो. ठेवटे कहुंके तुं उत्तम कुलनी पुत्री होवाथी तने आवी
वात करवी घटती नथी. ॥ १२ ॥

नृप वचने सुर हरखीयो, विरमी खेचरी रूप ॥ मो० ॥ सुर रूपे परगट थयो,
पाम्यो विस्मय जूप ॥ मो०॥ लू०॥१३॥ सुर कहे थहो आजा धणी, जेम प्रशंस्यो
इंद ॥ मो० ॥ दीठो में तुज तेहवो, सुप्रसन्न मुख अरविंद ॥ मो० ॥ लू० ॥ १४ ॥
अर्थ ॥ चंद्रायनां आवा वचनोथी देवता हर्ष पाम्यो. ते विद्याधरीनुं रूप फेरवी देव रूपे प्रगट थयो

जेथी राजा अत्यंत आश्चर्य पाभ्यो ॥ १३ ॥ देवताए कहुं के हे आज्ञा नगरीना स्वामी जेवी इंद्र महा-
राजे तमारी प्रशंसा करी तेवाज कमलना जेवा प्रसन्न मुखवाला तमे शियलवंत ठो एवी मने खात्री अइ. १४

जननी धन्य जे तुज जण्यो, पुत्र रत्न शीलवंत ॥ मो० ॥ न ठळ्यो मुज
माया थकी, धीरज गिरथी अनंत ॥ मो० ॥ लू० ॥ १५ ॥ कुसुम वृष्टि
देवेकरी, नृपना प्रणमी पाय ॥ मो० ॥ सुर पहोतो निज थानके,
हर्ष हृदय न समाय ॥ मो० ॥ लू० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमारी माताने धन्य ठे जेणे आवा शियलवंत पुत्र रत्नने जन्म आप्यो. तमे मारी रचेळी
मायाना फंदमां न फस्या तेथी तमारुं धैर्य मेरू पर्वतथी पण घणुं मोडुं ठे ॥ १५ ॥ पढी देवताए तेना
उपर पुष्पनी वृष्टि करी अने राजाने नमस्कार करी अंतःकरणमां अत्यंत हर्ष धारण करतो देवता पोताने
स्थानके प्होंच्यो. ॥ १६ ॥

आव्यो प्रेमला सन्निधे, तत्क्षण चंद चूपाळ ॥ मो० ॥

चोथा उल्लासे अठारमी, मोहने पत्रणी ढाल ॥ मो० ॥ लू० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ चंदराजा पण तरतज प्रेमला लढी पासे आव्या. ए प्रमाणे चोथा उलासमां अठारमी ढाल
मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

प्रात हुं उदयो तपन, चंद चूप कुल जाण ॥ शीख लही मुख
बेहेननी, आज्ञा कर्युं प्रयाण ॥ १ ॥ साध्या पंथे जनपद घणां,
प्रणमाव्या नृप कोनि ॥ परणी तरूणी सात,सेंदेव वधूनी जोनि ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रातःकाल थयो अने सूर्योदय अतांज पोताना कुलने विषे सूर्य समान एवा चंदराजाए ली-
ळावती बेहेननी रजा लइ आज्ञापुरी तरफ प्रयाण कर्युं ॥ १ ॥ रस्ते जतां अनेक देशोने साधतां कोडो
राजाने ताबे कर्या. वली देवांगना सदृश एवी सातसो स्त्रीं साथे पाणि ग्रहण कर्या. ॥ २ ॥

एम अधिके आरुंबरे, वाजते विजय निसाण ॥ दीठा नयणे
अनुक्रमे, आज्ञापुरी अहिठाण ॥३॥ पामी शुद्धि गुणावली, हरख्यो
सुमति प्रधान ॥ पुर अधिकारी प्रमुखथी, जेत्यो शशि राजन ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एम अत्यंत आडंबर सहित विजयना मंका वगडावतां अनुक्रमे तेठनी दृष्टिए आज्ञापुरीनां
एंधाण प्राप्त थयां ॥ ३ ॥ गुणावली राणीने समाचार मळतांज ते अने सुमति प्रधान अत्यंत हर्ष पाभ्यां
अने नगरनी प्रजा तथा सर्व अधिकारी मंरुलने साथे लइ मोटा आडंबर सहित सामैथुं लइ आवीने चंद
रायनी सर्वेण जेट लीधी. ॥ ४ ॥

सनमानी सघळी प्रजा, चंदे लह्यां आनंद ॥ कुशल प्रश्न पाभ्या
सकल, उदित उल्लास अमंद ॥ ५ ॥ घर घर थयां वधामणां,
प्रगट्यो प्रेम अंकूर ॥ थइ फरी आज्ञापुरी, आव्ये चंद सनूर ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजाए आनंद सहित सर्व नागरिक जनोनुं सन्मान कर्युं. पत्नी हेम कुशलनां प्रश्नो पुत्रता अत्यंत आनंदोत्सव प्रगट अयो ॥ ५ ॥ घरे घर आनंदनी वधाइउं अइ. प्रेमना अंकुरा अरस परस प्रगट अया, अने चंद राजा आववाथी आज्ञापुत्री पण फरीने तेजोमय अइ. ॥ ६ ॥

नरनारी नृप निरखवा, टोळे मळ्या अनंत ॥

नृप पुर पेसारो करे, जट बिरूद बोळंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ नरनारीना अगणित समुदाय चंद रायने निरखवा ठामे ठाम एकत्र अया अने चंद्रराजाए जाट चारणो बिरूदावली बोळते नगरने विषे प्रवेश कर्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १ए मी ॥

॥ जुंबखरानी देशीमां ॥

पूरमां पेसारो कर्यो रे, चूपे हर्ष अतीव ॥ सुरंगव धामणां ॥ जेम असंख्य प्रदेशाथी रे, घट मांही जेम जीव ॥ सु० ॥ १ ॥ मुख आगळ रथ सातसें रे, चाले चौटा विचाल ॥ सु० ॥ जिन मत नयसाते तणारे, सात सयां चक्रवाल ॥ सु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए हर्षजर आज्ञानगरीमां जेम असंख्य आत्म प्रदेशवालो जीव शरीरमां प्रदेशो सहित प्रवेश करे तेवी रीते प्रवेश करतो हवो ॥ १ ॥ वली सामैयामां चौटा मध्येथी सातसो रथो आगळ चालता हता ते जाणे स्याद्वाद मतना सात नयोना प्रकारांतरे अथेला सातसो जेदना जेवा शोचता हता. ॥ २ ॥

हलक्या मदफर गजतणा रे, करता अक्लिंकार ॥ सु० ॥ सुणीये सुयश मृदंगना रे, प्रगळ्या मधुर धोंकार ॥ सु० ॥ ३ ॥ चपल तुरंगम कुदतारे, कीरति नदीना तरंग ॥ सु० ॥ पंच रंग नेजा फरहरे रे, जेवा विजयना अंग ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेना कुंजस्थलमांथी मदफरी रह्यो ते अने जेनी फरता जमराळं गुंजारव करी रह्या ते एवी हाथीउंनी शोचा विशेष ते. वली सुंदर यशनो अवाज करता एवा मधुर स्वरवाला मृदंगोनो नाद पण संजलाय ते ॥ ३ ॥ अत्यंत वेगवाला अश्वो कुदी रह्या ते ते जाणे कीर्ति रूपी नदीना मोजा उडळता होय तेवा जासे ते. वली विजयना अंगजृत एवा पंचरंगी वावटाळं ठाम ठाम फरकी रह्या ते. ॥ ४ ॥

दीपे पायक दळ जळुं रे, नौतम ज्योतिष चक्र ॥ सु० ॥ चंद विराजे तेहमां रे, लंठन रहित अवक्र ॥ सु० ॥ ५ ॥ त्रंबालु गुजे घणा रे, जल धर ध्वनि अनुकार ॥ सु० ॥ मंगल तूर जिह्वी रवेरे, वरसे वसु जलधार ॥ सु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ सुशोचित एवुं पायदळ जाणे नवीन ज्योतिष चक्र-मंडल होय तेवुं जासमान अइ रह्युं ते तेमां लंठन वगरनो तथा सरळ एवो चंभराय चंद्रमानी जेवो विराजे ते ॥ ५ ॥ मेघना गर्जारवनी जेम नोबतो गडगडी रही ते, तेमज मंगलमय वाजिंत्रोनो ध्वनि तमराळना ध्वनि जेवो अइ रह्यो ते. ते साथे लक्ष्मीनो वरसाद वरसे ते ॥ ६ ॥

पग पग प्रणमे पुरजनारे, कहे सहु थइ वाचाल ॥ सु० ॥ जोतां अमे चातुक
परे रे, तुम आगमनी वाट ॥ सु० ॥ ७ ॥ आज कृतारथ सहु थयारे, देखी
नवल देदार ॥ सु० ॥ तमे स्वामी चिर प्रतपजोरे, प्रजाना प्राणाधार ॥ सु० ॥७॥

अर्थ ॥ नागरिकजनो पगले पगले प्रणाम करतां, सर्वे वाचाल थइ कहेता हवा के हे महाराज ! अमे
चातुक पही वरसादनी जेम तेम आपनी राह जोइ बेठा हता ॥ ७ ॥ आपना पधारवाधी आपनुं देदीप्य
मान स्वरूप जोइने अमे आजे सर्वे कृतार्थ थया ठीए. हे महाराज ! आप दीर्घकाल प्रकृष्ट पणे तपजो-
आपनो प्रताप वधजो. आप प्रजाना प्राणाधार ठो. ॥ ७ ॥

चंद प्रजा सनमानतो रे, गजस्थित देतो दान ॥ सु० ॥ नाखे मनु पीयुष ठटा
रे, नगरी प्रते बहु मान ॥ सु० ॥ ए ॥ जोली टोलीये मली रे, गाय मधुरां
गीत ॥ सु० ॥ सुर गायनीउं एहवी रे, न लहे गाननी रीत ॥ सु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ चंद राजा पण प्रजाने सन्मान आपतां हस्ति उपर बेठा बेठा याचकोने दान वरसावी रह्या
ठे. ते जाणे नगरमध्ये बहुमान पूर्वक अमृतनो ठंटकाव करतो होय तेवुं लागतुं हतुं ॥ ए ॥ कुमारिकाउं
टोळा बंध एकत्र मली मधुर गीतो गाय ठे. ते एवां तो सरस रीते गाय ठे के देवकुमारीउं पण ते गाय-
ननी रीति जाणती न होय तेवुं लागे ठे. ॥ १० ॥

ठत्र सुरडु कट्याणनो रे, चामर ठत्र लसंत ॥ सु० ॥ आनंद फल अनुमानतो
रे, अवनपति सोहंत ॥ सु० ॥ ११ ॥ मोती वधावे मानुनी रे, जे स्वांते
उत्पन्न ॥ सु० ॥ जाणीए पुत्र जनक प्रते रे, आवी मळे आसन्न ॥ सु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कट्याण रूपी कटप वृह जेवा ठत्र अने चामरो महा तेजस्वी रूपे फरकतां हतां. तेना आनंद
रूपी फलोने अवनपति आस्वादन करतो शोचतो हतो ॥ ११ ॥ सुघड स्त्रीउं स्वाति नहत्रना उत्पन्न
थयेला मोतीउंथी वधावती हती. ते जाणे पुत्र पितानी पासे जइ तेने जेटतो होय तेवा दिसता हता. १२

एम आडंबरे आवीयो रे, जूपति निज दरबार ॥ सु० ॥ राज सजाए विराजीयो
रे, निषधे जेम दिनकार ॥ सु० ॥ १३ ॥ सामंत सवि कीधा विदारे, आपापणे
आवास ॥ सु० ॥ मंत्री प्रमुख विसर्जियारे, सनमानी सुविदास ॥ सु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे महा आडंबर सहित चंदराय पोताना दरबारमां आवतो हवो. जेम निषध पर्वतमां
सूर्य प्रवेश करे तेवी रीते राज सजामां राजा विराजमान थतो हवो ॥ १३ ॥ अनुक्रमें राजाए आनंद
सहित सजाने सन्मान आपी सर्वे सामंतोने विदाय कर्या. जेउं पोत पोताना आवासे गया. त्यार बाद
मंत्री विगेरे सर्वेने विसर्जन करी सजा बरखास्त करी. ॥ १४ ॥

आव्यो निज अंते उरे रे, सतसया परिवार ॥ सु० ॥ प्रणमी नारी गुणावलीरे,
प्रमुदित थयो जरतार ॥ सु० ॥ १५ ॥ दीधां युवतीयो जणीरे, मंदिर अतिहि
उत्तंग ॥ सु० ॥ जोजन जक्ते गुणावलीरे, पति संतोष्यो सुरंग ॥ सु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजा पोताना अंतःपुरमां आव्यो. सातसे राणीउंने परिवारे परबरेला एवा राजाने गुणा-
वलीए प्रणाम करतांज ते अत्यंत हर्ष पांम्यो ॥ १५ ॥ सर्व राणीउंने अत्यंत सुंदर अने उंचा एवा राज

मेहेदोमां वास स्थान आप्यां. अनुक्रमे गुणावलीए पोताना स्वामिने हर्ष सहित षट्तरस युक्त जोजन पानथी संतुष्ट कर्या. ॥ १६ ॥

रंगरखी घरे आवीयारे, श्री श्रीचंद जूपाळ ॥ सु० ॥

मोहने चोथा उद्घासनीरे, कही उगणीशमी ढाल ॥ सु० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते रंगरखीआते श्रीचंद महाराजाए पोताने घेर वास कर्यो. कवि मोहन विजयजीए चोथा उद्घासनी उगणीशमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सुंदर वनिता सातसे, थकी चंद लयलीन ॥ बनी प्रीत पयनीर
सम, अथवा जल जेम मीन ॥ १ ॥ न जणावे स्त्री सातसें, शोक
संबंध लगार ॥ थावा नहीदे अरुचिता, निपुण जिहां जरतार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अत्यंत रूपवंत एवी सातसो राणीउं साथे राजा प्रेममां मशगुल थतो हवो. तेउनी प्रीति दुध अने पाणीनी जेवी अथवा जल अने मीनना जेवी थइ रही ॥ १ ॥ सातसो स्त्रीउंमांथी कोइ पण अरस परस पोतानी वचे शोक संबंध ठे एवं जरा पण देखारुती न हती. तेमज ज्यां पति चतुर होय त्यां अरुचिजाव पण केम उत्पन्न थवा दे ॥ २ ॥

जोवानी स्त्री सातसो, पण मनथी थइ एक ॥ मखी बहु मन
एक मन थयुं, ए कोइ अधिक विवेक ॥ ३ ॥ हसे रमे क्रीडा
करे, पतिथी सहु एक रंग ॥ एक नावे बेठां थकां, मूरख करे कुढंग ॥४॥

अर्थ ॥ दृष्टिए सातसो राणीउं पडे, परंतु मनमां तो जाणे एकज होय तेम लागतुं हतुं. अनेक मन एकत्र थइ एक मन थइ गयुं ते कोइ उत्कृष्ट विवेक समजवो ॥ ३ ॥ पतिनी साथे एक रंग सहित सर्वे राणीउं हसतां, रमतां, जोग विलास प्रमुख अनेक क्रीडा करे ठे. एक नावमां बेठा पठी जे मूर्ख होय तेज एक बीजाथी विरुद्ध वर्त्तन करे. ॥ ४ ॥

चंदे पटराणी करी, गुणावलीने ताम ॥ प्रेमला लढी प्रमुख सवि,
राजी थइ नियाम ॥ ५ ॥ विलसे विविध शृंगार रस, चतुरा
संगे चंद ॥ राज काज तेम निर वहे, जन पामे आनंद ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पठी चंद राजाए गुणावलीने पटराणी करी स्थापी. जेथी प्रेमला लढी विगेरे सर्वे निर्मल अंतःकरण पूर्वक हर्ष पामी ॥ ५ ॥ अनुक्रमे चंद राजा चतुर राणीउं साथे शृंगार रस युक्त अनेक प्रकारे जोग विलास जोगवे ठे. वली राज्य संबंधी काम काज पण तेवी रीते चलावे ठे के जेथी प्रजाना मनने संपूर्ण संतोष थाय ठे. ॥ ६ ॥

एक दिन चंद गुणावली, करे वचन रस केलि ॥

ते रसनी आगल सुधा, मुकी जे अवहेलि ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एकदा चंदराजा अने गुणावली राणी वाणी विलास रूप क्रीडा करतां हतां. ते रसनी पासे अमृत पण तजी देवानी इत्ता थाय एवी मजा पडती हती. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २० मी ॥

॥ वीजासेण मारुं ॥ ए देशी ॥

प्रितमजी हो, कहे कर जोडी गुणावली ॥ हो साहिबा ॥ निसुणो प्रितम
मुज बोख ॥ सेंण मीठां वेण वाला ॥ प्रितम० ॥ काड्यां कठिन में तुम
विना हो साहिबा, वरस गया जे सोख ॥ से० ॥ १ ॥ प्री० ॥ थाजो
प्रेमलानुं जलुं ॥ हो साहिबा ॥ रेहे जो अचल गिरिराज ॥ से० ॥ प्री०
जे तुम दीठां लोयणे हो ॥ सा० ॥ मुज जीवन शिरताज ॥ से० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे गुणावली चंद राजाने बेहाथ जोडी प्रणाम करी केहेवा लागीके हे स्वामिनाथ ! मारी
विनंति सांजलो. में आपनी विना सोख वरस महा मुशीबते काड्यां ठे ॥ १ ॥ हे नाथ ! प्रेमला ललीनुं
पण जलुं थजो. तेमज हे मारा प्राणना शिरताज ! ते सिद्ध गिरिराज पण अचल रेहेजो के जेना पसाय-
थी में आपने फरीथी नजरे दीठा. ॥ २ ॥

प्री० ॥ हुं जो गइ विमलापुरी हो ॥ सा० ॥ सासूने लगवारु ॥ से० ॥

प्री० ॥ तो तुमे परण्या प्रेमला हो ॥ सा० ॥ ए मुज मान जो पाड ॥ से०

॥ ३ ॥ प्रेमदाजी हो ॥ चंद हसी कहेरे प्रिये हो ॥ सा० ॥ लह्यो जे पंखी अवतार

॥ से० ॥ प्रे० ॥ लेखे ते गणजो वली हो ॥ सा० ॥ ते पण तुम उपगार ॥ से० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली हे स्वामि ! सासुनी संगाये हुं जे विमलापुरी गइ अने साथे गुप्त रीते आवी तमे जे
प्रेमला ललीने परण्या ते सर्वे तमे मारो उपकार मानजो एम हसीने कहुं ॥ ३ ॥ पठी चंदराजाए हसीने
कहुं हे प्रेमदा ! में जे पंखीनो अवतार धारण कर्यो ते तमारा उपकारनी गणतरीना लेखामां गणजो ॥ ४ ॥

प्री० ॥ जाखे गुणावली हेजथी हो ॥ सा० ॥ न होत विहंग आकार ॥ से० ॥

प्री० ॥ तो गिरिवर केम फरसता हो ॥ सा० ॥ केम तरता संसार ॥ से० ॥ ५ ॥

प्री० ॥ अवगुण पण गुण गुण जाणजो हो ॥ सा० ॥ रखे कोइ धरता रोष ॥ से०

प्री० ॥ उत्तम जन तुम सारिखा हो ॥ सा० ॥ वदे नही पर दोष ॥ से० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए कहुं हे नाथ ! जो आप पही न थया होत तो गिरिराजनी फरसना पण तमने
क्यांथी आत अने संसार समुझने पण केवी रीते तरत ? ॥ ५ ॥ माटे हे नाथ ! अमारा अवगुणने पण
गुण तरीके मानजो. लेशमात्र गुस्सो धरता नही. वली तमारा सरखा उत्तम मनुष्यो कदापि बीजानो
दोष होय ते मनमां लावेज नही. ॥ ६ ॥

प्री० ॥ हुं थइ मतिनी पातली हो ॥ सा० ॥ करजो गुन्हो बगसीस ॥ से० ॥

प्री० ॥ नयणां न देती सूकवा हो ॥ सा० ॥ आंसु सासू निशदिश ॥ से० ॥ ७ ॥

प्री० ॥ ए सोहणे मिलती रखे हो ॥ सा० ॥ चढती कहिये रखे चित्त ॥ से० ॥

प्री० ॥ एहने जली दीधी सजा हो ॥ सा० ॥ हो जो कुशल तुम नित ॥ से० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वली हे प्राणनाथ ! हुं अकलमां मंद थइ तेथी माराथी जे गुहो थयो ते माफ करजो. ए

सासुए निरंतर तमे गया पढी एक पण दिवस मारी आंखोना आंसु सुकावां दीधां नथी ॥ ७ ॥ वली हे नाथ ! ए स्वप्नामां पण सामी मली सारी नथी अने हैयामां पण याद आवता हितकारी नथी. तेने तमे जे शिक्षा आपी ते रूडुंज कर्युं ठे. तमारुं निरंतर सारुं होजो. ॥ ८ ॥

प्री० ॥ जे दिनथी तमे विठड्या हो ॥ सा० ॥ शिवमालाने साथ ॥ से० ॥

प्री० ॥ ते दिनथी गति माहरी हो ॥ सा० ॥ जाणे ठे जगनाथ ॥ से० ॥ ए ॥

प्री० ॥ आवुं तुं हुं आजथी हो ॥ सा० ॥ मनुष्यणीने उल ॥ से० ॥ प्री० ॥

रखे तमे करीने मानता हो ॥ सा० ॥ कहे ते साकर घोड ॥ से० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली हे स्वामि ! जे दिवसथी में आपने शिवमालाने सोंप्या हता ते दिवसथी मारी जे गति हाख हवाड थया ठे, तेमात्र त्रिलोकनो नाथज जाणे ठे ॥ ए ॥ हे नाथ ! हुं आजथीज हवे मनुष्यनी हारमां आवुं तुं एम मानजो. आ वात हुं तमने जहुं मनाववाने खातर साकरना रसनी जेम मीठी मीठी कहुं तुं एम रखे मानता. ॥ १० ॥

प्री० ॥ चंद कहे रे अंगने हो ॥ सा० ॥ तुं मुज जीवन मूल ॥ से० ॥ प्री० ॥

जाणुं तुं तुं माहरी हो ॥ सा० ॥ ठे सार्ची अनुकूल ॥ से० ॥ ११ ॥ प्री० ॥

तुम माटे इहां आधीयो हो ॥ सा० ॥ विमलपुरीथी एम ॥ से० ॥ प्री० ॥

लघु वय संगी जे विठड्या हो ॥ सा० ॥ तेहने न मलीए केम ॥ से० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ चंदराथे कहुं हे प्यारि ! तुं तो मारा जीवतरनुं मूल ठो. तुं मारीज ठो अने खरेखरी मने सानुकूल ठो एम मानुं तुं ॥ ११ ॥ तेथीज हे प्यारि ! विमलापुरीथी तमारे माटेज अहीं आव्यो. जे बाळ वयना सोबतीनो वियोग थयो होय तेनो मेलाप करवा मनराजी केम न होय ? ॥ १२ ॥

प्री० ॥ निरवहजो रूडी परे हो ॥ सा० ॥ ए सघलो घर चार ॥ से० ॥ प्री० ॥

देशो तमे जमशुं अमे हो ॥ सा० ॥ तुम सम नहीको संसार ॥ से० ॥ १३ ॥

प्री० ॥ नाह वचने रंजी घणुं हो ॥ सा० ॥ वनिता गुणनी गेह ॥ से० ॥ प्री० ॥

कीधी सजा दरबारमां हो ॥ सा० ॥ चंद नृपे ससनेह ॥ से० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे प्यारि ! हवे घरनो सघलो कारजार तमे रूनी रीते चलावजो. अमे तो तमे जे आपशो ते जमशुं. तमारी समान अमारे जगत्मां बीजुं कोइ वहाखुं नथी ॥ १३ ॥ स्वामिनां वचनथी गुणनुं साहात् गृह एवी गुणावली बहुज हर्ष पामी. त्यार बाद चंद राजाए खेह सहित मोटो दरबार जर्यो. ॥ १४ ॥

प्री० ॥ आव्या सचिव महेसरा हो ॥ सा० ॥ तेमज पंक्ति परिवार ॥ से० ॥

प्री० ॥ हाख हुकम सहु शिर धरे हो ॥ सा० ॥ साचवे नृप आचार ॥ से० ॥ १५ ॥

प्री० ॥ हित आणी सहुनो कह्या हो ॥ सा० ॥ चंदे निज अवदात ॥ से० ॥

प्री० ॥ ये आशिषु सहु सजा हो ॥ सा० ॥ धन्य नृप पुण्य विख्यात ॥ से० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते वखते राज्य सजामां प्रधान विगेरे महान् ऐश्वर्यवाला तथा पंडितो परिवार सहित आव्या. सर्वे राजानो हुकम मस्तके चडावता हता. राजा पण पोतानो विवेक-आचार साचवता हता ॥ १५ ॥ चंद

राजाए सजामां पोतानो सर्व वृत्तांत प्रेम सहित कह्यो. ते सांजलीने सन्य जनो राजाने आशीरवाद देवा लाग्या अने कहेवा लाग्याके आपने धन्य वाद घटे ठे. आपनुं पुण्य जग प्रसिद्ध ठे. ॥ १३ ॥

प्री० ॥ लोक सकल सुखीया थया हो ॥ सा० ॥ पेखी पुहवी पाल ॥ से० ॥

प्री० ॥ मोहने चोथा उह्लासनी हो ॥ सा० ॥ जाखी वीशमी ढाल ॥ से० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पृथ्वी पति चंद्ररायने तेजस्वी स्वरूपे निहालीने नगरना सर्वे लोको अत्यंत सुखी थया. एवी रीते मोहन विजयजीए चोथा उह्लासनी वीशमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सात सयां अंते उरी,पति रंजनने काज ॥ दाखे नव नव चातुरी,
हाव जाव करी लाज ॥ १ ॥ गीत कवित्त प्रहेलिका, गाहा
दोधक ठंद ॥ निसुणी वनिता वचनथी, चंद लहे सानंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अंतःपुरनी सातसो राणीठ पोताना स्वामिनाथने रंजन करवा माटे नवा नवा प्रकारना शृंगार रसनी चतुराश्चरेला हाव जाव मर्यादा पूर्वक बतावे ठे ॥ १ ॥ जुदी जुदी राणीठना मुखथी संगीत, कवित्त अकर तथा मात्रा मेलना जुदा जुदा गाथा, दोधक विगेरे ठंदो सांजलीने चंद्रराजा आनंद प्राप्त करता हता. ॥ २ ॥

नित नित विधसे विविध सुख, सांसारिक मन रंग ॥ जोग उदय ज्यां
लगी हुवे, त्यां लगी राज्य अजंग ॥ ३ ॥ चंद जणी नवि विसर्यो, नट
वरनो उपगार ॥ संपत्तिमां गुण सांजरे, अहो उत्तम आचार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा विविध प्रकारना संसारी सुख निरंतर हर्ष सहित जोगवे ठे. ज्यां सुधी जोगनो उदय होय त्यां सुधी राज्य अजंगपणे पाले ॥ ३ ॥ नटराय शिवकुमर चंद राजाना मनमांथी विसर्यो न होतो तेना उपगार तेने याद आवता हता. संपत्ति प्राप्त अतां करेला गुण सांजरे तेज उत्तमनी रीति ठे. ॥४॥

निर्गुणी जन गुण नवि गणे, गुणवंत गुणना दास ॥ गुणी तणे कारण
गगन, दिनकर करे प्रकाश ॥ ५ ॥ गाम सीम आपी घणां, कर्यो प्रसन्न
नटेश ॥ चंदे निज जशथी कर्या, उज्वल देश विदेश ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ निर्गुणी मनुष्यो करेला उपकारने संजारताज नथी. अने गुणवंत होय ठे तेनो गुणना दास होय ठे एवा गुणीने खातरज सूर्य आकाशमां प्रकाश करे ठे ॥ ५ ॥ नटराय शिव कुंवरने गाम गरास अनेक प्रकारथी आपीने बहुज प्रसन्न कर्यो. एवी रीते अनेक प्रकारे यशः कीर्त्ति संपादन करी देश विदेशमां उज्वलता मेलवी. ॥ ६ ॥

राजा राज्य प्रजा सुखी, दुःख नही लवलेश ॥

नर सुर तिरि सहुको कहे, जय जय चंद नरेश ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ उत्तम न्यायथी राज्य पाळतां राजा अने प्रजा बने सुखी थया. लेश मात्र दुःख रह्युं नही. देव, मनुष्य अने तिर्यच सुधां सर्वे चंद महारायनो जय जय बोलता हता. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ आवी धुतारा नंदना रे, ते धूत्युं गोकुल गाम ॥ ए देशी ॥
प्रेमला लहरी गुणावली बेहुनो, वधते रंग सदीव ॥ व० ॥ जाणे बे
कायाने अलगी, पण जाणे एक जीव ॥ प० ॥ गोठी सलुणी आवी
बने तो, जो होवे पूरण जाग्य ॥ जो० ॥ ए आंकणी ॥ प्रीतकली
बेहु नयणां जेवी, अथवा चारंरु अंग ॥ अ० ॥ तेम ए बेहुनुं चित्त
बंधाणुं, पूरव लिखित प्रसंग ॥ पू० ॥ गो० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ गुणावली अने प्रेमला लहरी बनेनो प्रेम निरंतर हर्ष पूर्वक वधतो हतो. बने जणा मात्र शरीर
जुदा अने जीव एक एवी रीते रेहेता हता. कवि कहे ठे के ज्यां उत्तम जाग्य होय त्यांज गोष्ट सुंदर
बनी आवे ठे ॥ १ ॥ ए बने जणीउनुं अंतःकरण प्रेमथी एवं तो एक मेक अयुं के जाणे बने चक्षुउना
जेवी तथा चारंरु पहीना शरीर जेवी तेमनी प्रीति अइ. पूर्व कर्मना संयोगथीज आ बनाव बन्यो हतो. १

नूपति पण ए बेहुनी उपर, राखे सरखो जाव ॥ रा० ॥ हुजे सुदृष्टिना
जामण हुंती, रस गोरसनो जमाव ॥ र० ॥ गो० ॥ ३ ॥ सुरपुरथी
सुरकोइ चवीने, उदर दरी उत्पन्न ॥ ऊ० ॥ राणी गुणावलीए शुच
दिवसे, प्रसव्यो पुत्र रतन्न ॥ प्र० ॥ जो० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजापण बनेना उपर सरखो राग राखतो. एवी रीते उत्तम एवी समान दृष्टिना मेलवणथी
प्रीतिरूपी रसना गोरसनो सारो जमाव थयो. ॥ ३ ॥ देव लोकमांथी कोइ देव चवीने गुणावली राणीनी
उदर रूपी कुखमां उत्पन्न थयो. राणी गुणावलीए शुचदिवसे पुत्र रत्नने जन्म आप्यो. ॥ ४ ॥

दीधी वधामणी चंद नृपतिने, दासीए परम अनुप ॥ दा० ॥ सुतजन्मे
राजाए तेहने, कीधी कमला रूप ॥ की०॥गो०॥५॥ हरख्यो चंद तनुज
मुख देखी, जेम दरिद्रीने निधान ॥ जे० ॥ (पाठांतरे) समर्प्या अर्थीने
दान ॥ स० ॥ दीधुं नहत्र तणे अनुसारे, गुण शेखर अत्रिधान॥गु०॥गो०॥६॥

अर्थ ॥ पुत्रनो जन्म थतांज चंदराजाने दासीए पुत्र जन्मनी उत्तम अनुपम वधामणी आपी जे सां-
जलीने राजाए दासीने अलंकारो विगेरे आचुषणो आपी लहरी सदश बनावी दीधी. ॥ ५ ॥ जेम दरि-
द्रीने निधान प्राप्त थतां ते जेवो हर्ष पामे तेम चंदराजा पुत्रनुं मुख देखी हर्ष पाभ्यो. पही याचकोने
बहुज दान आप्या. अनंतर नहत्रने अनुसारे पुत्रनुं “गुणशेखर” एवं नाम पाड्युं. ॥ ६ ॥

वाधे पुत्र दिवाकर सरिखो, रुपे रति पति जोरु ॥ रु० ॥ मात पिताना
मनोरथ पूरे, सुत सुरतरुनो ठोरु ॥ सु० ॥ गो० ॥ ७ ॥ प्रेमलाए
पण प्रसव्यो बालक, तेपण रुप निधान ॥ ते० ॥ मणि शेखर नामे उ
द्घाप्यो, बेहु सुत प्रेम समान ॥ वे० ॥ गो० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे ते पुत्र साक्षात् कामदेव सरखो रूपवंत सूर्यनी जेम दिवसे दिवसे प्रकाशमां वधवा लाग्यो. कष्टपवृद्धना गोडवा समान ते पुत्र माता पिताना मनोरथो परिपूर्ण करवा लाग्यो. ॥ ७ ॥ प्रेमलावणीए पण जाणे रूपनो चंडार होय एवा बालकने जन्म आप्यो. तेनुं नाम मणिशेखर पाडयुं. चंद्रराजा बंने पुत्रो उपर सरखो प्यार राखे ठे. ॥ ८ ॥

बेहु सुत चंद उलंगे बेसे, खेले खेळ विशाल ॥ खे० ॥ मान सरोव
रने उपकंठे, जाणीए युगल मराल ॥ जा० ॥ गो० ॥ ए ॥ रिपुने शल्य
सहोदर बेहु, अथवा निज कुल थंज ॥ अ० ॥ जेव्हा मति श्रुत ज्ञान
तणी परे, करता शास्त्र अजंग ॥ क० ॥ गो० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ बंने पुत्रो चंद्रायना खोलामां बेसेठे अने विविध प्रकारनी क्रीडा करे ठे. जाणे मान सरोव-
रना कांठा उपर हंसनुं जोडळुं होय तेवा शोचेठे. ॥ ए ॥ चंद्रायना दुस्मनोने तो आवंने पुत्रो शल्य
जेवा लागता हता. पोताना कुटुंबना मनुष्योने स्थंजरूप आधाररूत लागता हता. बंधुठ मति ज्ञान अने
श्रुतज्ञाननी जेम साथे रहीने अस्खलितपणे शास्त्रनो अन्यास करता हता. ॥ १० ॥

वृद्धिप्रते पाम्याते अनुक्रमे, खेलावे केकाण ॥ खे० ॥ लीळाते जोवे
थिर राखी, रथने अंबरे जाण ॥ र० ॥ गो० ॥ ११ ॥ गज असवारी
करी केवारे, बेहुं रमे वन आराम ॥ बे० ॥ निज आसननी राखे ते
वारे, शंका अति संत्राम ॥ शे० ॥ गो० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे वयमां मोटा अता अतां बंने जणार्ठ अश्व खेदवा लाग्या ते जोवा सारू सूर्यपण
जाणे आकाशमां पोताने रथने स्थिर राखी ते लीळा जोतो होय एवुं लागतुं हतुं. ॥ ११ ॥ केटलीएकवार
हस्ति उपर स्वारी करी बंने बंधुठ वनमां बगीचामां रमत रमेठे ते देखीने देवदोकनो स्वामि इंद्र राखेने
आवंने बंधुठ मारू सिंहासन दक्षे एवी शंका राखे ठे. ॥ १२ ॥

चंद तणो शासन त्रिहुं खंडे, पाम्यो अति विस्तार ॥ पा० ॥ जाणीए
दुजो केशव प्रगत्यो, अतुली बल शिरदार ॥ अ० ॥ गो० ॥ १३ ॥
नृपथी कोइ नरह्यो अनमी, कुणराण कुणराव ॥ कु० ॥ विण उद्यमे ध
रणी वश आवी, केवल शील प्रजाव ॥ के० ॥ गो० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चंद राजानी आण त्रणे खंडमां विस्तार पूर्वक प्रवर्त्तवा लागी. जाणे बीजो कृष्ण वासुदेव
अत्यंत बलवाननो पण शिरदार, उत्पन्न अयो एवुं लागवा मांडयुं ॥ १३ ॥ चंद्रराजाने कोइ राजा के
राणो न नम्यो एवुं रह्युं नही. अर्थात् सर्वे नम्या. उद्यम विना मात्र ब्रह्मचर्यना प्रजावशी अखिल
पृथ्वी स्वाधीन अइ. ॥ १४ ॥

नर सुर असुर खेचरने चूचर, लोपी न शके लीह ॥ लो० ॥ पण वि
मलाचलना गुण गातां, न रहे हण एक जीह ॥ न० ॥ गो० ॥ १५ ॥
चूपे निज यश पूंज सरिखा, निपजाव्या प्रासाद ॥ नि० ॥ विंब प्र
तिष्ठा स्पष्ट करावी, मुनिपति पासे उद्वास ॥ मु० ॥ गो० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ मनुष्यो, देवताउं, असुरो, विद्याधरो तेमज सर्व पृथ्वीवर्ती जीवो चंद्रराजानी आझाने लोपी-शकता न हता तेवो प्रबल प्रजावृतां, विमलगिरि राजना गुण गावामां एक द्वाणवारण जीज बंध रेहेती न हती. ॥ १५ ॥ राजाए पोताना यशःकीर्तिना पूज समान महाविशाल अने ज्ञव्य जिन मंदिरो बंधाव्या तेमां सुविहित आचार्यो पासे अंजन शिलाका पूर्वक जिन बिंबोनी स्थापना हर्ष सहित करावी. १६

जे जे पुण्य तणीठे करणी, तेह करे महीपाल ॥ ते० ॥ मोहन
विजये चोथे उद्घासे, कही एकवीशमी ढाल ॥ क० ॥ ग० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे जे जे पुण्यनां कार्यों हतां ते सर्वे चंद्रराजाए कर्या. ए प्रमाणे चोथा उद्घासमध्ये ए-कवीशमी ढाल मोहनविजयजी महाराजे कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

अेहवे कानन पालके, विनव्यो नृपति सकाज ॥ समवसर्या कु
सुमाकरे, मुनिसुव्रत जिनराज ॥ १ ॥ तेनिसुणी वन पालको, दीधो
लक्ष्मी पूर ॥ प्रगत्यो हृदये चंदने, अनुजवनो अंकूर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवा अववरमां वनपालके आवीने चंद महाराजा जे निरंतर धर्म करणी कार्यों मांज काल निर्गमता हता तेने विनंति करीके हे महाराज ! आपणी कुसुम वाटिकामां श्री मुनिसुव्रत जगवान समो सर्याडे. ॥ १ ॥ ते वधामणी सांजलतांज वन पालकने लक्ष्मीवंत बनावी दीधो- तत्काल चंद्ररायना हृद-यमां (आत्म स्वरूपना) अनुजवनो अंकुरो प्रगट अयो. ॥ २ ॥

शण गार्या गज रथ तुरी, तेम आज्ञा नर नार ॥ ससनुरि अंते
उरी, पुत्रादिक मनोहार ॥ ३ ॥ सामैयु सुंदर सज्युं, गुहिर तूर
निघोष ॥ सामंवर नृप परवर्यो, करवा समकित पोष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पढी सामैयुं तैयार करवा आज्ञा करतां, हाथीउं, घोडाउं अने रथो तेमज आज्ञा पुरीना ना-गरिकजनो, कान्ति युक्त सातसो राणीउं अने मनोहर पुत्रो विगेरे सर्व उत्तम सामग्रीवाहुं सामैयुं सज्ज कर्थुं. डंकानिषान अने वार्जीत्रोना चित्ताकर्षक नाद अवा लागया. एवी रीते सम्यग् दर्शनने पुष्ट करवा सामंवर सहित राजा समवसरण तरफ चाह्यो. ॥ ३ ॥ ४ ॥

समवसरण निरख्यो नयण, साध्या अजिगम पंच ॥ गढ लही शिवपद
दृढ कर्यो, चंदे थइ रोमांच ॥ ५ ॥ परपद निसरणी गणी, चढ्यो चंद
सोपान ॥ जेढ्यो अति जकते करी, केवल ज्ञान निधान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे चंद्रराये समवसरण दीवुं त्यारे तरतज तेणे पांच अजिगम जे राजा ए उत्रादितजनवा प्रमुख करवा जोइए ते साचव्या-तजी दीधा; अने समवसरणना त्रणे गढने निहालतांज चंद्ररायने रोमांच अयो-रोमराजी हर्षथी विकस्वर अतांज मोक्षपद दृढ कर्थुं. ॥ ५ ॥ समवसरणना पगथीआने मोक्षपदनी निसरणी मानी चंद्रराय पगथीए चढ्यो अने केवलज्ञान जंडार श्रीमुनिसुव्रत महाराजने अत्यंत जक्ति पूर्वक जेटतो हवो. ॥ ६ ॥

नरनारी निज निज सजा, शोजावी सानंद ॥

चंदचकोर तृणीपरे, निरखे जिन मुख चंद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ सर्व पुरुष तथा स्त्रीं पोतपोतानी सजामां आनंद सहित बेसी सजाने शोजावता हवा. ते समये चकोर समान चंदराय, जिनराजना चंद्र समान मुखनी सन्मुख निरख्या करतो हतो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ अरणिक मुनिवर चाळ्या गोचरी ॥ ए देशी ॥

ज्ञान रसोली रे नवली परषदा, अद्भुत रस अजिलाषी रे ॥ जविक थया कृष्णसारतणी परे, प्रभु सन्मुख मुख रागी रे ॥ १ ॥ श्री मुनि सुव्रत जिन थे देशना, लोका लोक विहारी रे ॥ अध्यात्म पट साध ननी तुरी, जवतरु ठेद कुठारी रे ॥ श्री० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ज्ञान रसनं पान करवाने अत्यंत तृषातुर थयेली एवी जव्य आत्माळनी नवी परषदा जे आ-
श्चर्य उत्पन्न करे तेवा रसनीज अजिलाषा राखनारीठे ते सर्वे हरिण जेम चंद्रमा सन्मुख जोया करे ठे
तेम जगवंतना मुखनी सन्मुख अत्यंतरा गसहित जोइ रह्या ठे. लोकना स्वरूपना जासक, ज्ञान स्वरूपे
सर्व व्यापक, एवा श्रीमुनिसुव्रत जिनराज, जव्य आत्माळना अध्यात्म स्वरूप रूप वस्त्र उत्पन्न करवाने
तुरी समान अने तेठना जव-संसाररूप वृद्धने ठेदवाने कुहाडा समान देशना आपे ठे ॥ १ ॥ १ ॥

करीए जीव सत्तावन हेतुथी, कहीए कर्मते तेह रे ॥ ज्ञानावरणादि
मूल प्रकृति कही, अठ संख्याए अठेह रे ॥ श्री० ॥ ३ ॥ चूड्यो चे
तन निकेतन स्वजावनो, वैजावे तव आव्यो रे ॥ कर्म वर्गणाने जइ
घरे पड्यो, जमनो अवसर फाव्यो रे ॥ श्री० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ संसारी जीव ५ मिथ्यात्व, ११ अविरति, १५ कषाय अने १५ योग एवा सत्तावन कर्म-
बंधना हेतुथी जे बांधेठे ते कर्म केहेवायठे. ए आत्मासाथे बांधाता कर्मनी मूल प्रकृति आवठे तेनां नाम.
१ ज्ञानावरणीय कर्म, २ दर्शनावरणीय कर्म, ३ वेदनीय कर्म, ४ मोहनीय कर्म, ५ आयु कर्म, ६ नाम
कर्म, ७ गोत्र कर्म, ८ अंतराय कर्म. ॥ ३ ॥ अनादि कालथी आ जीव पोताना शुद्ध स्वजावनी चूड
मांडवाथी विजाव स्वरूपमां अथडायो जेथी कर्मनी वर्गणा रूप घरमां वास करी रह्यो अने तेज कार-
णथी तेना उपर जड-पुजल फावी शक्यो. ॥ ४ ॥

नविजो रेहेतारे तेहथी अणावर्या, च्यारज आत्म प्रदेश रे ॥ जीवए
खेहे तोरे सद्य अजीवता, नही अचरिज लवलेशरे ॥ श्री० ॥ ५ ॥
तेणे ज्ञानादिक गुण गयो विसरी, पसरी अशुद्ध परनाली रे ॥ मिड
त्तमांहे पाम्यो मगनता, पंके ज्युं गज मधुपाली रे ॥ श्री० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जो चार आत्म प्रदेश तेनाथी आवरण पाम्याविना न रही शक्या होत तो आ जीव अवश्य
अजीवपणुंज-जमता पामीजात. तेमां लेशमात्र संशय करवानो नथी. ॥ ५ ॥ एवी रीते आ जीव उपर

जडनुं बलवधवाथी पोताना ज्ञानादिक जे गुणो ते तदन विसरी गयो; अने पोते अशुद्ध प्रनालिकामा प्रवर्त्तवा लाग्यो. जेम मदजरता हाथीना मदर्ूपी कादवमां जमरानी श्रेणि आनंदपामे तेम आ जीव मिथ्यात्व जावमां मग्न अइ रह्यो. ॥ ६ ॥

गोलक असंख्या एक वालाग्रमां, गोलके असंख्य निगोद रे ॥ एकेक निगोदेरे जीव अनंतठे, तिहां निज आदि विनोद रे ॥ श्री० ॥ ७ ॥
जव ज्रम एह्वारे अतिही सूझ ठे, अजिनमती नवि जाणे रे ॥ एम करतां व्यवहारनी राशिमां, आव्यो कोइक टाणे रे ॥ श्री० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जगवंते कह्युं के हे जव्यजीवो! एक वालना अत्यंत सूझ जागमां असंख्याता गोलाठे, ते मध्येना प्रत्येक गोलांमां असंख्य निगोदठे, प्रत्येक निगोदमां अनंताजीवठे. ते दरेक जीवनो आदि निवास त्यांज ठे. ॥ ७ ॥ ए आदि निवास रूप अव्यवहार राशिमां जवज्रमणता एवी मोटीठे के जेनुं स्वरूप बहु सूझ समज वालुं ठे. जिनेश्वर जगवानना मतने नहीं जाणनारा ए स्वरूपने जाणताज नथी, एवी रीते अव्यवहार राशिमां जटकतो(जवितव्यताना योगे)कोइक अवसरे व्यवहार राशिमां आ जीव आव्यो.॥८॥

कर्म विटंब्यो रे जम्यो जव चक्रमां, एकेंद्रियादिक कुल पामीरे ॥
एम परिज्रमणा रे काल अनादिनी, करता नरही कोइ खामीरे ॥ श्री०
॥ ९ ॥ आरे बेठा रे वारानी परे, लह्यो मानव अवतार रे ॥ हाथीं ते पण अशुज सामग्रीए, सेवी विषय विकार रे ॥ श्री० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एवी रीते कर्मनी विरंबनाथी जव चक्रमां जमतां एकेंद्रि प्रमुख चोरासी लाख जीवा योनिमां बहुज जटक्यो. एवी रीते अनादि कालथी परिज्रमण करतां तेना उपर दुःख पडवामां कोइ प्रकारे खामी रही नही ॥ ९ ॥ जेम श्रेणिबंध बेठेला माणसो पोतानो वारो आवे त्यारे पामी शके तेम जवितव्य ताना योगे मनुष्य अवतार प्राप्त करवानो वारो आव्यो. ते मनुष्य अवतार पण विषय विकार प्रमुख अशुज सामग्रीना योगथी सेवन करी हारी गयो. ॥ १० ॥

ठाक्यो महा मद तेहथकी चढी, मनना हाथमां बाजी रे ॥ साहमी तेहथी कषायादिक तणी, उन्मत्तता चढी वाजी रे ॥ श्री० ॥ ११ ॥
ममता गणिकारे अणिका अज्ञाननी, लीधो तेणे पण घेरी रे ॥ परवश प्राणी रे जाणी नवि शके, जे ठे जवनी फेरी रे ॥ श्री० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अजिमान रूप हस्ति उपर चढतां तेनो ठाक वध्यो. एम अतांज सघडी बाजी मनना कबजामां गइ. संकष्ट वध्यो, कुतर्कनुं प्रबल अयुं तेथी कषायादिकनी उन्मत्तता अश्वना वेगनी जेम उदटी वधती गइ ॥ ११ ॥ एवी रीते अज्ञाननुं प्रबलपणुं वधतां तेना दल मध्येनी सर्वने आकर्षण करनारी ममता वेस्याए आ जीवने ताबे करी लीधो. एवी रीते तेनाथी परवश अतां आ जीवने जव चक्रमां अनंता काल परिज्रमण करवुं पडशे ते वात ते जाणी शकतो नथी. ॥ १२ ॥

आप न जाणे रे आप स्वरूपने, पर परणीतने प्रवाहे रे ॥ कूकर निज

प्रतिरूप लखी जसे, दर्पणना गृह मांहे रे ॥ श्री० ॥ १३ ॥ राय्यो
कुगुरु कुदेव कुधर्मथी, सुगुरु तत्त्वादि उवेखी रे ॥ लोका लोक प्रदेश
विषे थयो, ए चेतन बहु जेखी रे ॥ श्री० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पर-पुद्गलिक स्वरूपमां आजीव मशगुल थतां तद्रूप प्रवाहमां तणातां जेम कुतरो आरि-
सामां पोतानुं प्रतिबिंब देखी सामो बीजो कुतरो ठे एम मानी तेना सामो जसे ठे परंतु आ पोतानुं प्रति
बिंब ठे तेम जाणतो नथी, तेवी रीते पोताना स्वरूपने जाणतो नथी ॥ १३ ॥ शुद्ध देव, गुरु, धर्मने
तजीदइ, कुदेव, कुगुरु अने कुधर्ममां राची रह्यो. एम थतां लोका लोकना प्रदेशने विषे आ जीवे
अनंता जव कर्या. ॥ १४ ॥

तेजस कार्मण नावाए चढयो, रागादिक ते जमावे रे ॥ जीम जवो
दधि हुंती प्राणीउं, जिन मत घाट न पावे रे ॥ श्री० ॥ १५ ॥ निमित्त
प्रयोगे रे अविरति अणुसयों, देशविररिति मांहे पेसे रे ॥ व्रत
पोसह पञ्चरुखाण पूजादिके, कर्म संज्ञारने खेसे रे ॥ श्री० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते आ संसार समुद्र जे महा जयंकर तथा विशाल ठे तेमां तेजस अने कार्मण रूप
नावमां चढतां, राग वेषादि पवनोथी समुद्रमां जमावतां आ प्राणी जिनेश्वर जगवानना मत रूप आराने
पामतो नथी ॥ १५ ॥ एवी रीते संसारमां अनंता काल सुधी परित्रमण करतां, जव परिणतिनो परिपाक
थतां, सुदेव, सुगुरुनो संयोग थवा रूप निमित्तना बलथी आ जीव सम्यग् दर्शन पाम्यो; अनुक्रमे अवि-
रतिपणामां रेहेतां सद्गुरूना उपदेशथी देशविरतिपणुं धारण करे एटले व्रत-पञ्चरुखाण-पोसह-जिनरा-
जनी पूजा प्रमुखथी कर्मनी जाळ्यताने खसेडी नाखे-कर्म पातला करी नांखे. ॥ १६ ॥

ढींगलीउंथीरे रमती बालिका, जेम निज पति सुख पावे रे ॥ तेम
छादश व्रत खेखो खेखतां, अनुक्रमे संयम आवे रे ॥ श्री० ॥ १७ ॥
साधे जो अप्रमत्तपणा थकी, प्राणादि पंच समीरो रे ॥ रेचक पुरक
कुंजक अन्यसे, साष्टांग योग सधीरो रे ॥ श्री० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेम ढींगला ढींगली पणे वर वडुनी रमत रमतां बाल कुमारिका अनुक्रमे पोताना पतिनुं सुख
पामे ठे तेम बार व्रत रूप खेखोमां रमणता करतां अनुक्रमे आ जीवने संयम प्राप्त आय ठे ॥ १७ ॥ अनु
क्रमे अप्रमत्त पणे प्राण-अपान-उदान-व्यान-समान ए पांचे वायुने साधतां, रेचक, पुरक अने कुंजक रूप
प्राणायामनो अन्यास करे तो ते धैर्यवंत आत्मा अष्टांग योग सिद्ध करे. ॥ १८ ॥

लागें ताली रे तारा दृष्टिथी, धरे अमृत अनुष्ठान रे ॥ आवे चिदा-
नंद गेह स्वजावमां, लहे केवल परधान रे ॥ श्री० ॥ १९ ॥ थइने
अवेशीरे हेतुविना तिहां, एरंरु बीज दृष्टांते रे ॥ पामे पंचम गति
अवगाहना, थइ परमात्म प्रांते रे ॥ श्री० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ एवी रीते तारा दृष्टिथी मांडी आवे दृष्टिए वर्त्ततां अमृत क्रियामां प्रवर्त्ते तो शुद्ध आत्म स्व-

रूपना गृहमां प्रवेश करी प्रधान केवल ज्ञान प्राप्त करे ॥ १९ ॥ पढी अखेशीपणुं प्राप्त अतां, कर्म बंधना हेतुनो अजाव अतां, एरंडना बीजने दृष्टांते, ठेवटे परमात्म स्वरूप अइ मोक्षगतिमां सीधुं उरुं गमन करी । जागनी पोताना शरीरनी अवगाहनामां स्थिति करे. ॥ २० ॥

एम जाणीने रे धर्म समाचरो, जेह ठे अहिंसा मूल रे ॥ शिव सुख साधन एह विना नथी, राख जो करी अनुकूल ॥ श्री० ॥ २१ ॥ शांति सुधारस मांहे जीव जो, याजो तत्त्व निदर्शी रे ॥ वेहेजो चिदानंद नित्यानंदता, कर कंकण शी आदर्शी रे ॥ श्री० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ श्री जगवंत कहे ठे के हे जव्य प्राणीउं ! आवी रीते संसारनुं स्वरूप जाणीने धर्म जे अहिंसा मूल ठे तेनो आदर करो. ए धर्म विना मोह सुखनुं बीजुं एक पण साधन नथी. माटे अहिंसा धर्मने सानुकुल राखजो. अर्थात् अहिंसामय वृत्ति करजो ॥ २१ ॥ शांतरसरूपी अमृत रसमां स्नान करजो. तत्त्व स्वरूपना ज्ञाता थजो. जेथी चिदानंद स्वरूप जे निरंतर आनंद रूप ठे ते प्राप्त करशो. हाथमां कंकण होय तेने जोवा सारु आरिसानी शी जरूर ठे. ॥ २२ ॥

अहो जवि प्राणी रे एम जाणी करी, करो अनुजवथी प्रसंग रे ॥

चोथा उद्वासनी ढाल बावीसमी, कहे मोहन मन रंग रे ॥ श्री० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ हे जव्य प्राणीउं ! आ प्रमाणे आत्म तत्त्व स्वरूपने जाणीने तेना अनुजवनो प्रसंग साधो. एवी रीते चोथा उद्वासनी बावीसमी ढाल मोहन विजयजीए हर्ष सहित कही. ॥ २३ ॥

॥ दोहा ॥

जिन वाणी अमिरस श्रवण, पात्र जरी जरी चंद ॥ पाइ चिद्
ज्ञानी जणी, कर्यो घणो सानंद ॥ १ ॥ रोम रोम उल्लसित थया,
वाध्यो रंग वैराग ॥ पामी अवसर विनवे, जिनजीने महाजाग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अमृत रस रूप जिनेश्वर जगवाननी वाणी कर्ण रूप पात्रमां चंद राजाए वारंवार जरी जरीने पोताना अंतरात्माने पाइ अने घणोज आनंद उत्पन्न कर्यो ॥ १ ॥ पोताना रोमराय (साडात्रण क्रोड) विकस्वर थया. वैराग्य रंग वध्यो एटले महा जाग्यना स्वामि चंदराये जिनराजने नीचे प्रमाणे विनंति करी. २

विजननीये मुज वश कर्यो, फियो नटोने संग ॥ मकरध्वज धूव

कर चढयो, थयो नर सुगिरि प्रसंग ॥३॥ कपट कर्युं केम हिंसके,

केम सिंहल सुत रोग ॥ पटराणी थी केम थयो, मुजथी करी संयोग ॥४॥

अर्थ ॥ हे प्रभु ! मारी उरमान माताए मने पंखी रूपे परवश करी दीधो, नटोनी संगे हुं चोमेर कर्यो, मकरध्वजनी पुत्रीना हाथ उपर चढी उत्तम गिरिराजने जेटतां फरी पुरुष थयो; वल्ली ॥ ३ ॥ हिंसक मंत्रीए मारी साथे कपट आचरण कर्युं, सिंहल रायना पुत्रने रोग थयो, अने मारी गुणावल्ली पटराणी साथे मने फरी मेलाप थयो, ते सर्वेनो- ॥ ४ ॥

एह कथा मुज आसयो, प्रजो त्रिजगदाधार ॥ तुम सम कोण

मिलशे वल्ली, संशयनो हणनार ॥५॥ थया थशे जे थाय ठे, जे
जे जगत स्वजाव ॥ ते प्रचुर्थी ठाना नही, तमे जवसागर नाव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे खुदासो होय ते ते सर्व वृत्तांत हे त्रण जगत्ना आधार रूप प्रचु ! मने शिघ्र जणाववा कृपा करो. आ मारा संशयोने दूर करनार आपनी समान मने बीजो कोण मखनार ठे ॥ ५ ॥ आ जग त्ने विषे जे जे वस्तु स्वजाव थया ठे, थाय ठे अने थशे ते सर्वे हे प्रचु ! आपनाथी प्रब्रन्न नथी. आप तो संसार समुद्रमां नाव ठो. ॥ ६ ॥

एहवी नृपनी विनती, अवधारी अरिहंत ॥
चंदादिकना पूर्व जव, एम उपदेशे अनंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे चंदरायनी विनंति श्रीमुनि सुव्रत परमात्माए सांजलीने चंदराय प्रमुखना पूर्व जवनो वृत्तांत विस्तारथी प्रचु प्रकाशवा लाग्या. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १३ मी ॥

॥ रहो रहो रहो रहो वालहा ॥ ए देशी ॥

जंबुद्वीपना चरतमां, वैदर्ज देश प्रसिद्ध ॥ लाल रे ॥ वासुगे निज
शिरे जेहने, मणि मानीने लीध ॥ ला० ॥ १ ॥ जयो जयो ज्ञान जि-
णंदनो, विधि हर हरिनो स्यो नाण ॥ ला० ॥ सकल करण गज चर-
णमां, थाये निमग्न परिमाण ॥ ला० ॥ जयो० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ जंबुद्वीपना चरत क्षेत्रमां वैदर्ज नामनो प्रसिद्ध देश ठे. ते जाणे शेष नागे तेने मणिरूप धारीने पोताना मस्तक उपर धारण कर्यो होय तेवो शोचे ठे. श्री जिनराजनुं ज्ञान जयवंतु वर्ते ठे. ब्रह्मा, विष्णु अने शंकरनुं ज्ञान तेनी पासे शा हिसावमां ठे. जेम हाथीना पगळामां सर्व प्राणी मात्रना पगळा समाइ जाय तेम जिनराजना ज्ञानमां बीजा सर्वना ज्ञाननो समावेश अइ जाय ठे. ॥ १ ॥ २ ॥

तिहां नगरी तिलकापुरी, मदनच्रम जिहां चूप ॥ ला० ॥ तस अरि
गिरिदरिण वसे, जेम जल ग्रीष्मे कूप ॥ ला० ॥ ज० ॥ ३ ॥ कमल
माला तस गेहनी, जेहनी स्तुति न कराय ॥ ला० ॥ एहनी देहनी
सौम्यता, मेहनी तमी ते थाय ॥ ला० ॥ ज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते देशनी तिलकापुरी नामनी राज्यधानीमां मदन च्रम नामनो राजा राज्य करतो हतो. तेना शत्रुं ग्रीष्म ऋतुमां कुवाना पाणीनी जेम पर्वतनी गुफामां जइने संताइ रखा हता ॥ ३ ॥ तेने कमल-माला नामनी पटराणी ठे, तेनी प्रशंसा करी न शकाय एवी अदुलुत ठे. तेणीना शरीरनी कान्ति वर्षा ऋतुमां प्रकाशती विजलीना सदृश ठे. ॥ ४ ॥

तिलक मंजरी तेहनी सुता, सुरतरू मंजरी जेम ॥ ला० ॥ कीधो बाळ
पणा थकी, वैष्णव मतथी प्रेम ॥ ला० ॥ ज० ॥ ५ ॥ धर्म अधर्म

जाणे नही, नगणे जद्द अजद्द ॥ ला० ॥ द्वेष वहे जिन धर्मथी,
एह मिथ्यात्व प्रत्यद्द ॥ ला० ॥ ज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेने तिलकमंजरी नामनी कटपवृद्धनी मांजर जेवी पुत्री हती. तेणीए बाड्यावस्थाथी वैष्णव मत उपर राग धारण कर्यो हतो ॥ ९ ॥ ते धर्मके अधर्म कांइ पण जाणती न होती; तेम जद्द अजद्द हनो विचार पण करती नहोती. जिनधर्म उपर द्वेष राखती हती. आ प्रमाणे तेणीने प्रगट मिथ्यात्व प्रवर्तुं हतुं. ॥ ६ ॥

चंदन विमुखी महिका, थाए मतीने झूल ॥ ला० ॥ तो स्युं कांइ घटी ग्युं,
चंदन केरुं मूख ॥ ला० ॥ ज० ॥ ७ ॥ किणही तेम कुमतीए, निंद्यो जो जिन
धर्म ॥ ला० ॥ जिन मतनुं बिगड्युं किस्स्युं, सामुं ते बांधे कर्म ॥ ला० ॥ ज० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम बुद्धिना जम थकी माखी चंदन वृद्धथी विमुख थइ चंदन वृद्धने तजीदे तेथीसुं चंदनना वृद्धनी किंमतमां न्यूनता आय ठे ? नथीज थती-तेम कोइ मनुष्य माठी बुद्धिथी जिन धर्मनी निंदा करे तो सुं तेनी निंदाथी जिनधर्मने नुकशान आय ठे ? बिलकुल नुकशानी थतीज नथी. उलटां ते माठा कर्मनो बंध करे ठे. ॥ ७ ॥ ७ ॥

मध्ये सींची जेम विषलता, नृप पुत्री वधे तेम ॥ ला० ॥ लागे न जिन
मत वासना, लसणमे मृग मद जेम ॥ ला० ॥ ज० ॥ ८ ॥ पुत्री
सुबुद्धि प्रधाननी, रूपमती अजिधान ॥ ला० ॥ साथे कर्यो स्तन
पानने, समकित रसनुं पान ॥ ला० ॥ ज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम विष वेदी, मदिराना सिंचनथी तेम मिथ्यात्वना बोध रूप जलथी राजानी पुत्र मिथ्यात्व-मां वृद्धि पामी. तेथी लसणमां जेम कस्तूरीनी सुगंध प्रवेश करेनहीं तेम तेणीना अंतःकरणमां जिनमतनी वासना लागी नही ॥ ८ ॥ राजाने सुबुद्धि नामनो प्रधान हतो. प्रधानने रूपमती नामनी पुत्री हती. तेणी ए स्तनपाननी साथेज समकित रसनुं पान कर्युं हतुं. ॥ १० ॥

कटपलता पीयूषथी, वाधे तेम वधे तेह ॥ ला० ॥ साध्वी संगतिथी थयो,
शास्त्राज्यासनो स्नेह ॥ ला० ॥ ज० ॥ ११ ॥ जीवादिक नवतत्त्वना, धार्या हृदये जेद
॥ ला० ॥ जिन पूजादिकने विषे, न धरे मनमां खेद ॥ ला० ॥ ज० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेम कटपवृद्धनी वेदि अमृत सिंचनथी तेम ते प्रधान पुत्री सम्यग् दर्शनमां वधती हती. तेणीने साधवीर्जना सत्संगथी शास्त्रना अज्यास उपर प्रेम वध्यो ॥ ११ ॥ जीव-अजीव-पुण्य-पाप-आश्रव-संवर-निर्जरा-बंध-मोह-ए नव तत्त्वना विस्तारथी जाव तेणे हृदयमां धारण कर्या अर्थात् नव तत्त्वनुं विज्ञान थ्युं. जेथी जिन पूजा प्रमुख कार्यों खेदविना अत्यंत हर्षथी करवा लागी. ॥ १२ ॥

साधु तथा साध्वी प्रते, जो वहोरावे आहार ॥ ला० ॥ तो मंत्रीनी पुत्रिका,
जोजनथी व्यवहार ॥ ला० ॥ ज० ॥ १३ ॥ झूप सुता मंत्री सुता, एक दिन लि-
खित प्रजाव ॥ ला० ॥ बाल क्रीडा करतां थकां, बेहुनो दुर्ज मिळाव ॥ ला० ॥ ज० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीनी पुत्रीए साधु तथा साध्वीने आहारथी प्रतिवाच्या शिवाय जोजन ग्रहण करवुं नहीं एवो नियम धारण कर्युं हतुं ॥ १३ ॥ राज पुत्री तथा प्रधान पुत्रीने एक दिवस जवितव्यताना योगे बाळ क्रीडा रमत गमत करता करतां बंनेनी वचे स्नेह संबंध थयो. ॥ १४ ॥

अलगी जो एक एकथी, एके क्ण कोइ जाय ॥ ला० ॥ तो ते बेहु बाळा प्रते, कटप थइने विहाय ॥ ला० ॥ ज० ॥ १५ ॥ प्रेम वशे तिण पुत्रीए, कीधो रहस्य विचार ॥ ला० ॥ केम करी बनशे आपणे, परणे जिन्न जरतार ॥ ला० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते स्नेह एटलो तो वध्योके जो एक बीजाथी एक क्ण पण विखुटा पडे तो, अरस परस बंनेने एक क्ण पण कटपना जेवडी मोटी थइ पडे ॥ १५ ॥ प्रेमना गाढ बंधनथी बंने पुत्रीए एवी रीते गुप्त विचार कर्यो के जो आपणे बंने जुदा जुदा पतिनी साथे परणशुं तो आपणे स्नेह केवी रीते टकीशकशे. १६

एक पीउ आपणे परणवो, ए तुज मुज संकेत ॥ ला० ॥

मोहने ढाल त्रेवीशमी, चोथे उह्यासे सहेत ॥ ला० ॥ ज० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ तेथी राजपुत्रीए कहुं के आपण बंनेए एक पतिनेज परणवो. आ मारी अने तारी वचे गुप्त निश्चय ठे. एवी रीते चोथा उह्यासमां त्रेवीसमी ढाल मोहन विजयजीए हेतथी कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

एक वर वरवानो कर्यो, बेहुए चित्त दढाव ॥ वधी सुरंगी गो ठडी, अवे न रह्यो अटकाव ॥ १ ॥ प्रथम न जाणी सचिवनी, पुत्रीए वशनेह ॥ जे शिवमतनी रागिणी, ठे नृप पुत्री एह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बंने जणीए एक वर परणवानो निश्चय कर्या पठी तेउ बंनेनी वचे सुरंगी गोष्टि वधवा मांडी. कोइ वातमां रंचमात्र जुदापणुं रह्युं नही. ॥ १ ॥ प्रधाननी पुत्रीए स्नेहाधीन अवाथी आ राजपुत्री शिवमतनी रागिणी ठे एम प्रथमथीज जाणी शकी नही. ॥ २ ॥

रेहेते रेहेते उलखी, आचरणे अत्यंत ॥ पूरी जिनमत छेषणी, अवगुण जरी अनंत ॥ ३ ॥ पण नाणे कहीये मुखे, सचिव सुता सुविशेष ॥ जाणे फांटो पडे, प्रीतिमांहे लवलेश ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ धीमे धीमे तेना अनेक प्रकारना आ चरणे जोता जोतां आ राजपुत्री जिनमतनी संपूर्ण छेषणी, अनंत अवगुणनी जरेलीठे एम तेणीने चास्युं. ॥ ३ ॥ एटलुं उतां प्रीतिमां लेशमात्र वुट न पडे तेदखा सारू प्रधानपुत्री विशेष काळजी राखीने ते वात पोताना मुखमां लावती न हती. ॥ ४ ॥

आवे गुरुणी साधवी, मंत्री पुत्री आगार ॥ रूपमती तव सुजतो, वहोरावे आहार ॥ ५ ॥ विधिपूर्वक करे वंदना, जाउं खि रुकी त्यांहि ॥ एम निरखी नृप अंगजा, अणख वहे मन मांहि ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रधानपुत्रीने घेर गुरुणी-साधवीजी ज्यारे वहोरवा आवे त्यारे कटपे तेवो आहार रूपमती ते

साधवीने व्होरावे. ॥ ९ ॥ रूपमती साधवीजीने विधि पूर्वक वंदना करती हती अने खडकी सुधी वो-
खाववागइ एम राजपुत्रीए जोतांज तेणीना मनमा इर्ष्या आववा लागी. ॥ ६ ॥

बेसाडी मंत्री सुता, जणी नृप बाला ताम ॥

निंदे साधवीने घणुं, द्विज रागी निक्काम ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पत्नी द्विज रागिणी तिलक मंजरीए रूपमतीने पोतानी पासे बेसाडीने ते साधवीनी विनाकारणे
निंदा करवा मांडी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३४ मी ॥

॥ ते तरीआ जाइ ते तरीया ॥ ए देशी ॥

मान तुं बेहेनी मुज शिखडली, मत जाणीश कोइ ठागो रे ॥ रूडुं क
कहेतां जो तारा मनमां, जुंडुं लागे तो लागो रे ॥ मा० ॥ १ ॥ एतो
अजा अति निरखजा, एहना संगन कीजे रे ॥ एहवी अशुचिने
आपणे मंदिर, पेसवा पण नवि दीजे रे ॥ मा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे बेहेन ! हुं तने जे शिखामण आपुंडुं ते साची मानजे, तेमां कोइपण प्रकारे कपट सम-
जीश नही. हुं तने रूडुं कहुं तुं तारा जलामाटे कहुं तुं तेम ठतां तने मातुं लागे तो जले लागो. ॥ १ ॥
ए आरजाळ तो अत्यंत निर्लज्ज होय ठे, एनो संग करवो योग्य नथी. एवी अशुचि वालीने आपणा मं-
दिर-घरमां पेसवापण न देवी जोइए. ॥ २ ॥

बाहिरथी दीसे बगध्यानी, पण मनमां हुवे कपटी रे ॥ धुलीलीए आपणने
एतो, नांखी चुकी चपटी रे ॥ मा० ॥ ३ ॥ हींडे एवी थइ मस मुंकी, नहीं
एहवी धुतारी रे ॥ मांहो मांहे संजेना लगाडे, जेहवी कलहा गारी रे ॥ मा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए आरजाळ उपरथीतो बगध्यानी होयठे अने अंतरमां बहुज कपटी होय ठे. आपणा
उपर एक कामण करवानी चपटी चुकी नांखीने आपणने परवश करीनांखे ठे. ॥ ३ ॥ एवी काला मन-
वालीळ ठाम ठाम जटके ठे, एना जेवी कोइ धुतारी समजवी नही. जाणे क्लेशना आगार-घर जेवीळ ते
अंदर अंदर ठाम ठाम कजीया करावे ठे. ॥ ४ ॥

ढापा नगारीए ढापा करीने, सघली नारी धुती रे ॥ नगरीनी नारीळ एहथी
रही नथी अबूती रे ॥ मा० ॥ ५ ॥ शाता पुठे लटपट मांडे, नयणां राखे हे
ठीरे ॥ जाणीए जइ केदारे जिन्नी, कांकण पेहेरी बेठी ॥ मा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए ढालपा कुटनारीळए सघले ठेकाणे ढोंग धतूरा करीने सघलीखीळने धुती लीधीठे. आ
नगरनी खीळमांथी कोइपण एनाथी ठगायाविना रही नथी. ॥ ५ ॥ जे होय तेने “केम शातामां ठो” एम
पुठे, लटपट करे अने आंखो नींची ढाले, एवं लागे के जाणे केदारनाथमां जइ मीनीवाइ कंकण पेहेरीने
बेठा. जाणे जोदा जगत अइ गया. ॥ ६ ॥

गृहवासे नवि उदर जराणुं, त्यारे शिष मुंढाव्युं रे ॥ लाखच माटे तुजने एणे,
सामुं आर्वी जणाव्युं रे ॥ मा० ॥ ७ ॥ आपण रूडा कुलनी पुत्री, एहने पगे
केम अडीए रे ॥ देखी पेखीने एम सजनी, कूपक मांहि न पनीए रे ॥ मा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे घरमां बेठा कोइ रीते पेट न जरायुं त्यारे माथुं मुंढाव्युं; पोतानी लाखचने माटे उदटां
सामा आर्वीने एणे तने जणावी. ॥ ७ ॥ आपणे तो उत्तम कुलनी पुत्रीउं ढीए आपणाथीते एना पगने
केम अडाय, जाणी जोइने हे शाणी बेहेन! कुवामां शामाटे पडवुं जोइए? ॥ ८ ॥

एहवी जेखी चार मखेतो, नगर वसावे फेरी रे ॥ हाथमां घाखी जोखी जाजन,
जटके शेरी शेरी रे ॥ मा० ॥ ९ ॥ मांगी खाये फांद पंपोखे, मांड वधारे का
यारे ॥ तें जे एहने कीधी गुरुणी, करम उदय कोइ आया रे ॥ मा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एवी आरजाउं जो चार एकठी आय तो बीजा नगरने वसाववुं होय तो वसावे. एतो हाथमां
जोखी पातरां उठावीने शेरीए शेरीए जटके ठे. ॥ ९ ॥ एने तो मांगीने खावुं अने पोतानी फांद
पंपाखवी अने बेठां बेठां शरीरने वधारवुं. तें जे अने गुरुणी बनावी ते तो कोइ पाडलां कर्म तने उदय
आव्यां लागे ठे. ॥ १० ॥

एकदिन तुं जो नवि वहोरावे, घर घर चूकुं बोखेरे॥वली तारा साते परियाना,
उज्जी उखेळा खोखेरे ॥ मा० ॥ ११ ॥ एहनी ठायए उज्जी रहुं तो, हुं तो पापे
जराउं रे ॥ इहां तो एहने आववा नही द्युं, एहनुं कांइ न धराउं रे॥मा०॥१२॥

अर्थ ॥ जो एकज दिवस तुं एने वहोराव नहीं तो तारुं घेर घेर जइने वांकुं बोखे एटवुंज नही परतुं
तारा साते परियाना उज्जी उभी उखेळा बोखे. ॥ ११ ॥ जो हुं तो एनी ठायामां उज्जी रहुं तो पापे ज-
राउं. अहींआतो एने आववाज न दळं. हुं कांइ एनी दरकार राखती नथी. ॥ १२ ॥

ए कोइनी न हुइ न होवे, वारुं तुं ते सांरु रे ॥ जेहनी संगति कोइने न गमे,
ते संगति नहीं वारु रे ॥मा०॥१३॥ एम निंदा साध्वीनी निसुणी, बोखे मंत्री
बेटी रे ॥ रे बेहेनी म्हारी गुरुणीने, निपट कां नांखो उठेटी रे ॥ मा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ए आरजा कोइनी अइ नथी अने अतीज नथी. तेदळाज सारुं हुं तने वारुं तुं; शिखामण
आपुं तुं. जेनी सोबत कोइने गमे नही तेनी सोबत करवी सारी नथी. ॥ १३ ॥ एवी रीतनी साध्वीनी
निंदा सांजलीने मंत्री पुत्री बोलीके हे बेहेन! मारी गुरुणीने आम ठेकतुं शामाटे उखेडी नांखेठे! ॥१४॥

सूधा पंचमहाव्रत पाखे, चाखे निरतिचारे रे ॥ ए तो संवेग सरोवर हंसी, न
करे लोचन केवारे रे ॥मा०॥ १५ ॥ हुं तो एहना एक अहरनी, उंशिगण नवी
थाउं रे ॥ ए गुरुणी उपगारनी उपर, हुं बलिहारी जाउं रे ॥ मा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए तो उत्तम पांच महाव्रत पाखे ठे अने पोतानो सघलो आचार अतिचार रहित पाखतां
वसें ठे. ए तो मोहाजिवाष रूप सरोवरनी हंसलीठे. कोइ वखत लोचन तो करतीज नथी. ॥ १५ ॥
हुं तो एना एक अहरना ज्ञान रूप उपकारनो बदलो वली शकुं तेम नथी. एना उपगार उपर तो
हुं बलिहारी जाउं तुं. ॥ १६ ॥

मुजने जो एहना अवगुण जासे, नरकमां ठाम न होवे रे ॥ तुं जे ए
हनुं विरूउं कहे ठे, मेखते एहनो धोवे रे ॥ मा० ॥ १७ ॥ गुरूणीए
मारी पशुता टाळी, नारी उळे आणी रे ॥ थाजो एहने कट्याण अ
होनिशि, अविचल एहनी वाणी रे ॥ मा० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जो मने एनामां अवगुण ठे एम लागसे तो मने नर्कमां पण ठाम मखवानुं नथी, अर्थात्
नर्कथी पण नीची गतिमां जाइश. अने तुं जे एनुं वांकुं बोले ठे ते तो तुं एना मेख धोवे ठे. ॥ १७ ॥ ए
मारी गुरूणीए मारुं पशुपणुं मटाडीने मने स्त्री जातिनी हारमां आणीठे. एनुं हमेशां कट्याण थाजो
अने अने उपदेशपण अविचल रहेजो. ॥ १८ ॥

एहनी चेळी हुं जनमजनमनी, ठे परमेश्वर साखी रे ॥

ढाल चोवीशमी चोथे उद्घासे, मोहन विजये जाखी रे ॥ मा० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हुं परमेश्वरनी शाहीए कहुं हुं के हुं तो एनी जवोजवनी चेळी हुं. एवी रीते चोथा उद्घासमां
मोहनविजयजीए चोवीशमी ढाल कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

प्रणम्या योग्य प्रवर्तिनी, पुण्य पात्रठे एह ॥ बाइ एम नविनिं
दीए, एहथी धरीए नेह ॥ १ ॥ जो ए रूषिणी निंदीए, पुण्य
मूल कुमलाय ॥ तटिनी तट तरू मूल जेम, सहेजे विलये जाय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वली हे बेहेन! ए साध्वी नमस्कार करवा योग्यठे. ए पुण्यतुं पात्र ठे. एनी आ प्रमाणे निंदा
नहीं करतां एना उपर तो पवित्र स्नेह राखवो जोइए ॥ १ ॥ जो ए साध्वीनी निंदा करीए तो जेम न-
दीना तट उपर जगेदा वृद्धो, पुरनी वखते मूलथी उखडीजाय तेम आपणुं पुण्यरूपी मूल कुमलाइ जाय. २

ते दिन एम कही अतिक्रम्यो, गइ नृप पुत्री गेह ॥ बीजे दिन आवी
वली, मंत्री गृह ससनेह ॥ ३ ॥ बेहु सहीउं क्रीडा करी, बेठी मं

दिर बार ॥ प्रोये सुता अमात्यनी, निज मोतीनो हार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते दिवसतो ए प्रमाणे वातो करतां बीती गयो. पत्नी राजपुत्री पोताने घेर गइ. वली बीजे
दिवसे स्नेह सहित राजपुत्री मंत्रीने घेर आवी. ॥ ३ ॥ बंने सखीउं रमत गमत करीने घरना बारणा पासे
बेठी. ते वखते मंत्री पुत्री पोतानो मोतीनो हार परोववा बेठी. ॥ ४ ॥

कर्ण जाली बहु मूलनी, मूकी थाली मांदि ॥ बेहु सजनी वातो
करे, क्ण घाले गळे बांदि ॥ ५ ॥ आवी साध्वी वहोरवा, थयो

जाम मध्यान ॥ पय प्रणमी मंत्री सुता, पडिलाजे पकवान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बहु मूढ्यवाली काननी जाल हती ते तेवखते आलमां मुकीने बंने बेहेनपणीउं वातो करती
हती. क्णकमां एक बीजाना गलामां हाथ नांखती हती. ॥ ५ ॥ ज्यारे मध्यान्हनो पहोर थयो त्यारे
साध्वी वहोरवा आवी. ते वखते मंत्री पुत्रीए उजा अई नमस्कार करी पकवान साध्वीने वहोराव्युं. ॥६॥

घृत लेवा गृहमां गइ, मोती जाखि उवेख ॥

साध्वीथी नृप पुत्रीए, करी कुबुद्धि विशेष ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पत्नी घी वहोराववा सारू मोतीनी जाखने त्यां पडती मुकी, घी लेवा सारू घरमां गइ एट-
लामां राजपुत्रीए साध्वी परत्वे अत्यंत कुबुद्धि प्रवर्त्तावी. ॥ ७ ॥

॥ ढाळ २५ मी ॥

॥ सुण बेहेनी पियुडो परदेशी ॥ ए देशी ॥

मंत्री पुत्री घृत साध्वीने, जावे चढी वहोरावे रे ॥ गुरुणीजी जळे गेह पधार्या,
ए दिन लेखे आवेरे ॥ मं० ॥ १ ॥ तुम जेवाने मुखे ववराये, वस्तु ते गणीए
लेखे रे ॥ जे कोइ जगमां होवे अज्ञानी, ते तुम गुणने उवेखे रे ॥ मं० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीनी पुत्री घी लावीने उत्तम जावना ए चढीने साध्वीने वहोरावती हती. तेणीए कहुं
हे गुरुणीजी आपजळे पधार्या. आजनो दिन लेखे थयो. ॥ १ ॥ जे वस्तु तमारा जेवाना मुखथीव
पराय ते वस्तु लेखे थइ एम गणुं बुं. जे लोको जगत्मां अज्ञानीडे तेज तमारा गुणोनी अवगणा करे ठे. २

एहवे अणखली नृप पुत्री, नयणो मांडी आनी रे ॥ साध्वीनी साडीने पलवट,
जाळी लेइ वलगाणी रे ॥ मं० ॥ ३ ॥ रूपमतीए वली साध्वीए, कपट कला
नवि जाणी रे ॥ खरुकी लगण पहोंचानी गुरुणी, सचिव सुताहित आणी रे ॥ मं० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एवे समये ते अदेखी छेपी राजपुत्रीए पोतानी आंखो वांकी राखीने साध्वीना कपडाना पाळ-
वनी साथे मोतीनी जाखने वलगाडी दीधी. ॥ ३ ॥ रूपमतीए तेमज साध्वीए राजपुत्रीनुं आ कपट ज-
रखुं कार्य जाणुं नही. पत्नी हितनी कामी एवी मंत्रीपुत्री गुरुणीने खडकी सुधी वोलाववा गइ. ॥ ४ ॥

पाठी हारने प्रोववा बेठी, थालमां जाखि न दीठी रे ॥ एहांसि नकरो
नृप कन्ये, हांसि अवरशुं नीठी रे ॥ मं० ॥ ५ ॥ जाखि बीजी पण थ्यो
जोइए तो, शुं करशो एक राखी रे ॥ ठेतरशो पण नवि ठेतराळं,
न गलाये जीवती मांखी रे ॥ मं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ फरी मंत्री पुत्री हार परोववा बेठी, एटलामां थालमां जाखि देखी नही, एटले कहुं के बे-
हेन! आवी ते हांसि थाय, शुं बीजी हांसि करवानी नथी? ॥ ५ ॥ एक जाळ राखीने शुं करशो. आ
बीजी जाळ पण जोइए तो सुखेथी थ्यो. तमे ठेतरवा धारशो पण हुं ठेतराळं तेवी नथी. कांइ जीवती
मांखी ते गलाय ठे. ॥ ६ ॥

कहे नृप पुत्री सुणतुं बेहेनी, में नथी कीधी हांसि रे ॥ एवी हांसि न करे
कोइ, थाये जेहथी विखासी रे ॥ मं० ॥ ७ ॥ जाळितो तारी गुरुणीए लीधी, न
थणे निरखी में तो रे ॥ हसते हसते मारे माथे, चोरी नांखी तें तो रे ॥ मं० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजपुत्रीए कहुं हे बेहेन! में तारी मस्करी करीज नथी. वली एवी मस्करी करायज

नहीं के जेमांश्री विखवाद उजो आय. ॥ ७ ॥ बली तारी गुरुणीएज ए जाख उपाडी लीधी तेमें मारी
आंखेज दीवुं ठे. अने तुं तो हसता हसतामां मारा माथा उपर चोरीनी आल नांखेठे. ॥ ७ ॥

चोरे कोइ पकडाये कोइ, उलटी गति कोइ तारी रे ॥ तारा सम में
लीधी होयतो, विनती मान तुं मारी रे ॥ मं० ॥ ९ ॥ बोली सचिव
सुता निसुणीने, नृप कन्याने निठोली रे ॥ मुज गुरुणीने कलंक तुं
देती, रहे बाइ तुं अणबोली रे ॥ मं० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ कोइक चोरी करे अने कोइकना माथा उपर आल चडे, आतो तारी रीतज उलटीठे. हुं तो
तारा समखाउंठे, में तो लीधीज नथी, आ वात साचीज मानजे. ॥ ९ ॥ ते सांज्खीने मंत्री पुत्रीए,
राजकन्याने उपको देतां कहुंके हे बेहेन! मारी गुरुणीने शामाटे आवुं कलंक आपे ठे? तुं बोदया-
विना बेसी रहे. ॥ १० ॥

खेवा देवा पाखे ताहरे, एहथी एवनो शो आंटो रे ॥ अघटित क
हेतां तुज जीजनीए, कांइन जांगे कांटो रे ॥ मं० ॥ ११ ॥ तृण
पण ए न लहे पण दीधुं, शुं करे जाखिने लेश रे ॥ एणेतो परिहरी
ग्रही दिहा, मणि माणिकनी पेइरे ॥ मं० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तारे एनी साथे कांइपण खेवा देवा शिवाय, तुं एना उपर आवनी शामाटे अंटस राखे ठे.
बली आवुं अघटित बोखतां तारी जीजे कांटो केम जांगतो नथी. ॥ ११ ॥ जे दीधाविनां तरखखा मा-
त्रने पण लहे नही ते जाखि लइने शुं करे, कारण के एणे हीरा माणेकनी पेटीउने पण तजी दइने
दीहा ग्रहण करी ठे. ॥ १२ ॥

ए व्रत धरणी सूधी करणी, एहनो च्रम कोइ नाणे रे ॥ योगी वामुव
जमता सरखी, रखे एहने करी जाणे रे ॥ मं० ॥ १३ ॥ एहना उप
शम जूषण आगल, ए जूषण किण गणती रे ॥ एहवी महासती
उनी वातो, कहीए नही अणवनती रे ॥ मं० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एतो एवा उत्तम व्रतने धारण करनारी ठे, एनी करणी मात्र श्रेष्ठ ठे. एना उपर कोइने शं-
कापण आवे नही. एने तुं जोगी अने रखमता ब्राह्मण जेवी रखे जाणती. ॥ १३ ॥ एना उपशम रूप
जूषण पासे आ जाखि जूषण शुं गणतरीमां ठे. एवी महा सतीउना संबंधमां नही बनेली वातो कदापि
न केहेवी जोइए. ॥ १४ ॥

धन सामु नवि जोवे शुंकी, पगला मांडे जोय फुंकी रे ॥ नवि दीठी
कोइ मतिनी टुंकी, में तुज जेवी अचूकी रे ॥ मं० ॥ १५ ॥ न्यास
रिये पण गांठ न राखे, जाये तेवारे चाखे रे ॥ हाथ न जाखे दीधा
पाखे, तो तुं एम कां चाखे रे ॥ मं० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए साध्वी धननी सामुं तो शुंकीने पण जोवे नही. जमीन उपर पग पण जमीन जोइने मुके,
रखे पग नीचे धननो स्पर्श आय. में ताराजेवी टुंकी बुद्धिवाली कोइ दीठी नहीं. आ वातमां हुं चूखतीज

नथी. ॥ १५ ॥ वस्त्रने ठेमे पण गांठ राखता नथी. खाय पण क्यारे के ज्यारे मांगी लावे त्यारे; दीधा-
विना हाथमां पण जाळे नही. तो पठी तुं आम शामाटे बोखेठे, ॥ १६ ॥

कहे नृप पुत्री रुपमतीने, जो कहुं मारुं न माने रे ॥ आपण बेहुं व
सतीए एहनी, जइने जोइए ठाने रे ॥ मं० ॥ १७ ॥ ए पासे जो जा
खि खेउं तो मुज शाबाशी दीजे रे ॥ आपण वात ए साची कीजे,
जेम मुजथी तुं पति जे रे ॥ मं० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पठी तिलक मंजरीए रुपमतीने कहुं, हे बेहेन! जो तुं मारुं कहुं साचुं न मानती हो तो,
आपणे बंने तेना उपाश्रये जइ ठानी रीते तपास करीए. ॥ १७ ॥ एनी पासेथी जो जाखि कडावुं तो मने
तुं शाबाशी आपजे. मारे तो जे वात साची ठे तेज केहेवानीठे, जेथी तने मारी उपर विश्वास बेसे. ॥ १८ ॥

ते बेहु कन्या साध्वी वस्ती, आवी हसती हसती रे ॥

ढाल पचवीशमी मोहने जाखी, चोथे उल्लासे उलसती रे ॥ मं० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ ते बंने कन्याउं साध्वीने उपाश्रे हसती हसती आवी. एवी रीते चोथा उल्लासमां मोहन वि-
जयजी ए पचवीशमी ढाल कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

इर्या पथिकी पथिकमी, साध्वी क्रिया पात्र ॥ आलो ए ठे गो
चरी, जोजन ज्ञाना मात्र ॥ १ ॥ एहवे ते बेहु कन्यका, आवी
वसती मोजार ॥ सचिव सुताए साचव्यो, वंदनादि व्यवहार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते समये क्रिया पात्र साध्वी बहोरवा सारूजतां लागेली इर्यापथिकी क्रिया, शरीरने जाउं
आपवा जोजन लेवा जे गोचरी सारु गया हता, ते पडिकमतां हतां. ॥ १ ॥ एटलामां ते बंने कन्याउं
उपाश्रय मध्ये आवी. मंत्री पुत्रीए साध्वीजीने वंदना करवा प्रमुख उचित व्यवहार सर्वे कर्यो. ॥ २ ॥

मोहडे देइ मुहपति, साध्वी कहे ते वार ॥ बाहिर बेसो बेहु
तमे, करवो ठे आहार ॥ ३ ॥ अहार जो लेवो होए, तो पडखो
घडी एक ॥ आज करंता एषणा, असुर थयुं ठे ठेक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ साध्वीजीए पोताना मुखपासे मुहपति राखीने कहुं के आमारे आहार करवो ठे तेथी हमणां
तमे बंने बहार बेसो. ॥ ३ ॥ वली जो तमारे अहार लेवो होय तो एक घडी सुधी वार खमजो. आज
अमने एषणा समिति शोधतां बहुज असुर थयुं ठे. ॥ ४ ॥

मंत्री पुत्री ततकणे, जइ बेठी एकांत ॥ नृपपुत्री जाए नही,
हियडे कपट अनंत ॥ ५ ॥ बाहिर बेहेनी केम गइ, कामठे व
सती मांहि ॥ आणी आलयमां फरी, सचिव सुताग्रही बांहि ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तत्काळ प्रधाननी पुत्रीतो एकांतमां ठेडे जइ बेठी. परंतु राजपुत्री तेणीना अंतःकरणमां अ-
त्यंत कपट होवाथी ते दूर गइ नही. ॥ ५ ॥ राजपुत्रीए मंत्री पुत्रीपासे आवी कहुं के हे बेहेन! तुं ब-
हार केम गइ. कामतो उपाश्रयमांज ठे एम कही मंत्रीपुत्रीनो हाथ जाखी फरी तेणीने उपाश्रयमां लावी. ६

साध्वी मन संशय धरे, ऐम केम बेहु एह ॥

आज तो कोइक वातनो, दीसे ठे संदेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आधी हील चाल देखी साध्वी मनमां विचारवा लाग्याके बने जणीउं आम केम करती हशे. आजे कोइ बाबतनो तेउना मनमां संशय उत्पन्न थयो जणाय ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २६ मी ॥

॥ कोइ राखेरे सूर सुजट कोइ राखे रे ॥ ए देशी व ॥

बोली नृपनी पुत्रिका रे, अज्जा सुण मुज वाणी रे ॥ कहुं तु एकांते
तुजने रे, राखतुं ताहरुं पाणी रे ॥ १ ॥ कोइ कोइने रे, कूडु कलंक
न देशो रे ॥ ए आंकणी ॥ एहवुं तुजने बहोरवुं रे, केम गुरुणीए ज
णाव्युं रे ॥ गोचरी करतां चोरवुं रे, एहवुं उदय केम आव्युं रे ॥ को० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवामां राजपुत्रीए कहुंके हे आरजा! हुं तमने गुप्तरीते कहुं तुं के हवे तमारी शोचा जेम
रहे तेम करो तो सारू. (कवि कहेठे के) हे जव्य जीवो! कोइना उपर जूवुं आल न मूकशो. ॥ १ ॥
गोचरी बहोरवा जइए ते वखते लाग पडे तो चोरीपण करी लेवी एवुं कइ गुरुणीए तने शिखव्युं हतुं.
आजे चोरवानुं मन केम थयुं? ॥ २ ॥

घृतलेवा घरमां गइरे, रूपमती एम जोली रे ॥ लीधी जालि तें एहनी रे, ते
हवे जरता जोली रे ॥ को० ॥ ३ ॥ दीठे नयणे माहरे रे, पण हुं तो नवी चे
तीरे ॥ त्यारे जो जानत एवुं रे, तुजने जवा न देती रे ॥ को० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे वखते आ सरल मनवाली रूपमती तमने घी बहोराववा सारू लेवा घरमां गइ ते वखते
पातरा जोलीमां घालतां तमे तेनी जालि लइ लीधी छे. ॥ ३ ॥ ते वखते हुं आंखथी जोती हती, परंतु
हुं एम नहोती जाणतीके तमे चोरीजशो. जो एवुं जाणती होततो कदापि तमते जवा देत नही. ॥ ४ ॥

नहींतो हुं स्याने कहुं रे, अइने मुखनी फोरी रे ॥ पण तुज चेलीए माहरे रे,
माथे चढावी चोरी रे ॥ को० ॥ ५ ॥ बेहेनी जूवुं रखे मानती रे, ते माटे हुं
न बोली रे ॥ पण हवे घरघर ताहरो रे, देइश पमदो खोली रे ॥ को० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारे आटला वाचाल अइने शामाटे तमने केहेवुं जोइए? परंतु हुं शुं करुं तमारी चेलीये जा-
खिनी चोरी मारे माथे नांखी तेथी मारे कहेवुं पके ठे. ॥ ५ ॥ मारी बेहेनने ते वखते खराब लागशे ते
कारणथी ते वखते हुं बोली नही, परंतु हवे तो हुं एवातनो पडदो-गुप्तजेद घेर घेर तमारो प्रगट करीश. ६

साध्वी कहे एम कां कहे रे, रे मुग्धे अणजाण्युं रे ॥ में तो विना
आहारथीरे, बीजुं कांइ नथी आण्युं रे ॥ को० ॥ ७ ॥ संशय हो
यतो सुखे जुउं रे, ए त्रिपणी ए जोली रे ॥ जाली किसी बखी हुं
किसी रे, ए मुज न खपे जोली रे ॥ को० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पत्नी साध्वीए कहुं के हे जोली कन्या! आवुं जाण्याविनानुं केम बोलेढे. में त्यांथी आहार सिवाय बीजुं कांइपण आण्युं नथी. ॥ ७ ॥ जो तारा मनमां शंका होय तो सुखेथी आ तरपणी तथा जोली तपासो. मोतीनी जालि केवी अने हुं केवी! हे जोली! ए जालि अमने लेवी खपे नही. ॥ ८ ॥

नृप पुत्री रोषे चठी रे, न कर अळे मुज खोटी रे ॥ आप जली सनिधे कहुं रे, मुज बेहेनीनी अकोटी रे ॥ ए ॥ जांकी मांकी जोली जूए रे, नृप पुत्री सु प्रसिद्धि रे ॥ साकीए वलगाकी जिहां रे, जालितिहांथी लीधी रे ॥कोण॥१०॥

अर्थ ॥ पत्नी राजपुत्री क्रोध चढावीने बोली, हे आरजा! मने जूडी पारु नही. हे बाइ! हुं तने कहुं तुं के हवे जली अइने मारी बेहेननी अकोटी आपीदे. ॥ ए ॥ पत्नी राजपुत्री खुडीरीते तो जोलीने चारे बाजुए आम तेम जोवामांडी. पत्नी तरतज साडीना पाखव उपर ज्यां अकोटी वलगाडी हती त्यांथी तरतज लइ लीधी. ॥ १० ॥

आपी सचिव पुत्री प्रते रे, साध्वी जणी अवहेली रे ॥ आज पत्नी तुं एहने रे, बेसीशमां कहुं जेली रे ॥ कोण ॥ ११ ॥ रुपमती कहे नृपसुते रे, ए सवी क रणी तारी रे ॥ कहिये चोरी करे नही रे, जडक गुरुणी मारी रे ॥कोण॥१२॥

अर्थ ॥ तरतज सादवीनी अवहेलणा करी, अकोटी मंत्री पुत्रीने आपी; अने कहुं के आज पत्नी हवे कोइ पण दिवस तुं अनी साथे बेसीशमां. ॥ ११ ॥ पत्नी रुपमतीए कहुं के हे तिलक मंजरी! आ काम ताराजडे. मारी निर्मल अंतःकरणवादी गुरुणी कदापि कोइपण प्रकारनी चोरी करेज नही. ॥ १२ ॥

गुरुणीजी एहनुं कहुं रे, रखे मनमांहि आणो रे ॥ एठे मिथ्यात्वी एहमां रे, रखे मनमांहि आणो रे ॥ कोण ॥ १३ ॥ पयप्रणमी गुरुणी तणां रे, रुपमती गृहे आवी रे ॥ नृप पुत्री घणीए कला रे, कीधी पण नवि फावी रे ॥ कोण ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे गुरुणीजी! एनुं बोलेलुं आप मनमां जरापण लावशो नही. एतो हड हम्ती मिथ्यात्वी ठे. एनामां साची समजण रति मात्र नथी. ॥ १३ ॥ पत्नी गुरुणीना चरणमां नमस्कार करी रुपमती पोताने घेर आवी अने राजपुत्रीए अनेक कपटकला करी परंतु ते लेशमात्र तेमां फावीनही. ॥ १४ ॥

हवे आलोचे प्रवर्तनी रे, नृप पुत्रीए कर्तुं काचुं रे ॥ पण नगरीना लोकने रे, हियके वसशे साचुं रे ॥ कोण ॥ १५ ॥ रोषवशे तिहां साध्वीए रे, लीधो निज गळे फांसो रे ॥ चारित्रिया पण क्रोधथी रे, न विचारे निज वांसो रे ॥ कोण॥१६॥

अर्थ ॥ हवे साध्वी मनमां विचारवा लाग्या के राजपुत्रीए मारा माथा उपर जुहुं आल मुक्युं ते वा- तमां ते फावी तो नही, परंतु नगरीना लोकोना मनमां तो साचुंज लागशे ॥ १५ ॥ पत्नी साध्वीए तो क्रोधने वश अइ गदामां फांसो घाट्यो. (कवि कहे ठे) चारित्र धारण करनारा पण क्रोधने वश अतां परिणामशुं आवशे ते विचारता नथी. ॥ १६ ॥

पाफोसण सुरसुंदरी रे, आवी ततक्षण दोनी रे ॥ फांसो साध्वी कंठथीरे, करूणा आणी ठोनी रे ॥ कोण ॥१७॥ आहार कराव्यो पाडोशणे रे, अमणीने समजावी रे ॥ साध्वी पण समजी करी रे, समताने घेर आवी रे ॥ कोण ॥१७॥

अर्थ ॥ एवे समये पानोशमां सुरसुंदरी नामनी एक श्राविका रेहेती हती ते तरत दोमी आवी अने तेणीए करुणायुक्त अंतःकरणशी साध्वीना गलामांशी फांसो काढी नांख्यो ॥ १७ ॥ ते पाडोशण सुर सुंदरीए, साध्वीने बहु बहु रीते समजावीने आहार कराव्यो. साध्वीने पण धीमे धीमे समजण आवतां क्रोध शांत थइ ते समताना घरमां आवी. ॥ १८ ॥

संयम पाळे जावशी रे, अनुजव विजव विलासे रे ॥

जाखी ढाल ठवीशमी रे, मोहने चोथा उल्लासे रे ॥ को० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ साध्वीए निर्मल जावशी चारित्र आराधन करवा मारुयुं अने अनुजवरूप वैजवनो विलास करती हवी. एवी रीते चोथा उल्लासमां ठवीशमी ढाल मोहन विजयजीए कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

बेहु कन्याने परस्परे, अहनिश वचन संवाद ॥ जिन मत शैवी
मत तणो, चाख्यो जाय विवाद ॥१॥ कोइ कोइना धर्मने, माने
नही लगार ॥ बेहुं ए अवसर साचवे, निज निजना आचार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते बंने कन्याउने निरंतर वाणी संवाद थतो हतो तेमां जिन मत अने शिवमत संबंधी विवाद चाहयाज करतो हतो ॥ १ ॥ बंने मांशी कोइ पण एक बीजाना धर्म उपर श्रद्धा करती नहती, एटखुंज नहीं पण अवसर आवे दरेक पोतपोताना आचारने साचवती हती. ॥ २ ॥

एहवे नृप वैराटनो, जित शत्रु वरुवीर ॥ शुरसेन तेहनो तनुज,
सुरगिरि सम वरुधीर ॥३॥ तेणे मंत्री मोकख्यो, जिहां तिलका-
पुर नाह ॥ करवा तिलक मंजरी थकी, शुरसेन विवाह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां वैराट देशनो महा शुरवीर जित शत्रु नामनो राजा हतो तेने मेरू पर्वत समान महा धैर्यवंत शूरसेन नामनो पुत्र हतोते शूरसेननो विवाह, तिलकापुरीना राजानी पुत्री तिलक मंजरीनी साथे करवा सारू, पोताना मंत्रीने, मदन जमराजानी पासे मोकख्यो. ॥ ३ ॥ ४ ॥

पूठे जनक सुता प्रते, पाणि ग्रहण स्वरूप ॥ हरखित थइ पुत्री
कहे, तातने वचन अनूप ॥५॥ जो मंत्रीनी पुत्रिका, वरए वरे
सुजाण ॥ तो माहरे पण एहवर, वरवो करुं प्रमाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते आव्यो एटले राजाए पोताना पुत्रीने लग्न संबंधी हकीकत केहेवा बोलावी, राजाए शुरसेन संबंधी वात केहेतांज तिलकमंजरीए पोताना पिताने हर्ष सहित कहुं के जो रूपमती ए वरने वरवाने कबुल करे तो मारे पण एनी साथे लग्न करवा प्रमाण ठे. ॥ ५ ॥ ६ ॥

अमे बेहु बालापण थकी, कीधो ठे संकेत ॥

मली बेहु जणीए एकवर, वरवो वधते हेत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बाह्यावस्थाशी अमे बंने बेहेनपणीउए एवो गुप्त रीते निश्चय कर्यो ठे के आपण बंने जणी उ ए एकज वरने वरवो जेशी आपणा स्नेहमां पण वृद्धि आय. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २७ मी ॥

॥ कायापुर पाटण रूअको ॥ ए देशी ॥

आपणा प्रकृत पुरुष प्रते,जाखे मकरध्वज राय रे ॥ आव्यो ठे सचिव वैराटथी,
करीए तस कवण उपाय रे ॥ आ० ॥१॥ माहरी ताहरी पुत्रीए, मन धर्यो एक
जरथार रे ॥ कहे तो बेहुनो एक वरथकी, करीए विवाह निरधार रे ॥ आ० ॥२॥

अर्थ ॥ ते सांचली मकरध्वज राजाए पोताना प्रधानने बोलावी कहुं के वैराटना राजानो प्रधान आ-
व्यो ठे, तेनी हकीकत सांचलो अने करवा योग्य कार्य करो ॥ १ ॥ मारी अने तमारी पुत्री, बने ए
एक पतिनी साथे लग्न करवानो निश्चय कर्यो ठे तेथी तमारो अजिप्राय होय तो बनेना एक वरनी
साथे लग्न करीए. ॥ २ ॥

नृप जणी ताम मंत्री कहे, तेडो वैराट वकील रे ॥ लगननो दिवस निरधारी
ए,माहरी नथी कोइ ढील रे ॥ आ० ॥३॥ तेडी वैराटनो मंत्री,नृप कहे आणी
उछाह रे ॥ मेलव्यो अमे शुरसेनथी, बेहु सुता केरो विवाह रे ॥ आ० ॥४॥

अर्थ ॥ मंत्रीए कहुं के हे महाराज ! ते वैराटना प्रधानने बोलावो अने लगना दिवसनो निरधार
करो. मारी ते बाबतमां कोइ पण प्रकारनी ढील नथी ॥ ३ ॥ पठी वैराटना मंत्रीने बोलावी राजाए उ-
त्साह पूर्वक कहुं के अमे अमारी तथा प्रधानजीनी पुत्री एम बने कन्याउनो शुरसेननी साथे विवाह
संबंध कबुल करीए ढीए. ॥ ४ ॥

लग्ननो दिवस निश्चय करी, आवीठ मंत्री वैराट रे ॥ जइ जित शत्रुने विन-
व्यो, पाणि ग्रहण तणो घाट रे ॥ आ० ॥५॥ दोय गोरी तणो वालहो, थारो
कुंवर शुरसेन रे ॥ जान बहुमानहुंती सजी, उजली सागर फेन रे ॥ आ० ॥६॥

अर्थ ॥ पठी लग्ननो दिवस नकी करीने वैराटना मंत्रीए आवीने जित शत्रु राजाने लग्न संबंधी सर्वे
हकीकत निवेदन करी ॥ ५ ॥ आपणो कुंवर शुरसेन बे स्त्रीउनो प्राणनाथ थारो एवं धारी लग्न सारू
तैयारी करवा मांडी. समुद्रना उज्वल फीण जेवी जत्रकादार जाननी सामग्री तैयार करी. ॥ ६ ॥

आवीठ तुरत तिलकापुरी, सुरसेनो वरराज रे ॥ नृप सुता मंत्री पुत्री वरी,
मन तणां सिधलां काज रे ॥ आ० ॥७॥ बेहु सुसरे मली दायजो, देइ गज, वाजी
रथ जोय रे ॥ तुरत संप्रेडी लेइ सासरे, नृपति मंत्री सुता दोय रे ॥ आ० ॥८॥

अर्थ ॥ पठी शुरसेन वरराजा जान सहित तिलकापुरीए आव्या. राजपुत्री अने मंत्री पुत्रीनी साथे
पाणि ग्रहण कर्तुं. पोताना मनना धारेलां कार्य सिद्ध कर्यो ॥ ७ ॥ बने ससराए, हाथी, घोडा,
रथनी जोडी विगेरे जे जे करीआवर कर्यो ते सर्वे सहित राजपुत्री तथा मंत्री पुत्रीने तेमने सासरे
बोलाववामां आवी. ॥ ८ ॥

कंत साथे बेहु आवीठ, नगर वैराट मोजार रे ॥ सासुए सय व्हुरोन्नणी, सों
प्यो गृह तणो चार रे ॥ आ० ॥९॥ विलसे सुख विषयना कंतथी, ते बेहु वाध
ते वेश रे ॥ कहीए खोपे नही कुल बधू, सासू ससरानो निर्देश रे ॥ आ० ॥१०॥

अर्थ ॥ पोताना स्वामिनाथनी साथे बंने पलिउं वैराट नगरमां आवी. तेउं सासरामां रेहेतांज थोडा वखतमां सासुए बंने बहुउंने गृह संबंधी सर्वे कारजार सौधी दीधो ॥ ए ॥ पोताना स्वामिनाथनी साथे बंने जणीउं मन गमता जोग विदासनां सुख जोगवे ठे. बंनेनी रूप कान्ति वधती जाय ठे. बंनेमांथी कोइ सासु ससरानी आजा लोपती नथी. ॥ १० ॥

पण बेहु मांडो मांहे होवे, वचन विवाद काइ वार रे ॥ चित्त न मळे एक एकनुं, दोहिलो शोक व्यवहार रे ॥ आ०॥११॥ शोकथी शूली रूडी कही, नही इहां मीनने मेष रे ॥ बेहु जो बेहेन सगीउं होवे, तोही पण वहे छेपरे ॥ आ०११॥

अर्थ ॥ आवां सुख जोगवता उतां कोइ कोइ वखत अंदर अंदर बंने जणीउंने वाद विवाद थतो हतो. शोकना व्यवहारनो संबंध दोहिलो होवार्थी एक बीजानुं मन एक बीजानी साथे मळतुं न होतुं ॥ ११ ॥ शोक करतां शूली जळी ए वातमां लगार पण मीन-मेष नथी (ज्योतिष जोवानुं नथी) बंने सगी बेहेनो होय अने तेउं पण जो शोक आय तो छेपी थया विना रहे नहीं. ॥ १२ ॥

दोइ कोइ एक वस्तुनो, चित्तमां धरे अजिदाष रे ॥ एहज कारण वैरनुं, ठे बहु शास्त्रनी शास्त्र रे ॥ आ०॥१३॥ शोकनो संबंध दोहिलो, कलह करता दिन जाय रे ॥ बोले मोसाने कोसें घणुं, रोष हियडे न समाय रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एक वस्तुना बे जणा अजिदाषी आय तो एवी अजिदाषा बनी रेहेतां वैरनुं कारण उत्पन्न आय. एवी बहु शास्त्रोनी शास्त्री ठे ॥ १३ ॥ शोक संबंध अत्यंत दुःखकारक ठे. तेना दिवसो क्लेश मांज जाय ठे. बंने जणीउं एक बीजा परत्वे जुवां आल अने मेहेणां मारे ठे. हैयामां क्रोध समातो नथी. जेहने दोग्य होवे कामिनी, तास फोकट अवतार रे ॥ इश पण पार्वती जान्हवी, आदरी जमेय संसार रे ॥ आ० ॥ १५ ॥ सुर नृप प्रेम लुब्ध थको, बेहु जणी राखे समान रे ॥ जाखवे चित्त बेहुए तणां, जेम तंबोली निज पान रे ॥ आ०॥१६॥

अर्थ ॥ जे जे बे स्त्रीउं होय तेनो मनुष्य अवतार नकामो गयो एम समजवुं. शंकर पण पार्वती अने गंगानी साथे परणवार्थी संसारमां जटक्या करे ठे ॥ १५ ॥ सुरसेन राजा तो प्रेममां आसक्त बंने पलिउंने सरखी रीते राखे ठे. बंनेनां मन जेम तंबोली पानने साचवे तेम, साचवे ठे. ॥ १६ ॥

चोथे उद्वासें सत्तावीशमी, मोहने वर्णवी ढाल रे ॥

जविक जन चित्त दइ सांजलो, आगल वात रसाल रे ॥ आ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते चोथा उद्वासमां मोहन विजयजीए सतावीशमी ढाल कही. हे जव्यजीवो ! तमे ध्यानपूर्वक सांजल जो. आगल वात बहुज रसाल ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तिलक मंजरीना तातने, रमती किणे आखेट ॥ काबर एक पर छीपनी, आवी कीधी जेट ॥ १ ॥ स्याम शिखा नयणां अरूण, चंचा कनक समान ॥ पांखो विच विच सित असित, वाणी पियूष पान ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरीना पिताने कोइ वाघरी-पारधीए एक पर छीपनी रमत करती काबरने लावी जेट करी ॥ १ ॥ ते काबरने काडी शिखा हती. तेनी बंने आंखो राती हती. चांच सुवर्णनी जेवी हती. पांखोनी वचे वचे धोला अनेक लींसोटा हता. अने तेनी वाणी अमृतपान जेवी हती. ॥ २ ॥

काव्य कथा दोहा जणी, घणी सुरंगी देह ॥ रीजयो जूपति
पंखणी, राखी सोवन गेह ॥ ३ ॥ पुत्रीने रमवा जणी, मुकी पुर
वैराट ॥ तिलक मंजरी हरखी घणुं, देखी पंखणी घाट ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते कविता बोळती, वार्ता कहेती अने दोहा गाती. तेनुं शरीर सारा रंगवाळुं हतुं तेथी तेना उपर राजा बहु राजी अथो अने तेणीने सुवर्णना पांजरामां राखी ॥ ३ ॥ पोतानी पुत्रीने रमत गमतमां आनंद थवाने माटे राजाए तेने वैराट नगर मोकळी. तिलकमंजरीए काबरनी सौंदर्यता देखीने मनमां बहुज हर्ष पामी. ॥ ४ ॥

सदा रमाडे तेहने, पोषे नवल आहार ॥ नापे रूपमती प्रते,
रमवाने कोइ वार ॥ ५ ॥ रूपमती मागे यदा, कहे नृप पुत्री एमा ॥
पीयर हुती पंखणी, तुं न मंगावे केम ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरी तेने हमेशां रमावती हती, नवा नवा खान पानथी पोषण करती हती. परंतु कोइ पण वखत रूपमतीने ते काबर रमत गमत सारू आपती न होती ॥ ५ ॥ ज्यारे कोइ वखत रूपमती ते काबरनी मागणी करती त्यारे तिलक मंजरी कहेतीके पोते पण पोताना पियरथी शामाटे एवी पक्षिणी मंगावीए नहीं. ॥ ६ ॥

माहारे ताते मोकळी, ए रमवाने काज ॥
पियरथी मंगावतां, केम तुज आवे लाज ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मारा पिताए मने रमवा सारू ए काबर मोकळी ठे. ते प्रमाणे तने पण पोताने पियरथी एवी काबर मंगावतां शुं शरम आवे ठे ? ॥ ७ ॥

॥ ढाल २७ मी ॥

॥ राग सोरठ सामेरी ॥ धनधन संप्रतिसाचो राजा ए देशी ॥
मंत्री डुहिता अति विलखाणी, सोकळडीने मोसे रे ॥ पण जोळी
मनमां नवि जाणे, विणसे जे कारज रोषे रे ॥ १ ॥ जाणे रे नही कोइ
कर्मनी गतिने ॥ ए आंकणी ॥ काबर एक मंगाववा कारण, पियर मुकयो
कागळीउं रे ॥ मंत्रीए पुत्रीना अक्षर वांची, शोकसंबंध अटकळीउं रे ॥ जा०१ ॥

अर्थ ॥ रूपमती पोतानी शोक तिलकमंजरीना मेहेणांथी जांखी पडी गइ. परंतु सरळ मनवाळी ते एम न समजी शकी के रोष करवाथी पोतानुं कार्य बगळे ठे. (कवि कहे ठे के) कर्मनी गतिने कोइ जाणी शक्तुं नथी ॥ १ ॥ रूपमतीए एक काबर मंगाववा माटे पोताने पियर कागळ दख्यो. मंत्रीए पोतानी पुत्रीना अक्षरो वांचतांज शोकना वेषना कारणथी पत्र आव्यानुं कळी लीधुं. ॥ २ ॥

वनमां गीरमां पुरमां काबर, जोइ पण नवि लाधी रे ॥ तात विचारें
नही मुकुंतो, न रहे सुतानी बाधी रे ॥ जा० ॥ ३ ॥ कोसी पंखणी
एक कर आवी, नीखे वरणे रूडी रे ॥ अणजाएयो अलगाथी जाणे,
एह ठे जे सुंदर सूडी रे ॥ जा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए वनमां, पर्वतमां तथा शेहेरमां एम ठाम ठाम काबर माटे खोल कढावी परंतु जोइए
तेवी हाथ लागी नही. वली तेणे विचार्युं के जो नहीं मोकलुं तो पुत्रीनुं पण रहेशे नही ॥ ३ ॥ प्रयास
करतां एक कोसी जातनी पक्षिणी वीला रंगवाली अने मनोहर हाथ लागी अजाण्यो होय, ते ठेठेची
एमज जाणे के आतो सुंदर पोपटनी ठे. ॥ ४ ॥

कंचन पिंजर मांहे घाली, पुत्रीने पहांचामी रे ॥ रूपमतीए पिंजरथी काडी,
खोले लेइ रमाडी रे ॥ जा० ॥ ५ ॥ राखे पिंजर जतन करीने, रक्षक एक तस
राख्यो रे ॥ दासीए तिलक मंजरीने जइने, जेद पंखणीनो जाख्यो रे ॥ जा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ सुवर्णना पिंजरमां कोसीने मुकीने ते पांजरुं पुत्रीने पहांचाडयुं. रूपमतीना हाथमां आवतांज
तेणे पोताना खोलामां लइने तेने रमाडवा मांडी ॥ ५ ॥ कोसीने सारी रीते सार संज्ञाल पूर्वक पांज-
रामां राखी, तेनुं रक्षण करवा एक माणस राख्यो. आ पक्षिणी संबंधी सघली वात एक दासीए
तिलक मंजरीने कही. ॥ ६ ॥

शोके पियरथी पंखणी अणावी, निसुणी रोष जराणी रे ॥ पारकी
आंजी देखी न शके, अहो कांइ अकह कहाणी रे ॥ जा० ॥ ७ ॥
कोइ दिन शोक बेहु मली बेठी, निज निज पंखी वखाणे रे ॥ कोसी
नाणी पण जाणीए आण्यो, वीडी चढावी ठाणे रे ॥ जा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पोतानी शोके पियरथी एक पक्षिणी मंगावी ए वात सांजलीने तिलक मंजरी बहु क्रोध युक्त
अइ गइ. बीजानी शोका जे आंखे न देखी शकाय ए पण एक न कही शकाय एवी केहेवत ठे ॥ ७ ॥
कोइ एक दिवस बंने शोक्यो एकठी बेसी पोतपोताना पक्षीना वखाण करे ठे; कोसी जोके समजण वाली
हती; जाणे ठांणा उपर वीडी चढावीने आण्यो होय तेवुं अयुं. ॥ ८ ॥

एक कहे मारी काबर रूमी, एक कहे मुज कोसी रे ॥ जेम एक
ग्राहक आवे वलगे, पामोशी बेहु दोशी रे ॥ जा० ॥ ९ ॥ कहे बेउ
जणाउं जोइए केनी, पंखणी मीतुं बोखे रे ॥ वादे चढीउं होज्या
परठी, निज निज पिंजर खोले रे ॥ जा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एके कहुं के मारी काबर सारी ठे त्यारे बीजी ए कहुं के कोसी सारी ठे. जेम एक घराक
आवतां बंने दोशी वाणीया तेने वलगी पत्नी पोताना मालना वखाण करे तेना जेवुं थवा मांडयुं ॥ ९ ॥
बंने जणीउंने एवी होड करवा मांडी के जोइए कोनी पक्षिणी वधारे मीतुं बोखे ठे एवी रीते वाद विवाद
करतां सरत करी अने पोत पोताना पांजरां खोड्यां. ॥ १० ॥

काबर जेम बोले नर वाणी, तिलक मंजरी तेम कुदे रे ॥ रूपमती
बोलावे कोशी, जेह ठे पिंजर जुदे रे ॥ जा० ॥ ११ ॥ बोलावे पण
किमही न बोले, नरनी वाणी कोशी रे ॥ रूपमतीए मनमां जाण्युं,
ए तो फुटरी फोसी रे ॥ जा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेम जेम काबर मनुष्यनी जाणा बोलावा लागी तेम तेम तिलक मंजरी हर्षथी कुदवा मांकी.
अहींआ रूपमतीए पण जुदा पांजरामांहेनी कोशीने बोलाववा मांकी ॥ ११ ॥ रूपमतीए कोशीने मनु-
ष्यनी वाणी बोलावा अनेक प्रयास कर्या पण ते कोइ रीते बोली नही तेशी तेणे मनमां जाण्युं के आतो
मात्र रूपाळी ठे परंतु माळ वगरनी ठे. ॥ १२ ॥

खीजवे सोकरु रूपमतीने, कांइ हसाडे पकोसी रे ॥ मारी काबर उपर उवारी,
नांखु एहवी कोसी रे ॥ जा० ॥ १३ ॥ रूपमती हती घणीए माही, पण पंखीथी
रोषी रे ॥ आगळ जावी कोइ न समजे, कुण जाणे कुण जोशी रे ॥ जा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरी रूपमतीने खीजववा लागीके आम पाडोशी हसे एवुं शुं काम करे ठे ? क्यां
काबरने क्यां कोसी ? मारी काबर उपर एवी कोसीने तो उवारी जाउ. अर्थात् तेनी आगळ ते कशा
लेखामां नथी ॥ १३ ॥ रूपमती घणीज डहापण वाली हती परंतु पंखी उपर तेने गुस्सो चमथो. जावी
आगळ कोइनी समजण कामनी नथी. पठी कोण ज्ञाताके कोण जोशी ? ॥ १४ ॥

रुक्के कही घणुं ए वारी, वात तुं न कर कुमोसीरे ॥ तो पण रूपमतीए को-
सीनी, पांखो नांखी खोसी रे ॥ १५ ॥ जोर न चाड्यु कांइ पंखीनुं, सोल प्होर
दुःख पावी रे ॥ पहाती परजव आर्त्तध्याने, स्त्री अवतारे आवी रे ॥ जा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कोसीना रखवाले रूपमतीने बहु बहु रीते वारीने कहुं के आम गुस्सो करी परिणाम खराब
आवे एवुं शुं काम करो ठो परंतु रूपमतीए ते वात नही मानतां कोसीनी पांखो खेंची नाखी ॥ १५ ॥
पहीनुं कांइ पण जोर चाड्युं नही. तेणे सोल प्होर सुधी दुःख जोगव्युं अने अंते आर्त्तध्यानमां मरण
पामी परजवमां स्त्रीना अवतारमां जन्म थयो. ॥ १६ ॥

गिरि वैताहये गगन वल्लजपुर, पवन वेग नृप धन्य रे ॥ वेगवतीनी
राणीनी कूखे, ते कोसी उत्पन्न रे ॥ जा० ॥ १७ ॥ वीरमती तेणे
पुत्री प्रसवी, बहु कोडे हुलरावी रे ॥ वीर नृपतिने आजा पुरीए,
आनंदे परणावी रे ॥ जा० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ कोसीनो जीव वैताह्य पर्वत उपर गगन वल्लजपुर नामना नगरना पवन वेग नामना राजानी
वेगवती राणीनी कूखे पुत्री पणे उत्पन्न थयो ॥ १७ ॥ ते पुत्रीनुं नाम वीरमती पाड्युं. तेने बहु रीते द्दारु
दमावी उठेरी अने मोटी थतां आज्ञानगरीना वीरसेन राजानी साथे आनंद जर परणावी. ॥ १८ ॥

अपन्नर दत्त विद्याउं सार्धी, कीधुं राज्य सुसाखी रे ॥

अठावीशमी चोथे उल्लासे, मोहने ढाल ए जाखी रे ॥ जा० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ अप्सराए आपेली विद्याउं साधीने तेणीए बहु सारी रीते राज्य कर्युं. एवी रीते मोहन विज-
यजीए चोथा उद्घासमां अघावीशमी ढाल कहि. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

रूपमतीनी दासीए, आणी मन उपगार ॥ संजलाव्यो कोसी
जणी, महामंत्र नवकार ॥१॥ कोसी बाहिर परठवी, रूपमती
मन आप ॥ पंखी वध कीधा तणो, मांडयो पश्चाताप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कोसीना मरण समये रूपमतीनी दासीए पोताना मनमां उपकारनी बुझिए कोसीने नवकार
महामंत्र संजलाव्यो ॥ १ ॥ कोसी मरण पाग्या पठी तेने बहार परठवी दीधी. पठी रूपमतीना मनमां
पश्चिणीनो वध करवा संबंधीनो पश्चाताप थवा मांरयो. ॥ २ ॥

तिलक मंजरी मिथ्यात्वणी, जन्मथी दुष्ट स्वजाव ॥ कोशीक
गति दीठे वध्यो, जिन मत निंदा दाव ॥३॥ रेरे रूपमती निसुण,
एहवो तुज जिन धर्म ॥ मुखे पुकारे ठे दया, एहवां करी कुकर्म ॥४॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरी जे मिथ्यात्वणी हती अने जेनो जन्मथीज दुष्ट स्वजाव हतो तेणे कोसीना
आवा हाव करवामां आव्या ते देखी जिनमतनी निंदा वधारे करवानुं सूर्युं ॥ ३ ॥ हे रूपमती तुं सां-
जल ! शुं आवो तारो जिनधर्म ठे, के आवां कुकर्म करीने मात्र मोढेथीज दयानो पोकार कर्या करे ठे.

पंखी वधतां पापणी, केम चाळ्या तुज हाथ ॥ हुंतो कहीए नवि
हणुं, एहवा जीव अनाथ ॥५॥ शोक तणे वचने लह्यो, रूपमती
विषवाद ॥ वाध्यो बेहु शोक्यो जणी, निज निज धर्म विवाद ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे पापिणी ! आवी रीते पंखीनो नाश करवामां तारा हाथ केवी रीते चाली शक्या. हुं तो क-
दापि एवा अनाथ-निरपराधी जीवनीहिंसा करुंज नहीं ॥ ५ ॥ तिलक मंजरीना आवां सख्त वचनथी
रूपमतीने बहुज खेद थयो. बंने शोकयोनीवचे पोत पोताना धर्म संबंधी बहुज तकरार वधी पनी. ॥६॥

वारे घणुं ए वालहो, तेम विमणीउं थाय ॥

जेम पावक ज्वाला वधे, जेम जेम घृत सिंचाय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बंने राणीउंने सुरसेने बहु बहु रीते वारी परंतु बंने जणीउं विशेषे विशेषे विरोधी थइ. जेम
अग्निमां घी नाखतां ज्वाला वधे तेना जेवी तेउंनी दशा थइ. ॥ ७ ॥

॥ ढाल शए मी ॥

॥ बापडली रे जीजमली तुं कां नवि बोले मीतुं ॥ ए देशी ॥

रूपमती घणुं ए पस्ताये, कोशिकने दुःख देइ ॥ पण कीधुं अणकीधुंन होवे,
नान कहाये केइ रे ॥ बापडला रे जीवमला तुं करजे काम विमासी ॥ ए
आंकणी ॥ १ ॥ विहंडे जातुं आवतुं विहंडे, कर्मए करवत कासी रे ॥ बाण ॥१॥

अर्थ ॥ रूपमतीए कोसीने दुःख दइ मारी नांख्या पढी घणो पस्तावो कयो. परंतु जे कर्तुं ते अण कर्तुं अइ शकतुं नथी. ते वातमां कोइथी कांइ पण कही शकाय नही. (कवि कहे ठे) हे रांक जीव ! तुं जे काम करते विचारीने करजे ॥ १ ॥ कर्मनो एवो स्वजाव ठे के जेम कासीनुं करवत जतां आवतां मस्तकने कापे तेम कर्म पण जतां आवतां विडंबना करे ठे. ॥ २ ॥

रूपमती जे मंत्री पुत्री, पंखी पातिक पुरी ॥ पण ठे जिनमतनी आराधक, नही कोइ वाते अधूरी रे ॥ बा० ॥३॥ पूरव देशे आज्ञा नगरी, वीरसेन धृत घरणी ॥ चंद थकी पण अधिकी सुंदर, चंद्रावती तस घरणी रे ॥ बा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रधान पुत्री रूपमतीए जो के पंखीनो घात करी पूर्ण पाप बांधुं परंतु ते जिनमतनी आराधक हती, अने ते वातमां कोइ पण रीते अपूर्ण न होती ॥ ३ ॥ पूर्व देशमां आज्ञा नगरीना राजा वीरसेननी चंद्र थकी पण अधिक कान्ति वाळी चंद्रावती नामनी राणीना. ॥ ४ ॥

जोगवी जीवित पूरण रीते, रूपमती कोइ दिवसे ॥ आज्ञाए चंद्रावती उदरे, रूढे रिख्खे निवसे रे ॥ बा० ॥५॥ पूरण मासे अंगज प्रसव्या, चंद नाम तस दीधुं ॥ करो विधे अथवा करो अविधे, न मिटे धर्म जे कीधुं रे ॥ बा० ॥६॥

अर्थ ॥ उदरमां रूपमतीनो जीव पूर्ण आयुष्य जोगवीने कोइक दिवसे शुभ मुहूर्त्ते गर्भमां आव्यो ॥ ५ ॥ पूर्णमास अतां चंद्रावतीए पुत्रने जन्म आय्यो तेनुं नाम चंद पारुयुं. कवि कहे ठे के विधिपूर्वक के अविधिपूर्वक धर्म जे कर्तुं होय ते निष्फल अतुंज नथी. ॥ ६ ॥

हुतो जे कोसी रखवालो, ते थयो सुमति प्रधान ॥ जे पंखीनी करुणा आणी, एतस फल अमलान रे ॥ बा० ॥ ७ ॥ जे पोसाळ तणी पाडोसण, सुर सुंदरी हित करणी ॥ तेह थइ नृप चंद एताहरी, प्रथम गुणावली घरणी रे ॥ बा० ॥८॥

अर्थ ॥ जे कोसीनो रखवाल हुतो, तेनो जीव सुमति प्रधान थयो. मात्र पंखीना उपर दयाना परिणाम होवाथीज तेने आहुं निर्मल फल प्राप्त थयुं ॥ ७ ॥ जे उपाश्रयनी पाडोसण, साध्वीने हितनी करनारी सुरसुंदरी हती, ते हे चंदराजा ! तमारी प्रथमनी पटराणी गुणावली थइ. ॥ ८ ॥

राज सुता जे तिलक मंजरी, हुती मित्रा पढी ॥ विमल पुरीए चूपति पुत्री. थइ ते प्रमला लढी रे ॥ बा० ॥९॥ अज्ञा जीव थयो कनकध्वज, पूरव रोषे कोढी ॥ कोइ अज्ञानी किमपि न जाणे, कर्म तणी गति पोढी रे ॥ बा० ॥१०॥

अर्थ ॥ राजपुत्री तिलक मंजरी जे मिथ्यात्वपही हती ते विमलापुरीना राजानी प्रेमला लढी नामनी पुत्री थइ ॥ ९ ॥ साध्वीनो जीव गुस्तो चढवाने लीधे गळे गळे फांसो नांखवाथी कोढी कनकध्वज थयो. विचारोके अज्ञानी जीव कर्मनी आवी गहन गति केवी रीते जाणी शके? ॥ १० ॥

धावण कपिला जीव काबरनो, जेणे वढवारु लगानी ॥ नटवर जीव ठे शुरसेननो, परण्यो जे वेहु लानी रे ॥ बा० ॥११॥ रूपमतीनी पूर्वे दासी, तेह थइ नट वाला ॥ कर्म प्रवाह जेणे दिस चाळ्या, नगणे नदीउं नाला रे ॥ बा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ काबरनो जीव ते कपिला धव पणे उत्पन्न थयो. जेणे वढवारु जमावी. शुरसेननो जीव जे बने कुंवरीनो स्वामि हतो ते नटवर शिव कुंवर थयो ॥ ११ ॥ रूपमतीनी दासीनो जीव नटनी कुमारी शिव माला थइ. कवि कहे ठे-कर्मनो प्रवाह जे दिशाए चाट्यो ते दिशाए चाट्योज. ते नदीउ के नाळां कांइ पण हिसावमां गणतो नथी. ॥ १२ ॥

कुष्टीनो हिंसक जे मंत्री, ते काबर रखवालो ॥ पारन आवे पूरव जवनो, जेम गहीलीनो गवालो रे ॥ बा०॥१३॥ श्री मुनि सुव्रत जिनजीए ज्ञाख्या, एम पूरव जव सहुना ॥ रे आज्ञापति समज समजतुं, कहीए तुज किंबहुना रे ॥ बा०॥१४॥

अर्थ ॥ काबरना रक्षकनो जीव, कोढीआ कनकध्वजनो हिंसक मंत्री थयो. जेम घेली स्त्रीना गोटा-खानो पार आवतो नथी तेम पूर्वे करेळां जवोजवनां कर्मनो पण पार आवतो नथी ॥ १३ ॥ एवी रीते श्री मुनि सुव्रत जिनराजे सर्वेना पूर्वे जवनो वृत्तांत कह्यो. पढी कहुं के हे चंद्रराजा ! तमे समजो सम-जो. वधारे हवे तमने शुं बोध आपीए. ॥ १४ ॥

पांखो उखेड्यानो कोसीए, दीधो वैर प्रसिद्धो ॥ इह जव तुंजने वीरमतीए, मंत्रे कुकड कीधो रे ॥ बा० ॥ १५ ॥ कीधुं कर्म जे उदये आवे, तिहां नहीं कोइनो चारो ॥ काढ्यो ठे एम सधले जीवे, आप आपणो वारो रे ॥ बा०॥१६॥

अर्थ ॥ कोसीनी पांखो परजवमां तमे खेंची काढी हती तेनुं वेर आ जवमां प्रसिद्ध रीते दीधुं, तेज कोसीना जीव वीरमतीए आ जवमां तमने मंत्रथी कुकडो बनावी दीधो हतो ॥ १५ ॥ करेळां कर्म उद-यमां आवे तेमां कोइनो उपाय नथी. सर्व जीव पोतपोतानां कर्मने अनुसारे कर्मनां फल वारा प्रमाणे जोगवे ठे-ए सार ठे. ॥ १६ ॥

पूर्वे जवे साध्वीने चोरी, दीधी थइ निःशंकी ॥ प्रेमला लढी तो केहेवाणी, विष कन्याथी कलंकी रे ॥ बा०॥१७॥ पूर्वे जेम कोसीक रक्षकनो, कांइ न रह्यो जाड्यो ॥ गुणावलीनो एणे जव पण, वीरमतीथी न चाट्यो रे ॥ बा० ॥१७॥

अर्थ ॥ पूर्वे जवमां साध्वीना उपर निःशंकपणे चोरीनुं कलंक मुकयुं तो आ जवमां प्रेमला लढी विष कन्या तरीके कलंकवाली केहेवाणी ॥ १७ ॥ पूर्वे जवमां जेम कोसीना रखेवाळनुं रूपमती पासे कांइ चाट्युं नही. तेम गुणावलीनुं पण आ जवमां वीरमती पासे कांइ चाट्युं नही. ॥ १७ ॥

दासीए कोसी निजामी, पूर्वे जवे मन रंगे ॥ इह जव शिव मालाए कुर्कट, दीधो प्रेमला संगे रे ॥ बा० ॥१८॥ चंद नरेशे सुमति निशेषे, हियमा मांहि आण्यो ॥ पूरव जव अधिकारने जाण्यो, श्री जिनजीये वखाण्यो रे ॥ बा०॥१९॥

अर्थ ॥ पूर्वे जवमां करुणा सहित दासीए जेम कोसीनी महामंत्र नवकारनुं स्मरण आपी निजामी तेम आ जवमां शिवमालाए प्रेमला लढीना संगमां कुकडाने आपी सारवार करावी ॥ १८ ॥ चंद्रराजा तथा सुमति प्रधाने श्री मुनि सुव्रत जिनराजजीए पूर्वे जवनो जे जे अधिकार वर्णव्यो ते सर्वे पोत पो-ताना हृदयमां धारण कर्यो. ॥ १९ ॥

श्री जिनराज तणा चरणांबुज, प्रणम्या चंद जूपाळे ॥

मोहन कहे रस चोथा उद्घासनी, उगण त्रीशमी ढाळे रे ॥ बा० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ चंद्र राजाए श्री मुनि सुव्रत स्वामिना चरण कमलमां नमस्कार कर्यो. एवी रीते मोहन विज-
यजीए चोआ उद्घासमां उगणत्रीसमी ढाल रस युक्त कही. ॥ २१ ॥

॥ दोहा ॥

जिन वाणी निसुणी करी, चंद्र थयो बहु दह ॥ मिटि व्रान्ति
नयणे निरखि, पूरव जव प्रत्यह ॥ १ ॥ कर जोडी ठोमी कपट,
तोडी माया फंद ॥ दोमी जावेथी नमे, श्री श्री ज्ञान दिणंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जिनेश्वर जगवाननी वाणी सांजलीने चंद्र राजा बहु डाह्यो थयो, इहापोह करतां जाति स्मरण
ज्ञान थतांज पोतानो पूर्व जव प्रत्यह देखतां शंका टळी गइ ॥ १ ॥ कपट विना-सरख अंतःकरणथी
हाथ जोडी तथा मायानी जाव त्रोडीने शीघ्रपणे श्री ज्ञान सूर्य रूप जिनराजने जावथी नमस्कार
करवा लाग्यो. ॥ २ ॥

तुज जेवो तारक मध्ये, जव सागरनो पार ॥ जो स्वामि पामुं
नही, तो मुज कवण आधार ॥३॥ कीधो मुज पोता तणो, देखाकी
जव ज्ञीति ॥ हवे प्रभु मुजथी पालवी, पोता वटनी रीति ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! जवरूपी सागरनो पार पमाडनार तमारा जेवा तारक प्राप्त थया पढी जो हुं
संसार समुद्रनो पार पामुं नही तो पढी मारे कोनो आधार ठे ? ॥ ३ ॥ मने संसार संबधी पडतां
दुःखोतुं स्वरूप बतावी जवथी बीतो करी पोतानो वनाव्यो माटे हे प्रभु ! हवे पोतापणानी रीति
पण पालवी पडशे. ॥ ४ ॥

पुरे गज पाठा हठे, साहामा चाखे मीन ॥ जल पण पोतावट
गणे, नगणे दीन अदीन ॥५॥ जिन कहे देवाणु प्रिये, मा पडि
बंध करेह ॥ अनुमति खेइ कुटंबनी, चारित्र चित्त धरेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नदीना पूरमां हाथी घसनाइ जाय अने माडला सामे पुरे चाखे एवं बने ठे; ज्यारे जल पण
पोतापणुं ठोरुतुं नथी, तो आप जेवाए दीन के तवंगर नही जोतां पोता पणुं साचवतुं जोइए ॥ ५ ॥
श्री जिनराजे कहुं के हे देवाणु प्रिय ! चंद्रराय ! प्रतिबंध करो नही. कुटुंबनी संमति लइने चारित्र हृद-
यमां धारण करजो. ॥ ६ ॥

करी प्रभु चरणे वंदना, आव्यो जूपति गेह ॥

चरण करण गुण उपरे, प्रगट्यो पूरण नेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ प्रभुना चरण कमलमां नमस्कार करी राजा जेना हृदयमां चारित्र धर्म उपर संपूर्ण प्रेम उत्पन्न
अर्थोःठे एवो, पोताने घेर आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३० मी ॥

॥ थिर थिर रे चंदला मकरिश विहाणुं ॥ ए देशी ॥

देवी गुणवती प्रेमला लढी, ए वेहु चंदे तेडी रे ॥ मांडी एकांते वैराग्यनी

वातो, विषय कथा नवि ठेकी रे ॥१॥ थिर थिर रे चेतन संयम पंथे,

जूखे कां आव्ये बाजी रे ॥पति पत्नीनुं मन जो राजी,शुं करशे त्यां काजीरे ॥२॥

अर्थ ॥ चंद राजाए गुणावली देवी तथा प्रेमला लक्ष्मी, ए बने राणीउने बोलावीने तेउनी साथे जोग विद्यासनी वातो नहीं करता एकांत वैराग्यनी वार्त्ताउं करवा मानी. (कवि कहे ठे) हे चेतन ! संयम मार्गमां स्थिर आ. बाजी जे हाथमां आवी ठे ते जीतवामां शुं काम जूल करे ठे? जो पति पत्नीनुं मन राजी होय ठे तो काजी वचमा पडी शुं करी शकेठे. ॥ १ ॥ २ ॥

रे वनिते अमे संयम वेशुं, श्री पुरुषोत्तम पासे रे ॥ तृप्त थयुं मन

राज्य लीलाथी, जिन वाणी विश्वासे रे ॥ थि० ॥ ३ ॥ जीवित अंज-

खिना जल सरखुं, अथवा जलनो परपोटो रे ॥ काया असती माया

जेवी, करवो जरुंसो ते खोटो रे ॥ थि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे विनयवंत स्त्रीउं ! हवे अमे पुरुषोत्तम उत्तम एवा श्री मुनि सुव्रत स्वामि पासे चारित्र ग्रहण करशुं. जिनेश्वर जगवाननां वचन उपर श्रद्धा थवाथी हवे राज्य जोगथी अमारुं मन तृप्त थवाथी ते उपर उदासीनता थइ ठे ॥ ३ ॥ आयुष्य अंजखिमां राखेला पाणी सरखुं अथवा जलना परपोटा सरखुं ठे; वली शरीर व्यञ्जिचारिणी स्त्रीनी प्रीति जेवुं ठे. तेनो जरुंसो करवो तेज खोटुं ठे. ॥ ४ ॥

मांस रूधिर गाराथी कीधी, खडकी हारु जीतडली रे ॥ नसनी वली-

उं रोमने घासे, ढाइ काष्टा जुंपडली रे ॥ थि० ॥ ५ ॥ जोजन

पुरणीए पूरायें, पवनने थंजे थंजी रे ॥ अन्यंगनादिके लीपी तो

पण, अवधे न रहे उची रे ॥ थि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मांस अने छोही रूप गाराथी आ हांड पिंजर रूप जीत उची करेदी-चणेली ठे तेमां नस रूप वलीउनी जोइए त्यां गोठवण करी वाख रूपी घासथी आ कायारूप-जुंपडी ढाइ ठे ॥ ५ ॥ जोजन रूपी पुरणीथी तेने पुरवामां आवे ठे अने पवन रूपी आंजलाथी तेने टकावी राखवामां आवे ठे तथा स्नान विलेपनादिथी खिपवामां आवे ठे तो पण मुदत पुरी अतां टकी शकती नथी. ॥ ६ ॥

कागलने नावमले बेसी, केम उंमे जल तरीए रे ॥ तेम ए काया

केम ठहराये, ए दुस्तर जव दरीए रे ॥ थि० ॥ ७ ॥ मेलो आपण-

डो वार अनंती, हुवो नाव्यो ठेहडलो रे ॥ अथिर ए मेलो केम

करी ढाजे, गहिली माथे बेहडलो रे ॥ थि० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ कागलनी होडी बनावी तेमां बेसीने उंडा एवा समुज्जने केवीरीते तरी शकीये ? ते जेम तरी शकाय नहीं तेम आ जवरूपी समुज्ज आवी कायामां स्थिर रही केवी रीते तरी शकीये ? ॥ ७ ॥ आपणो अरस परस मेलाप अनंतीवार थयो ठे तेनो कोइ वखत अंत आव्यो नही. तेथी आवा प्रकारना मेलापथी सर्युं ? तेवो मेलाप घेलीना माथा उपरना पाणीना बेडां जेवो ठे. ॥ ८ ॥

जे घरणी, धरणी नृपकरणी मणि कणाकोरि कमावे रे ॥ जेह जिहां

होवे तेह तिहां रहे, कोइ किण संग न आवे रे ॥ थि० ॥ ९ ॥ जगत्

तणी स्थिति कृणिक देखीने, थयो हुं जववैरागी रे ॥ यो अनुमति
तो खेजं दीहा, जिन वचने रह लागी रे ॥ थि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ स्त्री, पृथ्वी, राज्य जोग विवास, हीरा माणिक अने कोटि ममे ङव्य जे जे प्राप्त थायजे ते-
ज्यांनुं त्यांज रहे ठे, मरण समये कांइपण साथे आवतुं नथी. ॥ ए ॥ जगतनी रचना आवीरीते कृणन-
श्वर देखवाथी हुं संसारथी वैराग्य पाय्यो हुं. हवे जो तमे मने रजा आपो तो हुं चारित्र धारण करूं.
जिनराजनां वचनमां मने गाढ प्रेम थयो ठे. ॥ १० ॥

कहेशो तो पण न करो तो पण, मारे संयम खेवो रे ॥ कोइने कह्यो
केम न खाये, मुखे आव्यो जे मेवो रे ॥ थि० ॥ ११ ॥ राणीए वचन
सुणी वादमनां, राखवा घणुं कीधी रे ॥ वार्यो नरह्यो तव करजोफी,
संयम अनुमति दीधी रे ॥ थि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तमे रजा आपशो अथवा नहीं आपो तोपण मारे तो संयम खेवो ठे. शुं मुखनी पासे आवीने
पडेवो मेवो माणस चूख्यो ठतां बीजाना ना कहेवाथी न खाय? ॥ ११ ॥ बने राणीउए पतिनां वचनो
सांजळी तेने संसारमां रेहेवा बहुज विनंती करी; अनेक रीते वारता ठतां कबुल न कर्युं त्यारे बे हाथ
जोडी संयम खेवानी अनुमति आपी. ॥ १२ ॥

राज्य आज्ञानगरी नृप चंदे, गुणशेखरने दीधुं रे ॥ मणि शेखरा
दिक अवरसुतोनुं, मनहुं राजी कीधुं रे ॥ थि० ॥ १३ ॥ सातसे राणी
सुमति मंत्रीश्वर, शिवनट सकल सुवेशुं रे ॥ विनवे चंद जणी क
रजोडी, अमे पण संयम खेशुं रे ॥ थि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चंदराजाए आज्ञा नगरीनुं राज्य गुणशेखरने आप्युं अने मणिशेखर प्रमुख बीजापण राज्य
कुमारोने वाजवी रीते गरास आपीने सर्वना मनेन संतोष पमाड्यो. ॥ १३ ॥ सातसे राणीउं, मंत्रीश्वर
सुमति अने शिवकुमार नट तथा शिवमाला विगरे चंदराजाने विनंति करवा लाग्या के अमे पण आपनी
साथे संयम खेशुं. ॥ १४ ॥

हरख्यो चंद करी आडंबर, दीहा हित परवरीउं रे ॥ नृप चढते प
रिणामे चढीयो, सिंहवली पाखरीउं रे ॥ थि० ॥ १५ ॥ श्रीमुनिसुव्रत
चरणे आव्यो, प्रचुजीए पण समजाव्यो रे ॥ तेम चंदादिक जाव
चारित्र्यीये, जाव अधिक मन आव्यो रे ॥ थि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पढी चंदराजा महा आडंबर सहित हर्षवंत थइ दीहा खेवा तैयार थयो. राजाना चारित्र प-
रिणाम उत्तरोत्तर वधवा लाग्या. एक तो सिंह अने वली तेने पाखर्यो एटखे पढी शोचामां कचाश
रहे? ॥ १५ ॥ पढी चंदराजा श्रीमुनिसुव्रतस्वामिनीपासे आव्या. तेउंने परमात्माए उत्तम बोध आप्यो.
जे सांजळी चंद प्रमुख जाव चारित्रवंतोना जाव अधिक वधवा लाग्या. ॥ १६ ॥

चंदने धन्य इंद्रादिक जाखे, निरखीने धन्य करणी रे ॥

त्रीशमी ढाखए चोथे उद्घासे, कही मोहने जवतरणी रे ॥ थि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ समवसरणमां इंद्रादि देवो चंदराजाना उत्तम चारित्र परिणाम जोइ तेनी करणीने धन्यवाद देवा लाग्या. एवी रीते आ चोथा उद्घासमां त्रीशमी ढाख मोहन विजयजीए जवथी तरवा रूप कही. १७

॥ दोहा ॥

गुणशेखर मणिशेख रे, निरखीतात वैराग ॥ दीक्षा लेवा अ

वसरे, कृत महोत्सव महाजाग ॥ १ ॥ सहु सुत करजोनी कहे,

अहो प्रभु जगदाधार ॥ शिवसुख अर्थी झूपने, दीजे संयम चार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणशेखर तथा मणिशेखरे पितानो अद्भुत वैराग्य देखी दीक्षा लेवाने अवसरे ते महा जाग्य-शादीउए मोटो महोत्सव कर्यो. ॥ १ ॥ चंदराजाना बने पुत्रोए विनंतीपुर्वक कहुंके हे त्रण जगत्ना आ-धार प्रभु! मोह सुखना अर्थी एवा अमारा पिताने चारित्र आपो. ॥ २ ॥

कांसा पात्रे नीरकण, जेम करी नवि ठहराय ॥ विषय रंगथी नृप ह

दय, किमही नवि जेदाय ॥ ३ ॥ सुतने वचने जगद्गुरु, तेकी चंद

नरेश ॥ उपदिशे सांजल नृपति, दोहिलोठे रूपि वेश ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेम कांसना पात्र उपर पाणीनुं टीपुं कोइरीते टकी शकतुं नथी तेवी रीते चंदरायानुं अंतःक-रण विषयरूप रंगथी लेशमात्र रंगातुं नथी. ॥ ३ ॥ चंदरायना पुत्रोनी विनंति सांजली, जगद्गुरु श्री जिनराजे चंदरायने पोतानी पासे बोलावी कहुंके हे राजन्! आ मुनिनो वेश धारण करवो ते महाउष्कर ठे. ४

परिषह सहवा कठन ठे, संयम खांका धार ॥ करवो दांतेमीणने,

लोहचणा आहार ॥ ५ ॥ ए संयम वेदु कवल, प्रथम थकी

कहुं तुज ॥ व्रतगिरिशिखरथी बहु पड्या, कही दाखुं तुं गुज्जा ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे राजा! चारित्रमां परिषह सहन करवा बहुज मुष्किल ठे, वली संयम तलवारनी धार जेवुं ठे तथा आ चारित्र पाखवुं ते मीणना दांते लोढाना चणा चाववा जेवुं ठे. ॥ ५ ॥ आ संयम पाखवुं ते रतेना कोलीथा खावा जेवुं ठे ए बात हुं तने प्रथमथीज कहुं तुं. वली खरेखरो मर्म ए कहुं तुं के आ चारित्ररूपी पर्वतना शिखर उपरथी लखडीने अनेक जनो पडी पायमाल थया ठे. ॥ ६ ॥

चंदकहे अहो जगद्गुरु, ठे दढ चित्त मुज्ज हेव ॥

करो प्रसाद व्रत गुण रतन, जतन करी स्वयमेव ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली चंदराये विनंति करीके हे जगद्गुरु! मारुं जित्त खरे खरुं दढ ठे. माटे मारा उ-पर कृपा करी मने व्रत जे महा गुणरूपी रत्नोठे ते आपो, तेनुं हुं थला पूर्वक प्रतिपादन करीश. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३१ मी ॥

॥ वीण वजावी कानुमेजी, ए देशी ॥

चंदे झूषण परिहर्यां जी, जाणी चार समान ॥ कीथो वस्त्र उत्तारतेजी,

अहि कंचुकी अनुमान ॥ १ ॥ अनुजत्र योगे आदर्युजी, शुद्ध क्रिया
अनुष्ठान ॥ ए आंकणी ॥ लुंचन कीधो केशनोजी, चंदे थइ अनुकुल ॥
नाख्या उखेडी जाणीएजी, ए तो कर्म तरुनां मूख ॥ अ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पढी चंद्रराजाए पोताना शरीर उपर धारण करेखां आजूषणो बोजा समान जाणीने तजी
दीधां. जेम सर्प कांचलीने तजी दे तेवीरीते वस्त्रादि आजूषणो उतारतां देखाव थयो. आत्मस्वरूपना
अनुभवने योगे शुद्ध क्रिया-अनुष्ठाननो आदर कर्यो. ॥ १ ॥ पढी केशनो खोच चंद्रराजाए कर्षो तेजाणे
सानुकुलताए कर्मरूपी वृहनां मूखो उखेडी नाख्या होय तेवुं जणायुं. ॥ २ ॥

ठाव्यो चंदने मस्तके जी, श्री जिनजीये वास ॥ शिववधु वश करवा जणी जी,
चूर्ण ए कीध प्रकाश ॥ अ० ॥ ३ ॥ धर्मध्वजने मुहपतिजी, आपे चंदने
नाथ ॥ अंतर वैरी जीतवाजी, जाणे खड्ग खेटक ग्रह्युं हाथ ॥ अ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अनंतर श्रीजिनराजे चंद्रराजना मस्तक उपर वासहेप कर्यो. तेजाणे शिववधुने वश करवा
चूर्ण गांटयुं होय एवो प्रकाश थयो. ॥ ३ ॥ पढी प्रभुजीए चंद्रराजाने उंघे तथा मुहपति आप्यां ते
अंतरंग शत्रुने जीतवा हाथमां तखवार तथा ढाल आप्यां होय तेवुं जणायुं. ॥ ४ ॥

श्री चंद्रराज रूषी थयाजी, मुनि सुव्रत उपदेश ॥ नर सुरे कीधी वंदनाजी,
कहे धन धन सकल सुरेश ॥ अ० ॥ ५ ॥ सुमति मंत्रीए जावथीजी, लीधो
संयम चार ॥ राज रुतिनुं मंत्रीपणुंजी, तेणे राखुं करी निरधार ॥ अ०॥६॥

अर्थ ॥ श्री मुनिसुव्रतस्वामिना उपदेशे श्री चंद्रराज राजर्षि थया. मनुष्य अने देवता सर्वेए वंदना
करी. देवोना स्वामि सर्व इंजोए धन्यवाद आप्यो. ॥ ५ ॥ सुमति मंत्रीए पण जावपूर्वक चारित्र अंगी-
कार कर्युं. तेउए संयम लीधाथी राजर्षि चंद्ररायनुं मंत्रीपणुं निश्चय पूर्वक साचव्युं. ॥ ६ ॥

दीक्षा लीधी शिव नटेजी, नटगति परही मेल ॥ लोक वंशना अग्रनोजी, सही
मांड्यो दुर्घट खेल ॥ अ० ॥ ७ ॥ गुणावली वली प्रेमलाजी, शिवमाला मनु
हार ॥ बीजी पण वली राणीएजी, तिहां लीधो संयम चार ॥ अ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ शिवकुंवर नटे पण नटपणुं तजीने दीक्षालीधी. चंद्रराज लोकरूपी वांसना अग्रजागने प्रा-
प्तकरवाने अति दुर्घट एवो खेल शरुक्यो. ॥ ७ ॥ राणी गुणावली तथा प्रेमलाखडी अने सुंदर नटवी
शिवमाला तथा बीजी पण राणीउए चारित्रधर्म अंगीकार कर्यो. ॥ ८ ॥

आज्ञापुरथी स्वामिणजी, विधिथी कीध विहार ॥ चंद महारूषी परवर्याजी,
खेइ आपणो परिवार ॥ अ० ॥ ९ ॥ गुणशेखरादि संप्रेमवाजी, आव्याज्यां
लगी सीम ॥ श्री जिनराज तणा मुखेजी, घणे अंगीकर्यां व्रतनीम ॥ अ०॥१०॥

अर्थ ॥ पढी चंद्रराजर्षि पोताना परिवारनी साथे परवरेखा आज्ञापुरीथी विधिपूर्वक विहार करवाने
तैयार थया. ॥ ९ ॥ गुणशेखर प्रमुख राज्यमंडल ज्यां सुधी राज्यनो सीमानो हतो त्यां सुधी बोखाववाने
आव्या. ते वखते श्री जिनराजना मुखथी अनेक लोकोए व्रतनियम अंगीकार कर्या. ॥ १० ॥

रायऋषिने करीवंदनाजी, गुण शेखरादिक ताम ॥ करजोमीने विनवेजी, सह
निज निज खेइ नाम ॥ अ० ॥ ११ ॥ माया उतारी संचर्याजी, राज्य तज्युं
तृण जेम ॥ पण अमचा मनडा थकीजी, तमे वीसरशो केम ॥ अ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पत्नी गुणशेखर प्रमुख सर्व समुदाये राजर्षिने वंदना करी; अने दरेकजण पोतपोताना नाम-
पूर्वक बेहायजोडी विनंति करवा लाग्या. ॥ ११ ॥ अमारा उपरथी राग तजीदइ आपे विहार कयों ए-
दळुंज नहीं पण राज्यनेपण तणखलानी जेम तजी दीधुं परंतु अमारा मनमांथी तमे विसरावाना नथी. १२

आवजो वेहेला वंदाववाजी, रखे मुकोजी विसार ॥ अंगतणा मखनी परे जी,
तमे परिहरी मांड्यो विहार ॥ अ० ॥ १३ ॥ धर्माशिष देइ कहेजी, राजऋषि
तेणी वार ॥ धर्मोद्यम करजो सहजी, ए अथिर जाणी संसार ॥ अ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अमारी विनंति ए ठे के अमने फरी दर्शननो लाज आपवा पधारजो. अमने मनमांथी वि-
सारी देता नही. आपे तो शरीरना मेखने तजी देवानी जेम सर्वने तजी दई विहार शरू कयों ठे. ॥ १३ ॥
पत्नी राजर्षि सर्वने धर्मलाजरूप आशिर्वाद दई बोढ्याके तमे सर्वे आ संसारने हणजंगुर जाणीने धर्मने
विषे उद्यम करजो. ॥ १४ ॥

मात पितासुत केहनाजी, केहना राज्य जंडार ॥ म धरशो प्रतिबंध कोइथीजी,
नित पावजो कुल आचार ॥ अ० ॥ १५ ॥ चंद मुनिनी शिखथीजी, पुत्रादिक
परिवार ॥ आंसु वमता आवीयाजी, एम आज्ञानगरी मजार ॥ अ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कोना माबाप—कोना पुत्र अने कोना राज्य जंमार ठे. सर्वे अनित्य होवाथी कोइनीसाथे प्र-
तिबंध गाढ स्नेहबंधन करशो नही. निरंतर कुलाचारमां वर्तजो. ॥ १५ ॥ एवीरीते चंदराजर्षि आपेखी
शिखामण ग्रहण करीने पुत्रादि गुणशेखर विगेरे सर्व परिवार आंसु पडता आज्ञानगरीमां आव्या. ॥ १६ ॥

चंद महामुनि जगजयोजी, उपशम धरी सुविशाल ॥

मोहने चोथा उद्घासनीजी, कही एकत्रीशमी ढाल ॥ अ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे चंद राजर्षि विशाल उपशम रसने धारण करता जगत्मां जयवंता प्रवर्त्या. एवीरीते
चोथा उद्घासमां एकत्रीशमी ढाल मोहन विजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

महाऋषी श्रीचंदवर, विरमी सकल संताप ॥ स्थविर समीपे अच्यसे,
चारित्र क्रिया कलाप ॥ १ ॥ सुमतिरुषि शिवकुंवर ऋषि, करे शास्त्र सु
प्रसंग ॥ राज ऋषिना विनयमां, नित प्रते रहे अजंग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तदनंतर महर्षि चंदराये सर्व संतापने शांतकरी चारित्र क्रिया विधिनो स्थविर मुनिपासे
अच्यस करवा मांड्यो. ॥ १ ॥ सुमतिरुषि अने शिवकुंवर रुषिएपण शास्त्रनो अच्यस करवा मांड्यो.
तेउना राजर्षिना विनयमां निरंतर अजंगपणे प्रवर्त्तवा लाग्या. ॥ २ ॥

गुणावली आदे सकल, साधवीनो परिवार ॥ विन येप्रवर्तणीनी
कने, शिखे मुनि आचार ॥ ३ ॥ एम सहुए पठनादिके, रहे सदा
लय लीन ॥ चढते परिणामे करी, तप जप क्रिया नवीन ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ गुणावली प्रमुख सर्व साधवीनो परिवार विनय पूर्वक ज्ञानवंत वृद्ध साधवींल पासे मुनिनो आ-
चार शिखवा लाग्यां. ॥ ३ ॥ एवीरीते सर्वेजणां निरंतर शास्त्रान्यासमां लयलीन थयां, अने परिणामनी
चढती धाराए नवीन तप-जप-क्रियामां प्रवर्त्तवा लाग्यां. ॥ ४ ॥

संयम सिंहपरे ग्रह्यो, पाळे थइने सिंह ॥ कहींए कोइ लोपे नही,
श्री जिन आणा लीह ॥ ५ ॥ श्रुत सागर तरतां थकां, खेखे थयो
प्रयत्न ॥ करतळे आवीने चढयुं, अध्यात्मनुं रत्न ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ केशरीसिंहनी जेम संयम ग्रहण करीने, तेवीजरीते चारित्रने पाळता हता अने कोइपण श्री
जिनराजनी आज्ञारूपी मर्यादाने जरापण उलंघता न हता. ॥ ५ ॥ श्रुतसिद्धांतरूपी समुद्रने तरतां थकां
करेखो प्रयत्न सफल थयो. एवी रीते के हथेलीना तलीआमां अध्यात्मरूपी रत्न आवीने प्राप्त थयुं. ॥६॥

परनिंदा तेम आप्प थुइ, स्वप्रघोष हठ वाद ॥

एह निवारीने रमे, गुणठाणे अप्रमाद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पारकी निंदा तेमज पोतानीस्तुति, वली पोतानी बडाइ तथा हठ सहित वादविवाद ए सर्वेनो
त्याग करीने अप्रमत्त नामना सातमा गुण ठाणे रमतो करवा लाग्या. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३२ मी ॥

॥ वाघाना जावननी देशी ॥

श्रीचंदराय ऋषी शुज संयम, निरतिचारे पाळेहे ॥ ससनेहा जविजन,
परमनाण खप कीजीए ॥ ए आंकणी ॥ ए षट्कायमें दयापरिणामे,
निज निज रूप निहाळेहे ॥ स० ॥ १ ॥ पुद्गल दळे खुंत्या चेतनने,
मूल गुणे ग्रही आणे रे ॥ स० ॥ जेद विज्ञान थकी समता गुण, निज
हेतुआ करी जाणे हे ॥ स० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्री चंदराजर्षि उत्तम प्रकारनुं संयम निरतिचारपणे पाळे ठे. वली उ कायनेविषे दयापरिणा-
ममां, वर्त्ततां दरेकने पोत पोताना स्वरूपथी जुवे ठे. हे धार्मिक स्नेहवंत जव्यजनो परमज्ञान-केवलज्ञाननो
खप-मनोरथ करो. ॥ १ ॥ पुद्गलना गाढ संबंधवाला दलमां खुची गयेला आत्माने मूल चारित्र गुणोवडे
ग्रहण करीने बहार लावेठे अने जेद विज्ञान-जरुथी चेतन जिन्नठे एवुं प्रकृष्ट ज्ञान थवाथी समता प्र-
मुख गुणने पोताना हेतस्वी करी जाणे ठे. ॥ २ ॥

आठे प्रवचन माता केरा, खेला मांहि खेखे हे ॥ स० ॥ खंतितणे
खडूगे करी सहज, मोह महामद ठेखे हे ॥ स० ॥ ३ ॥ अंतर संवे

गनी तटिनीए, परमानंद घनजीखे हे ॥ स० ॥ काया रथने सुबिधे
आण्यो, योग पंथने चीखे हे ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आठ प्रवचनरूपी माताना खोखामां निरंतर रमत गमत करे ठे अने हमारूपी तखवार हा-
थमां छडने सेहेज स्वजावे महामदरूपी मोहनो पराजय करे ठे ॥ ३ ॥ अंतरंग संवेगरूपी नदीमां पर-
मानंदना समूहरूप आत्माने नवरावेठे. एवी रीते कायारूपी रथने ज्ञान, दर्शन, चारित्र्य योगरूपी पंथना
चीखामां उत्तम विधिपूर्वक आण्यो ठे ॥ ४ ॥

जैन विवेक शैलिथी लीधी, अनुभव रसनी कुंपी हे ॥ स० ॥ सुजग सं
तोषतणा मंदिरमां, क्षायिक जावने सुंपीहे ॥ स० ॥ ५ ॥ पंच मेरू
समपंच महाव्रत, अतुल बखे उपाडे हे ॥ स० ॥ पंच करण पंचान
ननी परे, व्यावे संवर बाडे हे ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जैन धर्मना विवेक रूपी पर्वतमांथी अनुभवरूपी रसनी कुंपी प्राप्तकरी अने सौजाग्यवंत सं-
तोषरूपी मंदिरमां क्षायिक जावने ते सुप्रत करी ॥ ५ ॥ पंच मेरू समान पांच महाव्रतने अतुल्य बख-
वडे करी उपाडे ठे. अने पांच करणने सिंहनी जेम संवर रूपी वाडमां व्यावे ठे ॥ ६ ॥

परिषहथी आतम गुण पुष्टि, मुक्तिनी प्राप्ति विचारे हे ॥ स० ॥ जेम
जेम तापादिक सहनथी कंचन, जूषणपणुं निरधारे हे ॥ स० ॥ ७ ॥
जेम जेम शांति रसे हृदयमें, आत्म प्रदेशने जेदे हे ॥ स० ॥ तेम
तेम ताम्रता ल्यजी चिडूपा, परम मंगलता वेदे हे ॥ स० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बावीस परिषह सहन करवाथी आत्म गुणनी पुष्टि तथा मुक्तिनी प्राप्ति आय एम विचारे
ठे कारण के सुवर्ण जेम ताप प्रमुखथी विशेष शुद्ध आय तेम आत्मा पण कष्टो सम्यक् प्रकारे सहन कर-
वाथी निर्मल आय ठे ॥ ७ ॥ जेम जेम हृदयमां शांत रस व्यापवाथी आत्म प्रदेशो जिजाय तेम तेम
त्रांबु स्वरूप चिडूप-आत्मानुं पलटाइ सुवर्ण रूपी परम-प्रकृष्ट शुद्ध स्वरूप आत्मा अनुभवे ठे ॥ ८ ॥

ज्ञानादिक गुणे नित्यानंदे, आनंदता विधि जाणे हे ॥ स० ॥ परमा-
नंद तणी चासणीउं, करी करी सुजग प्रमाणे हे ॥ स० ॥ ९ ॥ हूपक
श्रेणि तणी रूषि राये, रमवा मांठी बाजी हे ॥ स० ॥ मोह जोहनी
अजंग जे सेना, ते पण नाठी लाजी हे ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ज्ञानादिक गुणोथी नित्य आनंदमां वर्ततां आनंद स्वरूपनी विधि जाणे ठे अने तेवी परमा-
नंदनी चासणी बनावी शुद्धात्म रूपी सुवर्णनी परीक्षा करे ठे ॥ ९ ॥ तदनंतर राजर्षिए हूपक श्रेणिरूप
रमवानी बाजी मांडी. अने तेम करतां मोहरूपी योजाउंनी अजंग सेना हतीते लजवाझे नासी गइ. १०

कर्म प्रदेश घन घाती संकुच्या, परम प्रदेशे उद्धसियो हे ॥ स० ॥ जाणी
प्रजाते रवि जेम आगम, दर्श निशातम खसियो हे ॥ स० ॥ ११ ॥

एकादस चिकण गुण ठाणुं, लंघ्यो लाघव योगे हे ॥ स० ॥ इहां
चढता प्राणी केइ पडीया, नडीया मिथ्या जोगे हे ॥ स० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पढी घन घाती जे चार कर्म तेना दळीयां संकोच पाम्यां, जेथी निर्मल आत्म प्रदेशनो उद्वस
वधवा मांडयो. ते जेम प्रजात समये सूर्यनो उदय अतां रात्रिनो प्रसरेखो अंधकार खसी जाय तेम अयुं
॥ ११ ॥ अगीआरमुं उपशांत मोह नामनुं चिकणुं गुणठाणुं तेतो मात्र लाघव योगथी उलंधी गया.
आ गुणठाणे चडेला प्राणीउं कइक पडी गया अने मिथ्या जोगमां फसाइ गया ठे. ॥ १२ ॥

द्वादश गुण ठाणे स्थिति मात्रा, अनित्य दशा गुण जाव्या हे ॥ स० ॥
राजऋषि तेरमे गुण स्थानक, शैलेशीए आव्या हे ॥ स० ॥ १३ ॥
घाती कर्म तणा आवरणा, जे थइ गया परमाणु हे ॥ स० ॥ कार्य
तजी पामी कारणता, धन्य एह गुणठाणुं हे ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ बारमा गुणस्थानके अनित्यता गुण रूप जावना जावतां अंतर्मुहूर्त मात्र स्थिति करी राजर्षि
तेरमा गुणस्थानक-सयोगी केवली पणाने प्राप्त करता हवा ॥ १३ ॥ घाती कर्मना जे आवरण हतां ते
संपूर्ण नाश पामी गयां. जेथी तेउनामां कार्यनी शक्ति जेहती ते मटीजतां मात्र कारणता रही. आ
गुणठाणाने धन्य ठे. ॥ १४ ॥

उदयो केवल नाण दिवाकर, यथाख्यात गुण प्रगत्यो हे ॥ स० ॥
लोकाकाश प्रकाश थयो तव, आत्म प्रबल दल उलट्यो रे ॥ स० ॥ १५ ॥
संसारी प्राणीना दीठा, गत्यादिक गुण जारी हे ॥ स० ॥ जाणी कर्म
तणी विचित्रता, सघली भ्रान्ति निवारी हे ॥ स० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आ गुणठाणे केवल ज्ञानरूपी सूर्यनो उदय थयो; वली यथाख्यात चारित्र रूपी गुण प्रगट
थयो. ज्यारे लोककाशने विषे रहेला समस्त पदार्थोनो प्रकाश थयो त्यारे आत्मानुं प्रबल सैन्य उलटवा
मांरुं ॥ १५ ॥ केवल ज्ञानना प्रजावथी संसारना सर्व प्राणी मात्रना गति प्रमुख जावनुं जाणपणुं थयुं.
जेथी कर्मनी अत्यंत विचित्रता जाणी, सर्व भ्रान्ति मात्रनुं निवारण कर्युं. ॥ १६ ॥

दीठी समकित दृष्टि देवे, घाती कर्मनी रूपणा रे ॥ स० ॥ केवल
ज्ञान उदय अनुमानी, कीधी कर्मनी रचना हे ॥ स० ॥ १७ ॥ चंद
केवली कमलासन बेसी, अद्भुत देशना दीधी हे ॥ स० ॥ चविके
विषय तृषा उपशमवा, अति आदरथी पीधी हे ॥ स० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ते समये समकित दृष्टि देवताए घाति कर्मनो नाश जाणी, अनुमानथी केवलज्ञाननो उदय
जाणी लीधो, पढी पोताने योग्य कार्यनी रचना करी ॥ १७ ॥ तदनंतर देवे रचेला कमलासन उपर केव-
ली चंद राजर्षि बेसीने अद्भुत देशना आपी. अनेक जव्यजीवोए विषयाजिलाष रूप तृषाने शांत करवा
ते देशना रूपी जलनुं अत्यंत आदर पूर्वक पान कर्युं. ॥ १८ ॥

जंगम तीरथ अति सुखकारी, श्रीचंद केवल नाणी हे ॥ स० ॥ ढाख
बत्रीसमी चोथे उद्घासे, मोहन विजये वखाणी हे ॥ स० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ अत्यंत सुखना करनारा, केवल ज्ञानी श्रीचंद राजर्षि जंगम तीर्थ होता हवा. एवी रीते चोथा
उद्घासमां बत्रीसमी ढाख मोहन विजयजीए कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

श्री श्री चंद केवल लही, जूतख करिय विहार ॥ प्रतिबोधेज्जवि
जन जणी, आणी मन उपगार ॥ १ ॥ देखे केवल दर्शने,
लोकाकार स्वरूप ॥ तेम प्ररूपे जविकने, मैत्री जाव अनूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्रीचंदराजर्षिए केवल ज्ञान प्राप्त करी पृथ्वी उपर विहार करी जव्यजनोउपर उपगार कर-
वा सारू प्रतिबोध-उपदेश आपता हवा ॥ १ ॥ केवल दर्शनथी चौद राज लोकनुं यथार्थ स्वरूप
देखीने तेज प्रमाणे जव्य जीवोने प्ररूपणा करता हवा. तेवीज रीते अनुपम मैत्री जावनो पण उ-
पदेश करता हवा. ॥ २ ॥

बालादिक नरने हिते, दिये तेहवा उपदेश ॥ अगम अगोचर
जावना, जेद कहे सुविशेष ॥ ३ ॥ आव्या अनुक्रमे विहरता,
पावन सोरठ देश ॥ फरस्यो विमलाचल विमल, जावी जाव विशेष ॥४॥

अर्थ ॥ बाल प्रमुख-उत्तम, मध्यम, कनिष्ठने योग्यता प्रमाणे उपदेश आपता हता. वली अगम अने
अगोचर जावना विविध प्रकारना जेद विशेष रीते कहेता हता ॥ ३ ॥ अनुक्रमे विहार करतां करतां
पवित्र सोरठ देशमां पधारी अत्यंत निर्मल जाव प्रगट थयेखो होवाथी पवित्र विमलाचल गिरि-
राजने फरसता हवा. ॥ ४ ॥

ए गिरि उपर मुनि थया, सिद्ध अनंतानंत ॥ तीर्थ ए संचार
ते, बूटे कर्म डुरंत ॥ ५ ॥ श्री चंद पंचम नाण धर, परम धरम
दातार ॥ मास तणी संक्षेपणा, कीधी ए व्यवहार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए गिरिराज उपर अनंतानंत मुनियो सिद्ध थया. ए तीर्थाधिराजनुं स्मरण करतां दुखे: अंत
आवे एवां कर्म पण बूटी जाय ठे ॥ ५ ॥ परम धर्मना दातार, पंचम ज्ञानना धारक श्रीचंद राजर्षिए
एक मासनी संक्षेपणा करी उत्कृष्ट व्यवहार साचव्यो. ॥ ६ ॥

जोगवी पूरण आउखुं, आयन त्रीस हजार ॥
तेहमां वर्ष सहस्र एक, पाड्यो संयम जार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ त्रीस हजार वर्षनुं संपूर्ण आयुष्य चंद राजर्षिए जोगव्युं, तेमां एक हजार वर्ष सुधी चा-
रित्र पर्याय पाड्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३३ मी ॥

॥ राग धन्याश्री ॥

श्री चंद्र केवली योग निरुंधी, पंचम स्वर स्थिति जाणेजी ॥ शेष कर्म तजी चढया अजोगी, चौदसमे गुण ठाणेजी ॥ १ ॥ अनंतवीर्य, अखेद, अतींद्रिय, अक्षयता ए चारेजी ॥ जेहमां लोली यझे उरध, करी गति श्री चंद्र प्यारेजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्रीचंद्र केवली सर्व कर्मनो नाश करी, सर्व योगनुं रुंधन करी ज्यां मात्र पांच ह्रस्वाक्षर जेट-
तुं काल मान ठे एवा चौदमा अयोगी गुण स्थानके चढ्या ॥ १ ॥ अनंत वीर्य १ अखेद पणुं, २ अती-
ंद्रिय पणुरुं, अने अक्षयता ४ ए चारे मय अझे वहादा चंद्र राजर्षिए उर्ध्व गमन कर्युं. ॥ २ ॥

सवठ सिद्धश्री बारह जोयणे, इशिप्प जारा पुठवीजी ॥ तिहां जोयण चोवीसमे जागे, अवगाहना संजववीजी ॥ ३ ॥ ए लोकाग्र अलोक ठे आगळ, इहां ठे सकळ अदेही जी ॥ ज्योति ज्योति मांहे जइ मिळीया, श्री चंद्र सिद्ध सनेही जी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सर्वार्थ सिद्ध नामना पांचमा अनुत्तर विमानशी बार योजन उपर इषत् प्राग्जारा नामनी पृथ्वी जे सिद्ध शिला नामे पीसतालीस लाख योजननी ठे त्यां एक योजनना चोवीसमा जागे अवगाहना करी रह्या ॥ ३ ॥ ए जाग लोकनो अग्रजाग-सहुशी उंचामां उंचो ठे तेनी उपर अलोक ठे. लोकाग्रमां सर्व अदेही-सिद्ध ठे. ज्योतिमां ज्योति मळे तेवी रीते सिद्धमां श्रीचंद्र मळी गया. ॥ ४ ॥

सादि अपर्यवसितता पामी, जत्र ज्रमणा सवि बुटी जी ॥ पाम्युं पूर्ण निरंजननुं पद, लीला सहजे अखुटी जी ॥ ५ ॥ सुमति साधु शिव साधु गुणावली, प्रेमला लढी साहुणी जी ॥ लही केवल शिव संपद पाम्या, प्रसरी कीर्ति प्रगुणी जी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ सादि अपर्यवसितता एटले मोह पाम्या ते आदि अने हवे पढी त्यांशी पडवानुं नशी तेशी अनंत एवी सादि अनंत स्थिति प्राप्त करी. संसारमां जन्म मरणशी बुटया. पूर्ण निरंजन पद प्राप्त कर्युं. अने संसारी लीलानो अजाव अतां सहज आत्म स्वरूपनी लीला अखुट पणे प्राप्त अइ ॥ ५ ॥ सुमति साधु, शिव साधु, गुणावली अने प्रेमला लढी साध्वीउं केवल ज्ञान पामी मोह पद पाम्यां. तेउनी कीर्ति जगमां बहुज प्रसरी. ॥ ६ ॥

शिव माळादिक अवर साहुणीउं, सवठसिद्धे पढोती जी ॥ महा विदेह मांहे अवतरीने, लहेशे ते पण मुक्ति जी ॥ ७ ॥ एहवा शि-
यल तणे अधिकारे, चंद्र तणा गुण गायाजी ॥ इणि परे जे पाळे ब्रह्मचर्यव्रत, ते लहे सुख सवायां जी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ शिवमात्मा प्रमुख बीजी साध्वीं अनुत्तर विमान वासी देवगति पाम्यां. त्यांशी चवी मह विदेहमां अवतरीने मुक्ति प्राप्त करशे ॥ ७ ॥ एवी रीते शियल व्रतना अधिकारने विषे चंद राजाना गुणनी स्तवना करी. ए प्रमाणे जे जे जीवो ब्रह्मचर्य व्रत पावशे तेउ बीजा करतां सवायां सुख मेळवशे. ८ नव वाडे करी शील जे राखे, जे विमलाचल फरसेजी ॥ ते नर चंद समोवड थडने, शांति सुधा आकर्षे जी ॥ ए ॥ श्री श्री चंद तणा गुण गाइ, रसना पावन कीधी जी ॥ शीलव्रत दृढ करवा कारण, ज्विने शिक्षा दीधी जी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नववाड करीने जे ब्रह्मचर्य व्रत पावे तथा जे सिद्ध गिरिराजने फरसे ते प्राणी चंद राजाना जेवो थड शांत रस रूपी अमृतनुं आकर्षण करे. अजरामर आय ॥ ए ॥ ए प्रमाणे चंद राजाना गुण गाइने आ जिब्हा पवित्र करी तेमज ज्व्य जीवोने पोतानुं शियल व्रत दृढ करवा माटे हितशिक्षा आपी. कोइ सुकविण चरित्र सुणीने, मुज हांसि मत करजो जी ॥ होय अघटित पद जो एहमां, ते सज्जन उद्धारजो जी ॥ ११ ॥ नही परिचय संयोजन गतिमां, मुज कवि हाथे व्रीणा जी ॥ मारा मनथी में तो कीधी, जेहवी बालक क्रीडा जी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कोइ पण उत्तम कवि आ चरित्र सांजलीने, कृपा करी मारी हांसि करशो नही. परंतु जो तेमां कोइ अघटित पद केहेवायां होय तो तेनो सुधारीने वांचवा पुर्वक उद्धार करजो ॥ ११ ॥ उत्तम कविमां होय तेवी मारामां, वाक्य रचना, पदलाहित्यता, अर्थ गौरवता आदि लाववानी शक्ति नथी. मारी कविता ते सारा कविनी दृष्टिमां हांसि जेवी ठे. तो पण जेम बालक क्रीडा करे तेवी रीते मारा मनथी में आ रचना करी ठे. ॥ १२ ॥

जे में मोटाना गुण गाया, एहज लाज मुज मोटो जी ॥ निंदे जो कोइ मुज कविताइ, तो पण नथी कांइ तोटो जी ॥ १३ ॥ पामे संपद पावन थाये, चरित्रनो सांजलनारो जी ॥ न होये केम तो शुचि कहेणारो, सुगुण हारद अवधारो जी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ में जे कांइ कर्यु ठे ते मात्र उत्तम पुरुषना गुणनी स्तवना करी ठे अने तेज लाज मने मोटो थयो ठे, एटलुं उतां जो कोइ मारी कवितानी निंदा करशे तो तेमां मने कांइ नुकसान नथी ॥ १३ ॥ जो आ चरित्रनो सांजलनारो संपत्ति पामे अने पवित्र थाय तो पडी आ चरित्रनो केहेनारो केम पवित्र न थाय अथवा संपत्ति न पामे ? आ वात-हार्दने गुणवंत पुरुषो मनमां अवधारजो. ॥ १४ ॥

काचा पाका महा ऋषिना गुण, गाता कहो कोण लाजे जी ॥ वांकी तो पण घउंनी पूपा, लागी चूख ते चांजे जी ॥ १५ ॥ तप गठना यक गुण गण लायक, विजयसेन सुरींदा जी ॥ प्रति बोध्यो जेणे दिह्नीनो पति, अकबरशाह जूमींदाजी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ महर्षिना गुणो काची रीते के पाकी रीते गावामां कोने लज्जा आवे ? कोइने आवे नही. गमे तेवी वांकी घञंनी रोटली होय परंतु जूख लागी होय तो ते खाधाची जूख मटामे ठे ॥ १५ ॥ अनेक गुणोना समूहनी युक्त अने तप गह्वना नायक-आचार्य श्री विजयसेन सूरि थया. जेणे चक्रवर्ति समान दिक्षीना पति अकब्बर बादशाहने प्रति बोध पमाडयो. ॥ १६ ॥

तास चरण शत पत्र सुमधुकर, कीर्त्ति विजय उवजाया जी ॥ तास शिष्य कवि कुल मुख मंगन, मानविजय कवि रायाजी ॥ १७ ॥ तस पद सेवक मति श्रुत सागर, लब्धि प्रतिष्ठ कहाया जी ॥ पंक्ति रूप विजय गुण गिरूआ, दिन दिन सुयश सवायाजी ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमनां चरण कमलने विषे उत्तम जमर समान श्री कीर्त्ति विजय उपाध्याय थया. तेमना शिष्य, कवि कुलना मुखना शृंगार रूप श्रीमानविजय कवि राय थया ॥ १७ ॥ तेमना चरणना उपासक, मति ज्ञान अने श्रुतज्ञानना सागर तथा लब्धि करी प्रतिष्ठित अने गुणमां गरिष्ठ एवा पंक्ति श्रीरूप विजयजी थया. जेमनो उत्तम यश दिवसे दिवसे सवायो थयो. ॥ १८ ॥

तेहना बालक मोहन विजये, अठोतरसो ढाळे जी ॥ गायो चंद चरित्र सुरंगो, चरित्र वचन परनाळे जी ॥ १९ ॥ कीधो चोथो उद्वास संपूरण, गुण वसु संयम (१७८३) वर्षे जी ॥ पोस मास सित पंचमी दिवसे, तरणिज वारे हर्षे जी ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेमना शिष्य मोहन विजयजीए एकसोने आठ ढाळे करी, पूर्वना चरित्रने अनुसारे आ चंद राजानुं उत्तम चरित्र गायुं ॥ १९ ॥ आ चोथो उद्वास हर्ष सहित संवत १७८३ ना पोस सुदी ५अने रविवारना रोज संपूर्ण थयो. ॥ २० ॥

राज नगर चोमासुं करीने, गायो चंद चरित्र जी ॥ श्रवण देइ श्रोतासांजलशे, याशे तेह पवित्रजी ॥ २१ ॥ जे कोइ जणशे गणशे सुणशे, तस घर मंगल माला जी ॥ दिन दिन वधती वधती याशे, निर्मल कीर्त्ति विशाला जी ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ राजनगर (अमदावाद) मां चातुर्मास करीने चंद राजानुं चरित्र वर्णव्युं. जे श्रोता ध्यान पूर्वक सांजलशे ते पवित्र थशे ॥ २१ ॥ जे कोइ आ चरित्र जणशे गणशे तथा सांजलशे तेने घर मंगल माला थशे. अने तेनी कीर्त्ति दिवस दिवसे वधती वधती निर्मल अने विस्तीर्ण थशे. ॥ २२ ॥

अधिकुं उहुं जे कहे वाणुं, मित्रा डुकड तेह जी ॥

ध्रुव जेम अचल हो जो धरणि तल, चंद तणा गुण एहजी ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ आ चरित्रमां माराची जे कांइ न्यूनाधिक कहेवायुं होय ते संबधी हुं मित्रामि डुकड मागुं हुं; अने चंद राजाना गुणनुं आ चरित्र पृथ्वी उपर ध्रुवना तारानी जेम अचल रहेजो एम इहुं हुं. ॥ २३ ॥

॥ कलस ॥

एचरित्र सागर हुंती निरखी, यत्न सुर गिरि आचर्यो, चंद नृप संबंध शशि
जेम, अतिही प्रजाकर उरुयो ॥ श्री विजय हेम सुरींद राज्ये, करी परम
गुरु वंदना, कवि रूप सेवक मोहन विजये, वर्णव्या गुण चंदना ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पूर्वना चरित्ररूप महा सागरमांथी यत्न रूपी मेरु पर्वत वडे मंथन करी, चंद राजाना आ
चरित्र रूपी अत्यंत प्रकाश कर, चंद्रने प्राप्त कर्यो. श्री विजय हेमा सुरीना शासनमां परम कृपावंत गुरु
श्री रूपविजयजीने वंदना करी मोहन विजयजीए चंद रायना गुणनुं वर्णन कर्यु. ॥ १ ॥

इति श्री मोहन विजय विरचिते चंदचरित्रे प्राकृत प्रबंधे चंद प्रकटन १,
वीरमती वध २, आज्ञा गमन ३, संयम ग्रहण ४, शिव पद प्राप्ति ५
रूपाज्ञिः पंचज्ञिः कलाज्ञिः समर्थितोऽयं चतुर्थोद्धासः संपूर्णः ॥

आ रासमां प्रथम उद्धासमां ढाल एकवीस गाथा ५१४, द्वितीय उद्धासमां ढाल त्रेवीस, गाथा ५०५,
तृतीय उद्धासमां ढाल एकत्रीस, गाथा ७५३ अने चतुर्थ उद्धासमां ढाल तेत्रीस गाथा ०२७, सर्व मदी
उद्धास चारमां ढाल एकसो आठ, गाथा २६७९ ठे.

॥ श्री चंद्रराजानो रास जाषांतर सहित ॥

॥ समाप्त ॥